

SECURITAS IMPERII

4/I

**Sborník k problematice
bezpečnostních služeb**

OBSAH

Úvod	I/5
Operační štáby generála Lorence v letech 1988–1989: Krizový management FMV v akci (Pavel ŽÁČEK).....	I/7
Ediční poznámka	I/63
Dokumenty	I/65
Seznam dokumentů	III/789
Seznam zkratk	III/798
Jmenný rejstřík.....	III/807
Přílohy	III/818

ÚVOD

K vydání edice dokumentů týkajících se operačních štábů FMV (OŠ FMV) I. náměstka ministra vnitra ČSSR a náčelníka tohoto orgánu genpor. ing. Alojze Lorence, CSc., z let 1988–1989 přistoupil Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu především proto, aby umožnil studium násilné podstaty poslední fáze totalitního systému Komunistické strany Československa. S organizací a řízením represe bezpečnostních orgánů vůči masovým občanským antirežimním projevům nebyla veřejnost až dosud z různých důvodů seznámena. Do nedávné doby dokonce nesly písemnosti vypovídající o této funkci režimu stupeň utajení **přísně tajné**. Nebyla proto až dosud známa jedinečná a nezastupitelná role operačních štábů, koordinace složek Státní a Veřejné bezpečnosti, natož pak celkový rozsah prováděných opatření.

Editori měli možnost využít kolekci dokumentů soustředěnou ve vyšetřovacím spise bývalé Vyšší vojenské prokuratury Příbram (ČVS: VV 56/90, dnes sp. zn. T 8/91), v jehož rámci bylo vedeno vyšetřování proti ing. Alojzu Lorencovi, CSc., ing. Františku Kinclovi a PhDr. Karlu Vykypělovi ve věci trestných činů zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c), omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1 tr. zákona (tento trestní spis již několik let pendluje mezi jednotlivými justičními orgány a nezdá se, že by v dohledné době zakotvil v nějaké spisovně či dokonce archivu). Vznikla tak poměrně úplná mozaika sto devíti dokumentů z proveniencí OŠ FMV, zachycujících více či méně podrobně aktivity vrcholových funkcionářů mobilizovaných v rámci zvláštního režimu mimořádných bezpečnostních opatření. Konkrétně jde především o *závěry z jednání operačních štábů FMV, informace a vyhodnocení zpracovávané sekretariátem tohoto štábu, pokyny I. náměstka MV ČSSR a jeho korespondenci*. Tyto primární dokumenty OŠ FMV jsou doplněny řídicími akty – *rozkazy ministra vnitra ČSSR a jejich návrhy, zpracovávanými příslušnými referenty ve formě tzv. referátníků*. Dokumenty jsou opatřeny poznámkovým aparátem, který rozšiřuje škálu zpřístupňovaných dokumentů o některé další, resp. zaplňuje bílá místa, kde scházejí přímé dokumenty OŠ FMV. Poněkud nehomogenním doplňkem jsou i *zápisy z jednání štábu I. náměstka MV ČSSR* (dokumenty č. 23, 26, 29, 40, 41, 62, 69, 81, 87) a *zápisy z operativních porad ministra vnitra ČSSR* (dokumenty č. 90, 98, 100, 104, 105, 106), zařazené do této edice hlavně proto, aby ilustrovaly širší činnosti klíčové osoby I. náměstka federálního ministra vnitra.

Edice byla připravena kolektivem odboru dokumentace II za spolupráce s J. Gruntorádem, který excerpoval podklady pro podstatnou část poznámek ze samizdatů či některých již publikovaných edicí dokumentů o činnosti protikomunistické opozice.

OPERAČNÍ ŠTÁBY GENERÁLA LORENCE V LETECH 1988–1989: KRIZOVÝ MANAGEMENT FMV V AKCI

Pavel ŽÁČEK

Totalitní režim Komunistické strany Československa měl v potlačování masových opozičních projevů mnohaletou praxi. S trochou nadšázky lze říci, že tato forma represe, prováděná vybranými útvary Sboru národní bezpečnosti, doprovázela režim od jeho prvních hodin v únoru 1948 až do posledních koncem roku 1989. Zástupci všech poválečných generací v Československu měli možnost seznámit se s razantními zásahy tzv. pořádkových jednotek a nepochopitelně tvrdým postupem jednotlivých příslušníků těchto útvarů. Nejde nám však ani tak o historii pohotovostních útvarů, byť by byla jistě zajímavá. Konkrétní postup zásahových jednotek je nejen rozsáhle dokumentován obrazovými materiály, ale i svědectvími demonstrujících občanů. Co však zůstávalo nezasvěceným až dosud ukryto, bylo organizační i informační zázemí represivního aparátu. Za jakých okolností, z jaké úrovně moci a na základě jakých informací byly zásahové jednotky nasazovány? Jak byly jednotlivé demonstrace hodnoceny, popř. jakou hrozbu pro komunistický systém znamenaly?¹

Soustředěná dokumentace – ač bohužel neúplná – umožňuje poměrně rozsáhle nahlédnout do zákulisí moci konce osmdesátých let. Tato studie, poněkud asymetricky sestavená ze tří nesouměřitelných celků, by měla pomoci zorientovat se v širších souvislostech. V úvodní spíše teoretické části jsou rozebrána „pravidla hry“ tzv. mimořádných bezpečnostních opatření (MBO). Podrobné interní směrnice federálního ministerstva vnitra upravovaly jednotlivá organizační opatření vrcholového represivního managementu, definovaly druh a stupeň vyhlášených opatření i zodpovědnost jednotlivých funkcionářů. Ve druhé části jsou porovnávány závažné dokumenty z proveniencie pomocného personálu krizového managementu: nejvyšší akty řízení – rozkazy ministra vnitra ČSSR (RMV ČSSR). V rozkazech k mimořádným bezpečnostním opatřením je výrazným způsobem zachycena zkušenost vedení FMV i podřízených veřejnobezpečnostních i státo-

bezpečnostních složek a její kontinuální vývoj ve sledovaném období. Třetí a poslední část tohoto příspěvku se zabývá přípravou, průběhem a hodnocením provedených preventivních i represivních opatření za MBO let 1988–1989; vychází z dokumentace nejvyššího orgánu výkonného řízení MBO – operačního štábu FMV (OŠ FMV) gen. ing. Alojze Lorence, CSc.²

I. LEGISLATIVNÍ PŘÍPRAVA

Předělem ve způsobu zásahu státní moci proti demonstrujícím občanům byl bezesporu 21. srpen 1969. Koordinovaný zásah všech represivních uniformovaných složek režimu³ se stal předlohou teoretickému zpracování postupu komunistické moci vůči masovým projevům odporu proti totalitě.

Pokud vedení federálního ministerstva vnitra dospělo k názoru, že bezpečnostní situaci v jakémkoli regionu ČSSR nebylo možno k určitému datu zvládnout běžným výkonem služby, vyhlášovala se tzv. mimořádná bezpečnostní opatření. Ve druhé polovině osmdesátých let byla MBO vyhlášována na základě nařízení ministra vnitra ČSSR č. 9 z 1. července 1982.⁴ Ústřední plány MBO (viz dále) měly být dle rozhodnutí Rady obrany státu zpracovány všemi represivními složkami režimu potenciálně využitelnými proti jednotlivým demonstracím opozice či rozsáhlejším nepokojům obyvatelstva: Sborem národní bezpečnosti (SNB), vojsky ministerstva vnitra, resorty ministerstev vnitra (MV ČSSR, MV ČSR, MV SSR), federálním ministerstvem národní obrany (FMNO), Lidovými milicemi (LM) i Sborem nápravné výchovy (SNV).

DOKUMENTACE MBO

Tzv. územní plány MBO v rámci SNB se měly připravit na úrovni federálního ministerstva vnitra (centrální plán), ministerstev vnitra ČSR a SSR (republikové), krajských (krajské) a okresních správ SNB (okresní plány). Dílčí plány MBO měly sestavit také jednotlivé útvary SNB a MV, útvary vojsk MV, hlavní správa Pohraniční stráže a ochrany státní hranice (HS PS OSH) i krajské odbory OSH. Mezi dokumenty územních plánů MBO byly zařazeny operační mapy příslušného území, plány velkých průmyslových aglomerací, přehledy o dislokaci podřízených útvarů SNB a vojsk MV (včetně počtu příslušníků) a skladů, jednotek v záloze (včetně speciální techniky vojsk MV, Československé lidové armády, LM, SNV a Požární ochrany), schéma spojení, seznam objektů určených ke střežení, tabulka početních stavů pořádkových jednotek Veřejné bezpečnosti (VB) a konečně

i plány zákroků proti tzv. hromadným protisocialistickým vystoupením (HPSV). Snad nejdůležitější písemností tohoto souboru dokumentů byl vždy statut operačního štábu (OŠ), určující jeho personální složení a způsob práce; federální a republikovou podobu OŠ schvalovali příslušní ministři, krajskou a okresní tamější náčelníci.

Nařízení specifikovalo druhy objektů, které bylo nutno během MBO střežit, v následujícím pořadí: budovy politických a státních orgánů, hromadných sdělovacích prostředků (zejména rozhlasová a televizní studia), zařízení spojů (především mezinárodní a meziměstské telefonní ústředny, důležité spojovací uzly, zesilovací stanice a vysílače), skladiště zbraní, munice, trhavin či jedů, objekty plynáren, elektráren (a další objekty alespoň okresního významu), symboly československo-sovětského přátelství, pomníky apod. Seznam střežených objektů schvalovala každá teritoriálně zodpovědná Rada obrany.

OPERAČNÍ ŠTÁBY

System územních MBO byl aktivizován v období vyhlášení mimořádného bezpečnostního opatření. Ústředním orgánem měl být společný operační štáb (SOŠ) ČSSR, řízený federálním ministrem vnitra. Činnost SOŠ a jeho pravomoci měly být upraveny zvláštní směrnicí.⁵

Členy republikových operačních štábů (OŠ ČSR, OŠ SSR) byli náměstek ministra vnitra ČSR nebo SSR, který ho řídil, náčelník republikového orgánu LM (v ČSR pověřený pracovník hlavního štábu LM) nebo jeho zástupce, velitel příslušného vojenského okruhu (či jeho zástupce), zástupce náčelníka X. správy SNB pro vnitřní zpravodajství, náčelník správy vojenské kontrarozvědky (VKR) západního vojenského okruhu (u OŠ SSR zástupce náčelníka XII. S-SNB z Bratislavy a zároveň náčelník odboru VKR východního vojenského okruhu), náčelník (nebo jeho zástupce) správy Sboru nápravné výchovy a náčelník (či jeho zástupce) hlavní správy Požární ochrany. Zasedání republikových OŠ se mimoto měli zúčastnit zástupce oddělení státní administrativy ÚV KSČ (KSS), vedoucí odboru obrany a bezpečnosti Úřadu vlády ČSR (SSR), vedoucí tajemník hlavního výboru KSČ (KSS) při MV a sekretář Rady obrany ČSR (SSR).

Ihned po vyhlášení MBO měl být zřízen OŠ FMV (poprvé je takto zmíněn až v čl. 9 nařízení č. 9/1982), vedený náčelníkem sekretariátu federálního ministra vnitra,⁶ a to ve složení: náměstek ministra vnitra ČSR řídící OŠ ČSR (paralelně i náměstek MV SSR řídící OŠ SSR), náčelníci složek Státní bezpečnosti – hlavní správy rozvědky (krycím označením I. S-SNB), správy kontrarozvědky pro boj s vnějším nepřítelem (II. S-SNB), hlavní správy vojenské kontrarozvědky (III. S-SNB), správy sledování (IV. S-SNB), správy ochrany stranických a ústavních činitelů (V. S-SNB), správy výkonné zpravodajské techniky (VI. S-SNB), správy kontrarozvědky pro boj s vnitřním nepřítelem (X. S-SNB),

správy kontrarozvědky pro ochranu ekonomiky (XI. S-SNB), správy kontrarozvědky v Bratislavě (XII. S-SNB), správy pro boj proti mimořádným a závažným formám trestné činnosti (XIV. S-SNB), správy vyšetřování StB (SV StB), náčelníci útvarů FMV – správy spojení FMV (VII. správa), zvláštní správy FMV, správy pro politickovýchovnou, vzdělávací, kulturní a propagační činnost FMV (IX. správa), ekonomické správy FMV,⁷ inspekce ministra vnitra, náčelník útvaru VB – federální správy VB, náčelníci útvarů podřízených FMV – HS PS OSH, správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje a správy SNB hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje. Náčelník OŠ FMV byl kompetentní pozvat na zasedání i další „nezbytně potřebné“ funkcionáře. Úkolem členů OŠ FMV bylo zajistit ve svých resortech a útvech „realizaci závěrů“ ministra vnitra ČSSR ze zasedání SOŠ ČSSR a koordinaci všech bezpečnostních opatření „k ochraně klidu a veřejného pořádku“ na území federace. Autoři směrnice si neodpustili zdůraznit: „Závěry ze zasedání OŠ FMV jsou závazné pro všechny příslušníky SNB a vojáky vojsk MV plnící úkoly MBO.“

V průběhu MBO byly k plnění úkolů „ochrany“ nebo „obnovy klidu a veřejného pořádku“ určovány nejen úplné útvary SNB a MV, ale také jednotky a skupiny příslušníků zvláště vyčleněné z nenasazených útvarů SNB a MV, vybraní příslušníci a jednotky vojsk MV, ČSLA a LM, výkonné a funkční útvary SNV a PO, členové Pomocné stráže VB a speciální technika vojsk MV, ČSLA, PO.

OŠ všech stupňů⁸ měly z vyčleněných jednotek, skupin i jednotlivých příslušníků vytvořit zálohy a v případě jejich nasazení do akce proti demonstrantům bylo povinností štábu zorganizovat zálohu novou, jejíž síla měla být odvislá od celkového počtu „sil a prostředků“ a rozsahu předpokládaných úkolů. Do záloh SOŠ ČSSR byly určeny jednotky vojsk MV, pohotovostní útvary SNB, škol SNB a Vysoké školy SNB; použití těchto složek podléhalo souhlasu ministra vnitra ČSSR. Zálohy republikových ministrů vnitra tvořily jednotky a skupiny MV ČSR (MV SSR), další „síly a prostředky“ (např. internátně ubytovaní posluchači škol SNB obou republikových resortů) mohly být dány k dispozici pouze rozhodnutím federálního ministra vnitra ze záloh SOŠ ČSSR.

DRUHY MBO

Ministr vnitra ČSSR vyhlášoval dle stanovených kritérií (čl. 12 NMV č. 9/1982) následující stupně MBO:

1. stupeň – „k zabránění vzniku HPSV postačí zvýšená aktivita sil a prostředků kontrarozvědných a vyšetřovacích útvarů a je třeba zesílit kontrarozvědnou činnost StB, operativní činnost VB a HS PS OSH k zachycení signálů o přípravách HPSV“. MBO se vztahovala na všechny útvary SNB, MV a vojsk MV, dále se aktivizovaly ty útvary

uvedených složek, „které se podílejí na plnění kontrarozvědných, operativně pátracích, vyšetřovacích nebo organizačních úkolů“; funkcionáři ČSLA, LM, SNV a PO byli o vyhlášení pouze informováni.

2. stupeň – „k zabránění vzniku HPSV je třeba mimořádné aktivity bezpečnostních sil a prostředků“. U SNB, MV (včetně vojsk MV) byla prověřována funkčnost plánů MBO, plány ochrany a obrany vlastních objektů a systému spojení.

3. stupeň – „k zabránění vzniku HPSV je třeba aktivizovat vyčleňované skupiny a jednotky SNB“. Do dispozice příslušných OŠ byly převeleny „operativní skupiny k průzkumu, dohledu, rozkládání a dokumentaci HPSV“,⁹ strážní skupiny k ostraze a ochraně vlastních, popřípadě zvláště určených objektů a pořádkové jednotky k potlačení HPSV.

4. stupeň – „je nutno posílit pořádkové jednotky VB vyčleněnými silami z LM a ČSLA a části speciální (dopravní) techniky vojsk MV a ČSLA“. V první řadě bylo MBO vyhlášeno u LM a ČSLA; funkcionáři SNV a PO byli jen informováni. Útvary MV podle zvláštního rozhodnutí posilovaly dopravními prostředky pořádkovou službu VB, vybraní příslušníci LM byli přidělováni do smíšených a samostatných pořádkových hlídek VB.¹⁰

5. stupeň – „proti možným HPSV je třeba zabezpečit nebo zvýšit ochranu a obranu zvláště určených objektů strážními jednotkami LM a ČSLA“. MBO tohoto stupně se vyhlášovalo u útvarů PO; útvary SNV byly informovány prostřednictvím funkcionářů zasedajících v OŠ. LM a ČSLA měly vyčlenit strážní jednotky a zahájit střežení určených objektů a zároveň společně s útvary SNB a vojsk MV sestavit pořádkové jednotky včetně speciální techniky určené „k podpoře likvidace HPSV“.

6. stupeň – „jestliže HPSV bezprostředně hrozí nebo k nim dochází a k jejich potlačení, obnovení a ochraně veřejného pořádku je nutno aktivizovat a nasadit pořádkové jednotky a prostředky SNB, vojsk MV, LM, ČSLA, SNV a PO“. Předposlední stupeň MBO se vztahoval na všechny útvary SNV a PO a na vyčleňované jednotky LM a ČSLA. Útvary StB (včetně vojenské kontrarozvědky) a VB organizovaly podle potřeby společné vyšetřovací skupiny k vyšetřování osob předvedených nebo zajištěných v průběhu HPSV. Členové skupin neměli jen prověřovat aktivity osob, které se jim podařilo zajistit v místě demonstrace, ale i „další související trestnou činnost“. Připraveny byly pořádkové jednotky i speciální technika s obsluhou, vytvořené z útvarů vojsk MV, LM, ČSLA a PO; pořádkové jednotky SNV jsou aktivizovány pouze v případě, jestliže se HPSV „účastní... skupiny uprchlých vězňů“.

7. stupeň – „k likvidaci HPSV je třeba dalších vyčleněných sil a prostředků, a to k provedení rozhodnutí nejvyšších politických a státních

orgánů ČSSR“. Rozhodnutí o použití dalších „původně nevyčleněných“ útvarů a jednotek ČSLA a LM, u nichž plán nepředpokládal nasazení proti demonstrantům, byly oprávněny vydat pouze politické (předsednictvo ÚV KSČ) a státní orgány (Rada obrany státu).

Narizení pamatovalo i na alternativu, kdy v průběhu MBO mohla být vyhlášena branná pohotovost státu (BPS). Tehdy měl SNB postupovat dle zvláštní směrnice o bojové pohotovosti, mobilizačních plánů a plánů MBO; plnění bojových a mobilizačních úkolů se v tuto chvíli mělo stát prioritní záležitostí.

Přímo nezapojené organizační celky útvarů MV a SNB měly samozřejmě nadále plnit své hlavní úkoly, svoji činnost však měly uzpůsobit tak, aby zajišťovaly „vzájemnou součinnost“ k plnění úkolů vyhlášeného stupně MBO, materiálně technické zabezpečení „vyčleňovaných“ jednotek a techniky, dále pak aby zabezpečovaly spojení a udržovaly „v neustálé aktuálnosti dokumentaci pohotovosti k MBO“. Útvary bez operačního střediska či operačních (dozorčích) důstojníků organizovaly „nepřetržitou službu u telefonů náčelníků“.

Pohotovost či dosažitelnost v období MBO bylo možno vyhlásit ústně nebo písemně, důvod pohotovosti (dosažitelnosti) se však měl uvést „otevřeně“ (= pravdivě). „Základní procento“ pohotovosti (dosažitelnosti) příslušníků SNB a vojsk MV stanovoval ministr vnitra ČSSR; republikoví ministři a jejich náměstci, náčelníci útvarů FMV a SNB, KS SNB a OS SNB pak s „přihlédnutím“ k vývoji bezpečnostní situace na příslušném teritoriu.

INFORMAČNÍ TOK

K zajištění přenosu informací během MBO se využívalo spojení SNB a „součinnostního“ spojení s ostatními složkami zapojenými do MBO. Jednotný informační systém („podávání, zpracovávání a distribuci informací“) zajišťovala operační střediska, která se automaticky stávala součástí sekretariátů OŠ. První tři stupně MBO byly tedy zabezpečovány spojovacími prostředky SNB, při vyhlášení 4. stupně měl být napojen informační systém LM a ČSLA a u 5. stupně také SNV a PO. Již při prvním stupni se měly aktivizovat útvary StB, VB a HS PS OSH k získávání relevantních informací, „zvláštní pozornost“ měla být věnována „přípravám, organizování a vzniku HSPV a protisocialistickým, protispolečenským provokacím a signálům o terorismu a záškodnictví“. Za objektivnost a úplnost získaných informací ručily sekretariáty a analytická pracoviště útvarů SNB. Neuvedené, ale zúčastněné útvary předávaly zjištěné poznatky prostřednictvím svých zástupců v OŠ. Útvary nižších stupňů, součinnostní složky a vedoucí stranické a státní orgány byly náčelníkem OŠ informovány „v rozsahu nezbytném pro výkon jejich působnosti a v čase“. ¹¹

„MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ“

Výstroj a výzbroj (zbraně, kasr, ochranné brýle, krátký a dlouhý gumový obušek, ochranný štít, přilby atp.), tedy tzv. materiálně technické prostředky, zajišťovaly v rámci materiálně technického zabezpečení (MTZ) jednotlivé útvary SNB a MV. MTZ určené pro MBO bylo uloženo odděleně tak, aby bylo kdykoliv připraveno „pro urychlený výdej“. Tyto prostředky nesměly být použity pro plnění jiných úkolů (snad kromě počtu nezbytného pro výcvik a přípravu potlačování demonstrací). Ve skladech byly „udržovány ve stavu schopném pro okamžité použití, ve stanovených počtech jako nesnižitelná zásoba běžných zásob“. MTZ mohly být „formou zápůjčky“ vydány také LM a ČSLA. Úplné vybavení příslušníků vyčleněných v rámci MBO (včetně LM a ČSLA) k potlačování tzv. HPSV bylo vymezeno tabulkově.¹² Použití nedotknutelných zásob byly vázáno na rozkaz (či pouze souhlas) příslušného ministra vnitra. „Při souběhu 4. a vyššího stupně MBO s opatřeními uvádějícími ČSSR do BPS [= branná pohotovost státu] organizuje se MTZ podle předpisů platných pro BPS.“¹³

Narizení dále řešilo proviantní zabezpečení všech vyčleněných a nasazených příslušníků a vojáků. Příslušníci SNB vykonávající službu v místě stálé dislokace útvaru byli povinni hradit si stravu z vlastních prostředků, v případě služby mimo dislokaci obdrželi bezplatně jídlo jako náhradu za stravné či odlučné, posluchačům internátních škol, a to i těm, kteří byli zařazeni u pohotovostních útvarů VB, byla poskytnuta strava či peněžitá náhrada, vojáci z povolání vojsk MV měli nárok na bezplatný odběr stravy. Stravování vojáků ČSLA zabezpečovaly jejich vlastní jednotky, útvary SNB hradily náklady pouze v případě využití jídelen SNB a armádě je nefakturovaly. Milicionáři měli také nárok na bezplatné stravování, v jejich případě však náklady šly na konto útvarů SNB bez ohledu na to, zda využili kuchyně vlastní či nikoliv. Jestliže byly LM nasazeny „přimo v akci“ i po 22. hodině, obdržely přídavek v hodnotě 8 Kčs. V případě, že příslušníci „sedé armády“ nedostali potravu „v naturální formě“, náležela jim náhrada „za nedodanou stravu“.¹⁴ Členům Pomocné stráže (PS) VB účastnícím se výkonu služby bylo stravné poskytováno dle zvláštních předpisů.¹⁵ I další náklady (včetně odměn udělovaných ministrem vnitra) šly z rozpočtu FMV: milicionářům byla hrazena ušlá mzda, případné škody napáchané kýmkoliv z nasazených byly také řešeny z financí bezpečnostního resortu. Hnán k úhradě mohl být pouze příslušník, který při zásahu překročil svou pravomoc.

Na závěr uvedme zajímavou podrobnost: v každé pořádkové jednotce měli být zařazeni dva speciálně proškolení sběrači raněných, označení na pravém rameni páskou s červeným křížem a vybaveni zdravotnickou brašnou. Dále mohly být zřízeny „vysunuté“ či „pojízdné“ ošetřovny. Náčelník zdravotnické služby měl jako jediný – po schválení náčelníkem KS SNB – „právo“ použít potřebného materiálu z nedotknutelných zásob.

MIMOŘÁDNÁ BEZPEČNOSTNÍ AKCE

Hlava druhá probíraného nařízení formulovala pravidla mimořádné bezpečnostní akce (MBA).¹⁶ Dle definice byla MBA „souhrnem rozsáhlých bezpečnostních opatření směřujících k uskutečnění závažných bezpečnostních úkolů, jejichž plnění zpravidla vyžaduje nasazení značného počtu příslušníků SNB a prostředků nad stanovenou základní dobu služby v týdnu po delší časové údobí, posílení příslušníky SNB z útvarů dislokovaných v jiných místech, než je dislokován útvar, který MBA zajišťuje, anebo útvarů mu nepodřízených, popřípadě též posilovými jednotkami“. Pod pojmem „závažné“ úkoly se rozumělo „zejména“ zajištění sjezdů KSČ a KSS, oslavy 1. máje v hlavních či krajských městech, světová (evropská) sportovní vystoupení, výstavy a veletrhy celostátního významu, významná státní (mezinárodní) jednání, návštěvy atd., „jestliže se těchto událostí účastní značné množství návštěvníků a provádějí se rozsáhlá dopravní opatření“. MBA vyhlášovali přímo ministři vnitra nebo po předchozím souhlasu také jejich náměstci či jim podřízení náčelníci útvarů SNB (včetně náčelníků krajských správ). Rozsah a dobu „pohotovosti“ stanovil služební funkcionář, který MBA vyhlášoval; opět byl však nutný souhlas ministra. Pohotovost mohla být vyhlášena i ústně. Organizace MBA vyžadovala zpracování typových plánů řešících v předstihu všechny potenciálně hroící situace.

Nižším stupněm tohoto opatření byla bezpečnostní akce (BA).¹⁷ V podstatě šlo o tentýž druh jako MBA, bylo pouze na zodpovědnosti příslušného funkcionáře, aby rozhodl, zda bezpečnostní situace je taková, že je nutno vyhlásit nějaká opatření, avšak „není třeba vyhlášovat MBO nebo MBA“. Pravomoc k vyhlášení BA byla delegována od úrovně ministra vnitra až po náčelníka OS SNB. Náčelník okresní správy SNB si pouze musel – pokud nešlo „o nebezpečí z prodlení“ – své rozhodnutí o provedení akce nechat schválit nadřízeným krajským náčelníkem.

SPOLEČNÝ OPERAČNÍ ŠTÁB

K 1. květnu 1983 vstoupil v platnost statut společného operačního štábu Československé socialistické republiky,¹⁸ zřízený na základě usnesení 8. schůze Rady obrany státu dne 3. října 1970 jako poradní orgán federálního ministra vnitra „při realizaci zásad centrálního plánu mimořádných bezpečnostních akcí“. SOŠ dle statutu předsedal ministr vnitra ČSSR a jeho členy byli: ministr národní obrany (nebo jeho zástupce), náčelník hlavního štábu Lidových milicí (nebo jeho zástupce), republikoví ministři vnitra a náměstci federálního ministra vnitra. Zasedání se měli zúčastňovat vedoucí (nebo jeho zástupce) oddělení státní administrativy ÚV KSČ, vedoucí odboru obrany a bezpeč-

nosti Úřadu předsednictva vlády ČSSR, vedoucí tajemník hlavního výboru KSČ při FMV a určení pracovníci sekretariátu SOŠ. Na doporučení mohli být přizváni také náčelníci a vybraní specialisté resortů ministerstev vnitra, FMNO a LM.

Statut SOŠ vymezoval následující okruh činnosti SOŠ: především šlo o vyhlášení a odvolávání 4. až 7. stupně MBO (při 1. až 5. byl svoláván federálním ministrem vnitra ČSSR „dle potřeby“ a při předposledním a posledním zasedal nepřetržitě), určení způsobu využití záloh sil a prostředků SOŠ jako „výpomoc“ nižším stupňům řízení, vytváření nových záloh SOŠ, použití útvarů SNB a vyčleněných jednotek ostatních spolupracujících složek, použití jednotek SNV (je-li HPSV „vedeno proti nápravně výchovným ústavům“ či účastní-li se nepokojů uprchlí vězňové), použití zvláštních záloh ministra národní obrany a náčelníka HŠ LM, jestliže nestačí dle plánu zařazené jednotky. Dále měl SOŠ informovat stranické i státní orgány a nižší stupně MBO, navrhopvat federální vládě opatření u dalších orgánů státní správy (včetně hospodářských organizací), iniciovat zvláštní opatření „ve vztahu“ k 1/ rozhlasu, tisku a televizi, 2/ shromažďování a spolčování občanů, 3/ cestám osob přes státní hranice, 4/ dopravnímu provozu, 5/ zastupitelským úřadům západních států a cizím státním příslušníkům přechodně pobývajícím na území ČSSR (v „součinnosti“ s federálním ministerstvem zahraničních věcí).

Sekretariát SOŠ měl zabezpečovat organizační chod štábu, vypracovávat neprodleně zápis z jeho jednání, jenž měl být po schválení ministrem vnitra ČSSR do čtyřiaadvaceti hodin doručen generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ, předsedovi vlády ČSSR a členům SOŠ. Tajemník SOŠ (náčelník sekretariátu FMV) měl k plnění úkolu využívat zejména operační odbor a odbor analytiky informací a plánování (OAIPI) sekretariátu federálního ministra vnitra. Po vyhlášení MBO se sekretariát SOŠ automaticky doplnil o 5 důstojníků ze sekretariátu FMV a po jednom z I., II., III., V., VI., VII., VIII., X., XI., XIV. správy SNB, HS PS OSH, správy vojsk MV, ekonomické správy FMV, FS VB (v případě vyhlášení 1. až 3. stupně), dva styčné důstojníky delegovalo FMNO a jednoho pracovníka hlavní štáb LM.

Doporučit vyhlášení příslušného stupně MBO mohli funkcionáři od úrovně náčelníka krajské správy SNB po republikové ministry. Ministr vnitra ČSSR vyhlášení 1. až 3. stupně předkládal předsednictvu ÚV KSČ (v případě nebezpečí z prodlení předsedovi Rady obrany státu), a to zpravidla po poradě se členy SOŠ – funkcionáři federálního i republikových resortů vnitra. Zbývající členové byli pouze informováni. Návrhy na vyšší stupně MBO musel ministr předkládat předsednictvu ÚV KSČ po poradě se všemi členy štábu. Ihned po schválení nejvyšším orgánem stranické hierarchie svolal ministr zasedání SOŠ s jediným bodem – projednání rozsahu prováděných opatření. Ve své činnosti se již nijak nelišil od operačních štábů nižších stupňů.

II. ROZKAZY MINISTRA VNITRA ČSSR

V polovině osmdesátých let nebyla distribuce posilových jednotek v rámci bezpečnostních opatření vyhlašována rozkazy ministra vnitra ČSSR, ale prostřednictvím *pokynů* či *rozhodnutí* ministra Vratislava Vajnara. Příliš se nerozlišovalo, zda šlo o cizí návštěvu, oslavy 1. máje či pohřeb vysokého stranického funkcionáře.¹⁹

LÉTA KLIDU (1986–1987)

Závěry stockholmské schůzky Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE) přinutily aparát federálního ministerstva vnitra reagovat pozoruhodným řídicím aktem. Rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 18 z konce roku 1986²⁰ byl věnován aktivitám inspekčních skupin i jednotlivých západních pozorovatelů. Jeho příloha obsahovala „Směrnici o bezpečnostních opatřeních v souvislosti se závěry Konference o opatřeních k posílení důvěry a bezpečnosti a o odzbrojení v Evropě“, která kodifikovala úkoly vybraných centrálních správ StB (I. – III., X. – XII. S–SNB) a operativních útvarů krajských správ SNB, správy pasů a víz FMV a HS PS OSH. Ze zástupců jmenovaných složek byl sestaven štáb, v jehož čele stanul zmocněnec FMV, náměstek ministra vnitra gen. JUDr. Vladimír Hrušecký²¹ (jako jeho zástupce byl určen náčelník II. správy SNB plk. JUDr. Karel Fírt²²). Zmocněnec FMV především odpovídal za úkoly vyplývající pro FMV ze závěrů KBSE, vedl štáb, koordinoval činnost s federálním ministerstvem zahraničních věcí a FMNO a s východními zpravodajskými partnery.

Jednotlivé centrální útvary zodpovídaly za opatření spadající do rámce jejich působnosti. Hlavní správa rozvědky měla získávat informace „o záměrech k zneužívání konference proti základům ČSSR, její bezpečnosti a obranyschopnosti..., k osobám ve funkci pozorovatelů, členů inspekčních skupin..., o technických prostředcích, které by mohly být využity inspektory k nepřátelské činnosti“. Zároveň měla hlavní správa rozvědky provádět „efektivní opatření“ s cílem podpořit zahraniční politiku ČSSR a celého komunistického bloku a „diskreditovat a ovlivňovat záměry nepřátelské činnosti“.

Kontrarozvědná II. správa SNB měla provádět kontrolu inspektorů v ČSSR, odhalovat jejich „nepřátelskou“ činnost a jejich – z hlediska StB – „významné“ styky (včetně pracovníků západních zastupitelských úřadů účastnících se práce inspektorů).

Hlavní správa vojenské kontrarozvědky měla na starosti inspektory z řad československých občanů; kromě jejich „kontrarozvědné ochrany“ je měla také „ofenzívně využívat“ za účelem ochrany „základů“ ČSSR. Správa pasů a víz ve spolupráci s HS PS OSH zajišťovala nejenom zrychlené udílení vstupních víz inspektorům, ale i zjišťovala, zda nejde o osoby zařazené v Indexu nežádoucích osob (INO).

V neposlední řadě měl štáb bezpečnostního opatření výslovně nařízeno spolupracovat s útvary zvláštního odboru Výboru pro státní bezpečnost SSSR při Střední skupině sovětských vojsk, jak zněl oficiální název detašovaného pracoviště KGB s centrálou v Milovicích. Rozkaz na jedné straně formálně zajišťoval aplikaci závěrů schůzky, na straně druhé a priori předpokládal „nepřátelskou činnost“ vykonavatelů této politiky, nařizoval je tajně kontrolovat, tzv. „rozpracovávat“ a následně využít k případné kompromitaci celého procesu dorozumění obou světových politických bloků.

Poněkud atypická MBA byla vyhlášena federálním ministrem vnitra v polovině února 1987.²³ Od 18. února do 2. března 1987 zajišťovaly operativní správy centrály (včetně IV. a VIII. S-SNB) a správy StB Košice a Banská Bystrica, HS PS OSH a SV MV „bezpečnost republiky, klidu a veřejného pořádku při přípravě a konání XIII. Světové zimní univerziády 1987 ve Vysokých Tatrách“. Do čela štábu „státo-bezpečnostního“ opatření se sídlem v objektu MV SSR „1. Máj“ ve Starém Smokovci byl jmenován náčelník správy StB Košice. Operační štáb zjišťoval „ohlasy“ na přípravu i průběh univerziády, zachycoval „signály o případných snahách o její narušení“, byl zodpovědný za nevydání víz „vytypovaným osobám“, organizování „zvýšené“ kontroly činnosti zejména západních zastupitelských úřadů, akreditovaných i neakreditovaných novinářů a dalších cizinců. Zúčastněné složky – především X. správa, krajské správy a útvar StB okresní správy SNB Poprad – „odhalovaly“ osoby „ve spojení s rozvědkami, nepřátelskými emigrantskými centry nebo vnitřním nepřítelem“, znemožňovaly rozšiřování „nezákonných písemností, navazování styků s pravicovými exponenty, popřípadě provokatéry“, důsledně kontrolovaly „nepřátelské“ osoby (nesměly pracovat jako personál univerziády, ba ani jako tlumočníci či hostesky; „vytypovaným“ z řad „vnitřního nepřítele“ mělo být zabráněno v příjezdu), organizovaly „individuální preventivní a rozkladná opatření“ vůči „potenciálním [sic!] pachatelům a organizátorům provokační nebo jiné závažné činnosti“ včetně „operativního dohledu nad osobami či skupinami osob“ s údajnými sklony k „teroristické činnosti“.

Vojenská kontrarozvědka „zvýšeným“ způsobem chránila vojenské objekty ČSLA před zraky zvědavých cizinců; ekonomická kontrarozvědka „účinně“ zabraňovala „mimořádným událostem“, zejména pak záškodnictví a zneužití reprografické techniky. Příslušníci Pohraniční stráže společně s orgány celní správy věnovali větší pozornost také „dovozu nezákonných písemností“.

Následující dva Vajnarovy rozkazy č. 5/1987²⁴ (vyhlášení MBO) a 11/1987²⁵ (vyhlášení MBA) zajišťovaly „klid a veřejný pořádek“ u příležitosti „návštěvy“ sovětského vůdce, generálního tajemníka ÚV KSSS Michaila Gorbačova, a „oficiální přátelské návštěvy“ generálního tajemníka ÚV Komunistické strany Číny a předsedy státní rady Čínské lidové republiky Cao Č-janga.

Gorbačovova návštěva pro resorty ministerstev vnitra (ČSSR, ČSR, SSR) znamenala v době od poledne 4. dubna do ranních hodin 10. dubna 1987 vyhlášení 3. stupně MBO „bez aktivizace vyčleňovaných skupin a jednotek SNB“. Zřízeny byly operační štáb v čele s I. náměstkem ministra vnitra gen. Lorencem, OŠ Praha, OŠ Bratislava a OŠ V. S–SNB pod vedením gen. Milana Buchvaldka.²⁶ Zúčastněné útvary FMV (kromě stavební výroby FMV) i SNB (včetně podřízených FMV), republikové pohotovostní pluky i jednotlivé krajské správy zajišťovaly požadavky OŠ FMV, vyčleňovaly „síly a prostředky“ a „důsledně“ dodržovaly stanovený režim „hlášené služby“. V případě potřeby neprodleně informovaly sekretariát OŠ FMV prostřednictvím ústředního operačního střediska FMV.

Čínský nejvyšší stranický představitel sice přijel (na rozdíl od Gorbačova) na návštěvu *přátelskou*, ale evidentně tolik ochrany nepotřeboval. Pouhá MBA v době od 22.00 hod. dne 10. června do poledních hodin dne 14. června aktivizovala pouze správy SNB hl. m. Prahy a Sčk. a SNB Bratislavy a Zsk., V. správu SNB, správu vojsk MV a pohotovostní útvary republikových ministerstev. Padesátiprocentní „služební“ pohotovost měli příslušníci SNB zařazení v odboru zvláštního určení (OZU) správy vojsk MV. Kromě toho ministr vnitra ČSSR nařídil veliteli PÚ VB pro SSR vyčlenit dne 13. června 200 uniformovaných příslušníků SNB a o den později dalších 100 ve prospěch krajské správy Bratislava. Po oba dva dny bylo nadto v záloze po 30 příslušnících s autobusem, eskortními vozidly a dvěma vodními děly s obsluhou.

Vyhlášení MBA v termínu 29. dubna až 10. května 1987 vyžadovaly oslavy Svátku práce a výročí 42. osvobození Československa Rudou armádou.²⁷ Náčelníci a velitelé v celé ČSSR měli volnou ruku k vyhlášení služební dosažitelnosti či pohotovosti, pouze do zálohy ministra vnitra ČSSR nařídil rozkaz vyčlenit po jedné rotě pohotovostního pluku VB ČSSR, pohotovostního útvaru VB pro SSR, VŠ SNB v Praze, 4. fakulty VŠ SNB v Bratislavě, Důstojnické školy SNB, PS a vojsk MV v Holešově a Praporčické školy v Brně a 50% pohotovost pro příslušníky OZU.

Určení funkcionáři provedli kontrolu územních a dílčích plánů MBO a BA, zabezpečili „důslednou“ přípravu činnosti dle typových projektů BA pro oslavy Svátku práce a Dne osvobození a vytvoření výše uvedené zálohy. Krajští náčelníci dále informovali teritoriální vedoucí tajemníky KSC a KSS o vyhlášení MBA, případně dle jejich pokynů kontaktovali štáby Lidových milicí.

DOBA PROCITNUTÍ (LEDEN – SRPEN 1988)

Referenti sekretariátu federálního ministra vnitra si zřejmě chtěli ulehčit práci a na rok 1988 předložili ministru Vajnarovi k podpisu

RMV č. 1/1988,²⁸ vyhlášující již „jednotné řízení a účelné využití sil“ a cílevědomou koordinací BO na období 23. – 26. února, března (v době konání okresních a krajských konferencí KSC a KSS), 29. dubna – 2. května a 19. – 22. srpna 1988. Rozkaz aktivizoval okamžité vytvoření OŠ FMV, OŠ Praha i OŠ Bratislava; ukončení jejich činnosti se předpokládalo až 25. srpna 1988.

Rozkaz především nařizoval: „Aktivizovat agenturně operativní činnost k vyhledávání signálů o pokusech narušit veřejný pořádek a bezpečnost. Zabezpečit soustředování a důsledné vyhodnocování získávaných informací.“ Dalším bodem bylo: „Zabezpečit důsledný dohled nad vytypovanými nepřátelskými osobami z řad vnitřního protivníka, organizovat preventivní opatření vůči skupinám závadové mládeže, potenciálním pachatelům závažné trestné činnosti a iniciátorům provokací. Zintenzivnit kontrolu diplomatů kapitalistických ZÚ a akreditovaných novinářů, kteří udržují styky s osobami z řad vnitřního protivníka. Přijmout opatření k zabezpečení urychleného administrativního vyhoštění narušitelů veřejného pořádku z řad cizinců z nesoциalistických států.“ Vedení ministerstva šlo nakonec tak daleko, že požadovalo: „Projednat s příslušnými orgány opatření k dočasné izolaci nebezpečných psychopatů, zejména se sklony k páchání závažné trestné činnosti (narkomanů, pyromanů, sexuálních deviantů apod.), a to především ve dnech konání stranických konferencí.“ Účinná opatření měla vést ke zjištění „pachatelů“ anonymních výhrůžných telefonátů a dopisů. Tři až pět dní před „sledovanými“ událostmi měly končit preventivně bezpečnostní akce zaměřené do problematik a/ Zbraně a střelivo, b/ Mládež a alkohol, c/ Příživníci a d/ Razie.

Při srpnové reorganizaci federálního kolosu ministerstva vnitra byl nejen zredukován počet centrálních útvarů ministerstva i Státní bezpečnosti, ale došlo i k rozsáhlým personálním změnám. Prvním zástupcem nově zřízené vnitřní a organizační správy (VOS) FMV se kupř. stal kpt. (od 1. března 1989 mjr.) JUDr. Václav Novotný.²⁹ K přípravám rozkazů a vyhlášení MBO později³⁰ vypověděl: „Vlastní zpracování rozkazů ministra k jednotlivým MBO zajišťovala VOS. Bylo to jednak z toho důvodu, že součástí této správy byl i právní odbor, který konečné znění rozkazu kontroloval z hlediska zákonnosti, dále to bylo dáno tím, že sekretariátem operačního štábu se v době MBO stávalo operační oddělení ústředního operačního střediska, které na tuto dobu přecházelo do podřízenosti prvního náměstka.³¹ Tento sekretariát tedy zpracoval návrh rozkazu, rozkaz prošel schvalovacím procesem, který končí u ministra...“³² Odbor analytiky a informací VOS vycházel při přípravě RMV ČSSR i z konkrétních materiálů, jako např. z celkového hodnocení bezpečnostní situace či z návrhu hlavního zaměření činnosti SNB, PS a OSH a vojsk MV pro následující rok. „Tyto dokumenty byly zpracovávány na základě podkladů příslušných správ a vždy v listopadu byly předkládány na ÚV KSC. Součástí toho druhého dokumentu bylo i hodnocení situace na úseku vnitřního

zpravodajství a z tohoto materiálu jsme pak vycházeli při zpracovávání jednotlivých rozkazů, neboť tento materiál byl pro tento účel zcela postačující. Pouze v případě potřeby byly některé otázky konzultovány s prvním náměstkem a po jeho případném doplnění byl konečný návrh dán do oběhu a nakonec schválen. Je tedy možno konstatovat, že územní útvary ani jednotlivé součásti FMV neposkytovaly žádné zvláštní materiály pro přípravu rozkazů...³³

Náčelník právního odboru VOS FMV mjr. JUDr. Milan Jebavý³⁴ tvrdil poněkud alibisticky:³⁵ „... podíleli [jsme se] a v některých případech přímo řídili přípravu a vydávání normativních právních aktů, dbali jsme na náležitosti, zejména formálně právní stránky, pokud se týká rozkazů MBO či MBA... gestorem těchto rozkazů byl operační odbor FMV, tento spadal pod sekretariát VOS, na jehož čele byl nejdříve Krása³⁶ a potom Dostál.³⁷ My jsme měli při zpracování rozkazů MBO či MBA i dohlížet na stránku zákonnou, stejně tak tomu bylo i u všech norem, které jsme zpracovávali... Chtěli jsme dosáhnout toho, aby nás řídil přímo ministr a abychom si mohli před ním obhájit svá stanoviska. Za normálních okolností jsme spadali pod náčelníka VOS, přes něhož šly veškeré naše materiály, a v podstatě náčelník VOS měl na starosti třeba přípravu a formulování některých materiálů po věcné stránce a zejména se to potom týkalo rozkazů k MBO či MBA. Dalo by se říci možná přesněji, že tyto rozkazy zpracovávalo pracoviště náčelníka VOS podřízené pokynům prvního náměstka Lorence. Pamatuji se a vím zcela pozitivně o tom, že některé rozkazy jsme ani nedostávali. Oni si je na VOS nebo na operačním středisku v některých případech i sami napsali, namnožili i distribuovali. Ve zbývajících případech jsme dostávali materiály s takovým časovým zpožděním, že jsme měli minimální čas, třeba hodinu až dvě, pouze na jejich formální úpravu, vydání a distribuci. V některých případech jsme je dostávali k vydání až po podpisu ministra a tehdy jsme prováděli pouze úpravu gramatickou...“

Na přímý dotaz³⁸ charakterizoval Novotný stručně, leč výstižně osobnost posledního předlistopadového ministra vnitra: „Kincl byl dost ovladatelný člověk, byl vyloženě pod vlivem politických orgánů a postupně i pod vlivem svých náměstků. Dá se říci, že ministr do činnosti související s průběhem a přípravou MBO v podstatě nezasahoval, alespoň pokud vím, mohl případně ovlivňovat prvního náměstka. Vlastní činnost operačního štábu pak ale vždy řídil první náměstek. Pokud vím, ministr ani nijak významně nezasahoval do obsahu rozkazů vydávaných k MBO, vycházel hlavně z informací prvního náměstka.“³⁹

Ač mjr. Jebavý od října 1987 vykonával nikoli zanedbatelnou funkci náčelníka právního odboru (nejprve sekretariátu FMV, posléze VOS FMV), při výslechu k některým pasážím (konkrétně k preventivní izolaci osob) rozkazů ministra vnitra k MBO a MBA řekl vyšetřovatelům, že v něm „tehdy i dnes“ vyvolávaly „pocity“, že byly „mimo právo,

stejně jako celá Státní bezpečnost, resp. všechny její předpisy“, neboť ty byly – jak formuloval – „opřeny o plot“. Svůj názor do protokolu dále rozvedl: „Pro činnost StB chyběla jakákoliv zákonná úprava, chybělo zmocnění ohledně úpravy metod a prostředků, které Státní bezpečnost používala... Rozkazy k MBO a MBA vlastně používaly stejných formulací jako předpisy, které rezortně upravovaly činnost StB, přičemž tyto rozkazy byly pouze řídicími akty, ne právními normami a v podstatě sloužily jenom k tomu, aby bylo možno v době různých výročí zajistit zvýšenou pohotovost příslušníků VB, platit jim náhrady atp.“ Svůj diskurz však zakončil – „tyto rozkazy samy o sobě [byly] v souladu se zákonem, nezákonná byla jejich realizace“.⁴⁰

DOBA PROBUZENÍ (ŘÍJEN 1988 – LEDEN 1989)

Ve druhé polovině října 1988 byly „u příležitosti 70. výročí vyhlášení samostatnosti ČSR, 20. výročí schválení ústavního zákona o čs. federaci a Dne znárodnění“ nuceny špičky bezpečnostní pyramidy vyhlásit další MBO.

RMV č. 16/1988⁴¹, aktivizující 3. stupeň MBO v době od 22. do 31. října 1988, podepsal již nový ministr vnitra ČSSR gen. ing. František Kincl. Rozkaz nepřinesl mnoho nového. Požadoval „prověřit zpořádkování pořádkových jednotek VB a SNB, výjezdových skupin a skupin vyšetřování dopravních nehod VB a zajistit jejich neustálou akceschopnost...“ a pro potřebu OŠ FMV „vytvořit... v době vyhlášení 3. stupně mimořádných bezpečnostních opatření zálohy Společného operačního štábu ČSSR...“.

Počátkem roku 1989 byl bezpečnostní aparát ministerstev vnitra (ČSSR, ČSR) nucen neočekávaně potlačovat nepokoje v centru Prahy. Dne 13. ledna parafoval federální ministr svůj rozkaz č. 2/1989, jímž vyhlásil MBO na území Prahy a Středočeského kraje u „příležitosti 20. výročí úmrtí Jana Palacha“.⁴² Okamžitě byl zřízen operační štáb Praha (od ranních hodin 13. do půlnoci 25. ledna), dále společný OŠ II. a IV. S–SNB za vedení obou náčelníků správ s úkolem „řídít a koordinovat“ opatření za součinnosti s náčelníkem krajské správy hlavního města. Na dny 14. a 15. ledna bylo vyčleněno „ve prospěch“ S–SNB hl. m. Prahy a Sčk. ještě 200 studujících příslušníků VŠ SNB Praha. Nebyl zřejmě čas formulovat nějaká nová či specifická opatření, a tak se ostatní nařizované body rozkazu nijak neliší od předchozích aktů řízení vydaných při příležitosti masových demonstrací.

Situace na náměstích nakonec vygradovala natolik, že ji krajská správa mohla zvládnout až za pomoci jednotek a útvarů vyčleněných z republikového i federálního ministerstva vnitra v rámci 4. stupně MBO. V termínu od 14. do 15. a od 21. do 22. ledna bylo nadto povoláno 1 300 milicionářů „k posílení pořádkové služby“ na území Prahy.

„ČEŠI, POJĎTE S NÁMI!“ (KVĚTEN 1989)

„Češi, pojďte s námi!“ rozléhalo se téměř pravidelně pražskými náměstími a ulicemi. Šlo o jedno z nejoblíbenějších hesel demonstrujících oponentů komunistického normalizačního režimu. Jeden z těch, kdo se v zákulisí podíleli na jejich rozhánění, byl starší operační důstojník ústředního operačního střediska VOS FMV mjr. Bohumil Böhm,⁴³ který měl od února 1989 na starosti administrativní přípravu pouliční formy represe. „Vlastní postup byl následující – neustále se sledovala bezpečnostní situace, současně probíhala i analýza a v případě potřeby se přijímalo náležité opatření, pokud šlo o opatření v celostátním měřítku a bylo nutno zajistit jednotný systém řízení, tak bylo nutno vyhlásit, přesně řečeno v každém případě byla vyhlášována MBO. Celý tento systém se vyznačoval určitou šablonovitostí, vycházelo se z toho, že u jednotlivých státních svátků, případně jiných výročí, se předpokládala shromáždění většího počtu lidí a bylo zřejmé, že situaci nebude možno zvládnout běžnými prostředky.

Pokud tedy bylo zřejmé, že bude nutné vyhlásit MBO, bylo nutno nejprve zpracovat rozkaz ministra vnitra, který pak byl základním dokumentem pro jednotlivé útvary. Tento rozkaz mimo jiné stanovil stupeň pohotovosti a dosažitelnosti, systém řízení a velení, úkoly týkající se materiálně technického zabezpečení příslušníků, úkoly týkající se součinnosti a řešil otázku záloh. Dále bylo stanoveno jednotlivým náčelníkům zpracovat vlastní rozkazy pro podmínky jejich útvarů nebo teritorií. Vlastní postup probíhal tak, že podnět ke zpracování rozkazu nám dával náčelník operačního odboru, my jako referenti jsme zpracovávali návrh rozkazu s patřičným odůvodněním, který pak byl dán do schvalovacího koloběhu, nejprve se k němu vyjadřoval a případně jej schvaloval náčelník operačního odboru, dále náčelník VOS FMV, poté náměstek ministra a nakonec ministr. Ještě před tím byl rozkaz předáván na právní odbor, tedy jeho návrh, a právní odbor jej posuzoval z hlediska zákonnosti. V případě vyhlášení MBO ještě bylo nutno vyžádat souhlas předsedy ROS, bez tohoto souhlasu by opatření nemohla být vyhlášena. Konkrétně to probíhalo tak, [že] já jsem v tomto smyslu zpracoval dopis předsedovi ROS, který pak byl odeslán s jedním návrhem rozkazu. Kopie tohoto dopisu byla zachycena na jedné straně referátníku. Na ROS byl návrh odeslán poté, co byl schválen ministrem...“⁴⁴

Krátce po lednových MBO, počátkem února 1989, následoval RMV ČSSR č. 3/1989,⁴⁵ zajišťující přípravu a průběh „oslav 41. výročí vítězství československého pracujícího lidu v únoru 1948“. První vyhlášený stupeň uvedl od 22. do 27. února v život krajské OŠ (samozřejmě včetně Prahy a Bratislavy). Už výše citovaný bod rozkazu, týkající se preventivních opatření proti skupinám obyvatel, doznal určitého vývoje: „Vzít pod dohled pravicové exponenty a další nepřátelské osoby, kriminální recidivisty a skupiny závadové mládeže,

organizovat individuální preventivní opatření proti vybraným osobám, potenciálním pachatelům a organizátorům provokací nebo trestné činnosti.“

Změnu vnitropolitického vývoje explicitně zaznamenal až Kinclův rozkaz č. 5/1989 k „májovým“ dnům:⁴⁶ „Oslavy Svátku práce a 44. výročí osvobození Československé socialistické [sic!] republiky Sovětskou armádou budou klást na Sbor národní bezpečnosti, Pohraniční stráž a vojska ministerstva vnitra mimořádné nároky... na celém území republiky.“ I. stupeň MBO byl vyhlášen od odpoledne 29. dubna do rána 2. května, dále od 5. do 6. a konečně od 9. do 10. května 1989. OŠ FMV (a zároveň OŠ Praha, OŠ Bratislava a OŠ V. S–SNB) zahájil činnost v den vyhlášení rozkazu. Opatření opět nebyla nijak nová, pouze byl kladen důraz „na místa konání prvomájových manifestací a pietních aktů u památníků a pomníků osvobození ČSSR“ a „zvýšeným výkonem hlídkové a obchůzkové služby“ (včetně PS VB) se mělo zabránovat „výskytu hanlivých nápisů, strhávání vlajek apod.“.

Kromě toho I. náměstek ministra vnitra ČSSR gen. Lorenc poprvé (a nikoliv naposledy) viditelně posílil své pravomoci, neboť z titulu své funkce náčelníka štábu OŠ FMV mohl nadále – kromě ministra – rozhodovat o nasazení zálohy „sil a prostředků“ společného operačního štábu ČSSR.

„HORKÝ“ SRPEN (SRPEN 1989)

Na výročí vstupu vojsk Varšavské smlouvy se státní moc připravovala jako na klíčovou událost své existence. V dostatečném předstihu, již k 24. červenci 1989, připravil mjr. Böhm návrh RMV ČSSR č. 9/1989,⁴⁷ který ještě téhož dne podepsali v zastoupení náčelníka ÚOS mjr. Karel Rozhoň a zástupce náčelníka právního odboru kpt. Pavel Mikeš. Po podpisu I. zástupce náčelníka vnitřní a organizační správy FMV mjr. JUDr. Václava Novotného návrh odsouhlasili 25. července náčelník správy plk. JUDr. Milouš Krása a I. náměstek gen. ing. Alojz Lorenc, CSc.

V doprovodné informaci společně doporučovali vyhlášení 3. stupně MBO spolu s upozorněním generálního tajemníka ÚV KSČ Miloše Jakeše na možnost povolání příslušníků Lidových milicí „k plnění úkolů SNB“, jak to předpokládal zákon č. 40/1974 Sb. Opatření zahrnovala minimálně 50% dosažitelnost příslušníků FMV a dalších resortních útvarů po dobu celého období MBO, tzn. od 16.00 hod. 15. srpna do 08.00 hod. 23. srpna. Předpokládala se nejen aktivizace operačních štábů na úrovni FMV, Prahy a Bratislavy, ale i jednotlivých KS SNB.

Rozkaz vyhlásil uvedení do pohotovosti Pohotovostního pluku VB

ČSR a Pohotovostního útvaru VB SSR,⁴⁸ 40 příslušníků z Důstojnické školy (DŠ) SNB Praha po celou dobu MBO, od vyhlášení do rána 21. srpna také 150 příslušníků SNB z Praporčické školy (PŠ) v Brně (poté 250), 550 příslušníků 1. a 2. fakulty a konečně 250 studentů 3. a 4. fakulty VŠ SNB. Všechny tyto složky, soustředěné v záloze SOŠ ČSSR, měl na povel již pouze náčelník OŠ FMV.

Agenturní síť operativních útvarů StB byla zaměřena k co nejčastějšímu získávání informací o předpokládaných protirežimních demonstracích. Útvary „vnitřního zpravodajství“ zabezpečovaly kontrolu představitelů opozice či prostě jen nonkonformních občanů, tedy v řeči tajné policie „pravicových exponentů“ a „nepřátelsky zaměřených závadových osob“. Zároveň byla pozornost jednotlivých složek SNB zaměřena na opoziční letáky a protikomunistické nápisy.

Na žádost náčelníků S-SNB Praha a S-SNB Bratislava plk. JUDr. Antonína Chmelíčka a plk. JUDr. Štefana Mikuly z počátku srpna navrhl sekretariát OŠ FMV vedení FMV posílení „bezpečnostních opatření v období 21. výročí internacionální pomoci vojsk států Varšavské smlouvy Československu“. Rozhodnutím ministra Kincla z 11. srpna⁴⁹ bylo vyčleněno ve prospěch pražské správy SNB:

od 15. do 16. 8. od 16. do 17. 8.	140 příslušníků 125 příslušníků	operativní průzkum pořádková služba
od 17. do 18. 8. od 18. do 19. 8. od 19. do 20. 8.	140 příslušníků 130 příslušníků	operativní průzkum pořádková služba
od 17. do 23. 8.	280 příslušníků	záloha OŠ Praha
od 20. do 23. 8.	700 příslušníků 2 zásahové skupiny OZU SV MV ⁵⁰ 3 vozidla CAS 20 vojáků SV MV	pořádkové jednotky VB záloha pro řešení speciálních úkolů k ochraně techniky
od 20. do 22. 8.	10 autobusů s řidiči	do zálohy OŠ Praha

Příslušníci SNB vyčlenění na Chmelíčkovu žádost se rekrutovali ze studentů VŠ a DŠ SNB Praha, pracovníků kádrové správy FMV, republikového ministerstva vnitra a životního prostředí, federální správy VB, Pohotovostního pluku VB ČSR a správy vojsk MV.

Bratislavská správa obdržela pomoc z řad fakulty vyšetřování VŠ SNB a Pohotovostního útvaru VB pro SSR v rozsahu:

od 19. do 20. 8. od 20. do 21. 8.	100 příslušníků	operativní služba
od 18. do 19. 8. od 19. do 20. 8. od 20. do 21. 8. od 21. do 22. 8. od 22. do 23. 8.	20 příslušníků	bezpečnostní opatření u OS SNB Nitra
na 20. a 21. 8.	100 příslušníků	pořádková služba
od 19. do 21. 8.	200 příslušníků	záloha OŠ Bratislava (jako pořádková jednotka VB)
od 18. do 19. 8. od 19. do 20. 8. od 20. do 21. 8. od 21. do 22. 8. od 22. do 23. 8.	70 příslušníků	pořádková služba u OS SNB Bratislava- venkov a OS SNB Trnava
od 19. do 21. 8.	dopravní prostředky s obsluhou, 3 vodní stříkače, 2 obrněné transportéry, 2 eskortní AVIE	

Do úplného výčtu „sil a prostředků“ ještě patří pohotovostní prapor PS v síle 400 mužů, vyčleněný „pro možný zásah“ v Praze, dvě pohotovostní roty (v počtu 152 a 113 vojáků) pro zásah v Brně a v Bratislavě a jedna rota (100 osob) v záloze.⁵¹ I bez úplné znalosti údajů o přípravách Lidových milicí a hlavně ČSLA⁵² můžeme konstatovat, že šlo o největší koncentraci represivních složek proti demonstracím československých občanů od srpnových událostí roku 1969.

„REPUBLIKU SI ROZVRACET NEDÁME!“ (ŘÍJEN 1989)

Poslední předlistopadové MBO se týkalo „zajištění klidu a veřejného pořádku... u příležitosti 71. výročí vyhlášení samostatnosti ČSR, 21. výročí schválení ústavního zákona o čs. federaci a Dne znárodnění v roce 1945“. Přestože vedení FMV hodnotilo srpnové opatření veskrze kladně a na dny od 25. do 30. října 1989 stanovil RMV č. 14/1989⁵³ pouze 30% dosažitelnost všech zainteresovaných útvarů a jednotek,

požadoval provedení řady závažných změn. Vedení bezpečnostního resortu se naposledy snažilo ofenzivněji ovlivnit zrychlující se vývoj v ČSSR. Již nestačilo pouze „aktivizovat“ agenturní síť, ale bylo zapotřebí „organizovat vlivová a preventivně rozkladná opatření na utlumení protispoločenských akcí, likvidaci rozmnožovacích středisek samizdatů, zamezení přístupu vnitřního protivníka k rozmnožovací technice a v narušení jeho spojení do zahraničí“. Projekt KLÍN se odrazil i na vrcholové směrnicí postupu při mimořádných opatřeních. Československé opozici měly být zamezeny pokusy „o koordinovaný postup... s protisocialistickými skupinami v sousedních socialistických zemích“, nejaktivnější „exponenty nelegálních struktur“ bylo nutno přímo „izolovat... a zabránit jim v přímé účasti na připravovaných akcích“ a v neposlední řadě „zabezpečit kvalitní procesně využitelnou dokumentaci podvrátné činnosti... vnitřního protivníka k provedení dalších opatření ve smyslu právních předpisů“. Pozornosti neušli ani pracovníci západních zastupitelských úřadů a akreditovaní novináři; zvýšená pozornost měla být věnována ochraně objektů sovětské armády „před útoky protivníka“. Politruci v SNB měli pozitivně „politickovýchovně“ působit především na příslušníky operativní služby a pořádkových jednotek VB. A snad nejhroživěji vypadá nevinná věta o navazování „úzké“ součinnosti nejen s územními štáby LM, ale také již s vojenskými správami ČSLA, aby tak byla zajištěna připravenost „jejich sil a prostředků pro případ využití k posílení bezpečnostních opatření“.

Náčelník kádrové správy FMV dostal za úkol uvést do pohotovosti jako zálohu SOŠ 200 příslušníků z PŠ SNB Brno, 100 příslušníků DŠ a PŠ SNB, PS a vojsk MV Holešov a 40 příslušníků z DŠ Pardubice; velitel PP VB ČSR jeden prapor s přidělenou dopravní technikou (velitel PÚ VB pro SSR dvě roty), náčelník VŠ SNB 350 (1. a 2. fakulta) a 150 (3. a 4. fakulta) svých studentů a náčelník SV MV dvě zásahové skupiny OZU.

STUDENTI VERSUS MBA (LISTOPAD 1989)

Rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 16 ze 17. listopadu 1989⁵⁴ byl formálně vydán na žádost náčelníka S-SNB Praha plk. Chmelička z předchozího dne. Referent organizačního a operativního odboru S-SNB mjr. J. Dubec, který zpracoval příslušný referátník „v souvislosti s oslavou 50. výročí úmrtí Jana OPLETALA“, v něm uvedl: „Dle získaných poznatků chtějí tzv. nezávislé iniciativy zneužít tohoto výročí k organizaci nepovolených manifestací.“ Jako protiopatření měl být dle představ krajské správy nasazen ve dnech 17. – 18. 11. 1989 „značný počet“ příslušníků místní správy, hlavní správy kontrarozvědky, správy sledování, Pohotovostního pluku VB a správy vojsk MV.

Již pozdní termín požadavku na vyhlášení RMV nesvědčí o pečlivě

přípravě, ale spíše o podcenění této události. (Vinen však byl zřejmě také předlouhý politický proces povolování této akce.) Mjr. Böhm, který návrh rozkazu k vyhlášení MBA „na území Československé socialistické republiky v souvislosti s přípravou nelegálních struktur zneužit Mezinárodního dne studentstva k protisocialistickému vystoupení“ ráno 17. listopadu rutinním způsobem připravil, navrhl pouze nařídít zainteresovaným útvarům zaujmout opatření dle vlastního výkladu „bezpečnostní situace“ a rozšířil dobu aktivizace MBA až do ranních hodin 20. listopadu. Návrh rozkazu zrychleným řízením schválili příslušní funkcionáři – náčelník ÚOS mjr. JUDr. Jiří Kuklík,⁵⁵ 1. zástupce náčelníka správy mjr. JUDr. Václav Novotný, náčelník VOS FMV pplk. JUDr. Miroslav Dostál a na jejich doporučení samozřejmě i ministr gen. ing. František Kincl.

V pondělí dopoledne 20. listopadu analyzovalo ústřední operační středisko VOS FMV situaci za uplynulý víkend: „Úsilí vnitřních a vnějších nepřátel, směřující k vyvolávání neklidu, emocí, chaosu a masových protestních akcí k destabilizaci vnitropolitické situace, stupňované v posledním období, vyvrcholilo ve dnech 17. – 19. listopadu 1989 v Praze... Cílem bylo vyprovokovat masová vystoupení podle vzoru NDR a tím vytvořit soustředěný politický tlak na stranické a státní orgány.“

Během těchto dvou dnů se společenská situace tak zdramatizovala, že nezbývalo než „ke zmaření záměrů protivníka a zajištění klidu a veřejného pořádku na území ČSSR“ vyhlásit až do odvolání 3. stupeň MBO. Rozkaz č. 17 z 20. listopadu 1989⁵⁶ konstatoval: „U příležitosti výročí 17. listopadu organizuje vnitřní a vnější protivník provokační a nátlakové akce, do nichž se snaží masově zapojit zejména mládež a pracovníky kulturní fronty.“ RMV nařizoval okamžité zřízení operačního štábu FMV a štábů krajských SNB včetně obou hlavních měst a minimálně 50% dosažitelnost pro zúčastněné útvary. Vlastně již od prvního dne měl rozsáhlý bezpečnostní aparát věnovat „zvláštní pozornost... pokusům antisocialistických živlů“ o pronikání „na závody a do prostředí mládeže s cílem zneužit je k otevřeným provokačním a nátlakovým akcím“, dále se měl zabývat letákovými akcemi a ochranou vybraných stranických, státních a hospodářských objektů. Pohraniční stráž a další složky měly zneprodyšnit hranice a zabránit tak vstupu „nežádoucích osob do ČSSR“ a „dovozu nepřátelských písemností a materiálů“. Situace vyžadovala aktivizaci součinnosti s územními štáby LM i vojenskými správami ČSLA s cílem „zajistit připravenost jejich sil a prostředků pro případ využití k posílení“ přijatých opatření. Příslušné stranické a státní orgány měly být průběžně seznamovány se situací „na daných teritoriích“. V neposlední řadě měla Státní bezpečnost „zabezpečit kvalitní procesně využitelnou dokumentaci podvrtné činnosti vnitřního protivníka k provedení dalších opatření“.

Náčelníkovi kádrové správy FMV bylo nařízeno uvést na dobu ne-

určitou do pohotovosti 300 příslušníků z Praporčické školy SNB Brno, 100 z Důstojnické a praporčické školy SNB, PS a vojsk MV Holešov, 60 z Důstojnických škol v Pardubicích a v Praze a 30 z Jazykové školy Praha, všechny jako zálohu SOŠ ČSSR. Velitel Pohotovostního pluku VB ČSR uvolnil tři prapory příslušníků SNB a jeho slovenský protějšek tři roty s dopravní technikou. Z rozsáhlého lidského reservoáru – Vysoké školy SNB – bylo MBO dotováno 400 příslušníky – studenty 1. a 2. fakulty a 200 ze 3. a 4. fakulty. Do zálohy byly určeny také dvě zásahové skupiny odboru zvláštního určení správy vojsk MV.⁵⁷

O vyhlášení 3. stupně MBO byl dopisem informován předseda Rady obrany státu a zároveň generální tajemník ÚV KSČ Miloš Jakeš.⁵⁸ Následujícího dne – 21. listopadu 1989 – se gen. Lorenc snažil zastavit využívání reprografických a kopírovacích strojů všech druhů stávkujícími studenty (akce „REŽIM“), zabránit ovládnutí místních, zejména podnikových, tiskovin a rozhlasu, „zneužítí“ sirén (sic!) a dále „získávat poznatky o organizování účasti skupin mládeže na nepřátelských akcích v Praze a přijímat opatření k jejímu předcházení“.⁵⁹

O tři dny později vydal náčelník OŠ FMV pokyn ke 100% dosažitelnosti posluchačů VŠ SNB, 30% pohotovosti a 70% dosažitelnosti stálého stavu VŠ SNB. Podobně byla řešena ještě zdaleka ne tak výbušná situace v Bratislavě: rozhodnutím gen. Lorence byl západoslovenský krajský útvar SNB posílen na dobu od 12.00 hod. 24. listopadu do 06.00 hod. 1. prosince 1989 dvěma rotami z PÚ VB pro SSR a 200 příslušníky SNB a PS ze 3. a 4. fakulty VŠ SNB. Jejich nasazení bylo limitováno souhlasem náměstka MVŽP SSR gen. Jána Krajčího.⁶⁰

Dne 28. listopadu přiznalo vedení ministerstva neschopnost zvládnout situaci a navrholo ministru Kinclovi snížit stupeň MBO na první. V úvodu RMV ČSSR č. 18/1989⁶¹ je konstatován vznik „napjaté“ situace na území ČSSR, dále pak nutnost ochrany „životů a zdraví občanů“, ba dokonce již i majetku v osobním vlastnictví! Prioritou však stále zůstávala „aktivizace“ agenturně operativní činnosti „k vyhledávání, soustřeďování a vyhodnocování signálů o pokusech [sic!] narušovat klid, veřejný pořádek, výrobu a zásobování“, ale i zajištění „kvalitní“ procesně využitelné dokumentace „k nepřátelské činnosti protivníka“. Státní bezpečnost i nadále myslela na budoucnost a stále se ještě nevzdávala naděje na řešení zjitřelé situace ve svůj prospěch. S orgány LM a ČSLA měla být nadále již jen „udržována součinnost“. Zrušení se dočkaly pokyny a rozhodnutí z předchozího týdne. Tandem z ústředního operačního střediska VOS FMV – majori Rozhoň a Böhm – ještě navrhl – rozhodnutím náčelníka OŠ FMV na požádání náčelníka S-SNB hl. m. Bratislavy – vyčlenit 200 příslušníků SNB a PS z VŠ SNB a jednu rotu PÚ VB se dvěma vodními děly, což však už nebylo realizováno.

Prvního prosince 1989 byl ÚOS ještě pro ministra vnitra Kincla připraven rozkaz ke zrušení mimořádných bezpečnostních opatření (k 16.00 hodin 5. 12.) a k přechodu na „běžný výkon služby“. Nevíme,

co se tehdy odehrálo za zdmi FMV, ale nejvyšším funkcionářem popsaným na referátníku zůstal 1. zástupce VOS FMV mjr. Novotný.⁶²

Krátce po ukončení jistého bezvládí, druhý den po nástupu nového ministra vnitra ČSSR ing. Františka Pince, byla opět konstatována nemožnost zajistit „úkoly SNB“ běžným výkonem služby. RMV č. 21 ze 6. prosince⁶³ udržel 1. stupeň MBO, snížil sice na 30% dosažitelnost zúčastněných složek, ale jako zálohu SOŠ ČSSR zpohotovil 150 příslušníků SNB z PŠ Brno a DŠ a PŠ Holešov, jeden prapor PP VB (na Slovensku 1 rotu PÚ VB) a 200 studentů všech fakult VŠ SNB. Případné nasazení těchto sil si vyhradil přímo Pinc.

Poslednímu komunistickému ministrovi vnitra ČSSR nebylo dopřáno mnoho času, a tak rozkaz č. 22/1989, vyhlašující od 16.00 hodin dne 11. prosince 1989 zrušení MBO a konečný přechod bezpečnostního aparátu na normální chod, musel – jakoby symbolicky – signovat sám náčelník OŠ FMV a I. náměstek MV ČSSR gen. Lorenc.⁶⁴

III. ZASEDÁNÍ OPERAČNÍCH ŠTÁBŮ FMV

Již pouhé svolání operačního štábu FMV na 16. února 1988⁶⁵ bylo kvalitativně novým krokem, který jako by předjímal události roku radikálních systémových změn. Kromě organizačních opatření a informace o „vývoji“ bezpečnostní situace z pohledu FMV měly být rozebírány zkušenosti získané při MBO v předchozích dvou letech. Jakési „instrukčně metodické zaměstnání“ v závěru jednání štábu měli zabezpečit náčelníci S-SNB hl. m. Praha a Sčk., KS SNB Brno a X. správy SNB.

Rozšířeného zasedání OŠ FMV se zúčastnili všichni náčelníci KS SNB.⁶⁶ V úvodu byli členové štábu i přizvaní hosté seznámeni s rozkazem MV ČSSR č. 1 a s aktivizací OŠ FMV, jehož vedením byl pověřen I. náměstek FMV gen. Alojz Lorenc, CSc. Případná neúčast členů měla být přísně kontrolována, s případnou omluvou musel náčelník OŠ vyjádřit souhlas. Vedením sekretariátu štábu byl pověřen plk. ing. Jaroslav Michna,⁶⁷ jeho dalšími pracovníky byli mjr. JUDr. Karel Rozhoň,⁶⁸ kpt. JUDr. Bohumil Charvát⁶⁹ a administrativní síla z operačního odboru sekretariátu FMV. Sekretariát OŠ zajišťoval „informační tok“ z podkladů odboru analytiky informací a plánování, spolupráci s právním odborem v otázce legislativních a některých dalších služeb vnitřního odboru sekretariátu FMV.

Na začátku jednání OŠ FMV dne 16. února 1988 mjr. Rozhoň a kpt. Charvát konstatovali, že „bezpečnostní situace na území ČSSR je stabilizována“. Kriminální trestná činnost nepřekročila běžný průměr a pouze „živly“ sdružené kolem Charty 77 se snažily využít „rozvoje komplexní přestavby hospodářského mechanismu“. K čemu – zatím nebylo řečeno.

Z analýzy dosavadní činnosti a ze zhodnocení získaných zkušeností vyplynuly pro OŠ FMV okruhy předpokládaných problémů. Byla např. předpokládána intenzivnější činnost „nepřátelských žvlů“, nové formy a pokusy „o zneužití plánovaných oslav“ či snahy o svolávání nepovolených demonstrací. Vysoká „úroveň“ ochrany veřejného pořádku měla být zabezpečena především v místech konání krajských a okresních konferencí KSC a KSS. Aktivizace agenturně operativní činnosti měla i v budoucnu zabezpečit včasnou informovanost, „aby nedošlo v činnosti bezpečnostních orgánů k improvizacím“, „akce protivníka“ měly být právně posouzeny tak, aby bylo možno „opřít... vlastní zákrok bezchybně... o příslušné právní normy“. Od zúčastněných vysokých funkcionářů SNB se dokonce požadovalo zvážení „dopadu“ každého zákroku, „abychom svým jednáním nepodpořili akci protivníka“. Jak již bylo naznačeno, ve většině případů z let 1988–1989 však nakonec došlo vedení FMV (ale i ÚV KSC) k závěru, že případná represe demonstrujících občanů akce těchto „protivníků“ nepodpoří, že je třeba jakékoliv pokusy opozice o širší jednání nepřipustit, protože by mohl vzniknout dojem „o naší slabosti a nepřipravenosti“.

Už v této první diskusi o novém postupu zmínil jeden z dvojice náměstků republikových ministrů vnitra gen. Karel Novák⁷⁰ – Ján Krajčí (ze záznamu není jasno který z nich) později využitě a rozvinuté opatření: „doporučit příslušným vedoucím funkcionářům ministerstev vydání pokynů ředitelům ÚNZ k dočasné izolaci nebezpečných psychopatů, hlavně osob se sklony k páchání závažné trestné činnosti (narkomani, pyromani), zejména ve dnech vyhlášení MBO...“

Druhé jednání OŠ FMV v roce 1988 proběhlo 22. února⁷¹ a mělo stejný scénář: vstupní informaci přednesl mjr. Rozhoň a členové štábu uváděli podrobnější informace. Z nich jsou pro nás zajímavé snad pouze údaje o dopisu gen. Lorence velení ČSLA, týkajícího se okamžitého navázání spolupráce, resp. zajištění „doporučených úkolů“ ze strany armády. Pplk. JUDr. Vojtěch Zamykal⁷² např. seznámil přítomné se „závažnou“ zpravodajskou informací: „je zjišťován zvýšený zájem pracovníků zastupitelských úřadů kapitalistických států, zejména USA a NSR, o přestavbu“. Nelze se spokojit s faktem, „že nejsou získávány poznatky k činnosti vnějšího i vnitřního protivníka“, zdůraznil na závěr tohoto bloku gen. Lorenc (a bezděky tak vyjádřil vžitou snahu Státní bezpečnosti najít něco na „protivníka“ za každou cenu). „Musíme proto počítat s tím, že nám dosud i neznámé osoby nepřátelského zaměření mohou vyvíjet aktivní činnost.“

Náčelníci plk. Zdeněk Wiederlechner⁷³ (X. S–SNB), gen. Milan Buchvaldek (V. S–SNB) a gen. Bohumil Carda⁷⁴ (S–SNB Praha) měli dokladovat zadané úkoly do 24. února. Další zasedání OŠ FMV, jež mělo být svoláno „dle vývoje bezpečnostní situace v ČSSR“, se s největší pravděpodobností v tomto období nekonalo. Zachován (či přístupný) je každopádně až záznam zasedání OŠ FMV dne 21. dubna 1988.⁷⁵

Úvodem byli pozváni funkcionáři informováni mjr. Rozhoněm o vývoji bezpečnostní a operativní situace za uplynulé dva měsíce a o jednotkách vyčleněných „ve prospěch“ správ SNB obou hlavních měst. Snad s ohledem na církevní oslavy svátku sv. Vojtěcha v Praze bylo sledování „reakčního“ kléru a nelegálních církví předřazeno monitorování aktivit ostatních skupin „vnitřního protivníka“.

Triumvirát Carda – Buchvaldek – Wiederlechner měl kromě již určených úkolů zajistit přípravu složek schopných „rozptýlení možného procesí věřících na území Prahy“. Zvážena měla být i alternativa vyhlášení Pražského hradu (samozřejmě „v součinnosti se státními a stranickými orgány“) za „státní“ památku „s omezením různých akcí“. I oslavy 1. máje vyžadovaly „zvýšenou pozornost oproti dřívějším rokům“, „nepřátelsky zaměřené osoby“ chtěly totiž této příležitosti využít „ke zveřejnění nevhodných hesel a požadavků“. V krajích měla být zaktivizována agenturní síť a také „operativní“ hlídky měly dosáhnout „maximálně možného počtu“.

Jednání užšího operačního štábu se kromě gen. Lorence dne 26. dubna 1988⁷⁶ zúčastnili náčelníci S-SNB hl. m. Prahy, II. S-SNB (zástupci pplk. Zamykal a mjr. Ivo Juska⁷⁷ za náčelníka správy plk. Fírta), V. S-SNB (plk. Vasil Čarnota⁷⁸), VI. S-SNB, X. S-SNB a plk. Michna. Z přednesených dokladů všech účastníků porady byl učiněn následující závěr – „bezpečnostní situace na území ČSSR je ovlivněna zvýšenou aktivitou vnitřních nepřátel... Je zjištěno z prostředí nepřátelsky zaměřených osob, že počítají s možností vystoupení v prvomájových průvodech i s takovými hesly, která sice nebudou pobuřující, přesto však nebudou v souladu se současnou linií strany a státních orgánů.“ Kromě obvyklých opatření měla V. S-SNB ve spolupráci s náčelníkem ÚV Svazarmu genplk. Horáčkem zajistit zákaz provádění letů – v sekcích leteckého a raketového modelářství – s modely dne 1. května. Zasedání OŠ FMV v období od konce dubna do začátku srpna opět nejsou doložena.

Jednání rozšířeného OŠ 4. srpna 1988⁷⁹ se podle zápisu zúčastnil i zástupce vedoucího oddělení státní administrativy ÚV KSČ Jakub Solík.⁸⁰ Prvním bodem jednání byla právě zahájená reorganizace FMV. Rozhoňova informace o „bezpečnostní situaci“ zdůrazňovala snahu „vnitřního protivníka, především osob soustředěných kolem tzv. charty“ zneužít „procesu přestavby v SSSR i u nás“ a politizaci činnosti opozice, mající zvýšit její vliv na čs. veřejnost. Gen. Carda k tomu uvedl: „Aktivita vnitřního protivníka, která směřuje k vyvolávání masovějších provokačních shromáždění, nenalézá širší ohlas a podporu...“ Náčelník inspekce ministra vnitra ČSSR pplk. Otakar Pilský⁸¹ kritizoval „nežádoucí sebeuspokojování některých náčelníků a operativních pracovníků StB, kteří hodnotí tendenčně kladně současnou situaci...“.

Následující zasedání štábu dne 12. srpna⁸² (opět za účasti J. Solíka) zahájil mjr. Charvát. Jako bezpečnostní opatření byla k srpno-

vému výročí připravována zjednodušená verze akce VLNA⁸³ a zpohotovění dvou skupin OZU SV MV a jednoho vrtulníku letecké správy SNB pro jejich urychlené „zasazení“ do akce. Do 15. srpna měl být připraven podklad pro jednání s náčelníkem GŠ ČSLA genplk. Miroslavem Vackem a náčelníkem HŠ LM ČSSR Miroslavem Novákem.⁸⁴ Ze zápisu z jednání OŠ FMV lze vyčíst i jisté obavy před možnou „necitlivostí“ zakročujících příslušníků SNB: „S ohledem na silné přelidnění v hl. m. Praze a Bratislavě a některých dalších městech v ČSSR vyžaduje zabezpečování klidu a veřejného pořádku maximální citlivost, zejména při zákrocích. Je nutné mít na zřeteli, že snaha protivníka může v některých případech směřovat k vyprovokování neúměrného zákroku a jeho pozdějšímu zneužití k antisocialistické propagandě.“⁸⁵

Jednání z 18. srpna 1988⁸⁶ probíhalo obvyklým způsobem: Charvátovu informaci o bezpečnostní situaci postupně doplňovali členové štábu; hlavním objektem zájmu zástupců různých bezpečnostních složek tentokrát byli především cizí státní příslušníci. „Vývoj bezpečnostní situace ukazuje, že ke třem dosud uplatňovaným základním okruhům nepřátelské činnosti protivníka je nutné přičíst i další – zvýšenou protispolečenskou aktivitu cizích státních příslušníků. Z tohoto vyplývá úkol... čelit provokacím skupin cizích státních příslušníků... Zejména na území hlavních měst nelze připustit vyvěšování či nošení transparentů, čtení výzev, provokační proslovy, manifestační pochody apod.“ Opětně bylo při jednání štábu zdůrazněno: „Při provádění zákroků je vždy nutné sledovat i otázku jeho politického dopadu. Brát do úvahy, že jedním z cílů protivníka je vyvolat konfrontaci, které by bylo zneužito proti politice strany a státu.“ Kromě několika pokynů z OŠ FMV, určených krajům a okresům,⁸⁷ nejsou další materiály k činnosti OŠ FMV k srpnu 1988 k dispozici.

První námi představovaná informace z proveniencie analytiků OŠ FMV, resp. nově zřízené VOS FMV, postoupená prostřednictvím ministra Vajnara PÚV KSČ („Informace k současným aktivitám vnitřního protivníka, zejména v souvislosti se 70. výročím založení ČSSR“) nese datum 22. září 1988.⁸⁸ Jde o závažný dokument, jehož podrobný rozbor může poukázat na některé zajímavé souvislosti vztahů mezi nejvyšším vedením KSČ a aparátem FMV. Hned v úvodu je uveden stručný rozbor postupu a cílů opozice: „Vývoj bezpečnostní situace v tomto roce potvrzuje, že... nabývá na intenzitě tlak především na zformování akceschopné opoziční síly, jako předpokladu pro:

- dosažení změny současného čs. společensko politického systému v pluralitní [,] a tím i
- vytváření podmínek pro naplňování strategického cíle vnějšího a vnitřního protivníka, kterým je destabilizace socialistického společenského zřízení v ČSSR a jeho postupná likvidace.

Nepřátelské prostředí přitom spekuluje s tím, že demokratizace společnosti je spojena s širokým rozvojem aktivity mas, který současně

politické a administrativní struktury nedokážou dostatečně účinně organizačně pokrýt[,] a tím se vytváří vhodné nástupiště pro převzetí iniciativy opozičními silami formou vytváření tzv. nezávislých seskupení.“

Vedení FMV prostřednictvím svých analytiků muselo velice vyváženě kombinovat zavrženíhodné názory opozice a svůj pohled na řešení společenských problémů. Jejich situaci ztěžoval fakt, že nebyli v úplnosti schopni odhadnout reakci adresátů ve vedení strany. Zmínili své analýzy informací o hodnocení 21. srpna v „prostředí“ opozice, neopomněli připomenout, jaký důraz nezávislé iniciativy přikládají výročí vzniku republiky 28. října. „Svědčí o tom záměry směřující k rozdmýchávání nacionalistických a protisovětských tendencí, včetně ožívování masarykismu.“

Informace neopomněla vyzdvihnout „přijaté rozhodnutí politického orgánu doporučit uzákonění státního svátku“ jako příklad „účinnosti politických forem práce“. Předpokládala také výrazné oslabení „možnosti argumentace nepřátelského prostředí“ a následně i „ovlivňování veřejného mínění“.

Vedení FMV doporučovalo jako významný prostředek „eliminace nepřátelského působení“ na veřejnost „aktivizaci masově výchovné práce“ včetně „širšího využití“ médií „při objasňování“ procesu demokratizace. Členové předsednictva ÚV KSČ byli dokonce nabádáni: „V tomto směru má rostoucí význam i aktivizace společenských organizací v rámci Národní fronty.“

Ani následující odstavce nerozvíjely nějaké reformní myšlenky, ba naopak predeterminovaly tvrdý mocenský postih představitelů opozice i účastníků protikomunistických demonstrací: „V postupu orgánů činných v trestním řízení je třeba zabezpečit účinnější využívání stávajících právních norem k diferencovanému trestnímu postihu organizátorů a aktivních účastníků protisociálních akcí a vystoupení a v případech, kde platné právní normy neumožňují odpovídající výchovné působení ani pružné a účinné využití donucovacích sankcí, jako je tomu v případě tiskového zákona a zákona č. 126/68 Sb., [je třeba] urychleně připravit jejich novelizaci.“

Státní bezpečnost i nadále preferovala infiltraci a postupný rozklad opozičních skupin: „Specifické prostředky státobezpečnostní práce zaměřovat nadále především na včasné odhalování a signalizaci záležitostí nepřátelského prostředí a pronikání do nově vytvářených struktur k zajištění vybudování pozic umožňujících skryté vnitřní rozkladné působení ve vlastním nepřátelském prostředí.“ Zcela v intencích celostátního projektu „KLÍN“⁸⁹ bylo předsednictvo ÚV KSČ informováno: „K jednotlivým projevům protivníka přistupovat diferencovaně a podle jejich závažnosti přijímat opatření k jejich kontrole, zabránění a maření.“

Týden před výročí republiky, dne 20. října, bylo svoláno zasedání rozšířeného OŠ FMV.⁹⁰ Stáli členové OŠ FMV, krajsí náčelníci i zá-

stupce vedoucího XIII. oddělení ÚV KSČ J. Solík byli seznámeni s RMV ČSSR č. 16/1988. K diskusi byli vyzváni všichni přítomní. Z formulace závěrů vyplývá, že na tehdejší bezpečnostní situaci měla – dle analýzy OŠ FMV – vliv (kromě aktivit zahraničního i domácího „protivníka“) i „míra, s jakou se daří naplňovat linii strany, zejména v ekonomické oblasti[,] a jejich [její?] vliv na zásobování trhu, činnost služeb...“ a „faktor aktivizace Národní fronty a politické izolace skupin vnitřního protivníka“. Pokud dnes čteme tyto řádky pozorně, chtělo tím vedení FMV, resp. Státní bezpečnosti, vlastně sdělit, že „míra“ linie strany v ekonomické oblasti se nenaplňovala, faktor „aktivizace“ Národní fronty nebylo možno brát vážně a ani „politická izolace“ opozičních skupin se nekonala.

Zcela nepokrytě pak bylo řečeno: snaha zabránit realizaci politických cílů opozice vyžadovala „mimořádná opatření všech útvarů SNB“. Obava z možného vypuknutí nepokojů i mimo Prahu byla schována za preventivní upozornění zúčastněného náčelnického sestavu, „že i v Bratislavě a Brně, popřípadě v dalších krajských městech může nastat situace, která si vyžádá obdobná opatření, která byla přijata vůči Praze“. Krajským náčelníkům byla dále zdůrazněna nutnost urychlené represe v součinnosti s orgány prokuratury a soudů „proti osobám, které se dopustily nepřátelské činnosti sledovaného charakteru“. Náčelník II. S–SNB měl dále ve spolupráci s krajskými útvary StB zpracovat seznamy „nepřátelských živlů, ke kterým budou přijata opatření s cílem nedopustit jejich přítomnost v Praze“. Zájmové osoby, kterým by se přece jen podařilo dostat se v inkriminovaném období do Prahy, měly být identifikovány operativními pracovníky vyslanými z krajů k posílení výkonu služby v Praze. Teritoriálním útvarům SNB bylo nařizováno provést „součinnostní pohovory“ s funkcionáři LM a krajských vojenských správ (KVS) za účelem dojednání „konkrétní možnosti a nasazení jejich příslušníků v rámci prováděných opatření“.

Dne 26. října 1988 zasedl užší operační štáb⁹¹ a na základě aktualizovaných informací konstatoval: „Administrativní cestou se nepodařilo utlumit aktivitu vnitřního i vnějšího protivníka, jehož úsilí směřuje ke konfrontaci se státními orgány. Reálný předpoklad nepřátelského vystoupení antisocialistických sil je zejména v Praze a Brně.“ Ještě jednou se funkcionáři OŠ FMV ubezpečovali, zda jsou připravovaná opatření dostatečná. Nakonec byla Praha posílena o 50 mužů.

Na závěr tohoto jednání dostal slovo i zástupce vedoucího oddělení státní administrativy ÚV KSČ, který OŠ FMV informoval o slavnostním zasedání ÚV KSČ, NF a vlády ČSSR a „poukázal na nutnost přijetí takových opatření, které zabrání provokacím protivníka, a to nejen v centru Prahy“. Ve dnech 27. a 28. října měl zasednout užší OŠ FMV, průběh těchto jednání však neznáme.⁹² Samotný postup bezpečnostních složek je však podrobně dokumentován ve zprávách mi-

nistra vnitra Kincla pro federální vládu a PÚV KSČ ze 4. listopadu 1988.⁹³

Rozkazem MV ČSSR č. 2 ze 13. ledna 1989 byl sice vyhlášen čtvrtý – historicky nejvyšší stupeň aktivity v rámci MBO (z čehož můžeme usuzovat, jak byl aparát FMV zaskočen), ale jinak v podstatě veškerá opatření prováděla pražská krajská správa. Z úrovně centrály jsou tedy události z počátku roku 1989 dokumentovány pouze analyticky: 25. ledna poslal ministr Kincl pětadvacet kusů „Informace o protispoločenských akcích antisocialistických elementů ve dnech 15. – 22. ledna 1989 v Praze a ve Všetatech, okr. Mělník[,] a o průběhu bezpečnostních opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku“ premiérovi Ladislavu Adamcovi k projednání na schůzi vlády. Ministři federální vlády si tak mohli pročíst velice tendenční zprávu Státní bezpečnosti o „protistátním vystoupení antisocialistických elementů“: „Potvrdilo se, že protivník zvolil centrum Prahy k veřejným konfrontačním vystoupením záměrně, s cílem dosáhnout co nejširší publicity a zdání masovosti s ohledem na frekvenci pohybu občanů i návštěvníků Prahy... V důsledku jednotného postupu orgánů státní moci a správy se antisocialistické živly dočasně stáhly do ústraní a vyčkávají dalšího vývoje... Je zřejmé, že přehodnocují situaci a taktiku dalšího postupu.“⁹⁴

Interní rozbor situace požadoval ráznější kroky: „Tohoto období utlumení jejich otevřené aktivity je nezbytné využít k ofenzivnímu rozvinutí politických forem boje s vnitřním nepřítelem a k aktivizaci masově politické a ideologické práce. Současně důsledně realizovat opatření trestně právního i administrativně správního charakteru vůči všem zadrženým účastníkům nepřátelských akcí.“⁹⁵

Další zprávu o bezpečnostní situaci v ČSSR obdržela vláda po 22. březnu.⁹⁶ Podle ní „antisocialistické síly“ parazitovaly „na existujících problémech ve společnosti“ a snažily se „dokázat, že jejich řešení není možné v rámci současného socialistického společenského systému“.

O vyhlášení nejbližšího „májového“ MBO byli automaticky informováni generální tajemník ÚV KSČ Jakeš a náčelník generálního štábu a I. zástupce ministra národní obrany genplk. ing. Miroslav Vacek, který zároveň obdržel i příkaz k zostření ochrany objektů a zařízení ČSLA. Již 11. dubna rozeslal sekretariát pozvánky všem přisedícím rozšířeného operačního štábu, o šest dní později byly pečlivě připraveny podklady k jeho jednání. Úvodem zasedání byla představena zpráva o bezpečnostní situaci.⁹⁷ Pociťovaná gradace aktivit „vnitřních i vnějších nepřátel“ donutila operativní složky v rámci nového přístupu k situaci rozlišovat polaritu „dvou základních proudů mezi nepřátelskými seskupeními – radikálního a reformního“. Jiný přístup měl být uplatňován vůči snaze o změnu orientace a postavení satelitních stran Národní fronty: byla konstatována nutnost „infiltrace“ a ovlivňování činnosti společenských organizací a vůbec „oficiálních

struktur“. Autoři zprávy vyjádřili dokonce obavu z možnosti postupného rozkladu ROH a „proniknutí“ opozice do dělnického prostředí.

Dne 20. dubna na rozšířeném zasedání OŠ FMV⁹⁸ byli přítomni náčelníci informováni o vyhlášení 1. stupně MBO v rámci RMV ČSSR č. 5/1989, o „doporučení“ jistých opatření Československé lidové armádě a Lidovým milicím, o aktivizaci operačních štábů na nižších úrovních a o zřízení sekretariátu OŠ FMV. Kromě dohodnuté koordinace všech správ prostřednictvím přítomných náčelníků měla porada i význam pedagogický: gen. Lorenc funkcionářům „zvýraznil“ dlouhodobé „hlavní trendy činnosti protivníka“, na něž mělo být reagováno tzv. kontrarozvědnou ochranou „oficiálních společenských struktur“, bráněním snaze „protivníka pronikat do dělnického prostředí“ a především změnám „v politické orientaci“ ostatních stran Národní fronty včetně změny „vztahu“ ke komunistické straně.

Špičky FMV se především obávaly „zneužití Májových oslav k provokacím“ či pořádání „tzv. kontraoslav“. Teprve v dalším bodě jsou zmíněny úkoly v souvislosti s neobjasněnými výbuchy v Ústí nad Labem a dalších místech.

V průběhu jednání OŠ FMV dne 27. dubna 1989⁹⁹ gen. Lorenc opakovaně zdůraznil, „že je nutné počítat s pokusy protivníka o uskutečňování nepřátelských akcí“, a proto bylo údajně nezbytné „všemi dostupnými prostředky zjišťovat jeho záměry a neprodleně je likvidovat“ (sic!). Konkrétně Lorenc jmenoval „exponenta pravice“ Tomáše Hradílka a uvedl úkol KS SNB Ústí na Labem a KS SNB Hradec Králové zabránit „účasti aktivních nepřátelských osob na prvomájové manifestaci v Praze“. Jedním z dalších úkolů bylo dokonce i znemožnění návštěvy „dekadentní“ skupiny PLASTIC PEOPLE v MLR. Maximální síly měla nasadit VI. S-SNB „s cílem“ získat především prostřednictvím odposlechů a sledováním korespondence „co nejvíce poznatků k záměrům protivníka“.

Informace určená PÚV KSČ z 27. dubna 1989¹⁰⁰ ukazuje ve zhuštěné formě znalosti StB o opozici, resp. způsob zpracování těchto znalostí. Vedení FMV identifikovalo jako „zjevný cíl... nepřátel využít případného zákroku pořádkových jednotek k rozpoutání široké protičeskoslovenské kampaně v zahraničí a z porušování závěrů vídeňské následné schůzky KBSE“. Jako podpurný důkaz byl uveden i „mimořádný zájem západních žurnalistů o vydání čs. viz na období májových oslav“.

Z uvedených připravovaných bezpečnostních opatření je zajímavá především „státobezpečnostní“ prověrka všech občanů bydlících na Václavském náměstí, rozdělení historicky nejdůležitějšího pražského náměstí na devět úseků, do nichž mělo být rozmístěno 1 616 příslušníků SNB. Důraz byl „kladen zejména na výkon služby v civilním oděvu“; příslušníci pořádkové služby VB měli být „do výkonu velení jen v nezbytném počtu“. Šest „úderných skupin“ příslušníků SNB v civilu mělo být připraveno zasáhnout v případě „narušení oslav“.

Místo „předpokládaného zásahu“ poblíž tribuny vysokých stranických představitelů hlídalo kromě 350 milicionářů (z celkového počtu 2 350) pět pořádkových jednotek VB v počtu cca 300 příslušníků, umístěných ve „skrytých stanovištích“.

O týden později, 3. května 1989, postoupil ministr vnitra nejvyššímu orgánu KSČ hodnocení provedených bezpečnostních opatření.¹⁰¹ Moc již neměla takovou sílu, aby paralyzovala opoziční představitele prostřednictvím preventivních pohovorů a výstrah. „Nejaktivnější“ osoby musela StB dokonce zadržet v celách zajištění a zadržení (CZZ). „Nad ostatními vytypovanými exponenty byl po celou dobu oslav vykonáván přímý operativní dohled.“ Závěr byl jednoznačný: „nepříteli se nepodařilo realizovat zamýšlený záměr využít Májových oslav k vyvolání hromadného protispolečenského vystoupení“.

Dne 14. července 1989 postoupil ministr vnitra 65 výtisků „Informace o bezpečnostní situaci“ předsedovi vlády. Zpráva poměrně obsažně analyzovala – samozřejmě ze specifického pohledu FMV, resp. Státní bezpečnosti – další aktivity „nepřátel“ komunistického režimu včetně uvedení stavu „politické“ i běžné kriminality. O necelý týden později obdrželo PÚV KSČ obdobnou informaci, zaměřenou více na aktivity opozice související se srpnovým výročím.¹⁰²

Sekretariát OŠ FMV v předstihu připravil návrh dopisu náčelníka OŠ FMV, jímž měl být genplk. Vacek informován o vyhlášení 3. stupně MBO ve dnech 15. – 22. srpna.¹⁰³ Zároveň Lorenc požadoval – v případě potřeby – přijetí „opatření“ v rámci ČSLA. Za „podstatného“ zhoršení situace by dokonce v souladu se zněním zákona č. 40/1974 Sb. ministr vnitra povolal „k posílení výkonu bezpečnostní služby“ určitý „potřebný“ počet příslušníků ČSLA. Doprovodný přípis upřesňoval požadovaná opatření ze strany armády.¹⁰⁴ Podobná žádost měla být odeslána i hlavnímu štábu LM.¹⁰⁵

Před rozhodujícím střetnutím nemělo být nic ponecháno náhodě (včetně personálního posílení sekretariátu štábu). Podklady na poradě OŠ 8. srpna¹⁰⁶ doplňovala „Informace o bezpečnostní situaci před 21. srpnem“.¹⁰⁷ Zasedání rozšířeného štábu se konalo za přítomnosti zástupce XIII. oddělení ÚV KSČ RSDr. Viliama Babulíka,¹⁰⁸ vedoucího HV KSČ FMV plk. RSDr. Václava Zajíčka¹⁰⁹ a poprvé i tiskového mluvčího FMV mjr. JUDr. Jiřího Bělohávka.¹¹⁰

Na úrovni nejvyššího exekutivního mocenského orgánu byla tehdejší činnost „vnitřního protivníka“ analyzována následujícím způsobem: „K nepřátelským akcím hodlá protivník zneužít i nadcházející výročí 21. srpna. Jeho záměrem je vyvolat v Praze a dalších městech protestní akce za přítomnosti co největšího počtu občanů. Své vystoupení směřuje do termínů 20. a 21. srpna a předpokládá dvě varianty akcí. Tichou – protestním korzem, bojkotem kultury a dalších forem společenského života – a přímou konfrontaci, při které by použil proti bezpečnostním silám i klacky a řetězy.“¹¹¹ Jak (a proč) se dostaly „klacky a řetězy“ až na stůl OŠ FMV, není úplně jasné. Snad šlo

o agenturní informaci, při níž selhal kontrolní mechanismus, anebo nebyla záměrně prověřena z dalšího zdroje. S největší pravděpodobností ji lze zařadit mezi účelově využitě náhodně získané informace (nejspíše od hospodského stolu).

Zcela názorně je možno tento trend vystopovat v zachovaných zprávách, které zachycovaly situaci v ČSSR před či po významných protikomunistických vystoupeních obyvatelstva. Vrcholná analytika FMV na podkladě agenturně operativních a technických zdrojů Státní bezpečnosti před výročím vstupu pěti vojsk Varšavského paktu do Československa konstatovala: „Zřejmým cílem [opozice] je na srpnových událostech před 21 lety kompromitovat vedoucí postavení a politiku KSČ a veřejnou demonstrací vlastní síly se projevit jako zásadní společensko politický faktor. V... činnosti [nepřátel] se stále výrazněji projevuje tendence přechodu od kritiky k politické aktivitě namířené proti základům socialistického státu. Akce 20. a 21. 8. mají podle představ protivníka urychlit spád a vývoj událostí ve státě s cílem dosažení jejich záměrů.“¹¹² Za jeden „z hlavních prostředků k naplnění těchto cílů“ byla považována „kampaň rozvířená“ kolem Několika vět. „Aktivita protivníka si vynutila přijetí rozsáhlých opatření.“ FMV zde zcela nepokrytě přiznávalo účelově politický postup proti vůdčím představitelům opozičních struktur. „Bylo zahájeno tr. stíhání ve věci pro tr. čin pobuřování podle § 100 tr. zákona.“ Několika domovními prohlídkami bylo jako obvykle autorizováno („potvrzeno“) předchozí zjištění zpravodajských prostředků, „že hlavním organizátorem a autorem pamfletu je Václav HAVEL“. Zajištěnou dokumentací „trestné činnosti“ tzv. hlavních organizátorů nepřátelské kampaně „bude možno... úspěšně“ využít v rámci trestního stíhání těchto osob pouze „v případě, že budou postiženi všichni organizátoři, včetně Václava HAVLA, k němuž je také soustředěn důkazní materiál. Vznesení obvinění a vzetí do vazby je třeba posuzovat z hlediska vývoje bezpečnostní situace a rozhodnout, zda k trestnímu stíhání přikročit ihned nebo v období po 21. 8. 1989.“

O vedení Státní bezpečnosti se rozhodně nedá říct, že by podporovalo nějaký dialog s nezávislými strukturami, naopak se zcela pragmaticky snažilo využít mocenského zásahu proti iniciátorům Několika vět ve svůj prospěch. Otázkou, jak se zdá, nebylo, zda trestně stíhat, ale kdy je pro moc nejvhodnější doba trestní stíhání zahájit.

Až dosud se nijak nepotvrzují polistopadová tvrzení některých představitelů Státní bezpečnosti o zpracovávání alternativních řešení případných demonstrací pro vedení FMV, resp. ÚV KSČ. Nejen v srpnu roku 1989 byl zvolen postup jediný: „V případě, že budou pořádána tzv. 'tichá korza', bude prováděna perlustrace a předvádění aktivně vystupujících osob na útvary SNB. Dojde-li k podpisovým akcím, verbálním útokům, či spontánním projevům odporu proti stranickému, státnímu vedení a politice KSČ, nastoupí pořádková jednotka, která provede vytláčení davu z prostoru a jeho rozptýlení.“ A pokud by „i přes

prováděná opatření“ protesty občanů překročily určitou mez a došlo „k masovému protispolečenskému vystoupení“, byly by „nasazeny pořádkové síly k provedení nutného rozhodného zákroku a obnovení veřejného pořádku, s využitím technických prostředků“. ¹¹³

Náčelník sekretariátu již 10. srpna 1989 informoval druhého muže XIII. oddělení ÚV KSČ Viliama Babulíka o programu jednání OŠ FMV plánovaného na 16. srpna. ¹¹⁴ Druhého dne bylo zpracováno již citované rozhodnutí MV ČSSR o vyčlenění dalších sil a prostředků ve prospěch pražské a bratislavské správy SNB. ¹¹⁵ Dne 14. srpna byly ještě dokončeny aktualizované podklady pro nadcházející poradou. ¹¹⁶

Zasedání OŠ FMV dne 16. srpna se zúčastnil vedoucí odboru XIII. oddělení ÚV KSČ plk. V. Zajiček; z pozvaných funkcionářů se naopak nezúčastnil náčelník kádrové správy FMV. ¹¹⁷ Kromě obvyklých opatření měla být věnována rozsáhlá pozornost sportovním akcím (např. mistrovství světa v ploché dráze). Správa StB Bratislava dokonce objevila mezi organizátory autobusových zájezdů do Prahy na fotbalové utkání Sparta – Dunajská Streda „závadové osoby“. Sledovány měly být i aktivity několika tisíc Poláků a maďarských demokratických organizací, které se připravovaly na srpnové demonstrace v Praze.

Rozsah příprav lze dokumentovat i zřízením čtyř operačních štábů – „v čele se zkušenými funkcionáři“ – pro řízení zásahů proti demonstrantům v prostoru Václavského, Staroměstského a Hradčanského náměstí a náměstí Míru, které byly samozřejmě podřízeny a koordinovány OŠ Praha.

Hlavní správa rozvědky SNB (I. S–SNB) dostala prostřednictvím pověřeného náčelníka pplk. Viléma Václavka-KAINARA ¹¹⁸ úkol zajistit „identifikaci zájmových osob“ na hraničních přechodech. V případě potřeby měla být na základě pokynu gen. Lorence posílena „sledovači“ ze IV. S–SNB. Vykypělova hlavní správa kontrarozvědky měla „dynamicky“ provádět „opatření zaměřená k fyzické kontrole vytypovaných neaktivnějších nepřátelských živelů“; počet takto „kontrolovaných“ osob byla II. S–SNB „dle vývoje situace“ oprávněna v podstatě libovolně rozšiřovat. Ve spolupráci se správou vyšetřování StB se připravovala varianta „jejich zadržení“. Vedoucí osobnosti disentu byly uvedeny jmenovitě: „.... mimořádnou pozornost věnovat osobě HAVLA a nepřipustit, aby opustil bydlíště a účastnil se nepřátelských akcí.“

V průběhu MBO vydával gen. Lorenc z titulu funkce náčelníka operačního štábu FMV pokyny určené náčelníkům KS SNB. Nařizoval v nich zabránit příjezdu hromadných zájezdů „nepřátelsky zaměřených osob“ do Prahy, kontrolu polských občanů, monitorování činnosti aktivistů italské Radikální strany, ochranu vybraných stranických podniků, lékařských zařízení a objektů Střední skupiny sovětských vojsk, ale také zdůraznil pro nastávající kritické dny „nezbytnost plynulého a nerušeného zásobování maloobchodní sítě potravinami“. Informace o zjištěných nedostatcích měly být „neprodleně“ předávány územním orgánům KSČ. ¹¹⁹

V podkladech na jednání OŠ 19. srpna 1989 zazněla i sebechvála: „Vývoj bezpečnostní situace potvrzuje správnost předpokladů z jejího hodnocení na předcházejících jednáních OŠ FMV.“ Jinak bylo navrhováno ve smyslu pouze „dokladování“ splnění již nařízených opatření.

Samotné jednání štábu se poněkud atypicky konalo bez členů OŠ FMV ze SSR, kteří byli posléze o jeho průběhu informováni samotným I. náměstkem MV ČSSR.¹²⁰ Gen. Lorenc po příspěvcích jednotlivých náčelníků s uspokojením konstatoval, „že stanovená opatření jsou v daných termínech jednotlivými útvary plněna“. Podstatná byla i jeho informace „o stanovisku předsednictva ÚV KSČ, které vyslovilo plnou podporu přijatým opatřením k zabezpečení klidu a veřejného pořádku“.

Mezi uloženými úkoly, které měly být „intenzivně“ plněny, byla také akce NÁSTUP, v jejímž rámci měla hlavní správa vojenské kontrarozvědky „dotáhnout důsledně do konce“ opatření vůči všem osobám „zahrnutým“ do seznamu povolání k mimořádnému cvičení v průběhu několika kritických dní výročí okupace. „Odpovídající“ postih měl být zvolen vůči těm „povolancům“, „kteří porušili platné právní normy“, tzn. nenastoupili. O výsledcích akce chtěl být informován přímo I. NMV gen. Lorenc. Opakovanému tlaku (samozřejmě „pokud jsou zákonné důvody“) na trestní stíhání V. Šilhána, A. Šabatové a L. Lise byl vystaven náčelník správy vyšetřování StB plk. JUDr. Ondřej Tomko. S tímtož cílem a neméně „intenzivně“ měl útvary plk. Vykypěla sledovat špičky disentu, jinak řečeno „soustřeďovat dokumentační materiál k nepřátelské činnosti vytypovaných nejaktivnějších nepřátelských živlů“. Zároveň bylo nařízeno náčelníkovi sekretariátu OŠ mjr. Václavu Novotnému „zajistit cestou“ tiskového mluvčího FMV publikování „kladných výsledků činnosti orgánů Bezpečnosti, zejména na úseku zjišťování pachatelů výhrůžných telefonátů a dopisů“.

V závěru gen. Lorenc zopakoval nutnost demonstrovat „rozhodnost“ postupu Sboru národní bezpečnosti, jinými slovy „neprodleně likvidovat... každý pokus o protispolečenské jednání“, respektive „v samotném zárodku [narušení klidu a veřejného pořádku] provést důsledný zákrok a nepřipustit jeho zbytečné protahování“.

Krátké podklady zpracoval sekretariát operačního štábu na zasedání 20. srpna:¹²¹ předpokládaly poskytnutí nebyvalého prostoru všem zúčastněným funkcionářům (dotaz na případné problémy či zda nenavrhují nějaká další opatření). Prioritně měla být věnována pozornost účasti cizích státních příslušníků (včetně zahraničních novinářů) a dále měly být hlášeny poznatky k předpokládaným místům i drobnějších demonstrací.

Dva další dokumenty¹²² zachycují tehdejší informovanost Státní bezpečnosti o situaci krátce před 21. srpnem ve všech sledovaných problematikách (především tedy „pohyb“ uvnitř opozice). Druhá z těchto písemností – „Informace o provedených opatřeních k vytypovaným osobám“ – shrnuje opatření Státní bezpečnosti provedená do 11. hodiny dopolední dne 20. srpna, hlavně však informuje o poku-

sech „umístit“ vybrané představitele nezávislých struktur do cel zadrženi a zajištění. Celkem bylo takto postiženo 34 osob (25 v Praze, 5 v Plzni a 4 v Ostravě), u dalších dvanácti se to prozatím kontrarozvědným součastem StB nepodařilo. Nadto byla jedna osoba „na základě rozhodnutí lékaře“ umístěna v Psychiatrické léčebně Praha – Bohnice. Autoři zprávy (bezesporu z II. S–SNB) uvedli i jména některých vyhoštěných cizinců, včetně dvou pracovníků polské Solidarity, kteří nebyli (zřejmě díky spolupráci s polskou Státní bezpečností) vpuštěni na území ČSSR. Rozsah tzv. státobezpečnostních opatření je patrný i z celkového čísla 651 provedených preventivně rozkladných pohovorů a 8 výstrah náčelníků SNB.

Na zasedání 20. srpna nebyli opět přítomni členové OŠ FMV ze Slovenska, ale ani náčelník S–SNB hl. m. Prahy plk. JUDr. Antonín Chmelíček.¹²³ Kromě zástupce XIII. oddělení ÚV KSČ plk. V. Zajíčka byl přítomen i další muž z vedení MV ČSSR, náměstek minitra vnitra plk. Otto Sedlák.¹²⁴ V rámci kampaně proti cizincům tipovali operativní pracovníci jednotlivých krajských správ i centrální II. S–SNB „potenciální účastníky nepřátelských akcí“ již v mezinárodních rychlících. Podobnou akci Státní bezpečnost realizovala i proti „závadové mládeži“, tentokrát ve vnitrostátní vlakové dopravě. Nepřítomný Chmelíček dostal mj. příkaz „přijmout opatření k předpokládanému soustředování nepřátelských elementů z MLR v restauraci U Fleků na Praze 1“. Náčelník sekretariátu OŠ FMV mjr. Novotný měl zabezpečit „zpracování informace o bezpečnostní situaci a výsledcích opatření přijatých proti účasti cizinců na nepřátelských akcích“, vyžádané ministrem Kinclm.¹²⁵

Ve stejné sestavě proběhlo i zasedání 21. srpna. V úvodu bylo mj. konstatováno: kontrarozvědce se „dosud nepodařilo zjistit pobyt 5 osob... z vytypovaných nejaktivnějších čs. pravicových exponentů... ostatní jsou pod kontrolou“. Do ČSSR nebylo vpuštěno 218 Poláků, 15 Maďarů a 27 Italů.¹²⁶ Na základě prezentovaných informací gen. Lorenc shrnul: „Dnešní den je nutno... považovat za rozhodující.“ Rozsah dosud provedených opatření však neměl ubrat na razanci a rozsahu těch zbývajících: „Skutečnost, že se podařilo eliminovat činnost protivníka a zabránit mu v závažnějším narušení klidu a veřejného pořádku[,] neznamená, že oslabíme přijatá opatření.“¹²⁷

Členové OŠ FMV z českých zemí, včetně plk. Zajíčka z XIII. oddělení ÚV KSČ, byli 22. srpna náčelníkem štábu obeznámeni se „závěrečnou fází MBO“. Rozuměla se tím analýza provedeného MBO a mocenské vyrovnání s osobami zajištěnými „v souvislosti s účastí na nepřátelských akcích“. Příslušní náčelníci měli nasadit „potřebné síly k urychlenému dořešení všech případů“ za přísného dodržování procesních právních norem „a vyvarování se i nedostatků formálního charakteru“. Nikdo ze zajištěných 21. srpna tak nesměl uniknout „závěrečné fázi“.¹²⁸

Následujícího dne vyjádřil ministr vnitra ČSSR Kincl „uznání a sou-

družské poděkování... za iniciativní, odpovědné a úspěšné splnění stanovených úkolů...“ všem náčelníkům a jejich podřízeným účastnícím se akce SRPEN. Na závěr již jen apel na čest: „Zároveň vyjadřuji přesvědčení, že Tebou řízený útvar čestně splní náročné úkoly, které stojí před bezpečnostním aparátem v následujícím období.“¹²⁹ Téhož dne bylo vyhotoveno zhodnocení provedených opatření, předložené prostřednictvím Kincla PÚV KSČ. Činovníci nejvyššího orgánu KSČ se tak v závěrečném shrnutí dozvěděli, jak jejich „jednoznačný postoj“ společně se širokou propagandistickou kampaní čsl. sdělovacích prostředků a preventivními opatřeními Bezpečnosti přispěl „značnou měrou... k utlumení aktivity vnitřních nepřátel“. Byl tak „zmařen záměr protivníka“ podnítit na různých místech ČSSR „hromadná protispolečenská vystoupení“, která měla iniciovat „série dalších akcí, směřovaných k diskreditování současného vedení strany a státu a postupnému získávání mocenských pozic podle polského vzoru“. Vedení FMV neopomnělo zdůraznit, že jenom díky zkušenostem získaným „z likvidace“ masových projevů rezistence vůči režimu od října 1988 do května 1989 „se podstatně zlepšilo řízení i taktika vlastního zásahu pořádkových jednotek“.¹³⁰

Zásadním dokumentem pak bylo „Vyhodnocení souboru opatření přijatých v období mimořádných bezpečnostních opatření k 21. srpnu 1989“,¹³¹ zpracované sekretariátem OŠ FMV a schválené gen. Lorencem 15. září 1989. Hlášení hodnotilo kromě opozičních aktivit¹³² i organizaci mocenského zásahu, který byl „na základě rozboru činnosti nepřátelského prostředí a vyhodnocení poznatků získaných o připravovaných akcích“ připraven resortem FMV v předstihu. Mezi pestrout šikálou aktivit FMV, resp. útvarů Státní bezpečnosti, byla zmíněna i porada vedení StB 20. července.¹³³ V období před srpnem se poprvé vedení resortu snažilo o komplexní řešení vyhocené společenské situace, skloubení krátkodobých opatření s dlouhodobými. „Tento soubor komplexních opatření v preventivní a represivní oblasti, postavený na zajištění dostatku prostředků, příznivě ovlivnil narušování příprav protivníka k nepřátelským akcím.“ Podřízení gen. Lorence neopomněli zdůraznit, že „na výslednosti přijatých opatření se výrazně podílelo přijímání vstřícných úkolů SNB v potřebném časovém předstihu a jejich koordinace I. náměstkem ministra vnitra ČSSR a náčelníkem operačního štábu FMV“. Především díky tomu „všechna opatření... byla splněna včas a s potřebným dopadem na protivníka“.¹³⁴

S nadcházejícím koncem komunistického režimu v Československu jako by se události začaly zrychlovat. S předstihem jednoho týdne upozorňoval 5. října 1989 gen. Lorenc členy rozšířeného OŠ FMV, že nastal čas připravit se na říjnové výročí.¹³⁵ V podkladech k jednání nebyl pouze výčet v záloze SOŠ ČSSR zpohotovených sil (Vysoká škola SNB přispěla 500 příslušníky SNB, kádrová správa FMV 340 příslušníky SNB, Pohotovostní pluk VB ČSR 1 praporem, Pohotovostní útvar VB pro SSR 2 rotami a správa vojsk MV jako vždy vyčlenila 2 zásahové

skupiny OZU), ale náčelníci měli být mimo to vyzváni k podnětům, jak odstranit případné nedostatky z předchozího MBO. Poslední bod po sekretariátu OŠ FMV požadoval, „aby na pracovní úrovni projednal s pracovníky operační správy GŠ FMNO a HŠ LM otázky součinnosti v období MBO“. Vzájemná spolupráce, především s představiteli ministerstva obrany, vstupovala do nové fáze.¹³⁶

Den před prvním říjnovým jednáním operačního štábu předložil ministr Kincl předsednictvu ÚV KSČ zprávu resortu FMV o zjištěné činnosti nezávislých iniciativ. „K utlumení aktivity nepřátelského prostředí je vyvíjen rozsáhlý, soustavný tlak realizací opatření vyplývajících ze stanovených úkolů v boji proti vnitřním nepřátelům, která směřují k maření organizačních snah o sjednocení jednotlivých seskupení a ideových proudů a narušení nepřátelské činnosti. Tato opatření jsou především preventivního a vlivového charakteru.“ Analytici se ještě vrátili k srpnové demonstraci: „V rámci komplexních opatření... bylo umístěno 34 hlavních organizátorů v celách zadržení a zajištění, s 1 039 osobami byly provedeny preventivní pohovory a 11ti osobám byla vyhlášena výstraha SNB.“ Nezapomněli se zmínit ani o následném postihu účastníků předchozího „protispolečenského vystoupení“: „23 osob [je] stíháno pro trestný čin, 230 pro přečin a 262 osob řešeno pro přešůvek proti veřejnému pořádku.“ Jedna po druhé byly stručně hodnoceny skupinky „hlavních organizátorů“ z jednotlivých iniciativ; z formulací je patrna snaha o jejich trestně právní postih.¹³⁷

Na zasedání štábu (za asistence náměstka ministra vnitra ČSSR plk. Sedláka) řešil gen. Lorenc v první řadě dlouhodobé problémy Státní bezpečnosti, otevřené už na poradě 20. července. Náčelníci II. S–SNB, SV StB i krajských správ SNB dostali za úkol k termínům 23. října a 15. listopadu 1989 vyhodnotit úroveň „dokumentace trestné činnosti vytypovaných neaktivnějších nepřátelských osob... podle naléhavosti a stupně nebezpečnosti jejich podvrtné činnosti“. Teprve další body programu pak byly věnovány formě postupu proti demonstraci 28. října. Plynulý informační tok měl mimořádně registrovat i „ohlasy občanů z různých prostředí na jednání a opatření stranických a státních orgánů včetně 15. zasedání ÚV KSČ“, vliv „rušivých jevů“ v národním hospodářství „na nálady veřejnosti“ a „pokusy o pronikání vnitřního protivníka do dělnického prostředí, na vysoké školy, do kulturní fronty“. Hlavním taktickým plánem vůči představitelům nezávislých iniciativ bylo za každou cenu „mařit schůzky pracovníků živelů a znemožnit jim organizování nepřátelské činnosti a koordinaci postupu“. Gen. Lorenc štábu zdůraznil, „že důslednou realizací těchto úkolů je nezbytné dát protivníkovi najevo, že mu nebude uvolněn prostor pro jeho nepřátelské akce“.¹³⁸ S mírným zpožděním dostala také federální vláda upravenou informaci o bezpečnostní situaci ve státě před výročím vznikem republiky, původně zpracovanou sekretariátem již v příloze k závěru jednání OŠ FMV dne 12. října.¹³⁹

Pouze jediná písemnost dokumentuje odložení jednání štábu „ze služebních důvodů“, a to z 19. na 25. října 1989:¹⁴⁰ pečlivá příprava MBO jako v období před srpnem se tedy zřejmě nekonala.

Podklady na jednání OŠ dne 25. 10. doporučovaly především osvědčenou represí „nejaktivnějších nepřátelských osob a skupin“. Útvary StB, které navíc soustředily „důkazní materiál“, měly zahájit trestní stíhání. Provedeno mělo být i „zabezpečení kontrarozvědné ochrany legálních struktur před působením protivníka“, pozornost Státní bezpečnosti byla opět obrácena do dělnického prostředí, do prostředí kulturní fronty a vysokých škol. Operativní součásti SNB měly přihlídnout mj. i k tomu údajnému faktu, že opozice „k aktivizaci občanů může zneužít i rozšířených fám o 'velkém zdražování'“. V případě zákroku proti demonstrantům měli příslušníci SNB „postupovat nekompromisně, rychle a nepřipustit různé 'tahanice' a dohadování“.¹⁴¹

Pestrou škálu funkcionářů účastnících se jednání OŠ FMV tři dny před 28. říjnem 1989 rozmožil vedoucí odboru bezpečnostní politiky XIII. oddělení ÚV KSČ Milan Kružík.¹⁴² Porada se nesla v duchu využití „všech sil a prostředků k utlumení činnosti protivníka.“ Plk. Vykypěl se stal osobně zodpovědným za realizaci opatření zpracovaných hlavní správou kontrarozvědky, projednaných a schválených vedením resortu.¹⁴³ V doprovodné informaci závěrů z tohoto jednání se prezentovala především „úspěšná“ snaha StB o „narušování“ schůzek opozičního „protivníka“, trestní stíhání pěti osob v souvislosti s rozšiřováním Manifestu HOSu, ale i informace o protestním shromáždění „mladých radikálů“ z nezávislých iniciativ „proti vydání nové 100,- Kčs bankovky s portrétem K. Gottwalda v Praze na peší zóně dne 25. 10. 1989“. Zpráva byla doplněna několika statistickými údaji o provedených represivních opatřeních: 43 „exponentů“ zadrženo a předvedeno, někteří dokonce opakovaně; 23 z nich orgány SNB „vyhlásily“ varování, 3 výstrahu náčelníka II. S-SNB a 5 výstrahu vyšetřovatele StB. V kooperaci s prokuraturou se měla vyhlásit výstraha dalším 23 opozičním představitelům.¹⁴⁴

Dne 26. října využil gen. Lorenc svého práva a vydal rozhodnutí I. NMV o posílení připravovaných jednotek (podobně vyčleňoval další síly ještě i 29. 10. 1989).¹⁴⁵

Osmadvacátého října v 7.30 hod. se sešel užší operační štáb: I. náměstek FMV, I. náměstek MV ČSR, náčelník hlavní správy kontrarozvědky, jeho zástupce pro „vnitřní linii“ a náčelník sekretariátu operačního štábu. Gen. Lorenc se seznámil se situací v jednotlivých městech, s izolací „aktivních organizátorů“ a aktivizací řídicích štábů i pořádkových jednotek a zdůraznil „nezbytnost citlivého, včasného a adekvátního reagování na konkrétní vývoj situace, průběžné, intenzivní rozkládání vznikajících skupin s cílem předcházet většímu sročení lidí. V případě sročení většího počtu osob je nezbytné zabezpečit jejich lokalizaci a nepřipustit nekontrolovatelný pohyb demonstrantů po Praze.“^{145a}

Bezprostředně po zakončení akce na Václavském náměstí byla zformulována informace o nasazení 1 687 příslušníků SNB a 540 milicionářů. Při zásahu bylo perlustrováno 430 osob (včetně 50 cizinců) a 377 „aktivních osob“ bylo zadrženo (18 cizinců). Zranění – dle těchto oficiálních údajů – byla údajně vyrovnána: obvodní ústavy národního zdraví poskytly ošetření sedmi „civilistům“ a SNB zároveň registroval zranění pěti svých příslušníků. Závěr: „... nepřátelům se nezdařil záměr vyvolat masové protestní akce v předpokládaném rozsahu.“¹⁴⁶

Dne 30. října informovalo vedení FMV federální vládu ČSSR o průběhu demonstrací. Zdůrazněna byla hlavně „vyšší agresivita především u mladých účastníků“ demonstrací, kteří údajně „proti příslušníkům SNB vrhali přinesené šrouby, kameny, láhve“, ba dokonce někteří měli být „ozbrojeni holemi“. Pochvaly se dočkalo zajištění „hlavních organizátorů“ v CZZ. Díky tomuto tzv. preventivnímu opatření se údajně „v demonstrujícím davu v Praze nenašla taková osobnost, která by byla schopná uvést jej do cílevědomějšího pohybu a tlaku“. Pozitivně byla zhodnocena i přítomnost masy milicionářů v místech střetů s demonstranty v centru Prahy, neboť prý byla „významnou morální posilou pro mladé příslušníky zásahových jednotek“.¹⁴⁷

Další činnost krizového managementu FMV dokládají až písemnosti z provenience OŠ FMV vzniklé po 17. listopadu 1989. Situační zpráva náčelníka sekretariátu OŠ FMV mjr. Novotného, určená pro informaci krajských správ, analyzovala rychlý spád událostí: „Vývoj událostí ukazuje, že vnitřní protivník za výrazné podpory ze zahraničí přešel k frontálnímu a z jejich pohledu rozhodujícímu útoku za prosazení svých politických cílů po vzoru Polska a Maďarska.“¹⁴⁸

Na rychle sezvaném zasedání OŠ FMV, jehož se mj. zúčastnili i náměstci MV ČSSR gen. Stanislav Nezval¹⁴⁹ a plk. Sedlák, zástupci KSČ – vedoucí tajemník HV KSČ na FMV Václav Správka,¹⁵⁰ politický pracovník XIII. oddělení František Komorous¹⁵¹ a tiskový mluvčí FMV mjr. Bělohávek –, konstatoval gen. Lorenc – po vyslechnutí aktuálních připomínek k situaci –, „že nepřátelské síly vyvíjejí frontální útok na politické poměry v naší společnosti /po vzoru NDR/“, a nařídil sekretariátu zpracovat „ucelenou informaci“ pro PÚV KSČ, federální vládu a vedoucí funkcionáře StB postihující vývoj situace v Praze i krajích, na vysokých školách, „v prostředí středoškolské mládeže“ a na závodech a postojích „oficiálních struktur“. V rámci prováděných protipopatření měla zabezpečovat II. S–SNB i „nadále“ úkoly v rámci akce „KRUH“. Obecně měla být věnována pozornost propagandě a politicko-výchovné práci, „zejména mezi mladými příslušníky SNB“. Náčelník OŠ požadoval „citlivě... vážít, zda situaci řešit politickými prostředky, operativními prostředky anebo jako krajní řešení využít přímý zásah pořádkových sil“. Upozornil i na možnost přenesení nepokojů do dalších regionů. Územní orgány SNB měly „postupovat v úzké součinnosti se stranickými orgány“.¹⁵²

V závěru zasedání z 20. listopadu je zmínka o svolání užšího OŠ

FMV již na ráno následujícího dne, jehož průběh však neznáme, a tak se musíme spokojit až se zápisem rozšířeného štábu z 23. listopadu.¹⁵³ Kromě krajských náčelníků byli přítomni náměstci MV ČSSR, resortní vedoucí KSČ, Milan Kružík z XIII. oddělení a náčelník správy pasů a víž SNB plk. Miloslav Konrád. Teritoriální náčelníci SNB provedli zajímavé hodnocení „operativní“ situace ve svých regionech, především mezi mládeží, na závodech a v podnicích. I přes pro komunistickou stranu a aparát FMV tak kritickou situaci, vyžadující rychlé reakce, gen. Lorenc našel čas zamyslet se nad „závažnou otázkou“: „proč se mládež stala tak rychle živnou půdou pro uskutečnění záměrů protivníka“. Odpověď však již není doložena.

Nejen Státní bezpečnost, ale i ostatní bezpečnostní složky měly především zabezpečit „klidný a nerušený průběh“ zasedání pléna ÚV KSČ a „zmaření“ nebo alespoň co „nejvýraznější otupení“ generální stávky. „Intenzivní zpravodajská činnost“ měla mít za cíl „oslabit působení protivníka“, doprovodná „účinná“ propaganda dostala za úkol zaměřit se na „odhalování 'pravé tváře' nepřítele, jeho praktik a záměrů“. Operativní útvary StB byly i nadále úkolovány k získávání přehledu o „nových osobách z řad protivníka“, k ovlivňování a usměrňování jednotlivých stávkových výborů všemi „dostupnými prostředky... žádoucím směrem“. Činnost opozice měla být podrobně dokumentována, zejména obrazově.

Nakonec gen. Lorenc připravil bezpečnostní špičky na dvě možné varianty:

1) Uklidnění situace v ČSSR. Na základě nové metodiky by se Státní bezpečnost měla „připravit... na práci v nových podmínkách“, tzn. v pluralitním politickém systému.

2) „Eskalace jednání protivníka“ by vyžadovala přípravu na „adekvátní variantu postupu“, tj. připravit SNB, PS a vojska MV k zásahu. Poněkud nelogicky vyzněla slova o „nutnosti uváženého, ale účinného postupu“, zvláště když dne 24. listopadu 1989 sekretariát připravil pokyn náčelníka OŠ FMV, jímž vyhlásil od 17.00 hod. téhož dne až do odvolání „100% dosažitelnost posluchačů VŠ SNB, 30% pohotovost příslušníků stálého stavu VŠ SNB a 70% dosažitelnost zbytků příslušníků stálého stavu“.¹⁵⁴

Poslední dokumentovaná porada OŠ FMV se konala 27. listopadu 1989.¹⁵⁵ Zasedání se účastnili všichni náměstci FMV a náčelník politického odboru FMV plk. Zajíček. Gen. Lorenc definitivně zavrhl mocenské řešení krize v Československu: „...po vystoupení generálního tajemníka ÚV KSČ s. URBÁNKA k národu se ukazuje, že bude vnitropolitická situace v ČSSR řešena politickými prostředky.“ Vedení FMV však zdaleka ještě nevzdalo svůj boj: spolu s plněním zadaných operativních úkolů měly být nasazeny „všechny dostupné prostředky k ofenzivnímu rozvinutí vlivové propagandy, především na závodech, mezi příslušníky LM, ČSLA a v prostředí mládeže“. Rozkol mezi stranou a Státní bezpečností zatím ještě nenastal: „Cílem je získat pod-

poru novému vedení strany a postupně paralyzovat působení protivníka.“ I morálně politický stav příslušníků jednotlivých útvarů byl stále hodnocen kladně. „Pouze ojediněle se vyskytly případy, kdy příslušníci psychicky nezvládli situaci.“

Státní bezpečnost se stále ještě nevzdávala potenciálního postihu osob angažovaných v ataku mocenských pozic KSČ po 17. listopadu 1989. Za tím účelem byla plánována koordinační skupina soustřeďující „dokumentační materiál k činnosti nepřátelských struktur“ a po zhodnocení přijímající „odpovídající opatření k jeho využití“. Závažným bodem bylo i doporučené využití výsledků „operativní činnosti“ při působení „vlivovou propagandou“. Do 15. prosince 1989 bylo uloženo navrhnout řešení „ochrany operativní dokumentace“ správy kontrarozvědky v Bratislavě. Ihned měly být posouzeny změny „v technologii plnění operativních úkolů, které vyžadují nové podmínky naší činnosti“. V případě „negativního jednání“ samotných příslušníků Sboru národní bezpečnosti, „které vyplývá ze změn současné politické situace“, měly sice být soustředěny příslušné materiály, ale s tím, že k řešení jednotlivých případů by došlo až dodatečně. V úplném závěru jedné éry gen. Lorenc ještě jednou zdůraznil „nezbytnost svědomitého plnění úkolů všemi útvary SNB, PS a vojsk MV“.

IV. ZÁVĚR

Obavy špiček komunistické moci z masových projevů odporu byly tak značné, že i v době zdánlivého klidu – v září 1986 – schválil sekretariát ÚV KSČ cestu společné delegace FMV, MV ČSR a MV SSR pod vedením I. náměstka MV ČSR gen. RSDr. Karla Nováka do PLR „k získání zkušeností z organizace, přípravy a nasazení sil a prostředků pořádkové služby určených k likvidaci hromadných protispolečenských vystoupení...“¹⁵⁶

Počátek roku 1988 přinesl změnu přístupu k organizování MBO. Operační štáby FMV zasedaly pravidelněji než v předchozích letech (v tomto roce se konalo minimálně jedenáct zasedání, v následujícím nejméně čtrnáct). Od ledna 1988 do prosince 1989 bylo vydáno dvanáct rozkazů MV ČSSR vyhlášujících MBO (z toho dva pro rok 1988; první z nich byl platný pro období leden až srpen). Ze stejného období jsou zápisy z jednání doloženy k třidvaceti zasedáním OŠ FMV (nepřístupné byly některé ze srpna a října 1988 a možná i další). V posledních dvou letech komunistického režimu byla MBO z úrovně ministra vnitra ČSSR vyhlášována v deseti případech z ideologicko-historických důvodů (výročí 25. února, 1. máje, 5. a 9. května, 21. srpna, 28. října) a ve třech, resp. v šesti, z aktuálně politických (k ochraně okresních a krajských konferencí KSČ, kvůli masovým demonstracím v lednu, listopadu a prosinci 1989). Každé vyhlášení MBO znamenalo pro republikové i federální bezpečnostní resorty

značné personální, materiální i finanční zatížení – v roce 1988 statisticky šlo o něco více než tři týdny, ale v rozhodujícím roce 1989 již nejméně o 75 dnů.

Pokud se tedy vedení FMV, resp. ÚV KSČ, domnívalo, že je z různých důvodů nutno posílit běžný výkon služby více než 70 000 osob¹⁵⁷ placených z rozpočtů tří ministerstev vnitra, případně část útvarů či jednotek přesunout do míst předpokládaných anebo již probíhajících demonstrací, byla prostřednictvím rozkazů MV ČSSR, resp. dalších prováděcích interních směrnic, vyhlášována svérázná forma omezeného výjimečného stavu.¹⁵⁸

Nezastupitelnou úlohu po dobu výjimečné situace MBO samozřejmě hrála vrcholová instituce řízení represivního aparátu – operační štáb FMV, koordinující využití ohromného lidského i technického potenciálu bezpečnostních resortů. Základním úkolem OŠ FMV bylo všemi myslitelnými způsoby zabránit neorganizovaným sročením většího množství občanů, zastrašit představitele opozice i nonkonformní osobnosti ochotné veřejně prezentovat svůj odpor proti totalitnímu režimu. Další zásadní funkcí byla funkce informační. Zúčastnění vysocí funkcionáři jednotlivých útvarů nebyli seznamováni pouze s aktuální „operativní“ situací v celém Československu či na teritoriích jednotlivých krajů, ale mnohdy také s dlouhodobými opatřeními komunistické kontrarozvědky z rámce tzv. komplexního postupu proti politické opozici.

Pro gen. Lorence jako I. náměstka MV ČSSR znamenala funkce náčelníka OŠ FMV výjimečnou situaci, za níž řídil náčelníky (či jejich zástupce) těch útvarů FMV, SNB či přímo StB, které byly za normální situace podřízeny jinému náměstkovi MV ČSSR, republikovému ministerstvu, anebo dokonce ministrotvi vnitra ČSSR. Ze zachovaných podkladů z provenience triadvaceti zasedání OŠ FMV (jde o zmínky v samotných zápisech z jednání, pouze v jedenácti případech z roku 1989 jsou zachovány i úplné prezenční listiny) vyplývá, že od ledna 1988 do listopadu 1989 se jich zúčastnilo minimálně 75 funkcionářů FMV, MV ČSR a MV SSR. Z uvedeného počtu šlo v patnácti případech o představitele krajských správ SNB (náčelníky KS SNB či jejich zástupce – náčelníky S–StB), čtyři zástupce republikových resortů (I. NMV MV ČSR a I. NMV MV SSR, případně náčelníky sekretariátů republikových ministrů vnitra, resp. republikových VOS), předsedu hlavního výboru KSČ na FMV a náčelníka politického odboru FMV. Zbytek množiny tvořili náčelníci (či jejich zástupci) operativních i neoperativních centrálních správ SNB anebo správ přímo podřízených FMV. Nejčastěji je doložena přítomnost náčelníka IV. S–SNB Mencla a zástupce náčelníka X. S–SNB, později náčelníka II. S–SNB Vykypěla – minimálně 16x. Minimálně 14x se zúčastnili také I. NMV ČSR Novák, náčelník IMV ČSSR Pilský a náčelník SV StB Tomko.

Jedinou institucí schopnou kontrolovat činnost OŠ FMV byl ústřední výbor KSČ. Kromě toho, že ÚV KSČ schvaloval vyhlášení

MBO, byli XIII. oddělením ÚV KSČ v době od 8. srpna 1988 do 27. listopadu 1989 na jednání OŠ FMV vysláni Jakub Solík, Miroslav Cihlář (je doloženo pouze jeho pozvání, nikoliv přítomnost při jednání štábu), Viliam Babulík, Václav Zajíček a Milan Kružík. Z vedení MV ČSSR byl na OŠ FMV dne 20. srpna 1989 pozván i náměstek MV ČSSR Sedlák. Ten se však prokazatelně zúčastnil až jednání 12. října a dále pak spolu s dalším náměstkem MV ČSSR Nezvačem zasedání ve dnech 23. a 27. listopadu 1989. Federální ministr vnitra Kincl byl přítomen pouze na jednání, které se konalo 23. listopadu 1989.

Budoucí podrobnější analýza jednotlivých kroků operačních štábů FMV bezesporu zdůrazní ošidnost kumulace moci do jednoho centra pod rouškou „zachování veřejného pořádku“ a její obecné závěry budou jistě poučné nejen v souvislosti se zkoumáním mechanismů represivního aparátu komunistické moci.

-
- ¹ První a dosud jedinou publikací postihující problematiku protirežimních demonstrací je monografie Oldřicha Tůmy *Zítřka zase tady!* (Praha 1994). Autor stručně a výstižně formuloval svůj pohled na politické a sociální souvislosti předlistopadových demonstrací v Praze; jeho znalost mechanismu moci byla pochopitelně limitována především šíří pramenné základny, z níž mohl čerpat.
- ² Genmjr. (od 1. 4. 1989 genpor.) ing. Alojz Lorenc, CSc., (1939) byl ustanoven do funkce I. náměstka ministra vnitra ČSSR 1. 11. 1985 a odvolán 21. 12. 1989; následujícího dne ustanoven do funkce konzultanta Kanceláře ministra vnitra VOS FMV, 16. 2. 1990 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené příslušníky SNB a 31. 3. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB. K příchodu do vedení FMV srovn. také Lorenc, Alojz: *Ministerstvo strachu? Neskartované vzpomínky generála Lorence*, Bratislava 1992, str. 70–72.
- ³ K postupu mocenských složek v srpnu 1969 srovn. Tůma, Oldřich a kol.: *Srpen '69. Edice dokumentů*, Praha 1996.
- ⁴ Nařízení ministra vnitra ČSSR č. 9/1982 z 1. července 1982 o systému mimořádných bezpečnostních opatření a bezpečnostních akcí, publikované ve Věstníku federálního ministerstva vnitra, vstoupilo v platnost 1. 10. 1982. Články 2–46 první části byly věnovány MBO.
- ⁵ Statut SOŠ ČSSR byl vydán jako příloha č. 1 dokumentu Centrální plán MBO (viz pozn. 18). Zajímavým faktem je, že taktó definovaný SOŠ nikdy nezasedl. Šlo pravděpodobně o anomálii zapříčiněnou nesouměřitelnou situací v obou částech federace, dále pak „silným“ I. náměstkem MV ČSSR, příp. zaneprázdněním ministra vnitra stranickými a státními politickými rituály. Centrální plán MBO mj. konstatoval: „Cílem plánů MBO je vytvořit na všech stupních řízení SNB a vojsk MV optimální podmínky pro jednotné řízení v mimořádné situaci, organizovaně přeskupit síly a prostředky a zaměřit je na zjištění, znemožnění a v případě nutnosti na likvidaci hromadných protisocialistických vystoupení...“
- ⁶ Ve sledovaném období nikdy nezasedl v čele operačního štábu FMV náčelník sekretariátu ministra vnitra ČSSR, ale vždy I. náměstek MV ČSSR. Možné důvody tohoto zásadního nedodržení směrníc jsou uvedeny v předchozí poznámce.
- ⁷ Názvy jednotlivých správ, resp. celá organizace FMV ve sledované době, se odvozovaly z RMV ČSSR č. 1 ze 4. února 1982. XIV. S–SNB byla zrušena k 1. prosinci 1985. Za poslední reorganizace FMV (srovn. RMV č. 12 z 22. 7. 1988) byly spojeny II., X. a XI. správa SNB v hlavní správu kontrarozvědky (II. S–SNB), VI. S–SNB se přejmenovala na správu zpravodajské techniky SNB, zvláštní správa SNB obdržela krycí název XIII. S–SNB, VII. správa se změnila na správu spojení SNB a IX. správa byla zrušena vůbec.

⁸ Náčelník atypické pražské správy SNB např. zřizoval „OŠ Praha“ ve složení: zástupci náčelníků II., III., IV., V., VI., VII., VIII., X., XI., XIV. správy SNB/FMV, federální správy VB, ekonomické správy FMV, náčelníci štábu HS PS OSH, městské správy VB Praha, správy StB Praha, správy VB Praha a zástupce náčelníka štábu MV ČR, příp. další funkcionáři S-SNB Praha. „OŠ Bratislava“ v čele s náčelníkem S-SNB Bratislava zasedal ve složení: zástupce náčelníka XII. S-SNB a 7. odboru V. správy SNB, náčelník městské správy VB Bratislava, S-StB Bratislava, VB S-SNB Bratislava, 7. odboru S-SNB Bratislava, zástupce náčelníka štábu MV SSR, velitel 11. brigády Pohraniční stráže Bratislava, resp. další přízvaní příslušníci S-SNB Bratislava.

⁹ V příloze nařízení ministra vnitra č. 43 z 24. září 1971 byla publikována „Směrnice pro činnost speciálních operativních skupin k průzkumu, dohledu, rozkládání a dokumentaci hromadných protispoločenských vystupení v období mimořádných bezpečnostních opatření“. Operativní útvary StB a VB při vyhlášení 3. stupně MBO měly vyčlenit 3–5členné operativní skupiny, složené z velitele a zkušených příslušníků SNB v občanském oděvu. Tyto skupiny, řízené přímo náčelníkem útvaru, náčelníkem OŠ či velitelem bezpečnostní akce, byly vyzbrojeny pistolemi se dvěma zásobníky (25 nábojů na osobu), kasrem, obuškem a pouty. Kromě toho „zpravidla“ měly přiděleny motorové vozidlo, fotoaparát, magnetofon (pro skryté fotografování a nahrávání), rádiové pojitko (se skrytým spojením pro pěši), rádiové pojitko ve vozidle, chemické nástrahy pro identifikaci osob, svítilnu, ochranné brýle, lékárníčku „s dostatečným množstvím látek k ošetření očí“. Před nasazením do „vznikajících ohnisk nebo probíhajících HPSV“ byli vybraní příslušníci instruováni „o politické a bezpečnostní situaci, o místě a charakteru vznikajících nebo probíhajících HPSV a o úkolech, které mají přímo v prostředí HPSV plnit“, informováni „o způsobu spojení s velitelem bezpečnostní akce, s pořádkovou jednotkou zakročující proti HPSV a s nejbližším útvarem VB nebo StB“, obdrželi „heslo a vizuální označení pro případ potřeby osobního styku se zakročující pořádkovou jednotkou nebo příslušníky SNB nebo pro případ vzájemného poznání při likvidaci HPSV pořádkovými jednotkami, případně pro vyžádání perlustrace nebo zadržení osob příslušníky pořádkové jednotky VB“ a nakonec se dozvěděli i místo „soustředování zadržených osob“ a pro případ potřeby i „umístění vyšetřovací skupiny“.

Konkrétně byly úkoly operativní skupiny stanoveny následovně:

- je-li k tomu vhodná situace, zejména v případě vznikajících ohnisk HPSV nebo početně slabších sročení osob, působí členové operativní skupiny k rozkladu takového ohniska nebo sročení,
- zjišťuje směry pohybu HPSV, organizátory a vedoucí HPSV, spojky mezi jednotlivými HPSV, nálady v davu, shromáždění svědčící o přípravě protistátní nebo kriminální trestné činnosti, pachatele trestných činů, zejména verbálních deliktů, poškozování a rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, poškozování výzdoby a symbolů našeho i ostatních socialistických států, útoků na veřejné činitele,
- zjišťuje přítomnost a charakter činnosti cizinců, zejména činnost cizích novinářů, filmařů a členů zastupitelských úřadů kapitalistických států v ČSSR,
- dokumentuje skutečnosti významné pro přípravné a soudní řízení, zejména tajným fotografováním a filmováním, příp. záznamem na magnetofonový pásek, zjišťováním věcných důkazů protiprávního jednání apod.,
- provádí kontrolu totožnosti osob, jen nehrozí-li přítom prozrazení členů skupiny před ostatními účastníky HPSV, jinak vhodnou součinností s příslušníky pořádkových jednotek nebo s jinými příslušníky SNB, LM a ostatních ozbrojených složek; v případě potřeby provádí zjišťování totožnosti osob sledováním,
- v případě nebezpečí z prodlení zadržuje osoby přistížené při činu, pokud tomu nebrání zvláštní okolnosti,
- v případě likvidace HPSV pořádkovými jednotkami, zejména je-li k tomu vhodná situace, označuje zvláště aktivní účastníky HPSV,
- zjišťuje účast kriminálně závadových osob na probíhajících HPSV.“

¹⁰ Zároveň měla správa vojsk MV (SV MV) předat do podřízenosti náčelníka V. správy SNB útvar Hradní stráže ČSSR, strážní prapor Hradní stráže byl převeden do dispozice SOŠ ČSSR, zabezpečovací pluk (bez spojovací roty) také SOŠ ČSSR, spojovací rota zabezpečovacího pluku FMV náčelníkovi S-SNB Praha a zabezpečovací roty náčelníkům OŠ KS SNB. Srovn. čl. 12, hlava první, část první NMV č. 9/1982. Nařízením ministra vnitra č. 5 ze 16. března 1983 se posléze zrušil převod spojovací roty do podřízenosti náčelníka S-SNB Praha a spolu se zabezpečovacím plukem FMV byla rota předána do dispozice SOŠ FMV.

¹¹ Informační systém SNB za MBO byl upraven nařízením ministra vnitra ČSSR č. 46 ze 7. října 1971, v jehož příloze vyšla „Směrnice pro aktivizaci informačního systému StB a VB v době mimořádných bezpečnostních opatření“. V úvodu stálo: „Jedním ze základních úkolů v době MBO je zabezpečení rychlého, pravidelného a přesného informačního systému na všech stupních řízení a velení, jednotné organizovaného a uplatňovaného... Současně s vyhlášením MBO je nutné odstranit neucelenost toku informací vztahujících se k problematice MBO a zamezit zasilání informací ve vertikální a horizontální linii bez prověření a vyhodnocení. Nezbytné je zajistit regulaci a distribuci informací podle jejich charakteru a závažnosti a prvořadou pozornost věnovat skutečným souvisejícím s HPSV.“ Informace dělila směrnice na „a) informace mající vztah k MBO, a to aa) informace o připravovaných nebo uskutečněných protispolečenských vystoupeních, ab) informace obecně politického charakteru o politických náladách obyvatelstva, o jeho reakci na politická a jiná opatření stranických a státních orgánů, o připravovaných nebo uskutečněných akcích politického charakteru, jako jsou velké aktivity, manifestace a podobně, a o jejich průběhu, b) ostatní informace obecně charakterizující stávající bezpečnostní situace (z oblasti státně bezpečnostní, kriminální, pořádkové a dopravní služby)“. Z hlediska „spěšnosti“ byly informace rozděleny na a) informace neodkladné, „o kterých je nutné okamžitě informovat nadřízený operační štáb“, a b) ostatní informace, „u nichž není nebezpečí z prodlení, které budou zpracovány do pravidelné souhrnné informace“. Souhrnné informace popisující situaci do 22.00 hod. měly být předány OŠ okresu do 24.00 hod., OŠ kraje do 3.00 hod., OŠ republik (včetně informačního oddělení sekretariátu, později VOS FMV) do 6.00 hod. Vedení SOŠ mělo celkovou informaci dostat v 9.00 hod. Zvýšená pozornost byla požadována především

„a) v problematice politického charakteru:

- aktivizace bývalých politických stran, nepřátelské zaměření některých členů nebo funkcionářů složek NF, mládeže, kulturní fronty a jiných organizací,
- nepovolená shromáždění,
- nespokojenost, provokace, nepřátelské projevy a zaměření ve školách, vědeckých ústavech a institucích, úřadech, závodech a podnicích apod.,
- rozšiřování poplašných zpráv, které mohou znepokojit obyvatelstvo a vyvolat rozruch na veřejnosti,
- letákové akce většího rozsahu s výzvami ke stávkám, pasivní resistenci, odboji, sabotážím, záškodnictví, teroru proti stranickým a státním funkcionářům, skupinám obyvatelstva a k ozbrojenému vystoupení,
- útoky, pomluvy, výhružné a anonymní dopisy vůči veřejným a politickým činitelům a jejich rodinným příslušníkům,
- aktivizace a činnost zakázaných organizací, jako např. KAN, K-231, dále nepřátelské zaměření církví, náboženských sekt apod.,
- aktivní nepřátelské postoje a vystupování bývalých politických nebo státních funkcionářů,
- soustředování zpolitizovaných kriminálních a protispolečenských živlů, recidivistů - fluktuantů v určitých místech, hlavně ve velkých městech, k páchání trestné činnosti, případně k HPSV,
- svolání velkých shromáždění osob k různým společenským, kulturním a církevním příležitostem, které by mohly být zneužity protisocialistickými a protispolečenskými živly k HPSV,

- strhávání vlajek, psaní štvavých hesel, ničení výzdoby, poškozování památníků zejména dělnického hnutí a československo-sovětského přátelství a hrobů padlých sovětských vojáků,

- hromadné nepovolené přechody státních hranic,

b) v problematice národního hospodářství:

- závažná situace vzniklá narušením zásobování obyvatelstva, třeba jen části příslušného teritoria,

- příprava stávek a demonstrací s protistátním zaměřením v podnicích národního hospodářství,

- krádeže zbraní, střeliva, trhavin a jedů většího rozsahu, které mohou být zneužity k nepřátelským akcím,

- příprava a uskutečnění sabotáží a záškodnictví na všeobecně prospěšných zařízeních (plynárny, vodárny, teplárny, elektrárny, železniční doprava a podobně),

- signály o přípravách k převedení pošt, rozhlasových zařízení, televizních objektů, spojovacích objektů nebo pokusy o jejich zneužití k šíření nepřátelských zpráv, k desinformaci obyvatelstva, případně k přímým výzvám k HPSV,

- neobvyklá činnost radioamatérských vysílačů, vysílání bez povolení, činnost tajných vysílaček,

- krádeže spojovacích prostředků velké výkonnosti, zejména ve skladech nedotknutelných zásob, nebo odhalení příprav k jejich zneužití, k vyvolání paniky, nespokojenosti apod.,

- přípravy ilegálních úletů letadly Československých aerolinií, Svazarmu nebo jejich zneužití k šíření letáků,

- závažné poruchy v hromadné dopravě pracujících do nebo ze zaměstnání,

- požáry velkého rozsahu, zejména strategických nebo jinak ekonomicky důležitých objektů, skladů apod.,

c) v problematice činnosti zastupitelských úřadů kapitalistických států na území ČSSR:

- zesílené politicko-ideové pronikání zaměřené místně nebo do určitých kruhů čs. občanů s cílem šířit nepřátelskou ideologii, nepravdivé zprávy, výzvy k trestnému činu opuštění republiky, které mohou vyvolat vybírání vkladů, nákupní paniku nebo vyvolat silnou nespokojenost obyvatelstva určitého území,

- zvýšená aktivita informačních středisek na zastupitelských úřadech projevující se zvýšenou návštěvností zastupitelských úřadů čs. občany nebo zvaním jen určitých skupin čs. občanů s nepřátelským zaměřením vůči socialistickému státnímu a společenskému zřízení, zájezdy členů zastupitelských úřadů do míst v ČSSR s přednáškami, filmy, výstavami, a to zejména do západních pohraničních oblastí a na území SSR,

- vytvářením stykové základny v určitém teritoriu nebo skupinách čs. občanů, snaha proniknout do blízkosti objektů zvláštní důležitosti, vojenských objektů a prostorů ČSLA a sovětských vojsk dislokovaných na našem území,

- zvýšená návštěvnost zastupitelských úřadů diplomaty akreditovanými v ČSSR nebo příležitostně do ČSSR přijíždějícími, dále cizími státními příslušníky trvale usedlími na území ČSSR nebo se u nás přechodně zdržujícími, zejména mládeží a studenty cizí i čs. státní příslušnosti,

- výskyt diplomatických osob v místech, kde jsou zjištěny signály o možnosti vzniku HPSV nebo jiné protistátní činnosti nebo kde HPSV probíhají,

d) v problematice ostatních cizinců na území ČSSR:

- neobvyklý vzrůst návštěvnosti některého území ČSSR vízovými cizinci z kapitalistických států, zvláště pracovníků hromadných sdělovacích prostředků (zejména západoněmeckých občanů) v době, kdy jsou známy signály o možnosti vzniku HPSV nebo jiné nepřátelské činnosti v určitém teritoriu,

- soustavná nebo častá provokační činnost vízových cizinců (zejména vysídlených osob, cizích novinářů, reportérů apod.) mezi čs. občany, která by mohla vyvolat nespokojenost nebo protistátní nálady mezi obyvatelstvem,

- neobvyklé a časté schůzky cizinců trvale usedlých na území ČSSR, zejména

schůzky s nepřátelským zaměřením, vystupování a negativním dopadem na obyvatelstvo,

- navazování úzkých styků a spolupráce cizích státních příslušníků s čs. občany nepřátelsky zaměřenými proti socialistickému státnímu a společenskému zřízení, zejména ty styky, které vyúsťují ve vydávání a rozšiřování protistátních materiálů, provolání k čs. občanům, úřadům, institucím apod.,

- převážení nepřátelských tiskovin nebo zbraní do ČSSR ve větším rozsahu,

- zadržení vojenských zběhů na státních hranicích nebo jiných podezřelých osob,

- narušení státních hranic bez zadržení z ČSSR i do ČSSR,

- provokace na státních hranicích ČSSR organizované občany nebo příslušníky ozbrojených složek kapitalistických států v době MBO,

- narušení vzdušného prostoru ČSSR cizími vzdušnými prostředky, včetně případů shozu zbraní, střeliva, nepřátelských tiskovin, výsadků apod.,

- poznatky nasvědčující přípravám ozbrojeného napadení ČSSR ze zahraničí,

- narušení státních hranic příslušníky ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů kapitalistických států,

e) v problematice VKR:

- hromadný výskyt nepřátelských letáků s vyzvami k demonstracím, neplnění vojenských povinností apod. ve vojenských objektech,

- ztráty a krádeže vojenské výstroje, výbroje, radioaktivních a chemických látek, spojovací a jiné speciální techniky, které může být zneužito k podpoře HPSV,

- přípravy k hromadným ozbrojeným zběhnutím, k účasti vojáků na HPSV, přípravy k ilegálním přechodům státních hranic ozbrojenými skupinami vojáků apod.,

- šíření nepřátelské propagandy a rozkladná činnost v jednotkách, z nichž jsou vybráni příslušníci do vyčleňovaných součinnostních jednotek jako výpomoc VB v době MBO, odmítání rozkazů k provedení zákroků při likvidaci HPSV apod.,

- hrubé porušování ochrany a obrany objektů zvláštní důležitosti vojenského charakteru vojáků, čs. občany, vizovými cizinci a diplomaty, zejména vojenskými a leteckými přidělenci zastupitelských úřadů kapitalistických států,

- sabotáže a záškodnictví na vojenských zařízeních i na materiálech uložených v nedotknutelných zásobách, zejména zbrojní, spojovací a dopravní technice určené pro použití při HPSV, přepady vojenských skladů, objektů a stráží,

- nepřátelské akce a výtržnosti skupin vojenských osob uvnitř vojenských objektů, které ohrožují morálně politický stav, mají charakter vzpoury nebo jiné trestné činnosti,

- provokace, napadení, ohrožení (teror, sabotáž, záškodnictví) proti příslušníkům a objektům Sovětské armády na území ČSSR a jiné nepřátelské akce proti nim organizované příslušníky čs. ozbrojených sil, čs. občany nebo cizinci¹².

¹² Srovn. přílohu č. 2 NMV č. 9/1982.

¹³ Čl. 22, hlava první, část první NMV ČSSR č. 9/1982.

¹⁴ Náhrada byla určena ve výši 6,50 Kčs za snídani, 10,- Kčs za oběd a 8,50 Kčs za večeři.

¹⁵ Pokud byla strava připravována v závodech veřejného stravování (nejvýše však ve III. cenové skupině), nesměla cena překročit stanovený limit 23,- Kčs.

¹⁶ Srovn. čl. 47-51, hlava druhá, část první NMV ČSSR č. 9/1982.

¹⁷ Srovn. čl. 52-55, část druhá NMV ČSSR č. 9/1982.

¹⁸ Statut SOŠ ČSSR, příloha č. 1 dokumentu Centrální plán MBO, čj. SM-0032/SO-83-ZD. A MV ČR, neuspořádaný materiál. Centrální plán MBO obsahoval i souhrnné počty vyčleňovaných sil: pravidelné útvary SNB a MV vyčleňovaly 2 689 příslušníků do pořádkových hlídek, 2 136 do operativních skupin k průzkumu, dohledu, rozkládání a dokumentaci HPSV, 755 k ochraně a obraně zvlášť určených objektů, 10 624 do pořádkových jednotek k potlačení HPSV a 364 k likvidaci nebezpečných ozbrojených skupin. K podpoře SNB bylo dále určeno do smíšených pořádkových hlídek 2 175 příslušníků LM a 3 838 vojáků ČSLA, do strážních jednotek k ochraně a obraně zvlášť určených objektů 10 390 příslušníků LM a 1 980 vojáků ČSLA, do pořádkových jednotek 9 920 příslušníků LM a 8 861 vojáků ČSLA.

Na základě rozhodnutí rad obrany krajů a okresů bylo na území ČSSR střeženo 1 357 objektů (strážními jednotkami SNB 65 objektů, 1 092 jednotkami LM a 195 ČSLA). V rámci SNB a součinnostních složek mělo být k plnění úkolů MBO vyčleněno celkem 53 732 příslušníků SNB, LM a vojáků ČSLA (z toho plnilo speciální úkoly 16 568 příslušníků SNB). Ministr národní obrany v průběhu MBO vytvářel zálohu v síle 1 983 vojáků a náčelník HŠ LM 2 557 příslušníků.

- ¹⁹ K 31. květnu 1984 došlo např. na základě rozhodnutí MV ČSSR (čj. SM-0041/S-84) „k posílení bezpečnostních opatření při ochraně klidu a veřejného pořádku v průběhu návštěvy stranické a státní delegace“ KLDR v Praze ve dnech 4. až 6. června 1984. I. S-SNB, II. S-SNB, III. S-SNB, IX. S-FMV, VI. S-SNB, FS VB, technická správa FMV, SVA FMV, sekretariát FMV, IMV ČSSR, VŠ SNB „dotovaly“ po oba dva dny správu SNB hl. m. Prahy 200 příslušníky. Vajnarův pokyn, vydaný „v souvislosti s úmrtím generálního tajemníka ÚV KSSS a předsedy prezidia Nejvyššího sovětu SSSR“ K. U. Černěnka, ze dne 11. března 1985 (čj. SM-0183/S-85) nařizoval pouze „100% dosažitelnost vedení určených federálních útvarů SNB a útvarů podřízených FMV, vedení KS SNB, OS SNB a útvarů jim na roveň postavených“. Bezpečnostní opatření měla být organizována „podle potřeby“, zjištěné „ohlasy“ postupovány prostřednictvím ÚOS FMV odboru analytiky, informací a plánování FMV. Dne 16. dubna 1986 bylo vyhlášeno první rozhodnutí MV ČSSR (čj. SM-0025-65/S-86) k zajištění „nerušeného a důstojného průběhu oslav 1. máje a voleb do zastupitelských sborů“; za pomoc Praze bylo k 1. květnu vyčleněno 700 a na dny 22. až 24. května 600 příslušníků SNB pro operativní průzkum, zphotovoveny byly i dvě jednotky odboru zvláštního určení (OZU) správy vojsk MV. Zároveň byly určeny i síly pro Bratislavu (asi o polovinu slabší), část z příslušníků neměla nastoupit v uniformě, ale „v občanském oděvu“. Další rozhodnutí, určující 100% dosažitelnost náčelnického sestavu útvarů SNB a FMV a 30% pro všechny příslušníky SNB, vojsk MV a Pohraniční stráže k 1. máji, následovalo 23. dubna 1986. Zároveň ministr Vajnar určil do zálohy OŠ FMV dvě zásahové jednotky OZU, 1 rotu z VŠ SNB Praha a další rotu PP VB MV ČSR. Poslední rozhodnutí z 13. května 1986 vyhlášovalo totožné opatření i na dobu voleb; jediným rozdílem bylo rozšíření zálohy OŠ FMV ještě o jednu rotu PÚ VB MV SSR.
- ²⁰ RMV ČSSR č. 16 z 27. prosince 1986 – „Bezpečnostní opatření v souvislosti se závěry Konference o opatřeních k posílení důvěry a bezpečnosti a o odzbrojení v Evropě“, čj. OS-002873/6-86.
- ²¹ Plk. (od 9. 4. 1980 genmjr.) JUDr. Vladimír Hrušický (1930) byl 1. 6. 1979 jmenován náměstkem ministra vnitra ČSSR, odvolán 31. 5. 1988, uvolněn 31. 12. 1988 ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ²² Plk. JUDr. Karel Fírt (1932) byl od 1. 1. 1985 náčelníkem II. S-SNB, 1. 8. 1988 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené (v péči II. S-SNB), 31. 12. 1988 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ²³ RMV ČSSR č. 2 ze dne 17. února 1987 – „Vyhlášení mimořádné bezpečnostní akce“, čj. VN-00157/3-87.
- ²⁴ RMV ČSSR č. 5 z 13. března 1987 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. SM-0032/S-87.
- ²⁵ RMV ČSSR č. 11 z 8. června 1987 – „Vyhlášení mimořádné bezpečnostní akce“, čj. SM-0038/S-87.
- ²⁶ Genmjr. Milan Buchvaldek (1931) byl k 1. 3. 1973 dočasně (od 1. 7. netrvalo) ustanoven náčelníkem V. S-FMV/SNB, při reorganizaci 1. 8. 1988 potvrzen jako náčelník této správy, 1. 7. 1989 ustanoven konzultantem Kanceláře MV, 1. 10. 1989 zařazen do činné zálohy (ve funkci náčelníka odboru) v péči V. S-SNB, 31. 12. 1989 uvolněn z řad SNB.
- ²⁷ RMV ČSSR č. 8/1987 z 23. dubna 1987 – „Vyhlášení MBA“, čj. SM-0038/S-87.
- ²⁸ RMV ČSSR č. 1/1988 z 3. února 1988 – „Vyhlášení MBO“, čj. SM-0027/S-88. Viz dokument č. 1.
- ²⁹ Mjr. JUDr. Václav Novotný (1947) byl 1. 4. 1987 dočasně pověřen (od 1. 1. 1988 ustanoven) výkonem funkce I. zástupce náčelníka sekretariátu FMV. Vznikem

vnitřní a organizační správy FMV se automaticky stal I. zástupcem náčelníka, k 15. 1. 1990 již náčelníkem (od 1. 4. ředitelem) VOS FMV, ze služebního poměru příslušníka SNB uvolněn 15. 4. 1990.

³⁰ *Protokol o výsledku JUDr. V. Novotného ze dne 3. ledna 1991*, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., č. 1. 1011–1018.

³¹ Ve stejném výsledku Novotný uvedl: „Řízení[m] činnosti operačního štábu byl v poslední době pověřen vždy první náměstek ministra, který také řídil jeho činnost po celou dobu trvání MBO.“ Tamtéž.

³² Výpověď pokračovala: „... a ještě před nebo po schválení rozkazu ministra... byla jedna kopie zasílána na 13. oddělení ÚV KSČ, které zejména za ministra ing. Kincla mělo dost velké faktické pravomoce. V této době bylo rovněž generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ oznamováno, že se bude vyhlašovat MBO, ale pokud vím, žádná odpověď na to nepřicházela... Jinak mohu uvést, že hlavně ministr Kincl byl často zván na 13. oddělení ÚV KSČ a pracovníci tohoto oddělení se zpravidla zúčastňovali i zasedání operačního štábu. Byl to zpravidla vedoucí odboru Zajiček nebo některý z pracovníků pověřený dohledem na úsek bezpečnosti, vedoucí oddělení Hegenbart se těchto zasedání nezúčastnil nikdy...“ Tamtéž.

³³ Tamtéž.

³⁴ Mjr. JUDr. Milan Jebavý (1946) byl 1. 10. 1987 přemístěn z funkce náčelníka analyticko-informačního a plánovacího odboru sekretariátu FMV na post náčelníka právního odboru (po reorganizaci v roce 1988 součást VOS FMV), dne 5. 2. 1990 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, propuštěn 31. 8. 1991.

³⁵ *Protokol o výsledku JUDr. M. Jebavého ze dne 13. února 1991*, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., č. 1. 1208–1213.

³⁶ Plk. JUDr. Milouš Krása, CSc., (1940) byl 1. 7. 1983 dočasně pověřen funkcí náčelníka Kanceláře MV ČSSR, 1. 3. 1984 ustanoven náčelníkem Kanceláře MV ČSSR, při reorganizaci k 1. 8. 1988 náčelníkem VOS FMV, 1. 11. 1989 ustanoven do funkce náčelníka VŠ SNB, uvolněn ze služebního poměru SNB 15. 4. 1990.

³⁷ Pplk. JUDr. Miroslav Dostál (1944) byl od 1. 3. 1989 na stáží na VOS FMV, 1. 11. 1989 jmenován jejím náčelníkem, 15. 12. náčelníkem odboru pasů a víz S–StB Ostrava, 26. 7. 1990 ukončen služební poměr.

³⁸ *Protokol o výsledku JUDr. V. Novotného ze dne 3. ledna 1991*, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., č. 1. 1011–1018.

³⁹ K problému vztahů ministra Kincla s jeho prvním náměstkem se také vyjádřila H. Schreinerová, která od března 1987 pracovala jako sekretářka v sekretariátu I. NMV ČSSR: „Mohu potvrdit, že pracovní režim byl velmi náročný, že 1. náměstek byl vůči sobě i ostatním přísný, žádal precísní práci, chtěl bezchybnou činnost a vyžadoval ji zásadně na všech.

Je rovněž pravdou, že vztah 1. náměstkka k ministroví Kinclovi byl velmi seriosní a mohu zodpovědně prohlásit, že ministr jím byl skutečně perfektně a o všech důležitých akcích informován. Poté, co 1. náměstek přečetl poštu, rozhodl o tom, které materiály budou předloženy ministroví. Předkládali jsme je písemnou formou. Předkládací zprávu psala obvykle paní Rapantová, když bylo třeba předložit věci urychleně a nebyla tam, např. večer, psala jsem tyto tzv. kartičky i já. Víím, že se pak materiály vracely od ministra zpět s jeho paraafou, případně poznámkou. Někdy jsem viděla, že u vrácených materiálů je přiložena i kartička ministra, kterou materiál postupoval k informaci Jakešovi nebo Husákovi. Byla tam i jejich paraafa. Z toho usuzuji, že o řadě akcí a materiálů byli informováni jak ministr, tak i vyšší straníci a státní funkcionáři. Slo rovněž o materiály týkající se akcí pro[ti] tzv. vnitřnímu protivníkovi, akcí 2. správy...

Je třeba tady říci, že ze stupně I. náměstkka nedocházelo k nějakému zamlčování informací, právě naopak, 1. náměstek svědomitě plnil svoje povinnosti a ministra i další nadřízené pravidelně a pravidlivě informoval... Závěrem bych chtěla zvýraznit fakt, že ministr byl průběžně a pravidelně informován 1. náměstkem o všech důležitých akcích a materiálech, a to i za dobu, kdy byl nepřítomen a kdy ho náměstek zastupoval. Tehdy po návratu ministra mu dokládal, jaká opatření během zastupo-

vání přijal a jaké informace pro ministra došly. Nemůže tedy nikdo tvrdit, že by ministr byl nějakým způsobem od informací oddělován.“ *Protokol o výslechu Hany Schreinerové ze dne 13. září 1991*, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXXI., č. l. 109–110.

⁴⁰ *Protokol o výslechu JUDr. M. Jebavého ze dne 13. února 1991*, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., č. l. 1208–1213.

⁴¹ RMV ČSSR č. 16 z 18. října 1988 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-0042/S-88. Viz dokument č. 17.

⁴² RMV ČSSR č. 2 z 13. ledna 1989 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-0031/S-89. Viz dokument č. 22.

⁴³ Mjr. Bohumil Böhml (1950) byl od 1. 2. 1989 starším operačním důstojníkem ÚOS VOS FMV, služební poměr ukončen 30. 11. 1990.

⁴⁴ Böhml upřesnil i postup při zpracování rozkazu: „... toto zpracování jsem zajišťoval já jako starší referent specialista a můj nadřízený mjr. Rozhoň jako vedoucí starší referent specialista [= náčelník oddělení]. Kromě nás dvou se na zpracování konceptu nikdo další nepodílel. Na místě přede mnou působil plk. ing. Michna. Podnět ke zpracování návrhu nám dával náčelník odboru mjr. Kuklík, šlo o ústní pokyn, nemělo to nějakou předepsanou formu, tento pokyn byl vydáván zhruba měsíc a půl před konkrétním výročím. Náčelník odboru dostával v tomto směru pokyn od náčelníka vnitřní a organizační správy... Při zpracování návrhu jsme vycházeli hlavně ze zavedené praxe... tedy z předchozích rozkazů, neboť určité pasáže se dost opakovaly, případně bylo přijato konkrétní opatření podle dané situace. Dále... z informací o bezpečnostní situaci, tedy ze souhrnných denních zpráv zpracovávaných odborem analytiky a informací. Žádné další písemné materiály jsme k této činnosti neměli... ani [jsme] nikdy nedostali žádné písemné pokyny, jaká konkrétní opatření máme do návrhu zahrnout. Nikdy jsem také nezažil, že by nám do naší činnosti někdo zasahoval v době, než byl návrh odeslán do schvalovacího koloběhu. V průběhu schvalování návrhu pak připomínky byly, my jsme je zapracovávali do dalšího návrhu [a] celý proces začínal znovu...“ *Protokol o výslechu Bohumila Böhmla ze dne 30. ledna 1991*, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., č. l. 1151–1156.

⁴⁵ RMV ČSSR č. 3 z 8. února 1989 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-0033/S-89. Viz dokument č. 25.

⁴⁶ RMV ČSSR č. 5 z 30. března 1989 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-0044/S-89. Viz dokument č. 28.

⁴⁷ RMV ČSSR č. 9 z 31. července 1989 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-0087/S-89. Viz dokument č. 44.

⁴⁸ „Rozhodující silou SNB pro nasazení v případě hromadných protispolečenských vystoupení v Praze jsou Pohotovostní pluk VB ČSR /1 200 posluchačů a 400 příslušníků stálého stavu/ a v Bratislavě Pohotovostní útvar VB pro SSR /565 posluchačů a 190 příslušníků stálého stavu/. K technickému vybavení těchto útvarů patří i obrněné transportéry, vodní stříkače a další zásahové prostředky.“ Srovn. Informace o bezpečnostní situaci a dalších úkolech v boji proti vnitřním nepřítelům. Viz dokument č. 53b.

⁴⁹ Rozhodnutí ministra vnitra ČSSR z 11. srpna 1989. Viz dokument č. 51.

⁵⁰ Pro srovnání k uvedenému údaji: dvěma zásahovými skupinami OZU SV MV bylo míněno 35 příslušníků OZU pod vedením mjr. Šáry. Viz Vyhodnocení nasazení OZU SV MV k zajištění klidu a veřejného pořádku ve dnech 20. – 22. 8. 1989 z 29. 8. 1989, příloha č. 1 k čj. OZU 0023/89. In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XIX, č. l. 1698.

⁵¹ Srovn. Vyhodnocení splnění úkolů mimořádných bezpečnostních opatření v podmínkách PS OSH z 3. 9. 1989, čj. OSH-001343. In: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XIX, č. l. 1556. Ve zprávě z období před 21. srpnem je uveden vyšší počet příslušníků PS vyčleněný pro Prahu: „Ze strany Pohraniční stráže je vytvořena záloha pro nasazení 720 vojáků základní služby a vojáků z povolání s potřebnou technikou, z toho pro Prahu je určeno 460 příslušníků Pohraniční stráže.“ Srovn. Informace

o bezpečnostní situaci a dalších úkolech v boji proti vnitřním nepřátelům. Viz dokument č. 53b.

- ⁵² Z přehledné informace z týdne před srpnovou demonstrací vyplývá, že hlavní štáb LM vyhlásil MBO od 17. do 22. 8. 1989. Jenom v Praze bylo „zpořádkováno“ 10 čet milicionářů pro jednotlivé obvodní správy SNB a 1 rota pro městskou správu VB Praha. V záloze bylo připraveno dalších 300 příslušníků LM. Náčelník generálního štábu ČSLA měl vydat k přípravě a posílení SNB „směrnici“; počty vyčleněných vojáků byly stanoveny „dohodou mezi FMV a ČSLA“ (pro Prahu bylo připraveno 2 300 vojáků základní služby). „Mezi vyčleněnou technikou ČSLA jsou zejména nákladní automobily, spojovací zařízení, bojová vozidla pěchoty a vodní stříkače... Dále je jako záloha ministra národní obrany připraven tankový pluk /1 160 příslušníků ČSLA s potřebnou technikou/.“ Srovn. Informace o bezpečnostní situaci a dalších úkolech v boji proti vnitřním nepřátelům. Viz dokument č. 53b.
- ⁵³ RMV ČSSR č. 14 z 4. října 1989 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-00126/S-89. Viz dokument č. 68.
- ⁵⁴ RMV ČSSR č. 16 z 17. listopadu 1989 – „Vyhlášení mimořádné bezpečnostní akce“, čj. OV-00153/S-89. Viz dokument č. 88.
- ⁵⁵ Mjr. JUDr. Jiří Kuklík (1945) byl 1. 4. 1988 dočasně pověřen funkcí náčelníka operačního oddělení sekretariátu FMV, od 1. 10. 1988 náčelníkem odboru ÚOS VOS FMV, 27. 7. 1990 uvolněn ze služebního poměru.
- ⁵⁶ RMV ČSSR č. 17 z 20. listopadu 1989 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-00155/S-89. Viz dokument č. 91. K další distribuci příslušníků SNB srovn. rozhodnutí ministra vnitra ČSSR z 20. listopadu 1989. Tamtéž.
- ⁵⁷ Z těchto sil v záloze SOŠ byly zároveň speciálním rozhodnutím federálního ministra vnitra vyčleněny „ve prospěch“ S-SNB hl. m. Praha a Sčk. dva prapory s dopravní technikou (z PP VB ČSR), 300 příslušníků-studentů (1. a 2. fakulta VŠ SNB), 150 příslušníků (PŠ Brno), plný počet příslušníků z DŠ Praha a Jazykové školy a jedna skupina OZU. Dále 40 příslušníků SNB z bezpečnostního úseku MVŽP ČSR, 20 z kádrové správy FMV, 20 ze správy pro plán, rozpočet a sociální zabezpečení FMV, 10 z I. S-SNB, 30 z III. S-SNB, 20 z FS VB a 20 ze správy spojení SNB.
- ⁵⁸ Dopis federálního ministra vnitra gen. Fr. Kincla generálnímu tajemníkovi M. Jakešovi ze dne 20. listopadu 1989. Viz dokument č. 91.
- ⁵⁹ Pokyn 1. náměstka ministra vnitra ČSSR a náčelníka operačního štábu FMV z 21. listopadu 1989, čj. OV-00160/S-89. Viz dokument č. 94.
- ⁶⁰ Pokyn 1. náměstka ministra vnitra ČSSR a náčelníka operačního štábu FMV, čj.: OV-00166/S-89 (viz dokument č. 96), a rozhodnutí 1. náměstka ministra vnitra ČSSR a náčelníka operačního štábu FMV, čj. OV-00167/S-89 (viz dokument č. 97).
- ⁶¹ RMV ČSSR č. 18 z 28. listopadu 1989 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-00170/S-89. Viz dokument č. 101.
- ⁶² Návrh rozkazu MV ČSSR, zpracovaný 1. prosince 1989, čj. OV-0704/S-89. Viz dokument č. 107.
- ⁶³ RMV ČSSR č. 21 ze 6. prosince 1989 – „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-00174/S-89. Viz dokument č. 108.
- ⁶⁴ RMV ČSSR č. 22 z 11. prosince 1989 – „Ukončení mimořádných bezpečnostních opatření“, čj. OV-0708/S-89. Viz dokument č. 109.
- ⁶⁵ Svolání operačního štábu FMV na 16. února 1988, čj. SM-0025/S-88-7. Viz dokument č. 2.
- ⁶⁶ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 16. února 1988, čj. SM-0025-11/S-88. Viz dokument č. 3.
- ⁶⁷ Plk. ing. Jaroslav Michna (1928) byl – dle personální evidence – od 1. 10. 1988 VRSR (vedoucí starší referent specialista) ÚOS VOS FMV (stejně jako mjr. Rozhoň, srovn. následující poznámku), ze služebního poměru příslušníka SNB uvolněn 30. 11. 1989.
- ⁶⁸ Mjr. JUDr. Karel Rozhoň (1945) byl – dle personální evidence – od 1. 10. 1988 VRSR ÚOS VOS FMV (srovn. pozn. 67; není jasné, kdy přesně mjr. Rozhoň nahradil v této funkci svého předchůdce plk. Michnu), uvolněn ze služebního poměru 31. 10. 1991.

- ⁶⁹ Kpt./mjr. JUDr. Bohumil Charvát (1947) byl 1. 2. 1977 přidělen na ústřední operační středisko FMV (později v rámci sekretariátu FMV) jako operační důstojník, od 1. 2. 1983 dokonce jako VŠRS MBO operačního odboru, 1. 10. 1988 přemístěn na II. správu SNB, ze SNB uvolněn k 30. 9. 1991.
- ⁷⁰ Genmjr. RSDr. Karel Novák (1926) byl 1. července 1981 ustanoven náměstkem ministra vnitra ČSR, od 1. dubna 1984 I. náměstkem (po 1. 8. 1988 MVŽP ČSR), 7. 12. 1989 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ⁷¹ Závěry jednání operačního štábu FMV dne 22. února 1988, čj. SM-0025-15/S-88. Viz dokument č. 4.
- ⁷² Pplk. JUDr. Vojtěch Zamykal, CSc., (1946) byl dočasně pověřen výkonem funkce I. zástupce náčelníka XI. S-SNB, k 1. 10. 1987 I. zástupcem náčelníka XI. S-SNB, 15. 10. 1987 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka XI. S-SNB. Při reorganizaci k 1. 8. 1988 dočasně pověřen funkcí zástupce náčelníka II. S-SNB, od 1. 1. 1989 I. zástupce náčelníka II. S-SNB, 4. 2. 1990 odvolán a 15. 4. 1990 uvolněn z řad SNB.
- ⁷³ Plk. Zdeněk Wiederlechner (1930) byl od 1. 6. 1982 náčelníkem X. S-SNB, 1. 8. 1988 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené příslušníky, 31. 1. 1989 uvolněn ze služebního poměru SNB.
- ⁷⁴ Genmjr. Bohumil Carda (1928) byl 1. 1. 1982 pověřen výkonem funkce náčelníka S-SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, od 15. 4. 1989 konzultant Kanceláře ministra vnitra, k 1. 9. 1989 zařazen do činné zálohy v péči VOS FMV (funkce náčelníka správy) a konečně 28. 2. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ⁷⁵ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 21. dubna 1988, čj. SM-0025-28/S-88. Viz dokument č. 5a.
- ⁷⁶ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 26. dubna 1988, čj. SM-0025-33/S-88. Viz dokument č. 6.
- ⁷⁷ Mjr. JUDr. Ivo Juska (1947) byl 1. 7. 1987 dočasně pověřen výkonem funkce zástupce náčelníka II. správy SNB, od 1. 2. 1988 zástupcem náčelníka II. S-SNB, dne 1. 8. 1988 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené příslušníky SNB, 1. 11. 1988 zařazen do činné zálohy, propuštěn ze služebního poměru 25. 6. 1990.
- ⁷⁸ Plk. RSDr. Vasil Čarnota (1936) byl od 1. 4. 1980 I. zástupcem náčelníka V. S-FMV (později SNB), 1. 8. 1988 potvrzen, 19. 1. 1990 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, 30. 9. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ⁷⁹ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 4. srpna 1988, čj. OV-0025-2/S-88. Viz dokument č. 7a.
- ⁸⁰ JUDr. Jakub Solík (1931) nastoupil 1. 5. 1984 do funkce zástupce vedoucího oddělení státní administrativy (tzv. XIII. oddělení) ÚV KSČ. Na základě rozhodnutí předsednictva 89. schůze předsednictva ÚV KSČ ze dne 14. 10. 1988 byl ustanoven do funkce vedoucího oddělení státní administrativy ÚV KSS.
- ⁸¹ Pplk. (od 1. 11. 1988 mimořádně plk.) Otakar Pilský (1935) byl 1. 4. 1987 dočasně (od 1. 2. 1988 regulérně) pověřen výkonem funkce náčelníka inspekce MV ČSSR, 31. 3. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ⁸² Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 12. srpna 1988, čj. OV-0025-7/S-88. Viz dokument č. 9.
- ⁸³ K akci VLNA srov. pozn. 1 u dokumentu č. 23, in: *Securitas Imperii* č. 3/1996, str. 175. Dále např. sr: *Vnitro předalo parlamentu plán akce „VLNA“*, Denní Telegraf, 7. 12. 1993.
- ⁸⁴ Miroslav Novák byl zároveň dlouholetým vedoucím odboru pro lidové milice oddělení státní administrativy ÚV KSČ.
- ⁸⁵ Dokonce v případě tzv. rozptýlené demonstrace došli činovníci OŠ FMV k závěru: „V případě, že budou některé osoby nosit trikolory, jim je nelze strhávat.“ In: Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 4. srpna 1988 /závěry 3. a 4., bod b)/, čj. OV-0025-2/S-88. Viz dokument č. 7a.
- ⁸⁶ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 18. srpna 1988, čj. OV-0025-17/S-88. Viz dokument č. 11.

- ⁸⁷ Pokyny I. náměstka MV ČSSR z 18. srpna, čj. OV-0025-15/S-88 (viz dokument č. 12), čj. OV-0025-16/S-88 (viz dokument č. 13), z 19. srpna, čj. OV-0025-18/S-88 (viz dokument č. 14), z 20. srpna 1988, čj. OV-0025-20/S-88 (viz dokument č. 15).
- ⁸⁸ Informace FMV pro předsednictvo ÚV KSČ o aktivitách vnitřního protivníka v období před 28. říjnem 1988, čj. OV-0021/AP-88. Viz dokument č. 16.
- ⁸⁹ K akci „KLÍN“ srovn. Žáček, Pavel: *Celostátní projekt „KLÍN“*, in: *Securitas Imperii* č. 1/1994, str. 60–87. Dále pak týž, *Iluze a realita: Pokus o reformu Státní bezpečnosti, 1987–1989*, in: *Securitas Imperii* č. 3/1996, str. 10 ad.
- ⁹⁰ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 20. října 1988, čj. OV-0042/S-88-6. Viz dokument č. 18.
- ⁹¹ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 26. října 1988, čj. OV-0042/S-88-11. Viz dokument č. 19.
- ⁹² Tamtéž, bod 5.
- ⁹³ Informace FMV pro schůzi vlády ČSR o vývoji bezpečnostní situace v ČSSR v období oslav 28. října 1988 (dokument č. 20) a Vyhodnocení bezpečnostních opatření v období výročí 28. října 1988 pro předsednictvo ÚV KSČ, čj. OV-00112/A-88. Viz dokument č. 21.
- ⁹⁴ Informace FMV pro schůzi vlády ČSSR o protispolečenských akcích vnitřního protivníka a průběhu bezpečnostních opatření ve dnech 15. – 22. ledna 1989 v Praze a ve Všetatech, čj. OV-016/A-89. Viz dokument č. 24b.
- ⁹⁵ Předchozí odstavec požadoval: „Vývoj vnitropolitické situace v ČSSR provázený od druhé poloviny minulého roku výraznou aktivizací antisocialistických živel vyžaduje posoudit politické, právní, administrativní a bezpečnostní aspekty ochrany naší společnosti s ohledem na požadavky vyplývající z procesu přestavby společnosti nejen v současné době, ale i v období po XVIII. sjezdu KSČ.“ Vyhodnocení bezpečnostních opatření v Praze a Středočeském kraji ve dnech 15. – 22. 1. 1989 a návrh dalšího postupu, příloha k čj. OV-17/A-89. Viz dokument č. 24c.
- ⁹⁶ Informace FMV pro vládu ČSSR o bezpečnostní situaci v ČSSR z 22. 3. 1989, čj. OV-049/A-89. Viz dokumenty č. 27a, b.
- ⁹⁷ Informace o vývoji bezpečnostní situace v ČSSR ze 17. 4. 1989. Viz dokument č. 32b.
- ⁹⁸ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 20. dubna 1989, čj. OV-0056/S-89. Viz dokument č. 33.
- ⁹⁹ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 27. dubna 1989, čj. OV-0062/S-89. Viz dokument č. 36.
- ¹⁰⁰ Informace FMV pro předsednictvo ÚV KSČ o bezpečnostní situaci v ČSSR a bezpečnostních opatřeních v období před 1. květnem 1989, čj. OV-00148/A-89. Viz dokument č. 37.
- ¹⁰¹ Vyhodnocení bezpečnostních opatření v období 1. května 1989 pro předsednictvo ÚV KSČ, čj. OV-00153/A-89. Viz dokument č. 39.
- ¹⁰² Informace FMV pro vládu ČSSR o bezpečnostní situaci v ČSSR ze 14. 7. 1989 (viz dokumenty č. 42a, b) a Informace FMV pro předsednictvo ÚV KSČ o bezpečnostní situaci a dalších úkolech v boji proti vnitřnímu nepříteli z 20. 7. 1989 (viz dokument č. 43).
- ¹⁰³ Dopis informující náčelníka GŠ ČSLA o vyhlášení rozkazu ministra vnitra ČSSR č. 9/1989, čj. OV-0093/S-89. Viz dokument č. 46a.
- ¹⁰⁴ I. náměstkem MV ČSSR doporučená bezpečnostní opatření v ČSLA. Viz dokument 46b.
- ¹⁰⁵ Dopis informující náčelníka HŠ LM o vyhlášení rozkazu ministra vnitra ČSSR č. 9/1989. Viz dokumenty 46c, d.
- ¹⁰⁶ Podklady k jednání operačního štábu FMV dne 8. srpna 1989, čj. OV-0092/S-89. Viz dokument č. 47a.
- ¹⁰⁷ Informace o bezpečnostní situaci před 21. srpnem 1989. Viz dokument č. 47b.
- ¹⁰⁸ RSDr. Viliam Babulík (1936) se na základě usnesení 77. schůze sekretariátu ÚV KSČ z 10. 11. 1988 stal zástupcem vedoucího oddělení státní administrativy. Uvolněn byl počátkem dubna 1990.

- ¹⁰⁹ Plk. RSDr. Václav Zajíček (1940) byl od 1. 7. 1978, po absolvování Vysoké školy politické ÚV KSČ, politickým pracovníkem ideologického oddělení HV KSČ FMV, od 15. 8. 1980 politickým pracovníkem „s určením výkonu funkce na ÚV KSČ“ (formálně činná záloha, od 1. 3. 1983 ve funkci zástupce náčelníka odboru a od 1. 12. 1987 náčelníka odboru), od 1. 11. 1989 – po „vyjmutí ze zálohy“ – náčelníkem politického odboru FMV, dne 15. 1. 1990 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené a 31. 3. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ¹¹⁰ Mjr. JUDr. Jiří Bělohávek (1940) byl přijat do služeb SNB jako SR 1. oddělení II. odboru SV–StB pro ČSR (po 1. 7. 1974 např. jmenován SR operativy SV StB), od 1. 9. 1979 starší vyšetřovatel specialista 1. odd. II. odboru (od 1. 1. 1981 3. odd. II. odboru) SV StB, 1. 1. 1982 ustanoven SRS sekretariátu náměstka MV ČSSR Vaníčka, od 1. 3. 1983 náčelníkem tohoto sekretariátu, 1. 8. 1988 dočasně pověřen (k 1. 1. 1989 ustanoven) funkcí zástupce náčelníka SV StB, od 1. 5. 1989 tiskový mluvčí FMV (formálně zařazen v tiskovém oddělení VOS FMV), od 1. 4. 1990 ředitel odboru pro styk s veřejností, 30. 4. odvolán a 31. 8. 1990 uvolněn z řad SNB.
- ¹¹¹ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 8. srpna 1989, čj. OV-0094/S-89. Viz dokument č. 48.
- ¹¹² Informace o bezpečnostní situaci a dalších úkolech v boji proti vnitřním nepřátelům v období před 21. srpnem 1989. Viz dokument č. 53b.
- ¹¹³ Tamtéž.
- ¹¹⁴ Dopis informující zástupce vedoucího 13. oddělení ÚV KSČ o konání operačního štábu FMV dne 16. srpna 1989, čj. OV-0614/S-89. Viz dokument č. 50.
- ¹¹⁵ Viz pozn. 49.
- ¹¹⁶ Podklady k jednání operačního štábu FMV dne 16. srpna 1989, čj. OV-009[?]/S-89. Viz dokument č. 52.
- ¹¹⁷ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 16. srpna 1989, čj. OV-00100/S-89. Viz dokument 53a.
- ¹¹⁸ Pplk. Kainar, vl. jménem Vilém Václavek (1944), byl 1. 6. 1984 dočasně pověřen výkonem funkce zástupce náčelníka I. S-SNB, 1. 3. 1985 ustanoven, od 1. 10. 1986 do konce června 1989 konzultantem Kanceláře ministra vnitra, 1. 7. 1989 ustanoven do funkce I. zástupce náčelníka I. S-SNB, odvolán k 31. 1. 1990, 31. 10. 1991 uvolněn ze služebního poměru.
- ¹¹⁹ Pokyny I. náměstka MV ČSSR ze 17. srpna 1989, čj. OV-00102/S-89 a OV-0620/S-89 (dokumenty č. 54 a 55), a z 18. srpna 1989, čj. OV-00178/A-89 (viz dokument č. 56).
- ¹²⁰ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 19. srpna 1989, čj. OV-00104/S-89. Viz dokument č. 58.
- ¹²¹ Návrh základního zaměření jednání operačního štábu FMV dne 20. srpna 1989. Viz dokument č. 59a.
- ¹²² Informace o bezpečnostní situaci v ČSSR k 20. srpnu 1989 (dokument č. 59b) a Informace o provedených opatřeních k vytypovaným osobám (dokument č. 59c).
- ¹²³ Plk. JUDr. Antonín Chmelíček (1940) byl od 1. 7. 1987 I. zástupcem náčelníka S-SNB hl. m. Praha a Sčk. (= náčelník S-StB Praha), od 15. 4. 1989 náčelníkem S-SNB hl. m. Praha, od 7. 12. 1989 zástupcem náčelníka II. S-SNB, 4. 2. 1990 odvolán, 23. 6. 1990 propuštěn ze SNB.
- ¹²⁴ Plk. Otto Sedlák (1933) se 15. 12. 1988 stal náměstkem ministra vnitra ČSSR, 31. 12. 1989 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ¹²⁵ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 20. srpna 1989, čj. OV-00105/S-89. Viz dokument č. 60.
- ¹²⁶ Informace o bezpečnostní situaci v ČSSR k 21. srpnu 1989. Viz dokument č. 61b.
- ¹²⁷ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 21. srpna 1989, čj. OV-00107/S-89. Viz dokument č. 61a.
- ¹²⁸ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 22. srpna 1989, čj. OV-00108/S-89. Viz dokument č. 63.
- ¹²⁹ Děkovný dopis ministra vnitra ČSSR za výkon služby v době MBO k 21. srpnu 1989, čj. OV-624/S-89. Viz dokument č. 64.

- ¹³⁰ Vyhodnocení bezpečnostních opatření v období 21. srpna 1989 pro předsednictvo ÚV KSČ, čj. OV-0104/A-89. Viz dokument č. 65.
- ¹³¹ Vyhodnocení souboru opatření přijatých v období mimořádných bezpečnostních opatření k 21. srpnu 1989, čj. OV-00124/S-89. Viz dokument č. 67b.
- ¹³² I přes průběžné zjišťování nejednotnosti názorů špiček opozice na organizaci protestů 21. srpna 1989 zpráva zcela jednoznačně konstatovala: „Všechny protestní a nátlakové akce[,] připravované nebo uskutečněné v období srpna 1989, měly podle představ hlavních exponentů vnitřního i vnějšího protivníka sehrát roli startéru, který vyvolá řetězovou reakci dalších akcí plánovaných na 28. října, poté v prosinci ke Dni lidských práv a s kulminací v lednu 1990, kdy mají být veřejná protispolečenská vystoupení koncipována jako pietní akty k 1. výročí 'brutálního' zásahu bezpečnostních sil na Václavském náměstí v Praze.“ Tamtéž.
- ¹³³ Při vyšetřování v rámci své causy Lorenc červencovou poradou bagatelizoval: „Chci v každém případě zpochybnit vliv porady dne 20. 7. 1989 na běh událostí v rezortu, a to z toho důvodu, že takovýchto porad bylo každé čtvrtletí, i když ne všechny ke stejné problematice vnitřního protivníka... týkaly [se] jednotlivých problematik práce StB. Tato porada neměla na konkrétní postup příslušníků SNB, ať v období 21. 8., či poté 28. 10. 1989, žádný vliv, rozhodující byly rozkazy ministra a potom mé pokyny z operačního štábu. Pokud došlo třeba na operačním štábu k odkazu na tuto poradu, bylo to pouze z důvodu, aby příslušným teritoriálním náčelníkům byly připomenuty určité úkoly, které byly na poradě projednávány.“ *Protokol o výslechu Ing. Aloje Lorence ze dne 8. srpna 1991*, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVIII., č. 1. 22-41. K rozboru úlohy porady činitelů Státní bezpečnosti a FMV ze dne 20. 7. 1989 srovn. Žáček, Pavel: *Iluze a realita: Pokus o reformu StB v letech 1987-1989*, in: *Securitas Imperii* č. 3/1996, str. 7-42.
- ¹³⁴ Viz pozn. 131.
- ¹³⁵ Svolání operačního štábu FMV na 12. října 1989, čj. OV-0652/S-89. Viz dokument č. 70.
- ¹³⁶ Podklady k jednání operačního štábu FMV dne 12. října 1989, čj. OV-00128/S-89. Viz dokument č. 71.
- ¹³⁷ Informace FMV pro ÚV KSČ o bezpečnostní situaci a aktivitách vnitřního protivníka v období 28. října 1989, čj. OV-00191/A-89. Viz dokument č. 72.
- ¹³⁸ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 12. října 1989, čj. OV-00129/S-89. Viz dokument č. 73.
- ¹³⁹ Informace FMV pro vládu ČSSR o bezpečnostní situaci v ČSSR ze 17. 10. 1989, čj. OV-0115/A-89. Viz dokument č. 75.
- ¹⁴⁰ Dopis náčelníka OŠ FMV informující o přeložení jednání operačního štábu FMV, čj. OV-0665/S-89. Viz dokument č. 76.
- ¹⁴¹ Podklady k jednání operačního štábu FMV dne 25. října 1989, čj. OV-00135/S-89. Viz dokument č. 79.
- ¹⁴² JUDr. Milan Kružík (1951) byl 21. 9. 1989 na 113. schůzi sekretariátu ÚV KSČ schválen do funkce vedoucího odboru bezpečnostní politiky oddělení státní administrativy ÚV KSČ, 26. 6. 1990 uvolněn z aparátu ÚV KSČ.
- ¹⁴³ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 25. října 1989, čj. OV-00138/S-89. Viz dokument č. 80a.
- ¹⁴⁴ Informace o bezpečnostní situaci v období 28. října 1989, příloha č. 1 k čj. OV-00138/S-89. Viz dokument č. 80b.
- ¹⁴⁵ Rozhodnutí I. náměstka MV ČSSR z 26. 10. 1989, čj. OV-00139/S-89 (dokument č. 82), a z 29. 10. 1989, čj. OV-00132/S-89 (viz dokument č. 85).
- ^{145a} Zápis z jednání užšího operačního štábu FMV dne 28. října 1989, čj. OV-00140/S-89. Viz dokument č. 83.
- ¹⁴⁶ Informace o bezpečnostní situaci v ČSSR dne 28. října 1989, čj. OV-0670/S-89. Viz dokument č. 84.
- ¹⁴⁷ Informace FMV pro vládu ČSSR o opatřeních k zajištění klidu a veřejného pořádku v období 28. října 1989, čj. OV-0122/A-89. Viz dokument č. 86.

- ¹⁴⁸ Informace o vývoji bezpečnostní situace v období výročí 17. listopadu, čj. OV-00156/S-89. Viz dokument č. 92.
- ¹⁴⁹ Plk./genmjr. doc. RSDr. Stanislav Nezval (1941) byl jmenován náměstkem ministra vnitra ČSSR 10. 6. 1988, 18. 1. 1990 odvolán usnesením vlády ČSSR, 30. 4. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ¹⁵⁰ Václav Správka (1940) byl 18. 3. 1983 schválen do funkce vedoucího tajemníka hlavního výboru KSČ MV ČSSR (pracovníkem XIII. oddělení však již byl z titulu své předchozí stranické funkce tajemníka pro politicko-organizační práci HV KSČ VŠ SNB), uvolněn z aparátu ÚV KSČ až počátkem dubna 1990.
- ¹⁵¹ František Komorous (1940) byl na 155. schůzi sekretariátu ÚV KSČ 17. 12. 1985 schválen do funkce instruktora odboru pro bezpečnostní politiku oddělení státní administrativy, odvolán 6. 12. 1989.
- ¹⁵² Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 20. listopadu 1989, čj. OV-00159/S-89. Viz dokument č. 93.
- ¹⁵³ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 23. listopadu 1989, čj. OV-00165/S-89. Viz dokument č. 95.
- ¹⁵⁴ Pokyn I. náměstka MV ČSSR z 24. listopadu 1989, čj. OV-166/S-89. Viz dokument č. 96.
- ¹⁵⁵ Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 27. listopadu 1989, čj. OV-00168/S-89. Viz dokument č. 99.
- ¹⁵⁶ SÚA – A ÚV KSČ, sign. S 10, čj. 988/24, „Cesta delegace MV ČSSR, MV ČSR a MV SSR do PLR v termínu 8. – 11. 9. 1986“, SÚV KSČ předložena V. Blechtou a V. Vajnárem 5. září 1986. Kromě gen. Nováka měli v rámci této delegace Polsko navštívit náčelník správy pořádkové a dopravní služby MV SSR pplk. JUDr. Michal Zařko, zástupce náčelníka odboru pořádkové a dopravní služby FS VB pplk. JUDr. Miroslav Pur a zástupce náčelníka odboru obecné kriminality správy kriminální služby MV ČSR mjr. JUDr. Miroslav Vohlídal.
- ¹⁵⁷ K 28. 2. 1989 byla např. obě republiková ministerstva i federální ministerstvo vnitra složena z 57 385 příslušníků SNB (z toho 17 534 v centrále a zbytek na KS SNB), 4 023 vojáků z povolání a 12 307 občanských pracovníků; dohromady tedy 73 715 osob. Archiv ministerstva vnitra ČR, neuspořádaný materiál, Operativní porady MV ČSSR, karton 1, čj. FK-0076/KP-89 ZD, Informace o stavu obsazenosti tabulkových míst příslušníků SNB, PS, vojáků z povolání vojsk MV a občanských pracovníků k 28. 2. 1989.
- ¹⁵⁸ Samotný Lorenc se v jednom ze svých výslechů vyjádřil: „... na operačních štábech byla řešena celá šíře úkolů, za které byl Sbor národní bezpečnosti v situaci, jež odpovídala vyhlášenému stupni MBO, odpovědný. Znamenalo to úkoly na úseku ochrany veřejného pořádku, úkoly kriminální služby, úkoly při ochraně ekonomiky, zejména proti mimořádným událostem v národním hospodářství, úkoly pátrání po zbraních a výbušninách a samozřejmě také úkoly Státní bezpečnosti... Úkolem operačního štábu bylo koordinovat všechna opatření tak, aby v průběhu MBO nemohlo dojít k vážným škodám na životech a zdraví občanů, rovněž materiálními škodám. Samozřejmě, že šlo také o opatření, jež byla zaměřena proti činnostem, která v té době byla hodnocena jako protiústavní a protizákonná...“ *Protokol o výslechu Ing. Alojze Lorence ze dne 8. 8. 1991*, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVIII., č. 1. 22–41.

EDIČNÍ POZNÁMKA

Při ediční práci se zde publikovanými texty jsme vycházeli z toho, že jsou nejen výsostnými historickými doklady o době minulé, ale v ne-menší míře přinášejí informaci i o jazykové (a tedy nepřímou myšlenkovou) úrovni tehdejších vládních činitelů (resp. jejich aparátu). Z těchto důvodů jsme se snažili do textu minimálně zasahovat. Naše zásahy se týkají pouze těchto oblastí:

1) opravovali jsme tam, kde šlo o zjevné překlepy, chybějící grafémy nebo chybné koncovky (např. tiskovit > tiskovin; ministerstve > ministerstvem; na protispolečenských vystoupení > na protispolečenských vystoupeních); v případě chybné kvantity jsme opravovali pouze tam, kde se objevila výjimečně (tj. zachovali jsme např. podobu „tématický“); do chybného psaní vlastních jmen osobních jsme nezasahovali, pokud známe jejich správnou podobu, uvádíme ji ve jmenném rejstříku;

2) vkládali a rušili jsme mezery všude tam, kde mají/nemají podle současného úzu být (např. jsme vkládali mezery za tečku, rušili je před dvojtečkou);

3) vkládali a rušili jsme prázdné řádky podle vlastní potřeby (vzhledem k úspoře místa a přehlednosti textu);

4) do hranatých závorek jsme vkládali čárky pouze tam, kde jsme jejich nepřítomnost cítili jako zjevné opomenutí (tj. především v případech vložených vět; naopak do rozhodnutí o volnosti či těsnosti daných přívlastkových vazeb jsme nezasahovali);

5) sjednotili jsme psaní číslic (tj. v případě čísel větších nebo rovných tisíci jsme po číslici označující počet tisíců vkládali mezeru);

6) používali jsme jeden typ podtrhávání, a to nepřerušované (proti přerušovanému a nepřerušovanému v originále);

7) některé rozkazy MV ČSSR byly psány na listech s předtištěným „ROZKAZ...“: toto jsme přepisovali standardním písmem a v poznámkách o tom neinformovali; stejným způsobem jsme přepisovali také všechna silněji psaná slova;

8) u dokumentů č. 10, 12, 13, 14 a 15 byly naše zásahy větší, neboť šlo o kopie dálnopisů: originál byl psán bez velkých písmen a diakritických znamének, obojí jsme doplňovali podle pravidel pravopisu a podle smyslu (tj. např. jména psaná proloženě jsme ve shodě s jinými dokumenty psali majuskulí a neproloženě).

Také u textů citovaných v poznámkách pod čarou jsme se snažili řídit výše uvedenými body, naše snaha zachovávat jejich autentickou podobu byla však každopádně mírnější: tak např. oproti přístupu popsanému v bodě 4) jsme zjevně chybějící čárky doplňovali bez užití

hranatých závorek a naopak čárky zjevně navíc jsme rušili (totéž jsme činili v případě teček). Naše vynechání částí textů jsme naznačovali pouze třemi tečkami, tedy neuváděli jsme je v hranatých závorkách, neboť samotné tři tečky se v těchto textech vyskytují minimálně, tudíž by nemělo docházet k záměnám původního textu a našich úprav. Rukou psané přípisy, pokud je uvádíme, píšeme kurzívou. V případě špatných kopií původních textů, kdy nám na naší kopii např. chyběl levý okraj textu nebo byla část textu nečitelná, jsme se snažili doplňovat podle smyslu (pochybnosti o našem řešení naznačujeme otazníkem v kulaté závorce), tam, kde se nám to nepodařilo, užíváme otazník v hranaté závorce.

V poznámkách za textem (označených písmeny) se snažíme informovat o:

1) razítkách a předtištěných hlavičkách (vyjma rozkazů MV ČSSR – viz výše);

2) rukou psaných přípisech (vyjma číslic u „výtisk číslo:“, „počet stran:“ atd. a podpisů v prezenčních listinách a v rozdělovnících, které píšeme kurzívou); informujeme pouze o těch, které byly zjevně připojeny do konce roku 1989 a které jsou aspoň částečně čitelné: naši nejistotu v přečtení naznačujeme většinou otazníkem v kulaté závorce;

3) o prezenčních listinách a rozdělovnících, které neuvádíme přímo v rámci dokumentů a které jsme zároveň měli k dispozici.

Dokument 1

1988, 3. února, Praha. – Rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 1/1988.

Výtisk č. 11 [...]^a

ROZKAZ
MINISTRA VNITRA
ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY

Ročník 1988

V Praze dne 3. února 1988

Číslo 1

Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření [...]^b

K zabezpečení jednotného řízení a účelného využití sil a prostředků Sboru národní bezpečnosti, Pohraniční stráže a vojsk ministerstva vnitra a k cílevědomé koordinaci bezpečnostních opatření při ochraně bezpečnosti republiky, klidu a veřejného pořádku v období 40. výročí Vítězného února, konání okresních a krajských konferencí Komunistické strany Československa a Komunistické strany Slovenska v březnu tohoto roku, 1. máje a 20. výročí internacionální pomoci států Varšavské smlouvy Československé socialistické republice

I. vyhlašuji

podle čl. 12 odst. 1 NMV ČSSR č. 9/1982 3. stupeň mimořádných bezpečnostních opatření bez aktivizace vyčleňovaných skupin a jednotek SNB v době

a/ od 16.00 hodin dne 23. února 1988

do 8.00 hodin dne 26. února 1988,

b/ od 16.00 hodin dne 29. dubna 1988

do 8.00 hodin dne 2. května 1988,

c/ od 16.00 hodin dne 19. srpna 1988

do 8.00 hodin dne 22. srpna 1988,

pro útvary FMV, útvary SNB podřízené FMV, útvary podřízené FMV, útvary bezpečnostního úseku MV ČSR, Pohotovostní pluk VB ČSR, útvary bezpečnostního úseku MV SSR, Pohotovostní útvar VB pro SSR, správu SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, správu SNB hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje, krajské správy SNB, okresní správy SNB a útvary jim na roveň postavené;

II. nařizují:

1. Aktivizovat v době ode dne účinnosti tohoto rozkazu do 25. srpna 1988
  - a/ operační štáb FMV^{1/}, jehož řízením pověřuji I. náměstka ministra vnitra ČSSR genmjr. Ing. LORENCE, CSc., s úkolem řídit a koordinovat bezpečnostní opatření k ochraně klidu a veřejného pořádku na území ČSSR,
  - b/ operační štáb Praha^{1/} s úkolem řídit a koordinovat bezpečnostní opatření k ochraně klidu a veřejného pořádku na území hl. m. Prahy a Středočeského kraje,
  - c/ operační štáb Bratislava^{1/} s úkolem řídit a koordinovat bezpečnostní opatření k ochraně klidu a veřejného pořádku na území hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje.

1/ Čl. 9 NMV ČSSR č. 9/1982 o systému mimořádných bezpečnostních opatření a bezpečnostních akcí.

2. Aktivizovat agenturně operativní činnost k vyhledávání signálů o pokusech narušit veřejný pořádek a bezpečnost. Zabezpečit soustředování a důsledné vyhodnocování získávaných informací.
3. Zabezpečit důsledný dohled nad vytypovanými nepřátelskými osobami z řad vnitřního protivníka, organizovat preventivní opatření vůči skupinám závadové mládeže, potencionálním pachatelům závažné trestné činnosti a iniciátorům provokací. Zintenzívnit kontrolu diplomatů kapitalistických ZÚ a akreditovaných novinářů, kteří udržují styky s osobami z řad vnitřního protivníka. Přijmout opatření k zabezpečení urychleného administrativního vyhoštění narušitelů veřejného pořádku z řad cizinců z nesocialistických států.
4. Přijímat ve spolupráci s příslušnými orgány státní moci a správy opatření k odstranění negativních jevů, které by mohly narušit důstojný průběh sledovaných událostí, klid a veřejný pořádek.
5. Přijmout účinná opatření k ochraně československé ekonomiky před mimořádnými událostmi, zvláštní pozornost věnovat ochraně skladů zbraní, střeliva, výbušnin, jedů a jiných prostředků hromadné účinnosti. Zvýšenou pozornost dále věnovat ochraně státního a služebního tajemství a opatření proti zneužití reprografické techniky.
6. Uskutečňovat účinná opatření ke zjišťování pachatelů anonymních výhrůžných telefonátů a dopisů.
7. Organizovat v době vyhlášení 3. stupně mimořádných bezpečnostních opatření zvýšený výkon hlídkové a obchůzkové služby se zaměřením na místa předpokládaného výskytu trestné činnosti; k jejímu posílení využívat součinnostních sil a Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti.

8. Prověřovat ve spolupráci s příslušnými útvary SNV a prokuraturami signály o přípravě závažné trestné činnosti osob ve výkonu trestu odnětí svobody; doporučit příslušným orgánům, aby zabezpečily urychlený nástup výkonu trestu odnětí svobody osob odsouzených pro závažnou trestnou činnost, zejména kriminálních recidivistů.
9. Projednat s příslušnými orgány opatření k dočasné izolaci nebezpečných psychopatů, zejména se sklony k páchaní závažné trestné činnosti (narkomanů, pyromanů, sexuálních deviantů apod.), a to především ve dnech konání stranických konferencí.
10. Přijímat podle vývoje politické a bezpečnostní situace opatření k ochraně státních hranic; provádět na odděleních pasových kontrol opatření k zabránění přepravy nezákonných písemností v ČSSR.
11. Uskutečňovat podle ročních plánů s ohledem na vývoj bezpečnostní situace preventivně bezpečnostní akce, zejména
  - a/ Zbraně a střelivo,
  - b/ Mládež a alkohol,
  - c/ Příživníci,
  - d/ Razie.
 Zabezpečit, aby preventivně bezpečnostní akce byly ukončeny 3 až 5 dní před sledovanými událostmi.
12. Prověřit zpohotovení pořádkových jednotek VB a SNB, výjezdových skupin a skupin vyšetřování dopravních nehod VB a zajistit jejich neustálou akceschopnost.
13. Vytvořit pro potřebu operačního štábu v době vyhlášení 3. stupně mimořádných bezpečnostních opatření zálohy Společného operačního štábu ČSSR uvedené v dílčích plánech mimořádných bezpečnostních opatření
  - a/ správy pro politickovychovnou, vzdělávací, kulturní a propagační činnost FMV,
  - b/ Vysoké školy SNB,
  - c/ Pohotovostního pluku VB ČSR,
  - d/ Pohotovostního útvaru VB pro SSR,
  - e/ správy vojsk MV včetně odboru zvláštního určení;

III. ukládám

1. I. náměstkovi ministra vnitra ČSSR, pověřenému řízením operačního štábu FMV, vytvořit v součinnosti s náčelníkem sekretariátu FMV z příslušníků operačního odboru sekretariátu FMV sekretariát operačního štábu FMV, který bude organizačně a administrativně zabezpečovat činnost operačního štábu FMV a připravovat podklady pro jeho zasedání,
2. náčelníkům útvarů FMV, útvarů SNB podřízených FMV, útvarů podřízených FMV, útvarů bezpečnostního úseku MV ČSR, Poho-

tovostního pluku VB ČSR, útvarů bezpečnostního úseku MV SSR, Pohotovostního útvaru VB pro SSR, správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, správy SNB hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje a krajských správ SNB

- a/ rozpracovat úkoly uvedené v části II. na podmínky útvarů, které řídí,
  - b/ zabezpečovat požadavky operačního štábu FMV na vyčlenění sil a prostředků ve prospěch jím určených útvarů,
  - c/ přijmout opatření, aby o signálech narušení klidu, veřejného pořádku a bezpečnosti byl informován operační štáb FMV cestou operačních středisek,
  - d/ prověřit reálnost územních a dílčích plánů mimořádných bezpečnostních opatření a mimořádných bezpečnostních akcí,
3. náčelníkům správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, správy SNB hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje, krajských správ SNB, okresních správ SNB a útvarů jím na roveň postavených
zajistit průběžné vyhodnocování bezpečnostní situace a podle jejího vývoje vyhlásit podřízeným příslušníkům potřebné procento služební dosažitelnosti nebo služební pohotovosti,
4. náčelníkům sekretariátu FMV, správy pasů a víz a federální správy VB
zajistit v době vyhlášení 3. stupně mimořádných bezpečnostních opatření urychlenou lustraci v evidencích SNB.

Příslušníkům SNB (příslušníkům PS ve služebním poměru a vojákům z povolání vojsk MV) náleží za služební pohotovost a službu konanou nad stanovenou základní dobu služby v týdnu zvláštní odměna podle čl. 37 NMV ČSSR č. 8/1987 (zvláštní příplatek podle části IX. přílohy č. 3 k RMV ČSSR č. 24/1979).

Tento rozkaz nabývá účinnosti dnem vydání a jeho platnost končí dnem 30. září 1988.

Č. j. SM-0027/S-88

Ministr vnitra ČSSR:
V Bratislavě VAJNAR v. r.

Obdrží na FMV:

M, N, útvary FMV,
federální útvary SNB,
útvary podřízené FMV,
náčelníci KS SNB (3x)

Obdrží na MV ČSR a MV SSR:

M, N, útvary bezpečnostního úseku MV ČSR,
Pohotovostní pluk VB ČSR,

M, N, útvary bezpečnostního úseku MV SSR,
Pohotovostní útvar VB pro SSR

Záznam

S rozkazem byli seznámeni (dne – kým):.....

Opatření učiněná k provedení rozkazu: .....

Kontrolou pověřen: .....

Datum:..... Podpis náčelníka: .....

A MV ČR. Rozkazy MV ČSSR.

---

^a Nad tím razítkem „PŘÍSNĚ TAJNÉ“, razítkem je uvedeno i číslo výtisku „11“.

^b Pod tím rukou připsáno: „Zrušeno splněním úkolu“.

Dokument 2

1988, 9. února, Praha. – Svolání operačního štábu FMV na 16. února 1988.

[...] ^a

V Praze dne 9. února 1988
PŘÍSNĚ TAJNÉ!
č. j.: SM-0025/S-88-7
Výtisk č.: 18
Počet listů: 2

Vážený soudruhu,

na základě rozkazu ministra vnitra ČSSR č. 2/1988¹ svolávám na dne 16. února 1988 v 9.00 hodin zasedání operačního štábu FMV² s následujícím programem:

1. Zahájení a organizační opatření k průběhu zasedání OŠ FMV.
2. Informace o současném vývoji bezpečnostní situace na území ČSSR.
3. Zkušenosti z rozboru operativní situace při plnění úkolů MBO v letech 1986 a 1987.³
4. Uložení úkolů náčelníkem operačního štábu FMV náčelníkům KS SNB, útvarů FMV a SNB k zabezpečení mimořádného bezpečnostního opatření.
5. Přestávka
6. Instrukčně metodické zaměstnání s názornými příklady a rozborů, které zabezpečí náčelníci:
  - S SNB hl. m. Prahy a Sčk,⁴
  - KS SNB Brno,⁵
  - X. správy SNB⁶

[...] ^b

Další zasedání operačního štábu, kterého se již nezúčastní náčelníci KS SNB, se uskuteční dne 22. února 1988 ve 14.00 hod.⁷ Program bude sdělen dodatečně.

Všechna zasedání se uskuteční v zasedací místnosti FMV v Praze 6, Majakovského ul. č. 21.⁸

Se soudružským pozdravem⁹
[...] ^c

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 182–183. – Kopie strojopisu.

- ^a Vlevo předtištěno: „I. NÁMĚSTEK MINISTRA VNITRA ČSSR genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.“; vpravo razítkem datum „9. února 1988“.
- ^b Vpravo /tj. dole na 1. stránce/ razítko Hlavní správy PS a OSH s položkami „Došlo“, „Č. j.“ a „Přílohy“. Doplněno: [?] (razítkem), „006009/88-3“ (rukou) a „0“ (rukou); navíc nahoru připsáno: „sek. N HS PS OSH“.
- ^c Vpravo vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“.

¹ Vyhlášení MBO bylo samozřejmě provedeno na základě RMV ČSSR č. 1/1988 (srovn. Dok. 1). Rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 2 ze 4. února 1988 publikoval dokument „Základní zaměření služební činnosti Sboru národní bezpečnosti, Pohraniční stráž a vojsk ministerstva vnitra na rok 1988“, v jehož úvodu bylo řečeno: „Hlavním cílem činnosti bezpečnostního aparátu v roce 1988 je v souladu s rozpracováním závěrů XVII. sjezdu KSČ na podmínky SNB, PS a vojsk MV a Střednědobým plánem služební činnosti na roky 1986 – 1990 výrazněji přispět vyšší účinností práce k vytváření příznivých podmínek pro plnění úkolů přestavby hospodářského mechanismu a rozvoje socialistické demokracie, zabezpečení klidu a veřejného pořádku v průběhu roku s důrazem na období konání významných politických a společenských akcí.

K dosažení těchto cílů je nezbytné důsledně rozpracovat závěry 7. zasedání ÚV KSČ na podmínky bezpečnostního aparátu stanovené na celostátním aktivu služebních a stranických funkcionářů v lednu 1988. Aktuálním požadavkem zůstává dosažení vyšší efektivity řídicí, organizační a kontrolní činnosti, zkvalitnění kádrové práce, zjednodušení řídicích a organizačních struktur, odstraňování byrokracie a duplicitních činností v bezpečnostní práci, využití rezerv pracovních sil v resortech MV k podstatnému posílení přímého výkonu služby, zejména na základních útvarech.

Výrazněji než dosud je nezbytné zvýšit výslednost boje s vnějším a vnitřním protivníkem a při ochraně ekonomiky. Zvýšit účinnost opatření v boji s kriminalitou, při potlačování a odstraňování negativních jevů ve společnosti zvláště tam, kde působnost Bezpečnosti je nezastupitelná. K tomu je třeba důsledně analyzovat nové jevy v mezinárodních a vnitropolitických vztazích, při plnění úkolů přestavby hospodářského mechanismu a společenského života, pružně na ně reagovat a zabezpečit spolehlivou ochranu socialistického zřízení a ekonomiky v nových podmínkách.

K dosažení cílů bezpečnostní politiky KSČ a socialistického státu se stanoví na rok 1988 pro jednotlivé oblasti služební činnosti SNB, PS a vojsk MV toto základní zaměření:

A. Státní bezpečnost ...

II. V činnosti kontrarozvědky ...

2/ Na úseku boje proti vnitřnímu protivníkovi zejména:

a/ důslednou kontrolou včas odhalovat a účinnými kontrarozvědnými opatřeními eliminovat pokusy 'charty' a VONS rozšiřovat základnu své nepřátelské činnosti; nedopustit vznik nových nepřátelských seskupení a mařit pokusy vnitřního protivníka o koordinaci nepřátelské činnosti, sjednocování a vytváření legálních pozic;

b/ zadokumentovat v součinnosti kontrarozvědných útvarů a rozvědky systém řízení a ovlivňování hlavních organizátorů nepřátelské činnosti pracovníky zastupitelských úřadů kapitalistických států v Praze a ideodiverzními centry; navrhnout další postup při odhalování a maření spojení vnitřního a vnějšího protivníka;

c/ provést do 30. června 1988 rozbor účinnosti bezpečnostní práce při omezování spojení vnitřního protivníka s protisociálními živly v dalších socialistických zemích; navrhnout a realizovat konkrétní opatření k zamezení pokusů o sjednocování a koordinaci jejich nepřátelského působení;

d/ provést do 30. listopadu 1988 rozbor rozmístění a využití agenturní sítě při kontrarozvědné ochraně mládeže, analyzovat její schopnost včas a efektivně odhalovat činnost a záměry organizátorů nepřátelské činnosti mezi mladými lidmi. Navrhnout a realizovat nová konkrétní opatření ke zvýšení účinnosti bezpečnostní práce na tomto úseku;

e/ v součinnosti orgánů StB a VB mapovat nově vznikající lokality koncentrace skupin závadové mládeže a stanovit diferencovaný postup k jejich rozkládání, omezení činnosti a likvidaci;

f/ ve spolupráci s orgány státní správy rozkládat záměry reakčních církevních představitelů a nelegální církve organizovat nátlakové akce, směřující proti zájmům státní církevní politiky; včas odhalovat a mařit pokusy nelegální církve zneužívat věřících, zejména mládeže, k protispolečenským vystoupením v rámci tradičních církevních poutí;

g/ zamezovat pokusům o akční sjednocení nelegální církve s 'chartou' a dalšími skupinami vnitřního protivníka, účinnost opatření vyhodnotit do 30. září 1988;

h/ omezovat aktivitu nepovolené náboženské sekty Svědci Jehovovi, zejména rozkrývat její organizační struktury, odhalovat a likvidovat prostředky spojení a materiální základnu její činnosti..“

Jeden z bodů byl věnován také otázce „Řízení a organizace“:

„1/ Ve smyslu 7. zasedání ÚV KSČ realizovat k dalšímu zkvalitnění úrovně řídicí a organizátorské práce na všech stupních řízení opatření, která povedou k podstatnému zvýšení účinnosti práce bezpečnostního aparátu. K tomu zejména:

a/ zhodnotit efektivnost fungování jednotlivých řídicích a organizačních struktur po celé ose řízení a připravit do 30. 11. 1988 návrh jejich zjednodušení s cílem zracionalizovat a posílit přímý výkon služby na teritoriálních útvech StB a VB;

b/ přehodnotit do 30. 9. 1988 funkčnost organizačních struktur na úseku ekonomického, hospodářského a technického zabezpečení služební činnosti s cílem zjednodušit řízení, odstranit duplicitu některých činností; získaná funkční místa použít k pokrytí naléhavých potřeb bezpečnostní služby;

c/ předložit do 30. června 1988 vládě ČSSR k projednání statut federálního ministerstva vnitra; zpracovat do 30. září 1988 návrh organizačního řádu federálního ministerstva vnitra...“

² Viz Dok. 3.

³ Tzv. operativní situace v předchozích dvou letech je stručně přiblížena v úvodní studii – v pasáži věnované rozboru řídicích aktů federálního ministra vnitra.

⁴ Až do poloviny dubna 1989 byl náčelníkem S-SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje genmj. Bohumil Carda.

⁵ Novým náčelníkem KS SNB Brno se 20. ledna 1988 stal plk. Ing. Josef Šobán (1934), 13. 1. 1990 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené příslušníky, 31. 1. 1990 uvolněn z řad SNB.

⁶ Do reorganizace v srpnu 1988 byl náčelníkem X. S-SNB plk. Zdeněk Wiederlechner.

⁷ Viz Dok. 4.

⁸ Sekretariáty I. NMV gen. Lorence i zbývajících dvou náměstků (celkem 20 osob) a vedení VOS FMV (148 osob) sídlily v objektu Majakovského 21 jen dočasně; počátkem roku 1990 byl plánován přesun do prostor v dokončené přístavbě objektu Letná. Pracovní náměstků ministra měly být (podobně jako místnost poradce) umístěny v pátém podlaží. Srovn. materiál náměstka plk. O. Sedláka pro 1. operativní poradu MV ČSSR dne 1. ledna 1989 „Přehled dislokace útvarů FMV a útvarů podřízených FMV v hl. m. Praze včetně výhledu plánovaných změn“, čj. U-004/US1-88. A MV ČR, neuspořádaný materiál, karton Operativní porady MV ČSSR, leden-březen 1989, složka 1.

⁹ Pozvánka byla KS SNB, XII. S-SNB a I. náměstkovi MV SSR rozeslána dálnopisem. Srovn. kopii dálnopisu z KS SNB Ostrava přijatou 12. 2. 1988 pod čj. KS-0019/OV-88 (parafovanou náčelníkem KS SNB plk. ing. Františkem Kinclm), in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXIII., č. 1. 2949-2950.

Dokument 3

1988, 17. února, Praha. – Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 16. února 1988.

Sekretariát
operačního štábu FMV

[...]^a

V Praze dne 17. února 1988
PŘÍSNĚ TAJNÉ!
SM-0025-11/S-88
Výtisk číslo: 23
Počet listů: 8

Schvalují: [...]^b
genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
I. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV

Závěry z jednání operačního štábu FMV konaného dne 16. února 1988

Jednání operačního štábu řídil genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc. [I. náměstek ministra vnitra ČSSR a náčelník operačního štábu FMV. Jednání operačního štábu se mimo jeho členy zúčastnili všichni náčelníci krajských správ SNB.¹

Program zasedání:

1. Zahájení a organizační opatření k průběhu zasedání OŠ FMV;
2. informace o současném vývoji bezpečnostní situace na území ČSSR;
3. zkušenosti z rozboru operativní situace při plnění úkolů MBO v letech 1986 a 1987;
4. uložení úkolů náčelníkem operačního štábu FMV náčelníkům KS SNB, útvarů FMV a SNB k zabezpečení MBO;
5. přestávka;
6. instrukčně metodické zaměstnání s názornými příklady a rozborů, které zabezpečí náčelníci:
  - S SNB hl. m. Prahy a Sčk.,
  - KS SNB Brno,
  - X. S SNB;
7. různé;
8. závěry z jednání.

V úvodu jednání byli přítomni informováni o vydaném rozkazu ministra vnitra ČSSR č. 1/1988, kterým je na období

- od 23. února do 26. února 1988,
- od 29. dubna do 2. května 1988,
- od 19. srpna do 22. srpna 1988,

vyhlášen III. stupeň mimořádných bezpečnostních opatření s omezením.

Organizační opatření k průběhu zasedání OŠ FMV, zřízení sekretariátu OŠ FMV

1. Operační štáb FMV byl aktivizován RMV ČSSR č. 1/1988 a jeho řízením byl pověřen I. náměstek MV ČSSR genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.²

Jeho úkolem je řídit a koordinovat bezpečnostní opatření k ochraně klidného a nerušeného průběhu, příprav a konání sledovaných akcí na celém území ČSSR.

2. Týmž rozkazem byly aktivizovány operační štáby Praha a Bratislava, s úkolem koordinovat bezpečnostní opatření k ochraně klidu a veřejného pořádku po dobu sledovaných akcí a organizovat využití vlastních sil a prostředků. Náčelníci uvedených operačních štábů oznámili, že první zasedání operačního štábu Praha bude dne 17. února 1988 a operačního štábu Bratislava dne 18. února 1988.

3. Operační štáb FMV bude pracovat ve složení, které ukládá N MV ČSSR č. 9/1982, čl. 9, písm. a). Navíc se všech zasedání zúčastní náčelník Správy vojsk MV ČSSR.³

– Neúčast náčelníků na zasedání musí být předem omluvena a náčelníkem OŠ FMV odsouhlasena.

– Každý z náčelníků se na zasedání OŠ FMV připraví podle gesce k doplnění projednávaných problémů. U závažnějších případů předloží písemný doklad.

4. K zabezpečení činnosti OŠ FMV v době mimo zasedání byl zřízen sekretariát ve složení:

plk. ing. Michna⁴

mjr. JUDr. Rozhoň⁵

kpt. JUDr. Charvát⁶

administrativní pracovnice S FMV.⁷

Jeho náčelníkem určují plk. ing. Michnu.

Tito soudruzi plní úkoly trvale na pracovišti operačního odboru S FMV. Spojení 711/6144 a 6145.

Sekretariát FMV na základě dílčího plánu MBO (SM-009/K-83) určí pro potřebu sekretariátu OŠ FMV pracovníky k plnění následujících úkolů:

– z OAIP S FMV – k přípravě informací o bezpečnostní situaci na zasedání OŠ FMV;

- z PO S FMV – k legislativní úpravě interních právních norem vyplývajících z činnosti OŠ FMV;
- z VO S FMV – k zajištění reprografického střediska pro potřeby sekretariátu OŠ FMV.

Žádám členy operačního štábu, aby veškerá dokumentace pro náčelníka operačního štábu FMV šla cestou sekretariátu OŠ FMV.

Po zasedání OŠ FMV budou zpracovány „Závěry z jednání OŠ FMV“, které obdrží každý člen OŠ FMV a pro informaci náčelníci KS SNB.

K zabezpečení úkolů, které nesnesou odkladu do zasedání štábu, bude vydáván „Pokyn I. náměstka MV ČSSR a náčelníka OŠ FMV“.

Informaci k druhému a třetímu bodu jednání přednesli ss. mjr. Rozhoň a kpt. Charvát. Informaci o bezpečnostní situaci doplnili ss. genmjr. Novák,⁸ plk. Šašinka,⁹ genmjr. Carda,¹⁰ plk. Mikula¹¹ a pplk. Pilský.¹²

Závěry k bodu číslo 2 a 3

Bezpečnostní situace na území ČSSR je stabilizována. Nápad kriminální trestné činnosti a výskyt mimořádných událostí v národním hospodářství nepřekročil běžný průměr pro dané období. V prostředí vnitřního nepřítele se výrazně projevuje snaha využít rozvoje komplexní přestavby hospodářského mechanismu a prohloubení socialistické demokracie k antisocialistickým cílům. Tyto záměry jsou patrné zejména u živelů sdružených kolem „Charty a VONS“ a v činnosti a požadavcích římskokatolické církve.

Zhodnocení stávající bezpečnostní situace a z vyhodnocení činnosti a zkušeností operačního štábu FMV z let 1986 a 1987, vyplývají následující základní okruhy problémů, kterým je nutné věnovat prvořadou pozornost:

1. organizovat zvýšenou bezpečnostní kontrolu zastupitelských úřadů hlavních kapitalistických států, intenzivně kontrolovat a zpravodajsky rozpracovávat akreditované a neakreditované žurnalisty i ostatní pracovníky sdělovacích prostředků kapitalistických států, mezi vizovými cizinci odhalovat osoby, které jsou podezřelé ze spojení s rozvědkou, ideodiverzními a emigrantskými centry;
2. nutno předpokládat intenzivnější činnost nepřátelských živelů (Charta, VONS apod.), nelze vyloučit i nové formy a pokusy o zneužití plánovaných oslav a jiných příležitostí k prezentaci na veřejnosti se snahou zapojit do svých akcí větší množství i nezúčastněných osob. Nelze vyloučit i možnost svolávání nepovolených demonstrací;
3. nutno nasadit větší množství sil do operativních hlídek směřovaných zejména do center hlavních a krajských měst, dislokace budov státních a stranických orgánů, památníků apod., nepřipustit výskyt závadových letáků a nápisů¹³ v uvedených prostorech;

4. přijímat opatření ke zjišťování přípravy teroristických akcí a předcházení vzniku závažných mimořádných událostí v národním hospodářství;
5. zabezpečit vysokou úroveň ochrany veřejného pořádku, zejména v místech konání krajských a okresních konferencí KSC a KSS a manifestací při významných výročích, uvedené úkoly je nutné plnit zvýšeným nasazením sil a prostředků a ochranu realizovat především v centrech na vytypovaných místech, zvýšenou pozornost věnovat pravidelně se opakujícím akcím a událostem;
6. k zabezpečení plnění předcházejících úkolů je nutno klást důraz na mimořádnou aktivitu agenturně operativní činnosti, je potřeba se zaměřit na:
  - zabezpečení včasné informovanosti tak, aby nedošlo v činnosti bezpečnostních orgánů k improvizacím,
  - na právní posouzení akcí protivníka tak, aby bylo možno vlastní zákrok bezchybně opřít o příslušné právní normy,
  - odhalení nedostatků a rezerv ve stávajících právních předpisech,
  - zvážení dopadu každého zákroku tak, abychom svým jednáním nepodpořili akci protivníka,
  - důsledné likvidování akcí typu „III. Fórum“,¹⁴ s tím, abychom nepřipustili dojem protivníka o naší slabosti a nepřipravenosti;
7. zapracovat uvedená opatření do vlastních plánů činnosti;
8. bezpodmínečně dodržovat stanovené zásady informačního toku.¹⁵

Ve čtvrtém bodu jednání vzal operační štáb FMV na vědomí informaci I. N MV ČSR s. genmjr. Nováka o opatřeních na ministerstvu zdravotnictví ČSR a ministerstvu spravedlnosti ČSR k zabezpečení úkolů vyplývajících z RMV ČSSR č. 1/1988.

Závěry k bodu číslo 4

1. ss. genmjr. Novák a genmjr. Krajčí

Mimo již zabezpečené úkoly:

- doporučit příslušným vedoucím funkcionářům ministerstev vydání pokynů ředitelům ÚNZ k dočasné izolaci nebezpečných psychopatů, hlavně osob se sklony k páčání závažné trestné činnosti (narkomani, pyromani), zejména ve dnech vyhlášení MBO, opis vydaných pokynů zaslat cestou sekretariátu OŠ FMV I. N MV ČSSR a náčelníkovi OŠ FMV;
- doporučit příslušným funkcionářům ministerstev spravedlnosti přijmout opatření ke zkvalitnění ostrahy osob ve výkonu trestu odnětí svobody a k zabezpečení urychleného nástupu k výkonu trestu odnětí svobody u osob pravomocně odsouzených pro závažnou trestnou činnost;
- doporučit ministru vnitra ČSR, resp. ministru vnitra SSR, vydat pokyny pro národní výbory k zabezpečení jejich podílu při ochraně sledovaných akcí, důraz položit na důsledné posuzo-

vání kulturních a jiných pořadů povolovaných národními výbory;

- vydat pokyny k aktivizaci činnosti inspekcí požární ochrany a k důslednému udržování požární techniky, k zabezpečení akceschopnosti požárních útvarů, k procvičení podrobných plánů protipožárních opatření.
- 2. s. pplk. Zamykal v součinnosti s náčelníky KS SNB¹⁶
  - zabezpečit realizaci celostátní preventivní akce „Režim a ochrana“, o postupu informovat příští zasedání OŠ FMV.
- 3. s. plk. Tomáš¹⁷
  - prověřit v součinnosti s příslušnými funkcionáři MV ČSR a MV SSR a do příštího zasedání OŠ FMV podat doklad o celostátních preventivně bezpečnostních akcích, které budou v následujícím období provedeny.
- 4. ss. plk. Fiřt a plk. Wiederlechner¹⁸
  - zabezpečit zpracování společných opatření II. a X. S SNB k zamezení nežádoucích kontaktů vytypovaných cizinců, zejména z řad žurnalistů, s vnitřními protisocialistickými živly.
- 5. ss. genmjr. Vrlík a plk. Wiederlechner¹⁹
  - zabezpečit zpracování společných opatření III. a X. S SNB k zamezení pronikání protivníka do ČSLA.
- 6. s. genmjr. Nemeč²⁰
  - přijmout opatření na státní hranici k zabránění dovozu závadových tiskovin a materiálů sloužících k teroristickým akcím.

Závěry z jednání

Příští zasedání OŠ FMV se uskuteční ve 14.00 hodin dne 22. února 1988²¹ v zasedací místnosti FMV, v Majakovského ulici, s následujícím programem:

1. informace o vývoji bezpečnostní situace na území ČSSR od posledního zasedání OŠ FMV;
2. kontrola plnění závěrů z prvního zasedání OŠ FMV;
3. návrhy členů OŠ FMV na opatření k možným a předpokládaným formám boje vnějšího a vnitřního nepřítele a prognózy dalšího vývoje bezpečnostní situace;
4. různé;
5. závěry z jednání.

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 184–191. – Kopie strojopisu.

^a Razítko FMV s položkami „Došlo:“, „Č. j.:“ a „Přílohy:“. Doplněno: „19. II. 1988“ (razítkem), „14-0041/01-88“ (rukou) a „1“ (rukou).

^b Za „Schvaluji:“ na vytečkované části řádku vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“.

¹ K polovině února 1988 byl náčelnický „sestav“ na krajských správách SNB následující: výkonem funkce náčelníka S SNB Praha a Sčk. byl od přelomu let 1981/1982 nejprve pověřen a posléze ustanoven plk./genmjr. Bohumil Carda (1928), 1. 4. 1989 přemístěn do Kanceláře ministra vnitra ČSSR; náčelníkem KS SNB Hradec Králové byl od 15. 6. 1981 do svého uvolnění ze SNB 30. 6. 1989 plk. JUDr. Miroslav Blažek (1929); náčelníkem KS SNB České Budějovice v období od 1. 1. 1986 do 12. 1. 1990 plk. JUDr. Ladislav Triska (1938), služební poměr skončen 24. 6. 1990; náčelníkem KS SNB Plzeň od 1. 7. 1987 do 13. 1. 1990 RSDr. Inocenc Šarman (1935), služební poměr ukončen 12. 7. 1990; náčelníkem KS SNB Brno byl od 20. 1. 1988 do 13. 1. 1990 plk. Ing. Josef Šobáň (1934); výkonem funkce náčelníka KS SNB Ústí n/Labem byl 15. 11. 1979 dočasně pověřen Otto Sedlák (1933), od 1. 1. 1980 ustanoven, 15. 12. 1988 nastoupil post náměstka ministra vnitra ČSSR; od roku 1979 pravděpodobně do konce května 1988 náčelníkem KS SNB Ostrava plk. ing. František Kincl (1941); v předmětné době až do přelomu let 1989/1990 náčelníkem KS SNB Banská Bystrica plk. RSDr. Gabriel Benedek (1932); pravděpodobně od 1. 1. 1986 až do přelomu let náčelníkem KS SNB Košice plk. JUDr. Juraj Katana (1937); k náčelníkovi S SNB hl. m. Bratislava a Zsk. srovn. pozn 14.

² Lorenc byl později dotazován na své oprávnění a pravomoci, které měl jako náčelník operačního štábu FMV v době MBO:

„Myslím si, že moje oprávnění a pravomoci jsou konkrétně vyjádřeny v rozkazech ministra vnitra ČSSR a v těchto rozkazech mně jsou ukládány i konkrétní úlohy. Další mé úkoly vyplývají ze směrnice, která upravuje jednotlivé stupně MBO. Jedná se o rozkazy ministra vnitra ohledně vyhlášení MBO a směrnice upravující cíle MBO a jeho úkoly...“

Má rozhodnutí byla závazná, a to pro útvary, jejichž náčelníci byli členy operačního štábu FMV. Dále jsme přijímali určitá doporučení pro ministra vnitra ČSSR, na základě kterých teprve ministr vnitra ČSSR mohl rozhodnout, a z doporučení se stalo závazné rozhodnutí. Konkrétně si vzpomínám, že mezi takováto doporučení patřilo třeba vyčlenění určitých sil a prostředků pro plnění úloh MBO... mé pokyny jsem musel vydávat s vědomím, že musím respektovat rozkaz ministra vnitra ČSSR k MBO a ústní pokyny, které ministr vnitra vydával většinou před prvním jednáním operačního štábu FMV v rámci jednotlivých MBO. Podle mého názoru se jednalo o pokyny, které ministr vydával na základě určitých politických konzultací, ale i vlastních rozhodnutí. Dále bych chtěl dodat, že všechny zápisy z jednání operačního štábu FMV byly postupovány ministru vnitra ČSSR, a pokud neměl námitky, tak se úkoly z operačního štábu realizovaly v rámci teritoriálních útvarů. To se ovšem týkalo i centrálního útvaru. Dále jsme museli plnit i pokyny, které vydával sám ministr. Museli jsme jej informovat, jakým způsobem jeho pokyny plníme.

Ještě bych chtěl dodat, že i když existoval operační štáb FMV, byli zde funkcionáři organičtí a těm byli členové operačního štábu FMV rovněž odpovědní. Pokud vydávali tyto organičtí náčelníci, třeba náměstci ministra vnitra ČSSR, nějaké pokyny pro podřízené útvary i v rámci MBO, musely [je] podřízené útvary plnit...“

Doklady se na operačních štábech prováděly ústní formou, písemné doklady se operačnímu štábu FMV nepředkládaly, předkládaly se pouze sekretariátu operačního štábu s tím, že tyto písemné doklady obsahovaly podle mého mínění taxativní výčet všech úkolů, ale pro operační štáb již vedoucí sekretariátu uváděl, že úkoly z minulé porady byly splněny, a zvlášť vytkl pouze ty, které splněny nebyly. Ústní doklady byly pouze konstatovány, když příslušný náčelník pouze řekl název toho či onoho úkolu a konstatoval, že byl splněn.“

Protokol o výslechu Ing. Aloje Lorence ze dne 7. 8. 1991, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVIII., č. 1. 2–21.

³ Náčelníkem správy vojsk MV byl od 1. 11. 1981 dočasně, od 1. 1. 1982 trvale genmjr. JUDr. Josef Šabata (1935), 31. 1. 1990 odvolán z funkce a 30. 4. 1990 propuštěn ze služebního poměru vojáka z povolání.

⁴ Plk. ing. Jaroslav Michna (1928) byl dne 5. 8. 1951 převeden k MV od MNO, zařazen k 1. motorizovanému pluku VS Praha, od 1. 6. 1966 ve štábu CO státu (od 1. 4. 1969

- CO ČSSR, k 1. 5. 1974 přijat do služebního poměru příslušníka SNB (SRS I. odboru správy vědy a školství FMV), od 1. 11. 1975 SRS operační skupiny MBO sekretariátu FMV, od 1. 1. 1985 SRS 1. odd. OAIP, k 1. 3. 1986 SRS 2. odd. (od 1. 8. 1987 1. odd.) odboru organizace, systematizace a tarifkace, po 1. 10. 1988 VSRS ÚOS VOS FMV. Uvolněn do důchodu 30. 11. 1989.
- ⁵ Mjr. JUDr. Karel Rozhoň (1945) byl 1. 5. 1967 přijat k MS VB Praha jako hlídkový příslušník, posléze se od 1. 5. 1969 stal výkonným příslušníkem MO-VB Bartolomějská OO-VB Praha 1, k 1. 8. 1981 přemístěn z VB do sekretariátu FMV (k 1. 3. 1982 SRS 2. odd. OAIP, od 1. 6. 1984 operační důstojník operačního odboru a po 1. 8. 1985 SRS operačního odd. operačního odboru), od 1. 10. 1988 VSRS ÚOS VOS FMV, 31. 10. 1991 uvolněn ze služebního poměru.
- ⁶ Kpt. (od 1. 7. 1988 mjr.) JUDr. Bohumil Charvát byl 1. 2. 1977 přidělen na ústřední operační středisko FMV (později v rámci sekretariátu FMV) jako operační důstojník. Od 1. 2. 1983 dokonce jako VSRS MBO operačního odboru. Dne 1. 10. 1988 přemístěn na post SRS 3. odd. 8. odboru II. správy SNB. Uvolněn k 30. 9. 1991.
- ⁷ Sekretariát FMV byl zřízen RMV ČSSR č. 1 z 4. února 1982 jako útvar FMV.
- ⁸ Genmjr. RSDr. Karel Novák (1926) byl od 1. 7. 1984 I. náměstkem republikového ministerstva vnitra (po 1. 8. 1988 MVŽP ČSR), z postu uvolněn 7. 12. 1989.
- ⁹ Plk. JUDr. Štefan Šašinka, CSc., (1941) byl 1. 1. 1985 dočasně pověřen výkonem funkce (od 1. 6. 1985 ustanoven) náčelníka sekretariátu MV SSR, od 1. 8. 1988 do posledního dubna 1990 náčelník VOS MVŽP SSR, ze služebního poměru uvolněn 1. 10. 1992.
- ¹⁰ Genmjr. Bohumil Carda (1928) byl od 1. 1. 1982 do 14. 4. 1989 náčelníkem správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje. Viz pozn. 1.
- ¹¹ Plk. JUDr. Štefan Mikula (1941) byl v letech 1984–1985 náčelníkem správy VB Bratislava, poté až do přelomu roku 1989/1990 náčelníkem S-SNB hl. m. Bratislavy a Zsk.
- ¹² Pplk. Otakar Pilský (1935) byl od 1. 2. 1988 do 31. 3. 1990 náčelníkem inspekce MV ČSSR.
- ¹³ K problematice tzv. závadových letáků a nápisů srovn. Placák, Petr: *StB a „protizákonné písemnosti“ v osmdesátých letech*, in: *Securitas Imperii* č. 1/1994, str. 32–59.
- ¹⁴ Na 17. ledna 1988 bylo plánováno 3. fórum Charty 77, které se mělo zabývat politickou situací v Československu. Vzhledem k tomu, že bylo Státní bezpečností násilně přerušeno, proběhlo později korespondenčně. Viz Sdělení VONS č. 721 *Zásah proti Fóru Charty 77*, in: *Informace o Chartě 77* č. 2, roč. 11 (1988), str. 9–10.
- ¹⁵ Informační tok byl upraven „Směrnicí pro aktivizaci informačního systému StB a VB v době mimořádných bezpečnostních opatření“, která byla vydána v příloze NMV MV ČSSR č. 46 ze dne 7. října 1971.
- ¹⁶ Pplk. JUDr. Vojtěch Zamykal, CSc., (1946) byl od 15. 10. 1987 do konce července 1988 dočasně pověřen výkonem funkce zástupce náčelníka XI. S-SNB.
- ¹⁷ Plk. Vojtěch Tomáš (1933) byl 1. 5. 1982 ustanoven do funkce náčelníka federální správy VB, 1. 8. 1988 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, od 1. 2. 1989 dočasně pověřen funkcí vedoucího odborného asistenta skupiny pro vědeckou činnost odboru organizace a plánování řízení VŠ SNB, 30. 6. 1989 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ¹⁸ Plk. JUDr. Karel Fírt (1932) byl od 1. 1. 1985 do konce července 1988 náčelníkem II. S-SNB. Plk. Zdeněk Wiederlechner (1930) byl od 1. 6. 1982 do konce července 1988 náčelníkem X. S-SNB.
- ¹⁹ Genmjr. Pavel Vrlík (1936) byl 1. 3. 1981 přemístěn z ČSLA k dalšímu výkonu vojenské služby na FMV jako náčelník III. správy SNB, 31. 8. 1989 odvolán z funkce a o den později přemístěn zpět k ČSLA.
- ²⁰ Genmjr. PhDr. Anton Nemeč (1929) byl od 1. 1. 1982 náčelníkem hlavní správy Pohraniční stráže a ochrany státní hranice (HS PS OSH), odvolán 31. 1. 1990, propuštěn ze služebního poměru vojáka z povolání 15. 2. 1990.
- ²¹ Viz Dok. 4.

Dokument 4

1988, 22. února, Praha. – Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 22. února 1988.

Sekretariát
operačního štábu FMV

V Praze dne 22. února 1988
Č. j. SM-0025-15/S-88
PŘÍSNĚ TAJNÉ
Výtisk číslo: 22
Počet listů: 6

Schvaluji: [...] ^a
genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
I. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV

[...] ^b

ZÁVĚRY

z jednání operačního štábu FMV konaného dne 22. února 1988

Jednání operačního štábu FMV řídil jeho náčelník genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc., I. náměstek ministra vnitra ČSSR.

Účast členů OŠ FMV na zasedání je uvedena v prezenční listině.¹

Program jednání:

1. Informace o vývoji bezpečnostní situace na území ČSSR od posledního zasedání OŠ FMV;
2. Kontrola plnění závěrů uložených na prvním zasedání OŠ FMV;
3. Návrhy členů OŠ FMV na opatření k možným a předpokládaným formám boje vnějšího i vnitřního nepřítelů a prognózy dalšího vývoje bezpečnostní situace;
4. Různé;
5. Závěry z jednání OŠ FMV.

K bodu 1

Informaci o vývoji bezpečnostní situace přednesl s. Rozhoň. Dalšími údaji ji doplnili:

s. Viedenský²

Ideodiverzní centra v zahraničí se nezmohla na závažnější akci proti ČSSR. Emigrantská organizace Velehrad připravuje na 27. 2. 1988 demonstraci před ZÚ ČSSR v Londýně.

s. Nemeč

„Světové sdružení bývalých politických vězňů“ připravuje v rakouském Gmündu vzpomínkovou manifestaci, zaměřenou na vyjádření solidarity s „politickými vězni v ČSSR“. Informoval o opatřeních, která HS PS OSH k této akci přijala.

s. Juska³

Byl získán poznatek, že v NSR bylo zahájeno vydávání nového emigrantského časopisu pod názvem „Akta“.⁴

s. Vykypěl⁵

Laický apoštolát připravuje na 6. 3. 1988 celostátní pouť v chrámu sv. Víta na Pražském hradě. Podle dosavadních poznatků se oficiální církevní činitelé od organizování této náboženské akce distancují. Jsou prováděna příslušná operativní opatření⁶ i opatření prostřednictvím státní správy.

s. Zajíc⁷

Velení ČSLA přijalo na podkladě dopisu I. náměstka ministra vnitra ČSSR a náčelníka OŠ FMV opatření k zajištění doporučených úkolů.

Podle získaných poznatků byl v Moravském Písku založen tzv. Klub neangažované mládeže.

s. Zamykal

Je zjišťován zvýšený zájem pracovníků zastupitelských úřadů kapitalistických států, zejména USA a NSR, o přestavbu. Kontaktují častěji čs. hospodářské pracovníky.

Jsou vytěžováni čs. řidiči TIR, zvláště k přesunům sovětských raket.

Informoval o vydaném pokynu k provedení akcí „OCHRANA 88“ a „REŽIM“.⁸

s. Carda

Je prověřován poznatek k tzv. Štafetě mladých, což představuje úmysl členů organizace SSM NV hl. m. Prahy vykřikovat na oslavě Vítězného února na Staroměstském náměstí provokační hesla.

Seznámil s opatřeními, která jím řízená S SNB připravuje k Anežské pouti v chrámu sv. Víta dne 6. 3. 1988. V této souvislosti požádal o vyčlenění sil z PP VB MV ČSR.

s. Novák

Informoval o zabezpečení úkolů za součinnosti ministerstev zdravotnictví a spravedlnosti ČSR a o vydání pokynů pro národní výbory a inspekce požární ochrany.

Informaci o bezpečnostní situaci dále doplnili ss. Čarnota,⁹ Menzl,¹⁰ Homola,¹¹ Tomáš, Pilský, Horák.¹²

Závěry k bodu 1

Náčelník OŠ FMV zdůraznil, že se nelze spokojovat s tím, že nejsou získány poznatky k činnosti vnějšího i vnitřního protivníka. Proto je nutné soustředit všechny síly a prostředky k získávání informací. Musíme počítat s tím, že nám dosud i neznámé osoby nepřátelského zaměření mohou vyvíjet aktivní činnost.

genmjr. Nemeč

- neprodleně zpracovat stručnou informaci k akci, připravované „Světovým sdružením bývalých politických vězňů“ v Gmündu a cestou s. náměstka MV ČSSR genmjr. JUDr. Hrušeckého¹³ ji předložit s. ministři vnitra ČSSR;
- za součinnosti I., II. a VI. správy SNB zjišťovat nadále informace k uvedené akci a dokumentovat je tak, aby jich bylo možno dále využívat; do této akce zařadit brigády PS Bratislava a Znojmo.¹⁴

genmjr. Carda, plk. Wiederlechner

- neprodleně zpracovat informaci k organizování tzv. Dne odporu a zpracovat do ní i opatření, která byla za součinnosti VI. a IV. správy SNB přijata; důraz přitom položit na prevenci; informaci předložit náčelníkovi OŠ FMV;
- dokončit prověrku signálu k tzv. Štafetě mladých a přijmout opatření k eliminaci a zadokumentování případných provokací při manifestaci pracujících na Staroměstském náměstí v Praze.

plk. Wiederlechner, genmjr. Buchvaldek,¹⁵ genmjr. Carda

- rozpracovat jednotlivé alternativy postupu proti přípravě církevní poutě v chrámu sv. Víta v Praze dne 6. 3. 1988 a jejímu zneužití k nepřátelským provokacím;
- do 24. 2. 1988 zpracovat a předložit informaci o přijatých opatřeních a navrhovaném postupu ke splnění uvedeného úkolu;
- o možných alternativách postupu informovat příslušné stranické a státní orgány;
- jako přílohu uvedené informace zpracovat dopis pro náčelníky KS SNB a v něm informovat o přípravě této akce s požadavky na přijetí vlastních opatření.

plk. Wiederlechner, genmjr. Carda

- věnovat zvýšenou pozornost připravované pietní vzpomínce u hrobu T. G. Masaryka v Lánech, kterou organizuje na 6. 3. 1988 tzv. Masarykova společnost; přijmout opatření, aby uvedená akce nebyla zneužita k nepřátelským cílům.¹⁶

genmjr. Novák

- zajistit vyčlenění posil z PP VB MV ČSR podle požadavku náčelníka S SNB hl. m. Prahy a Sčk.

K bodu 2

Náčelník OŠ FMV konstatoval, že úkoly uložené na minulém zasedání OŠ FMV byly splněny a přijatá opatření jsou prováděna.

K bodu 3

Na podkladě návrhů genmjr. Starosty,¹⁷ genmjr. Nemce a plk. Havlíka¹⁸ formuloval náčelník OŠ FMV následující závěry:

pplk. Zamykal

- v součinnosti s federálním ministerstvem spojit zabezpečit kontroly dálkopisných stanic a jejich zajištění proti zneužití.

genmjr. Starosta

- přijmout opatření ke zvýšení připravenosti Spojů k záchytu anonymních telefonátů.

plk. Michna

- zajistit poučení a prověrku obsluh telefonních stanic na operačních střediscích územních útvarů.

genmjr. Nemeč

- projednat s ředitelem Ústřední celní správy otázku důkladných celních kontrol se zaměřením na dovoz závadových tiskovin a dalších nežádoucích materiálů do ČSSR.

plk. Havlík

- zajistit přijetí technických opatření k získávání poznatků ke sledovaným událostem.

členové OŠ FMV

- využít všech sil a prostředků k nepřetržitému získávání informací;
- věnovat pozornost odhalování neoficiálních středisek s reprografickou technikou;
- zabezpečit ve dnech 24. až 26. 2. 1988 dosažitelnost odpovědných funkcionářů a přehled o dosažitelnosti předat sekretariátu OŠ FMV.

Příští zasedání OŠ FMV bude svoláno dle vývoje bezpečnostní situace v ČSSR.

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 88–93. – Kopie strojopisu.

^a Vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“ (viz Dok. 3).

^b Vpravo razítko HS PS a OSH (viz Dok. 2); došlo 24. února 1988, č. j. 006009/88–2, přílohy 0.

¹ Prezenční listina nebyla nalezena.

² Plk. Ing. Štefan Viedenský (1931) nastoupil po absolvování Chemicko-technologického institutu v Moskvě v roce 1956 jako starší referent (později specialista) na I. správu MV, v letech 1973–1974 byl frekventantem rozvědne školy v SSSR, poté SRS I. správy FMV (1970–1980 zároveň instruktorem odboru bezpečnostní politiky oddělení státní administrativy ÚV KSČ), od 1980 zástupcem náčelníka I. správy SNB, po 1984 I. zástupcem náčelníka I. S–SNB. V kádrovém hodnocení pro PÚV KSČ bylo zdůvodňováno jeho uvolnění z funkce: „Plk. VIEDENSKÝ byl po celou dobu služby kladně hodnocen... Při zabezpečování úkolů úspěšně využíval získané teoretické znalosti a bohaté praktické zkušenosti z operativní práce a dosahoval dobrých pracovních výsledků... Jmenovaný dosáhl důchodového věku...“ Srovn. SÚA – A ÚV KSČ, fond PÚV KSČ, sign. P 79/88, bod 4 (21. 7. 1988): „Změna řídicích a organizačních struktur ministerstva vnitra ČSSR, bezpečnostního úseku ministerstva vnitra a životního prostředí ČSR a bezpečnostního úseku ministerstva vnitra a životního prostředí SSR a jejich kádrového zabezpečení“, příloha 4.

³ Mjr. JUDr. Ivo Juska (1947) byl 1. 7. 1987 dočasně pověřen výkonem funkce zástupce náčelníka II. správy SNB, od 1. 2. 1988 zástupce náčelníka II. S–SNB, 4. 5. – 24. 6. 1988 absolvoval při VŠ FED v SSSR kurs pro náčelníky správ a jejich zá-

stupce, což nezabránilo jeho převedení do zálohy pro přechodně nezařazené příslušníky (k 1. 8. 1988), od 1. 11. 1988 v činné záloze (jako náčelník odboru II. S-SNB), 25. 6. 1990 propuštěn ze služebního poměru příslušníka SNB. V návrhu personálních opatření podaných předsednictvu ÚV KSČ v souvislosti s reorganizací FMV můžeme nalézt částečnou odpověď na jeho pád z postu zástupce náčelníka II. S-SNB: „V současném zařazení jsou však zjišťovány nedostatky v kvalitě zpracovávaných materiálů a v problematice kontrarozvědné ochrany sovětských vojsk a vizo-
vých cizinců.“ Tamtéž.

⁴ Acta byl čtvrtletník Československého dokumentačního střediska nezávislé literatury v Schenfeldu, redigoval je Jan Vladislav za spolupráce Jiřího Gruši a Viléma Prečana. První číslo šlo do tisku v červnu 1987.

⁵ Pplk. RSDr. Karel Vykypěl (1943) byl v období od 1. 11. 1987 do 31. 7. 1988 I. zástupcem náčelníka X. správy SNB.

⁶ Preventivně bylo zadrženo větší množství osob, některé na 48 hodin, další byly střezeny v bydlíšti. Viz: Sdělení VONS č. 728 *Rozsáhlé policejní akce*, in: Informace o Chartě 77 č. 5, roč. 11 (1988), str. 5–6, dále č. 731 *Rozsáhlé policejní akce – doplnění*, in: Informace o Chartě 77 č. 6, roč. 11 (1988), str. 10, a Dokument Charty 77 č. 10/88, který je zároveň Sdělením VONS č. 735 *O hrubém porušování náboženských svobod a útocích proti Chartě 77*, in: Informace o Chartě 77 č. 6, roč. 11 (1988), str. 2–3.

⁷ Zajice – pravděpodobně pracovníka resortu FMNO – se nepodařilo ztotožnit.

⁸ K akci „OCHRANA“ srovn. pozn. 3 Dok. 73. Pokyn k akci REŽIM rozeslal pod čj. E-00111/5-88 dne 19. 2. 1988 náčelník XI. S-SNB (z pov. pplk. JUDr. Vojtěch Zamykal) náčelníkům jednotlivých správ StB a náčelníkovi XII. S-SNB dálnopisem:

„vec: vyhlášení akce 'režim' v roce 1988 na celém území čssr.

na základě rmv vysv c. 1 ze dne 3. 2. 1988 k zabezpečení důležitých výroci a probíhajících akcí v čssr v průběhu roku 1988 (výroci unora, majových oslav, zasedání vykonšného vyboru rvhp v praze, srpnoveho výroci a výroci vzniku ceskoslovenske republiky) a na zaklade rozhodnuti operacního stabu fmv ze dne 16. 2. 1988 vyhlasuji

ve smyslu metodického pokynu ze dne 2. 9. 1977 cj. nb-00566/77 akci 'režim' na celém území čssr.

cilem akce 'režim' je proverit zabezpečeni a zamezit zneužití prostředku reprografické a rozmnozovací techniky, které se nachází v objektech chránených cs. kontrarozvedkou a dalsích důležitých statních a hospodarských organizacích, zejména v tech, kde v minulosti byly zjistyeny hrube nedostatky nebo v současne dobe jsou agenturne-operativními prostředky zjistyovány negativní poznatky.

nacelnici sprav stb v krajích a nacelnik 12. s-snb urci dle stb situace konkretni objekty, ve kterých bude akce provedena, a soucasne stanoví termin jejich provedeni.

akci provedte silami tretich odboru s-stb (popripade zapojte do akce operativni pracovníky cs. kontrarozvedky, kteri prislusne objekty operativne obhospodarují) v uzke soucinnosti s vedoucími zvláštích oddeleni organizaci.

vedouci zo organizaci obdrží v tomto smeru pokyny od vedoucíh zo z centralních clanku rizeni jednotlivých rezortu statni spravy.

akci provadejte pred prislusnými výroci a chronologicky je ciselne oznacujte. první etapu uskutecnete k zabezpečeni unoroeho výroci.

o průbehu akce průbežne informujte 5. odbor 11. s-snb, zejména o počtu kontrolovaných organizaci v jednotlivých etapách a rozsahu zjistyovaných nedostatku. zjistyene hrube nedostatky průbežne hláste.

jednotnou evidenci cele akce zabezpečujte prostřednictvím utvaru ost. celkove hodnoceni akce provedte po ukončení jednotlivých etap a zaradte jej do prílohy k čtvrtletnímu nebo pololetnímu vyhodnoceni pracovnich vysledku za rok 1988.

akci 'režim' vecne ridí a soucinnost koordinuje 5. odbor XI. s-snb.“

Kopie dálnopisu v archivu ÚDV. V záhlaví dálnopisu je pravděpodobně poznámka pplk. Z. Macenaura „3b – spoj se s 3a a připravte“ a dále jinou rukou „2. odd. Rg.“

Dne 10. března 1988 podal pod čj. OS-0096/3b-88 náčelník 3b odboru S-StB

Praha mjr. František Král 5. odboru XI. S-SNB požadované hlášení (zpracované npor. V. Votrubcem):

.... byla... provedena ve dnech 20. února – 29. února 1988 I. etapa akce REŽIM v teritoriu hl. m. Prahy a Středočeského kraje.

Akce REŽIM byla zaměřena na zajištění rozmnožovací techniky před zneužitím ve vytypovaných objektech.

V průběhu akce bylo kontrolováno umístění a zabezpečení reprodukční techniky před zneužitím nepovolnou osobou a dále byla věnována pozornost rozpracování a funkčnosti interních směrnic pro provoz této techniky včetně odpovědnosti příslušných řídicích pracovníků.

1. Akce Režim I. etapa byla provedena v 26 objektech.

2. Zjištěno závad celkem ..... 8.

Prováděné kontroly REŽIM jsou vedoucími organizací plně respektovány a drobnější závady byly v průběhu akce ihned odstraněny.“

V příloze hlásil náčelník 2. oddělení npor. Jiří Dvořák zjištěné nedostatky v zabezpečení reprodukční techniky:

„a) nezpracované interní směrnice

SD Včela Praha

České energetické závody

b) porušování nebo nedodržování předpisů:

České energetické závody – neprováděna evidence

Útvar hl. architekta – nedodržování směrnice

c) nedostatečné zabezpečení rozmnožoven:

Triola p. ř. Praha – nedostatečné zajištění

žst. st. Praha střed – – “ –

České energetické závody – – “ –

Útvar hl. architekta – – “ –

Vzhledem k zjištěné závadě v zajištění rozmnožovací techniky v žst. stanici Praha střed bylo provedeno preventivně výchovné opatření s odpovědnými pracovníky ing. PRACHT Ladislav, nar. ... 1943, a KŘENKOVÁ Zdeňka, nar. ... 1943. PVO se jmenovanými bylo provedeno formou pohovoru, při kterém byli upozorněni na zjištěný nedostatek nezajištění rozmnožovací techniky před zneužitím.“

Kopie strojopisu v archivu ÚDV.

Vyhodnocení II. etapy bylo náčelníkem 3b odboru mjr. Králem postoupeno 2. 5. 1988:

.... byla... provedena ve dnech 22. – 28. dubna akce REŽIM II. etapa v teritoriu hl. m. Prahy a Středočeského kraje...

V průběhu akce bylo kontrolováno umístění a zabezpečení reprografické techniky před zneužitím nepovolnou osobou a dále byla věnována pozornost rozpracování a funkčnosti interních směrnic pro provoz této techniky včetně odpovědnosti příslušných řídicích pracovníků.

1. Akce REŽIM II. etapa byla provedena v 33 objektech

2. Zjištěno závad: 3.“

Příloha opět uváděla konkrétní „nedostatky“:

„a) nezpracované interní směrnice

nezjištěny závady

b) porušování nebo nedodržování předpisů:

Dopravní podniky GR – nedodržování inter. směrnice, která zároveň neodpovídá současným podmínkám;

ONV Praha 3 – nedodržování interní směrnice, rozmnožování písemností bez žadanek;

c) nedostatečné zabezpečení rozmnožoven:

Dopravní podniky GR – nedostatečné zajištění jednotlivých rozmnožovacích přístrojů před zneužitím.“

Kopie strojopisu v archivu ÚDV.

Celá akce byla zahájena na základě výše zmíněného metodického pokynu ze dne 2. září 1977 náměstka MV ČSSR genmjr. prof. JUDr. Jána Pješčaka, DrSc., k provedení bezpečnostních opatření akce REŽIM (čj. N/B-00566/77):

„Realizované a rozpracované případy soustavně poukazují na skutečnost, že k protistátní činnosti řízené nepřátelskými rozvědkami a zbytky vnitřních nepřátelských sil z pravicově oportunistických antisocialistických sil je zneužíváno i rozmnožovací, kopírovací a obdobné techniky. V neposlední řadě k rozmnožování jiných nepovolených tiskovin spadajících do oblasti obecné kriminality, včetně pornografických tiskovin.

V řadě případů jsou na této technice množeny i utajované písemnosti bez řádného jejich zabezpečení před nepovolanými osobami.

Do současné doby není jednotně upraveno užívání a zabezpečení rozmnožovací techniky před jejím zneužitím. I opatření, která jsou na jednotlivých organizacích provedena k zabezpečení formou interních směrnic vycházejících ze Směrnice federálního ministerstva vnitra ze dne 21. 12. 1971 pro manipulaci a dopravu písemných a jiných materiálů obsahujících skutečnosti tvořící předmět státního, hospodářského a služebního tajemství, čl. 31, dosud nepokrývají plně tuto problematiku. Z uvedených důvodů je nutno této oblasti věnovat stálou pozornost.

Účelem metodických pokynů je upravit jednotný postup útvarů federálního ministerstva vnitra, krajských správ Sboru národní bezpečnosti a jim podřízených útvarů, součinnost s vedoucími organizací, zvláštěními odděleními (odbornými), pověřenými pracovníky federálních a republikových ministerstev a ostatních centrálních orgánů a jimi řízených organizací, zařízení na obranu vlasti (dále jen 'organizací') při zabezpečování rozmnožovací techniky před jejím zneužitím, vedenou pod názvem 'akce REŽIM'.

K zajištění akce REŽIM stanovím:

V rámci ČSSR akci REŽIM vyhláší náčelník XI. správy FMV, pokud o provedení akce nebude rozhodnuto přímo ministrem vnitra ČSSR nebo příslušným jeho náměstkem. Vyzádá-li si to situace (potřeba), vyhláší akci REŽIM náčelník XII. správy ve vztahu k centrálním orgánům SSR; na území krajů náčelník KS-SNB. V těchto případech o provádění akce informují vyhlášující náčelníci XI. správy a dále postupují podle těchto metodických pokynů.

Akce REŽIM je plněna ve dvou etapách:

a) v přípravném období se vybírají objekty a organizace, kde bude provedena kontrola, s jakým cílem a jakých prostředků a sil v ní bude použito; zpracuje se plán ve smyslu metodických pokynů náčelníka XI. správy pro provádění kontrol pracovníky útvarů ochrany státního tajemství (viz Metodické pokyny náčelníka XI. správy FMV ze dne 15. 12. 1975 pro provádění kontrol pracovníky útvarů ochrany státního tajemství čs. kontrarozvědky v organizacích na úseku ochrany státního, hospodářského a služebního tajemství, čj. E-00132/5-75);

b) Provedením kontrol a přijetím závěrů z jejich výsledků.

Cíl akce REŽIM:

Cílem provádění akce REŽIM je zjišťování úrovně zabezpečení rozmnožovací, kopírovací a jiné techniky (dále jen 'rozmnožovací techniky'), používané v organizacích, proti jejímu zneužití ke kontrarevolučním úmyslům, obecné kriminalitě, případně jejímu poškození, k ochraně státního, hospodářského a služebního tajemství, pokud je tato technika užívána k rozmnožování utajovaných písemností.

Prováděné kontroly budou zaměřeny ke zjišťování stavu

- na federálních a republikových ministerstvech, ústředních orgánech a organizacích;
- na organizacích včetně zařízení na obranu vlasti, rozmištných na teritoriu krajů.

Obsahem prováděných kontrol v akci REŽIM bude

- plnění zákona č. 102/1971 Sb. o ochraně státního tajemství a prováděcích předpisů
- plnění interních předpisů k ochraně rozmnožovací techniky před jejím zneužitím, případně proč interní předpisy dosud vydány nebyly; stanovení režimu používání
- umístění rozmnožovací techniky a ochrana před možností poškození, zničení případně zneužití
- plnění požadavků složek Státní a Verejné bezpečnosti.

U těch organizací, kde kontroly budou prováděny útvary Veřejné bezpečnosti, v písemném pokynu stanoví dodržení základních zásad obsažených v Metodických pokynech náčelníka XI. správy FMV.

V těch organizacích, kde kontroly z akce REŽIM budou prováděny samotnými vedoucími zvláštních oddělení (odborů), pověřenými pracovníky, zajistí plnění úkolů z akce REŽIM prostřednictvím útvarů ochrany státního tajemství, bez uvedení krycího názvu akce.

Výběr organizací zahrnutých do akce REŽIM je prováděn podle cíle bez ohledu na dříve stanovenou kategorizaci objektů. Podřizuje se státobezpečnostní situaci, soustředění utajovaných skutečností a jiným požadavkům. V písemných požadavcích uvádějí jmenovitě organizace, ve kterých má být akce REŽIM provedena, cíl a rozsah provedení kontroly.

Metodika, zahájení, průběh, dokumentace, výsledek a zhodnocení provedených kontrol je prováděno v souladu s citovanými Metodickými pokyny náčelníka XI. správy.

Náčelník XI. správy řídí a zabezpečuje kontrolu a koordinaci prováděných opatření v akci REŽIM, pokud tato nebudou rozhodnuta přímo ministrem vnitra ČSSR.

Výkonnými útvary pro akce REŽIM jsou:

1. odbor ochrany státního tajemství XI. správy, který plní funkci výkonnou ve vymezených federálních a republikových ministerstvech, ústředních orgánech a organizacích; metodicko-řídící, kontrolní, svodnou a vyhodnocovací, informační (bez narušení platného informačního systému) vůči útvarům ochrany státního tajemství XII. správy FMV a správ StB;
2. útvar ochrany státního tajemství XII. správy, který plní funkci výkonnou ve vymezených ministerstvech, ústředních orgánech a vybraných organizacích Slovenské socialistické republiky;
3. útvary ochrany státního tajemství správ StB, které plní funkci výkonnou, metodicko-řídící, kontrolní, svodnou, vyhodnocovací a informační ve vztahu k organizacím rozmístěným na teritoriu kraje a okresů.

U těchto útvarů se soustřeďují požadavky složek Státní a Veřejné bezpečnosti popřípadě ostatních složek a jejich útvarů dislokovaných na území kraje.

Podrobnosti o součinnosti jednotlivých útvarů a kádrové zabezpečení při vyhlášení akce REŽIM stanoví příslušný náčelník podle rozsahu prováděných kontrol.

Povinnosti systému operačních středisek a dozorčích důstojníků:

Při vyhlášení akce REŽIM na celém území ČSSR ústřední operační středisko federálního ministerstva vnitra zabezpečuje úkoly v souladu s nařízením ministra vnitra ČSSR č. 29/76, čl. 1 odst. 2 (viz Nařízení ministra vnitra ČSSR ze dne 31. 8. 1976 č. 29, kterým se vydávají prozatímní směrnice pro činnost ústředního operačního střediska FMV).

Dozorčí důstojník XI. správy je informován o vyhlášení akce REŽIM v působnosti XI. a XII. správy a 3. odborů správ StB, případně útvarů ochrany státního tajemství. Zabezpečuje pokyny náčelníka XI. správy v akci REŽIM. Tok informací v rámci S SNB bude zajišťován operačním střediskem S SNB, které bude po vyhlášení akce REŽIM soustřeďovat poznatky z prováděných kontrol a předávat je řídicímu štábu akce.

Hlášení o provedení akce REŽIM:

1) Po ukončení přípravného období nahlásí řídicí štáb akce náčelníku XI. správy nebo náčelníkovi, který akci vyhlásil:

- v kolika organizacích budou provedeny kontroly útvary ochrany státního tajemství popřípadě útvary dalšími
- v kolika organizacích vedoucími zvláštních oddělení (odborů) a pověřenými pracovníky, s upřesněním odborů a odvětví
- jaké problémy se vyskytly.

V průběhu kontrol hlásit pouze zjištěné závadové poznatky.

2) Po ukončení akce REŽIM zpracují jednotlivé kontrolní skupiny zhodnocení akce REŽIM a do 3 dnů je předloží náčelníkovi XI. správy případně náčelníku XII. správy pro řídicí štáb.

3) Obsah předkládaných zpráv:

- ve které době, v kolika organizacích byly provedeny kontroly
- zhodnocení celkového průběhu, zjištěné závady, jaká opatření byla provedena k jejich odstranění, případně návrhy na celkové řešení zjištěných závad
- počty zúčastněných příslušníků a vedoucích zvláštních oddělení (odborů), pověřených pracovníků.“

Kopie strojopisu v archivu ÚDV.

- ⁹ Plk. RSDr. Vasil Čarnota (1936) byl od 1. 4. 1980 do 19. 1. 1990 I. zástupcem náčelníka V. správy SNB, ze služebního poměru uvolněn 30. 9. 1990.
- ¹⁰ „Menzi“ uvedeno chybně: pplk./plk. JUDr. Václav Mencl (1940) se 1. 12. 1987 stal náčelníkem IV. S-SNB, 15. 2. 1990 odvolán z funkce, 13. 8. 1990 skončen služební poměr.
- ¹¹ Plk. RSDr. Štefan Homola (1937) byl od 1. 8. 1986 ustanoven do funkce náčelníka XII. S-SNB, 9. 2. 1990 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, 30. 11. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ¹² Pplk./plk. JUDr. Ladislav Horák (1947) byl 1. 8. 1986 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka S-StB Bratislava, 1. 10. 1986 jmenován I. zástupcem náčelníka správy SNB hl. m. Bratislavy a Zsk. a zároveň náčelníkem S-StB Bratislava, 8. 2. 1990 odvolán z funkce, 31. 3. 1990 uvolněn ze služebního poměru. Později k OŠ FMV Horák vypověděl: „Pokud si vzpomínám, asi ve 2 nebo 3 případech jsem se v zastoupení krajského náčelníka zúčastnil jednání operačního štábu FMV. Na těchto jednáních má účast spočívala v tom, že jsem vyslechl informaci o současné bezpečnostní situaci v celé republice a dále jsem referoval o plnění úkolů krajské správy, uložených na předchozích zasedáních. Za mé účasti se neprojednávala vložení konkrétní opatření. Pouze se zejména prověřovalo, zda byl rozpracován vlastní plán opatření a zda jsou tato opatření plněna. Tato zasedání řídil I. náměstek FMV, který v závěru uložil jednotlivé úkoly, které pak byly dodatečně písemně zaslány na jednotlivé krajské správy... Na další dotaz... jaké authority u mě osobně požíval bývalý ministr vnitra ing. Kincl a jakou autoritu měl ve vztahu ke svým náměstkům a krajským náčelníkům, uvádím, že ministra Kincla jsem si vysoce vážil a vážím si ho i v současné době, znal jsem ho již v době jeho působení v Brně a vím, že to je seriózní a odpovědný člověk s přirozenou autoritou a s dobrým přístupem k lidem. Nevidím tedy důvod, proč by ho jeho I. náměstek či další náměstci neměli respektovat. Hodnověrně však vím, že tehdejší krajský náčelník v Bratislavě ho vysoce respektoval.“
- Protokol o výslechu JUDr. Ladislava Horáka z 9. 1. 1991, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. VI., č. I. 1096–1102.*
- ¹³ Genmjr. JUDr. Vladimír Hrušecký (1930) byl 1. 6. 1979 jmenován náměstkem MV ČSSR, 31. 5. 1988 odvolán, poté v záloze pro přechodně nezařazené, 1. 12. 1988 se stal konzultantem MV ČSSR a 31. 12. 1988 uvolněn ze služebního poměru.
- ¹⁴ „Brigáda PS Bratislava“ byla 11. brigádou PS a „Znojmo“ 4. brigádou PS.
- ¹⁵ Genmjr. Milan Buchvaldek (1931) byl od poloviny roku 1973 náčelníkem V. S-FMV/SNB, 1. 7. 1989 ustanoven konzultantem Kanceláře MV, 31. 12. 1989 uvolněn z řad SNB.
- ¹⁶ Prohlášením z 21. 3. 1988 reagovalo 37 čs. občanů na preventivní zastrašovací akce Státní bezpečnosti kolem 138. výročí narození T. G. Masaryka. Viz: Informace o Chartě 77 č. 7, roč. 11 (1988), str. 7–8.
- ¹⁷ Genmjr. Ing. Miloslav Starosta (1931) byl 1. 9. 1973 dočasně ustanoven náčelníkem VII. S-FMV, o měsíc později ustanoven, od 1. 8. 1988 náčelníkem správy spojení SNB, 31. 12. 1989 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ¹⁸ Plk. Emanuel Havlík (1932) byl 1. 1. 1985 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka VI. S-SNB, 1. 9. 1985 ustanoven náčelníkem, 1. 8. 1988 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, od 1. 12. 1988 v činných zálohách (náčelník správy), 15. 9. 1990 uvolněn ze služebního poměru.

Dokument 5a

1988, 21. dubna, Praha. – Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 21. dubna 1988.

[...]^a

Sekretariát
operačního štábu FMV

V Praze dne 21. dubna 1988
Č. j. SM-0025-28/S-88
PŘÍSNĚ TAJNÉ!
Výtisk číslo: 22
Počet listů: 6
Přílohy: 0

Schvaluji: [...]^b

genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
I. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV

Závěry

z jednání operačního štábu FMV konaného dne 21. dubna 1988

Jednání operačního štábu FMV řídil jeho náčelník genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc., I. náměstek ministra vnitra ČSSR.

Účast členů OŠ FMV na jednání je uvedena v prezenční listině.¹

Program jednání

- 1) Informace o vývoji bezpečnostní a operativní situace za období měsíců března a dubna 1988;
- 2) doplnění bezpečnostní a operativní situace členy OŠ FMV;
- 3) stručný доклад náčelníků S SNB hl. m. Prahy a Sčk., S SNB hl. m. Bratislavy a Zsk. a V. správy SNB o zabezpečení májových oslav v Praze a Bratislavě;

[...]^c

- 4) návrhy členů OŠ FMV na přijetí opatření k předpokládaným formám boje vnějšího a vnitřního nepřítele;
- 5) různé;
- 6) závěry z jednání.

V úvodu jednání bylo přítomným připomenuto, že RMV ČSSR č. 1/1988 je na dobu

od 16.00 hodin dne 29. dubna 1988

do 08.00 hodin dne 2. května 1988

vyhlášen 3. stupeň mimořádných bezpečnostních opatření s omezením. Současně byla podána informace o vydání Rozhodnutí MV

ČSSR, kterým byly vyčleněny síly a prostředky ve prospěch S SNB hl. m. Prahy a Sčk., S SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk. a V. správy SNB.

Informaci o bezpečnostní situaci přednesl s. Rozhoň. Dalšími údaji ji doplnili: ss. Wiederlechner, Tomko,² Nemeč a Čarnota. Jednalo se zejména o následující informace:

- 15. dubna t. r. se sešla skupina osob, které hodlají založit tzv. Klub vyloučených členů KSČ. Jsou mezi nimi rozpory, zejména co do způsobu organizování a postojů k otázce registrace. Další schůzku plánují na podzim t. r. a o registraci nebudou prozatím žádat.
- 22. dubna t. r. se má v Praze uskutečnit oběd ministra zahraničních věcí Holandska s některými čs. pravicovými exponenty.³
- Zástupce ministerstva kultury ČSR projednal s kardinálem TOMÁŠKEM některé otázky průběhu církevních oslav ve dnech 22. a 23. dubna 1988 v Praze.
- V Brně je vazebně vyšetřován pachatel, který v březnu t. r. v Jiho-moravském kraji rozšiřoval letáky s nepřátelským obsahem.⁴
- Byl získán poznatek o tom, že dne 23. dubna 1988 se v Chrástu u Plzně má konat církevní slavnost za účasti arcibiskupa z MLR.

Závěry k bodu 1. a 2.

Současná bezpečnostní situace vyžaduje zvýšení výkonu operativní služby, zejména se zaměřením na zjišťování aktivity reakčního kléru, nelegálních církví a vnitřního protivníka, s cílem zjišťovat včas případné pokusy o narušení májových oslav. Dále je potřebné přijmout zesílená opatření k zajištění veřejného pořádku, zejména zabránění výskytu nepřátelsky zaměřených letáků, napsisů a poškozování výzdoby.

Operační štáb FMV uložil, aby při plnění bezpečnostních opatření v tomto období bylo vycházeno z úkolů, uložených v Závěrech z jednání OŠ FMV dne 16. února 1988, č. j.: SM-0025-11/S-88, str. 4 - 6.⁵

Ve třetím bodu jednání informovali ss. Chmelíček⁶ a Čarnota o bezpečnostních opatřeních připravovaných v souvislosti s církevními oslavami svátku sv. Vojtěcha v Praze.

Závěry k bodu č. 3

Úkoly k zabezpečení opatření při církevních oslavách v Praze:⁷

ss. genmjr. Carda, gemjr. Buchvaldek, plk. Wiederlechner

Mimo již zabezpečené úkoly:

- připravit síly a prostředky k zásahu na rozptýlení možného procesí věřících na území Prahy;
  - k použití pořádkových jednotek ve větším rozsahu je nutno vyžádat souhlas vedení FMV;⁸
  - zvážit možnost vyhlásit v součinnosti se státními a stranickými orgány Pražský hrad jako státní památku s omezením různých akcí.
- s. plk. Wiederlechner

- prověřit signál o uložení transparentů v chrámu sv. Víta a přijmout potřebná opatření;
- prověřit v součinnosti s KS SNB České Budějovice signál o přípravách církevní akce v Chrástu u Plzně.

Úkoly k zabezpečení májových oslav:

Letošní oslavy 1. máje si vyžadují naši zvýšenou pozornost oproti dřívějším rokům. Jde zejména o již zmiňované snahy nepřátelsky zaměřených osob využít prvomájových průvodů ke zveřejnění nevhodných hesel a požadavků.

ss. genmjr. Carda, plk. Wiederlechner, plk. Mikula a pplk. Zamykal

- do 26. dubna 1988 předložit plány opatření k zabezpečení májových oslav.

s. plk. Wiederlechner

- provést opatření k zabránění zneužití prvomájových průvodů nepřátelsky zaměřenými osobami, zejména „chartisty“.

Mimo úkoly uložené na jednání operačního štábu FMV rozhodl I. náměstek MV ČSSR a náčelník OŠ FMV genmjr. LORENC zabezpečit dosažitelnost všech členů operačního štábu FMV dne 1. května 1988. Jméno funkcionáře a telefonní spojení je třeba nahlásit sekretariátu OŠ FMV (711/6144, 6145) do 28. dubna 1988.

V bodu různé byl operační štáb FMV seznámen se zprávou oddělení fonoskopie Kriminalistického ústavu FS VB o provedených kontrolách záznamových zařízení na operačních střediscích, zejména tísňového volání na lince 158. Bylo zjištěno, že technickému stavu zařízení a stavu používaných magnetofonových pásek je věnována malá pozornost. Tato skutečnost silně ovlivňuje případné vyhodnocování záznamů anonymních telefonátů.

Závěry k bodu různé
náčelníci KS SNB

1. V součinnosti se stranickými orgány na teritoriu zorganizovat společná opatření k zamezení možných pokusů provokace při májových průvodech (transparenty aj.);
2. při organizování opatření v souvislosti s májovými oslavami zabezpečit výraznou aktivitu agenturní operativní práce a nasazení maximálně možného počtu operativních hlídek a orgánů pořádkové služby. Zabránit pokusům o narušení veřejného klidu a pořádku, pokusům o psaní hanlivých nápisů, rozšiřování závadových letáků, strhávání vlajkové výzdoby apod.;
3. zabezpečit okamžité provedení kontroly stavu záznamové techniky na operačních střediscích KS SNB a OS SNB, její seřízení, opravy a obměnu magnetofonových pásek, zejména na stanicích tísňového volání;
4. znovu proškolit na operačních střediscích „Zásady taktiky pro činnost OD při příjmu anonymních hovorů“ č. j.: SM-01062/S-85.

s. genmjr. Starosta

- zabezpečit mimořádnou prověrku záznamové techniky a seřízení magnetofonů, zejména na linkách tísňového volání, docílit důsledné dodržování vydaných pokynů k údržbě záznamové techniky na všech operačních střediscích;
- zabezpečit obměnu magnetofonových pásek, zejména na linkách 158.

Závěry z jednání

Příští zasedání užšího operačního štábu se uskuteční dne 28. dubna 1988 v kanceláři I. náměstka ministra vnitra ČSSR.⁹ Svolání účastníků bude provedeno telefonicky sekretariátem OŠ FMV.

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., č. l. 94–99. – Kopie strojopisu.

^a Uprostřed razítkem datum „22. dubna 1988“.

^b Vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“ (viz Dok. 3).

^c Vpravo razítko HS PS a OSH (viz Dok. 2); došlo 22. 4. 1988, č. j. 006009/88–4, přílohy 0.

¹ Prezenční listina nebyla nalezena.

² Plk. (od 1. 11. 1989 propůjčena hodnost plk.) JUDr. Ondřej Tomko (1946) byl 1. 11. 1985 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka správy vyšetřování StB, 18. 12. 1989 odvolán z funkce, 11. 1. 1990 zrušeno jeho zařazení na staršího vyšetřovatele specialistu IN KS SNB Košice, 30. 7. 1990 propuštěn ze služebního poměru příslušníka SNB.

³ Holandský ministr Hans van den Broek obědval s Milošem Hájkem (?), Jiřím Hájkem, Václavem Havlem a dalšími. Viz: Dokument Charty 77 č. 19/88 *Setkání s ministrem zahraničních věcí Nizozemského království*, in: Informace o Chartě 77 č. 9, roč. 11 (1988), str. 2.

⁴ „Pachatelem“ byl Slávek Popelka. Viz: *Muž s letáky na brněnské ulici*, in: Informace o Chartě 77 č. 8, roč. 11 (1988), str. 18–19.

⁵ Viz Dok. 3.

⁶ Plk. JUDr. Antonín Chmelíček (1940) byl od 1. 7. 1987 I. zástupcem náčelníka S-SNB hl. m. Prahy a Sčk. (= náčelník S-StB Praha), od 15. 4. do 6. 12. 1989 náčelníkem, 23. 6. 1990 propuštěn ze SNB.

⁷ Akce „VOJTĚCH“ je písemnostmi z provenience SNB a StB poměrně rozsáhle dokumentována. Již dne 15. 4. 1988 se u náčelníka S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje konala „součinnostní porada“: „Přítomni: ss. CARDA, MACENAUER, SÁMEK, ČESELKY (oba X. S SNB), NOVOTNÝ
PROGRAM: Příprava součinnostních opatření prováděných v souvislosti s konáním Vojtěšské poutě v Praze dne 23. 4. 1988

Jednání zahájil a řídil náčelník S SNB genmjr. JUDr. CARDA, který přivítal přítomné a předal slovo zástupcům X. S SNB.

s. SÁMEK

– informoval o připravovaných církevních slavnostech na území hl. m. Prahy v rámci tzv. 'Desetiletí duchovní obnovy' vyhlášené kardinálem TOMÁŠKEM; v této souvislosti se bude konat poutní mše u příležitosti výročí úmrtí sv. Vojtěcha. Poutní mše proběhne dne 23. 4. 88 v 10.00 h. v chrámu sv. Víta; v předvečer svátku dne 22. 4. 88 proběhnou bohoslužby v kostele sv. Vojtěcha v Praze 1 a sv. Markýty v Praze 6

- konání svatovojtěšských oslav bylo již avizováno formou letáčků, které byly rozdávány kněžím na 'zelený čtvrtek' (31. 3. 88)
- přestože nebyly dosud zjištěny poznatky k organizování masové účasti věřících, byla připravena preventivní a rozkladná opatření; rovněž nebyly zachyceny žádné reakce na připravované slavnosti ze strany CHARTY, ostatních nelegálních struktur, a ani nebyly připravované církevní slavnosti publikovány v zahraničních sdělovacích prostředcích
- v rámci prováděných součinnostních opatření počítáme s nasazením příslušníků S SNB v okolí Pražského hradu k zajištění klidu a veřejného pořádku, včetně opatření po linii dopravní služby - zákazy vjezdu, parkování autobusů atd.

s. CARDA

- opatření na Praze 6 a Praze 1 bude prováděno v součinnosti s OS SNB
- při plánovaném opatření je nutno využít dobrých zkušeností z předchozích akcí, zejména z opatření konaného v souvislosti s tzv. Anežskou poutí; je nutné počítat s menším nasazením sil, než při tomto opatření
- opatření připravit v několika variantách, přitom počítat zejména s příslušníky v zálohách
- rozsah opatření včetně součinnosti s V. S SNB projedná s I. NMV ČSSR
- opatření budou provedena v součinnosti s ONV Praha 1, 6
- v současné době by se měly již provádět preventivní a rozrušovací akce - zjišťovat zvláštní spoje - vlaky a autobusy; působit prostřednictvím církevních tajemníků; tlumit činnost pomocí duchovních zapojených v PIT
- je nutné provádět opatření pomocí agentury s cílem zjistit postoje nelegálních církví, CHARTY a pod.

Na základě projednané informace a navrhovaných opatření náčelník S SNB uložil:

- zpracovat plán vlastních opatření v součinnosti s X. S SNB

Odpovídá: s. MACENAUER

Termín: do 19. 4. 1988

Příští porada se uskuteční na S SNB dne 19. 4. 1988 v 10.00 hod. za účasti V. S SNB. Zapsal: mjr. Levý“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVII., č. 1. 936-937.

Dne 19. 4. 1988 proběhla další avizovaná „součinnostní porada“:

„Přítomní: ss. CARDA, CHMELÍČEK, BYTČÁNEK, BEČVÁR, SYNEK, NOVÁK J., ŘEPIK, PALEČEK, TUHÁČEK, ČARNOTA /V. S SNB/, SÁMEK, PELC /X. S SNB/, HÁLEK /MV ČSR/, ŠEJVĽ, ŠÁRA, KNÍŽKA

Program: Dokladace k současné situaci a projednání plánu součinnostních opatření prováděných v souvislosti s konáním svatovojtěšské pouti

Jednání zahájil a řídil náčelník S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje genmjr. JUDr. CARDA, který v úvodu přivítal přítomné a vyzval zástupce X. S SNB [k] předání informace o současné situaci.

s. SÁMEK

- doposud nebyly zjištěny žádné signály k aktivizaci církevních kruhů, kardinál TOMÁŠEK se sám snaží utlumovat situaci, přesto se předpokládá účast většího počtu věřících na bohoslužbách 23. 4. 1988 v 10.00 hod. v chrámu sv. Víta, protože v podvědomí lidí toto je, zejména u pražanů

- počítá se s účastí i biskupa DOMBROWSKÉHO z polského Hvězdna a dalších církevních hodnostářů z Rakouska a dalších států
- prostřednictvím církevního tajemníka JELÍNKA bylo kardinálovi TOMÁŠKOVI doporučeno, aby na bohoslužby i zpět jel osobním autem a aby s DOMBROWSKÝM na veřejnosti nevystupoval, případně aby DOMBROWSKI nehovořil
- z jednotlivých krajů nebyla zjištěna žádná aktivita
- pokud se jedná o situaci v Římě - nedošlo k žádné dohodě, naše delegace dostala v podstatě ultimatum, v jednání bude pokračováno

s. BYTČÁNEK

- v akci DOKTOR bylo zjištěno, že objekt akce volal telefonicky do zahraničí, aby tam

byla zveřejněna ve sdělovacích prostředcích informace o Vojtěšské pouti, přesto dosud publikováno nebylo

– pokud se jedná o bohoslužby v kostele sv. Markéty dne 22. 4., od 20.00 hod. bylo rozhodnuto ministerstvem kultury /s. Jelínek/, že při větším počtu osob bude využito osvětlení a ozvučení, které bude připraveno

– katoličtí laici jsou názoru, že kardinál TOMÁŠEK brzdí publicitu Vojtěšské pouti
– prostřednictvím zástupců OS SNB pro StB jsou prováděna opatření na obvodech a okresech, zejména ke zjišťování, zda budou vybaveny mimořádné vlaky a autobusy, a je zjišťována součinnost s církevními tajemníky

s. ŠÁRA

– duchovní KÁNSKÝ žádal telefonicky provedení dopravních opatření v okolí kostela sv. Markéty

s. KNÍŽKA

– bezpečnostní opatření na den 22. 4. 1988 u kostela sv. Markéty i sv. Vojtěcha je připraveno ve 2 variantách podle počtu nasazených příslušníků

– I. varianta počítá s operativním průzkumem, pořádkovými hlídkami VB, zálohou pořádkové služby i operativy, vozidlem PMJ se psem

– II. varianta počítá se zvýšenými počty a uzávěrami jak pro vozidla, tak pro chodce; vybavení veškerými technickými prostředky, štíty, přílbami a slzným plynem

s. CARDA

– bylo dohodnuto s I. NMV ČSSR, že bezpečnostní opatření nebude provedeno v takovém rozsahu, jako při akci ANEŽKA, ale je nutné zajistit u KS SNB, aby předávaly poznatky a signály, zejména k počtu osob, které hodlají bohoslužby navštívit

– pokud se jedná o akci v chrámu sv. Víta, je nutné zajistit, aby se tam nedostalo více než 7 – 8 tisíc lidí, jinak je nutné provést uzavření v okolí hradu; k tomu je nutné, aby byly připraveny plůtky /tak, aby je nebylo vidět – průjezdy domů apod./; při tom zajistit domlouvání pouze pomocí radiostanic a konspirativně, v případě nutnosti vyžádat pomoc VII. S SNB

zajistí: ZNS SNB pro týl a náč. SO S SNB

– opatření u Pražského hradu bude provedeno pouze ve 2 pásmech /oproti plánovaným 3 pásmům/

– pokud se jedná o vlivovou agenturu, bude použita z vlastních řad, v počtu max. 70 příslušníků S StB, kteří budou nasazeni v kostele a půjdou s občany i po rozhodových trasách

zajistí: náč. S StB

– realizační skupina bude použita pouze 1, stanoviště bude mít na V. S SNB

– opatření na hradě je nutné koordinovat s 2. stupněm opatření plánovaných V. S SNB

zajistí: s. KNÍŽKA

– zajistit použití tlumočnicků z vlastních řad /OPaV/ nejméně 3. jazyků, případně zvážit, zda požádat VŠ SNB

zajistí: náč. S StB

– MBA bude vyhlášena od 17.00 hod. dne 21. 4. 1988 do 17.00 hod. dne 23. 4. 1988, bylo schváleno

s. KNÍŽKA

– pokud se jedná o zálohy příslušníků, které v předchozím opatření byly v ulicích, bude projednáno, aby byly v kasárnách na Loretánském náměstí

s. HÁLEK

– záloha PP VB v síle 1 roty bude připravena na základně v době od 16.00 dne 22. 4. 1988 do 16.00 hod. dne 23. 4. 1988 podle požadavku; bude zajištěno vybavení zálohy jako pořádkové jednotky

s. CARDA

– jiná omezení – např. v městské hromadné přepravě, jako byla prováděna při předchozím opatření, není nutné provádět, přesto je nutné na všech stanicích metra, na vlakových nádražích a autobusových nádražích zesílit výkon pořádkové služby a zajistit z jejich strany dokonalou hlásnou službu; při tom je zejména nutné

zajistit hláskou službu s ohledem na počty přepravovaných osob, transparenty apod., na OVB METRO zesílit stálou službu od pátku do neděle a přidat 1 telefonní linku

zajistí: ss. NOVÁK, PALEČEK

– pokud se jedná o odklon dopravy, je nutné připravit podle plánu předchozího BO, ale provádět pouze na pokyn náč. S SNB, případně vyššího funkcionáře

s. KNÍŽKA

– na zvážení je ještě otázka zákazu parkování autobusů na parkovišti před hradem, značky je nutné osadit 4 dny předem

s. CARDA

– opatření k zákazu parkování autobusů provedeme
 – průjezdky vozidel na hradčanské náměstí pro členy štábu vydá V. S SNB; obdobně bude postupováno s propustkami do prostoru štábu
 – štáb bude zasedat na V. S SNB u s. ČARNOTY, nástup po 06.00 hod.
 – je nutné na BO u chrámu sv. Víta zajistit 3 video
 – na ONV Praha 1 bylo telefonicky projednáno zajištění 2 pracovníků, kteří by pomocí megafonů promlouvali ke shromážděným věřícím /nástup v 08.00 hod. 23. 4. 1988 na štábu u s. KNÍŽKY/

s. KNÍŽKA

– na opatřeních u kostela sv. Markéty a sv. Vojtěcha dne 22. 4. 1988 jsou připraveny rovněž 2 varianty; větší účast věřících se předpokládá u sv. Markéty

s. CARDA

– je nutné zajistit i při opatření u kostela sv. Markéty 10 – 15 příslušníků jako vlivovou agenturu z S StB
 – zajistit 3 vozidla s otočnými světlomety a přenosný světelný zdroj LT /milion svíček/, který je k dispozici na OS S SNB

zajistí: ss. SYNEK, PALEČEK

– stanovil nasadit 1 + 18 příslušníků operativního průzkumu a 1 + 4 příslušníků pořádkové služby
 – k zajištění dopravy nasadit 1 příslušníka dopravní služby /byl informován náč. IV. S SNB, vzhledem k tomu, že v blízkosti je objekt IV. S SNB, kam zajíždějí jejich vozidla, i když je tam zákaz vjezdu/
 – záloha bude 10 operativních pracovníků VB a 25 příslušníků ŠPO S VB, bude umístěna na MO VB Břevnov
 – do zálohy dále zařadit 2 vozidla PMJ se psy; videorecordér s obsluhou, 3 megafony, osobní vozidlo s přídatnými světlomety a přenosný světlomet LT
 – realizační skupina bude umístěna na OVŠ OS SNB Praha 6 na Bělohorské ul., velitelem bude náčelník OVŠ OS SNB Praha 6
 – pro zálohu budou vyčleněna 2 vozidla AVIE, která budou umístěna před MO VB Břevnov

s. KNÍŽKA

– na bezpečnostní opatření v okolí kostela sv. Vojtěcha je počítáno s I. variantou, protože se předpokládá menší počet věřících, to znamená 1 + 10 operativních pracovníků, 1 + 6 pořádkové služby, v záloze 1 + 5 operativců a 1 + 15 příslušníků pořádkové služby OS SNB Praha 1

s. CARDA

– je nutné provést opatření v restauraci U Fleků

zajistí: s. ŠEJVL

– vejít ve styk s přáteli z NDR a provést opatření k ubytovaným v koleji Arnošta z Pardubic

zajistí: s. CHMELÍČEK

– na opatření u kostela sv. Vojtěcha budou nasazena 2 vozidla s přídatnými světlomety, 1 video s obsluhou, 1 vozidlo PMJ se psem

zajistí: s. PALEČEK

– pro řízení dopravy v okolí kostela sv. Vojtěcha budou nasazeni 4 příslušníci dopravní služby a budou zajištěna 2 odtahová vozidla

– zálohu bude tvořit 1 + 5 příslušníků operativy a 1 + 15 příslušníků ŠPO; stanoviště zálohy v objektu MS VB na Karlově náměstí

zajistí: s. KNÍŽKA

– na ONV Praha 1 nutno zajistit 1 pracovníka na den 22. 4. 1988, který by byl schopen hovořit k občanům – vybavený megafonem

zajistí: s. ŠEJVL

– stanoviště štábu BO a realizační skupiny bude na OS SNB Praha 1

– pro zálohu bude zajištěno 1 vozidlo AVIE, které bude mít stanoviště na dvoře MO VB Bartolomějská

zajistí: s. SYNEK

– na ONV Praha 6 nutno zajistit 1 pracovníka, který by hovořil ke shromážděným věřícím; vybavit megafonem

zajistí: s. ŠÁRA

– týloví pracovníci zajistí dostatečný počet plůtků, jejich uschování v domech, průjezdech a posílení pracovníků pro jejich provoz

zajistí: s. SYNEK

– spojovací odbor odpovídá za perfektní spojení na všech pojítkách, bezporuchový chod linky 158, provádění blokad telefonátů na operační středisko, zajištění služby technika na operačním středisku a součinnost se VII. S SNB, pokud se jedná o techniku a o lidi

zajistí: s. PALEČEK

– na operačním středisku S SNB je nutné zesílit výkon služby po dobu MBA o 2 příslušníky a zajistit bezchybný výkon služby a předávání informací

zajistí: s. ŘEPIK

– opatření velí s. CARDA, zástupcem je s. CHMELÍČEK, po linii VB je zástupcem s. NOVÁK J.; členové štábu jsou dále ss. ČARNOTA, SÁMEK a BYTČÁNEK ss. KNÍŽKA a PALEČEK řídí pracovní skupiny

BO na Praze 6 a Praze 1 řídí náčelníci OS SNB, kteří jsou podřízeni velení štábu

– ve čtvrtek dne 21. 4. 1988 proběhne porada u I. NMV ČSSR, kde budou upřesněny některé otázky; v případě nutnosti bude svolána ještě další porada, jinak bude upřesněno telefonicky

zapsal: mjr. ing. LEVÝ“

Tamtéž, č. l. 921–927.

Dne 19. dubna 1988 informoval náčelník S–SNB Praha gen. Carda I. náměstka MV ČSSR gen. Lorence (čj. KS–0279–1/01–88):

„Vážený soudruhu první náměstku,

v příloze předkládám informaci o připravovaných oslavách svátku sv. Vojtěcha ve dnech 22. – 23. 4. 1988 v Praze.

Byl položen důraz na zintenzívnění schůzkové činnosti s agenturou z prostředí římskokatolické církve a z prostředí CH–77 a na využívání vlivové agentury. Rovněž je věnována zvýšená pozornost osobám, které se již v minulosti negativně projevily při podobných akcích (LENNON, Staroměstské náměstí, ANEŽKA a pod.). Konkrétní opatření k těmto osobám budou přijímána v součinnosti se IV. a X. S SNB.

Dále je položen důraz na precizní výkon služby (cestou instruktáží), dokonalou hláskou službu, včetně používání kódovaného spojení. Odklon dopravy kolem Hradu bude proveden jen na rozkaz. Rovněž tak i uzavření Hradu. Dne 23. 4. 1988 od 07.00 – 12.00 hod. bude zákaz parkování autobusů v prostoru Pohořelec až k ulici Brusnice.

V čele štábu je náčelník správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje a 22. 4. 1988 zasedá štáb od 18.00 hod. v kanceláři náčelníka správy SNB a 23. 4. 1988 od 07.00 hod. zasedá v kanceláři náčelníka V. správy SNB.

Součinnostní porady se konaly dne 15. a 19. 4. 1988. Dne 19. 4. 1988 byli na součinnostní poradě přítomni funkcionáři V. a X. správy SNB a zástupce MV ČSR. Další součinnostní štáb bude dne 22. 4. 1988 ve 13.30 hod. v kanceláři náčelníka S SNB.

Do současné doby nebyly získány poznatky o masové účasti věřících a nebo o pří-

pravách zneužití těchto církevních akcí. Přesto v plánovaných opatřeních počítáme s nasazením záloh v případě potřeby.

Tuto informaci rovněž obdržel ministr vnitra ČSSR, soudruh VAJNAR...

Informace

Římskokatolická církev vyhlásila oficiálním pastýřským listem kardinála TOMÁŠKA tzv. 'Desetiletí duchovní obnovy', které má vyvrcholit oslavami tisíciletého výročí mučednické smrti druhého pražského biskupa sv. Vojtěcha v roce 1997.

Kardinál TOMÁŠEK v duchu tohoto programu zpracoval tzv. velikonoční výzvu věřícím, kterou rozeslal jednak představitelům nekatolických církví v ČSSR, ale i představitelům katolických episkopátů v PLR, MLR, NDR, NSR, Itálii a žádal je, aby počínaje rokem 1988 byly dne 23. 4. na svátek sv. Vojtěcha organizovány každoročně slavnostní bohoslužby. Bohoslužby se mají konat v těch místech, která mají se sv. Vojtěchem historickou spojitost. Konkrétně v ČSSR se mají konat bohoslužby v Praze a Trnavě. V Praze, v předvečer svátku sv. Vojtěcha dne 22. 4. 1988, ve 20.30 hod. se uskuteční kajičná bohoslužba (vigilie) v kostele sv. Markéty v Břevnově a tentýž den a ve stejný čas se další bohoslužba uskuteční v kostele sv. Vojtěcha v Praze 1, Pštrossova ulice.

Hlavní mše k oslavě sv. Vojtěcha se uskuteční 23. 4. 1988 v 10.00 hod. v chrámu sv. Víta. Tuto bohoslužbu kardinál TOMÁŠEK nazval slavnou jubilejní poutní mší a formou oběžníku vyzval k účasti zástupce kněží a laiků ze všech vikariátů pražské arcidieceze. Konání svatovojtěžských oslav bylo též avizováno formou letáček, které byly dne 31. 3. 1988 rozdávány kněžím při obnově kněžských slibů v chrámu sv. Víta.

X. S SNB byly získány poznatky, že bohoslužby v chrámu sv. Víta se zúčastní polský arcibiskup z Hvězdna Jerzi DAMBROWSKI.

Dne 20. 4. 1988 dle sdělení zástupce náčelníka X. S SNB SAMKA projedná s JELÍNEK (MK ČSR) s kardinálem TOMÁŠKEM, že do katedrály sv. Víta ke konání bohoslužby pojede TOMÁŠEK s polským arcibiskupem DAMROWSKIM společně v jednom autě, že polský arcibiskup nebude v chrámu sv. Víta samostatně vystupovat a že kardinál TOMÁŠEK nebude vycházet po ukončení bohoslužeb sám nebo s polským arcibiskupem na balkon konsistoře. Dále s JELÍNEK požádá kardinála TOMÁŠKA, aby neorganizoval větší návštěvnost, která by narušila klid a veřejný pořádek v prostorách Pražského hradu.

Dále byl s. JELÍNEK požádán, aby cestou církevních tajemníků v Praze působil v tom směru, aby duchovní v rámci pražské arcidieceze neorganizovali z vlastní iniciativy návštěvnost bohoslužby v chrámu sv. Víta.

Dne 18. 4. 1988 byly získány poznatky, že duchovní kostela sv. Markéty v Praze 6 z bezpečnostních důvodů požádal s. JELÍNKU o osvětlení prostranství před kostelem, aby nedošlo k úrazu, a v případě větší návštěvnosti i o ozvučení prostranství před kostelem. S. JELÍNEK dal souhlas. X. S SNB informovala správy StB v rámci ČSSR o slavnostních bohoslužbách k oslavě sv. Vojtěcha jak v Praze, i v Trnavě a požádala o aktivizační agenturně operativních prostředků a zabezpečení plynulosti toku informací na X. S SNB, majících vztah k zneužití oslav sv. Vojtěcha.

Správou StB Praha z věrohodného pramene je získán zpráva, že dne 10. 4. 1988 navštívil Ján ČERNOGURSKÝ Václava BENDU, kde mimo jiné BENDA jmenovanému sdělil názor kardinála TOMÁŠKA v tom smyslu, že v současné době ještě není situace dostatečně příznivá pro konfrontaci sil, a kdyby k ní došlo, mohla by skončit tragicky a posílit současný režim. Je třeba vyvolávat tlak a do střetnutí jít ve chvíli, kdy budou pozitivní politické tlaky.

Dne 9. 4. 1988 hovořil BENDA s PALOUŠEM a přikládal velký význam připravované vojtěžské pouti v kostele sv. Markéty na Břevnově. Hovořil mimo jiné o tom, že v tomto kostele mají probíhat bohoslužby celou noc, a dodal, že je třeba se ještě o této akci poradit, protože zájem lidí je velký a je potřebné, aby informace o těchto bohoslužbách se co nejdříve dostaly do vysílání některých západních rozhlasových stanic.

Dotazem na FŮTI bylo zjištěno, že Hlas Ameriky ve své rozhlasové relaci dne 16. 4. 1988 informoval o konání slavnostních bohoslužeb k sv. Vojtěchovi v Praze, a to

v pátek dne 22. 4. 1988 ve 20.30 hod. v kostele sv. Markéty v Břevnově a dne 23. 4. 1988 v 10.00 hod. v katedrále sv. Víta na Hradčanech.

II. správa SNB byla požádána o získávání poznatků o zájmu diplomatů, západních žurnalistů a VC o konání těchto bohoslužeb a o charakteru tohoto zájmu.

V součinnosti s V. S SNB jsou přijímána opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku v prostoru hradu a jeho okolí v zajištění svatovojtěšských oslav dne 23. 4. 1988. Plán společných opatření projednán dne 19. 4. 1988 a zpracovává se.

S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje zpracovala souhrnný plán opatření k zajištění klidu a pořádku při svatovojtěšských oslavách. Jednotlivé plány vycházející z operativní situace byly zpracovány S StB, a to jak ke kostelu sv. Markéty, tak i ke kostelu sv. Vojtěcha.

Po linii VB byly zpracovány samostatné plány bezpečnostního opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku při mši v kostele sv. Vojtěcha v Praze 1, Pštrossova ul. a v kostele sv. Markéty v Praze 6 – Břevnov.“

Tamtéž, č. 1. 916–920.

Výše uvedené hlášení bylo mj. zpracováno na podkladě „Informace o oslavách sv. Vojtěcha v Praze“, signované v zastoupení náčelníka X. S–SNB jeho zástupcem pplk. J. Sámkem (čj. VN–016?7/5–88):

„Římskokatolická církev vyhlásila oficiálním pastýřským listem kardinála TOMÁŠKA tzv. 'Desetiletí duchovní obnovy', která má vyvrcholit oslavami tisíciletého výročí mučednické smrti druhého pražského biskupa sv. Vojtěcha v roce 1997.

Kardinál TOMÁŠEK v duchu tohoto programu zpracoval tzv. 'Velikonoční výzvu věřícím...' ..., kterou rozeslal jednak představitelům nekatolických církví ČSSR, ale i představitelům katolických episkopátů v Evropě. Současně informoval Evropskou biskupskou konferenci, aby počínaje letošním rokem byly na svátek sv. Vojtěcha dne 23. 4. organizovány každoročně slavnostní bohoslužby, zejména v těch místech, která mají s jeho osobou historickou spojitost. Kromě Prahy a Trnavy mají dle přání TOMÁŠKA bohoslužby probíhat:

Hnězdno – PLR

Ostříhom – MLR

Magdeburk – NDR

Cáchy – NSR

Rím, Verona, Monte Casino – Itálie.

Celá akce má být pojata jako 'podpora římskokatolické církve ČSSR' a jako 'symbol katolického sjednocování národů Střední Evropy' v duchu koncepce papeže JANA PAVLA II. Současně TOMÁŠEK na oslavy do Prahy pozval polského primase kardinála GLEMPA, který mu v odpovědi sdělil, že plně podpoří jeho iniciativu 'svatovojtěšských oslav' i v PLR, a protože sám nemůže do ČSSR přicestovat, vyšle oficiálně svého zástupce, arcibiskupa z Hnězdna Jerzy DAMBROWSKÉHO. Současně požádal o vyslání dvou představitelů katolického kléru na svatovojtěšské oslavy do Hnězdna (zatím není známo, koho TOMÁŠEK delegoval). TOMÁŠEK do současné doby o těchto aktivitách státní orgány neinformoval.

Účast DAMBROWSKÉHO v ČSSR doporučil i zastupitelský úřad PLR v Praze.

Na základě pokynu kardinála TOMÁŠKA bylo rozhodnuto centralizovat oslavy sv. Vojtěcha do chrámu sv. Víta v 10.00 hod. 'slavnou, jubilejní, poutní mší'. Formou oběžníku vyzval, aby se jí zúčastnili zástupci kněží a laiků ze všech vikariátů pražské arcidiecese... Dále určil, aby se v předvečer svátku dne 22. 4. v 20.30 hod. uskutečnila v kostele sv. Markéty v Břevnově vigílie – kajicná bohoslužba. Další oslavy mají proběhnout v kostele sv. Vojtěcha v Praze 1 – Pštrossova ul., které by měl sloužit biskup MATOUŠEK. Oznámení o konání svatovojtěšských oslav v Praze bylo avizováno formou letáčku, které byly rozdávány kněžím na Zelený čtvrtek (31. 3.) při obnově kněžských slibů v chrámu sv. Víta.

Přestože kardinál TOMÁŠEK aktivizuje věřící k oslavám sv. Vojtěcha, nebyly dosud získány poznatky o organizování masové účasti věřících. Rovněž nebyly dosud získány žádné signály o tom, že představitelé nelegálních struktur a CH-77 chtějí zne-

užít uvedených oslav k nátlaku a protestům vůči státním orgánům. Propagace dosud nebyla prováděna ani v relacích známých zahraničních rozhlasových stanic. Lze předpokládat, že případná aktivizace nelegálních struktur a zahraničního vysílání nastane až po uskutečněním jednání čs. delegace ve Vatikánu (11. – 15. 4. 1988).

Těžiště navrhovaných opatření bude proto spočívat ve vlivové, preventivní a rozkladné činnosti v době příprav v úzké součinnosti se státní správou, která by měla být garantem v pozitivním ovlivňování kléru a hierarchie:

– o dalších aktivitách TOMÁŠKA informovat S–StB ČSSR s cílem aktivizace agenturní sítě a zabezpečení urychlené hlásné služby. Rozsah dalších opatření bude stanoven dle vývoje operativní situace;

– v součinnosti se S–SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje a V. S–SNB zabezpečit dle typového projektu přípravu a realizaci vhodných opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku svatovojtěšských oslav v Praze. Konkrétní rozsah opatření, včetně nasazených sil a prostředků, bude stanoven dle vývoje operativní situace;

– analogicky zabezpečit oslavy sv. Vojtěcha i v Trnavě;

– v součinnosti s II. S–SNB zjišťovat zájem diplomatů, západních žurnalistů a vizo-vých cizinců.“

Tamtéž, č. l. 939–941.

Informace pro I. NMV ČSSR dále vycházela z nesignované a nedatované svodky (přijaté dodatečně 27. 4. 1988 pod čj. KS–279–9/01–88):

„Dne 10. dubna 1988 navštíví Ján ČARNOGURSKÝ Václava BENDU a společně hodnotili současnou situaci mezi obyvatelstvem. Došli k názoru, že nyní, 'po Bratislavě', vládne zejména na Slovensku 'velice bojová nálada', že byly 'prolomeny psychologické bariéry strachu' a že je možné, dokonce nutné 'orientovat se na účinné akce ke svržení režimu, jako jsou stávky a podobně'. ČARNOGURSKÝ vidí situaci jako velice příznivou, neboť na Slovensku je, podle jeho vyjádření, 'velká chuť' manifestovat, koluje tam nějaký leták k 1. máji apod. BENDA se k tomuto konfrontačnímu záměru ČARNOGURSKÉHO stavěl poněkud zdrženlivěji, i když s ním naprosto souhlasil v hodnocení situace, jenom se obával 'předčasných akcí'. Vycházel při tom ze stanoviska TOMÁŠKA, které tlumočil předchozího dne (9. 4. 1988) Martinovi PALOUŠOVI, když řekl, že 'kardinál musel radikálním katolickým přátelům říci, že situace není pro konfrontaci ještě dostatečně příznivá, případně [v případě?], že by k ní došlo již nyní, skončila by tragicky a naopak by posílila současný režim. Můžeme vyvolávat tlak, ale nemůžeme jít do střetnutí ve chvíli, kdy nemáme ještě ty správné tlaky politické' – řekl BENDA, když hovořil o názoru kardinála TOMÁŠKA.

V rozhovoru s PALOUŠEM přikládal BENDA velký význam připravované Vojtěšské pouti, která se uskuteční dne 23. dubna 1988, m. j. v kostele sv. Markéty v Praze na Břevnově, kde mají celou noc probíhat bohoslužby. BENDA řekl, že je nutné nejdříve se o této akci poradit, protože zájem lidí je velký a je potřebné, aby se informace o této 'celonárodní pouti' dostaly co nejdříve do vysílání některé ze západních stanic.

Z uvedeného je zřejmé, že výše uvedené osoby stále uvažují o realizaci stanoveného cíle 'konfrontace', který byl vytyčen pro rok 1988.“

Tamtéž, č. l. 942–943.

⁸ Náčelníci V. S–SNB gen. JUDr. M. Buchvaldek, S–SNB hl. m. Prahy a Sčk. gen. JUDr. B. Carda, náčelník sekretariátu FMV pplk. JUDr. J. Vostárek, I. náměstek MV ČSSR gen. Ing. A. Lorenc a ministr vnitřní věci ČSSR V. Vajnar schválili žádost o vyhlášení MBA ve dnech 21. – 23. 4. 1988, zpracovanou 19. 4. 1988 (viz A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVII., č. l. 934–935, čj. O–0451/Sv–88). Zároveň vydal 19. 4. 1988 I. náměstek MV ČSR genmjr. RSDr. K. Novák rozhodnutí o posílení bezpečnostních opatření vyhlášených náčelníkem S–SNB hl. m. Prahy a Sčk. a uložil velitelé Pohotovostního pluku VB ČSR „vyčlenit k zajištění klidu a veřejného pořádku... dvě pořádkové jednotky po 50 příslušnících PP VB s příslušnou výzbrojí a výstrojí v době od 16.00 hodin dne 22. 4. 1988 do 16.00 hodin dne 23. 4. 1988 a ponechat je v záloze na základně“. Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVII., č. l. 928.

⁹ Viz Dok. 6.

Dokument 5b

1988, 21. dubna, Praha. – Informace o vývoji bezpečnostní situace v ČSSR. Příloha k Dokumentu 5a.

Příloha k Závěrům z jednání OŠ FMV č. j.: SM-0025-28/S-88 ze dne 21. dubna 1988

V Praze dne 21. dubna 1988

Informace o vývoji bezpečnostní situace v ČSSR

Pro současnou bezpečnostní situaci je charakteristická zvýšená aktivita reakčního kléru, nelegálních církví a pravicových exponentů, zejména v prostředí tzv. charty. S nadcházejícími májovými oslavami lze očekávat, že se tyto síly pokusí o narušení jejich důstojného a nerušeného průběhu.

V prostředí vnitřního nepřítele pokračují snahy s pomocí některých západních sdělovacích prostředků přímo organizovat vytváření opozičních skupin, podněcovat je k akcím, které mají vyvolávat neklid a napětí v naší společnosti, a dokonce je přikrývat náboženskou motivací.

Jednou z nich bylo nepovolené náboženské shromáždění v Bratislavě dne 25. března 1988. Organizovala je nelegální církev v čele s Jánem ČARNOGURSKÝM a Františkem MIKLOŠKEM. Ti svoji činnost koordinovali jak s bratislavskými bývalými pravicovými exponenty, tak i s diplomaty britského velvyslanectví v Praze a akreditovanými západními novináři. Cílem nepovoleného shromáždění byla podpora podpisové akce tzv. moravských katolíků s 31 požadavky k nastolení situace ve vztahu církve ke státu před rokem 1949, včetně odluky církve od státu a obsazení biskupských stolců.

Neprátelské živly v náboženském prostředí se netají snahou demonstrovat těmito akcemi, že se stávají „politickou silou“, s kterou musí čs. vláda v budoucnu počítat.

Aktivizují se i členové nepovolených řádů. Jejich představitelé se dohodli na zpracování žádosti o povolení činnosti, které po soustředění předají kardinálu Františku TOMÁŠKOVI k projednání se zástupci Vatikánu. Také představené ženských řeholí sepsaly další žádost o povolení přijímání řeholního dorostu a adresovaly ji generálnímu tajemníku ÚV KSČ.

Aktivitu nelegální církve lze očekávat i v následujícím období. Prvotní poznatky signalizují, že náboženské demonstrace se mají

uskutečnit i na Moravě – v Kroměříži nebo Olomouci. V květnových dnech pak i v Praze. Termín ani místo nebyly dosud přesně určeny. Údajně se uvažuje i o možnosti zorganizovat v jednom termínu dvě demonstrace s cílem narušit tak akceschopnost Bezpečnosti. Pokračovat by měly i podpisové akce. Uvažuje se o akci proti zákonu o uměleém přerušení těhotenství, k diskreditaci církevních činitelů ve Sdružení katolických duchovních *Pacem in terris* a další.

Kardinál František TOMÁŠEK organizuje na 23. dubna 1988 oslavy svátku sv. Vojtěcha. V pražské katedrále sv. Víta bude v tento den od 10.00 hodin konána poutní mše za účasti zástupců – kněží a laiků ze všech vikariátů pražské arcidiecéze. Na slavnost přijede i arcibiskup z Hnězda Jerzy DAMBROWSKI. Dosud nebyly získány poznatky o organizování masové účasti věřících. Téhož dne se má uskutečnit i dvakrát odložené „Ekumenické fórum“. Podle signatáře Václava BENDY se jej nezúčastní duchovní se státním souhlasem, aby nedošlo k jejich kompromitaci.

V prostředí signatářů „charty“ je charakteristickou snaha vytvořit v souvislosti s přestavbou hospodářského a společenského života novou koncepci nepřátelské činnosti. Signatáři se orientují na vytváření nezávislých skupin, které by využívaly každý prostor nedostatečně pokrytý oficiální politikou státu. Jedná se o tzv. Ekologický výbor, vytvoření Mírové skupiny, přípravy k založení Společnosti T. G. Masaryka, nezávislé společnosti historiků, Klubu vyloučených členů KSČ, Demokratické iniciativy, snahy o založení Společnosti přátel USA, Svobodné společnosti pro podporu přátelství s NSR, přípravu založení Havlíčkovy nadace a Sítě občanské sebeobranu.

Aktivita signatářů je signalizována i na počátek měsíce května. Očekávají, že 9. května bude vyhlášena amnestie, a proto vyzývají k organizování nátlakových akcí na státní orgány a instituce s cílem dosáhnout, aby se amnestie týkala i tzv. politických vězňů.

Dne 1. května 1988 chtějí chartisté vytvářet hloučky, které se začlení do prvomájového průvodu a rozvinou transparenty s chartistickými hesly. V období mezi 1. a 9. květnem chtějí připravit i dvě demonstrace, jejichž účastníci ponесou transparenty s výzvou na uplatnění politiky soudruha Gorbačova, uvolnění politického napětí a nepronásledování osob s jiným politickým smýšlením.

I v dalším období lze předpokládat aktivizaci „charty“, především v souvislosti s vnitropolitickými změnami a 20. výročím srpna 1968. K těmto událostem je a bude směřována nelegální publikační činnost signatářů.

Značnou snahu signatáři vyvíjí na uspořádání mezinárodního semináře k výročí srpna 1968 za účasti nezávislých struktur ze Západu i socialistických zemí. Jsou připravovány dvě alternativy: uskutečnit jej týden před konáním 7. konventu za evropské jaderné odzbrojení ve švédském Lundu (29. 6. – 3. 7. 1988) a v případě jeho znemožnění čs. státními orgány situaci propagandisticky zneužít na jednání kon-

ventu, nebo jej zorganizovat v září 1988 jak k výročí srpna, tak i k 70. výročí vzniku Československa.

Tuto druhou alternativu podporuje i emigrant Jiří PELIKÁN a poslanci Evropského parlamentu. Podle PELIKÁNA byla vypracována nátlaková rezoluce, kterou již podepsalo 280 osob ze zahraničí.

Pozornost je také věnována i obsahu anonymního dopisu, zasláného dne 5. dubna 1988 Čs. televizi. Pisatel – „Svaz bojovníků za lidská práva, za mír a demokracii“ – vyhrožuje generálnímu tajemníku ÚV KSČ a prezidentu ČSSR fyzickou likvidací při oslavách 1. května 1988, nesplní-li mimo jiné i tyto požadavky: k 28. říjnu 1988 vypsát svobodné volby, v rámci přestavby zrušit národní ministerstva, upravit důchody členům JZD a uskutečnit odchod sovětských jednotek z ČSSR.

Ve sledovaném období došlo k 17 závažným požárům, 6 větším strojním poruchám a 8 leteckým a železničním nehodám, při kterých vznikla škoda přes 28 miliónů Kčs. Největší z nich byl požár v k. p. Kaučuk Kralupy nad Vltavou dne 1. března 1988 ve skladu granulovaného polysterenu se škodou 9 miliónů Kčs. Pachatel – zaměstnanec podniku – byl vypátrán a vzat do vazby. U všech případů mimořádných událostí nebyl zjištěn státobezpečnostní motiv.

Kriminální trestná činnost nevybočila z běžného rozsahu. Závažnější je počet anonymních telefonátů – 8 případů, informujících o umístění bomb v hotelích a prodejnách v Praze, v Ostrově nad Ohří a v Bratislavě v objektu ÚV KSS. Jeden anonym upozorňoval na ozbrojené přepadení letiště v Nymburce. Všechny telefonáty byly klamně.

Stále se vyskytují případy nedovoleného ozbrojování. Za poslední necelé dva měsíce bylo zajištěno 41 ručních palných zbraní, přes 3 000 kusů střeliva a více jak 1 000 kg trhavin.

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXIII., č. l. 2971–2974. – Kopie strojopisu.

Dokument 6

1988, 28. dubna, Praha. – Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 26. dubna 1988.

Sekretariát operačního štábu FMV

[...]ª

V Praze dne 28. dubna 1988
PŘÍSNĚ TAJNĚ!
Č. j.: SM-0025-33/S-88
Výtisk číslo: 6
Počet listů: 4

Schvaluji: [...]ª
genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
I. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV

Závěry

z jednání užšího operačního štábu FMV konaného dne 26. dubna 1988

Jednání užšího operačního štábu FMV řídil jeho náčelník genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.

Jednání se zúčastnili genmjr. JUDr. Carda, plk. Wiederlechner, plk. JUDr. Havlík, plk. RSDr. Čarnota, pplk. JUDr. Zamykal, mjr. JUDr. Juzka a plk. ing. Michna.

Program jednání:

- 1) Informace o vývoji bezpečnostní a operativní situace od posledního zasedání OS FMV;
- 2) stručná informace o přijatých opatřeních a jejich realizaci, včetně plnění úkolů uložených v Závěrech z jednání dne 21. dubna 1988;¹
- 3) stručná informace o služební dosažitelnosti a pohotovosti vedení správ SNB a jejich příslušníků, včetně operačního štábu FMV.

V 1. bodě jednání se všichni účastníci vyjádřili k vývoji bezpečnostní a operativní situace. Z přednesených dokladů vyplynulo, že: bezpečnostní situace na území ČSSR je ovlivněna zvýšenou aktivitou vnitřních nepřátel. Lze očekávat, že se pokusí o provokace a narušení májových oslav. Je zjištěno z prostředí nepřátelsky zaměřených osob, že počítají s možností vystoupení v prvomájových průvodech i s takovými hesly, které sice nebudou pobuřující, přesto však nebudou v sou-

ladu se současnou linií strany a státních orgánů. Současně bylo zjištěno, že spekulují o zneužití okolností v souvislosti s úmrtím mluvčího Charty 77 Wonky.² Jsou zjišťovány i anonymní výhružné telefonáty a letáky nepřátelského obsahu. Například na linku 158 v Berouně bylo telefonováno, že v objektu, v němž probíhá okresní konference KSČ[,] dojde k výbuchu. Obdobné telefonáty byly zaznamenány i v Praze, kde bylo vyhrožováno výbuchem, či uložením trhavin v objektech Kabinetu politické výchovy v Praze 10, Domu bytové kultury, n. p. Armabeton a gymnázia na Budějovickém náměstí v Praze 4. Prohlídky uvedených objektů byly negativní. Dne 26. dubna 1988 v pozdních večerních hodinách bylo v Banské Bystrici nalezeno 7 letáků s výzvou k bojkotu prvomájového průvodu. Do současné doby nebyl nalezen samopal vz. 58, který dne 24. dubna 1988 ztratil voják základní služby ČSLA, příslušník VÚ Bor u Tachova.

Situace na úseku mimořádných událostí v národním hospodářství a kriminální trestná činnost nevybočila z běžného průměru.

V 2. a 3. bodu jednání podali všichni přítomní stručnou informaci o zjištěných poznatcích a provedených opatřeních k zabezpečení májových oslav. Písemně dokladoval splnění úkolů náčelník S SNB hl. m. Bratislavy a Zsk.

Závěry k 2. a 3. bodu jednání

s. Tarčák³

– zajistí pohotovost vrtulníku v době od 08.00 hodin dne 1. května 1988 pro potřeby V. správy SNB. Podrobnosti dojedná s náčelníkem V. správy SNB;

s. Fírt

– zabezpečí informovanost o pohybu a činnosti zahraničních novinářů, zejména pracovníků sdělovacích prostředků NSR a USA;
– zabezpečí plán služební dosažitelnosti a pohotovosti hlavních funkcionářů a příslušníků útvaru s ohledem na uložené úkoly;

ss. Fírt a Wiederlechner

– zabezpečí součinnost svých útvarů při realizaci opatření proti vnitřnímu a vnějšímu protivníkovi;

s. Wiederlechner

– zabezpečí cestou sekretariátu OŠ FMV na správách StB krajských správ SNB (II. odbory) důsledná opatření k zamezení aktivní činnosti signatářů Charty 77 a jiných protispolečenských živlů;

s. Čarnota

– zabezpečí v Čs. televizi a rozhlasu požadavky V. správy SNB;
– ve spolupráci s genplk. Horáčkem,⁴ náčelníkem ÚV Svazarmu, zabezpečí v sekcích leteckého a raketového modelářství zákaz provádění letů s modely dne 1. května 1988;

s. Michna

– zabezpečí tok informací o průběhu prvomájových oslav z krajských měst;

– zabezpečí zpracování informace o vývoji bezpečnostní situace na území ČSSR do 07.00 hodin dne 1. května 1988;

členové OŠ FMV

– všichni členové operačního štábu budou ve služební pohotovosti na pracovištích v době od 08.00 hodin dne 1. května 1988 do skončení prvomájového průvodu. Zajistí okamžité spojení se sekretariátem OŠ FMV (711/6144, 6145) nebo ÚOS FMV. Nahlášená služební dosažitelnost hlavních funkcionářů v době vyhlášení MBO je nadále v platnosti.⁵

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 100–103. – Kopie strojopisu.

^a Razítko FMV (viz Dok. 3); došlo 29. IV. 1988, č. j. IM-0041/01-88, přílohy 0.

^b Vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“ (viz Dok. 3).

¹ Viz Dok. 5a. Den před konáním tohoto OŠ FMV postoupil gen. Carda ministroví vnitra ČSSR a jeho I. náměstkovi, ministroví vnitra ČSR a jeho prvnímú náměstkovi a náčelníkům V. a X. S-SNB „informaci o konání oslav u příležitosti svátku sv. Vojtěcha římskokatolickou církví ve dnech 22. 4. a 23. 4. 1988“ (čj. KS-279-5/01-88):

„U příležitosti konání oslav sv. Vojtěcha římskokatolickou církví bylo ve dnech 22. 4. 1988 a 23. 4. 1988 provedeno Správou SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje v součinnosti s V. a X. S SNB bezpečnostní opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku v průběhu konání bohoslužeb u sv. Markéty dne 22. 4. 1988 a 23. 4. 1988 v chrámu sv. Víta. Původně plánovaná mše v kostele sv. Vojtěcha na den 22. 4. 1988 se neuskutečnila.

Dne 22. 4. 1988 se konala od 20.30 hod. v bazilice sv. Markéty bohoslužba u příležitosti shora uvedeného svátku. Přítomno bylo přibližně 800 osob, ze 70 % ve věku do 35 let. Slavnostní homilii zahájil duchovní Alois KÁNSKÝ, který vyzdvihl význam osobnosti sv. Vojtěcha pro církev. Zároveň přivítal tajemníka polského episkopátu biskupa Jirzyho DAMBROWSKÉHO a dále biskupa z litoměřické dieceze Karla OTČENÁŠKA. DAMBROWSKÝ ve svém vystoupení předal pozdravy od polských věřících, polského primase GLEMPA a zdůraznil, že uvedené slavnosti probíhají současně v PLR, MLR, NDR, NSR a Itálii. Dále vystoupil herec Národního divadla Josef KEMR a seznámil přítomné se životopisem sv. Vojtěcha. Bohoslužba byla ukončena ve 23.30 hod. bez negativních jevů.

Na uvedenou oslavu navazovala pontifikální mše dne 23. 4. 1988 v 10.00 hod. v chrámu sv. Víta, kterou celebroidl za přítomnosti biskupa DAMBROWSKÉHO kardinál TOMÁŠEK. Koncelebraci provádělo 60 duchovních za přítomnosti 6 bohoslovců z CMBF v Litoměřicích a 30 ministrantů. Počet věřících na uvedené bohoslužbě se pohyboval kolem 2 800 osob. Kardinál TOMÁŠEK po zahájení ve svém proslovu zdůrazňoval jednotu církve, oddanost papeži, dodržování desatera a zvlášť zvýraznil úspěch podpisové akce za tzv. '31 požadavků', kterou do současné doby podepsalo podle jeho vyjádření půl milionu věřících. Po potlesku ocenil odvahu věřících zúčastněných na manifestaci v Bratislavě, kterou hodnotil jako významnou církevní, nikoliv politickou událost. Tato skutečnost vyvolala mezi přítomnými věřícími bouřlivý potlesk. 12ti minutové vystoupení biskupa DAMBROWSKÉHO v českém jazyce mělo obdobný charakter jako předcházejícího dne u sv. Markéty.

Pontifikální mše byla ukončena v 11.40 hod. a kardinál TOMÁŠEK ve společnosti biskupa DAMBROWSKÉHO vyšel před katedrálu, kde žehnal shromážděným věřícím. Za provolávání hesel 'Ať žije otec kardinál', 'Odvahu', 'Ať žije Polsko' po krátké chvíli odjeli vozidlem kardinála na konzistoř. Před pražskou konzistoří se postupně shromáždilo přibližně 800 osob, z nichž asi 1/3 vyžadovala potleskem, náboženskými písněmi a skandováním hesel 'Ať žije otec kardinál', 'Ať žije Polsko', 'Odvahu', 'Chceme náboženskou svobodu', 'Chceme svaté biskupy' vystoupení kardinála na balkon. Přibližně po 10ti minutách vystoupil velmi krátce kardinál TOMÁŠEK společně s biskupem DAMBROWSKÝM na balkon. Po klesající aktivitě shromážděného davu, kdy zhruba polovina shromážděných již odešla, opět, ale již sám vystoupil kardinál TOMÁŠEK na balkon a žehnal shromáždění. Opět nastalo intenzivnější provolávání výše uvedených hesel. Po několika minutách začala intenzita provolávání hesel a zpívání náboženských písní slábnout. Ve 12.25 hod. se shromáždění v počtu 250 – 300 osob přesunulo k budově Vojenského historického muzea (naproti konzistoři), zde pokleklo, vytvořilo neuzavřený řetěz, společně se pomodlily. Po modlitbě vyvolávaly jména svatých a žádaly, aby za ně orodovaly. Ve 12.30 hod. se shromáždění rozešlo.

Situace na Hradčanském náměstí před konzistoří byla dokumentována pomocí video a foto. Jako hlavní iniciátoři byli zjištěni: duchovní bez státního souhlasu řím. kat. církve ThDr. Oto MÁDR, členové a přívrženci řádu františkánů a dominikánů (Miroslav HEINSCH, Václav KALENDA, František KUBÍČEK, Vojtěch ZLÁMAL, Vladimír FIŠER, Václav BAHNÍK) a katolíci aktivisté CH-77 (Dana NĚMCOVÁ, Bohumír HÁJEK, Marie Ruth KRÍŽKOVÁ, MUDr. Dagmar KRÍŽKOVÁ, Ondřej a David NĚMCOVI, František HOCHMANN, duchovní řím. kat. církve bez státního souhlasu František LIZNA a další).

Z bezpečnostního hlediska proběhla akce bez nutnosti zásahu příslušníků.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVII., č. 1. 931–933.

- ² Tragicky zemřelý Pavel Wonka nebyl mluvčím a dokonce ani signatářem Charty 77. Viz seznam signatářů Charty 77, in: Charta 77, 1977–1989. Od morální k demokratické revoluci, Scheinfeld – Bratislava 1990, str. 489–514. Ke smrti P. Wonky byly nalezeny dva dokumenty z proveniencie XIII. oddělení ÚV KSČ (první z 27. 4. 1988 je signován pravděpodobně pomocníkem vedoucího oddělení Václavem Zajícem a druhý z 28. 4. 1988 vedoucím oddělení Vladimírem Blechtou), určené generálnímu tajemníkovi M. Jakešovi:

„Informace z oddělení státní administrativy ÚV KSČ /s. M. Jakeš/

Dne 26. 4. 1988 kolem 18,00 hodin zemřel náhle ve věznici Hradec Králové obviněný Pavel WONKA, nar. 23. 1. 1953 ve Vrchlabí, okr. Trutnov, rozvedený, bez pracovního poměru, státní příslušnost ČSSR, trvale bytem Vrchlabí, Pražská 878, okr. Trutnov.

Pavel WONKA byl dodán do výkonu vazby dne 5. 4. 1988 okresním soudem Trutnov pro podezření z přečinu dle § 7 zák. č. 150/1965 Sb., t. j. maření úředního rozhodnutí. Podstata jeho protizákonného jednání spočívala v tom, že neplnil povinnosti ochranného dohledu, který mu byl soudem uložen. Jmenovaný byl dne 20. 4. 1988 odsouzen okresním soudem Trutnov k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 5 měsíců se zařazením do II. nápravně výchovné skupiny. Vzhledem k tomu, že rozsuh-dek nenabyl právní moci, byl obviněný WONKA ponechán ve věznici Hradec Králové.

Dne 26. 4. 1988 v 18,45 hod. použili obvinění z cely 138 na oddělení 3 A přivolávací signalizaci a oznámili strážnému, že obviněný Pavel WONKA nejeví známky života.

Strážný okamžitě informoval velitele směny a ten přivolal v 18,47 hod. rychlou záchrannou pomoc KÚNZ Hradec Králové, která se dostavila v 18,55 hodin. MUDr. J. Kovalský konstatoval u obviněného WONKY náhlé úmrtí z neznámé příčiny. V útvaru Sboru nápravně výchovy byli od 18,50 hod. přítomni rovněž pplk. MUDr. Stejskal a npor. MUDr. Pek, kteří prováděli s obviněným WONKOU oživovací pokusy bez výsledku.

Společně s obviněným WONKOU byli na cele č. 138 umístěni další dva obvinění:

Robert B., nar. ... 1968, ve vazbě pro okresní prokuraturu Jičín pro § 132/1a (rozkrádání majetku v soc. vlastnictví), a obviněný Marián A., nar. ... 1962, ve vazbě pro okresní prokuraturu Ústí n. OrL. pro § 247/1 (krádež). Uvedení obvinění byli na této cele umístěni od 14. 4. 1988. Od této doby na cele žádný jiný obviněný nebyl.

Ohledání zemřelého WONKY provedl MUDr. Petr Hotmar ze soudně lékařského oddělení KÚNZ Hradec Králové.

Bylo zjištěno, že dne 26. 4. 1988 se obviněný WONKA choval normálně. Během dne snědl část stravy (polévka, bílá káva), část stravy vylił. Ve večerních hodinách seděl opřený za lůžkem a dle vyjádření B. a A. hovořil nesrozumitelně sám pro sebe. Poté náhle zmlkl, jmenovaní se domnívali, že usnul. Po určité době obviněný B. zjistil, že WONKA nedýchá. A. tomu nechtěl uvěřit, proto oba přistoupili k WONKOVÍ a při zjištění, že skutečně nedýchá, započal B. oživovací pokusy tlačení na hrudník a druhý obviněný přivolal signalizaci příslušníky SNV.

Po dobu výkonu vazby ve věznici Hradec Králové porušoval obviněný WONKA Řád výkonu vazby tím, že například se svlékal do naha, částečně odmítal stravu, jejíž zbytky rozléval po cele nebo do WC, pouštěl bezdůvodně vodu, v cele spal na holé zemi. V posledním období nebylo proti němu příslušníky SNV použito žádných mírnějších prostředků. Obviněný byl pod stálou lékařskou kontrolou.

Po ohledání zemřelého byla nařazena soudní pitva, která se provádí dnes, t. j. 27. 4. 1988.

Pavel WONKA byl výrazně protisocialisticky zaměřenou osobou, provokatér a organizátor řady útoků proti našemu socialistickému společenskému zřízení. Za trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a/ tr. zákona byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 21 měsíců, z kterého byl propuštěn 26. 2. 1988.

O osobu Pavla WONKY projevovali trvalý zájem členové VONS, Amnesty International a různé osoby a instituce ze zahraničí. Počátkem letošního roku projevil zájem o setkání s WONKEM profesor Harvardské university dr. Robert Lawrence, údajně člen organizace 'Lékaři pro humanitární právo', který dlel v ČSSR na návštěvě.

Lze předpokládat, že úmrtí jmenovaného vyvolá značnou odezvu u signatářů Charty, dalších vnitřních opozičníků i v zahraničí, se snahou o zneužití jeho smrti k útokům proti ČSSR.

Příčina smrti Pavla WONKY bude objasněna pitvou a po provedení potřebných lékařských laboratorních vyšetření. Předběžně /telefonicky/ bylo lékaři ministerstva spravedlnosti ČR sděleno, že jde pravděpodobně o selhání pravého srdce v důsledku chorobných změn.

Důslednému prošetření všech okolností souvisejících s tímto případem bude oddělením státní administrativy ÚV KSČ věnována mimořádná pozornost. O všech nových a upřesněných skutečnostech Tě budu průběžně informovat.

Se soudružským pozdravem..."

(Jména spoluvězňů byla anonymizována editory.)

O den později následovala:

„Informace o příčinách úmrtí Pavla WONKY.

Pavel WONKA, narozen 23. 1. 1953, náhle zemřel dne 26. 4. 1988 kolem 18.00 hodin ve věznici v Hradci Králové. Zde byl ve výkonu vazby od 5. 4. 1988 pro podezření z přečinu maření úředního rozhodnutí. Okresním soudem Trutnov byl dne 20. 4. 1988 odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 5 měsíců se zařazením do II. nápravně výchovné skupiny. Rozsudek dosud nenabyl právní moci.

Z předběžně informací o provedené soudní pitvě dne 27. 4. 1988 vyplývá, že u Pavla WONKY došlo ke vzniku krevní sraženiny v žilním systému v oblasti předstojné žlázy (prostaty) s následným uvolněním této sraženiny, která se dostala do plic, a zde došlo k ucpání důležitých plicních cév.

Druhotně z tohoto důvodu došlo k přetížení pravé komory srdeční a tím ke ztrátě funkčních schopností srdce, které zapříčinilo selhání srdce. Jedná se o úmrtí náhlé, jehož vznik nebylo možno žádnou preventivní metodou předvídat.

Pitva byla provedena v Ústavu soudního lékařství LFUK v Hradci Králové znalečným týmem vedeným vedoucím Ústavu doc. Srchem. Konečná diagnóza příčiny úmrtí bude upřesněna po doplnění o provedená laboratorní vyšetření.

Z předběžné informace lze tedy vyvodit závěr, že se jedná o nenásilnou smrt Pavla WONKY, která nastala z chorobných příčin.“

Oba dokumenty jsou uloženy v SÚA – A ÚV KSČ, sign. P 68/88, K inf. 4 (29. 4. 1988). Ke smrti P. WONKY srovn. především „Závěrečnou zprávu dočasné komise předsednictva České národní rady pro vyšetření okolností smrti Pavla Wonky“ a „Zprávu o činnosti komise v době od 10. 1. 1991 do 15. 5. 1992“ (včetně předchozích zpráv z 25. 4. 1990 a 10. 1. 1991), popř. „Usnesení vyšetřovatele IMV ČSFR kpt. JUDr. Zdeňka Květoně z 30. 10. 1990“ (ČVS: IM-42/30-90) a „Usnesení náměstka vojenského obvodového prokurátora pplk. Františka Piše z 18. 2. 1992“ (sp. zn. OPv 174/90).

³ Pplk./plk. JUDr. Jozef Tarčák (1941) byl od 1. 11. 1983 náčelníkem VIII. správy FMV, od 1. 8. 1988 letecké správy SNB, 28. 2. 1990 odvolán z funkce, 30. 9. 1990 uvolněn z poměru příslušníka SNB.

⁴ Genplk. Václav Horáček (1925) byl předsedou Svazarmu od roku 1977.

⁵ Z uvedených formulací nevyplývá, že by se OŠ FMV měl ještě během májových opatření sejit. Závěry tohoto OŠ FMV byly rozesílány všem zainteresovaným správním dálkopisem. Srovn. kopii dálnopisu s parafou náčelníka KS SNB Ostrava plk. ing. Kíncla přijatou pod čj. KS-0019/OV-88 28. 4. 1988, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXIII., č. l. 2975-2977. Z dalších písemností o činnosti Státní bezpečnosti na teritoriu Prahy v tomto období je zachována část dokumentace akce „VONKA“ (též „VOŇKA“). Především jde o „Zápis z porady konané dne 5. 5. 1988 u náčelníka S SNB k přípravě bezpečnostního opatření na Staroměstském náměstí dne 6. 5. 1988“:

„Přítomní: ss. CARDA, TOMEŠ, CHMELÍČEK, NECHANICKÝ, SYNEK, BEČVÁŘ, ŠEJVL, JAROCH, BUBENÍČEK, ŘEPÍK, PALEČEK, VACEK, BODNÁR, GOŠ, KOUDELKA – za S SNB

s. ČEŠELSKÝ – za X. S SNB

[?] [s. Carda ?]

– na základě poškozené poštovní zásilky se závadovým obsahem postoupené [?] poštovního úřadu v Praze 1 jsou získány signály o tom, že [?] 6. 5. 1988 se má na Staroměstském náměstí konat od 15.00 hod. náboženská vigilie, které se zúčastní přívrženci CH-77, Jazzové sekce a dalších skupin a skupinek

– vzhledem k možnému dopadu této nepovolené akce je zapotřebí připravit bezpečnostní opatření obdobného složení jako v případě shromáždění osob z okruhu CH-77 v prosinci 1987

– je nutné připravit 2 varianty, a to v oblasti prevence a pro realizaci případného zákroku, protože z textu je zřejmé, že má být vyvolána konfrontace s Bezpečností

– [?] byly postupně na základě připomínek a návrhů upřesňovány podoby obou variant BO

– v době od 21.00 hod. dne 5. 5. 88 do 05.00 hod. dne 6. 5. 88 bude prováděn operativní průzkum zejména ve středu Prahy a dále na místech srazů předpokládaných účastníků – 20 OP StB, 10 OP MS VB, [?] OP OS SNB Praha 1

– dnes večer a zítra v ranních hodinách předvolat vytypované osoby k podání [?] vysvětlení

– [?] hod. dne 6. 5. 88 provést instruktáže příslušníků nasazených [?] filtrech (zde operativci StB + 1 příslušník VB v uniformě a [?] skrytě) – příslušníky filtru a jmenný seznam zajistí s. JAROCH

– v záloze na pracovištích StB dne 6. 5. 88 bude 40 oper. příslušníků

– řídicí štáb BO bude v budově ministerstva obchodu ČSR na Staroměstském nám.

– vlastní opatření bude zahájeno ve 13.30 hod.; od 08.00 hod. bude v prostorech Staroměstského náměstí vykonávat roztroušeně službu 10 přísl. VB + normální služba; se zvláštním zřetelem na okolí Husova pomníku (3 přísl. VB)

– k dokumentaci 5 video spoj. odboru S SNB + 2 videa StB

- pro případný zákrok je nutná politická podpora; pro tento případ mít v záloze 2 roty PP VB s technikou (při srocní davu, po výzvě k rozchodu, perlustrace)
- k dokumentaci činnosti osob narušujících veřejný pořádek provádět perlustraci s uvedením svědků a dat osob (čitelně)
- je nutná přítomnost městského prokurátora a zástupce ONV Praha 1 + NVP
- důležitá role připadá i na činnost občanského aktivu a vlivových skupin

s. TOMEŠ

- zdůraznil, že tato akce nemá žádný náboženský charakter, a proto v případě, že se nějaká skupinka začne modlit a zapalovat svíčky, bude se zde hromadit hodně kolemjdoucích, což už je vlastně srocní a určitý stupeň narušení veřejného pořádku, tedy důvod k zákroku

Na základě připomínek náčelník S SNB ukládá:

1. Zpracovat plán BO s přesnými úkoly jednotlivých sil a prostředků dle vzorového BO

- zpracuje operační oddělení v součinnosti s N S StB a MS VB

2. Zajistit pro případný bezpečnostní zákrok 2 roty PP VB ČSR s příslušnou technikou. Jedna rota bude rozdělena do záloh s nástupem ve 13.00 hod. dne 6. 5. 1988 a 2. rota v pohotovosti od 15.00 hod. tak, aby mohla být nasazena.

- náč. MS VB

3. Nasadit dokumentační techniku (7 video, 15 - 20 fotoaparátů), zajistit uložení plůtků pro případ uzavření Staroměstského nám.

- ZNS SNB pro týl

4. Provádět zvýšenou kontrolu služby v průběhu 5. a 6. 5. 1988

- náč. kontrol. odd. IN S SNB

Dne 6. 5. 1988 od 09.00 hod. se uskuteční následná porada."

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII., č. 1. 982-984.

Den poté - 6. května 1988 - zaslal Carda ministru vnitra ČSSR Vajnarovi „Plán bezpečnostního opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku na Staroměstském náměstí a jeho okolí dne 6. 5. 1988“ (čj. KS-0065/01-88):

„Byly získány signály, že dne 6. 5. 1988 v 15.00 hod. se různými skupinami připravuje vigilie v prostoru Staroměstského náměstí.

Vzhledem k tomu, že na základě poznatků se předpokládá přítomnost většího počtu lidí, navrhujeme bezpečnostní opatření, které bude zajišťováno příslušníky StB a VB.

Cílem bezpečnostního opatření je zejména preventivními opatřeními zamezit neopovolený sraz přívrženců CH-77, Jazzové sekce a jiných protisocialisticky se projevujících skupin a skupinek. Konkrétní bezpečnostní opatření se uskuteční od 13.30 hod. a bude bezprostředně navazovat na zesílený výkon služby pořádkové služby VB včetně operativního průzkumu StB, který začne od 21.00 hod. dne 5. 5. 1988.

K zajištění jednotného velení a koordinovaného postupu při řízení BO

I. zřizují:

štáb bezpečnostního opatření:

velitel: plk. JUDr. Antonín CHMELÍČEK

zástupci: pplk. JUDr. Jaroslav NOVÁK

s. SÁMEK X. S SNB

členové: mjr. ing. Jungmann

pplk. JUDr. Jaroslav ŠEJVL

mjr. JUDr. Václav PALEČEK

s. JAROCH

s. KOUDELKA

s. VACEK

s. MACHEK

s. DVOŘÁK - II. S SNB

s. ZELENÝ - X. S SNB

Poznámka: do štábu bude přizván městský prokurátor s. KUBÁT, s. HOUSKA – NVP operativní skupinu:

velitel: kpt. JUDr. Zdeněk ŠÍPEK – ZN 2a odboru S StB
zástupce: kpt. JUDr. Miroslav LAMAČKA – N 4. odd. 2a odb. S StB
stanoviště: místnost ministerstva obchodu ČSR, Staroměstské nám.
počet sil: 20 StB – od 21.00 hod. dne 5. 5. 88 do 05.00 hod.
dne 6. 5. 88 – operativní průzkum

10 OS SNB Praha 1 – zesílená služba
15 MS VB Praha

110 – příslušníků OP
48 – příslušníků VB v uniformách
4 – operativní pracovníci OS SNB Praha 1
2 – technici spoj. odboru S SNB
1 – technik OS SNB Praha 1 (foto)
4 – technici MS VB (foto)
1 – pyrotechnik MS VB

prostředky: 2 videorecordéry – StB
5 videorecordérů – S SNB
5 foto
23 rdst.

realizační skupiny:

realizační skupina č. 1

velitel: náčelník odd. vyšetřování OS SNB Praha 1
stanoviště: MO VB Benediktská
počet sil: 2 vyšetřovatelé StB
2 vyšetřovatelé VB OS SNB Praha 1
1 oper. pracovník S StB
1 oper. pracovník VB OS SNB Praha 1
3 SIPS OS SNB Praha 1
1 řidič AVIA (PMJ)
4 příslušníci OPS (eskortní skupina VEO)
1 technik OS SNB Praha 1
2 písařky

realizační skupina č. 2

velitel: zástupce náčelníka odboru vyšetřování StB
stanoviště: S SNB Bartolomějská
počet sil: 2 vyšetřovatelé StB
2 vyšetřovatelé OV VB Praha–město
1 oper. pracovník VB OS SNB Praha 1
2 oper. pracovníci S StB
3 SIPS OS SNB Praha 1
1 technik OS SNB Praha 1
2 písařky

zálohy velitele bezpečnostního opatření:

záloha č. 1

velitel: určí OPS MS VB
zástupce: PP VB
stanoviště: MO VB Benediktská
počet sil: 33 příslušníků PP VB

záloha č. 2

velitel: určí OPS MS VB
zástupce: PP VB
stanoviště: Karlovo nám. OŘD
počet sil: 33 příslušníků PP VB MV ČSR

záloha č. 3

velitel: určí OPS MS VB

zástupce: PP VB
 stanoviště: objekt S SNB, Jungmannovo náměstí
 počet sil: 33 příslušníků PP VB MV ČSR

zálohy č. 4, 5, 6

velitelé: 3 OPS MS VB
 zástupci: 3 PP VB
 stanoviště: PP VB
 počet sil: 99 příslušníků PP VB MV ČSR

Trasa nájezdu záloh č. 4, 5 a 6 do prostoru bezpečnostního opatření:
 Českbrodská, Koněvova, Husitská, Trocnovská, 1. pluku, Křížíkova, Švermovy
 sady, tunel pod ÚV, nábr. L. Svobody, nábr. Na Františku, Pařížská, Staroměstské
 nám.

II. ukládám

1/ veliteli bezpečnostního opatření

a/ svolat poradu štábu v 09.00 hod. dne 6. 5. 1988
 b/ v době přípravy zajistit vyhodnocení dosud získaných poznatků a signálů
 c/ zajistit řádnou instruktáž nasazených sil se stanovením konkrétních úkolů pro příslušníky StB, operativního průzkumu VB a pořádkové služby VB, úkoly specifikovat pro situaci včetně určení uzávěr a způsobu rozptýlení davu

d/ zpracovat přehled o průběhu bezpečnostního opatření

e/ organizovat vlastní kontrolní činnost v době přípravy i v průběhu BO

f/ důrazně likvidovat všechny pokusy o narušení veřejného pořádku v souladu se zák. č. 40/1974 Sb. a dalšími souvisejícími předpisy a nařízeními

g/ zajistit hlášenou službu o průběhu BO na operační středisko S SNB

2/ zástupci velitele BO po linii StB

a/ informovat štáb o poznatcích z nepřátelského prostředí, získaných při rozkladné činnosti

b/ organizovat kontrolní činnost po vlastní linii v době přípravy i v průběhu BO

c/ informovat velitele BO o získaných signálech a poznatcích a po dohodě s ním provádět potřebná opatření po své linii

d/ zajistit úzkou součinnost s pracovníky II., VI. a X. S SNB v době přípravy a vlastním průběhu BO

e/ provést instruktáž příslušníků velených na BO dne 6. 5. 88 v 07.15 hod. a v 11.00 hod. na kinosále, 3. patro, Bartolomějská č. 7

3/ zástupci velitele BO po linii VB

a/ provést instruktáž příslušníků VB dne 6. 5. 88 ve 12.00 hod. na zasedací místnosti OS SNB Praha 1

b/ informovat štáb o získaných poznatcích po linii VB

c/ organizovat kontrolní činnost po vlastní linii jak v době přípravy, tak i v průběhu BO

d/ informovat velitele BO o získaných poznatcích a signálech a po dohodě s ním provádět potřebná opatření po své linii

e/ zajistit zvýšený výkon služby ve stanicích Metra od 08.00 hod. dne 6. 5. 88 do ukončení opatření se zaměřením na stanice Můstek, Národní, Malostranská a Staroměstská

4/ zástupci velitele BO pro týl

a/ zajistit v budově ministerstva vnitřního obchodu na Staroměstském nám., Praha 1, místnost pro štáb a operativní skupinu a tuto předat dne 6. 5. 88 ve 13.00 hod. veliteli bezpečnostního opatření. V místnosti vybudovat potřebné spojení

b/ zpracovat plán spojení a zřídit radiostanice se zvláštním kanálem na oper. středisko S SNB. Zajišťovat pravidelné a systematické fungování hlášené služby a spojení mezi jednotlivými skupinami. Zpohotovění provést do 13.00 hod. dne 6. 5. 88

c/ zajistit provoz průmyslové televize a dokumentaci záznamu v prostorách Staroměstského nám., pěší zóny a Václavského nám.

5/ veliteli operativní skupiny

a/ působit s příslušníky operativní skupiny k rozkladu účastníků demonstrace

b/ zjišťovat organizátory a vedoucí, náladu a případný pohyb účastníků

c/ zjišťovat přítomnost a charakter účasti cizinců, zejména činnost cizích novinářů a členů zastupitelských úřadů KS

d/ dokumentovat skutečnosti důležité pro přípravné a soudní řízení, zajišťovat všechny důkazy protiprávního jednání

Poznámka: při instruktáži určí velitel BO rozmístění příslušníků včetně přidělení rdst.

6/ náčelníkům OS SNB Praha 1 – 10

a/ zajistit dne 6. 5. 88 zvýšený výkon služby příslušníky pořádkové a operativní služby

b/ zajistit hláskou službu o všech negativních jevech, souvisejících s připravovanou demonstrací CH-77

c/ zajistit od 18.00 hod. dne 5. 5. 88 úkolování podřízených příslušníků VB k získávání poznatků k chystané akci a předcházet pokusům o psaní nevhodných nápisů, hesel, rozšiřování letáků vyzývajících k účasti na nepovolené tryzně

– od 08.00 hod. dne 6. 5. 88 do ukončení opatření organizovat zvýšený výkon hlídkové služby a vysílat nepřetržitě 2 dvoučlenné operativní hlídky k získávání poznatků

7/ rozmístění příslušníků oper. průzkumů:

[?] přísl. S StB –

[?] přísl. MSVB – provádí noční operativní průzkum dne 5. 5. 88 od 21.00 hod. do 05.00 hod. dne 6. 5. 88 v centru Prahy se zaměřením na výskyt letáků, nápisů vyzývajících k účasti na tryzně v souvislosti s pohřbem WONKY

[?] přísl. S StB

[?] přísl. X. S SNB – provádí operativní průzkum od 08.00 hod. dne 6. 5. 88 do odvolání v centru Prahy se zaměřením na Staroměstské nám., pěší zónu, Václavské nám. a frekventovaná místa

[?] přísl. S StB – provádí oper. průzkum od 13.00 hod. dne 6. 5. 1988 na jednotlivých přístupových komunikacích na Staroměstské nám. s cílem zabránit vstupu zvaným členům zrušené Jazzové sekce, signatářům CH-77 a dalších známých osob, které se obdobných akcí v minulosti zúčastnily

[?] přísl. StB – provádí operativní průzkum od 13.00 hod. dne 6. 5. 88 v prostoru Staroměstského nám.

8/ pořádková služba VB:

[?] příslušníci – provádí výkon služby na Staroměstském nám. u památníku mistra J. Husa

[?] příslušníků – provádí výkon služby v prostoru Staroměstského nám.

9/ dotace příslušníků VB:

[?] přísl. OS SNB Praha 4

[?] Praha 5

[?] Praha 6

[?] Praha 8

[?] Praha 9

[?] Praha 10

[?] přísl.

10/ ROZMÍSTĚNÍ příslušníků StB a VB na stanovištích u filtrů

[?] OP + 3 VB – stanoviště v ul. Melantrichova u průchodu u Kožná

[?] OP + 2 VB – stanoviště v ul. Železná – Kamzíkova

[?] OP + 2 VB – stanoviště u průchodu ul. Železná do ul. Kamzíkova

[?] OP + 3 VB – stanoviště ve vyústění ul. Celetná na Ovocný trh

- [?] OP + 2 VB – stanoviště v ul. Štupartská – Malá Štupartská
- [?] OP + 2 VB – stanoviště ve vyústění ul. Týnská do ul. Malá Štupartská
- [?] OP + 3 VB – stanoviště ve vyústění ul. Dlouhá – V kolkovně
- [?] OP + 2 VB – stanoviště ul. Dušní – Salvátorská
- [?] OP + 3 VB – stanoviště v ul. Pařížská – Kostečná
- [?] OP + 3 VB – ve vyústění ul. Široká – Maislova
- [?] OP + 3 VB – ve vyústění ul. Kaprova – U Radnice
- [?] OP + 3 VB – stanoviště ve vyústění ul. Platněřská – U Radnice
- [?] OP + 3 VB – stanoviště nám. Dr. Vacka – Linhartská
- [?] OP + 2 VB – stanoviště ve vyústění ul. Jilská – Karlova
- [?] OP + 2 VB – stanoviště ve vyústění ul. Michalská – Hlavsova

11/ dotace příslušníků VB:

- [?] přísl. OS SNB Praha 2
- [?] Praha 3
- [?] Praha 4
- [?] Praha 6
- [?] Praha 7

[?] přísl.“

Tamtéž, č. l. 969–977. Poslední příloha obsahovala kanály a volací znaky pro spojení mezi nasazenými součástmi. Např. operační středisko mělo volací znak LUNA, velitel opatření znak MLUVA a záloha č. 1 – 6 PAST 1 až PAST 6 (šlo o spojení PP VB na vlastní frekvenci).

Téhož dne se ještě konala u náčelníka S–SNB součinnostní porada „k zajištění BO na Staroměstském náměstí v souvislosti s pohřbem Pavla WONKY“ (viz její zápis z 13. května 1988, čj. KS-0065-11/9-88):

„Přítomni: ss. CARDA, CHMELÍČEK, SYNEK, BEČVÁŘ, NOVÁK, ŠEJVL, BUBENÍČEK, JAROCH, PALEČEK, NOSEK, VACEK, KOUDELKA, MACHEK – za S SNB s. DVOŘÁK – za II. S SNB, s. JODAS – za SV StB, s. SÁMEK – za X. S SNB, s. TURKOVÁ – za MP Praha, s. HOUSKA – za NVP, s. KOTRBA – za OV KSC Praha 1, s. DANDA – za MŠ LM MV KSC, s. SOUŠEK – za ONV Praha 1

Poradu zahájil a řídil náčelník S SNB genmjr. JUDr. CARDA.

V úvodu svého vystoupení seznámil přítomné funkcionáře NV a LM se zaměřením připraveného opatření. Zdůraznil, že hlavním naším úkolem je prevence, tzn. nepřipustit na Staroměstském náměstí žádné provokace ze strany antisocialistických skupin v souvislosti s pohřbem WONKY, který bude probíhat ve Vrchlábí dnes, t. j. 6. 5. 88 od 15.00 h.

– dále požádal s. SOUŠKA z ONV Praha 1, aby v zájmu maximálního dodržování klidu a veřejného pořádku byli nasazeni v prostoru Staroměstského náměstí, Václavského náměstí, pěší zóny členové MIVP (s. SOUŠEK uvedl, že nasadí 20 členů)
– dále na základě získaných informací by bylo vhodné, aby ONV Praha 1 požádal písemně o zajištění klidu a veřejného pořádku v prostoru Staroměstského náměstí (s. SOUŠEK zašle požadavek mezi 11. – 12. h.)

– zdůraznil, že opatření jsou prováděna v obdobném rozsahu jako v prosinci 1987; informoval dále, že neaktivnější členové CH-77, Jazzové sekce budou zváni na podání vysvětlení

– požádal s. SOUŠKA o vyslání 3 pracovníků ONV Praha 1, aby od 14.00 hod. byli přítomni ve štábu v budově ministerstva obchodu k případnému vyhlášení výzev (s. SOUŠEK vyslovil souhlas)

– při provokacích budou příslušníci SNB postupovat v souladu s normami socialistické zákonnosti, nedovolíme však čtení výzev či vztýčování hesel nebo transparentů, takové osoby budou předvedeny k podání vysvětlení

– zdůraznil, že na požádání s. JODASE ze SV StB je nutné věnovat pozornost organizování nebo uskutečnění podpisové akce

– dále požádal náčelníka MŠ LM s. DANDU, aby 30 příslušníků LM v civilním oděvu

bylo nasazeno v okolí sochy J. Husa od 14.00 hod. (s. DANDA s požadavkem souhlasil)

– v prostoru Staroměstského náměstí budou nasazeni příslušníci s fotoaparáty a videokamerami

s. TURKOVÁ

– informovala, že v řídicím štábu bude přítomen prokurátor, v dosažitelnosti budou i další prokurátoři a je zajištěn kontakt i na GP ČSR

s. HOUSKA

– upozornil, že ve stejnou dobu na NVP bude shromážděno asi 500 – 600 osob, které se zúčastní slavnostního předávání vyznamenání

Po odchodu funkcionářů LM, OV KŠČ a ONV dokladovali:

s. JAROCH

– skupinu osob, které budou předvedeny k podání vysvětlení, tvoří GRUNTORÁD, HÁJEK, PALOÚŠ, LAMPEK, STÁREK, HAJNA, MRÁZ, VEVERKA, MARKS, VONDRA, PAVLÍČEK, CHADIMA – k jejich vytěžování zajištěny místnosti na Olšanské

– v prostoru Staroměstského nám. zřízeno 15 filtrů z operativy StB a X. S SNB, které budou zajišťovat předání známých osob z okruhu CH-77 realizačním skupinám

– pod operativním dohledem jsou ZÁZVORKA (nemocen – doma) a Martin SÝKORA

s. DVORÁK

– podle informací má odejet do Vrchlabí skupina AFP a ARD, pohyb zájmových cizinců je minimální, nejsou zjištěny zájezdy, delegace

– upozornil, že akce na Staroměstském nám. se může zúčastnit ze ZÚ USA tajemník NORMAN

s. JODAS

– požádal, aby při prováděných bezpečnostních prohlídkách nebo výkonem služby v prostoru náměstí je nutné věnovat pozornost, zda neprobíhá podpisová akce. Jedná se o podpis ostré provokativní výzvy srovnatelné s obsahem '2000 slov'; v případě výskytu je potřebná perfektní dokumentace, aby byla použitelná pro vyšetřování

s. SÁMEK

– je zřejmé, že hlavní osoby CH-77, Jazzové sekce budou mimo předvedených zúčastněny ve Vrchlabí a na Staroměstském nám., budou 2. a 3. garnitury

– ze Slovenska byl zjištěn neprovozený poznatek o tom, že akce má být zrušena, ale jisté osoby by se měly sejít 2 nebo 3 stanice od nám. VRSR – zpráva je zkomolená – dává na vědomí, aby se s touto eventualitou mohlo počítat

s. PALEČEK

– připraveno je 5 videokamer, rozdány radiostanice, přehledy volacích znaků a telef. seznamy

– připraveno je 10 megafonů, 2 vodní děla v kasárnách na Pohořelci

– zajištěna služba na stomatologii a chirurgii

– na městském rozhlasě přítomen technik NVP + technik S SNB

s. NOVÁK

– v 11.00 hod. proběhne instruktáž, připraveno k nasazení 199 příslušníků PP VB

– 10 příslušníků VB v uniformách bude vykonávat službu v prostoru náměstí; 3 autohlídky PMJ + 8 vozidel bude v záloze; nasadí 5 fotografií z DI a regulovčičky v záloze ŠPO; pro nasazení PP VB postavena trasa

s. CARDA

– hlavním posláním BO je aktivní prevence, k tomu je zapotřebí plnit přesné úkoly ve filtrech, na všech stanovištích

– při zákrocích postupovat dle právních norem, ale rázně a rychle; zajišťovat svědky, aby byla kvalitní dokumentace

– věnovat pozornost kvalitě instruktáží nasazených příslušníků, ukrytí techniky, pro případ výpadku spojení mít v záloze spojky

– vyklizování nebo uzavření Staroměstského nám. pouze na pokyn velitele BO

– štáb BO zahájí svou činnost ve 13.30 hod. a do příchodu NS SNB bude velet s. CHMELÍČEK

- mít připraveny tlumočníky
  - příslušníci IN S SNB budou v terénu pomáhat
  - operativa musí perfektně typovat iniciátory (podpis, místo, co dělá), aby mohla být dokumentována přesně činnost.“
- Tamtéž, č. l. 1001–1003.

Akci uzavřela „Informace o průběhu bezpečnostního opatření konaného dne 6. 5. 1988 k zabránění narušení klidu a veřejného pořádku v Praze 1“:

„Na základě zjištěných poznatků, že na den 6. 5. 1988 v 15,00 hod. různé skupiny připravují v prostoru Staroměstského náměstí tzv. vigilií v souvislosti se současně probíhajícím pohřbem Pavla WONKY ve Vrchlabí, bylo provedeno bezpečnostní opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku. Bezpečnostní opatření zajišťovali příslušníci S SNB hl. m. Prahy a SČK v úzké součinnosti s X. a II. S SNB v souladu s požadavkem ONV Praha 1.

Cílem opatření bylo zejména preventivními prostředky zamezit nepovolenému srazu přívrženců CH 77, Jazzové sekce a jiných protisocialisticky zaměřených osob.

K tomu bylo využito zesíleného výkonu pořádkové, dopravní služby a úkolů vyplývajících z RNS SNB č. 9/88. Tato opatření byla rozšířena o operativní průzkum v centru a na vytipovaných místech hl. m. Prahy prováděný od 21.00 hod. dne 5. 5. 1988.

Vzhledem k předpokládané účasti přívrženců CH 77, Jazzové sekce, VONS a Undergroundu bylo vytipováno 15 osob, které se v minulosti aktivně podílely na pokusech zorganizovat obdobné akce. Z těchto osob bylo 7 zastíženo a vyzváno k podání vysvětlení dle § 19 zák. 40/74 Sb. Jednalo se o sig. CH 77 Fr. STÁRKA, Ladislava HEJDÁNKA, Jaroslava HAJNU a členy Jazzové sekce Luďka MARKSE, Martina SYKORU, Ivu VOJTKOVOU – družka Fr. STÁRKA a Otakara VEVERKU. Se všemi jmenovanými byl sepsán zápis o výpovědi. Při předvádění O. VEVERKY z pracoviště n. p. Konstruktiva, Domažlická 15, kde pracuje jako noční hlídač, bylo zde zjištěno větší množství závadových písemností. Veškeré tyto materiály byly zajištěny. Jednalo se např. o připravovaný článek k opatření bezpečnosti v Bratislavě, Infochy, různé samizdaty a zhodnocení protestní akce, kterou uspořádali k výročí LENONA v roce 1987, a návrh organizace obdobné akce v letošním roce. Dále byli pod operativní kontrolou Ivo ZÁZVORKA, člen JS, a Radim PALOUŠ, sig. CH 77, a někteří prac. ARD.

Vlastní bezpečnostní opatření v prostoru Staroměstského náměstí bylo zahájeno ve 13,00 hod. Součástí tohoto opatření byla kontrola osob na 15ti filtrech na přístupových trasách ke Staroměstskému náměstí. Cílem kontrol bylo znemožnit účast na plánované vigilii vytipovaným osobám z prostředí JS, CH 77 a Undergroundu. V rámci tohoto opatření bylo předvedeno 15 osob.

Na Staroměstském náměstí došlo v 15,00 hod. pouze k narušení veřejného pořádku u pomníku J. Husa dvěma muži. Jednalo se o Johna BOKA, nar. ... 1945, zam. Divadlo na Vinohradech, bytem Praha 8, ..., který na připravený papír formátu A 2 napsal černým fixem text: 'Právo končí tam, kde začíná jeho zneužití – Pavel WONKA'. Uvedený plakát se pokusil na Staroměstském náměstí v prostoru sochy J. HUSA rozvinout. Druhý muž, SKOUMAL Miroslav, nar. ... 1946, zam. v n. p. Vodní zdroje Praha 5 – Zličín, závod 01, bytem Praha 2, ..., přišel na Str. náměstí společně s BOKEM a po celou dobu byl přítomen jeho jednání. Sám nesl kytici červených květů a pomáhal BOKOVI při psaní plakátu. Jmenovaní byli vyzváni přísl. SNB, aby od narušování veřejného pořádku upustili. Vzhledem k tomu, že této výzvy neposlechli a naopak se snažili upoutat pozornost kolemjdoucích občanů rovinutím uvedeného plakátu a hlasitým provoláváním jeho textu, byli předvedeni. Ve 14,50 hod. se dostavili na Staroměstské nám. pracovníci ARD.

Vzhledem k tomu, že uvedená opatření splnila svůj cíl a k zamyšlené vigilii ani k dalšímu narušení veřejného pořádku nedošlo, opustili pracovníci ARD, kteří měli tato protispolečenská vystoupení 'dokumentovat', prostor Staroměstského náměstí v 16,45 hod.

Protože v prostoru Staroměstského náměstí nedošlo k narušení klidu a veřejného pořádku, byla akce v tomto prostoru v 17,00 hod. ukončena. V rámci bezpečnostního opatření byl nadále prováděn zvýšený výkon pořádkové služby příslušníků VB a operativní průzkum příslušníků StB na území hl. m. Prahy do 06,00 hod. dne 7. 5. 1988.“

Tamtéž, č. 1. 995-997.

Cardova „Informace o prováděném bezpečnostním opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku v souvislosti s pořádáním nepovolené III. výstavy obrazů výtvarníků tzv. druhé kultury na Střeleckém ostrově v Praze 1“ (čj. KS-366/01-88) pro ministra vnitra ČSSR V. Vajnara zase popisovala opatření vůči akci „druhé“ kultury z konce května:

„Dne 21. 5. 1988 bylo příslušníky Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje v době od 10,30 do 17,00 hodin prováděno bezpečnostní opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku v souvislosti s pořádáním III. výstavy obrazů výtvarníků tzv. druhé kultury na Střeleckém ostrově v Praze 1.

Uspořádání výstavy, jejíž zahájení bylo stanoveno na 12,00 hodin dne 21. 5. 1988, zorganizoval signatář CHARTY 77 František STÁREK, nar. ... 1952, bytem Praha 2, ... Součástí výstavy měl být od 13,00 hodin koncert neregistrované hudební skupiny 'Ostré nože' pod vedením Jiřího FIALY, přičemž zařazením koncertu bylo sledováno zajištění maximální účasti příznivců undergroundu na této akci. Hlavním záměrem bylo prezentovat tuto akci jako paralelní strukturu ve vztahu ke Svazu výtvarníků a ČFVU. V tomto duchu byla v zájmovém prostředí prováděna publicita za využití samizdatu VOKNOVINY č. 6, na jehož tvorbě a kolportaci se podílí František STÁREK, Ivan JIROUS a Zbyněk FIŠER.

Ve smyslu schváleného plánu opatření byl STÁREK dne 18. 5. 1988 předvolán na Odbor školství a kultury ONV Praha 1, kde mu bylo vedoucím OŠK dr. Karlem Šimkem a obvodní inspektorkou kultury Dariou Červinkovou sděleno, že o povolení akce s výstavou nebylo požádáno, a proto není tato povolena. STÁREK zápis z uskutečněného jednání s tímto závěrem podepsal, avšak rozhodnutí OŠK odmítl respektovat.

Vzhledem k této skutečnosti byl v zájmovém prostoru od 10,30 hodin dne 21. 5. 1988 organizován příslušníky Správy StB Praha operativní průzkum v počtu 1 + 6 OP a současně zajištěn výkon hlídkové služby VB OS SNB Praha 1 v celkovém počtu 6 příslušníků. Kromě toho byla na OS SNB Praha 1 vyčleněna záloha (2 + 2 + 30).

V 11,30 hodin se na Střeleckém ostrově ve směru toku Vltavy shromáždilo cca 30 osob a 5 vystavovatelů začalo instalovat své exponáty. Ve 12,00 hodin bylo v zájmovém prostoru přítomno přibližně 80 osob a na 7 místech ve volné přírodě instalováno celkem 30 exponátů. Daný stav za proměnlivého počtu návštěvníků, který nepřesáhl 100 osob, trval prakticky až do skončení výstavy.

Ve 12,10 hodin byl zaznamenán příchod Františka STÁRKA ve společnosti jeho družky Ivy VOJTKOVÉ (... 1957). Krátce na to byl ve 12,15 hodin STÁREK přítomným vedoucím OŠK ONV Praha 1 dr. Šimkem a obvodní inspektorkou kultury s. Červinkovou upozorněn na rozhodnutí OŠK ze dne 18. 5. 1988 a požádán, aby akci ukončil. STÁREK přislíbil, že ve 13,00 hodin bude prostor vyklizen. Ve 13,00 hodin osobně vyzval přítomné vystavovatele a další účastníky k odchodu. Přítomných přibližně 100 osob jeho výzvu uposlechlo a ve 13,10 hodin byl zájmový prostor bez zákroku příslušníků SNB vyklizen. K vystoupení shora uvedené hudební skupiny v důsledku této skutečnosti nedošlo.

Po ukončení popisované akce byla na rozhodových trasách prováděna perlustrace vytypovaných osob (perlustrováno celkem 15 osob), z nichž jedna osoba byla dle § 20 odst. 3 zák. č. 40/74 Sb. předvedena na MO VB Bartolomějská za účelem ověření totožnosti. Jednalo se o signatáře CH-77 Jiřího GRUNTORÁDA, nar. ... 1952. U jmenovaného byla ve smyslu § 25 zák. č. 40/74 Sb. provedena bezpečnostní prohlídka, při které byl odňat 1 kus magnetofonové kazety Sony MC 60. Po provedených úkonech byl GRUNTORÁD ve 14,35 hodin propuštěn.

Operativním průzkumem byla zaznamenána přítomnost následujících signatářů CH-77 na akci: Petr UHL, nar. ... 1941, Hana ŠABATOVÁ, nar. ... 1951, Jiří GRUNTORÁD, nar. ... 1952, Ivan LAMPER, nar. ... 1957, Otakar VEVERKA, nar. ... 1956, Jaroslav ONDRÁK, nar. ... 1961, František STÁREK – jak je výše uvedeno, Miroslav VODRÁŽKA, nar. ... 1954, a Ivan HAVEL, nar. ... 1938.

Přítomnost pracovníků ZÚ kapitalistických států a pracovníků západních sdělovacích prostředků zjištěna nebyla.

V průběhu akce byla prováděna fotodokumentace, včetně využití videotechniky.

Po zhodnocení situace byl v 15,00 hodin snížen počet nasazených sil a prostředků. Do 17,00 hodin byly v prostoru Střeleckého ostrova a Žofina ponechány 2 dvojčlenné hlídky VB.

V průběhu vlastní akce a po jejím skončení nedošlo k narušení klidu a veřejného pořádku. Záloha nebyla vzhledem k situaci nasazena.

S vedoucím OŠK ONV Praha 1 dr. Karlem Šimkem bylo dohodnuto, že v případě potřeby bude k dispozici v místě bydliště v Praze 6 – Hostivice, ..., tel. 395 138.

Na místě konání akce byl po celou dobu opatření přítomen zástupce náčelníka Správy StB Praha mjr. JUDr. Jiří Březina a zástupce náčelníka MS VB Praha pplk. JUDr. Jaroslav Novák.“

Tamtéž, č. l. 944–966. Spolu s touto informací byla Vajnarovi postoupena i fotodokumentace některých exponátů a zúčastněných osob.

Dokument 7a

1988, 4. srpna, Praha. – Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 4. srpna 1988.

[...]a

Sekretariát
operačního štábu FMV

V Praze dne 4. srpna 1988
PŘÍSNĚ TAJNÉ!
OV-0025-2/S-88
Výtisk číslo: 22
Počet listů: 8
Příloha: 1/7

Schvalují: [...]b

genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
I. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV

Závěry z jednání operačního štábu FMV konaného dne 4. srpna 1988

Jednání operačního štábu FMV řídil jeho náčelník, I. náměstek ministra vnitra ČSSR genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.

Jednání OŠ FMV se kromě jeho členů zúčastnili zástupce vedoucího XIII. oddělení ÚV KSČ s. Jakub SOLÍK a náčelníci (zástupci náčelníků) KS SNB.¹

Program jednání:

- 1) Zahájení zasedání OŠ FMV
- 2) Informace o současném vývoji bezpečnostní a operativní situace na území ČSSR

[...]c

- 3) Doplnění bezpečnostní situace členy OŠ FMV
- 4) Informace členů OŠ FMV o případných vlastních opatřeních, která již přijali v souvislosti se zajištěním klidu a veřejného pořádku u příležitosti výročí 21. srpna
- 5) Projednání úkolů k zajištění klidu a veřejného pořádku u příležitosti výročí 21. srpna
- 6) Různé

K bodu číslo 1

V úvodu jednání přítomné přivítal I. náměstek ministra vnitra ČSSR a náčelník OŠ FMV genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.[,] a informoval je o reorganizaci FMV a s ní spojenou změnou ve složení OŠ FMV.² K RMV ČSSR č. 12/1988, který řeší zřízení útvarů FMV a útvarů podřízených FMV, bude v dosud přesně neurčeném termínu měsíce srpna t. r. provedena celostátní porada.

K bodu číslo 2

Informaci o bezpečnostní situaci na území ČSSR přednesl s. Rozhoň.

K bodu číslo 3 a 4

Informaci o bezpečnostní situaci na území ČSSR doplnili a o přijatých opatřeních a jejich realizaci informovali:

s. genmjr. Carda³

Aktivita vnitřního protivníka, která směřuje k vyvolání masovějších provokačních shromáždění, nenalézá širší ohlas a podporu. Signalizovaným místem (ze zachycených 20 ks letáků) tzv. pokojné manifestace by mělo být dne 21. srpna Václavské náměstí. Tyto letáky na sobě nemají daktyloskopické stopy. Postup proti uvedené protispolečenské činnosti probíhá podle zpracovaného „plánu souhrnných opatření“. Jsou prověřovány 4 podezřelé osoby.⁴

Předsedovi CZV KSČ oborového ředitelství Vodních staveb – Metrostav v Praze 7 byl zaslán strojem psaný dopis, v němž pisatel uvádí některé „nahromaděné nedostatky ve straně“ a požaduje jejich projednání. Pro případ, že se tak nestane, vyhrožuje „opatřením proti předsedům CZV KSČ, jednotlivým ředitelům, vedoucím pracovníkům apod.“. Byla přijata opatření v součinnosti s II. S SNB.

Západoněmecký ARD, rakouský ÖRF a švýcarský rozhlas připravují akci, při které mají být „živě“ vysílány rozhovory mezi exponenty v zahraničí (Mlynář, Pelikán, Hejzlar apod.) a pravicovými živly v ČSSR. Prostřednictvím tzv. telemostů mají být – dle získaných poznatků – vysílána z ČSSR i různá interview, zejména 21. 8. 1988. RSE má být toho dne vysílána anketa, jejímž základem se má stát odpověď Dany NĚMCOVÉ na otázku „Jak jsem se probudila 21. srpna 1968?“

s. pplk. Vykypěl⁵

II. správa SNB pracuje na poznatku k zamýšlenému vstupu protivníka do vysílání čs. televize za využití techniky z PLR. Pracovníci II. správy SNB již konzultovali uvedenou otázku s polskými přáteli a věnují jí maximální pozornost.

s. pplk. Zamykal

Ve dnech 21. – 24. července 1988 došlo mezi železničními stanicemi Čierná nad Tisou a Česká Třebová k narušení přepravované zásilky výbušnin a odcizení 40 kg tritolu. Údaje k tomuto případu doplnil s. Blažek.⁶ S. Zamykal navrhl, aby II. správa SNB předala potřebné údaje KS SNB, FS VB a zapojila je do objasňování případu.

s. plk. Muzikář⁷

V současné době je zvýšený pohyb na čs. státní hranici. Je zjišťován i větší počet případů převážení různých tiskovin.

s. genmjr. Sochor⁸

Do ČSSR přijede v nadcházejícím období asi 10 filmařských týmů z kapitalistických států s úmyslem zadokumentovat události v souvislosti s výročí 21. srpna. Svě příjezdy maskují udáváním jiných důvodů pobytu a cestují přes tzv. třetí státy.

s. pplk. Mencl

Je aktivizována agentura v hotelích a přijímána opatření s cílem získat přehled o pobytu a jednání pracovníků těchto týmů filmařů.

S dalšími příspěvky k projednávaným bodům jednání vystoupili ss. Puklický,⁹ Tříška,¹⁰ Žalman,¹¹ Blažek, Škarka,¹² Sedlák,¹³ Korbel,¹⁴ Horák a Žalud.¹⁵

s. plk. Vacek¹⁶

Písemně dokladoval součinnostní dohody s mimorezortními orgány, zaměřené k opatřením v souvislosti se zajištěním klidu a veřejného pořádku u příležitosti sledovaného výročí.

s. pplk. Pílský

Informoval o provedené analýze stavu sil a prostředků SNB k plnění úkolů. Poukázal v něm na nežádoucí sebeuspokojování některých náčelníků a operativních pracovníků StB, kteří hodnotí tendenčně kladně současnou situaci. Prověrka dokumentů z toku informací však prokázala nedostatky v jejich práci.

Přetrvávajícím problémem zůstává trestná činnost příslušníků páchaná pod vlivem alkoholu.

Závěry k bodu 3 a 4

I. náměstek ministra vnitra ČSSR a náčelník OŠ FMV, genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.[.] přijal tento závěr:

Současná bezpečnostní situace je charakterizována výraznou aktivizací vnitřního i vnějšího protivníka s cílem dosáhnout u příležitosti nadcházejícího výročí 21. srpna nepřátelské akce masovějšího rozsahu. Na podkladě analýzy bezpečnostní situace a získaných poznatků lze očekávat zejména tyto tři základní varianty jeho jednání:

a) Demonstrace nepřátelských projevů formou masovějšího rozšiřování letáků či jiných tiskovin, psaní nápisů apod., a to zejména na významných místech našich měst. Uvedené formě nepřátelské činnosti je nutné věnovat maximální pozornost a k jejímu zabránění nasadit na kritickou dobu (počínaje asi 3 dny před a konče den po 21. srpnu) co nejpočetnější síly.

Úkolem náčelníků S SNB hl. m. Prahy a Šck., S SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk. a KS SNB je přijmout taková opatření, aby v centrech a na významných místech měst nedošlo k nepřátelskému jednání uvedeného charakteru ve větším měřítku. Pokud dojde k pokusu o takové jednání, musí být zadržen pachatel.

S ohledem na místní podmínky citlivě volit kam a v jakém množství vysílat uniformované či operativní hlídky. (Je nežádoucí, aby docházelo k většímu soustředění hlídek v uniformách).

Operativní hlídky vysílat i do nočních linek hromadné dopravy osob. Lze předpokládat, že někteří pasažéři by se mohli pod vlivem alkoholu dopouštět trestné činnosti sledovaného charakteru.

- b) Tzv. rozptýlené demonstrace. V tomto případě půjde zejména o odhalování iniciátorů, a to již v zárodku a za plného využití agentury. V případě, že budou některé osoby nosit trikolory, jim je nelze strhávat. Soustřeďování informací k této formě činnosti, jejich analýza a koordinace postupu náleží II. správě SNB.

Pozornost je nutné věnovat všem oficiálním i neoficiálním akcím, kde může dojít k jejich zneužití protivníkem k protispolečenskému jednání (podpisové akce, provokace, apod.).

- c) Přímé masovější nepřátelské vystoupení kolem nebo přímo 21. srpna.

K tomu je nutné pečlivě prověřit celý systém územních a dílčích plánů MBO a MBA a připravenost pořádkových jednotek SNB i VB.

Náčelníci S SNB hl. m. Prahy a Sčk., S SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk. a KS SNB zajistí informovanost vedoucích tajemníků KSČ a KSS na svých teritoriích o možných nepřátelských akcích protivníka a projednání způsobů, jakými budou řešeny.

K bodu číslo 5

I. náměstek ministra vnitra ČSSR a náčelník OŠ FMV genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc., uložil tyto úkoly:

Náčelník II. správy SNB

- Na podkladě jednání OŠ FMV zpracovat informaci o úkolech v souvislosti se zajištěním klidu a veřejného pořádku u příležitosti nadcházejícího výročí 21. srpna a navrhnout v ní konkrétní opatření. Informaci předložit I. náměstkovi ministra vnitra ČSSR do 15. srpna 1988.¹⁷
- Dne 8. srpna 1988 dokladovat I. náměstkovi ministra vnitra ČSSR přijatá opatření v souvislosti s Osmým světovým kongresem medicálního práva, který se koná ve dnech 21. – 25. srpna t. r. v pražském Paláci kultury.

Náčelníci VI., XIII. správy SNB

Učinit vše pro to, aby bylo protivníkovi znemožněno „vstoupit“ do vysílání čs. televize. Ke splnění tohoto závažného úkolu nešetřit síly ani prostředky. Úkol konzultovat s přáteli z NDR. Připravit se na neprodlený zásah pro případ takového jednání. Pokud by se plně nepodařilo zabránit narušení vysílání, mít informace k vysvětlení okolností (odkud vysíláno, jakým způsobem apod.).

Náčelník PS útvaru 9600

Přijmout opatření na státní hranici k zabránění převozu závadových tiskovin a materiálů sloužících k teroristickým akcím.

Náčelníci II. správy SNB, správy pasů a víz SNB, PS útvaru 9600
Analyzovat příjezdy cizinců do ČSSR, typovat mezi nimi zájmové osoby, mít přehled o jejich pohybu a paralyzovat jejich nepřátelský vliv. Zaměřit pozornost i na tzv. deklasovanou mládež.

Náčelníci II. správy SNB, správy spojení SNB

Přijmout opatření za součinnosti pracovníků Spojů k ochraně dálno-
pisné sítě proti zneužití.

Náčelníci II. správy SNB, federální správy VB¹⁸

Přijmout opatření k objasnění případu zcizení trhaviny tritol v prů-
běhu přepravy mezi železničními stanicemi Čierna nad Tisou a Česká
Třebová. Podle potřeby do jednotlivých úkolů zapojit i KS SNB.

Náčelníci federální správy VB, S SNB hl. m. Prahy a Sčk., S SNB hl. m.
SSR Bratislavy a Zsk., KS SNB

Organizovat, s ohledem na stanovené úkoly, preventivně bezpečnostní
akce a směřovat je zejména k problémům, které mají přímý vliv na
zajištění klidu a veřejného pořádku u příležitosti výročí 21. srpna.

Náčelníci správy spojení SNB, KS SNB

Přijmout opatření ke kvalitní dokumentaci anonymních telefonátů
a odhalování jejich pachatelů.

Náčelníci S SNB hl. m. Prahy a Sčk., S SNB hl. m. SSR Bratislavy
a Zsk., KS SNB

Přijmout opatření, zaměřená proti možnosti zneužít sirény, zejména
dne 21. srpna.

Členové OŠ FMV, náčelníci KS SNB

- Zajistit dodržování zásad informačního toku. Závažné informace ne-
prodleně hlásit telefonicky I. náměstkovi ministra vnitra ČSSR a ná-
čelníkovi OŠ FMV, genmjr. ing. Alojzu LORENCŮVI, CSc.
- S ohledem na rozsah plněných úkolů a vývoj bezpečnostní situace
stanovit po dobu MBO potřebné procento pohotovosti a dosažitel-
nosti podřízených příslušníků.
- Úkoly, které vyplývají z jednání OŠ FMV, rozpracovat a zahrnout do
plánů činnosti.

Sekretariát OŠ FMV

Zpracovat závěry z jednání OŠ FMV a s informací o bezpečnostní si-
tuaci v ČSSR rozeslat členům OŠ FMV a náčelníkům KS SNB.

Termín příštího zasedání OŠ FMV bude stanoven dodatečně.

*A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 104–110. – Kopie
strojopisu.*

^a Uprostřed razítkem datum „8. srpna 1988“.

^b Vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“ (viz Dok. 3).

^c Vpravo razítko HS PS a OSH (viz Dok. 2); došlo 8. srpna 1988, č. j. 006009/88–6, přílohy 1/7+7.

¹ Mezi náčelníky KS SNB nenastaly k počátku srpna 1988 žádné změny (srovn. pozn. 1 Dok. 3). Z I. zástupců náčelníka KS SNB (= náčelníci S–StB) jsou k tomuto termínu identifikováni: plk. JUDr. Antonín Chmelíček (1940), od 1. 7. 1987 náčelníkem S–StB Praha, od 15. 4. 1989 náčelníkem S–SNB hl. m. Praha a Sčk.; pplk. Václav Říha (1936), od 1. 1. 1988 náčelníkem S–StB KS SNB Ústí nad Labem, 15. 12. 1988 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka KS SNB; pplk. Jan Ludvík (1944), 1. 3. 1988 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka S–StB Plzeň, od 1. 7. 1988 náčelníkem, 1. 2. 1990 odvolán z funkce, 6. 7. 1990 ukončen služební poměr příslušníka SNB; pplk./plk. JUDr. Jan Puklický (1940), od 20. 1. 1988 náčelníkem S–StB Brno, 16. 2. 1990 do zálohy pro přechodně nezařazené, 31. 3. 1990 uvolněn ze služebního poměru; mjr./pplk. JUDr. Miroslav Naglík (1948), od 20. 1. 1988 náčelníkem S–StB Ostrava, 15. 2. 1990 odvolán z funkce, 30. 4. 1990 uvolněn ze služebního poměru; pplk. JUDr. Josef Veselý (1943), od 1. 1. 1986 náčelníkem S–StB České Budějovice, 25. 1. 1990 odvolán, 25. 6. 1990 propuštěn ze služebního poměru; pplk. JUDr. RSDr. Josef Hakl (1940), od 1. 11. 1983 náčelník S–StB Hradec Králové, 15. 2. 1990 odvolán, 30. 6. 1990 uvolněn ze služebního poměru; pplk. JUDr. Ladislav Horák (1947), 1. 8. 1986 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka S–StB Bratislava, od 1. 10. 1986 náčelníkem, 8. 2. 1990 odvolán, 31. 3. 1990 uvolněn ze služebního poměru; pplk. JUDr. Štefan Sarnovský (1940), od 1. 7. 1981 náčelníkem S–StB Košice, 16. 1. 1990 zproštěn výkonu služby, 15. 2. 1990 odvolán a 31. 1. 1991 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.

² Rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 12 z 22. července 1988 zrušil k 31. 7. 1988 tyto organizační celky (se vztahem k OŠ FMV): Kancelář MV ČSSR, sekretariát FMV, inspekci MV ČSSR, kádrovou správu FMV, správu pro politickovýchovnou, vzdělávací, kulturní a propagační činnost FMV, ekonomickou správu FMV, správu hospodářského zabezpečení FMV, správu spojení FMV, zvláštní správu FMV, správu vývoje automatizace FMV, technickou správu FMV, leteckou správu FMV, hlavní správu rozvědky, správu kontrarozvědky pro boj proti vnějšímu nepříteli, správu sledování, správu ochrany stranických a ústavních činitelů, správu výkonné zpravodajské techniky, správu kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu nepříteli, správu kontrarozvědky pro ochranu ekonomiky, správu kontrarozvědky v Bratislavě, správu vyšetřování Státní bezpečnosti, správu pasů a víz, federální správu VB, hlavní správu Pohraniční stráže a ochrany státních hranic, správu vojsk MV. Zároveň k 1. 8. 1988 zřídil: vnitřní a organizační správu, inspekci MV ČSSR, kádrovou správu FMV, správu pro plán, rozpočet a sociální zabezpečení FMV, hlavní správu rozvědky SNB, hlavní správu kontrarozvědky SNB, správu sledování SNB, správu ochrany stranických a ústavních činitelů SNB, správu zpravodajské techniky SNB, správu zpravodajské kontrarozvědky SNB v Bratislavě, zvláštní správu SNB, správu vyšetřování StB, federální správu VB, správu spojení SNB, leteckou správu SNB, hlavní správu Pohraniční stráže a ochrany státních hranic a správu vojsk MV (opět zde není úplný výčet útvarů; jde pouze o ty, jejichž náčelníci byli delegováni do OŠ FMV).

³ Již 2. 8. 1988 se konala pod patronací genmjr. Cardy tzv. konference – viz zápis mjr. Bartuňka „o konferenci náčelníka S SNB vydané dne 2. 8. 1988 o 07.45 pro náčelníky OS SNB Praha 1 – 10“ (čj. KS–496–6/01–88): „Konferenci zahájil náčelník S SNB genmjr. JUDr. CARDA. V úvodu si ověřil účast náčelníků, slyšitelnost a srozumitelnost. Ohlásili se všichni – OS SNB Praha 1 – 10. Vzněl dotaz, zda na všech OS SNB byly zpracovány plány opatření v souvislosti s 20. výročím internacionální pomoci vojsk VS v srpnu 1968. Náčelníci OS SNB Praha 1 – 10 potvrdili zpracování vlastních plánů.

Dále aktivizovat všechna ustanovení RNS SNB č. 4/88. Zdůraznil všechny konkrétní úkoly a k jednotlivým bodům nařídil přijmout konkrétní opatření. U preventivně bezpečnostních akcí doporučil nečekat, podle bezpečnostní situace navrhnout a realizovat. Nejvyšší důraz položil na rychlou, konkrétní a včasnou hlásnou službu o získaných poznatcích k srpnovému událostem. Nařídil náčelníkům OS SNB informovat o všech opatřeních, která v této souvislosti chtějí realizovat, územní tajemníky OV KSČ.

Uložil dále předložit do 8. 8. 1988 do 12.00 hod. písemně informaci, jak jsou plněny úkoly vyplývající z RNS č. 4/88, jak jsou ustanovení realizována a s jakými výsledky včetně úkolů obsažených ve vlastních plánech opatření. Stejnou informaci předložit dne 15. 8. 1988 do 12.00 hod.

Důraz položil na denní řídicí a kontrolní činnost náčelníků, aktivizaci podřízených příslušníků včetně ústrojové kázně, chování a vystupování na veřejnosti.

Dále uložil předložit do 15. 8. 1988 dokumentaci o plnění úkolů vyplývajících z pokynu NS SNB č. j.: KS-22-23/01-88 k životnímu prostředí na území hl. m. Prahy. Zdůraznil postih ohrožovatelů živ. prostředí, zejména řidičů znečišťujících vozovky a dalších.

Zdůraznil denní systematickou práci všech příslušníků na směnných úsecích k zajištění klidu a veřejného pořádku. Uvedl: tam, kde bude naprostý pořádek, obdrží příslušný náčelník OS SNB určitou částku pro jeho fond odměn k odměnám těch, kteří se na udržení pořádku nejvíce podíleli.

Vznesl dotaz, zda všichni konferenci porozuměli, zda má někdo připomínku nebo dotaz. Náčelníci OS SNB Praha 1 – 10 rozuměli, nikdo nevznesl dotaz nebo připomínku.

Konferenci přebrali:

OS SNB Praha 1 – pplk. Šejvl, 2 – pplk. Palát, 3 – mjr. Červený, 4 – pplk. Starka, 5 – pplk. Pokorný, 6 – kpt. Šára, 7 – mjr. Neumann, 8 – pplk. Novák L., 9 – mjr. Macháček, 10 – mjr. Gubala.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII., č. I. 1018–1019.

Jako ukázkou, čím se také S-SNB hl. m. Prahy a Sčk. v předmětném období zabývala, uvádíme zde pokyn genmjr. Cardy ze dne 3. 8. 1988 – „Výskyt triček s nevhodným nápisem“ (čj. KS-470/01-88):

„V poslední době byly zjištěny poznatky, že mladí lidé v hl. m. Praze, ale i na jiných místech se oblékají do triček s potištěným nápisem 'PRAHA 1968', u kterého je šestka přeškrtnuta a nadepsána osmičkou. Nad uvedeným nápisem je vytištěna ruka s prsty naznačujícími písmeno 'V' (VICTORIA). Ve zjištěných případech se jednalo o bílá trička s potištěním v černé a modré barvě. Vzhledem k tomu, že v současné době je možnost výskytu a rozšíření triček s tímto nebo obdobným potiskem mezi mladými lidmi, ukládám:

1. Věnovat zvýšenou pozornost tomuto negativnímu jevu při výkonu služby. Osoby, u kterých budou trička zjištěna, požádat ve smyslu § 19 zák. č. 40/74 Sb. o vysvětlení a sepsat s nimi zápis o výpovědi, ve kterém je nutno uvést přesně veškeré osobní data včetně školního vzdělání, trvalého i přechodného pobytu, zaměstnavatele, členství v organizacích, předchozí pobyt v zahraničí, jména a data rodičů, jejich zaměstnání a členství v politických organizacích. Dále výslechy zaměřit na to:

- kde a od koho trička získali
- kolik za trička zaplatili
- kdo další z jejich okruhu je vlastníkem uvedených nebo obdobných triček
- důvod nošení triček.

2. U zjištěných případů provést ihned hlásku službu směrem k S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje.“

Kopie strojopisu v archivu ÚDV.

Toto opatření bylo okrajově zmíněno v „předsrpnové“ svodce S-SNB hl. m. Prahy a Sčk.:

„Ve 32. týdnu se operativní (předsrpnová) situace vyvíjela formou ne masových, spíše rozptýlených aktivit vnitřního nepřítele, obsahově zaměřených především k tomuto výročí. Tyto rozptýlené aktivity v některých případech sice směřují k pokusům o svolání masovějšího shromáždění obyvatel hl. m. Prahy, avšak bez toho, že by nacházely širší ohlas či podporu. Dalším signalizovaným místem takového shromáždění (pokojné manifestace) by mělo být (podle cca 20 ks zajištěných letáků) Václavské náměstí dne 21. srpna 1988 v 18.00. Letáky vyzývající k účasti na této

manifestaci byly zjištěny v obvodech Prahy 1, P-2 a P-3, nejčastěji tak, že byly odevdány na příslušných MO VB, poté, co byly nalezeny v poštovních schránkách oznamovatelů. O organizovanou formu se stále pokouší i nově založená nelegální organizace 'Nezávislé mírové sdružení', jejíž členové se sešli dne 1. 8. 1988 v počtu cca 15 osob, rozdali si mezi sebou trikolory a pozvánky k účasti na tzv. 'rozptýlené' demonstraci. Dále si mezi sebou rozdali nové (zvláštní) číslo bulletinu, který tato organizace vydává. I nadále jsou zachycovány výzvy k nošení smutečního oblečení, vyvěšování státních vlajek a pod. Opět však jen ve víceméně ojedinělých případech.

S cílem včasného odhalování všech těchto letáků a 'výzev' k 21. srpnu, zjišťování míst jejich výskytu na celém území hl. m. Prahy, byl zpracován plán souhrnných opatření, který mj. aktivizuje všechny ZN OS SNB pro StB tak, aby bylo hlavně zamezeno vzniku jakékoliv 'demonstrace' a pod. Plán zpracoval a zajišťuje 2a odbor S StB. Také IDC, resp. západní sdělovací prostředky pokračovaly v tomto týdnu v přípravě akcí k 21. srpnu. Zejména RSE (ČEROVSKÁ) aktivizovala své informátory (PRŮŠU, NĚMCOVOU aj.) k tomu, aby se zúčastňovali různých interview a rozhovorů ('telemostů'), které mají být vysílány zejména 21. srpna. Také západoněmecký ARD, rakouský ÖRF a švýcarský rozhlas připravuje podobnou akci, při které mají být (živě) vysílány rozhovory mezi exponenty v zahraničí (MLYNÁŘ, PELIKÁN, HEJZLAR aj.) a pravicovými exponenty v ČSSR. Prostřednictvím UHLA (?), LISE a JANOUCHA si tyto rozhlasové společnosti zajišťují telefonickou dosažitelnost CÍSAŘE, ŠILHÁNA, SLAVÍKA, URBANA, HÁJKA a dalších dne 21. 8. 1988. Věnek ŠILHÁN řekl, že se toho dne stahují on, jeho maželka a další exponenti do Prahy, i když jsou třeba dlouhodobě na svých rekreačních chalupách. Dana NĚMCOVÁ připravuje pro RSE svou odpověď na otázku: Jak jsem se probudila 21. srpna 1968, která bude tvořit základ ankety, která má být vysílána rovněž 21. 8. 1988. Dále si NĚMCOVÁ připravuje samostatné interview, které bude vysíláno RSE v příslušném pořadu k 21. srpnu.

Doplnění:

K letákům 'Výzva k pokojné manifestaci' na Václavském nám. dne 21. 8. 1988 v 18.00 hod. bylo mj. zjištěno, že do poštovních schránek v domech byly tyto letáky dávány v dopoledních hodinách a pravděpodobně v rukavicích, protože na nich nebyly zjištěny žádné daktyloskopické stopy.

Dne 3. 8. 1988 a 4. 8. 1988 nebyly již tyto letáky zjištěny ani v hl. m. Praze, ani Středočeském kraji.

Dne 2. 8. 1988 mezi 17.00 – 18.00 hod. v prostoru metra byla viděna dvě mladá děvčata (stáří 20 – 22 let), která měla na sobě bílá trička s nápisem '1968', zde byla šestka přeškrtnuta a nad ní byla napsána osmička a nad těmito číslicemi 'V' (VICTORIA).

Dne 2. 8. 1988 v dopoledních hodinách obdržel předseda CZV KSČ Vodní stavby – Metrostav (Praha 7) poštou dopis nadepsaný vážené soudružky a soudruzi (přílohu příkládám).

Informace bezpečnostního štábu FMV:

S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje zajišťuje BO 'Světové výstavy poštovních známek PRAGA-88' u příležitosti 70 let vzniku Československa a 70. výročí vydání první čs. poštovní známky. Tuto výstavu pořádá Federální ministerstvo spojů a Svaz čs. filatelistů v PKOJF, v domě U Hybernů a v jízdnárně Pražského hradu. Organizační výbor rozhodl, že exponáty výstavy budou instalovány od 11. 8. 1988 do 5. 9. 1988." Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII., č. 1. 1066–1067.

Obě hlavní součásti správy SNB hl. m. Prahy a Sčk. – Státní i Veřejná bezpečnost – však již tou dobou měly na starosti důležitější záležitosti – přípravu „komplexních opatření“ na srpnové výročí. S-StB Praha prostřednictvím svého náčelníka plk. JUDr. Antonína Chmelička 29. 7. 1988 předložila ke schválení náčelníkovi krajské správy genmjr. Cardovi „Plán bezpečnostního opatření S-StB Praha k zajištění klidu a veřejného pořádku v období 20. výročí internacionální pomoci států Varšavské smlouvy ČSSR“:

„V souvislosti s 20. výročím internacionální pomoci států VS ČSSR v srpnu roku 1968 jsou získávány poznatky o nepř. činnostech, jak vnějšího, tak i vnitřního nepřítele, která je podporována čs. emigrantskými kruhy v KS a centry ideologické diverze a speciálními službami kapitalistických zemí. Nepřátelské síly v kapitalistických státech mají snahu vyvolat tzv. 'Předsrpnovou kampaň' s cílem rozpoutat v ČSSR vlnu protestů proti současnému státnímu a stranickému vedení, které by mělo [která by měla?] vyvrcholit 21. srpna. Do této negativní činnosti jsou zapojeny HSP KS a štvavé rozhlasové stanice typu SE.

Jednou z akcí, které jsou v KS pořádány, jsou tzv. semináře k výročí 21. 8. 1968 za účasti předních čs. emigrantů působících v KS proti ČSSR. Například Gramsciho institut v Římě organizuje seminář, na který jsou pozváni i disidenti z ČSSR. V NSR k výročí 21. srpna byla vydána kniha P. Kohouta. RSE připravuje za pomoci sig. CH-77 Němcové relaci na téma 'Jak jsem se probudil 21. srpna 68'. Rakouský rozhlas má v úmyslu 20. 8. uspořádat tzv. 'telefonické fórum' s představiteli CH-77 na téma roku 1968.

Z analýzy získaných poznatků o záměrech a cílech vnitřního protivníka vyplývá, že panuje nejednotnost o způsobu projevu protestu a provedení akce k 21. srpnu. Z prostředí CH-77 jsou neproověřené informace o tom, že UHL, DIENSTBIER a další sig. CH-77 připravují na Rohanském ostrově v objektu skladů Metrostavu tzv. 'seminář'.

Podle vyjádření sig. CH-77 M. BALABÁNA se má údajně na Staroměstském náměstí nebo v okolí Národního muzea konat demonstrace, na kterou je pozvána řada tel. společností a zástupců tisku z KS. Tato demonstrace se má uskutečnit 20. 8. ve večerních hodinách nebo 21. 8. dopoledne. Rovněž byl v prostředí CH-77 zachycen poznatek o tzv. 'rozptýlené demonstraci'. Hlavním organizátorem by měla být nově vzniklá nelegální organizace NMS /Nezávislé mírové sdružení/, jehož aktivistka A. SVOBODOVÁ se pokusila aktivizovat zorganizování této akce i v Brně. Účastníci 'demonstrace' by měli být označeni trikolourou, oblečení do černých šatů, bojkotovat MHD atd.

Dále byl získán poznatek, že do ČSSR /Praha/ bylo od opozice v PLR ilegálně přepraveno mobilní televizní vysílací zařízení, které by mělo být použito dne 20. 8. nebo 21. 8. ve večerních hodinách ke 'vstupu' do televizního vysílání ČST. Poznatek je v současné době prověřován.

Na základě vývoje oper. situace, provedeného zhodnocení a analýzy zjištěných informací budou prováděna následující opatření po jednotlivých odborech S-StB:

1/ Aktivizovat schůzkovou činnost s TS, KTS, důvěrníky a oficiálními styky s cílem získávat informace /poznatky/ o přípravě provokací, nebo jiné závadové činnosti směřující k narušení klidu a veř. pořádku

a/ po linii vnitřního protivníka se zaměřením především do prostředí tzv. CH-77, VONS a nově vzniklých nelegálních seskupení NMS, ISO, Demokratická iniciativa, EKOL. skupina apod.

b/ v oblasti kontrarozvědné ochrany čs. ekonomiky s cílem, aby nedošlo k mimořádným událostem, které by mohly být zneužity k vyprovokování protestních akcí nepř. osobami

c/ po linii vnějšího protivníka se zaměřením na akreditované i neakreditované pracovnické záp. sděl. prostředků, zastupitelské úřady KS v Praze, předně ZÚ USA, VB, NSR, Francie, Rakouska a další kategorizované VC.

Zpracovat grafikon zhuštěné schůzkové činnosti od 18. – 26. 8. 1988.

Zodpovídá: náč. jedn. odborů

Termín: 1. 8. 1988

Kontrola: jednotliví ZN S-StB Praha

2/ U hlavních rozpracovávaných objektů jednotlivých odborů zabezpečit důslednou agenturní kontrolu, včetně využití ZTÚ. Ve spolupráci s VI. S-SNB denně vyhodnocovat nasazené tech. prostředky, popř. dle OS vytěžovat 'živě'.

Zodpovídá: náč. jedn. odborů

Termín: od 1. 8. 1988

Kontrola: jedn. ZN S-StB Praha

3/ Na úseku kultury v období měsíce srpna 1988 provádět kontrolu kulturních akcí, vystoupení v jedn. OKD a ve spolupráci s OK NVP a příslušnými inspektory NV v teritoriu zabezpečit odstranění případných negativních projevů. V problematice hudebních skupin věnovat pozornost pořádání koncertů amat. hudeb. skupin, na které se váže závadová mládež.

Zodpovídá: náč. 2a a 2b odb.

Termín: od 1. 8. 1988

Kontrola: ZN S–StB Praha

pplk. JUDr. Jiří Bytčánek

4/ V problematice mládeže zajistit ochranu osob z uvedené báze před působením antisoc. sil, ZKZO a církve, aby nedošlo k jejich zneužití nebo účasti na 'akcích' /demonstrace/ nepř. zaměřených osob 21. 8. Na úseku VŠ mládeže, vysokoškolských kolejí a klubů provádět ve spolupráci s přísl. funkcionáři VŠ opatření směřující k zamezení všech neg. jevů.

Zodpovídá: náč. 2b odboru

Termín: 1. 8. 1988

Kontrola: ZN S–StB Praha

pplk. JUDr. Jiří Bytčánek

5/ V součinnosti s X. S–SNB provádět opatření vyplývající z projektu akce 'KLÍN' a zabezpečit úkoly stanovené z akce 'VSTUP'.

Zodpovídá: náč. 2a, 2b, 3b odb.

Termín: od 1. 8. 1988

Kontrola: ZN S–StB

pplk. JUDr. Jiří Bytčánek

pplk. Ing. Macenauer Zdeněk

6/ V objektech, kde se nacházejí zbraně, psychologické látky, střelivo, výbušniny, sklady PNM [PHM?] a rozmnožovací technika, zabezpečit cestou zodpovědných pracovníků a v součinnosti se složkou VB důkladné zajištění před zneužitím.

Zodpovídá: náč. 2a, 2b, 3a, 3b odb.

Termín: od 1. 8. 1988

Kontrola: ZN S–StB Praha

pplk. JUDr. Jiří Bytčánek

pplk. Ing. Zdeněk Macenauer

7/ Ve spolupráci s KGB a VKR zajistit prostřednictvím O–StB a VP StB v Stk aktivní opatření k ochraně S skv a vojsk ČSLA proti nepř. projevům. (akce TRASA)

Zodpovídá: náč. 1b odboru

Termín: od 1. 8. 1988

Kontrola: ZN S–StB Praha

mjr. JUDr. Jiří Březina

8/ Ve dnech 19. 8. – 22. 8. organizovat operativní průzkumy, především v místech, kde dochází k soustředování závadových osob, rozhozu letáků, výskytu nepř. nápísů, a ve vytypovaných veřejných zařízeních, kde se schází nepř. zaměřené osoby z řad. sig. CH–77 apod.

/viz samostatný plán oper. průzkumu/

Zodpovídá: náč. 2a odboru

Termín: do 1. 8. 1988

Kontrola: ZN S–StB Praha

pplk. JUDr. Jiří Bytčánek

9/ Od 15. 8. 1988 od 16.00 hod. do odvolání zajistit stálou službu na OPV S–StB Praha. Od 19. 8. 1988 od 16.00 hod. do odvolání zajistit dosažitelnost pracovníků /tlumočnicků/ cizineckého oddělení na OPV S–StB Praha.

Zodpovídá: náč. OPV

Termín: do 15. 8. a 19. 8. 1988

Kontrola: ZN S–StB Praha

mjr. JUDr. Jiří Březina

10/ V návaznosti na R NS SNB hl. m. Prahy a Stčk. č. 4/88 vyhlásit ode dne 19. 8. 1988 od 16.00 hod. do 22. 8. 1988 do 08.00 hod. 3. stupeň MBO.

Zpracovat seznam oper. pracovníků 50% dosažitelnosti.

Zodpovídá: náč. jedn. odb.

Termín: 4. 8. 1988

Kontrola: jedn. ZN S–StB Praha

11/ Náčelníci jednotlivých odborů S–StB Praha zpracují individuální plány bezpeč. opatření po linii příslušných rozprac. problematik k zajištění plnění úkolů v rámci MBO.

Zodpovídá: náč. jedn. odborů

Termín: do 1. 8. 1988

Kontrola: jedn. ZN S–StB Praha

Plán bezpečnostního opatření S–StB Praha bude průběžně doplňován dle potřeb a vývoje oper. situace v teritoriu působnosti.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVIII., č. 1. 1393–1398. Vlevo pod podpisem plk. Chmelíčka je rukou připsáno: „Od 5. 8. 1988 provádět nárazové průzkumy míst koncentrace mládeže + závadových osob (restaurace a pod.)“, paraafa nečitelná.

Téhož dne – 27. července 1988 – je datován i další dokument s podobným názvem „Plán mimořádných bezpečnostních opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku v období srpna 1988 správy StB Praha“ z proveniencie S–StB Praha, signovaný jejím náčelníkem plk. JUDr. Chmelíčkem:

„V souladu s RMV ČSSR č. 1/1988 a RNS SNB č. 4 a 14/1988 k zabezpečení klidu a veřejného pořádku, řešení škodlivých jevů a mimořádných událostí, k zabránění zneužití 20. výročí internacionální pomoci spojeneckých armád Varšavské smlouvy antisocialistickými a protispolečenskými živly k provokačním akcím je vyhlášeno mimořádné bezpečnostní opatření.

1/ V této souvislosti jsou stanoveny následující typové akce zabezpečované správou StB Praha:

SOCHA v době od 16.00 hod. dne 19. 8. 1988 do 08.00 hod. dne 22. 8. 1988

1. úsek – stanoviště MO VB Školská (operativní průzkum Václavské náměstí a okolí)

– 2 operativní pracovníci

2. úsek – stanoviště MO VB Bartolomějská 9 (operativní průzkum Staroměstské náměstí a okolí)

– 14 operativních pracovníků

Časy nástupů: první nástup dne 19. 8. 1988 od 16.00 do 24.00 hod.

poslední nástup 21. 8. 1988 od 00.00 hod. do 22. 8. 1988 do 08.00 hod.

Další nástupy vždy:

v 00.00 hod.

v 08.00 hod.

v 16.00 hod.

Pozn.: nástup na stanoviště vždy 30 minut před stanovenou dobou

Seznam příslušníků velených na akci SOCHA tvoří přílohu tohoto plánu č.

TRASA v době od 16.00 hod. dne 19. 8. 1988 do 08.00 hod. dne 22. 8. 1988 vyhláší variantu č. 1 (otevřená forma kontroly).

Rozsah, počet sil a prostředků a rozmístění provede náčelník OS SNB Mladá Boleslav a Nymburk ve stanoveném termínu.

Náčelník 1b odboru mjr. JUDr. MUDRA projedná s náčelníkem 2. sektoru ZO KGB Milovice přijatá opatření a o vyhlášení varianty č. 1 informuje zainteresované útvary VKR. Současně bude dále postupovat ve smyslu varianty č. 1 této typové akce.

1/ Pro výkonný štáb S SNB (jehož členem je náčelník S StB s. plk. JUDr. Antonín CHMELÍČEK) a sekretariát výkonného štábu (jehož členem je zástupce náčelníka S StB s. pplk. JUDr. Jiří BYTČÁNEK), realizační skupinu a zálohu bezpečnostního svazu je stanovena dosažitelnost od 16.00 hod. dne 19. 8. 1988 do 08.00 hod. dne 22. 8. 1988.

2/ Realizační skupinu S StB tvoří:

[?] – zástupce náčelníka 2b odboru S StB

– 3 příslušníci S StB

Do zálohy bezpečnostního štábu za S StB bude veleno 5 příslušníků StB.

Úplný seznam příslušníků realizační skupiny a zálohy bezpečnostního štábu tvoří přílohu tohoto plánu č.

3/ Náčelníci odborů S StB do 4. 8. 1988 zpracují a postoupí [?] S StB seznam příslušníků odboru v 50% dosažitelnosti v době od 16.00 hod. dne 19. 8. 1988 do 08.00 hod. dne 22. 8. 1988.

Seznamy příslušníků v dosažitelnosti tvoří přílohu tohoto plánu č.

4/ Zástupce náčelníka VSEO S StB s. mjr. Miroslav KABELKA zajistí denní vyhodnocování bezpečnostní situace ve dnech 19. – 22. 8. 1988 a její postoupení vedení S StB. Seznam pracovníků VSEO na stanovené dny tvoří přílohu tohoto plánu č.

5/ Zástupce náčelníka 3a odboru s. kpt. JUDr. Ludvík JANČAŘÍK zajistí uvedení výjezdové skupiny (skupina pro objasňování MU S StB) do pohotovosti v době od 16.00 hod. dne 19. 8. 1988 do 08.00 hod. dne 22. 8. 1988.

Seznam skupiny tvoří přílohu tohoto plánu č.

6/ Pohotovost členů vedení S StB Praha ve dnech:

19. 8. 1988 od 16.00 – 20. 8. 1988 do 08.00 hod. – mjr. JUDr. BŘEZINA

20. 8. od 08.00 – 21. 8. 1988 do 08.00 hod. – pplk. JUDr. BYTČÁNEK

21. 8. od 08.00 – 22. 8. 1988 do 08.00 hod. – plk. JUDr. CHMELÍČEK

7/ Na oddělení S StB budou v uvedené dny v pohotovosti:

19. 8. od 16.00 – 20. 8. 1988 do 08.00 hod. – npor. PANTÁKOVÁ

20. 8. od 08.00 – 21. 8. 1988 do 08.00 hod. – mjr. KAREŠ

21. 8. od 08.00 – 22. 8. 1988 do 08.00 hod. – mjr. KOTT“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII, č. 1. 1036–1039.

Dne 29. července 1988 informoval také genmjr. Carda kandidáta předsednictva ÚV KSČ a vedoucího tajemníka SKV KSČ Josefa Hamana (čj. KS-0463/01-88):

„Vážený soudruhu vedoucí tajemníku,

k zajištění klidu a veřejného pořádku u příležitosti 20. výročí internacionální pomoci států Varšavské smlouvy ČSSR byl zřízen výkonný štáb ve složení:

– náčelník: genmjr. JUDr. Bohumil CARDA

– členové: plk. JUDr. Antonín CHMELÍČEK

pplk. JUDr. Jiří NECHANICKÝ

plk. JUDr. Jaroslav HOUBA

plk. RSDr. Jiří BEČVÁŘ

pplk. JUDr. Miroslav SYNEK

sektereriát výkonného štábu ve složení:

– náčelník: plk. Vladislav ŘEPÍK

– členové: pplk. JUDr. Jiří BYTČÁNEK

pplk. JUDr. Jaroslav NOVÁK

pplk. JUDr. Václav PALEČEK

pplk. JUDr. Vratislav NOSEK

mjr. ing. Jaroslav KNÍŽKA

Velitelem realizační skupiny je mjr. JUDr. František NOVOTNÝ, který má k dispozici 14 příslušníků, složených z operativních pracovníků, vyšetřovatele po linii StB i VB, pyrotechnika, psovoda a vozidlo Avia-komúrka.

Velitelem zálohy výkonného štábu je mjr. JUDr. Jan HENDRICH. Záloha je v počtu 60 příslušníků z řad StB i VB.

Náčelníkům S StB, MS VB, S VB a OS SNB je uloženo důsledně plnit úkoly uložené rozkazem NS SNB č. 4/88. Jde zejména o tyto úkoly:

– získávat poznatky o přípravě provokací nebo jiné činnosti směřující k narušení klidu a veřejného pořádku v období 20. výročí internacionální pomoci. Každý takovýto signál ihned prověřovat a provádět neodkladné opatření ke zmaření nepřátel-

ských záměrů. Mimořádnou pozornost věnovat signálům o přípravě teroristických akcí a hromadných protispolečenských vystoupení

– zajistit ochranu mládeže před působením zbytku antisocialistických sil ZKZO a církve. Současně jsou přijímána opatření k rozkládání závadových skupin mládeže, nedovoleným srazům, potlachům a pod. U vytypovaných KZO důsledně plnit úkoly vyplývající z jednotlivých forem dohledu

– zajistit důslednou kontrolu exponentů pravice a antisocialistických elementů k zamezení jejich nepřátelských záměrů. Proti hlavním exponentům pravice provádět aktivní diferencovaná opatření, včetně administrativně správních

– ve spolupráci KGB a VKR zajistit realizaci aktivních opatření k intenzivní ochraně střední skupiny sovětských vojsk a vojsk ČSLA proti všem projevům nepřátelské činnosti ve smyslu vydaných nařízení

– věnovat pozornost kategorizovaným VC, kteří v době bezpečnostního opatření přijdou do ČSSR. Přijmout opatření k zabránění dovozu závadových tiskovin, letáků, emigrantského tisku a pod. v součinnosti s příslušnými správami, orgány OPK, celníci a OLK Ruzyň

– orientovat výkon služby zejména k likvidaci pokusů o rozšiřování protistátních letáků, hanlivých nápisů, poškozování výzdoby a symbolů

– zajistit důslednou kontrolu režimu používání a reprografické techniky a zabraňovat výrobě a rozšiřování nepřátelských tiskovin, zvýšenou pozornost věnovat ochraně státního a služebního tajemství

– realizovat preventivní opatření v úzké součinnosti s MIPO, KIPO, OIPO, LM a odpovědnými hospodářskými pracovníky k zamezení vzniku mimořádné události v ekonomice. Zvláštní pozornost věnovat místům se zvýšeným nebezpečím vzniku mimořádných událostí, zejména na úseku energetiky, železniční přepravy a spojů. Všechny zjištěné nedostatky aktivně řešit s odpovědnými hospodářskými pracovníky, případně příslušnými stranickými orgány, prokuraturou a soudy

– provádět aktivní pátrání po ilegálně držených zbraních a střelivu. V součinnosti s příslušnými orgány zabezpečit zvýšenou ochranu skladů zbraní, výbušnin, jedů a jiných prostředků hromadné účinnosti. Provést kontrolu v objektech, v nichž jsou držitelé zbrojních průkazů

– organizovat v době vyhlášení III. stupně MBO zvýšený výkon hlídkové a obchůzkové služby se zaměřením na místa přepokládaného výskytu tr. činnosti, k jejímu posílení využívat i PS VB

– doporučit příslušným orgánům, aby zabezpečily nástup výkonu trestu odnětí svobody osob pravomocně odsouzených pro závažnou tr. činnost, zejména kriminálních recidivistů

– provádět operativní dohled nad nebezpečnými psychopaty, narkomany, pyromany, sexuálními devianty a pod., nebezpečné jedince po dohodě s příslušnými zdravotními orgány preventivně izolovat

– v souladu s ročními plány realizovat preventivní bezpečnostní akce 'ZBRANĚ A STŘELIVO', 'MLÁDEŽ A ALKOHOL', 'PŘÍŽIVNÍCI' a 'RAZIE'. Zabezpečit, aby tyto preventivní bezpečnostní akce byly ukončeny 3 – 5 dní před 20. výročí internacionální pomoci

– důsledně zhodnocovat všechny materiály k osobám a v případě potřeby předkládat návrhy na uvalení vazby nebo jiná zákonná opatření, která by jim zabránila v páčání tr. činnosti

– zajistit rychlou a včasnou hláskou službu na operační středisko o všech událostech majících vztah k prováděnému bezpečnostnímu opatření.

Náčelníci S StB, MS VB, S VB a OS SNB mají zpracovány vlastní plány opatření k zajištění úkolů vyplývajících z tohoto rozkazu. Při jejich zpracovávání vycházeli z konkrétní operativní situace.

První porada výkonného štábu bude dne 1. 8. 1988 v 10.00 hod. v mé kanceláři, kde bude zhodnocena současná bezpečnostní situace v hl. m. Praze a ve Středočeském kraji a doklad jednotlivých náčelníků o plnění uložených úkolů."

Tamtéž, č. l. 1236–1239.

Dne 3. srpna 1988 proběhla porada vedení krajské správy SNB („Přítomni: ss. CARDA, CHMELÍČEK, NECHANICKÝ, BEČVÁŘ, ŘEPÍK, SYNEK, NOVÁK Jar., BODNÁR, ŠINDELÁŘ, ČÍZEK, KNÍŽKA, SAHULA, TUHÁČEK. Hosté: s. HOLUBEC – SAO MV KSC Praha.“), jejíž průběh je zachycen v dokumentu pořízeném mjr. JUDr. Bartuňkem „Zápis z jednání výkonného štábu S SNB a jeho sekretariátu, konaného dne 1. 8. 1988“ (čj. KS-00116-2/01-88). Jediným bodem programu byla příprava „MBO srpen 1988“.

„Jednání zahájil a řídil náčelník S SNB genmjr. JUDr. CARDA, přivítal přítomné a zdůraznil účel jednání výkonného štábu v souvislosti s 20. výročí internacionální pomoci vojsk VS v srpnu 1968.

Dále zdůraznil věnovat nejvyšší pozornost přípravě MBO již od počátku srpna 1988; připomněl rozkazy NS SNB hl. m. Prahy a Stč. kraje č. 4 a č. 14 z r. 1988 včetně jejich jednotlivých ustanovení, kterými jsou ustanoveny výkonný štáb a jeho sekretariát, jmenovitě s osobní odpovědností. Upozornil na plnění úkolů vyplývajících z obou rozkazů na úseku operativních prostředků obou složek SNB, ochraně mládeže před negativními vlivy, zejména antisoc. sil, církví a pod.

– pozornost věnovat výskytu letáků, hanlivých nápisů, spolupracovat v tomto směru s příslušnými orgány státní moci a správy

– realizovat opatření k zamezení vzniku MU v ekonomice, provádět kontroly ke zvýšené ochraně skladů zbraní, výbušnin a střeliva, kontroly režimu používání rozmnožovacích strojů a reprografické techniky, spolupracovat s SNV a dalšími orgány činnými v tr. řízení na prověrkách signálů o přípravě závažné tr. činnosti a této ve smyslu zákona zabraňovat

– provádět důsledný operativní dohled nad nebezpečnými psychopaty, narkomany, sex. devianty a pod.

– v době MBO využít všech posil ke snižování nápadu kriminality na území hl. m. Prahy a Stč. kraje

– realizovat bezpečnostní akce RAZIE, PŘÍŽIVNÍCI, ZBRANĚ a STŘELIVO – ukončit je 3 – 5 dnů před srpnovým MBO

– důraz položil na včasnou a perfektní hláskou službu cestou operačních středisek v souvislosti s prováděným BO; zajistit stále služby ve svých vlastních evidencích k lustraci

– analyzovat bezpečnostní situaci, navrhopvat a realizovat příslušná BO, zejména pozornost zaměřit do řad mládeže, vědět, kde se schází, zmapovat místa srazu závadové mládeže, vyznavačů a příznivců hnutí PUNCK ROCK a dalších hnutí, diskoték a pod.

– zaměřit kontrolní činnost náčelníků na plnění ustanovení obou rozkazů.

Poté otevřel s. CARDA diskusi:

s. NECHANICKÝ

– seznámil přítomné, že v době od 17. – 22. 7. proběhla v rámci MS VB Praha akce 'VĚCI' (zbraně a střelivo), od 7. – 18. 8. 88 proběhne akce RAZIE, směřována bude do prostředí kriminálně závadových osob

– od 1. – 7. 8. 88 bude realizována dopravně bezpečnostní akce – týden zvýšeného dozoru nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a od 8. – 11. 8. 88 DBA 'X'. Obě akce jsou zaměřeny zejména na kontrolu převážených věcí ve vozidlech (letáky, závadové materiály a pod.)

– vedení MS VB provádí kontrolní činnost přípravy MBO i na ZÚ VB v Praze, v rámci ŠPO je aktivizována pořádková jednotka. V době MBO je zajištěn nepřetržitý provoz na všech evidencích a odboru automatizace. Dotázal se, zda zpracovat společný plán opatření s S StB.

s. CARDA

– zdůraznil zpracování vlastních plánů opatření vyplývajících z RNS SNB č. 4/88. Seznámil přítomné s tím, že dne 4. 8. 88 ve 14.00 hod. se uskuteční štáb FMV, kterého se osobně zúčastní, a bude upřesněn další postup, zejména informační tok a časový sled předávaných informací. Připomněl aktivizovat všechny příslušníky v součinnosti s útvarovými stran. orgány.

V této souvislosti uložil:

1. Sdělit NS SNB 4. 8. 88 do 11.00 hod. důležité poznatky týkající se bezpečnostní situace na teritoriu.

Odpovídá: NS StB, MS VB, S VB

2. Předložit 8. 8. 88 do 12.00 hod. stručnou informaci o plnění ustanovení RNS SNB č. 4/88, č. 14/88 a bezpečnostní situaci; další informaci předložit do 15. 8. 88 do 12.00 hod.

Odpovídá: OS SNB Praha 1 – 10 a OS SNB SČK

NS StB, MS VB, S VB

3. Neprodleně informovat ústně o získaných důležitých závažných poznatcích týkajících se opatření v souvislosti s 20. výročí internacionální pomoci vojsk VS.

Odpovídá: N S StB, MS VB a S VB

4. Doplnit, konkretizovat a předložit do 10. 8. 88 organizačnímu a operačnímu odboru S SNB vlastní plány BO v souvislosti s 20. výročí internacionální pomoci vojsk VS.

Odpovídá: NS StB, MS VB, S VB a N OS SNB

Praha 1 – 10 a STCK

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVIII., č. 1. 1399-1401.

Ještě téhož dne – 3. srpna 1988 – MS VB připravila „Plán bezpečnostního opatření v období srpna 1988“ (čj. VB-0071/01-88), který schválil náčelník MS VB Praha pplk. JUDr. Jiří Nechanický:

„K zajištění klidu a veřejného pořádku a zabránění zneužití 20. výročí internacionální pomoci spojeneckých vojsk Varšavské smlouvy antisocialistickými a protispolečenskými živly byly vydány RN S SNB č. 4 ze dne 11. 2. 1988 a č. 14 ze dne 18. 7. 1988.

RN S SNB č. 4/88 je vyhlášen 3. stupeň MBO v době od 16.00 hodin dne 19. 8. 1988 do 08.00 hodin dne 22. 8. 1988.

RN S SNB č. 14/88 je určena 50% dosažitelnost příslušníků v době od 16.00 hodin dne 19. 8. 1988 do 08.00 hodin dne 22. 8. 1988.

V souladu s uvedenými RN S SNB stanovím:

1. Pohotovost vedení MS VB Praha

od 16.00 hodin 19. 8. do 08.00 hodin 20. 8. 1988

pplk. ing. Stanislav KREJČÍ

od 08.00 hodin 20. 8. do 16.00 hodin 21. 8. 1988

pplk. JUDr. Jiří NECHANICKÝ

mjr. JUDr. Michal DANIŠOVIČ

pplk. ing. Stanislav KREJČÍ

mjr. JUDr. Oldřich PAVELKA

od 16.00 hodin 21. 8. do 08.00 hodin 22. 8. 1988

mjr. JUDr. Michal DANIŠOVIČ

2. Náčelníci odborů a samostatných oddělení MS VB Praha:

a) zajistí důsledné plnění úkolů uložených v RN S SNB č. 4/88 ze dne 11. 2. 1988;

b) zajistí v době od 16.00 hodin dne 19. 8. 1988 do 08.00 hodin dne 22. 8. 1988 pohotovost odpovědného funkcionáře na pracovišti. Předloží na VO MS VB Praha jejich seznamy s počtem příslušníků v dosažitelnosti – do 15. 8. 1988;

c) vyčlení určený počet příslušníků pro bezpečnostní opatření, realizační skupinu, zálohu bezpečnostního štábu a speciální zásahovou skupinu PMJ;

d) zajistí aktualizaci plánů vyzoomění příslušníků organizačních celků.

3. Náčelník VO MS VB Praha:

a) zajistí v době od 16.00 hodin 19. 8. do 09.00 hodin 22. 8. 1988 službu na sekretariátu MS VB Praha;

b) zpracuje informace o bezpečnostní situaci a předloží je N S SNB dne 8. 8. a 15. 8. 1988 do 12.00 hodin;

c) zajistí svolání porady náčelníků OS SNB a N OVB Praha 1 – 10 a náčelníků odborů a samostatných oddělení MS VB Praha dne 5. 8. 1988 ve 13.00 hodin.

4. Náčelníci OOK, OHK, OPS, ODS a velitel PMJ:

a) zpracují v souladu s úkoly dle RN S SNB č. 4/88 a č. 14/88 vlastní plány opatření a tyto předloží na VO MS VB Praha – do 2. 8. 1988;

b) předloží na VO MS VB Praha informace o bezpečnostní situaci a plnění úkolů k MBO – dne 8. 8. a 15. 8. 1988 do 07.30 hodin.

5. Náčelníci OOK, ODS a OSS:

a) zajistí výkon služby na vlastních evidencích v době od 16.00 hodin 19. 8. do 08.00 hodin dne 22. 8. 1988.

6. Náčelníci OOK, OHK, OPS a ODS:

a) zajistí kontrolní a metodickou činnost vůči útvarům OS SNB Praha 1 – 10 k plnění úkolů MBO.

7. Mjr. JUDr. Oldřicha PAVELKU – za člena sekretariátu výkonného štábu – od 15. 8. 1988.“

Tamtéž, č. l. 1402–1404.

Správa VB svůj „Plán bezpečnostního opatření k zajištění přípravy a průběhu 20. výročí internacionální pomoci států Varšavské smlouvy v ČSSR (konkretizace plánu úkolů z února 1988 k rozkazu č. 4/88 NS SNB)“ definitivně dokončila pod čj. VB–0097/01–88 dne 4. srpna 1988:

„V souladu s Rozkazem náčelníka Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje č. 4/88 a 14/88 vydávám plán bezpečnostních opatření k zabezpečení klidu a veřejného pořádku na území Středočeského kraje v době přípravy a průběhu 20. výročí internacionální pomoci států Varšavské smlouvy v ČSSR.

Cílem tohoto opatření je zamezit zneužití a narušení tohoto výročí protisocialistickými a protispolečenskými elementy.

K zajištění jednotného řízení, k zajištění klidu a veřejného pořádku v průběhu tohoto výročí

1. vyhlašuji

od 16.00 hod. dne 19. 8. 1988

do 08.00 hod. dne 22. 8. 1988

50% dosažitelnost

2. zřizuji

výkonný štáb správy VB ve složení:

náčelník – ZN SVB s. mjr. JUDr. Zdeněk Čížek

členové – pplk. Mášek

pplk. Dědek

mjr. Veverka

pplk. Souček

kpt. Homola

mjr. Sviták

Pohotovost členů vedení správy VB: 19. 8. mjr. JUDr. Veverka

20. 8. mjr. JUDr. Čížek

21. 8. plk. JUDr. Houbá

1. zasedání výkonného štábu bylo uskutečněno dne 2. 8. 1988 v kanceláři náčelníka správy VB. Dále se bude scházet dle vydaného pokynu.

3. ukládám

1. Aktivizovat agenturní a důvěrnickou síť s cílem získávat poznatky o přípravě provokací a jiné činnosti směřující k narušení klidu a veřejného pořádku v období 20. výročí internacionální pomoci. Každý získaný signál ihned prověřit a provést neodkladné opatření ke zmaření nepřátelských záměrů. Mimořádnou pozornost věnovat signálům o přípravě teroristických akcí a hromadných protispolečenských vystoupení.

Odpovídají: náčelníci O + SO VB

Termín: ihned a po dobu opatření

2. Provést v níže uvedených objektech nár. hospodářství preventivní kontroly k ochraně majetku v soc. vlastnictví, zabezpečení objektů s cílem zamezit po dobu

prováděného opatření mimořádných událostí. Kontroly budou provedeny ZZN Benešov, Kablo Kladno, ŽOS Kolín, St. statek Uhlířské Janovice, Spolana Neratovice, Azbestoš Zvěřinec, Kovohutě Čelákovice, Šroubárny Libčice, ZZN Příbram a St. statek Jesenice.

Odpovídá: náčelník OHK SVB

Termín: od 1. 8. do 19. 8. 1988

3. Během výkonu služby získávat poznatky k výskytu letáků a hanlivých nápisů. Získané poznatky neprodleně prověřovat.

Odpovídají: N O + SO SVB

Termín: ihned a po dobu trvání opatření

4. Při prováděných opatřeních uskutečňovat kontrolu výkonu služby závodních stráží a zajištění objektů.

Odpovídá: N OHK SVB

Termín: ihned a po dobu trvání opatření

5. Projednat zvýšené zajištění letecké techniky na letištích Aeroklubu KV Svazarmu.

Odpovídá: N OHK SVB

Termín: do 18. 8. 1988

6. Na SEZ a STP projednat zajištění nerušených dodávek plynu a elektřiny po dobu opatření.

Odpovídá: N OHK SVB

Termín: do 18. 8. 1988

7. V objektech distribuce projednat zajištění plynulého zásobování prodejen zbožím s cílem zamezit úmyslného nebo nedbalostního narušení zásobování, které by negativně ovlivnilo veřejné mínění.

Odpovídá: N OHK SVB

Termín: do 18. 8. 1988 a po dobu opatření

8. K ochraně životního prostředí provést kontrolu ve skladech Benzina Kralupy n. Vlt., Mstětice, Pečky, sklad PHM ČSD Nymburk. Současně se zaměřit na odstranění příčin, které by mohly vést ke vzniku MU.

Odpovídá: N OHK SVB

Termín: do 18. 8. 1988

9. Zvýšit kontrolní a metodickou činnost na ochranu mládeže před působením antisocialistických sil, KZO a církve, včetně dalších negativních vlivů. Provádět rozklad závadových skupin mládeže, předcházet a zamezovat nedovoleným srazům, potlachům apod. Zvýšit dohledovou činnost společenských zábav, zejména mládeže. U vtypovaných osob z řad mládeže plnit důsledně dohledovou činnost.

Odpovídá: N OOK, OPS SVB

Termín: ihned a po dobu trvání MBO

10. V rámci kontrolní metodické činnosti se zaměřit na provádění dohledu nad nebezpečnými psychopaty (narkomany, pyromany, sex. devianty). Vejít ve styk s vedoucím odboru zdravotnictví S KNV, kde tuto otázku projednat a zajistit izolování po dobu opatření nebezpečných jedinců.

Odpovídá: N OOK SVB

Termín: projednání do 8. 8. 1988

a pak po dobu opatření

11. Zvýšenou činnost věnovat ochraně mládeže, která bude v období opatření soustředěna v rekreačních oblastech (pionýrské tábory) a v rámci letní aktivity (chmelelařské oblasti).

Odpovídá: N OOK, OPS VB

Termín: ihned a po dobu trvání opatření

12. Aktivizovat pátrání po hledaných osobách a osobách, na které jsou vydané příkazy do vazby a výkonu trestu.

Odpovídá: N OOK SVB

Termín: ihned a po dobu trvání opatření

13. Provádět okamžitou hláskou službu o událostech majících vztah [k] prováděným bezp. opatřením operačním středisku S SNB.

Odpovídají: NO + SO SVB

Termín: po dobu trvání MBO

14. Od 16 hod. dne 19. 8. do 08.00 hod. dne 22. 8. 1988 zajistit stálou službu v evidencích odboru OK SVB a lustrací SAPO.

Odpovídá: NOOK SVB

Termín: podle výše uvedeného časového rozmezí

15. Zajistit kvalitní provoz všech nasazených technických prostředků, kterými jsou chráněny objekty v soc. vlastnictví, zejména zabezpečit okamžité odstraňování vzniklých závad. Prvořadou pozornost věnovat zajištění provozu zabezpečovací techniky v objektech, kde jsou uloženy zbraně, střelivo, výbušniny a ostatní materiály nebezpečné povahy. K tomuto vytvořit potřebnou materiální technickou základnu k vykrytí požadavků kriminální služby na nasazení PNT do operativních akcí.

Odpovídá: N OSOO SVB

Termín: po dobu prováděných opatření

16. V součinnosti s OHK SVB Střč. kraje zajistit na vybraných objektech NH plnění úkolů po linii OSOO. Zajistit pořizování videozáznamů z průběhu prováděných kontrol za účelem dokumentování zjištěných nedostatků.

Odpovídá: N OSOO SVB

Termín: do 19. 8. 1988

17. Od 19. 8. 1988 do 6. 9. 1988 zabezpečit nasazení 4 příslušníků OSOO SVB na pomoc při zajišťování provozu techn. prostředků na akcích 'Známka 88'.

Odpovídá: N OSOO SVB

Termín: dle výše uvedeného časového rozmezí

18. Provést bezpečnostní akci RAZIE ve dnech 15. – 17. 8. 1988 na KZO, příživníky, recidivisty apod. Přípravu k provedení akce provést ve dnech 8. 8. – 14. 8. 1988. V tomto směru zaměřit taktéž kontrolně-metodickou pomoc směrem k OS SNB.

Odpovídá: N OOK SVB

Termín: dle výše uvedených časových údajů

19. Zajistit zesílení výkonu dopravní služby, zejména se zaměřením na bezpečnost a plynulost silničního a dálničního provozu, převozu rozmnožovací techniky, výbušnin, ilegálně držených zbraní, letáků apod. Současně věnovat pozornost psaní hanelivých nápisů a předmětů v blízkosti vozovek. Podílet se na plnění úkolů vyplývajících z bezpečnostní akce RAZIE.

Odpovídá: N ODS SVB

Termín: od 9. 8. do ukončení MBO

20. Vyčlenit potřebný počet příslušníků KDSD SVB, včetně služebních vozidel pro případné využití v rámci MBO na území hl. m. Prahy a Střč. kraje.

Odpovídá: N ODS SVB

Termín: po dobu trvání MBO

21. Provést od 9. 8. 1988 do 19. 8. 1988 kontrolně-metodickou činnost na OOVV Kouřim, Český Brod, Týnec n. L., Zbraslavice, Hořovice, Roztoky a Hostovice se zaměřením na plnění úkolů vyplývajících z MBO.

Odpovídá: N OPS SVB

Termín: podle výše uvedených časových údajů

22. Zajistit aktivizaci jednotek a členů PSVB a při výkonu služby je velet do míst, kde dochází ke zvýšenému nápadu tr. činnosti. Zejména tyto velet k plnění úkolů do smíšených hlídek.

Odpovídá: N OPS SVB

Termín: od 19. do 22. 8. 1988

23. Důsledně vyhodnocovat materiály získané k rozpracovaným osobám a předkládat návrhy na uvalení vazby, případně jiného zákonného opatření, která by jim zabránila páčání tr. činnosti.

Odpovídá: N OOK SVB

Termín: od 8. 8. do 28. 8. 1988

24. Ve spolupráci s příslušnými útvary SNV a prokuraturami na území Středočeského kraje prověřovat případné signály o přípravě závažné tr. činnosti osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Projednat s předsedou Krajského soudu a Krajským prokurátorem urychlený nástup výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby.

Odpovídá: ZN SVB

Termín: do 5. 8. 1988

25. V rámci kontrolně-řídící činnosti směrem k OS SNB zajistit, aby byl důsledně dodržován zákon č. 120/62 Sb.

Odpovídá: N OPS, ODS SVB

Termín: úkol trvalý

26. Výkonnému štábu důsledně hodnotit vývoj veřejno-bezpečnostní situace na území Středočeského kraje a ke zjištěnému stavu navrhnout a realizovat odpovídající bezpečnostní opatření.

Odpovídá: N výkonného štábu

Termín: úkol trvalý

27. Zajistit důslednou kontrolu režimu používání rozmnožovacích prostředků a reprografické techniky. Zvýšenou kontrolní činností provádět ve spolupráci s odpovědnými pracovníky zabránění výrobě a rozšiřování nepřátelských tiskovin. Pozornost věnovat taktéž ochraně státního a služebního tajemství.

Odpovídá: N O + SO VB

Termín: úkol trvalý

28. K zajištění zodpovědného plnění úkolů vytvořit 3 kontrolní skupiny, které provedou na OS SNB nejméně 2 kontroly, a to jednu v přípravném období a druhou v průběhu prováděného opatření. Kontroly provést na OS SNB Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Nymburk, Praha-východ a Praha-západ. Prověřkovou činnost provést podle zpracovaného zaměření a o výsledcích prověrek zpracovat písemnou dokumentaci, kterou předat na vedení správy VB.

Odpovídá: N OOK, OHK, OPS SVB

Termín: v průběhu prováděného opatření

29. Od 16 hod. dne 19. 8. do 08.00 hod. dne 22. 8. 1988 ustanovit zásahovou skupinu. Velitelem skupiny určují náčelníka ŠPO kpt. Houbala. Současně v tomto časovém rozmezí provést zphotovění vyjezdů SVB k řešení bezpečnostní situace.

Odpovídá: ZN SVB, N OPS

Termín: dle uvedených časových údajů

Příslušníkům správy VB Středočeského kraje náleží za služební pohotovost a službu konanou nad stanovenou základní dobu služby v týdnu zvláštní odměna podle čl. 37 N MV ČSSR č. 8/87.“

Zásadní dokument za náčelníka S VB plk. JUDr. Jaroslava Houbu podepsal mjr. JUDr. Zdeněk Čížek. Doplněna byla ještě:

„Poznámka k bodu č. 29

– v případě nasazení ŠPO vytvořit zásahovou skupinu z příslušníků PO VB a KDSD pod velením por. Paty. Odpovídá: N OPS SVB.“

Tamtéž, č. l. 1405–1413.

Dne 10. srpna 1988 je ještě doložena součinnostní porada u náčelníka S-SNB hl. m. Prahy a Sčk. (viz zápis Levého ze 16. 8. 1988):

„Přítomni: genmjr. JUDr. CARDA – náčelník S SNB

plk. Ing. NAKLÁDAL – náčelník KVS Praha

pplk. KULÍSEK – náčelník PO KVS Praha

Program: Zajištění součinnosti při plnění bezpečnostních opatření k 21. srpnu.

Jednání zahájil a řídil NS SNB genmjr. JUDr. CARDA, který přivítal přítomné funkcionáře KVS a vyzval je k informování o prováděných opatřeních:

s. NAKLÁDAL

– služba u KVS je v období srpnových dnů zajištěna 5ti člennou skupinou velení a řízení, která bude ve stanovené dny v pohotovosti

- obdobně bude řešeno na OVS ve Středočeském kraji, kde bude v pohotovosti 2 členná skupina a řidič s vozidlem
- zvláštní plán opatření nebyl vydán, byly dány pokyny pro jednotlivé útvary na teritoriu, zejména pro strážní roty, kde budou omezeny vycházky vojáků základní služby, strážní služba bude posílena, obdobně pořádkové hlídky, u útvarů bude provedeno poučení
- z hlediska součinnostního vejdu ve styk s odd. obrany S SNB, obdobně na OVS bude navázána součinnost s OS SNB

s. CARDA

- informoval o výskytu letáků, nápisů, výskytu tiskovin, požádal o zabezpečení součinnosti při zjištění tohoto negativního jevu; využití zejména linku 158
- z hlediska chování mládeže je nutné věnovat pozornost nošení trikolor apod. - zde zejména zjišťovat iniciátory prodeje a rozšiřování
- je nutné mít dokonalý přehled o zajištění rozmnožovací techniky, aby nemohlo dojít ke zneužití, včetně chemikálií, papíru atd.
- jakýkoliv signál teroru, diverze, úniku státního tajemství je nutno okamžitě předat, aby se mohlo řešit
- zdůraznil nutnost zajištění střežení budov KVS a OVS v kraji, zejména v noční době od 19. do 22. 8. 1988.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII., č. 1. 1070–1071.

⁴ Jednou z „podezřelých“ byla patrně Lucie Váchová, později trestně stíhaná, viz: Sdělení VONS č. 797 *Tr. postih proti účastníkům manifestace z 21. 8. 88*, in: Informace o Chartě 77 č. 16, roč. 11 (1988), str. 13–15, a č. 898 *Lucie Váchová stíhána pro pobuřování*, in: Informace o Chartě 77 č. 3, roč. 12 (1989), str. 8–9.

⁵ K mechanismu přípravy a fungování OŠ FMV se Vykypěl později vyjádřil: „Na tvorbu rozkazu MV ČSSR [k MBO] naše X., později II. správa SNB neměla žádný vliv, naším úkolem bylo pouze naplňovat informační tok a na základě našich informací mohla být MBO či MBA vyhlášena. Vlastní náplň rozkazu byla odvislá od toho, k čemu MBO či MBA bylo vyhlášováno, pokud vím, zejména se těmito rozkazy aktivizovala agenturní síť, došlo k aktivizaci technických prostředků, realizovaly se různé akce či projekty, např. Výbuch, Režim, případně v některých ojedinělých případech i akce Vlha. Objevovaly se tam i takové úkoly, jako např. nepřipustit nějakou činnost, či konání určité akce, přičemž o nepovolení této akce rozhodovaly politické a státní orgány, nikoliv složky ministerstva vnitra. Víím i o tom, že v těchto rozkazech bylo uváděno, že je třeba izolovat zejména organizátory nepovolených akcí. Dá se říci, že v rámci uplatňování jednoty SNB rozkazy MV ČSSR k MBO či MBA obsahovaly jak úkoly pro složku VB, tak i úkoly pro složku StB.

Otázka: Ke kterým událostem byly vydávány RMV ČSSR o vyhlášení MBO či MBA, a to v době, kdy jste vykonával funkci náčelníka II. správy SNB?

Odpověď: V období... byl RMV ČSSR... vyhlášen k 21. 8. 1988, potom tuším některé nezávislé iniciativy pořádaly demonstrace poslední soboty v měsíci a nevím, jestli právě k těmto událostem nebyl vyhlášen také rozkaz, pokud ano, tak se týkal Správy SNB Prahy a Střed. kraje. Dále byl vyhlášen rozkaz v souvislosti s 28. říjnem 1988, nevím, jestli byl vyhlášen k sympoziu Československo 1988, které se konalo v listopadu, dále rozkaz mohl být vyhlášen k výročí úmrtí Johna Lennona v prosinci 1988, potom byl určen znovu pro pražskou správu, dále byl vyhlášen rozkaz k událostem v lednu 1989, výročí upálení Jana Palacha, ale ten se rovněž týkal pražské správy. Potom v roce 1989 to byly oficiální výročí, nevím, jestli byl vyhlášen rozkaz k únoru, ale zcela jistě byl vyhlášen v souvislosti s májovými oslavami, koho se tento rozkaz týkal, to nevím, ale předpokládám, že byl celorepublikově působnosti a dále byl vyhlášen rozkaz k 21. srpnu a 28. říjnu 1989...

Otázka: Jaké otázky a problémy byly na operačních stábech FMV řešeny?

Odpověď: Na zasedání OŠ FMV byl nejprve přednášen doklad o operativní situaci, který přednášel někdo z operačního oddělení. Potom někteří z vyzvaných, popř. všichni přítomní prováděli doplnění dokladu o operativní situaci. Potom formuloval gen. Lorenc úkoly, které většinou měl již připraveny, ale formuloval i v některých

případech další úkoly, které vyplynuly z problémů, o nichž se na poradě jednalo. Tyto úkoly byly jak obecného charakteru, tak i konkrétního charakteru, mezi ty konkrétní např. patřilo připravit seznamy určitých osob, u nichž se nedopustí účast na určitých akcích, tyto konkrétní úkoly se týkaly konkrétní součásti, měly zadaný termín a odpovědnost... kontrola byla prováděna, a to výlučně gen. Lorencem... v písemné, tak i ústní podobě.“

Protokol o výslechu PhDr. Karla Vykypěla z 5. 8. 1991, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVIII., č. 1. 62–85.

- 6 Plk. JUDr. Miroslav Blažek (1929) byl od 15. 6. 1981 náčelníkem krajské správy SNB Hradec Králové, dne 30. 6. 1989 byl uvolněn z řad SNB do důchodu.
- 7 Plk. ing. Jan Muzikář (1934) byl od 1. 10. 1980 náčelníkem štábu a I. zástupcem náčelníka HS PS OSH, 1. 2. 1990 zařazen do kádrové dispozice a 28. 2. 1990 propuštěn ze služebního poměru vojáka.
- 8 Genmjr. Karel Sochor (1930) byl 1. 3. 1981 přemístěn z ČSLA do funkce náčelníka I. správy SNB, od 1. 5. 1989 nastoupil jako konzultant Kanceláře ministra vnitra, 30. 9. 1989 propuštěn ze služebního poměru vojáka do důchodu.
- 9 Pplk. (od 1. 11. 1988 plk.) JUDr. Jan Puklický (1940) byl 1. 6. 1979 ustanoven náčelníkem správy StB Brno, 15. 10. 1987 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka KS SNB Brno, od 20. 1. 1988 opět náčelníkem správy StB Brno, 16. 2. 1990 zařazen do zálohy a 31. 3. 1990 uvolněn ze služebního poměru.
- 10 Plk. JUDr. Ladislav Triska (1938) byl od 1. 1. 1986 náčelníkem KS SNB České Budějovice, odvolán 12. 1. 1990, služební poměr příslušníka SNB ukončen 24. 6. 1990.
- 11 Pplk. Miloslav Žalman (1925) byl náčelníkem odboru HS PS OSH, bližší údaje se nepodařilo zjistit.
- 12 Pplk. JUDr. Jiří Škarka (1932) byl od 1. 10. 1980 náčelníkem správy VB Ostrava, 1. 6. 1988 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka KS SNB Ostrava, od 1. 5. 1989 náčelníkem KS SNB Ostrava až do uvolnění 5. 2. 1990.
- 13 Plk. Otto Sedlák (1933) byl 1. 1. 1980 ustanoven do funkce náčelníka KS SNB Ústí nad Labem, od poloviny prosince 1988 do konce roku 1989 náměstkem ministra vnitra ČSSR.
- 14 Plk. JUDr. Pavel Korbel (1934) byl od 1. 2. 1980 náčelníkem S–StB Banská Bystrica, dne 31. 12. 1989 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB do důchodu.
- 15 Mjr. ing. Karel Žalud (1949) byl dne 15. 2. 1984 dočasně pověřen výkonem funkce I. zástupce náčelníka VIII. správy, od 1. 7. 1985 zástupcem náčelníka VIII. správy (od 1. 8. 1988 letecké správy SNB), 31. 12. 1989 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- 16 Plk. JUDr. Karel Vacek (1927) byl od 1. 1. 1977 zástupcem náčelníka správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, ke dni 1. 10. 1980 přemístěn a ustanoven do funkce náčelníka správy kriminální služby MV ČSR, od 1. 10. 1988 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené příslušníky SNB a 31. 12. 1988 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB do důchodu.
- 17 Zmíněná informace se mezi materiály, z nichž se tato kolekce připravovala, nenačázela.
- 18 Náčelníkem FS VB byl od roku 1982 až do reorganizace v roce 1988 plk. Vojtěch Tomáš (1933).

Dokument 7b

1988, 4. srpna, Praha. – Informace o vývoji bezpečnostní situace v ČSSR k 3. srpnu 1988. Příloha k Dokumentu 7a.

Příloha k č. j.: OV-0025-2/S-88

Informace o vývoji bezpečnostní situace v ČSSR ke dni 3. srpna 1988

Vývoj bezpečnostní situace v uplynulém období byl charakterizován snahou vnitřního protivníka, především osob soustředěných kolem tzv. charty, zneužít procesu přestavby v SSSR i u nás a zpolitizováním nepřátelské činnosti zvýšit vliv na čs. veřejnost.

Změnila se i jeho koncepce, od snahy o vytváření jednotné opoziční organizace, k budování širokého spektra opozičních skupin, jako jsou nezávislé mírové sdružení, mírový výbor „charty“, ekologický výbor, společnost T. G. MASARYKA apod. Usiluje formovat i taková seskupení, která by byla zárodkem opozičních politických stran, jako např. tzv. demokratická iniciativa nebo tzv. iniciativa sociální obrany, orientovaná na přípravu nezávislých odborů.

V koordinaci s emigrantskými a ideodiverzními centry pokračuje snaha o zinternacionalizování činnosti nepřátelských živelů v socialistických zemích. Vedle propagandistické činnosti a snahy o pořádání společných akcí (např. seminář Praha 88), usilují i o vytvoření společné opoziční organizace, tzv. Evropský mírový parlament se sídlem v Praze. Prezentací své činnosti na veřejnosti chtějí docílit nejen aktivizaci nepřátelského prostředí, ale i širší aktivity čs. občanů, a tak vytvořit podmínky pro kulminaci akcí k výročí srpna 1968. S tímto cílem pokračuje i rozšiřování samizdatové produkce.¹

Širokou publicitu výročí srpna 1968 věnují i západní sdělovací prostředky. Rozsáhle komentují průběh různých seminářů a akcí pořádaných na Západě k tématu „pražského jara“, se snahou nalézt podobnost přestavby v SSSR s idejemi roku 1968. Zvýrazňovány jsou výzvy na adresu sovětských představitelů, požadující přehodnocení událostí srpna 1968. Výrazně se také zvýšil počet příspěvků ideodiverzních rozhlasových stanic, věnovaných aktivizaci nelegálních seskupení v ČSSR. Propagovány jsou zejména tzv. demokratická iniciativa a nezávislé mírové sdružení, jako „reálná síla“ stojící proti československému vedení. Přitom „charta“ je vydávána za hlavního iniciátora vzniku těchto skupin.

V měsíci červnu byly zachyceny první písemnosti reagující na blížící se výročí srpna 1968. V Brně se pokusil zadržet S. POPELKA rozšířit

1 500 letáků, vyzývajících čs. občany k demonstraci.² Z Karlových Varů a Kladna byly rozesílány neznámými pisateli dopisy, vyzývající k akcím, které by odrážely názory na události před 20 lety. V tomto období bylo také zachyceno 126 samizdatových písemností, včetně materiálů „charty“ a tzv. výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Dá se předpokládat, že jejich produkce se s blížícím výročím bude zvyšovat.

Přes provedená opatření, kterými se podařilo řadě nepřátelských akcí zamezit, jako např. schůzce kolektivu mluvčích, IV. fóru „charty“³ nebo tzv. mezinárodnímu semináři Praha 88, získané poznatky signalizují přípravu dalších akcí právě v období výročí srpna 1968. Měly by být převážně organizovány formou zasilání dopisů, prohlášení a různých dotazníků, nevylučují se však ani veřejné demonstrace.

Kupříkladu „charta“ vydala dokument nazvaný „Výzva občanům pěti ZSS zúčastněných na vojenském zásahu 21. 8. 1968 v ČSSR“.⁴ Byl předán k publikaci do zahraničí a jeho cílem bylo vytvořit tzv. občanský tlak na vlády SSSR, PLR, MLR, NDR a BLR k revidování tehdejšího internacionálního aktu, označit jej za nezákonný, za porušení suverenity ČSSR a mezinárodního práva.

Další její písemností má být tzv. Závěrečný dokument nátlakového charakteru shrnující ve své podstatě dosud nelegálně vydané materiály k událostem v roce 1968. Má být vydán k 21. srpnu.⁵

Do 19. srpna má být k tomuto výročí také vydán společný dokument nepřátelských živelů z NDR, PLR, MLR, SSSR a ČSSR.⁶

Ideodiverzní centra a emigrace v čele s Jiřím PELIKÁNEM a Františkem JANOUCHEM připravují „dopis čs. exilu M. Gorbačovovi“, požadující revizi vstupu vojsk do ČSSR v roce 1968 a stažení současných sovětských jednotek z našeho území. Text dopisu byl zaslán signatářům „charty“ a členům nepovolené Jazzové sekce k zorganizování podpisové akce. V předvečer 21. srpna má být dopis doručen generálnímu tajemníku ÚV KSSS.⁷

Intenzivně je prověřována informace o snaze „charty“ za přímé účasti neustanoveného občana PLR vstoupit dne 20. srpna v 19.30 hod. do vysílání televizních novin s pomocí údajně dovezeného technického zařízení /bylo již použito v PLR/. Má být promítnut videozáznam rozhovoru se signatářem Václavem HAVLEM. Přijatá opatření mají za cíl zjistit organizátory a znemožnit uvedený záměr.

„Charta“ společně s tzv. nezávislým mírovým sdružením připravuje tzv. rozptýlenou manifestaci na den 21. srpna. Každý, kdo si připne trikoloru nebo složením barev svého oděvu vytvoří tento státní symbol, bude považován za účastníka manifestace. Vyjádří tak protest proti přítomnosti sovětských jednotek na našem území.⁸ „Sdružení“ má připraveno i prohlášení k 21. srpnu s požadavkem odchodu sovětských jednotek z ČSSR, které hodlá zaslat gen. tajemníku ÚV KSSS.

S tímto úmyslem koresponduje i dopis z NSR, zasláný na adresu Čs.

rozhlasu v Praze. Neznámý pisatel doporučuje během 21. srpna ne navštěvovat kina, divadla a restaurace, nepoužívat veřejné dopravní prostředky, nenakupovat denní tisk a ozdobit hroby „obětí srpna“. Úderem dvanácté hodiny mají čs. občané zastavit jízdu svých osobních aut a na 5 minut rozžehnout světla. Adresát je vyzván k rozšiřování těchto instrukcí v co nejširší okruh známých. Anonymní dopisy a letáky s obdobnými instrukcemi a vyzývající k rozptýlené manifestaci byly zjištěny občany i v Severočeském, Jihočeském a Východočeském kraji.

V poštovních schránkách domu v Praze 9 byly zjištěny pozvánky na manifestaci na Staroměstském náměstí. Má se konat 21. srpna ve 20.30 hodin. V Praze 1 a Praze 3 bylo ve schránkách na dopisy nalezeno 16 letáků, jejichž text vyzývá občany, aby 21. srpna vyvěsili státní vlajky ČSSR a v 18.00 hod. se zúčastnili pokojné manifestace na Václavském náměstí.

I další informace z nepřátelského prostředí signalizují snahu vnitřního protivníka připravit demonstrace ve všech krajských městech. Jejich smyslem má být podpora lidských práv. Občané mají bojkotovat městskou dopravu, nosit smuteční oděvy apod. Aby se narušila akceschopnost Bezpečnosti, měly by se konat současně na dvou různých místech určitého teritoria. Mluvčí „charty“ připravují „prohlášení k národu“, které by mělo mladší signatáře vyprovokovat k vyvolání demonstrace.⁹ Byly zachyceny úvahy i o zorganizování celostátní symbolické akce – přerušení práce na pět minut bez dalších projevů.

Podle dosud neověřených poznatků se má i v MLR uskutečnit ve dnech 20. – 21. 8. 1988 na celém území MLR celonárodní podpisová akce pod rezolucí, ve které se maďarský národ omlouvá Čechům a Slovákům, že se v r. 1968 pod údajným nátlakem SSSR i maďarská vojska zúčastnila internacionální pomoci, což by se dnes nestalo.¹⁰

Na 20. srpna organizuje sraz závadové mládeže Jan SOLDAN z Uničova. Vlastní seznam 50 osob z okresů Šumperk, Olomouc a Vsetín s tím, že jsou zvány do restaurace „Na střelnici“ v Uničově. SOLDAN má mít připraven písemný projev.

Na organizování uvedených akcí není mezi nepřátelskými živly jednotný názor. Především tzv. exkomunisté M. HÜBL, B. ŠIMON, St. FORST a další se od jejich příprav distancují. Příznačné je, že i někteří hlavní aktéři se snaží do provokací zatáhnout mladší vrstevníky a sami – jak signalizují poznatky – se jim vyhnout odjezdem na dovolenou mimo Prahu. Takový úmysl mají i členové „demokratické iniciativy“ a další.

K podstatné změně taktiky dochází i u nepřátelských osob v prostředí římkat. církve. Především nelegální církev přechází od skryté podvatné činnosti k organizování nátlakových akcí na veřejnosti. Nejde jen o prezentování masovosti katolicismu, ale o nastolování politických požadavků. O tom svědčí i organizování podpisových akcí, z nichž nejzávažnější byla tzv. akce „moravských katolíků“, kde

v 31 bodech byl mj. kladen požadavek odluky církve od státu.¹¹ Reakční katolické seskupení s cílem organizačně a ideově sjednotit legální i nelegální struktury se snaží eliminovat loajální část kléru a vyvolávat širokou aktivizaci laiků, kteří by se měli stát nositeli předkládaných požadavků zaměřených k odstranění státní regulace v oblasti církevní politiky. Jejich záměrem je zapojit do tohoto procesu i protestantské církve, s cílem vytvořit jednotnou frontu pod vlivem katolicismu.

Další nepřátelské akce vnitřního nepřitele jsou plánovány až po 21. srpnu. Již 25. srpna se má – podle vyjádření římkat. kněze bez státního souhlasu Františka LABANCE – konat v Nitře obdobná náboženská demonstrace jako 25. března v Bratislavě.¹² Začátkem října se má uskutečnit v Praze „svatováclavská církevní pouť“, zorganizovaná k 70. výročí vzniku ČSR.¹³ Plánuje se i „týden modliteb“ v Doksanech u Litoměřic.

Také členové „demokratické iniciativy“ a „nezávislého mírového sdružení“ připravují na říjen tzv. fórum demokratické iniciativy zaměřené na vězeňství v ČSSR a mírové otázky.¹⁴

Všechny poznatky jsou dále ověřovány s cílem včas přijmout adekvátní opatření.

Veřejnobebezpečnostní situace v ČSSR zůstává stabilizovaná. Nedošlo k vážnějšímu narušení klidu a veřejného pořádku. Opět byly zaznamenány anonymní telefonáty, upozorňující na umístění výbušnin ve veřejných objektech. Např. 10. července 1988 oznámil na linku 158 MS VB Praha neznámý muž, který se představil jako člen organizace UNITA, že v obchodním domě KOTVA je položena bomba. Provedená pyrotechnická prohlídka byla v tomto i dalších případech negativní. Neznámí pachatelé také vyhrožovali vyhozením vily vedoucího stranického funkcionáře do vzduchu, výbuchem bomby v obchodním domě v Č. Budějovicích.

Celkový objem kriminality v porovnání se stejným obdobím r. 1987 se nepatrně zvýšil /+ 0,5 %/, kdežto objasněnost klesla o 0,4 %. Celkem bylo za 1. pololetí spácháno 132 905 tr. činů a přečinů. K nárůstu došlo zejména u majetkové kriminality /o 6,1 %/. Násilná, mravnostní i hospodářská kriminalita se snížily. Podstatně vzrostly škody způsobené kriminalitou o 48,1 mil. Kčs na celkových 447 mil. Kčs. Z posledního období jako příklad lze uvést vloupání neznámého pachatele do státního zámku v Hrádku u Nechanic, který odcizením historicky cenných věcí způsobil škodu 700 tis. Kčs. Část odcizených věcí byla nalezena 23. 7. 1988 ve stropním prostoru vozu mezinárodního rychlíku Praha – Mnichov.

Pouze v měsíci červnu bylo odhaleno 13 osob, které se dopustily trestného činu nedovolené ozbrojování. Při domovních prohlídkách bylo zajištěno 5 pušek, 7 pistolí, 3 revolvery, 3 brokovnice, větší množství munice a vojenská vysílačka.

Počet mimořádných událostí v národním hospodářství, kromě živel-

ných pohrom v minulých dnech, rozsahem nepřevýšil předešlá hodnocená období. Od počátku roku došlo k 12 MU /3 požáry, 5 poškození strojního zařízení, 3 případy železničních nehod v železniční dopravě a 1 znehodnocení mléka/ v národním hospodářství zaviněných úmyslným jednáním pachatelů. Jednání se dopustili ze msty vůči nadřízeným, v podnapilosti a z důvodů zakrytí stop po spáchání jiného trestného činu.

Je zjišťována zvýšená aktivita protisocialistických elementů v ČSD, zejména bývalých členů Federace lokomotivních čet. S touto aktivitou může mít souvislost nárůst úmyslného poškozování lokomotiv a vagonů. Např. od října 1987 až dosud došlo v žst. Košice k 4 úmyslným požárům lokomotiv s celkovou škodou 600 tis. Kčs. V květnu 1988 došlo v lokomotivním depu Sokolov k přerезání tlakových hadic na 2 lokomotivách. Opakované rozpojení brzdových hadic u nákladního vlaku bylo zjištěno v 2. čtvrtletí 1988 v žst. Borohrádek. Ani v jednom případě se dosud nepodařilo odhalit pachatele.

Přetrvávajícím negativním jevem v naší společnosti zůstává problematika emigrace do kapitalistických států. V 1. pololetí letošního roku emigrovalo 1 239 osob /o 240 více než v 1. pololetí 1987/, z toho 232 dětí ve věku do 15 let. Nejvýrazněji se na emigraci podílejí pracovníci dělnických profesí, kteří tvořili asi 45 % emigrantů. Další nejpočetnější skupinou jsou středně odborní pracovníci /asi 24 %/.

Trvale nejvyšší počet emigrantů pochází z Prahy, Středočeského kraje, Bratislavy a Západoslovenského kraje.

Pozornost čs. veřejnosti v tomto období vyvolalo nezákonné opuštění republiky čs. známými sportovci – reprezentanty. Jde o hokejistu VOLKA a fotbalisty KUBÍKA a KNOFLÍČKA.¹⁵

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 112–118. – Kopie strojopisu.

¹ Seminář konající se v Praze ve dnech 17. – 19. 6. 1988 za účasti aktivistů ze sedmnácti zemí byl opakovaně narušován zásahy StB, viz: Dokument Charty 77 č. 35/88 a Sdělení VONS č. 778 *Policejní akce proti mezinárodnímu mírovému semináři Praha 88*, in: Informace o Chartě 77 č. 13, roč. 11 (1988), str. 2–3, *Závěrečná zpráva o průběhu semináře Praha 88*, in: Informace o Chartě 77 č. 13, roč. 11 (1988), str. 3–5, T. A. (= Petr Uhl): *Několik zpráv ze semináře*, tamtéž, str. 5–6.

² Viz Sdělení VONS č. 779 *J. Popelka znovu ve vězení*, in: Informace o Chartě 77 č. 14, roč. 11 (1988), str. 13, č. 794 *Hlavní líčení v tr. věci proti J. Popelkovi*, in: Informace o Chartě 77 č. 16, roč. 11 (1988), str. 11, a č. 795 *J. Popelka odsouzen*, tamtéž, str. 12.

³ Čtvrté fórum Charty 77 bylo 14. 5. 1988 rozehnáno příslušníky SNB, předtím však ještě přijalo komuniké, viz: *Čtvrté fórum Charty 77*, in: Informace o Chartě 77 č. 10, roč. 11 (1988), str. 14–15.

⁴ Dokument Charty 77 č. 13/88 se správně jmenoval *Výzva k veřejnosti pěti zemí* –

- SSSR, Polska, Maďarska, Bulharska a NDR, in: Informace o Chartě č. 6, roč. 11 (1988), str. 7–8.
- ⁵ Dokument Charty 77 č. 40/88 *Slovo k 20. výročí srpna 1988*, in: Informace o Chartě 77 č. 15, roč. 11 (1988), str. 2–3.
- ⁶ Dne 10. 7. 1988 bylo vydáno *Prohlášení Polsko-československé solidarity*, in: Informace o Chartě 77 č. 14, roč. 11 (1988), str. 10–12.
- ⁷ Text dopisu in: Informace o Chartě 77 č. 13, roč. 11 (1988), str. 7–8, kde byl otištěn jako příloha Dokumentu Charty 77 č. 34/88 *Iniciativa australských občanů*.
- ⁸ Srovn. dokument *Zpráva o připravované protestní „rozptýlené“ manifestaci 21. srpna 1988*, in: Informace o Chartě 77 č. 15, roč. 11 (1988), str. 7, viz též: Sdělení VONS č. 788 a Dokument Charty 77 č. 41/88 *Policejní represe proti účastníkům akcí k 20. výročí sovětské vojenské intervence*, in: Informace o Chartě 77 č. 16, roč. 11 (1988), str. 2–4.
- ⁹ Viz pozn. 6 zde.
- ¹⁰ V srpnu 1988 bylo v Budapešti vydáno *Prohlášení maďarských občanů k 20. výročí Srpna*, signované 180 podpisy, český text in: Informace o Chartě 77 č. 15, roč. 11 (1988), str. 6–7.
- ¹¹ Jde o petici *Podněty katolíků k řešení situace věřících občanů v ČSSR*, známé jako „31 bodů“, jejímž autorem byl Augustin Navrátil, in: Studie č. 115 (1988), str. 54–60.
- ¹² V Bratislavě na Hviezdoslavově náměstí proběhla 25. 3. 1988 tzv. svíčková manifestace, brutálně rozehnaná SNB. Srovn. Sdělení VONS č. 743 *Represe v souvislosti s manifestací v Bratislavě*, in: Informace o Chartě 77 č. 7, roč. 11 (1988), str. 6–7. V Nitře se patrně demonstrace neuskutečnila.
- ¹³ Dne 2. října 1988 se konala v katedrále sv. Víta na Pražském hradě poutní mše, během níž byli zadrženi někteří katoličtí aktivisté, v okolí Hradčan byly přítomny zásahové jednotky. Srovn. Sdělení VONS č. 824 *Policejní represe proti katolické pouti u sv. Víta v Praze*, in: Informace o Chartě 77 č. 19, roč. 11 (1988), str. 11.
- ¹⁴ Mělo jít o samizdatový časopis. Záměr se nerealizoval, viz: *Anketa Demokratické iniciativy*, in: Informace o Chartě 77 č. 15, roč. 11 (1988), str. 15–16.
- ¹⁵ Srovn. Zápotocký, Vladimír: Ivo Knoflíček, Břeclav 1996.

Dokument 8

1988, 5. srpna, Praha. – Svolání operačního štábu FMV na 12. srpna 1988.

[...] ^a

V Praze dne 5. srpna 1988
Č. j. OV-0025-4/S-88
PŘÍSNĚ TAJNĚ
Výtisk číslo: 4

Vážený soudruhu,

na základě ustanovení hlavy II čl. 1 písm. a/ RMV ČSSR č. 1/1988 svolávám na 09.00 hodin dne 12. srpna 1988 do zasedací místnosti budovy FMV v Praze 6, Majakovského ul. 21 zasedání operačního štábu FMV.

Program jednání:

1. Zahájení,
2. Informace o bezpečnostní situaci na území ČSSR a její doplnění členy operačního štábu FMV,
3. Kontrola uložených úkolů,
4. Projednání úkolů k zajištění klidu a veřejného pořádku v souvislosti s výročím 21. srpna,
5. Různé.

Se soudružským pozdravem

[...] ^b

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 126. – Kopie strojopisu.

---

^a Vlevo předtíštěno: „I. NÁMĚSTEK...“ (viz Dok. 2). Pod tím nalevo od hlavičky razítko FMV (viz Dok. 3); došlo 9. VIII. 1988, č. j. IM-0041/01-88, přílohy 0.

^b Vpravo vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“.

Dokument 9

1988, 12. srpna, Praha. – Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 12. srpna 1988.

Sekretariát
operačního štábu FMV

V Praze dne 12. srpna 1988
PŘÍSNĚ TAJNÉ!
OV-0025-7/S-88
Výtisk číslo: 22
Počet listů: 6

Schvaluji: [...] ^a
genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
I. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV

Závěry z jednání operačního štábu FMV konaného dne 12. srpna 1988

Jednání OŠ FMV řídil jeho náčelník, I. náměstek ministra vnitra ČSSR, genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc. Kromě členů OŠ FMV, jejichž účast je dokumentována v prezenční listině, ¹ se ho zúčastnil zástupce vedoucího XIII. odd. ÚV KSČ s. Jakub SOLÍK.

Z účasti na zasedání byli omluveni náčelníci V., XII. správy SNB a kádrové správy FMV.

Program jednání

- 1) Zahájení
  - 2) Informace o bezpečnostní situaci na území ČSSR a její doplnění členy operačního štábu FMV
  - 3) Kontrola uložených úkolů
  - 4) Projednání úkolů k zajištění klidu a veřejného pořádku v souvislosti s výročím 21. srpna
  - 5) Různé
- [...] ^b

K bodu č. 2

Informaci o bezpečnostní situaci na území ČSSR přednesl s. Charvát. Doplnili ji:

s. plk. Viedenský

Podle poznatků ze zahraničních pramenů nejsou na území ČSSR připravovány v souvislosti s výročím 21. srpna široké protestní akce.

Cílem je vytvořit dojem, že „Charta“ podporuje proces přestavby v SSSR a současně odsuzuje naše stranické a státní vedení. Důraz klade protivník na organizování co nejširších protestních akcí v zahraničí.

s. pplk. Vykpěl

V PLR byly údajně zjištěny letáky a nápisy s výzvami k protestnímu shromáždění na Sněžce u příležitosti výročí 21. srpna. Signál je prověřován.

s. genmjr. Nemeč

Na čs. hraničních přechodech je v současné době velmi silný provoz. Přes zvýšenou kontrolní činnost orgánů OPK nebyl zjištěn pokus o převoz závadového materiálu.

s. genmjr. Carda²

Od dne 7. srpna nebyl na území hl. m. Prahy zaznamenán výskyt letáků a nápisů.

Dne 11. srpna v Praze 10, poblíž Edenu, odložila neznámá osoba na zidku několik kusů tiskovin z roku 1969. Část těchto materiálů se podařilo zajistit.

Byl zjištěn poznatek, že příslušníci závadové mládeže PUNK se chystají ve spolupráci se stejně smýšlejícími osobami ze Severočeského kraje pomalovat pomocí barev ve spreji budovy v hl. m. Praze. Signál je prověřován.

s. mjr. Horák

Dne 10. srpna t. r. volal v Bratislavě neznámý pachatel na linku 158, že se připravuje únos letadla Svazarmu. Byla přijata příslušná opatření.

s. plk. Vacek

Je rozpracován případ zcizení výbušniny TRITOL při železniční přepravě. Dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují, že k zcizení této výbušniny došlo na tzv. území nikoho mezi stanicemi Čop a Čierná nad Tisou.

s. pplk. Ondřiška³

V noci na 12. srpna t. r. byla na ulici v Praze 6 dosud neznámým pachatelem pobodána vědecká pracovnice filozofické fakulty UK Praha, členka KSČ. Motiv činu není dosud zjištěn.

S dalšími příspěvky k bezpečnostní situaci vystoupili ss. Koman,⁴ Pejša⁵ a Žák.⁶

Závěr k 2. bodu jednání

Z jednání OŠ FMV vyplynulo, že vývoj bezpečnostní situace od posledního zasedání nedoznal výraznějších změn. Jako správná se ukazuje přijatá prognóza o třech základních variantách zamýšleného jednání protivníka. Z těchto důvodů se ukazuje nutnost i nadále dbát zejména na:

- důslednou ochranu klidu a veřejného pořádku
- mimořádnou aktivizaci agenturní sítě⁷
- vyhledávání všech signálů, zejména charakterizujících pokusy o te-

- roristická jednání vůči místním funkcionářům; jde o možnost zneužití i psychicky nemocných osob
- zvýšit úsilí v boji proti vzniku mimořádných událostí, zejména v dopravě a významných hospodářských objektech.

S ohledem na silné přelidnění v hl. m. Praze a Bratislavě a některých dalších městech v ČSSR vyžaduje zabezpečování klidu a veřejného pořádku maximální citlivost, zejména při zákrocích. Je nutné mít na zřeteli, že snaha protivníka může v některých případech směřovat k vyprovokování neúměrného zákroku a jeho pozdějšímu zneužití k antisocialistické propagandě.

K bodu č. 3

Splnění uložených úkolů dokladovali ss. Starosta, Šabata,⁸ Carda, Pilský, Vykypěl a Ondřiška.

Lze konstatovat, že uložené úkoly byly v zásadě splněny.

K bodu č. 4

I. náměstek MV ČSSR a náčelník OŠ FMV s. genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc. uložil tyto úkoly:

náčelníkovi V. správy SNB

Dokladovat dne 16. srpna 1988 stav přípravy útvaru k plnění uložených úkolů.

náčelníkovi II. správy SNB

Dokladovat přípravu opatření zaměřených k předpokládanému provokačnímu shromáždění na Sněžce. Termín dojednat přímo se sekretariátem I. náměstka MV ČSSR.⁹

Akci VLNA¹⁰ provádět ve variantě č. II s vyloučením vnější ostrahy objektů uniformovanými příslušníky. S úkolem seznámit náčelníky II. odborů S StB KS SNB na poradě dne 16. srpna 1988.

náčelníkům II. a XIII. správy SNB

Osobně dokladovat opatření v akci VSTUP. Termín dojednat cestou sekretariátu I. náměstka MV ČSSR.

náčelníkovi správy vojsk MV

Zpohotovit po dobu MBO na základně dvě zásahové skupiny OZU. O jejich nasazení rozhodne výhradně I. náměstek MV ČSSR.

náčelníkovi letecké správy SNB

Zpohotovit po dobu MBO jeden vrtulník pro potřebu nasazení zásahové skupiny OZU.

všem náčelníkům útvarů FMV a podřízených FMV

Po dobu MBO zabezpečit 100% služební dosažitelnost náčelníků útvarů a jejich zástupců.

Zabezpečit 50% služební dosažitelnost podřízených příslušníků.

náčelníkům S SNB hl. m. Prahy a Sčk., S SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk. a KS SNB

Zabezpečit po dobu MBO 100% dosažitelnost náčelníků správ a odborů.

Stupeň služební dosažitelnosti ostatních příslušníků určí náčelník KS SNB podle vývoje bezpečnostní situace na teritoriu.

Vyšší stupeň služební dosažitelnosti nebo služební pohotovost mohou jednotliví náčelníci nařídit na základě vývoje bezpečnostní situace a rozsahu plněných úkolů.

sekretariátu OŠ FMV

Zpracovat do 15. srpna 1988 podklad pro jednání s náčelníkem GŠ ČSLA s. genplk. Vackem a náčelníkem HŠ LM ČSSR s. Novákem.¹¹

Vyrozumět písemně náčelníky útvarů podřízených FMV, kteří nejsou členy OŠ FMV, o stupni služební dosažitelnosti.

Závěr

Příští zasedání operačního štábu FMV se uskuteční dne 18. srpna 1988 ve 14.00 hodin v zasedací místnosti FMV, Majakovského ulice.¹²

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 127–132. – Kopie strojopisu.

^a Vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“ (viz Dok. 3).

^b Vpravo razítko HS PS a OSH (viz Dok. 2); došlo 17. srpna 1988, č. j. 006009/88–9, přílohy 0.

¹ Prezenční listinu tohoto zasedání OŠ FMV neměli editoři k dispozici.

² Správa SNB hl. m. Prahy a Sčk. krátce před konáním OŠ FMV připravila informaci o bezpečnostní situaci ve svém teritoriu v době od 5. do 11. srpna 1988: „V hodnoceném období, podobně jako v předchozím 32. týdnu, byly zaznamenány převážně ojedinělé aktivity vnitřního, ale i vnějšího nepřítele, obsahově zaměřené k výročí Srpná 88.“

Dne 5. 8. 1988 v 11.30 hodin se vyskytla v prostoru Václavského náměstí skupina osob s filmovou a televizní technikou, jejíž členové se snažili o natočení interview s náhodně vybranými čs. občany.

Na základě těchto poznatků, získaných prostřednictvím hlídky VB, ale rovněž z telefonátu čs. občanky na linku 158, a po konzultaci na II. S SNB bylo zjištěno, že jde o akreditované pracovníky NSR televizní společnosti ARD, kteří prováděli interview s čs. občany již předchozího dne. Z prověřeného Pramene bylo následně zjištěno, že tuto skupinu vyslal do prostoru Václavského náměstí vedoucí korespondent ARD v Praze Carl BRINGER, nar. 7. 2. 1929, který sám určil obsah otázek, které mají být čs. občanům položeny (‘dne 21. srpna 1968 došlo v ČSSR k určitým událostem, můžete nám k tomu něco říci?’ a dále ‘myslíte si, že vzhledem k současné politické situaci v ČSSR mohou být politické osobnosti z roku 68 rehabilitovány ve společnosti?’). Pracovníci ARD prováděli tento průzkum mezi čs. občany cca 40 – 45 minut, během nichž se jim podařilo získat odpovědi od cca 20 čs. občanů. Z téhož prověřeného Pramene je nám známo, že s výsledkem interview, prováděných ve dnech 4. a 5. 8. 1988, nebyl vedoucí korespondent spokojen. Vyjádřil se v tom smyslu, že ‘očekával více kritiky a nespokojených lidí’.

Téhož dne, t. j. 5. 8. 1988 v 17.15 hod., byla vozidla pracovníků ARD registrována v Praze 1, Křižovnickém náměstí. Jedná se o vozidla SPZ SHR–491, tov. zn. OPEL rekord, modré barvy a SPZ SHR Wolgsvagen s označením ARD–NSR. Dále disponují vozidly SPZ XOB–09–07 OPEL bílý combi a XOB–08–95 OPEL modrý.

Dne 8. 8. 1988 pak navštívil vedoucí korespondent ARD v Praze Carl BRINGER pravicového exponenta Čestmíra CÍSAŘE na jeho chalupě v Zadní Kopanině. CÍSAŘ

údajně souhlasil s poskytnutím interview, předal však BRINGEROVI pojednání, které obsahuje jeho vzpomínky na události v roce 1968 a které si má BRINGER prostudovat. K natočení interview má dojít 15. 8. 1988, kdy se vrátí do ČSSR kame-raman ARD. Při této příležitosti hodlá BRINGER požádat CÍSAŘE o zprostředkování rozhovoru s Alexandrem DUBČEKEM, a to v týdnu od 15. do 19. srpna.

Pokračuje rovněž činnost nově založené nelegální organizace 'Nezávislé mírové sdružení' (dále jen NMS), jejíž členové se sešli dne 8. 8. 1988 v bytě Jana CHUDO-MELA. Hlavním tématem bylo projednání dopisu č. 3, určeného FS ČSSR, jehož obsahem je požadavek odsunu sovětských vojsk z území ČSSR a přehodnocení vstupu vojsk pěti států Varšavské smlouvy do ČSSR v roce 1968. V další části schůzky diskutovali účastníci o 'Branném zákoně ČSSR' s aplikací na změnu tohoto zákona v PLR a vypracováním návrhu na změny v tomto zákoně u nás, který hodlá NMS rovněž zaslat FS ČSSR.

Dne 7. srpna 1988 v době od 4.30 do 9.00 hod. byl zjištěn v obvodu Prahy 1 zvýšený výskyt protistátních letáků s názvem 'Zpráva o připravované protestní roz-ptýlené manifestaci 21. srpna 1988'. Tyto letáky, v počtu asi 50 ks, byly převážně vylepeny na výlohy prodejen a účelových zařízení v prostorech Perštýn, Skořepka, Rytířská, Na Můstku, Perlová, Železná, Jilská, Malé náměstí, Staroměstské náměstí, Pařížská, Maislova a dále pak Jindřišská, Panská a v rychlíku R 770 na nádraží Praha – střed, jedoucím na trati Praha – Ústí n/Labem. Zajištěné letáky jsou předmětem odborného zkoumání.

S cílem včasného odhalování všech těchto letáků a 'výzev k 21. srpnu', zjišťování jejich výskytu na celém území hl. m. Prahy a následného dopadení pachatelů při jejich vylepování jsou organizovány od 5. 8. 16.00 hodin denní a noční průzkumy v době od 10.00 do 20.00 hodin a od 03.00 do 07.00 hodin. Tato opatření mají rovněž za cíl zjišťovat výskyt a činnost západních žurnalistů, odhalovat nejen jejich kontakty s představiteli CH-77, VONS a dalších protisocialisticky smýšlejících osob, ale kontrolovat rovněž kontakty náhodně vybíraných čs. občanů. V případě zjištěných pokusů o provokaci, ev. návodu k narušení klidu a pořádku ze strany těchto žurnalistů, provádět opatření s cílem zkrácení jejich pobytu v ČSSR."

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII., č. 1. 1054-1056.

³ Pplk. JUDr. Jan Ondříška (1938) byl 1. 10. 1983 dočasně pověřen výkonem funkce zástupce náčelníka FS VB, od 1. 9. 1984 v záloze pro dočasně nezařazené přísluš-níky, od 1. 4. 1985 I. zástupce náčelníka FS VB, 1. 4. 1990 I. náměstkem ředitele správy, propuštěn 29. 2. 1992.

⁴ Jde o Andreje Komana (1943), u něhož nebylo zjištěno, na jakém útvaru sloužil.

⁵ Plk. Josef Pejša (1934) byl od 1. 10. 1982 zástupcem náčelníka III. S-SNB (HS VKR), od 1. 9. 1985 I. zástupcem, od 11. 5. do 24. 10. 1988 pověřeným zástupcem ve funkci náčelníka III. S-SNB; 1. 6. 1990 byla VKR na základě usnesení předsednictva vlády ČSSR č. 3 ze dne 4. ledna 1990 vyčleněna z podřízenosti FMV a zařazena do resortu FMNO, a to včetně plk. Pejši.

⁶ Plk. MUDr. Kornel Žák (1937) byl 1. 11. 1975 ustanoven zástupcem náčelníka zdra-votnické správy FMV, od 15. 6. 1978 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka zdravotnické správy, od 1. 9. 1978 náčelníkem správy, od 1. 8. 1988 I. zástupcem náčelníka správy pro plán, rozpočet a sociální zabezpečení FMV, od 1. 1. 1990 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka správy, uvolněn ze služebního poměru 31. 10. 1991.

⁷ Již druhého dne – 13. srpna 1988 – získal „agenturní prostředek“ II. odboru S-StB Praha informace ze schůzky aktivistů Nezávislého mírového sdružení (příloha k čj. CB-0060/3-2/88 – na S-SNB Praha registrováno 15. 9. 1988 pod čj. KS-00116-12/01-88):

„Dne 13. 8. 1988 se v bytě Jana CHUDOMELA ve večerních hodinách uskutečnila schůzka výboru Nezávislého mírového sdružení (NMS). Kromě jmenovaného se této v pořadí třetí schůzky zúčastnili MARVANOVÁ, ŠORMOVÁ, PAVLÍČEK, KOBAL, VY-DRA, KAPLAN, ZEMAN Miloš a Martin ČECH. Její průběh byl pod kontrolou agen-turních prostředků 2a. odboru S-StB Praha.

Jedním z bodů jednání bylo přijetí Lenky MARVANOVÉ (1963), členky ekologického výboru CH-77 a VONS, mezi členy NMS.

Dalším bodem byla obsahová stránka BULLETINU NMS č. 2, který je připravován k vydání a na jehož rozmnožování se podíli PAVLÍČEK. Přítomní se sjednotili na tom, že toto číslo bude obsahovat: texty dopisů zasilaných Sejmu PLR, generálnímu tajemníkovi ÚV KSSS, ÚV KSČ a představitelům zemí socialistického společenství, jejichž vojska v roce 1968 poskytla internacionální pomoc. Dopis musí obsahovat požadavek stažení vojska sovětské armády z našeho území jako zásadní formu přehodnocení činnosti L. I. BREŽNĚVA při řešení mezinárodní politiky ve střední Evropě v roce 1968. Dále bude obsahem tohoto BULLETINU článek o Afganistánu, opětovně otisknutí úvodního prohlášení NMS s výzvou rozšíření členské základny NMS a nově vyhotovený seznam členů NMS, který v současné době činí 65 osob.

Schválen byl obsah textu dopisu určeného Petru OBSILOVI (1966) z Olomouce. Jmenovaný se dopustil tr. činu maření způsobilosti ke službě (§ 266/1 tr. z.) a nastoupení služby v ozbrojených silách (§ 269/1 tr. z.). Uvedeného jednání se dopustil jako pacifista. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody nepodmíněně v délce 22 měsíců – konec trestu dne 22. 9. 1988. V uvedeném dopise schvalují jeho činnost, která odpovídá programu NMS, s tím, že nad jeho osobou a dalšími jeho nástupci odmítají službu v ČSLA převzít patronát. Po propuštění OBSILA na svobodu mají zájem o osobní kontakt.

Patronátní činnost je dále orientována na nábožensky založeného člena sekty 'LETNÍČNÍ HNUTÍ' – Vladana KOČÍHO (1964) z Prahy, vazebně stíhaného VOP Praha pro trestný čin dle § 269/odst. 1 tr. zákona. V tomto případě jej mají členové NMS písemně kontaktovat, vyjádřit solidaritu s jeho rozhodnutím nastoupit vojenskou službu, psychicky jej podpořit a získat pro činnost v NMS.

Rozebírána byla dále otázka spolupráce NMS s Demokratickou iniciativou (DI) v oblasti zakládání tzv. 'Nadace Karla Havlíčka Borovského' v ČSSR. Inspirátorkou této činnosti je DI. Aktivní je v tomto směru Emanuel MANDLER (1932) z Prahy. K bližší dohodě zatím nedošlo.

Jednání výboru NMS navštívila také Jacqueline HENARD, nar. 16. 5. 1957, NSR státní příslušnice, trvale akreditována v ČSSR jako dopisovatelka FRANKFURTE ALGEMEINE ZEITUNG a externistka 32. běhu Letní školy slovanských jazyků. O existenci CHUDOMELA se dozvěděla dle svého vlastního vyjádření při návštěvě DIENSTBIERA, kde se také seznámila s letákem. Její hlavní zájem se orientoval na sociologický průzkum v ČSSR. Zajímala se o činnost NMS, jeho propojení na jiné iniciativy, vztah k náboženství a církvi, jaká je aktivita mladých lidí, co si tito myslí o současných poměrech v ČSSR, zda již mají zkušenosti z policejních represí atp. Rovněž neopomenula zájem o vztah NMS k roku 1968, vlastní zkušenosti členů NMS s rokem 1968 a nebo vliv rodiny. Informace od ŠORMOVÉ a PAVLÍČKA má v úmyslu zveřejnit, a to jak ve svém časopise, tak v relaci Hlasu Ameriky. Přítomní s publicitou NMS souhlasili s tím, že jim může jenom prospět.

V další části jednání byl rozebírán kontakt s organizací WOLNOSZCI POKOJ (WIP) v PLR, která má obdobné programové cíle jako NMS. Kontakt zprostředkovává Tomáš DVOŘÁK (1967), který má za úkol dovézt z PLR branný zákon. Ten bude porovnáván s čs. branným zákonem a následně vyvíjeny nátlakové akce na zákonodárce, aby k obdobné změně v otázce výkonu vojenské služby došlo i u nás. V této souvislosti se vedení NMS zajímá o odborníka, který má znalost právních norem a nařízení platných v podmínkách ČSLA.

Jiří PAVLÍČEK informoval přítomné, že z důvodu akceschopnosti a zkvalitnění činnosti NMS realizováním připomínek přívrženců NMS z různých krajů ČSSR je třeba do konce října 1988 zabezpečit vzájemné setkání i za účasti mezinárodních pozorovatelů. Jako místo setkání PAVLÍČEK předpokládá PRAHU pod názvem 'Forum NMS'. Není však ujasněna otázka organizačního zajištění celé této akce, a proto je uvažováno o této akci pouze v teoretické rovině.

Pro nejbližší období má NMS v plánu organizovat pochody NMS s vědomím, že tímto způsobem získají pro svoji činnost širší základnu. Pro období odvodů do ČSLA

mají v úmyslu na základě podnětu Václava HAVLA připravit letákovou protiakci, jejímž cílem bude výzva k brancům, aby doplňovali početních stavů ČSLA a svoji ústavní povinnost bojkotovali.

Analýzou poznatků získaných 2a. odborem S–StB Praha z průběhu dosavadních třech schůzek je možno charakterizovat současnou operativní situaci v NMS:

- snahou pomoci letáků dne 21. 8. 1988 organizovat rozptýlenou demonstraci s vyjadřováním nesouhlasu s pobytem vojsk SA na našem území a odsoudit internacionální pomoc v roce 1968,
- navázat užší spolupráci s organizací WIP v PLR, která má obdobné programové cíle jako NMS a je napojena na SOLIDARITU,
- pokusit se zabezpečit účast široké základny a zahraničních pozorovatelů na FORU NMS v měsíci září nebo říjnu 1988,
- rozpory v názorech na koncepci vlastní činnosti v dalším období, odmítání propojení s DI, nejednotnost přijetí Jaroslava ŠABATY do organizační struktury NMS jako ideového vůdce,
- zkvalitnit techniku zpracování BULLETINU vydávaného a rozšiřovaného v prostředí NMS, dokumentů a dopisů se zaměřením na konspirativní způsob jejich distribuce,
- vyvíjení nátlakových akcí na státní orgány v souvislosti s výkonem vojenské základní služby,
- snaha o internacionalizaci své činnosti jak v ZSS, tak i v KS. Tak si zabezpečit popularitu, finanční a jiné prostředky.

S cílem tuto nežádoucí činnost paralyzovat jsou navrhována následující opatření: – prostřednictvím stávající a nově získávané agenturně důvěrnické sítě, za použití dezinformací vnášet mezi hlavní organizátory činnosti NMS rozpory a tyto prohlubovat i ve vztahu NMS k DI,

– v součinnosti s orgány vnitřní ochrany S SNV ČSR zajistit dopis NMS pro ods. Petra OBŠILA a tuto činnost zadokumentovat. Provést konzultaci s vyšetřovatelem, zda není tímto dopisem naplněna skutková podstata trestného činu schvalování trestného činu dle § 165/1 tr. z.,

– v součinnosti s 2. odbory S–StB v krajích přijímat operativně účinná opatření směřující k rozkládání snah narušovat klid a pořádek a v negativním duchu zmanipulovat část mládeže ze strany NMS,

– o záměru NMS narušit odvod branců informovat s cílem koordinace opatření III. S–SNB a 2. odbory S–StB v krajích,

– s cílem rozkrýt pachatele letákových akcí zaměřených k 21. 8. 1988. Organizovat na teritoriu hl. m. Prahy operativní průzkum. Zabezpečit agenturně operativní kontrolu představitelů NMS 21. 8. 1988 a účinnými preventivními opatřeními jim zabránit v pokusech narušit veřejný klid a pořádek.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., sv. XVIII., č. 1. 1417–1420. Navazující agenturní zpráva doslovně citovala návrh dopisu, který měl být NMS zaslán P. Obšilovi do NVÚ Plzeň Bory (tamtéž, č. 1. 1429–1430).

⁸ Ke genmjr. JUDr. J. Šabatovi srovn. pozn. 2 Dok. 3.

⁹ K setkání došlo. Srovn. *Dvě prohlášení Polsko – čs. solidarity – komuniké z hranic*, in: Informace o Chartě 77 č. 17, roč. 11 (1988), str. 15.

¹⁰ K akci VLNA srovn. pozn. 1 dokumentu č. 23, in: Securitas Imperii č. 3/1996, str. 175.

¹¹ Podklad nebyl v přístupných materiálech nalezen.

¹² Viz Dok. 11.

Dokument 10

1988, 17. srpna,¹ Praha. – Pokyn I. náměstka MV ČSSR.

[...]^a

PŘÍSNĚ TAJNĚ [...]^b

čj.: OV-0025-14/S-88

Náčelníci

S SNB hl. m. Prahy a SČK

S SNB hl. m. Bratislavy a ZsK

KS Č. Budějovice

KS Plzeň

KS Ústí n. L.

KS Hradec Králové

KS Brno

KS Ostrava

KS Bratislava

KS B. Bystrica

KS Košice

Dnešního dne byla v hl. m. Praze a v Brně zadokumentována činnost italských a španělských státních příslušníků, kteří rozdávali občanům, či rozhazovali, letáky pod názvem „Za demokracii a svobodu“ s provokačním textem,² zaměřeným k výročí internacionální pomoci vojsk států Varšavské smlouvy Československu. Jde o letáky vydané tiskem.

Vzhledem k předpokladu rozšíření obdobné činnosti cizinců i v jiných krajských městech u k l á d á m :

- zvýšit agenturně operativní činnost, zejména vůči vízovým cizincům zdržujícím se na území kraje,
- instruovat a úkolovat k případu příslušníky pořádkové služby VB a zaměřit jejich činnost do míst většího pohybu vízových cizinců,
- s ohledem na podmínky svého teritoria provést další konkrétní opatření k zabránění uvedeného protispolečenského jednání.

[...]^c

1. náměstek ministra vnitra ČSSR

a náčelník operačního štábu FMV

genmj. ing. Alojz LORENC, CSc. /7824^d //// 7834 ++++

[...]^e

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXIII., č. 1. 2993. – Kopie dálnopisu.

- ^a Vpravo připsáno rukou „18¹⁰ informován N KS SNB“. Pod tím uprostřed razítko krajské správy SNB OSTRAVA s položkami „Došlo:“, „Č. j.:“ a „Přílohy:“. Doplněno: „18. VIII. 1988“ (razítkem), „KS-0019-22/OV-88“ (rukou), „-“ (rukou).
- ^b Vpravo rukou připsáno „19. 8. dát na okresy šifrou“ (podpis nečitelný). Pod tím stejným rukopisem „- k projednání na oper. štáb“.
- ^c Rukou připsáno „- koordinace spol. opatření - viz podrobná informace ZN OS SNB pro StB“ (podpis nečitelný).
- ^d “7824” je rukou škrtnuto.
- ^e V originálu je vpravo pod dálnopisem pravděpodobně ještě razítko „PŘIJATÁ ZPRÁVA“ (viz Dok. 13).

¹ Dataci pokynu určujeme podle formulace „dnešního dne...“, tj. 17. srpna 1988, srovn. s informací genmj. Cardy na jednání OŠ FMV dne 18. 8. 1988 (Dok. 10, „K bodu č. 2 a 3“).

² Dálnopis byl zpracován na základě informace z provenience S-SNB hl. m. Prahy a Šck.:

„Dne 16. 8. 1988 v 18,20 hodin byly při provádění operativního průzkumu v oblasti Malostranského náměstí nalezeny v telefonních budkách na rohu Letenské a Tomášské ulice letáky s názvem 'ZA DEMOKRACII A SVOBODU'. Letáky, natištěné v českém jazyce, obsahují prohlášení členů tzv. Radikální strany a jsou v něm uvedeny požadavky na důslednou aplikaci lidských a občanských práv v Československu. Leták je signován názvem organizace Partito radicale s uvedením adresy Via di Torre Argentina 18, 00186 Roma, Italia.

Téhož dne v 18,45 hod. byly letáky se stejným obsahem nalezeny rovněž před budovou Domu koberců v Rytířské ulici. V obou případech bylo zajištěno celkem 53 ks letáků. Na základě těchto výskytů byla provedena instruktáž členů nočních hlídek s cílem zajištění eventuálního výskytu dalších letáků, zejména na území Prahy 1. K dalšímu nálezu v průběhu této noci nedošlo.

Dne 17. 8. 1988 v 10,35 hod. byli na Uhelném trhu Praha 1 zadrženi při rozdávání letáků stejného obsahu Massimo FRATICCELI, nar. 11. 10. 1954, italský st. přísl., bytem Řím, a Micaela BEGOÑA RODRIGUES, nar. 12. 5. 1950, španělská st. přísl., bytem MADRID. Oba zadrženi přicestovali do ČSSR dne 15. 8. 1988 a při zadržení měli u sebe asi 300 ks letáků výše uvedeného obsahu, dalších 700 ks – jak uvedli v zápise o výpovědi – se jim podařilo rozdat v předešlých dvou dnech občanům Prahy.

Z výpovědi zadržného FRATICCELIHO dále vyplynulo, že jmenovaný přicestoval do Prahy dne 15. 8. 1988 automobilem tovární značky PEUGEOT 205 GT bílé barvy, SPZ MI 3 F 6348. Toto vozidlo bylo v odpoledních hodinách na základě výzvy OD MS VB nalezeno hlídkou PMJ zaparkované na Gorkého náměstí. V průběhu následně prováděného střežení uvedeného vozidla zastavil v místě parkování v 18,25 hod. vůz tovární značky Alfa Romeo – červené barvy [?] O 7980 – AH s osádkou muž a dvě ženy. Kontrolou byli zjištěni JUAREZ Y AREAS CACHERO Jose, nar. 5. 7. 1962, španělský st. přísl., studující, do ČSSR přicestoval dne 11. 8. 1988 na dobu 30-ti dnů, a ANTONA TRAVERSY GRISMONDY Maddalena, nar. 5. 1. 1947, italská st. přísl., do ČSSR přicestovala dne [?] 1988 vozem PEUGEOT 205 GT bílé barvy, SPZ MI 3 F 6348, tedy stejným vozem, kterým přicestoval do ČSSR rovněž italský st. příslušník FRACCATELI. Spolu s ním přicestovala ARAS [?], nar. 13. 7. 1970, rovněž italská st. příslušnice, studující.

Krátce před zadržením a identifikací uvedených tří osob přišlo k vedle zaparkovanému vozu tovární značky OPEL Kadet, SPZ MI 1 E 5207 dalších pět italských st. příslušníků. Vzhledem k tomu, že z chování vyplynuly přátelské vztahy osádek obou vozidel, bylo všech 8 osob předvedeno na S StB Praha. Při prohlídce vozu Alfa Romeo byl nalezen balík letáků, rovněž s názvem 'ZA DEMOKRACII A SVOBODU'. Z provedených výpovědí FRATICCELIHO a Micaely RODRIGUEZ vyplynulo, že do ČSSR přijeli všichni italská a španělská státní příslušníci jako členové Radikální strany s cí-

---

lem rozšiřovat uvedené letáky, aniž by – podle jejich prohlášení – znali obsah letáků, natištěného v českém jazyce.

Na základě uvedených skutečností byli pracovníky OPV ve 22,30 hod. zpracovány návrhy na stanovení odjezdu. Odjezd byl stanoven do 09,00 hod. dne 18. 8. 1988, každé vozidlo má nařízený výjezd z ČSSR na jiném OPK.

Během 12-ti hodin dne 17. 8. 1988 volalo 14 čs. občanů na telefonní linku 158, aby oznámilo výskyt protispolečenských letáků. Tato skutečnost je nejen výrazem důvěry našich občanů, ale zároveň vyjádřením nesouhlasu s činností osob, které se k těmto protispolečenským akcím propůjčují.

Jak vyplývá z výše uvedené informace, byl zkrácen pobyt celkem 8 italským a 2 španělským st. přísl., z toho 6-ti italským st. přísl. mužům a dvěma ženám, dále pak 1 španělskému a 1 španělské st. příslušnici.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII., č. 1. 1068–1069.

Dokument 11

1988, 18. srpna, Praha. – Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 18. srpna 1988.¹

Sekretariát
operačního štábu FMV

V Praze dne 18. srpna 1988
PŘÍSNĚ TAJNÉ!
OV-0025-17/S-88
Výtisk číslo: 22
Počet listů: 6

Schvaluji: [...] ^a

genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
I. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV

Závěry z jednání operačního štábu FMV konaného dne 18. srpna 1988

Jednání OŠ FMV řídil jeho náčelník, I. náměstek ministra vnitra ČSSR, genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
Účast zasedání je dokumentována v prezenční listině.² Kromě členů OŠ FMV se ho zúčastnil zástupce vedoucího XIII. oddělení ÚV KSČ s. Jakub SOLÍK.

Program jednání

- 1) Zahájení
  - 2) Informace o bezpečnostní situaci a její doplnění členy OŠ FMV
  - 3) Dokladace plnění uložených úkolů
  - 4) Projednání dalšího postupu při zajišťování klidu a veřejného pořádku u příležitosti výročí 21. srpna a uložení úkolů
  - 4) Různé, závěr
- [...] ^b

K bodu č. 1

Jednání OŠ FMV zahájil jeho náčelník, I. náměstek ministra vnitra ČSSR s. genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.

K bodu č. 2 a 3

Informaci o vývoji bezpečnostní situace přednesl s. Charvát. Doplnili ji a současně o plnění úkolů k zajištění klidu a veřejného pořádku u příležitosti nadcházejícího výročí 21. srpna informovali:
s. genmjr. Carda

- dne 17. srpna 1988 byla v Praze 1 zadržena při rozdávání nepřátelských letáků skupina italských a španělských státních příslušníků, z nichž 8 byl zkrácen pobyt v ČSSR. Bylo u nich zajištěno 300 výtisků letáků;³
- dne 18. srpna 1988 v 10.00 hodin skupina italských a belgických státních příslušníků rozvinula na soše Svatého Václava na Václavském náměstí v Praze 1 transparent s provokačním textem a dále se pokusila rozvinout poblíž tohoto místa další provokační transparent o délce asi 20 metrů, podepsaný „Radical partí“. Uvedené osoby byly zadrženy hlídkami VB a byl jim ukončen pobyt v ČSSR;⁴
- operativními prostředky bylo zjištěno, že se v konkrétním bytě v Praze 6 nalézá rozmnožovací centrum letáků, podepisovaných „České děti“. Při domovních prohlídkách uvedeného a dalších objektů byla zajištěna rozmnožovací technika a větší množství nepřátelských tiskovin;⁵
- byly získány poznatky o přípravě osob z prostředí závadové mládeže na výtržnická jednání, zejména v souvislosti s fotbalovým zápasem konaným dne 20. srpna 1988 na hřišti Bohemians Praha. Byla přijata příslušná opatření;
- S SNB hl. m. Prahy a Sčk. je připravena k likvidaci případných protispolečenských vystoupení;
- byla navázána součinnost s velením pražské posádky ČSLA a na pražská nádraží jsou veleny smíšené pořádkové hlídky.

s. pplk. Vykypěl

- v součinnosti s XIII. správou SNB je zabezpečena akce VSTUP, v současné době probíhají preventivně bezpečnostní akce REŽIM a OCHRANA a ve spolupráci se S StB KS SNB je provedena příprava k akci VLNA;
- s ministerstvem dopravy a spojů byla projednána prevence mimořádných událostí v tomto rezortu;
- v součinnosti s KS SNB Hradec Králové a polskými přáteli je zajištěna akce SNĚŽKA;⁶
- bylo zjištěno, že někteří aktivní signatáři „Charty 77“ se chtějí ve dnech 20. a 21. srpna vrátit z rekreačních objektů do Prahy.

s. plk. Pejša

- byl proveden dosud neobjasněný útok na muniční sklad ve Vimperku, v souvislosti s tím byla přijata opatření k zesílení ochrany těchto objektů;
- v ojedinělých případech dochází v souvislosti s výročím 21. srpna 1988 k výstřelkům v chování mladých vojáků z povolání. Případům je věnována patřičná pozornost. V Karlových Varech občanská pracovnice ČSLA společně s italským občanem rozdávali závadové letáky.

s. plk. Homola

- byly zjištěny poznatky k přípravě výtržností v souvislosti s fotbalovým zápasem, který se uskutečnil dne 20. srpna 1988 v 19.00 hodin

v Bratislavě. Tuto informaci dále doplnil s. plk. Mikula a informoval, že byla přijata odpovídající opatření;

- ukazuje se nezáměr čs. občanů o činnost žurnalistů kapitalistických států, což u nich vyvolává zklamání.

s. genmjr. Nemeč

- je patrný zvýšený tlak občanů NDR a PLR na tzv. zelené hranici. V porovnání s loňským rokem se značně zvýšil provoz na OPK, což ztěžuje kontrolní činnost. Přesto je věnována zvýšená pozornost přijíždějícím vizovým cizincům.

K bodu č. 4

Na podkladě jednání přijal náčelník operačního štábu FMV tyto závěry:

Operativní situace na území ČSSR je ovlivněna zvýšenou aktivitou vnitřního a vnějšího protivníka. Pozitivním jevem je, že se čs. občané často podílejí z vlastní iniciativy na odhalování rozšiřovatelů letáků a neprojevují zájem o rozhovory se západními žurnalisty v tom duchu, jak tito očekávali. Jejich postoj vyvolává u protivníka zklamání.

Vývoj bezpečnostní situace ukazuje, že ke třem dosud uplatňovaným základním okruhům nepřátelské činnosti protivníka je nutné přičíst i další – zvýšenou protispolečenskou aktivitu cizích státních příslušníků. Z tohoto vyplývá úkol připravit se a čelit provokacím skupin cizích státních příslušníků nebo skupin těmito osobami podněcovanými.

Zejména na území hlavních měst nelze připustit vyvěšování či nošení transparentů, čtení výzev, provokační proslovy, manifestační pochody apod. Úkolem příslušných náčelníků je nasadit k zajištění uvedených úkolů dostatečné síly a prostředky a konkrétní výkon služby přizpůsobit místním podmínkám.

Při provádění zákroků je vždy nutné sledovat i otázku jeho politického dopadu. Brát do úvahy, že jedním z cílů protivníka je vyvolat konfrontaci, které by bylo zneužito proti politice strany a státu.

Kromě těchto obecně závazných pokynů uložil náčelník operačního štábu FMV konkrétní úkoly jednotlivým náčelníkům:

Náčelníci S SNB hl. m. Prahy a Sčk. a II. správy SNB

- připravit zásahovou skupinu pro případné nasazení v akci VSTUP;
- zabránit kladení kytic a podobným provokacím na významných místech pravicovými exponenty;
- po ukončení MBO zpracovat samostatnou informaci o nepřátelské aktivitě cizích státních příslušníků. Využít k tomu i materiály z ostatních útvarů.

Náčelník II. správy SNB

- vyhodnotit průběh církevních poutí v Nitře a na Hostýně, zejména se zaměřením na činnost příslušníků nelegálních církví;
- poznatky, týkající se převozu závadových materiálů přes OPK, předávat neprodleně orgánům PS útvaru 9600 k přijetí příslušných opatření.

Náčelníci vnitřní a organizační správy FMV a XIII. správy SNB

– zabezpečit navázání součinnosti s přáteli z NDR v akci VSTUP.

Náčelník PS 9600 útvaru

– zpřísnit režim při přechodu čs. státních hranic, zejména italskými státními příslušníky. Případné poznatky předávat neprodleně II. správě SNB.

Náčelník inspekce ministra vnitra ČSSR

– uskutečnit prověrku systému dosažitelnosti příslušníků na dvou útvarech FMV.

Sekretariát OŠ FMV

– zajistit neprodleně informovanost náčelníků KS SNB o provokacích cizích státních příslušníků v Praze a navrhnout opatření;⁷
– zabezpečit mimořádný informační tok pro potřeby OŠ FMV.⁸

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 133–138. – Kopie strojopisu.

^a Vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“ (viz Dok. 3).

^b Vpravo razítko HS PS OSH (viz Dok. 2); došlo 1. září 1988, č. j. 006009/88–10, přílohy 0.

¹ Zápisy ze zasedání OŠ FMV z následujících dnů bohužel neměli editoři k dispozici.

² Prezenční listina nebyla editorům k dispozici.

³ Srovn. pozn. 2 Dok. 10 a *Informaci o protispolečenské aktivitě a konkrétních projevech vnitřních nepřátel na území republiky a v Praze v souvislosti s připomenutím událostí roku 1968*, in: Lidové noviny, září 1988, č. 9, příloha, str. I–II.

⁴ Gen. Carda informoval přítomné členy OŠ FMV na základě této informace:

„Dne 18. 8. 1988 v 10.00 hod. zjistila operativní hlídka OS SNB Praha 1, že na Václavském náměstí v prostoru sochy sv. Václava rozvinuli tři muži transparent z bílé látky s nápisem 'SVOBODA'. V součinnosti s hlídkou PMJ MS VB byl transparent zajištěn a muži předvedeni do služebních místností SNB. Jednalo se o italské státní příslušníky:

LALLI Antonio, nar. 16. 4. 1952, bytem Řím

NEGRÍ Giovanni, nar. 16. 5. 1957, bytem Brusel – Belgie

PACI Gabriele, nar. 10. 7. 1955, bytem Cattotika – Itálie

Ve stejné době rozvinula skupina osmi osob další transparent v prostoru křížovatký Václavské náměstí, ul. Opletalova a Ve Smečkách. Jednalo se o pruh bílé látky o rozměrech 20 x 1,5 m s černým nápisem (písmena cca 40 x 20 cm) 'SPOLEČNĚ ZA DEMOKRACII 1968 – SOVĚTSKÁ VOJSKA PRYČ ZE ZEMĚ – RADICAL PARTY 1988 – SVOBODA – LIDSKÁ PRÁVA'. Dále byla na transparentu malba tanku a květin. Také tento transparent byl příslušníky SNB zajištěn a zúčastněné osoby předvedeny. Jednalo se o:

LORENZI Giuseppe, nar. 15. 5. 1947

DONVITO Luigi Vincenzo, nar. 20. 2. 1953

NOVENTA Oliviero, nar. 24. 6. 1957

BERTÉ Luicio Antonio, nar. 17. 2. 1940

CARAVAGGI Paula, nar. 18. 7. 1952,

všichni občané Itálie. Dále ve skupině byli belgičtí státní příslušníci:

Van GASSEN Georg Henri Joseph, nar. 1. 1. 1951

ROBERT Jean-Luo Pier, nar. 3. 3. 1963

a USA státní příslušnice:

BROWN Elisabeth Antonia, nar. 8. 8. 1956.

Rozvinutí transparentů a zákroku příslušníků SNB přihlíželo cca 300 – 400 osob, které se na výzvu příslušníků pokojně rozešly. Ve skupině přihlížejících byla kontrolována SMALE Alison Christine, nar. 5. 2. 1955, britská st. příslušnice, dopisovatelka tiskové kanceláře USA Associated Press.

Předvedení cizí státní příslušnici byli vyslechnuti dle § 19 zákona č. 40/1974 Sb. Elisabeth BROWN vypověděla, že do ČSSR přicestovala dne 15. 8. 1988 spolu s manželem Vincenzo DONVITO a přítelem Antonio LALLI přes OPK Petržalka. Dva dny pobývali v Bratislavě, kde rozšířili 3 000 ks letáků Radikální strany. Dále vypověděla, že účelem jejich cesty do ČSSR bylo rozšíření letáků a rozvinutí transparentu jako připomínka 20. výročí r. 1968. Na cestu je vyslala Radikální strana, která též hradila náklady. Ví o tom, že přicestovalo 14 členů Radikální strany a přivezlo 10 000 letáků a 2 transparenty.

Antonio LALLI vypověděl, že od sekretáře Radikální strany Sergio STANZANI z Říma dostali úkol manifestovat u příležitosti výročí srpna 1968 a vyvěsit v Praze transparent. Prohlásil, že si uvědomuje protiprávnost jejich jednání ve smyslu čs. zákonů.

Giovanni NEGRI uvedl, že do ČSSR přijelo větší množství skupin Radikální strany, ale že jejich členy osobně nezná. Toto potvrdil i Antonio BERTÉ a naznačil, že každá skupina měla svůj konkrétní úkol. On měl za úkol rozvinout transparent a dalších akcí se již neměl zúčastňovat. Jeho pobyt v ČSSR byl plánován do 22. 8. 1988. Z výsledků ostatních předvedených nebyly zjištěny podstatné skutečnosti.

Po sepsání zápisů o výpovědi a videodokumentaci transparentů a předvedených jim byla pracovníky OPV omezena platnost čs. víz a stanoven jim odjezd z ČSSR do 20.00 resp. 22.00 hod. přes jednotlivá OPK.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T8/91, sv. XXVII., č. 1. 1100–1101 a 1205–1207. Uvedená zpráva byla Cardou zaslána (pod čj. KS–495/01–88) nejen náměstkovi MV ČSSR, ale také republikovému ministrovi vnitra Jirečkovi a jeho I. náměstkovi Novákovi, náčelníkovi II. S–SNB Vykypělovi, primátorovi Z. Horčíkovi, vedoucímu tajemníkovi SKV KSČ J. Hamanovi a vedoucímu tajemníkovi MV KSČ M. Štěpánovi.
⁵ Srovn. Placák, Petr: *StB a „protizákonné“ písemnosti v osmdesátých letech*, in: *Securitas Imperii* č. 1/1994, str. 44. Údaje o letákové aktivitě Českých dětí obsahuje již vý-
 tisk č. 2 informace II. správy SNB (příloha k čj. CB–0060/3–2/VN–88), určený KS SNB Praha (administrativně zaregistrováno až 15. 9. 1988 pod čj. KS–00116–13/01–88): „Dne 11. 6. 1988 se v restauraci 'U MELOUNA' v Praze 1 uskutečnil hudební beatový koncert undergroundových skupin ŽENY, BISSEX, ŠANOV II, LITINOVÝ PEPA.

Organizátorem této akce, která byla legalizována jako oslava narozenin, byli přívrženci hnutí underground Vratislav MACHULKA (1950), Miloš VOLÁK (1955) a Jiří FIALA (1952). Uvedeného koncertu se zúčastnilo cca 150 lidí, mimo jiné i signatáři CH–77 David NĚMEC, STÁREK František, HÁJEK Bohumil, Miroslav JIREC, Jaroslav KUKAL, Jiří GRUNDTORÁD a Petr PLACÁK.

PLACÁK Petr (1964) při koncertu mezi přítomné rozšiřoval prohlášení, v němž 'ČESKÉ DĚTI' žádají o navrácení majetku šlechtě a řádům. Dle tvrzení PLACÁKA se jedná o sdružení mladých lidí, kteří nefilozofují jako jejich tatíci, ale provádějí i takové akce, po kterých je v Praze pěkně rušno. Uvedené prohlášení signoval pouze Andrej STANKOVIČ (1949) z důvodu, že jeho předci pocházeli z drobné šlechty.

V souvislosti s názvem 'ČESKÉ DĚTI' byl pouze v teritoriu Prahy zjištěn výskyt 10ti kusů letáků, které byly vhažovány do domovních poštovních schránek. Leták je opatřen textem vyzývajícím k účasti na pokojné demonstraci dne 21. 8. 1988 na Václavském náměstí od 18.00 hod. Dále obsahuje výzvu k odchodu sovětských vojsk, požaduje okamžité odstoupení vlády a vyvěšení čsl. vlajek na protest proti 'okupaci'. Leták je laicky zhotoven rámečkem a ofsetovou technikou.

Prováděnými agenturně technickými opatřeními v prostředí osob inklinujících k tzv. nezávislému mírovému sdružení (NMS) byl zjištěn 13. 8. 1988 kontakt Pavly

JIROUTOVÉ (... 1966), bytem Praha 1, ..., na Jana CHUDOMELA. Jmenovaný byl žádán o podporu zamýšlené činnosti 'ČESKÝCH DĚTÍ' a její následování NMS. CHUDOMEL informaci JIROUTOVÉ vzal na vědomí, ale vlastní iniciativu v této činnosti NMS doposud nevyvíjí.

S cílem nepřipustit nežádoucí aktivitu negativně zpolitizovaných osob z řad mládeže jsou v součinnosti s 2a., 2b. odborem S–StB Praha a příslušnými odbory zdejší součástí přijímána operativní opatření s cílem zamýšlené akce paralyzovat.“ Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVIII., č. l. 1431–1432.

V dokumentu zmiňovaná informace o „konkrétním bytu v Praze 6“ se týká případu L. Váchové, srovn. úřední záznam kpt. JUDr. Šáry, kpt. JUDr. Hubáčka, mjr. Kučery a kpt. Štůly z OS SNB Prahy 6 ze 17. srpna 1988:

„Dne 16. srpna 1988 v 15.15 hod. bylo na linku 158 oznámeno, že v Praze 6, ul. Hošťálkova č. 4 se pohybovaly 2 mladé ženy ve stáří cca 27 let, oblečené v tmavé šaty, a jedna z nich měla přes rameno černou kabelku, ze které vyndala písemnost a vhojila ji do poštovní schránky na jméno VELEK Stanislav, Praha 6, ... Jmenovaný kromě popisu uvedl, že ženy šly směrem nahoru ulicí Hošťálkovou a před prodejnu potravin zahly vpravo. Na místo se dostavila autohlídka MO VB Břevnov, oper. průzkum OOK Praha 6 a ZN OS SNB Praha 6 pro VB kpt. JUDr. Šára. Šetřením na místě nebylo získáno dalších poznatků. Byla provedena zevní obhlídka schránek a nebyl již zjištěn výskyt dalších písemností. Písemnost, kterou odevzdal občan VELEK Ivan, nar. ... 1935, bytem dtto, obsahovala výzvu čs. občanům podepsanou tzv. 'českými dětmi'.

Do uvedeného prostoru byly veleny v noční době autohlídky, ale další výskyt písemností nebyl zaznamenán.

Dne 17. 8. 1988 byl zjištěn výskyt těchto písemností na celém území OS SNB Praha 6. Proto byly vyslány jak operativní, tak i pořádkové hlídky po celém teritoriu a zjištěné písemnosti byly shromážděny na operačním středisku OS SNB Praha 6. Po vyhodnocení situace bylo konstatováno, že písemnosti pocházejí pravděpodobně z jednoho pramene. Byli tipováni pachatelé z řad ZKZO a členů CHARTY. V operativní hlídce ve složení kpt. JUDr. Šára, kpt. JUDr. Hubáček a kpt. Štůla byla prověřována HOFMANOVÁ Olga, nar. ... 1958, bytem Praha 6, ..., která je signatářkou CHARTY 77 a VONS. Bydliště jmenované se nachází v místě, kde se obě ženy, které roznášely písemnosti, ztratily z dohledu svědka VELKA. Pro vytěžování byla stanovena legenda, že v místě jejího bydliště došlo k násilnému tr. činu dne 16. 8. 1988 kolem 15.00 hod. a svědkové události uvádějí, že zde procházely 2 ženy uvedeného popisu, které se ztratily v blízkosti jejího bydliště. Při vytěžování byla jmenovaná dotazována, zda k ní v uvedenou dobu nepřišel někdo na návštěvu, na což odpověděla, že ne, zabouchla dveře a nechtěla dále komunikovat. Po chvíli znovu otevřela a ptala se, co se vůbec stalo. Bylo jí řečeno, že zde byla přepadena žena, která je těžce zraněna, a dle vyjádření svědků 2 ženy, které šly kolem, musely vidět pachatele. Na to Hofmanová řekla, že u ní byly na návštěvě 2 kamarádky, které odpovídají uvedenému popisu, ale že je nezná. Po dalším hovoru jmenovaná uvedla, že se jedná o Lucii VÁCHOVOU a Báru VESELOU. Jejich bydliště nezná a byly u ní na návštěvě do 21.00 hod. Dalším vytěžováním bylo zjištěno, že Váchová bydlí někde na Bělohorské ulici u prodejny obuvi. Na místě byla ponechána hlídka MO VB Břevnov a operativní hlídka pokračovala ve ztotožnění Váchové. Při prohlídce domu Bělohorská č. 16 bylo zjištěno, že ve druhém patře bydlí Otto VÁCHA. Po zazvonění přišla otevřít dívka, které kpt. Šára řekl 'Ahoj, Lucie!'. Ona mu na to řekla, že Lucie není, ta bydlí naproti. Po zazvonění na protější byt, který měl jmenovku KUDRNA, přišla otevřít dívka, které rovněž řekl: 'Ahoj! Ty mě nepozveš dál?' Ona ho pozvala dál. Kpt. Šára vešel do předsíně a viděl na zemi v kuchyni povalovat se různé písemnosti a mezi nimi výzvu čs. občanům podepsanou tzv. 'českými dětmi'. Na to hned vstoupili do bytu kpt. Hubáček a kpt. Štůla. Na dotaz, kde je pan Kudrna, nám bylo odpovězeno: 'co je vám do toho'. Prokázali jsme se služebními průkazy s tím, že sháníme pana Kudrna. Při vizuální prohlídce bylo vidět velké množství závadových písemností, cyklostylové

blány a cyklostylový rozmnožovací přístroj. Rovněž byl v místnosti psací stroj. Jmenovaná byla vyzvána k prokázání totožnosti a předložila občanský průkaz na jméno Lucie VÁCHOVÁ, nar. ... 1967, bytem Praha 6, ... Do bytu se dále dostavil mj. Kučera a byla vyrozuměna obvodní prokurátorka dr. Smrzová. Kpt. Hubáček vyrozuměl ZN S SNB pro StB plk. Chmelička a na místo se dostavil zástupce plk. Chmelička pplk. Bičánek. Dále byla vyrozuměna zástupkyně městského prokurátora dr. Turková, vyšetřovatelé StB.

V době mezi 11.00 a 11.30 hod. se do bytu dostavili holanďští st. příslušníci VÁCHA Antonín, nar. ... 1957, bytem v Utrechtu, a RAYMOVÁ Zuzana, nar. ... 1956, bytem tamtéž, kteří šli navštívit Váchovu sestru Lucii. Jmenovaní mají odejet do Holandska dnešního dne v 15.00 hod. Přesné bydliště Utrecht, Scherzerhornstraat 13. Tito jmenovaní byli předáni operativním pracovníkům S SNB Praha – StB.

Celý případ byl ve 14.30 hod. dne 17. srpna 1988 předán vyšetřovateli StB.“
Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII., č. 1. 1072–1074.

Hlášení se objevilo i ve svodce S–SNB Praha:

„Dne 17. 8. 1988 v 11.00 hod. bylo operativními prostředky OS SNB Praha 6 zjištěno, že v bytě na adrese Praha 6, ... se údajně nachází větší množství letáků s názvem 'VYZÝVÁME ČESKOSLOVENSKÉ OBČANY', podepsaných 'ČESKÉ DĚTI'. Výskyt těchto letáků v dopisních schránkách občanů byl oznamován ve dnech 16. a 17. 8. 1988 na linku 158.

V uvedeném bytě je k trvalému pobytu přihlášena Marie KUDRNOVÁ, nar. ... 1948, která se však na této adrese nezdržuje. Byt fakticky užívá Lucie VÁCHOVÁ, nar. ... 1967, trvale bytem Praha 6, ... Na základě zjištěných skutečností bylo vyšetřovatelem StB OVŠ StB Praha zahájeno trestní stíhání ve věci trestného činu pobuřování podle § 100 odst. 1, písm. a, c, Trestního zákona a Lucie VÁCHOVÁ byla zadržena jako podezřelá z uvedeného trestného činu podle § 76 trestního řádu.

V době příchodu příslušníků SNB se do bytu dostavili býv. českoslovenští občané, nyní státní přísl. Holandska, manželé Antonín VÁCHA, nar. ... 1957, emigrant z roku 1979, nevlastní bratr Lucie VÁCHOVÉ, a Zuzana VÁCHOVÁ, nar. ... 1956, která se v roce 1980 z ČSSR legálně vystěhovala. Jmenovaní přicestovali do ČSSR dne 28. 6. 1988 s platností čs. víza do 17. 8. 1988.

Lucie VÁCHOVÁ byla vyslechnuta jako podezřelá z trestného činu pobuřování. Ke své osobě mimo jiné uvedla, že pracuje jako dobrovolná pečovatelka na Obvodním ústavu soc. služeb v Praze 7. Politicky organizována není a soudně trestána dosud nebyla. V průběhu roku 1988 však byla vyšetřována v souvislosti s účastí na FÓRU CH 77 v Odolené Vodě. VÁCHOVÁ svůj vztah k CH 77, závadovým tiskovinám a rozmnožovacímu zařízení výslovně nepopřela, odmítla se však k těmto otázkám vyjádřit.

Antonín a Zuzana VÁCHOVI se na základě výzvy dostavili k výslechu na OVŠ StB Praha. Výsledkem svědků a prohlídkou vozu nebyla prokázána jejich účast na vyšetřované trestné činnosti a vzhledem k tomu, že jmenovaným skončila doba platnosti vstupního víza do ČSSR, byl ve spolupráci s OPV Praha zajištěn jejich odjezd v 08,00 hod. dne 18. 8. 1988 přes OPK Rozvadov.

Ve spolupráci s OS SNB Praha 6 a OD S SNB bylo dosud ustanoveno 15 občanů, kterým byly do poštovní schránky vhozovány letáky s názvem 'VYZÝVÁME ČESKOSLOVENSKÉ OBČANY'. Z uvedeného počtu 8 občanů učinilo oznámení na linku 158 a [?] věc oznámili na příslušném MO VB v Praze 6.

Dále byla ustanovena sig. CH 77 Olga HOFMANOVÁ, ke které Lucie VÁCHOVÁ spolu s další, dosud neustanovenou ženou přišla bezprostředně po vhození letáků do schránky jednoho ze svědků.

Na základě výše uvedených skutečností byly se souhlasem městského prokurátora v Praze nařizeny a vykonány domovní prohlídky v trvalém bydlišti Lucie VÁCHOVÉ v Praze 6, ..., další prohlídka byla uskutečněna ve faktickém bydlišti podezřelé v Praze 6, ... a třetí prohlídka byla provedena v bytě Olgy HOFMANOVÉ v Praze 6, ...

V průběhu domovní prohlídky v bytě na Bělohorské třídě 10, P6 bylo nalezeno několik desítek ks letáků 'VYZÝVÁME ČESKOSLOVENSKÉ OBČANY' a několik set

letáků 'ŽIŽKOVÁCI, PRAŽÁCI', 50 ks rozmnožovacích blan s texty letáků a potřebami pro ruční rozmnožování tiskovin. Dále byly nalezeny materiály vztahující se k CH 77 /Infochy, Prohlášení a 92 ks samizdatů a pod./ a větší množství korespondence a magnet. kazet.

V průběhu domovní prohlídky v bydlíšti Olgy HOFMANOVÉ byly odňaty rovněž technické prostředky k rozmnožování, písemnosti mající vztah k CH 77, periodika Revolver Revue, Vokno atd. Olga HOFMANOVÁ z obavy, že v místě jejího bydlíště budou tyto věci nalezeny, krátce před započítím domovní prohlídky z bytu uprchla a skrývá se na neznámém místě.

Všechny odňaté věci budou podrobeny kriminalist. zkoumání a poté vyhodnoceny v součinnosti s útvaru S StB. Dále budou prováděny výslechy svědků. Podezřelá Lucie VÁCHOVÁ byla dne 18. 8. 1988 v 00,10 hod. ze zadržení propuštěna.“
Tamtéž, č. l. 1064–1065.

Jak zjištěné aktivity italských turistů, tak opatření vůči L. Váchové a O. Hofmanové byly uvedeny v další svodce S–SNB Praha:

„Poznatky z poslední doby ukazují, že občané z Itálie a Španělska přiváží do ČSSR, jak již bylo uvedeno v předchozí informaci, letáky k výročí 1968 – 1988 nadepsané 'ZA DEMOKRACII A SVOBODU'.

Dne 17. 8. 1988 v 10.35 hod. byli zadrženi při předávání těchto letáků Ital, bytem Řím, a španělská st. příslušnice, bytem Madrid, z nichž 700 se jim podařilo rozdat nebo rozhodit, zejména ve středu Prahy, a zbývajících 300 ks bylo zabaveno.

Jmenovaní dne 15. 8. 1988 přijeli do ČSSR, jejich auto bylo vyhledáno a střezeno na Gorkého náměstí. Ve večerních hodinách k tomuto autu přijela další auta s Italy. Postupně, jak auta přijížděla, byli Italové předvedeni k pohovoru s cílem podání vysvětlení a byly provedeny bezpečnostní prohlídky jejich aut. Při těchto prohlídkách byl ve vozidle Alfa Romeo nalezen balík obsahující asi 500 ks letáků 'Za demokracii a svobodu'. Činnost Italů byla zadokumentována a z jejich výpovědi vyplynulo, že do ČSSR přijeli jak Italové, tak i někteří Španělé jako členové, podle nich pokrokové, 'Radikální strany' s cílem propagovat její činnost, a popírají, že by znali obsah letáku v čs. jazyce.

Všem italským a španělským st. příslušníkům a příslušnicím byl zkrácen pobyt v ČSSR, zpracovány návrhy na stanovení odjezdu přes různá OPK.

Dnes (18. 8. 1988) v 10.05 hod. bylo příslušníky SNB zjištěno, že jeden Ital za podpory dalších dvou italských st. příslušníků vylezl na sochu sv. Václava a shora shodil několikametrový transparent, na němž bylo v českém jazyce napsáno 'Svobodu politickým vězňům'.

V tutéž dobu začalo dalších osm později zjištěných italských st. příslušníků rozbalovat transparent, se kterým chtěli pochodovat po Václavském náměstí. Transparent obsahoval tyto nápisy v českém jazyce:

Společně za demokracii 1968

Sovětská vojska pryč ze země

kresba tanku s květinami

Radical Parti

Svoboda – lidská práva.

Rovněž u těchto lidí se provádí dokumentace a výslechy, poté jim bude zkrácen pobyt a s doprovodem budou odesláni na čs. stát. hranice.

O činnosti těchto vízových cizinců byly informovány všechny obvodní a okresní správy SNB s pokynem k provádění aktivních opatření – aktivizaci agenturně důvěrnické sítě a zesílení prováděných operativních průzkumů v místech, kde se cizinci zdržují.

Další úspěšné opatření bylo provedeno na Praze 6, kde byly operativní cestou získány poznatky, že na Břevnově, v ulici ..., v bytě s vizitkou KUDRNOVÁ, bydlí Lucie VÁCHOVÁ, která je pravděpodobně autorem i rozšiřovatelem letáků s podpísem 'České děti'. Poznatky byly potvrzeny, zahájeno tr. stíhání ve věci a v bytech KUDRNOVÉ i její přítelkyně HOFMANOVÉ v Praze 6, ... byly provedeny domovní

prohlídky ve smyslu tr. řádu. Průběh domovních prohlídek byl dokumentován na video.

V bytě KUDRNOVÉ, který s jejím souhlasem obývá od roku 1985 VÁCHOVÁ, bylo zajištěno celkem 73 položek – cyklostylové blány, cyklostylový rozmnožovací přístroj, psací stroj, velké množství samizdatů, letáky 'Žižkováci' a 'Slovo ke spoluobčanům', 40 ks 90 minutových magnetofonových kazet, 50 ks rozmnožovacích blan zn. Astra – zatím nepoužitých, a další zařízení i materiály potřebné k rozmnožování.

Rovněž domovní prohlídka u HOFMANOVÉ byla pozitivní, zde bylo zajištěno 80 položek – kazety, samizdaty, balíky bílých kancelářských a průklepových papírů, tiskařská barvy, namnožovací zařízení a pod.

Domovní prohlídky potvrdily poznatky získané operativní cestou, že VÁCHOVÁ (1967) a HOFMANOVÁ (1958) rozmnožovaly letáky 'České děti'. Váchová byla vyslychána od 01.00 hod. dne 18. 8. 1988, přihlásila se k CH-77, VONSu a odmítla vypovídat. Hofmanová opustila svůj byt a dosud nebyla zadržena, proto bylo zahájeno stíhání ve věci.

V noci ze dne 13. na 14. 8. 1988 byl v Čelákovících zjištěn výskyt závadových letáků v množství přibližně 100 ks s výzvou k účasti na rozptýlené demonstraci. Šetřením bylo zjištěno, že pravděpodobnými pachateli jsou Radek ŠIMICE (1962) a jeho společníci, kteří v inkriminovanou dobu byli v Čelákovících a poté odejeli do Doks k Máchovu jezeru. Rovněž zde byl zjištěn výskyt 30 ks letáků stejného obsahu.

Ve spolupráci se S StB Ústí nad Labem byli Radek Šimice a jeho společníci předvedeni. Šimice a jeho kamarád VANĚČEK (1968) se při výslechu plně doznali k rozšiřování letáků v Čelákovících a Doksech. Nezávisle na sobě označili oba jmenovaní jako iniciátora Stanislava PENCE (1970), zedníka, který se však k těmto skutečnostem odmítl vyjádřit do protokolu. Mimo protokol uvedl, že letáky dostal někdy kolem 8. 8. 1988 v restauraci 'Na Klamovce' v Praze 5 od neznámé osoby.

Dne 17. 8. 1988 bylo ŠIMICEMU, VANĚČKOVI a PENCŮVI vyšetřovatelem VB v České Lípě vzneseno obvinění z tr. činu podle § 100 tr. zák.

Materiály byly konzultovány s krajským prokurátorem, bylo rozhodnuto propustit výše uvedené osoby a další šetření provádět na svobodě. PENC, ŠIMICE a VANĚČEK byli vyzváni, aby se dne 19. 8. 1988 dostavili na S SNB Praha. Pokud šetření neprokáže další tr. činnost, bude celý případ z rozhodnutí krajského prokurátora předán k řešení na NV Čelákovice. Rychlé a úspěšné řešení výše uvedených případů mělo za následek, že v noci ze 17. na 18. 8. 1988 nebyl zjištěn výskyt žádných letáků.

Přesto jsou získány poznatky o připravovaném negativním vystoupení vlajkonošů na fotbalovém utkání Bohemians – Sparta. Proto byla navázána úzká spolupráce s národními výbory, OV KSČ, LM, pořadatelem utkání i vedoucími okolních restaurací. Současně bylo přijato opatření, aby vlajkonosi nebyli vpuštěni na hřiště, připravuje se opatření i na trasách rozchodu pro případ, že by vlajkonosi a další fanouškové mladšího věku byli zneužití k vystoupení na Václavském náměstí.

Byl navázán úzký kontakt s náčelníkem LM, v rámci Prahy je nepřetržitě ve službě 54 příslušníků LM, kteří drží službu na MV KSČ, OV KSČ a na rotách. Od pátku až do 22. 8. 1988 je na každém východě vyčleněno kolem 130 příslušníků LM v civilu, kteří jsou připraveni jako zásahová jednotka k použití na základě požadavku SNB Praha. Dalších 30 příslušníků LM bude nasazeno na fotbalové utkání Bohemians – Sparta ve Vršovicích.

Byly získány poznatky, že závadová mládež a členové dalších nepřátelských skupení nebo jejich příznivci chtějí přijít v pátek a v sobotu na Václavské náměstí. Je několik signálů, že chtějí chodit bosí, ve smutečních oděvech s trikolorami, se svíčkami a bez občanských průkazů. Po shromáždění na Václavském náměstí by měli pochodovat na Staroměstské náměstí a Karlův most. Byly rovněž získány poznatky, že vystoupení nebo demonstraci těchto lidí budou filmovat a natáčet na video zahraniční novináři a pracovníci hromadných sdělovacích prostředků.

Situace bude neustále vyhodnocována a přijímána adekvátní opatření. V případě potřeby budou připravena k použití vodní děla, přístupové cesty na Václavské nám., Staroměstské nám., Karlův most budou blokovány tzv. trychtýři, kde bude probíhat

perlustrace, případně předvedení známých provokatérů a iniciátorů i dalších živlů k pohovorům.

Na štábu MV KSČ jsou přijímána opatření v rámci všech služeb v Praze (dopravní služba, zdravotní služba, zásobování, ČSD) tak, aby byl zajištěn klid a veřejný pořádek.

Jsou přijímána i opatření ke znemožnění provokativní akce signatářů CH-77, kteří podle získaných poznatků chtějí dávat kytičky tzv. padlým v roce 1968 a předat provokativní petici na velvyslanectví SSSR.“

Tamtéž, č. l. 1075–1078.

⁶ K akci SNĚŽKA srovn. Dok. 9.

⁷ Pravděpodobně z tohoto bodu vzešel „Požadavek S SNB k zajištění ochrany zájmových objektů a bytů stranických čelních představitelů, který vyplynul z operativní porady náměstka FMV s. Lorence ze dne 18. 8. 1988“:

„Jedná se o zajištění těchto objektů z titulu zamezení vylepování plakátů, nevhodných nápisů, balíčků a případného zadržení osob nepřátelsky zaměřených.

Opatření se provádí pořádkovou službou VB, operativním průzkumem jen vně objektu bez kontaktu na V. S SNB.

Seznam objektů:

Pražský hrad

Hradčany

Úřad předsednictva vlády ČSSR – nábr. kpt. Jaroše č. 4, Praha 1

Hotel PRAHA – Sušická 20, Praha 6

FMZV – Loretánská, Praha 1

Úřad vlády ČSR – Lazarská č. 7, Praha 1

Státní ústav národního zdraví SANOPS

– vila – Xaveriova 10, Praha 5

– poliklinika I – Na cihlářce 6, Praha 5

– nemocnice – U Sanopsu 5/1500, Praha 5

ÚV KSČ – nábr. L. Svobody 1222/11 (?) Praha 1

Federální shromáždění – Vítězného února 1/52

FMV – ul. Majakovského č. 22, Praha 6

Rezidence velvyslance SSSR – Na Zátorce 807/11, Praha 6

Dodávková služba Praha – Mladé gardy 1179/37, Praha 5

SPK – kpt. Jaroše č. 1993 (?), Praha 5

– Praha 3, Žižkov, Velehradská č. 25

Bydliště:

s. Jakeš – Kozlovská č. 5, Praha 6

s. Štrougal – Sušická č. 19, Praha 6

s. Indra – Nad Šárkou č. 24, Praha 6

s. Vajnar – Na Kodynce č. 2, Praha 6

s. Bilak – U mrázovky č. 17, Praha 5

s. Pitra – U mrázovky č. 17, Praha 5

s. Fojtík – U mrázovky č. 17, Praha 5

tato bydliště střežit pouze po linii OP

s. Adamec – Obránců míru č. 56, Praha 7

s. Hoffman – Obránců míru č. 92, Praha 7

s. Haman – Obránců míru č. 84, Praha 7

s. Zavadil – Jeseniova č. 1 55, Praha 3

s. Kempný – U laboratoře č. 26, Praha 6

s. Jireček – Vondroušova č. 1196, Praha 6

s. Lenárt – Na Mičance č. 42, Praha 6

Toto opatření se týká období od 16.00 hod. dne 19. 8. 1988 do 08.00 hod. dne 22. 8. 1988.“

Kromě toho je v dokumentu uveden seznam hotelů, v nichž měli pravděpodobně být ubytováni sovětsí občané (na naší kopii chybí levý okraj textu: nadpis je „[?] skupin, které budou v období 20. – 21. 8. 88 ubytovány v Praze“, pod seznamem hotelů je

azbukou připsáno „VSEGO: 1 500 čel.“). Kopie strojopisu in: A. Lorenc spol., T 8/91, sv. XXVII., č. 1. 1115–1117.

⁸ Zhuštěný informační tok ve směru správa SNB Praha – I. náměstek MV ČSSR gen. Lorenc je možno dokumentovat dopisem gen. Cardy z 19. srpna 1988:

„Vážený soudruhu první náměstku,

v současné době je bezpečnostní situace v Praze charakterizována snahou vnitřního i vnějšího protivníka, především osob soustředěných kolem CH-77, o působení na veřejnosti a zorganizování protispolečenského vystoupení na veřejných místech, zejména ve středu Prahy.

Vnitřní nepřítel pokračuje v rozšiřování letáků, v nichž vyzývá k demonstracím v době výročí srpna 1968. Byly získány poznatky signalizující, že chtějí zneužít i tzv. vlahkonoše, kteří se zúčastní fotbalového utkání Bohemians – Sparta dne 20. 8. 1988 ve Vršovcích, k demonstrativnímu pochodu z Václavského na Staroměstské náměstí a Karlův most.

Vzhledem k těmto skutečnostem, v zájmu zajištění klidu a veřejného pořádku žádán o poskytnutí posily v síle 60ti příslušníků VB z PŠ SNB Brno, včetně zabezpečení jejich dopravy dvěma autobusy, které budou k dispozici výkonnému štábu náčelníka S SNB.

Tyto posily budou tvořit zálohu náčelníka štábu S SNB pro případ nasazení do akce k obnovení klidu a veřejného pořádku, proto žádám, aby byli vybráni příslušníci VB a jejich velitelé, kteří mají zkušenosti z výkonu pořádkové služby. Dále žádám, aby byli vybaveni šitými, přilbami a dlouhými obuškami.

V souladu s plánem BO je třeba, aby posily nastoupily dne 20. 8. 1988 do 14.00 hod. a jejich velitel se hlásil u náčelníka S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje k předání dalších pokynů. Konec opatření je předpokládán dne 22. 8. 1988 v ranních hodinách.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVIII., č. 1. 1249–1250.

Kromě toho 19. srpna gen. Carda žádal (pod čj. KS-496-2/01-88) náčelníka štábu LM MV KSČ Viléma Dandu:

„Vážený soudruhu náčelníku,

správa SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje provádí bezpečnostní opatření při 20. výročí internacionální pomoci vojsk Varšavské smlouvy. Vzhledem k tomu, že byly získány poznatky k provokacím a narušování veřejného pořádku, rozhazování letáků, vyvěšování transparentů s protisocialistickou tematikou a dalšími negativními jevy, narušujícími závažným způsobem klid a pořádek na území hl. m. Prahy, prosím Tě, soudruhu náčelníku, o pomoc při zajišťování tohoto bezpečnostního opatření.

Příslušníci LM v občanském oděvu budou mít za úkol provádět rozkladnou činnost mezi občany a v případě, že by došlo k narušování veřejného pořádku, by pomáhali příslušníkům VB na určených stanovištích.

Instruktaž příslušníků LM se koná dne 20. 8. 1988 ve 13.00 hod. v kině Praha (pro 70 příslušníků) a na OV KSČ Praha 1 (pro 30 příslušníků), kde budou seznámeni s bezpečnostní situací a úkoly.“

V příloze dopisu je precizována dotace příslušníků Lidových milic k posílení bezpečnostního opatření ve dnech 20. – 21. 8. 1988:

„– nástup dne 20. 8. 88 ve 13.00 hod.

70 příslušníků – v kině PRAHA, Václavské nám.

30 příslušníků – na OV KSČ Praha 1

Rozdělení sil:

– pro Václavské nám. – 70 příslušníků jako záloha pro filtry na přístupových komunikacích

1/ 10 – Havířská – Na Příkopě

2/ 5 – Václavské nám. – Na Můstku

3/ 14 – 28. října – Václavské nám. – vyústění Jungmannova nám.

- 4/ 10 – Vodičkova – Palackého
- 5/ 10 – Jindřišská – Panská – Pol. věžňů
- 6/ 5 – Štěpánská – V jámě
- 7/ 2 – Ve smečkách – Žitná
- 8/ 2 – Krakovská – Žitná
- 9/ 2 – Opletalova – Pol. věžňů
- 10/ 2 – Washingtonova – Pol. věžňů
- 11/ 8 – 4 výstupy z metra (vestibuly), po 2 v každém výstupu na Václavské nám.

Spolupracují s příslušníky VB v civilu a uniformách, při tom se řídí jejich pokyny.
– pro Staroměstské nám. – 30 příslušníků jako záloha pro filtry na přístupových komunikacích

- 1/ 8 – Pařížská – Jáchymova
- 2/ 6 – Dlouhá – Dušní
- 3/ 4 – Celetná – Kamzíkova
- 4/ 2 – Železná – Havelská
- 5/ 2 – Melantrichova – Havelská
- 6/ 4 – Malé nám. – ve zúžení na Staroměstské nám.
- 7/ 4 – Platněrská – U radnice

Spolupracují s příslušníky VB v civilu a uniformách, při tom se řídí jejich pokyny.“
Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII., č. 1. 1011–1013.

Krajský velitel LM Josef Haman přijal již 2. 8. 1988 vlastní opatření: pod čj. LM-022/88 vydal – za asistence náčelníka KŠ LM Josefa Vysokého – „Rozkaz krajského velitele LM k zabezpečení klidu a veřejného pořádku v období od 19. 8. do 22. 8. 1988“, adresovaný všem OV KSČ (k rukám vedoucích tajemníků): „Dne 21. srpna si připomeneme 20. výročí internacionální pomoci vojsk Varšavské smlouvy Československu.

Protože nelze vyloučit, že tohoto výročí mohou využít nepřátelsky smýšlející osoby k provokacím a osočování našich spojenců, zejména Sovětského svazu, nařizují k zajištění klidu a veřejného pořádku provést ve dnech 19. 8. od 14,00 hod. do 22. 8. – 08,00 hod. tato opatření:

1. Zřídít dozorčí služby u všech OŠ LM, u velitelství [?] LM a rozhodujících ZJ LM: Do dozorčí služby určit velitele jednotek, které řádně poučit. Dozorčí služby držet v síle 1 + 2. Ostatní příslušníci OŠ LM a velitelství jednotek LM v přísné domácí pohotovosti.

2. Po celé uvedené období zvýšit bdělost příslušníků LM ke včasnému zjištění signálů o pokusech narušit klid a pořádek.

3. Politickou angažovaností příslušníků LM bojovat proti šíření nepravdivých informací a pomlouvačných zpráv mezi pracujícími. V zárodku zamezit případnému výskytu a rozšiřování nepřátelských tiskovin, hanlivých nápisů, letáků, hanobení památníků apod. Postupovat v součinnosti s příslušnými orgány SNB s využitím poznatků z minulých let.

Realizovaná opatření pokud možno provádět skrytě, především v občanském oděvu.

4. V měsíci srpnu zvýšit kontrolní činnost v jednotkách LM s důrazem na dodržování zásad bojové pohotovosti a na důsledné zabezpečení uložení zbraní, munice a trhavin, zabránění jejich cizení a následnému zneužití.

5. V případě vyhlášení 4. stupně MBO vyčlenit podle zpracované dokumentace MBO stanovené síly a prostředky ve prospěch SNB.

6. O provedených opatřeních informovat náčelníka OS SNB.

7. Hlášení:

a/ 19. 8. ve 14,00 hlásit na KŠ LM nástup dozorčí služby na OŠ LM /dále hlásit každé střídání dozorčí služby/

b/ pravidelné hlášení vždy do 07,00 se stavem k 06,00 hod. a do 19,00 se stavem k 18,00 hod.

c/ 22. 8. předat na KŠ LM souhrnné hlášení do 08.00 hod.

d/ mimořádné události hlásit IHNED!
/nasazení sil hlásit tabulkou – PŘEHLED SIL NASAZENÝCH PŘI MBO/.“
Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVII., č. 1. 1020–1021.

Správa SNB Praha postoupila prostřednictvím ÚOS FMV následující zprávu (čj. KS-00110/01-88) ze dne 20. 8. 1988 – „Informace o bezpečnostní situaci na teritoriu S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje v období od 19. 8. do 03.00 hod. dne 20. 8. 1988“:

„V rámci S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje probíhají od 16.00 (?) hod. dne 19. 8. 1988 veškerá opatření stanovená plánem BO v plné síle. Probíhající opatření jsou upřesňována v souladu s vývojem bezpečnostní situace.

Bezpečnostní situace je charakterizována snahou vnějších i vnitřních nepřátel, zejména signatářů a stoupenců CH-77, o negativní působení na veřejnost a zorganizování tzv. protestní rozptýlené demonstrace dne 21. 8. 1988 na veřejných místech ve středu Prahy.

Agenturně operativními prostředky byl získán poznatek, že signatáři CH-77 chtějí předat protestní petici na velvyslanectví SSSR v Praze. Dosud však není rozhodnuto, zda petici předají současně, nebo bývají mluvčí CH-77. Operativní kontrolu a další opatření provádí S StB Praha ve spolupráci s II. S SNB.

Do ČSSR přicestovali dva pracovníci redakce STERNU, a to Michail [?]DVAJ a Niklas FRANK (syn válečného zločince K. H. FRANKA). Cílem jejich pobytu je získat materiál o současném dění v ČSSR v souvislosti se srpnem. Jmenovaní uskutečnili interview s KOHOUTEM a CIBULKOU v Brně. VACULÍK rozhovor o srpnu odmítl s tím, že se nyní zabývá výhradně ekologickými otázkami. Nejvíce informací získali od Václava HAVLA (v současné době v Hrádku u Trutnova), který uvedl, že dne 20. 8. 1988 má být předána na ZÚ SSSR v Praze petice CH-77. V neděli 21. 8. 1988 mají být kladeny věnce a kytice na místech, kde podle HAVLA došlo k 'masakrům' na čs. občany v srpnu 1968. Podle vyjádření HAVLA připravovanou manifestaci ve večerních hodinách dne 21. 8. 1988 na Václavském náměstí neorganizuje CH-77, ale ostatní antisocialistické síly.

Oba pracovníci STERNU se chtějí v ranních hodinách dne 21. 8. 1988 zúčastnit mše v kostele P. M. Sněžné v Praze 1, neboť předpokládají, že zde proběhne provokační akce k výročí srpna 1968.

Opatření k těmto osobám provádí S StB Praha.

Dne 19. 8. 1988 ve 12.15 hod. byl na základě agenturního poznatku zadržen hlídkou VB mladistvý Jiří ŠTENCL, nar. ... 1971, Valtice, bytem Litovel, ..., okr. Olomouc, student gymnázia tamtéž. U jmenovaného, který byl označen jako spojka CH-77, bylo nalezeno větší množství písemného materiálu protistátního zaměření. Dále se našly podací listky PÚ Praha 110 01 – 12 podané jako rekomando ze dne 18. 8. 1988, které byly adresovány: APN, ÚV KSČ, s. Jakešovi, ČNR s. Kempnému, ÚV KSČ s. Lenártovi, ČTK, ÚV KSČ, FS, úřad předsedy vlády ČSSR, ÚV NF, ČNR, SNR, ÚV KSČ s. Fojtíkovi, s. Hoffmanovi, s. Šalgovičovi, s. Bilakovi, s. Indrovi, Kanceláři prezidenta republiky s. Husákoví.

Blíží informace k podacím listkům zadržený odmítl uvést. Jmenovaný i se zajištěnými písemnými materiály byl předán pracovníkům II. S SNB.

V současné době jsou orgánům Bezpečnosti předávány zbytky letáků 'České děti', rozšiřované v minulých dnech osobami, které již byly realizovány správou SNB.

Dne 19. 8. v 07.00 hod. byly v telefonní kóji na stanici metra Národní zajištěny letáčky (15 ks) pod názvem 'Zpráva o připravované protestní rozptýlené manifestaci dne 21. 8. 1988'. Uvnitř letáčků byly vloženy čs. trikolory.

Dne 19. 8. v 19.26 hod. bylo hlídkou OVB Metro zajištěno v telefonní kóji stanice metra Sokolovská 36 ks letáku vyzývajícího občany k protestní manifestaci dne 21. 8. 1988. Letáky jsou podepsány 'Za nezávislé mírové sdružení – iniciativu za demilitarizaci společnosti, Jan Chudomel'.

Dne 19. 8. 1988 odhalila OS SNB Příbram autory a rozšiřovatele závadových le-

táků hanobících členy KSČ, které byly zajištěny dne [?] 7. 1988 v obcích Lhota a Obecnice. Pachatelům Františku KALINOVÍ (1939) a Jiřímu LUKÁŠOVÍ (1956) bylo vzneseno obvinění pro trestný čin podle § 198 písm. b/ trestního zákona. Ve dnech 18. a 19. 8. 1988 bylo provedeno rozkladné opatření vůči závadové partě mládeže z prostředí hnutí PUNCK ve městě Poděbrady. Provedeným opatřením bylo zabráněno v účasti této party na protestní manifestaci v Praze dne 21. 8. 1988. U tří iniciátorů byly zadrženy letáky vyzývající k účasti na této manifestaci. Případ bude předán k dalšímu opatření na 2a odbor S StB Praha.

Dne 19. 8. 1988 bylo pokračováno v operativním šetření k případu anonymního telefonátu veliteli střelecké roty LM v ZPA Pečky, okr. Nymburk, s ČERNĚMU. Jmenovaný téhož dne ve 14.30 hod. oznámil, že při odchodu ze zaměstnání zjistil na své píchací kartě kresbu šibenice. Karta byla zajištěna a předána k provedení daktyloskopického zkoumání. Je pokračováno v operativním šetření a bylo přijato opatření k ochraně s. ČERNĚHO před případným fyzickým napadením.

Zvýšená pozornost je věnována mládeži soustředěné na okresech Rakovník, Kladno a Mělník v souvislosti se sklizní chmele. Na okrese Rakovník je celkem soustředěno 8 933 brigádníků, na okrese Kladno 1 200 brigádníků a na okrese Mělník 1 376. Jejich činnosti je věnována pozornost. Zatím nebyly zjištěny signály a skutečnosti, svědčící o protispolečenském a protisocialistickém jednání.

Bylo zjištěno, že jako odezva na opatření s italskými a belgickými státními příslušníky (stoupenci Radical Parti) byl svolán BRINGEREM štáb pracovníků ARD a bylo rozhodnuto, že od rána dne 19. 8. 1988 bude štáb ARD projíždět Prahou, aby v případě výskytu demonstrací mohl okamžitě natáčet. Současně bude jeden pracovník ARD připraven ve studiu pro případ, že by někdo podal informaci o výskytu jakékoliv protispolečenské akce.

Byly získány ohlasy na televizní pořad ze dne 18. 8. 1988 k událostem v ČSSR před 20ti lety. Pořad je kritizován, že zde zejména chyběly argumenty, které by vstup vojsk VS odůvodnily jako neodkladný a životně nutný pro další rozvoj našich národů.

Současně je vyslovována nespokojenost s tím, že byl dán velký prostor teoretikům, chyběl názor přímých účastníků a zejména těch, proti kterým byly vedeny útoky sdělovacími prostředky a jiné nátlakové akce, např. pracovníků soudů a prokuratur, příslušníků MV, zakladatelů JZD, milicionářů a dalších. Rovněž nebylo dáno slovo dělníkům, aktivním řadovým členům strany i nestraničům.

Veřejnobepečnostní situace v Praze a Středočeském kraji nedoznala podstatných změn a nevybočuje z normálu. Nebyl zaznamenán zvýšený výskyt mimořádných událostí ani jiné závažné trestné činnosti.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVIII., č. 1. 1290–1293. Cardovu zprávu obdrželi také Z. Horčík, Jireček, M. Štěpán, J. Haman, Puchart (OV KSČ Praha 1), další výtisky byly odeslány na MS-VB, S-VB, S-StB Praha, II. S-SNB a V. S-SNB.

Následovala zpráva gen. Cardy „Informace o bezpečnostní situaci na teritoriu S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje v období od 03.00 do 15.00 hod. dne 20. 8. 1988“ z 20. 8. 1988:

„V rámci S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje je pokračováno v realizaci opatření stanovených plánem BO. Bezpečnostní situace v hodnoceném období nedoznala žádných změn.

Na základě poznatku o snaze mluvčích CH-77 předat na velvyslanectví SSSR protestní petici bylo orgány S StB Praha v součinnosti s II. S SNB přijato opatření k překažení tohoto záměru.

Dne 20. 8. 1988 v 11.30 hod. bylo zjištěno, že mluvčí CH-77 JANÁT, HÁJEK a DEVÁTÝ směřují Korunovačnickými ulicemi v Praze 7 k velvyslanectví SSSR, a proto byli zadrženi a ve smyslu § 19 zák. č. 40/74 Sb. předvedeni k podání vysvětlení. Při bezpečnostní prohlídce byl u JANÁTA a DEVÁTĚHO nalezen třístránkový dokument s názvem 'Slovo k 20. výročí srpna 1968'. V dokumentu se uvádí, že vstup vojsk VS do ČSSR je největší vojenská operace po druhé světové válce, která měla za cíl utu-

žení imperiální nadvlády nad naším státem a jejíž obrovské negativní důsledky postihují všechny sféry kulturního, politického a ekonomického života, a je charakterizována jako národní katastrofa. Dále se uvádí, že i přes velký odstup času vládne do současné doby v ČSSR totalitní a byrokratický režim, opírající se o zvlí Bezpčnosti. Zákrok v ČSSR byl předešlou k válce v Afganistánu a umlčení polské Solidarity. Dále se v dokumentu uvádí, že CH-77 se obrací ke všem svým spoluobčanům s výzvou zbavit se strachu a nebát se mluvit o svých názorech otevřeně a svobodně. Současně na adresu stranického a státního vedení je adresován požadavek těm, kteří pozvali před dvaceti lety vojska VS do ČSSR, proč byl zvolen právě tento a ne jiný postup. Materiál je signován jmény mluvčích CH-77 a za správnost jej podepsal Stanislav DEVÁTÝ.

Byl získán poznatek o uskutečněném interview vedoucího korespondenta NSR televize ARD Carl BRINGERA s bývalým ministrem školství a kultury, pravicevým exponentem Čestmírem CÍSAŘEM, ke kterému došlo dne 17. 8. 1988 v 10.00 hod. ve studiu ARD. Z poskytnutého interview vyplývá, že CÍSAŘ odpovídal na následující otázky:

– jaký byl akční program a jeho cíle v roce 1968, co by mohl říci k osobě DUBČEKA, osobní zážitky po vstupu vojsk VS v roce 1968, zda je možné, aby došlo k rehabilitaci osobností z tohoto období, a konečně zda změny v SSSR mohou mít vliv na další vývoj v ČSSR.

CÍSAŘ z již známých pozic hovořil o tzv. Akčním programu, tzn. že šlo o vědecky připravený program koncipovat socialismus novým způsobem, zbavit jej nánosů stalinských deformací atd. S použitím současných termínů o demokratizaci a pod. tvrdí, že všechny tyto termíny měly již tehdy v Akčním programu svou konkrétní podobu. V ekonomické oblasti hledá CÍSAŘ paralely s dnešní hospodářskou reformou. K osobě DUBČEKA řekl, že byl 'lidský, charakterní, upřímný a otevřený' atd. Připustil, že DUBČEK jako politik neobstál, protože nevyhodnotil vždy správně situaci a hlavně lidi kolem něho, měl být podle CÍSAŘE ostražitější. K současnému vedení řekl, že je natolik spjato se stagnačními jevy minulosti, že nemůže objektivně analyzovat a posoudit situaci současnosti. K současným reformám v SSSR řekl, že nejdříve GORBAČOVU nevěřili, ale nyní je tomu jinak. Uvedl, že i současné čs. vedení je rozděleno na příznivce a odpůrce reform. Dále řekl, že je podstatný rozdíl v míře podpory lidu, kterou tento projevoval k reformám tehdy a dnes. Dnes je lid pasivní. Na otázku, zda má CÍSAŘ nějaké osobní přání či stanovisko, řekl, že si 21. 8. 1968 uvědomil, že politicky prohrál, ale je přesvědčen, že to byla prohra 'dočasná'.

Veřejno bezpečnostní situace v Praze a Středočeském kraji nedoznala v průběhu hodnoceného období podstatných změn. Nebyl zaznamenán ani zvýšený výskyt mimořádných událostí nebo jiné závažné tr. činnosti.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVIII., č. l. 1331–1332, konfrontováno s kopií tamtéž, č. l. 1310–1311.

Další „Informace o bezpečnostní situaci na teritoriu S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje v období od 15.00 hod. dne 20. 8. 1988 do 03.00 hod. dne 21. 8. 1988“, odeslaná sekretariátu OŠ FMV, nesla datum 21. 8. 1988 (čj. KS-00110/01-88-72): „V souladu s plánem BO k zajištění klidu a veřejného pořádku na teritoriu S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje byly průběžně plněny stanovené úkoly. Celková bezpečnostní situace nedoznala za uplynulých 12 hodin podstatných změn.

Dne 20. 8. 1988 kolem 19.00 hod. se v prostoru u sochy sv. Václava na Václavském náměstí shromáždilo asi 90 – 120 osob a dalších 150 přihlížejících na chodnicích, kterým neztotožněný asi 25letý, slovensky hovořící muž předčítal ustanovení vyhlášky č. 120 FMZV z 10. 5. 1976 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Mimo jiné vyzval přítomné k účasti na obdobných diskusích, které se mají konat vždy poslední sobotu v měsíci od 13. hod. na stejném místě. Průběh tohoto shromáždění byl natáčen televizními společnostmi NSR, a to ARD a ZDF. Byla zjištěna i účast pracovníka čs. televize. Mezi přítomnými byl rovněž první tajemník politické

sekce ZÚ USA Robert NORMAN a někteří zahraniční novináři. Shromáždění bylo pod kontrolou orgánů SNB, kteří vzhledem ke klidnému průběhu neprovedli žádný zá-
krok. Účastníci shromáždění se kolem 20.00 hod. v klidu rozešli.

Z prostředí I. tajemníka politické sekce ZÚ USA v Praze Roberta NORMANA byl získán poznatek o tom, že dne 21. 8. 1988 ve 13.00 hod. budou položeny květiny u budovy čs. rozhlasu, u sochy sv. Václava na Václavském náměstí a před budovou ÚV KSČ. V 19.00 hod. téhož dne pak mají být v prostoru před sochou sv. Václava zapáleny svíčky.

Poznatek stejného charakteru byl získán i mezi aktivisty tzv. Nezávislého mírového sdružení, konkrétně v rozhovoru Jana CHUDOMELA s Ondřejem ČERNÝM. Mimo výše uvedená místa kladení kytic označili tyto dva za další místo bývalou proluku U Myslbeka v ulici Na příkopech, kde v roce 1968 probíhaly diskuse ve stylu anglického Hyde Parku.

Podle dosud neověřeného poznatku z prostředí strojní fakulty ČVUT se studenti této fakulty vzájemně varují před účastí na připravované demonstraci na Václavském náměstí dne 21. 8. 1988 s tím, že hrozí nebezpečí zásahu SNB, ale naopak se mají shromáždit téhož dne kolem 18.00 hod. v prostoru mezi uvedenou fakultou a VŠCHT.

Dne 20. 8. 1988 v 18.10 hod. byl na dopravní znače na [?] km dálnice D-1 ve směru na Prahu zjištěn výskyt závadového nápisu. Na znače byla modrozelenou barvou namalována pěticípá hvězda, která byla přeškrtnuta, a pod ní nápis '1968 – 1988 NEZAPOMENEM'. Po zadokumentování byla dopravní značka odstraněna. Ke zjištění pachatele provádí další opatření OS SNB Benešov.

Dne 20. 8. 1988 bylo provedeno opatření k zajištění klidného a nerušeného průběhu fotbalového utkání BOHEMIANS – SPARTA. Během utkání ani po jeho skončení nedošlo k žádným negativním jevům.

Dne 20. 8. 1988 ve 20.45 hod. byl orgány ostrahy budovy Federálního shromáždění zadržen Josef KOCUR, nar. ... 1953, bytem Kladno, ..., stavební dělník Výstavby víceúčelových zařízení SVAZARMU v Praze 6, netrestán, bez politické příslušnosti. Jmenovaný rozbil skleněnou výplň vstupních dveří v zadním traktu budovy a krátce poté byl zadržen. Vzhledem k tomu, že nedovedl vysvětlit důvod vniknutí do budovy FS, byl zadržen a umístěn v CZZ. Příklad šetří OS SNB Praha 1.

V průběhu hodnoceného období nedošlo k podstatné změně veřejnobezpečnostní situace.“

Tamtéž, č. l. 1348–1350.

Předposlední Cardova zpráva tohoto charakteru nesla název „Informace o bezpečnostní situaci na teritoriu Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje za dobu od 03.00 do 15.00 hod. dne 21. 8. 1988“:

„V rámci S SNB jsou v souladu s plánem BO plněna stanovená opatření, situace je průběžně vyhodnocována a je pružně reagováno na její změny.

Bezpečnostní situace v posledních 12ti hodinách je charakterizována aktivitou jednotlivců z řad vnitřních nepřátel, zejména signatářů a stoupenců CH-77, kteří se snaží působit na veřejnost a vyvolat provokační akce, o jejichž dokumentování projeví mimořádný zájem zahraniční zpravodajové, zejména ze společnosti ARD.

Operativní cestou byl získán poznatek o činnosti ARD dne 20. 8. 1988. Pracovníci ARD společně s korespondentem ZDF JAUREM se dne 20. 8. 1988 v dopoledních hodinách pokusili natočit předání protestní petice CH-77 před ZÚ SSSR. Podařilo se pouze natočit záběry několika osob před ZÚ, neboť předání petice bylo zabráněno. Téhož dne natáčeli na Václavském náměstí pracovníci ARD od 18.00 do 19.00 hod., kdy bylo natáčení ukončeno, neboť se nic 'zajímavého' nedělo, bylo špatné počasí a nevhodné světelné podmínky. Vedoucí korespondent ARD BRINGER projevil obavy, že se natočený materiál neuplatní a nikdo v NSR o něj nebude mít zájem.

Dne 21. 8. 1988 chtějí pracovníci ARD jezdit po Praze s cílem natočit provokační akce k srpnu 1968. Již v 16.10 hod. mají objednan vysílací čas do NSR na Kavčích horách a do té doby musí materiál sestříhat.

Provokační akce k srpnu 1968 se dne 21. 8. 1988 soustředily na Václavské náměstí k soše sv. Václava.

V 10.45 hod. zde položili kytici slunečnic Jan DUS, nar. ... 1931, bytem Praha 6 – Suchdol, invalidní důchodce, signatář CH-77, DUSOVÁ Anna, nar. ... 1935, zubní laborantka, a Jan DUS ml., nar. ... 1966, student FFUK Praha. Kytice převázaná trikolorou byla odstraněna a jmenovaní byli po perlustraci propuštěni.

Ve 12.15 hod. položili k soše sv. Václava kytici karafiátů s trikolorou Věra MAŠKOVÁ, nar. ... 1932, důchodkyně, bytem Praha 1, ..., a Karel MAŠEK, nar. ... 1958, technik OPBH. Byli předvedeni na MO VB Václavské náměstí a po sepsání zápisu o výpovědi propuštěni.

Kolem 12.30 hod. bylo u sochy sv. Václava zjištěno postupné soustředění mladých lidí odpudivého zjevu a dalších osob. Ve 13.00 hod., po příjezdu pracovníků televizní společnosti ARD, ZDF (NSR) a AVC (USA), se zde shromáždilo celkem asi 150 lidí, některé osoby začaly házet květiny k soše sv. Václava a zpívaly čs. státní hymnu. Poté se rozdělily do 3 diskusních hlouček, kde prováděli zahraniční zpravodajové rozhovory s diskutujícími občany. Podle operativních poznatků byli ve středu hlouček členové Nezávislého mírového sdružení, kteří vysvětlovali svůj program (demokracie, ekologie, ekonomika atd.).

Mezi účastníky byli zjištěni signatáři CH-77 Tomáš HRADÍLEK, nar. ... 1945, a Eva KANTŮRKOVÁ, nar. ... 1930.

Byl předveden Peter UHER, nar. ... 1968, zaměstnanec ČSD, trv. bytem Prievdiza, přechodně ubytován v Praze, který dne 20. 8. 1988 předčítal v prostoru sochy sv. Václava text vyhlášky FMZV č. 120/76. V současné době probíhá jeho výslech.

Dále bylo v prostoru sochy sv. Václava kontrolováno a perlustrováno 93 osob.

V 11.30 hod. byli z prostoru Staroměstského náměstí hlídkou PMJ předvedeni na MO VB Benediktská PĚNIČKA Roman, nar. ... 1961, NĚMEC Jan, nar. ... 1967, oba bytem Hradec Králové, a BODLÁKOVÁ Dana, nar. ... 1969, bytem Dvůr Králové nad Labem. Jmenovaní byli částečně oblečení ve smutečním oděvu s trikolorou a měli připnutou 'placku' s číslicí '20'.

V ranních hodinách dne 21. 8. 1988 byla operativním průzkumem zadržena a předvedena skupina 5 osob, podezřelých z vylepování závadových letáků (České děti) v prostoru Prahy 8, Ďáblice. Jednalo se o TAŠEK Jiří, nar. ... 1969, bytem Praha 8, ..., KLIMTOVÁ Helena, nar. ... 1969, bytem Praha 8, ..., JAREŠ Martin, nar. ... 1969, bytem Praha 7, ..., JERÁBEK Jan, nar. ... 1969, bytem Praha 8, ..., BAREŠ Marek, nar. ..., bytem Praha 4, ... Vytěžením jmenovaných bylo zjištěno, že na vylepování letáků se podíleli pouze BAREŠ a JERÁBEK, který údajně letáky našel v poštovní schránce. Oba jmenovaní vylepování letáků doznali.

JERÁBEK je ve styku se členy 'Nezávislého mírového sdružení' Jáchymem a Jakubem KAPLANOVÝMI. Další opatření provádí OS SNB Praha 8 v součinnosti s S StB Praha.

V posledních 12 hodinách je v různých částech Prahy zjišťován ojedinělý výskyt nápisů a závadových jevů.

Dne 21. 8. 1988 v 07.20 hod. oznámil na linku 158 ing. HERAIN Jiří, nar. ... 1920, výskyt závadového nápisu v Praze 5, ul. Strakonické, na pilíři bránického mostu. Jednalo se o nápis 'P A M A T U J 21. 8. 1968', nastříkán sprejem žluté barvy o rozměrech 1,5 x 3 m, výška písmen 70 cm. Po dokumentaci byl nápis odstraněn, opatření provádí OS SNB Praha 5.

Dne 21. 8. 1988 v 09.30 hod. byl autohlídkou PMJ MS VB Praha zjištěn v Praze 1, Husova 6, na pilíři v podloubí hákový kříž, který byl nastříkán světlemodrým sprejem, velikost 30 x 40 cm, 150 cm od země. Po dokumentaci byl hákový kříž odstraněn, opatření provádí OS SNB Praha 1.

Dne 21. 8. 1988 v 10.03 hod. byla hlídkou operativního průzkumu zjištěna v Praze 3, ... v okně ve 2. poschodí částečně vyvěšená čs. státní vlajka. Šetřením bylo zjištěno, že obyvatel bytu JANÍČEK Josef, nar. ... 1947, a PLACÁK Petr, nar. ... 1964, se zde nenacházejí, proto byla vlajka odstraněna pomocí vozidla s plošinou Pražského požárního útvaru. Další opatření provádí Praha 3.

Dne 21. 8. 1988 v 15.15 hod. zjistila hlídka PMJ v Růžové ulici v Praze 1 nápis nastříkaný červeným sprejem ve znění '21. 8. 1968, okupace ČSSR, obrázek injekční stříkačky a pod ní nápis heroin'. Nápis byl ve 3 rádcích o velikosti 30 cm x 1 m. Nápis byl odstraněn, opatření provádí OS SNB Praha 1.

Bezpečnostní situace v Praze a Středočeském kraji je v posledních 12 hodinách bez podstatných změn, nebyl zjištěn zvýšený výskyt mimořádných událostí nebo jiné závažné trestné činnosti."

Tamtéž, č. l. 1377–1380.

Další představovanou zprávou do jisté míry nahrazující nedostatek dokumentů z vyšší úrovně OŠ FMV je souhrnná „Informace o průběhu bezpečnostního opatření dne 21. srpna 1988“ (příloha k čj. KS–00110/01–88), jejíž zachovaná kopie dvanáctého výtisku neobsahuje průvodní dopis, a tudíž ani není signována:

„Bezpečnostní opatření dne 21. 8. 1988 byla prováděna dle schváleného plánu. V ranních hodinách byl na teritoriu hl. m. Prahy relativní klid. Byly zjištěny a dokumentovány dva závadové nápisy, a to na pilíři bránického mostu v Praze 5 nápis 'Pamatuj 21. 8. 1968' a v Husově ulici v Praze 1 hákový kříž.

V 10.45 hod. položili signatář CH-77 Jan DUS, jeho manželka Anna a syn Jan kytici slunečnic převázaných trikolorou u sochy sv. Václava na Václavském náměstí. Kytice byla odstraněna a jmenovaní byli po perlustraci propuštěni. Ve 12.15 hod. zde položili kytici karafiátů s trikolorou Věra MAŠKOVÁ a její syn Karel. Po předvedení na MO VB a sepsání zápisu o výpovědi byli rovněž propuštěni.

Kytice k soše sv. Václava plánovali položit mluvčí CH-77 Miloš HÁJEK a Bohumír JANÁT. Oba byli v dopoledních hodinách zadrženi a izolováni. Stanislav DEVÁTÝ, třetí mluvčí CH-77, byl zadržen již 20. 8.

V době, na kterou bylo ohlášeno v západních sdělovacích prostředcích pokládání kytic mlouvčími, tj. kolem 12.30 hod., se v prostoru sochy sv. Václava postupně soustředilo cca 150 osob a začali zde natáčet pracovníci televizních společností ARD, ZDF /NSR/ a ABC /USA/. Některé z osob začaly házet květiny k soše sv. Václava a zpívaly hymnu. Skupina se rozdělila do 3 diskusních hlouček, jejichž střed tvořili členové tzv. Nezávislého mírového sdružení Tomáš DVOŘÁK, Hana MARVANOVÁ a Luboš VYDRA. Mezi účastníky byli též zjištěni signatáři CH-77 Tomáš HRADÍLEK a Eva KANTŮRKOVÁ. Členové Nezávislého mírového sdružení se pokoušeli vysvětlovat svůj program a vedli s přítomnými diskuse na téma svoboda, demokracie, zkrácení vojenské služby atd.

Mezi přítomnými byl zjištěn též Peter UHER, který dne 20. 8. 1988 předčítal v prostoru sochy sv. Václava text vyhlášky FMZV č. 120/76. Byl předveden na MO VB. Při sepsování zápisu o výpovědi podle § 19 zák. č. 40/74 Sb. odmítl podat vysvětlení.

Dále bylo kontrolováno dalších 120 osob, z toho 56 jich bylo z Prahy, 14 ze středočeského kraje, 46 z ostatních krajů ČSSR a 4 cizinci. Dle sociálního složení bylo 22 učňů a středoškoláků, 86 dělníků a zaměstnanců, 1 důchodce a 1 voják ZS.

Členové NMS v průběhu diskusí prováděli propagaci a nábor do NMS a sbírali podpisy pod Prohlášení NMS. Některé podpisové archy a další materiály NMS /tzv. Dopis NMS č. 1 – 3, anglické překlady, kopie dopisu kardinála TOMÁŠKA členům NMS atd./ se podařilo operativní cestou získat. Je předpoklad, že se organizátorům podařilo získat v průběhu celého odpoledne několik set podpisů.

Tomáš DVOŘÁK s Hanou MARVANOVOU sestavili prohlášení, ve kterém je internacionální pomoc vojsk VS v r. 1968 označována za okupaci a násilný zločin spáchaný Sovětským svazem proti českému a slovenskému národu. Vyjadřován v ní je nesouhlas se společenským pořádkem a požadován urychlený odchod sovětských vojsk, spravedlivé potrestání čelních představitelů tehdejší čs. moci, kteří se provinili zradou, vypsání nových voleb, skončení perzekucí proti signatářům CH-77 atd. Po přečtení prohlášení na Václavském náměstí bylo pod něj sebráno nejméně 200 podpisů. Prohlášení má být zasláno čelným představitelům ČSSR.

Jako hlavní organizátoři demonstrace na místě se projevovali především aktivisté NMS Tomáš DVOŘÁK, Hana MARVANOVÁ, Filip TOPOL, Ivan LAMPER, Jiří PAVLÍ-

ČEK a dále Vlastimil KULA, Josef MARAI, Hana ŠLĚGROVÁ, Oliver POLAKOVIČ, Zbyněk KOUBA a Jaroslav KALOUS.

V 19,40 hod. se demonstranti na výzvu organizátorů odebrali na Staroměstské náměstí. V čele průvodu byly nesený čs. státní vlajky. Byla skandována hesla: 'DUBČEK, SVOBODA, dejte nám svobodu, Rusové domů, v jednotě je síla, vy se nás bojíte, komu sloužíte?', dejte nám zbraně, dáváme vám na ně, gestapo, fašisti, střílejte do nás' apod.

V prostoru Staroměstského náměstí demonstranti zpívali opět hymnu, píseň Ach synku, synku a ožývaly se výzvou k pochodu na Hrad. Vzhledem k této situaci byly povolány zálohy /100 příslušníků pohotovostní jednotky VB a 100 příslušníků z OO VB/. Byla uzavřena Pařížská ul., provedeny uzávěry mostů a zesílena ostraha budovy ÚV KSČ a ZÚ SSSR.

Průvod demonstrantů pokračoval přes Náměstí Krasnoarmějců na předmostí Karlova mostu, kde asi 400 demonstrantů usedlo na zem a kladlo pasivní odpor příslušníkům SNB. Za stálého skandování hesel se demonstranti odebrali přes Smetanovo nábřeží k Národnímu divadlu. Dav zatarasil křižovatku u Národního divadla a způsobil přerušeni dopravy. Příslušníci SNB uzavřeli předmostí mostu 1. máje a do blízkosti počaly najíždět zásahové jednotky z prostoru od Karlových lázní. Průvod demonstrantů se dal na pochod po Gottwaldově nábřeží směrem k ZÚ NDR. Zde se příslušníkům SNB podařilo asi 1/3 neaktivnějších demonstrantů oddělit od náhodně přihlízejících osob. Postupně se podařilo obnovit provoz na mostě 1. máje a Smetanově nábřeží.

Aktivní část davu se vrátila zpět na Národní třídu a postupovala směrem k Jungmannovu náměstí. Zde skupinka osob hodila proti příslušníkům několik lahví a bylo proti ní použito mírnějších prostředků a někteří byli zadrženi. Asi 300 osobám se podařilo proniknout na Václavské náměstí a ve 23.00 byly vytlačeny směrem k Anglické ulici.

Ve 23,40 hod. byl již dav rozptýlen. Od 24.00 hod. je prováděn operativní průzkum, střežení důležitých objektů a trvale blokován Karlův most.

Demonstrace se aktivně zúčastnilo více jak 4 000 osob, převážně mladých lidí. V průběhu opatření bylo předvedeno [?] osob. Průběh šetření ukazuje, že některé z nich budou muset být umístěny v CZZ.

Bylo předvedeno 7 vízových cizinců /SFRJ, NSR, Španělsko, Francie, Velká Británie/. Šesti z nich bude omezena platnost čs. víza a určena doba odjezdu z ČSSR.

Z průběhu podstatné části demonstrace byla pořízena videodokumentace včetně zvukového záznamu.

V průběhu opatření byl zraněn jeden příslušník SNB hozenou lahví. Bylo mu okamžitě poskytnuto ošetření v ÚN SNB. Zranění si nevyžádalo hospitalizaci.

Bylo zjištěno, že o průběhu demonstrace již v nočních hodinách informoval signatář CH-77 Jan URBAN Jana KAVANA do Londýna, redaktorku RSE Libuši ČEROVSKOU a sovětského občana Alexandra PODROBINĚKA, který jej zpětně informoval o průběhu demonstrace tzv. Demokratického svazu v Moskvě. Obě akce shodně hodnotili jako úspěšné. Ze získaných poznatků rovněž vyplynulo, že dne 22. 8. 1988 se současně v ČSSR, NDR, PLR, MLR a SSSR uskuteční tiskové konference pro západní sdělovací prostředky, na kterých bude zveřejněno společné prohlášení k výročí 21. 8. 1968 signované zástupci antisocialistických sil z uvedených zemí. URBAN pozitivně hodnotil prohlášení tzv. Demokratického svazu v SSSR k čl. lidu, které v průběhu dne 21. 8. 1988 telefonicky předal manželce URBANA Jurij MÍTUNOV z Moskvy. Text byl předán manželkou URBANA dopisovatelí HA NAEGELEMU.

Ze zhodnocení průběhu veřejného vystoupení nepřátelských elementů dne 21. 8. 1988 v Praze vyplývají následující závěry:

- ačkoliv navenek byly akce organizované CH-77 a NMS presentovány odděleně, potvrdilo se, že byly úzce koordinovány a veškerá činnost NMS je prakticky řízena CHARTOU 77;

- průběh demonstrace na Václavském náměstí byl zvláště v úvodní části plně podřízen potřebám zahraničních zpravodajských stábií, které průběh zaznamenávaly;

– potvrdila se změna taktiky antisocialistických elementů, kdy se nepřátelská aktivity směrem k veřejnosti přesouvá ze značně zkompromitované CHARTY 77 na nově vytvářená seskupení /v tomto případě NMS/. Nepřátelské elementy zneužívají přirozené mentality mládeže, její ochoty riskovat konfrontaci se státními orgány, její politické nezralosti a naivity k vyvolávání antisovětských a protikomunistických nálad;

– byl zjištěn záměr organizátorů vytvořit ze shromáždění dne 21. 8. 1988 precedens a organizovat podobné akce na Václavském náměstí pravidelně vždy poslední sobotu v měsíci, počínaje zářím 1988.“

Tamtéž, č. l. 1386–1390.

Správa SNB hl. m. Prahy a Sčk. zpracovala i následující informaci „o nasazení sil a prostředků v rámci bezpečnostních opatření ve dnech 20. – 21. 8. 1988“:

„K zajištění klidu a veřejného pořádku na území hl. m. Prahy v souvislosti s 20. výročím internacionální pomoci spojeneckých vojsk Varšavské smlouvy byly vydány NS SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje rozkazy č. 4 a 14 v souladu s RMV ČSSR č. 1/88. Tyto rozkazy zahrnovaly veškeré úkoly k zajištění klidu a veřejného pořádku včetně zabezpečení sil a prostředků.

Od 16.00 hod. dne 19. 8. 1988 bylo vyhlášeno bezpečnostní opatření SOCHA, které zahrnovalo v 1. úseku Václavské náměstí a nejbližší okolí a ve 2. úseku Staroměstské náměstí a jeho okolí včetně Karlova mostu.

Hlavní důraz v tomto opatření byl kladen na příslušníky operativního průzkumu v součinnosti s příslušníky pořádkové služby VB. Úkolem operativního průzkumu bylo získávat poznatky z těchto oblastí o činnosti nepřátelsky zaměřených osob, identifikovat známé osoby z těchto řad a hlásnou službou informovat štáb BO o jejich činnosti.

Na příchodových trasách byly prováděny tzv. filtry, kde se prováděla kontrola podezřelých, případně nevhodně oblečených osob s možností i předvedení na součást VB k perlustraci.

Celkem bylo na toto opatření nasazeno:

1. úsek /Václavské náměstí/

- 100 příslušníků operativního průzkumu
- 36 příslušníků pořádkové služby VB
- 5 hlídkových vozů VB
- 4 vozidla v civilním provedení
- 1 komůrka AVIA
- 1 videorekordér
- 5 foto

2. úsek /Staroměstské náměstí/

- 32 příslušníků operativního průzkumu
- 21 příslušníků pořádkové služby VB
- 2 hlídkové vozy VB
- 2 vozidla v civilním provedení
- 1 videorekordér
- 5 foto

Výkon služby byl po dobu bezpečnostního opatření organizován v 8 hodinových směnách. Při nástupu každé směny do výkonu služby byla prováděna instruktáž k současné bezpečnostní situaci a o úkolech jednotlivých hlídek.

Na základě poznatků byla prováděna ve dnech 20. a 21. 8. 1988 zvýšená ostraha míst a objektů, kde se předpokládalo položení věnců a kytic /ÚV KSC, Čs. rozhlas, socha sv. Václava/ a ostraha zastupitelského úřadu SSSR, kde mělo dojít k předání petice.

Na těchto opatřeních bylo nasazeno celkem:

- ÚV KSC – 10 příslušníků operativního průzkumu
- 2 příslušníci dopravní služby
- 1 příslušník pořádkové služby VB
- 2 vozidla v civilním provedení

Čs. rozhlas – 1 příslušník operativního průzkumu
 1 příslušník pořádkové služby VB
 Velvyslanectví SSSR – 8 příslušníků OP
 3 příslušníci VB
 1 hlídkový vůz VB

Dále bylo od 20. 8. 1988 bezpečnostní opatření posíleno:
 – politickým aktivem tzv. vlivovou skupinou v síle 100 příslušníků SNB v civilním oděvu, kteří měli za úkol rozkládat skupiny diskutujících v prostoru u sochy sv. Václava na Václavském náměstí

– vytvořena záloha v prostoru Václavského náměstí /kino Praha/, kde bylo připraveno 120 příslušníků VB /60 VŠ SNB a 60 ŠPO...

[v originálu následující list číslo 1172 neměli editoři bohužel k dispozici]

... Na základě získaných poznatků o připravovaném negativním vystoupení vlajkoňů na fotbalových utkáních dne 20. 8. – Bohemians – Sparta a dne 21. 8. 1988 Dukla Praha – Slávia byla přijata zesílená bezpečnostní opatření na stadionech a rozhodových trasách. V rámci těchto opatření bylo nasazeno:

Dne 20. 8. 1988 /Bohemians – Sparta/

[?]6 příslušníků operativního průzkumu

113 příslušníků poř. služby VB

5 příslušníků dopravní služby

5 psovodů se psy

30 příslušníků LM

17 hlídkových vozů VB

3 komůrky AVIA

1 videorecordér

3 foto

Dne 21. 8. 1988 /Dukla Praha – Slávia/

22 příslušníků operativního průzkumu

151 příslušníků poř. služby VB

7 příslušníků dopravní služby

27 příslušníků LM

7 hlídkových vozů VB

6 psovodů se psy

3 komůrky AVIA

1 videorecordér

5 megafonů

2 foto

Ve večerních hodinách 21. 8. 1988, kdy došlo k pochodu demonstrantů Václavským náměstím směrem na Staroměstské náměstí, byly vyžádány další posily, a to 100 příslušníků zásahové jednotky PP VB a 150 příslušníků VŠ SNB.

Zásahová jednotka PP VB přímo nastoupila vyzbrojena přilbami, štíty, dlouhými obušky.

Po příchodu davu na Staroměstské náměstí se okamžitě uzavřela ul. Pařížská a Dlouhá, čímž se znemožnilo pochodu k budově KSČ a velvyslanectví SSSR. Následně došlo k uzavření Mánesova mostu a po pohybu davu Smetanovým nábřežím i k uzavření Karlova mostu. Zde došlo k nasazení vyžádaných posil PP VB a VŠ SNB. S nasazením 14 psovodů se psy a s využitím dvou nákladních vozů s pískem byl zákrok ukončen ve 23.40 hod. v prostoru Václavského náměstí, kde byl dav vytlačen a rozptýlen. Po 24.00 hod. byly síly upraveny na původní počty v rozsahu opatření SOCHA a s tím, že navíc v prostoru Václavského náměstí bylo ponecháno 1 vozidlo AVIA s 20 příslušníky a 1 eskortní vozidlo.

Kritické (?) zhodnocení opatření

Nemělo se vůbec připustit sročení davu v okolí sochy sv. Václava včetně diskusních kroužků i za cenu přítomnosti západních sdělovacích prostředků, zahraničních turistů a dalších přihlízejících, provést zvýšené opatření v kontrolách a následných předvedeních k informativním pohovorům včetně bezpečnostních

prohlídek /bylo předem konzultováno s prokurátorem a následně dáno na instruktaži/.

Rozhodnutí o odvolání příslušníků pořádkové jednotky připravené k přehrazení Václavského náměstí v prostoru Můstku – diskutabilní úspěch zákroku.

Pro příště bude třeba propracovat opatření do širšího okolí /např. pochod davu ze Staroměstského náměstí se zajišťoval až v průběhu pochodu operativně/.

Roztržitost velení s následným negativním vlivem na koordinaci akcí.

Nepropracovaná otázka spojení – na příště centralizovat na operační středisko S SNB.

Důslednější a propracovanější postup při provádění prvotní dokumentace zadržovaných osob – lustrační listky při předávání eskortní skupině – nejdůležitější údaje /co dělal, kdo zadržel/.

Roztržitost pořádkové jednotky /ŠPO MS VB a S VB + DS/; tato jednotka byla jako celek secvičená – i přes to se z jejich počtu dotovaly posily na sportovní utkání.“
Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII., č. l. 1170–1175.

Kromě toho S–SNB Praha hlásila:

„V odpoledních a večerních hodinách dne 21. 8. 1988 bylo orgány SNB předvedeno 77 osob a předány do věznic č. 1 Praha Ruzyně.

Zde realizační skupina /S StB 20 a VB 10 příslušníků/ pod vedením mjr. JUDr. Františka NOVOTNÉHO, zástupce náčelníka [?] odboru S StB Praha, provedla vyřezování předvedených osob podle § 19 zák. č. 40/1970 Sb.

Na základě těchto informačních výsledků bylo z předvedených 77 osob 49 propuštěno v ranních hodinách dne 22. 8. 1988.

28 osob zůstalo zajištěno podle § 23 odst. 1 zák. č. 40/74 Sb. Dne 22. 8. 1988 ve 13.00 hod. byly materiály k 28 osobám konzultovány náčelníkem Odboru vyšetřování S StB s náměstkyní Městského prokurátora JUDr. Turkovou, která rozhodla pro nedostatek důkazů neprodleně 13 osob ze zajištění propustit.

Dne 22. 8. 1988 byly 2 osoby předány k realizaci pro kriminální trestnou činnost na MO VB Bartolomějská, OS SNB Praha 1 a MO VB Vršovice, OS SNB Praha 10. Jeden pachatel byl předán do psychiatrické léčebny Praha 8, Bohnice /schizofrenik/.

Dne 23. 8. 1988 byly spisové materiály 2 zajištěných osob předány k dalšímu řízení vyšetřovateli Městské prokuratury /útok na veřejného činitele dle § 156 a, 154 odst. 2 tr. zák./.

Téhož dne zbývajících 10 osob bylo ze zajištění propuštěno, s tím, že ke 3 osobám byly poznatky postoupeny na OS SNB dle místa bydliště pro podezření z tr. činu příživnictví /§ 203 tr. zák./.“

Tamtéž, č. l. 1143.

Zachován je i „Zápis z jednání bezpečnostního štábu náčelníka Správy SNB konaného dne 21. 8. 1988 v 10.30 hod.“ (čj. KS–496–49/01–88):

„Přítomni: ss. CARDA, CHMELÍČEK, KUBÁT, TURKOVÁ (MP Praha), HOLUBEC (MV KSČ), HOUBA, NECHANICKÝ, ŠEJVL, VEGRICTA, TUHÁČEK, HNIŽKA, SYNEK, LABUTA (MVŽP ČSR), KAŠE, ČÁRNOTA (V. S SNB), SÁMEK (II. S SNB), BYTČÁNEK, PALEČEK, NUSEK, NOVOTNÝ, ŘEPÍK, HENDRYCH, PODHOLA, KAMIŠ

Program: Vyhodnocení bezpečnostní situace a další postup při provádění opatření k zabránění narušení klidu a veřejného pořádku na území hl. m. Prahy a Středočeského kraje.

S. CARDA přivítal přítomné účastníky jednání, seznámil je s jeho obsahem a požádal o podání stručných informací k projednávané problematice.

s. SÁMEK:

– k podstatným změnám nedošlo, studenti se obávají následků z organizované činnosti, jsou poznatky, že studenti by měli vytvářet diskusní kroužky u strojnické fakulty ČVUT

– k CH–77 jsou poznatky k pokládání věnců a květin u čs. rozhlasu, ÚV KSČ

a sv. Václava atd. V této souvislosti v rámci diskusních kroužků, zejména na Václavském náměstí, chtějí vyvolat dialog s občany

– část signatářů CH-77 opustila Prahu, rovněž je zaznamenán odchod žurnalistů z KS, a to zejména do PLR

s. ČARNOTA:

– informoval o případu rozbití výplně dveří a vniknutí do zadního traktu FS, kladně hodnotil postup příslušníků SNB při zadržení pachatele

– informoval o televizní společnosti ABC, která natáčí na Pražském hradě kulturní památky, osoby jsou pod kontrolou

– další opatření jsou prováděna podle plánu BO

s. LABUTA:

– za sledované období došlo k 6ti mimořádným událostem, většinou šlo o požáry

– byly zaznamenány 4 anonymy hrozící destrukcemi, 2 z nich byly z Nymburka a Ostravy

– větší výskyt krádeží vloupáním do bytů, ublížení na zdraví a množí se případy útoků na veřejného činitele

– byly realizovány 3 případy spekulací, nedovolené ozbrojování v Jičíně, kde byly u pachatele zajištěny zbraně a náboje

– z v. ú. Oheb zběhl voj. zákł. sl., zatím není známo, zda má u sebe ostré náboje, zpráva ještě neprošla svodkou

– všechny posily pro Prahu byly realizovány, 50% dosažitelnost příslušníků SNB, 100% pro náčelnický sestav

s. CHMELÍČEK:

– pokračují opatření k ustanovení mluvčího na Václavském náměstí

– zahraniční televizní společnosti jsou pod stálou kontrolou, je o jejich činnosti přehled, s jejich aktivizací se počítá ve [?] na Václavském náměstí

– na dnešní den jsou učiněna veškerá potřebná opatření

– je nutné zlepšit tok informací, a to zejména přímo v inkriminovaných místech, dostat se co nejlíže k informacím a umět jich náležitě využít, průzkumy jsou v terénu

s. BYTČÁNEK:

– v 19.00 hod. dnešního dne mají být u sv. Václava zapáleny svíčky, v tomto směru se jeví iniciativní 1. tajemník pol. sekce zastupitelského úřadu USA R. NORMANN

s. NECHANICKÝ:

– krádeže vloupáním do bytů se nesnižují, velká nehodovost

– síly a prostředky jsou zaktivizovány dle plánu, počítá se i se sportovními akcemi (fotbal, Markéta) a větší koncentrací lidí v souvislosti s končící letní sezónou

s. HOUBA:

– všechny případy jsou uvedeny ve svodkách, opatření probíhají podle plánu

s. SYNEK:

– uložené úkoly jsou plněny

s. HNÍŽKA:

– zlepšit organizační zajištění služeb pro příslušníky SNB

s. ŠEJVL:

– informoval o unikání plynu u Týnského chrámu, bylo učiněno opatření, aby byla závada co nejdříve odstraněna. V této souvislosti uložil s. CARDA s. ŠEJVLOVI, aby věnovali této havárii pozornost, zejména při event. možnosti zneužití dlažby, předmětů atd.

s. KAŠE:

– nápad tr. činnosti poklesl, letáky a nápisy se nevyskytují

s. KAMIŠ:

– informoval o provedeném opatření k fotbalovému utkání SLAVIE – DUKLA, jsou učiněna opatření jak v areálu, tak u vchodů, včetně zajištění rozhodové trasy (105 přísl. VB, 5 psvodů, 27 LM)

– zákaz prodeje alkoholu na stadionu a zákaz vstupu osobám typu 'PANKÁČI', 'SATANI', včetně vlajkonošů

- podobné opatření bude provedeno na plochodrážním stadionu Markéta (8 přísl. VB, 3 přísl. z PP VB)
  - negativní poznatky ze zneužití těchto sportovních akcí nejsou s. PALEČEK:
  - poruchy ve spojení nebyly zaznamenány, jsou k dispozici videokamery, je nutno jich lépe využívat s. CARDA:
  - vyslovil krajní nespokojenost s využíváním videotechniky, využíváním magnetofonů atd.
  - nedostatky se objevují při provádění perlustrací osob, zejména typu 'PANKÁČ' atd.
  - je nutno si všimnout osob a institucí, kde se vyvěšují prapory a na která místa se kladou květiny, věnce apod.
  - je nutno zlepšit spolupráci s inspektory veřejného pořádku
  - v této souvislosti s. náčelník S SNB ukládá:
  - instalovat od 11.00 hod. dnešního dne 2 videa na Václavském náměstí
    - zajistí s. PALEČEK
  - při srazu osobností 'PUNK' [?] perlustrovat, provést [?]
    - jednotliví náčelníci vedení S SNB
    - velitelé jednotlivých úseků
  - [?] všechny dostupné prostředky a pomocí nich [?] a zároveň usměrňovat iniciativu v jejich činnosti
    - jednotliví náčelníci vedení S SNB
    - velitelé jednotlivých úseků
  - při každém projevu podpisové akce nekompromisně tuto činnost přerušit a tím předejít shromažďování osob
    - jednotliví náčelníci vedení S SNB
    - velitelé jednotlivých úseků
  - na Václavském náměstí bude odpovědný funkcionář pro VB a odpovědný funkcionář pro StB a jejich činnost bude řídit náčelník, který bude odpovědný za bezpečnostní situaci na Václavském náměstí.“
- Tamtéž, č. l. 1138–1142.

Posléze již správa SNB hl. m. Prahy a Sčk. hodnotila a bilancovala – „Zhodnocení bezpečnostní situace na teritoriu Prahy a Středočeského kraje v době od 8. 8. – 22. 8. 1988“:

„Bezpečnostní situace je charakterizována aktivitou vnitřního i vnějšího nepřítele, zejména signatářů a stoupců CH 77 (?), funkcionářů tzv. 'Mírového hnutí'. Ze strany vnějšího nepřítele byly stupňovány akce cestou nepřátelských rozhlasových stanic Hlas Ameriky, Svobodná Evropa a dalších. Rovněž zvýšenou aktivitu v posledních 3 týdnech vyvíjely emigrantské kruhy /Pelikán, Janouch, Mlynář a další/.

Obdobně zvýšená aktivita je zjišťována v činnosti televizních společností ARD, CRD, Rakouská R a USA, BBS, Švédské televize a Švýcarském rozhlasu. Uvedené televizní společnosti mají akreditaci v ČSSR.

Zejména televizní společnost ARD a CRD prováděla již interview týden před výročním srpna na frekventovaných pražských ulicích s našimi občany k 20. výročí srpna.

Ze získaných poznatků bylo zřejmé, že s odpověďmi našich občanů nebyli spokojeni, což si vysvětlovali po svém, že je to důsledek obav z eventuálního postihu. Skutečnost je taková, že některým našim občanům byly jejich otázky a vůbec celé interview nepřijemné, což vyjadřovali i tím, že volali na linku 158 OS S SNB a ptali se, proč je to povoleno, a doporučovali, aby ze strany bezpečnosti jim byla tato činnost zakázána.

Ze získaných poznatků vyplývá, že jak ARD, tak i další zahraniční televizní i rozhlasové společnosti se více orientovaly na představitele CH–77, na bývalé prominenty z roku 1968, představitele tzv. Nezávislého mírového hnutí, VONSu, Jazzové sekce a podobně. Interview s nimi prováděli ponejvíce v jejich bytech.

Vnitřní nepřítel v období od 8. 8. do 22. 8. 1988 rozšiřoval letáky jak na území Prahy, tak i Středočeského kraje, které byly hlavně zaměřeny na výzvy k odchodu sovětských vojsk, výzvy k demonstracím na Václavském i Staroměstském náměstí dne 21. 8. 1988. Další letáky byly zaměřeny na výzvy k tak zvaně rozptýlené manifestaci, vyzývaly občany, aby občané 21. 8. 1988 vyvěsili státní vlajky, nosili trikolory, chodili černě oblečení, nebo v barvách naší vlajky, auta aby jezdila s rozsvícenými reflektory, aby se nepoužívalo městské hromadné dopravy. Dále byly získány poznatky, že jednotlivé skupiny mládeže, zejména 'PUNK', se připravují, jak policajtům v Praze zatopí, ze dne 20. na 21. 8. 1988 nebo z 21. 8. na 22. 8. 1988 že udělají v Praze 'srpnovou noc' tak, že postříkají ulice, sochy, státní i stranické budovy fašistickými symboly nebo provokativními nápisy.

V období od 8. 8. do 22. 8. 1988 na území hl. m. Prahy bylo zajištěno 264 kusů letáků, a to nejvíce v Praze 1, a to jak ve schránkách na dopisy, tak i v telefonních budkách. Nejvíce bylo podepsaných 'ČESKÉ DĚTI' a byly vhažovány do dopisních schránek v 6ti pražských obvodech, nejvíce v obvodu Prahy 6. Ve Středočeském kraji bylo 13. 8. 1988 vylepeno v nočních hodinách v obci Čelákovice 100 kusů letáků vyzývajících k manifestaci dne 21. 8. 1988 a 17. 8. 1988 jeden leták v Kutné Hoře. V dalších okresech v hodnoceném období nebyl zjištěn výskyt letáků nebo nepřátelských nápisů. Dále v uvedeném období bylo zaznamenáno 5 anonymních volání o uložení trhavin na různých místech. Například výbuch v obchodním domě KOTVA, výbuch vozové soupravy v Metru a další. Ve Středočeském kraji byly zaznamenány 2 anonymní telefonáty, jeden výhrůžný a jeden varoval před zapálením pohonných hmot v Kralupech nad Vltavou.

Dne 16. 8. 1988 v 18.20 hod. byly při operativním průzkumu v prostoru Malostranského náměstí i v dalších místech ve středu Prahy nalezeny letáky v telefonních budkách i v chodbách domů s názvem 'ZA DEMOKRACII A SVOBODU'.

Dne 17. 8. 1988 v 10.35 hod. byli na Uhelném trhu v Praze 1 zadrženi při rozdávání letáků italský státní příslušník Massimo FRATOCELLI, nar. 1954, a španělská státní příslušnice Micaela BEGONA RODRIGUES, nar. 1950. Zadrženi měli u sebe 300 ks letáků a podle jejich výpovědi se jim podařilo 700 kusů letáků rozšířit na různých místech v Praze.

Dalšími opatřeními byla zjištěna obdobná činnost dalších italských a španělských občanů. Na základě těchto poznatků byl 8 italským a 2 španělským občanům zkrácen pobyt.

Dne 17. 8. 1988 v odpoledních hodinách byla zadržena Lucie VÁCHOVÁ na základě operativních poznatků. Lucie VÁCHOVÁ, bytem Praha 6, ..., byla zadržena pro podezření, že spolu s Olgou HOFFMANOVOU, bytem Praha 6, ..., rozmnožují a rozšiřují letáky zejména na obvodech Prahy 6. V průběhu domovních prohlídek v jejich bytech bylo podezření potvrzeno. Nalezeny byly desítky rozmnožovacích blan čistých a s již napsanými letáky s nadpisem vyzýváme čl. občany a podepsanými 'ČESKÉ DĚTI'. Dále několik set letáků 'ŽIZKOVÁCI, PRAŽÁCI', dále potřeby pro ruční rozmnožování tiskovin apod.

Dne 18. 8. 1988 v 10.20 hod. bylo zjištěno, že italský státní příslušník za podpory dalších dvou cizích státních občanů vylezl na sochu svatého Václava na Václavském náměstí a rozvinul několikametrový transparent, na němž bylo v českém jazyce napsáno 'SVOBODA'.

V tutéž dobu 8 cizích státních příslušníků téměř rozvinulo 25 metrů dlouhý transparent na Václavském náměstí, na kterém byla hesla v českém jazyce 'Společně za demokracii 1968, Sovětská vojska pryč ze země, kresba tanku s květinami, Radikál party a svoboda – lidská práva'. Výsledky bylo zjištěno, že tuto činnost prováděli na pokyn organizace RADIKÁL party se sídlem v Římě, která je také potřebným materiálem vybavila.

Téhož dne, tj. 17. 8. 1988, byli zjištěni 3 pachatelé, a to Radek ŠIMICE, nar. 1962, Stanislav PENC, nar. 1970, a VANĚČEK, nar. 1968, kteří vylepovali plakáty v Čelákovících ve Středočeském kraji.

Díky rychlému a úspěšnému řešení výše uvedených případů z 18. na 19. a z 19. na

20. srpna 1988 nebyly na teritoriu Prahy zjištěny letáky, závadné nápisy ani symboly.

Na základě získaných signálů o připravovaném negativním vystoupení vlajkonošů na fotbalovém utkání BOHEMIANS – SPARTA a o jejich účasti i na manifestaci u koně na Václavském náměstí dne 20. 8. 1988 byla ze strany Bezpečnosti, s úzkou součinností s LM, MV a pořadatelem utkání, přijata rozsáhlá opatření. Opatření byla účinná jak na stadionu BOHEMIANS, tak i na rozhodových trasách a nedošlo k žádné výtržnosti /provolávání hesel/. Pouze 8 fanoušků přišlo ke koni na Václavském náměstí, tito však nepatřili k vlajkonošům SPARTY. /Vliv na úspěšnost této akce měly i preventivní pohovory s několika desítkami vlajkonošů, které se prováděly v posledním týdnu před zápasem./ Dne 20. 8. 1988 v 11.30 hod. bylo zjištěno, že mluvčí CH-77 JANÁT, HÁJEK a DEVÁTÝ směřují Korunovačnickou ulicí v Praze 7 k velvyslanectví SSSR. Byli zadrženi a ve smyslu § 19 zákona č. 40/74 Sb. předvedeni k podání vysvětlení. Při bezpečnostní prohlídce byl u JANÁTA a DEVÁTÉHO nalezen třístránkový dokument v ruském jazyce s názvem 'SLOVO K 20. VÝROČÍ SRPNA 1968', který chtěli předat na velvyslanectví SSSR.

Dne 20. 8. 1988 v 19.00 hod se v prostoru u sochy sv. Václava na Václavském náměstí shromáždilo kolem 90 – 120 osob, kterým Peter UHER předčítal vyhlášku č. 120 FMZV z 10. 5. 1976 mezinárodního paktu o občanských a mezinárodních právech. Taktéž vyzýval přítomné, aby se nebáli diskutovat. Diskuse o občanských a politických právech, diskuse o sociálních a hospodářských právech se budou uskutečňovat každou poslední sobotu v měsíci od 13.00 hod. na Václavském náměstí pod koněm. Rovněž vyzýval i k účasti ke koni dne 21. 8. 1988 ve 13.00 hodin, kde bude pokládání kytěk. Průběh tohoto shromáždění byl natáčen televizní společností NSR – ARD a RDF. Přítomen zde byl i I. tajemník politické sekce velvyslanectví USA ROBERT NORMANN a další zahraniční novináři. Shromáždění trvalo do 20.00 hod., nedošlo k provolávání hesel ani počty účastníků se nerozšiřovaly. Rovněž počet přihlížejících na chodníku /asi 120 osob/ se nerozšířil.

Z 20. 8. na 21. 8. 1988 nebyly v Praze ani ve Středočeském kraji zjištěny letáky, nápisy nebo rušivé jevy.

V 10.45 hod. dne 21. 8. 1988 položil signatář CH-77 Jan DUS, jeho manželka Anna a syn Jan kytici slunečnic, převázaných trikolorou, u sochy sv. Václava na Václavském náměstí. Kytice byla odstraněna a jmenovaní po perlustraci byli propuštěni.

Ve 12.30 hod. se do prostoru sochy sv. Václava začaly soustřeďovat osoby. Kolem 13.00 hod. se snažily některé osoby pokládat, později házet květiny k soše sv. Václava /asi 10 karafiátů/ a zpívat čs. státní hymnu. Již od počátku shromáždění zde byli přítomni pracovníci televizních společností NSR /ARD, ZDF/ a USA – ABC, kteří měli kolem sebe nejméně 20 mladých lidí – cizích státních příslušníků, kteří je zajišťovali a tím zvyšovali počet účastníků, zejména zpočátku. Již od počátku bylo zřejmé, že činnost osob je promyšleně organizovaná. Později se počet těchto lidí, kteří vytvořili několik /4/ kroužků, zvýšil na 400 – 500. Tento počet lidí se zvyšoval a snižoval a nedosáhl výše jak 800 osob. Kroužky vedli členové tzv. 'NEZÁVISLÉHO MÍROVÉHO SDRUŽENÍ'. Vysvětlovali svůj program, s přítomnými vedli diskuse na téma svoboda, demokracie, zkrácení vojenské služby, ekonomika, sociální otázky, svobodné podnikání a podobně. Kolem mluvčích a organizátorů těchto kroužků byli semknuti ostatní a v každém kroužku byli zahraniční novináři.

Kolem 17.00 hod. představitelé 'Nezávislého mírového hnutí' Tomáš DVOŘÁK a Hana MARVANOVÁ sestavili několikabodové závadové prohlášení, zaměřené proti SSSR, žádost o vypsání nových voleb, svobodu signatářům CH-77, nezávislého mírového hnutí a podobně. Toto prohlášení bylo hned na místě podepisováno s tím, že bude zasláno představitelům strany a státu. V 19.40 hod. se demonstranti na výzvu organizátorů /DVOŘÁK, MARVANOVÁ a dalších/ odebrali na Staroměstské náměstí. Ve spodní části Václavského náměstí byly rozebaleny a neseny 2 čs. státní vlajky v čele průvodu a začala se skandovat hesla /Ať žije DUBČEK, SVOBODA, MASARYK, 'Dejte nám svobodu', 'Rusové domů', 'V jednotě je síla', 'Dejte nám

zbraně, dáváme Vám na ně, 'Vy se nás bojíte – komu sloužíte', 'SNB je gestapo', 'Fašisti' a další/. K těmto pochoduujícím demonstrantům se přidaly osoby z chodníků z pěší zóny a společně šli na Staroměstské náměstí. Na Staroměstském náměstí zpívali Československou státní hymnu a provolávali hesla. Ihned byla uzavřena Pařížská ulice a další prostory, aby nemohli pokračovat k budově ÚV KSČ a k zastupitelskému úřadu SSSR, rovněž byla zesílena opatření u mostů přes Vltavu /Karlův most, Mánesův a 1. máje/ a zamezen jim přístup na Hrad, jak měli v úmyslu. Tato opatření splnila svůj účel a demonstranti, když zjistili, že neprorazí, kladli pasivní odpor u Karlova mostu, kde si sedlo asi 400 osob na zem, u Národního divadla si sedlo na zem asi 200 osob a rovněž kladly pasivní odpor. Kolem 23.00 hod. postupovali demonstranti na Václavské náměstí. V prostoru poblíže Jungmannova náměstí bylo z této skupiny vyhozeno několik lahví proti příslušníkům, z nichž dva byli zraněni. Asi 300 osobám se přesto podařilo proniknout na Václavské náměstí.

Ve 23.40 hod. byl již dav rozptýlen a byl prováděn operativní průzkum na celém území Prahy a střežení důležitých objektů.

Demonstrace se zúčastnilo kolem 4 000 osob, z nichž kolem 1 000 bylo velice aktivních, zejména mladých lidí /většinou ve věku 18 – 25 let/.

V průběhu opatření předvedeno 77 osob, z nichž v nočních hodinách jich bylo 49 propuštěno. V současné době je podáváno trestní oznámení na 8 osob pro spáchání tr. činu výtržnictví, útoku na veřejného činitele atd. 13 osobám bude vzneseno obvinění pro přečin – narušování veřejného pořádku a 15 – 20 /možná více/ bude předáno ONV Praha 1 k řešení přestupků.

Též bylo předvedeno 7 vízových cizinců /SFRJ, NSR, Španělsko, Francie, V. Británie/, šesti z nich byla omezena platnost čs. víza a určena doba odjezdu z ČSSR.

Rozbor průběhu protispolečenského vystoupení v Praze 21. srpna, v návaznosti na obdobné pokusy z konce roku 1987 při výročí smrti J. LENNONA a zejména v listopadu 1987 na Staroměstském náměstí ke dni lidských práv, potvrzuje tyto závěry:

1/ Cílem těchto akcí je vyvolat v zahraničí dojem existence aktivních opozičních protestů v Československu bez ohledu na to, o jaké 'demonstranty' jde /což samozřejmě není uváděno/. Přitom je usilováno o vyvolání otevřeného střetu s mocenskými orgány, což je pak základem pro protičeskoslovenské kampaně v zahraničí i útoky proti politice strany uvnitř země.

2/ Základnou těchto provokačních akcí v Praze je 2 – 3 tisíce osob z řad mládeže, převážně učňovské, středoškolské, a osob do 30 let. Tato základna je několika organizátory, zahraničním rozhlasem a také aktivní činností pracovníků ZÚ USA, Velké Británie, Francie a NSR snadno zmanipulovatelná.

3/ S cíli těchto akcí souvisí i způsob jejich organizace. Jde jednak o širokou prezentaci v západním rozhlasu a dále jejich vyvolávání v místech a v čase tak, aby se provokace uskutečňovaly za přítomnosti značného /účastníky akce několikanásobně převyšujícího/ počtu nezúčastněných osob, což zabezpečuje propagaci akce a jejich důsledků a komplikuje zásah pořádkových sil.

Vycházej z těchto závěrů jsou opatření SNB ke zmaření provokačních vystoupení orientována k maximálnímu omezení počtu účastníků těchto akcí, k odhalování organizátorů, k preventivní likvidaci jejich aktivity. V bezprostředním průběhu akce pak provést jejich likvidaci způsobem přiměřeným jejímu vývoji.

Všechna přijatá opatření k zamezení a likvidaci provokačního vystoupení 21. srpna v Praze budou podrobně analyzována a budou z nich vyvozena potřebná poučení. Již teď se ale ukazuje být potřebné urychleně řešit některé otázky.

[?] potřebu vydat rozhodnutí národního výboru hl. města Prahy o zákazu organizovat jakékoliv shromáždění a manifestace na veřejných (?) místech Prahy /s výjimkou akcí organizovaných organizacemi Národní fronty/.

[?] posouzení účelnosti vydat pro organizování shromáždění [?] jejich manifestačních akcí úpravu, která konkrétněji než [?] zákon č. 126/68 Sb. vymezí organizování shromáždění občanů.

Jeví se (?) účelným posoudit řešení přestupků občanů při jejich (?) účasti na shro-

mázděných způsobem, jež je již využíván v Sovětském svazu. Jde o krátkodobé vazby a účinné pořádkové pokuty (?).“

Tamtéž, č. l. 1179–1186.

Dne 26. srpna 1988 zpracoval kpt. Jaroslav Randa „Informaci (ze dne 25. 8. 1988)“:

„Dne 25. 8. 1988 bylo pokračováno ve vyhodnocování soustředěných poznatků a dokumentace k jednotlivým účastníkům narušení klidu a veřejného pořádku ve dnech 20. a 21. 8. 1988 v Praze s cílem provést kvalifikaci skutkové podstaty trestného činu, nebo přečinu.

V rámci provádění procesních úkonů byla soustředěna potřebná dokumentace k níže uvedeným třinácti osobám, kterým bude po předvolání na útvar VB sděleno obvinění pro přečin proti veřejnému pořádku podle § 6, zák. č. 150/69 Sb., o přečinech.

URBAN Jiří, nar. ... 1971

KUCHRÝK František, nar. ... 1970

FRANĚK Antonín, nar. ... 1968

POPPEROVÁ Alice, nar. ... 1979

HALAMÍČEK Čestmír, nar. ... 1957

BABKA Petr, nar. ... 1967 (překvalifikováno z dřívějšího návrhu na přestupkové řízení)

ČERNÝ Ondřej, nar. ... 1966

ZOULA Jaroslav, nar. ... 1953

HÁJEK Tomáš, nar. ... 1964

NERADOVÁ Miroslava, nar. ... 1968 (překvalifikováno z dřívějšího návrhu na přestupkové řízení)

KLEMENT Jan, nar. ... 1968

KREMIČKA Jindřich, nar. ... 1948

KALÍTA Libor

Ve výše uvedené souvislosti žádám projednat s náčelníkem OS SNB pro Prahu 1 vyčlenění místnosti pro provedení uvedeného úkonu.

Při zajišťování důkazního materiálu bylo vytypováno dvacet příslušníků VB a posluchačů VŠ SNB, s kterými budou provedeny svědecké výpovědi pro potřeby stíhání přečinu podle § 6 u výše uvedených osob. Z vybraného počtu je nutno ještě ustanovit útvar služebního zařazení u:

nstržm. KRAUS

s. PSOTKA

s. PRŮŠA

ppor. KUDA

Ve dvou případech byly zpracovány návrhy k vyřízení společensky závadové činnosti účastníků nepokojů v Praze v kompetenci přestupkového řízení podle zák. č. 60/61 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku. Jedná se o:

HOUZVIČKA Josef, nar. ... 1949 (podle § 17)

ŠAFRÁNKOVÁ Petra, nar. ... 1968 (podle § 19)

K osobě KULE Pavel, nar. ... 1967, byl připraven spisový materiál, který bude postoupen k dalšímu došetření na OO VB v Plzni 5.

Spisový materiál k osobě K... David, nar. ... 1966, bude postoupen na OVŠ Praha 4, kde je stíhán pro trestný čin podle § 187 – nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů tr. z.

Byly získány další dva videozáznamy dokumentující nepokoje na Václavském náměstí ve dnech 19. – 21. 8. 1988, pořízené stacionární kamerou umístěnou na Václavském náměstí. Záznam byl sestříhán a doplněn k již využívanému videozáznamu sloužícímu k identifikaci účastníků nepokojů v Praze.

Náhledem videozáznamu, v souladu se zpracovaným harmonogramem, příslušníky velenými do operativních průzkumů ve dnech 20. a 21. 8. 1988 bylo identifikováno 7 dalších účastníků nepokojů v Praze, kteří budou blíže ustanoveni a prověřováni.

ing. BARTOŠ
HRADÍLKOVÁ Simona
VÍTEK
KONÍČEK
HÁJEK Bohumír
KUNÍK
KULÁ

V případě 4 již ztotožněných účastníků nepokojů v Praze byly náhledem videozáznamu doplněny další poznatky o závadové činnosti v souvislosti s narušením veřejného klidu a pořádku:

NERADOVÁ Miroslava
VANĚČEK Václav
MARVANOVÁ Hana
DVOŘÁK Tomáš

Dále proběhlo jednání na VŠ SNB, kde byl dohodnut harmonogram pro shlednutí videozáznamu 90 posluchačů VŠ SNB velených do operativních průzkumů na Václavské náměstí a Staroměstské náměstí ve dnech 20. a 21. 8. 1988. Produkce bude zahájena dne 5. 9. 1988 každý den vždy od 09,00 hod. a 14,00 hod. ve skupinách po deseti příslušnících na S StB Praha.

Dne 24. 8. 1988 byly provedeny dva zpravodajské pohovory s aktivními účastníky nepokojů v Praze dne 21. 8. 1988. Jedná se o:

BÁLEK Zdeněk
KOTT Štěpán“
Tamtéž, č. l. 1230–1232.

Poslední nalezená zpráva – opět z pera kpt. Jandy – je z 29. srpna 1988: „Dnešního dne byly zahájeny výslechy svědků z řad příslušníků SNB, kteří plnili úkoly v rámci operativního průzkumu aj. Jednalo se o následující soudruhy:

PSOTKA (PMJ)
KRÁL (VŠ SNB)
ZEDNÍK (METRO)
ZEMAN (METRO)
TANCOŠ (PMJ)
PROCHÁZKA
KÖRTESZ (PMJ)
GÁBORIK (OHK P–9)

Soudruh nstržm. GÁBORIK předal poznatky k účastníku demonstrace Andreji BAZAROVĚ, nar. ... 1941, který ve smyslu § 102, nebo § 103 tr. z. vulgárními výrazy znevažoval představitele strany a vlády ČSSR. Soudruh předal poznatky k osobám Hana MARVANOVÁ a VYDRA v souvislosti s organizováním podpisové akce NMS. Byl předán s. LIŠKOVĚ k svědecké výpovědi v souvislosti s trestním stíháním Hany MARVANOVÉ.

Ostatní příslušníci, kteří byli pozváni k svědecké výpovědi podle harmonogramu, se nedostavili.

Dále v průběhu ztotožňování dalších účastníků nepovolené demonstrace bylo ustanoveno 6 jmen.

V rámci procesních úkonů byla přehodnocena činnost hlavních aktérů nepovolené demonstrace a byly vytypovány níže uvedené osoby jako pachatelé přečinu podle § 6 zák. č. 150/69 Sb.

ŠLEGLOVÁ Hana, nar. ... 1969
KONÍČEK Josef, nar. ... 1927
KUNÍK Milan, nar. ... 1947
ČERNÝ Ondrej, nar. ... 1966
CH... J..., nar. ... 1967 (pokud nebude zbaven svéprávnosti)
KREMLIČKA Jindřich, nar. ... 1948
UHER Peter, nar. ... 1968

BŘEŽÍK Vladimír, nar. ... 1937
 HÁJEK Tomáš, nar. ... 1964
 KLEMENT Jan, nar. ... 1968
 POLAKOVIČ Oliver, nar. ... 1960
 KALÍTA Libor, nar. ... 1963
 NERADOVÁ Miroslava, nar. ... 1968
 PLÁŠILOVÁ Alena, nar. ... 1960

V souvislosti s kvalifikací skutků osob, které se dopustily přestupku podle § 17 a 19 zák. č. 60/61 Sb., byly vytypováni následující účastníci sročení v Praze dne 21. 8. 1988:

JECH Ivan, nar. ... 1965
 ŠAFRÁNKOVÁ Petra, nar. ... 1968
 JELEN Jan, nar. ... 1964
 VYSOKÝ Luboš, nar. ... 1969
 HASPRUN Petr, nar. ... 1958
 ŠTENCL Jiří, nar. ... 1971
 LAVIČKA Vojtěch, nar. ... 1951
 VEČEREK Pavel, nar. ... 1970
 BABKA Petr, nar. ... 1967
 HOUŽVIČKA Josef, nar. ... 1949
 FRANĚK Antonín, nar. ... 1968
 URBAN Jiří, nar. ... 1971
 KUCHRÝL František, nar. ... 1970

V souvislosti s uvedenou kvalifikací činnosti výše jmenovaných osob byli vytypováni následující příslušníci MV, kteří byli dnešního dne pozváni k svědecké výpovědi na 30. 8. 1988 a následující dny.

DIBALKA (PMJ)
 CHARVÁT (PMJ)
 CHAHA (PMJ)
 PETRŮ (PMJ)
 NERAD (PMJ)
 KOUBSKÝ (PMJ)
 URBÁNEK (PP VB)
 FRAUS (PP VB)
 KAUFMAN (MO VB Václav. nám.)
 GROMAN
 PTÁČEK
 KOUBÍK
 ZDENĚK
 KOČÍŠ

Dále podle vypracovaného harmonogramu proběhlo seznamování příslušníků velených do operativních průzkumů v Praze dne 20. a 21. 8. 1988 s videozáznamy a fotodokumentací.

V odpoledních hodinách dnešního dne proběhlo konzultativní jednání s pracovníci ONV pro Prahu 1 s. BARÁKOVOU v souvislosti se soustředěním podkladů pro přestupkové řízení. Z jednání nepřímo vyplynulo, že zmíněná pracovnice ONV a její zástupkyně nejsou nakloněny připravovanému přestupkovému řízení proti účastníkům nepovolené demonstrace. Bylo zřejmé, že při projednávání přestupků budou záměrně zpochybňovat skutkový stav věci. Doporučuji uváděnou skutečnost projednat s odpovědnými stranickými funkcionáři a zvážit budoucí složení a kádrové obsazení komise veřejného pořádku.“

Tamtéž, č. l. 1233–1235.

Dokument 12

1988, 18. srpna ?, Praha. – Pokyn I. náměstka MV ČSSR.

[...]a

PŘÍSNĚ TAJNÉ

OV-0025-15/S-88

Náčelníci KS SNB v ČSSR

– S SNB hl. m. Prahy a Stř. kraje Praha

– S SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk.

Dne 18. srpna 1988 v 10.00 hodin došlo na Václavském náměstí v Praze 1 k provokačnímu vystoupení italských a belgických st. přísl.

Jedna osoba za pomoci spolupachatelů vylezla na sochu sv. Václava, kde rozvinula transparent s textem „Svobodu politickým vězňům“. Ve stejném čase poblíž uvedené sochy se pokusilo 7 osob rozvinout transparent značných rozměrů /délka 20 m/ s nápisy „Společně za demokracii 1968, Sovětská vojska, pryč ze země, Lidská práva“, obrazem tanku s květinami a podepsaný „Parti radical“.

Vzhledem k předpokladu rozšíření obdobné protispolečenské činnosti vízových cizinců i v jiných krajských městech, zejména v Bratislavě, Brně a Českých Budějovicích[,] ukládám:

- agenturně-operativní činnost zaměřit zejména na vyhledávání poznatků o pokusech provokačních jednání vízových cizinců.
- případná provokační vystoupení v zárodku likvidovat.
- cizincům, kteří budou páchat tuto protispolečenskou činnost a nebudou prokazatelně zapojeni do jiné závažnější činnosti, zkrátit s okamžitou platností pobyt v ČSSR a zabezpečit jejich odjezd přes určená OPK.
- při zákrocích nutno stále brát v úvahu, že cílem těchto vystoupení může být snaha vyprovokovat neúměrnou činnost Bezpečnosti a poté ji zneužít k antisocialistické propagandě.
- všechny závažné informace hlásit a konzultovat s 1. náměstkem ministra vnitra ČSSR a náčelníkem operačního štábu FMV.

1. náměstek ministra vnitra ČSSR

a náčelník operačního štábu FMV

genmj. ing. Alojz LORENC, CSc., / 7919 + + +

[...]b

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXIII., č. l. 3001. – Kopie dálnopisu.

-
- ^a Vpravo rukou připsáno „- na okresy šifrou, - současně ujasnit T hlášení, využít operativy“ (podpis nečitelný). Pod tím uprostřed stránky razítko KS SNB OSTRAVA (viz Dok. 10); došlo 19. VIII. 1988, č. j. KS-0019-26/OV-88, přílohy 0.
- ^b V originálu pod dálnopisem vpravo je ještě razítko „PŘIJATÁ ZPRÁVA“ (viz Dok. 13), na naší kopii je pouze jeho horní část.

Dokument 13

1988, 18. srpna, Praha. – Pokyn I. náměstka MV ČSSR.

[...] ^a

PŘÍSNĚ TAJNĚ
OV-0025/16/S-88

Náčelníci KS SNB v ČSSR
S SNB hl. m. Prahy a Sčk.
S SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk.

K zajištění zvýšeného informačního toku po dobu vyhlášení MBO ukládám náčelníkům S SNB hl. m. Prahy a Sčk., S SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk. a všech KS SNB:

- 1/ Ve dnech 20. – 22. srpna 1988 vždy do 05.00 hodin a ve dnech 20. a 21. srpna 1988 vždy do 17.00 hodin doručit sekretariátu OŠ FMV cestou ÚOS FMV stručnou informaci o bezpečnostní situaci na teritoriu kraje. V informaci musí být zahrnut stav, který je aktuální v čase nejpozději 3 hod. před uvedenými termíny.
- 2/ Toto opatření nemá vliv na povinnost okamžitého zasilání informací k důležitým událostem, jak bylo stanoveno v závěrech z dosavadních jednání OŠ FMV.

1. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV
genmj. ing. Alojz LORENC, CSc., /7909 + + +
[...] ^b

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXIII., č. l. 3000. – Kopie dálnopisu.

^a Vpravo rukou připsáno „s. [?], – ověřit i předch. hlášení, – ujednotit“ (podpis nečitelný). Pod tím uprostřed stránky razítko KS SNB OSTRAVA (viz Dok. 10); došlo 19. VIII. 1988, č. j. KS-0019-25/OV-88, přílohy 0.

^b Pod dálnopisem razítko „PŘIJATÁ ZPRÁVA“ s položkami „Pořadové číslo:“, „Přijato:“, „Zpracováno:“, „Adresát vyrozuměn: čas“ a „Příjmení:“. Doplněno „1899“ (rukou), „17⁴⁰“ (rukou), „17⁴⁰“ (rukou), nedoplněno, nedoplněno; přes první tři položky razítkem datum „18. VIII. 1988“.

Dokument 14

1988, 19. srpna, Praha. – Pokyn I. náměstka MV ČSSR.

[...] ^a

PŘÍSNĚ TAJNĚ
OV-0025-18/S-88

KS SNB v ČSSR
k rukám náčelníka

Do současné doby byly zjištěny dosud neprověřené signály o možných přípravách provokačních akcí před objekty, v nichž jsou dislokována vojska sovětské armády, případně před objekty sovětských zastoupení a dalších sovětských institucí na území ČSSR.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem ukládám:

- prověřit opatření, která byla dosud přijata k ochraně uvedených objektů[,] a tato přiměřeně posílit, zejména operativními hlídkami v civilním oděvu, se zaúkolováním k včasné signalizaci možných provokačních akcí.

1. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV
genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc. /7976++++
[...] ^b

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXIII., č. l. 3002. – Kopie dálnopisu.

^a Vpravo rukou připsáno „uvědomit s. Naglíka, [?], – dát OI, Br, NJ, Šu“, (podpis nečitelný), pod tím uprostřed stránky razítko KS SNB OSTRAVA (viz Dok. 10); došlo 19. VIII. 1988, č. j. KS-0019-29/OV-88, přílohy 0.

^b Rukou připsáno: „OI: 11.30 – Navrátil – zajištěno [nečitelný podpis], NJ: 11.25 – Vondra – zajištěno [nečitelný podpis], Br: 11⁴⁵ – Koruna – zajištěno [jiný nečitelný podpis, tato řádka se zdá být psána též jiným rukopisem než dvě předcházející a než následující], Šu: 12⁴⁵ – Zapletal – zajištěno [nečitelný podpis]“. Vedle vpravo razítko „PŘIJATÁ ZPRÁVA“ (viz Dok. 13); pořadové číslo 1909, přijato 10.25, zpracováno 10.35, přes první tři položky datum 19. VIII. 1988, zbytek nedoplněn.

Dokument 15

1988, 20. srpna ?, Praha. – Pokyn I. náměstka MV ČSSR.

[...] ^a

Mimo pořadí
PŘÍSNĚ TAJNÉ
Čj.: OV-0025-20/S-88

Náčelníci
S SNB hl. m. Prahy a Sčk.
S SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk.
KS SNB Č. Budějovice
Plzeň
Ústí n. L.
Hradec Králové
Brno
Ostrava
Bratislava
B. Bystrica
Košice

Byly získány poznatky, že stoupenci PUNK ROCKU hodlají v noci z 20. na 21. srpna 1988, popřípadě i následující noci, uskutečnit v hlavním městě Praze nebo i jiných městech ČSSR tzv. sprejovou noc. Jejich jednání má spočívat v tom, že sprejovými barvami nastříkají na veřejných místech nepřátelské nápisy.

K tomu ukládám:

1. Přijmout opatření k odhalování příprav uvedené činnosti a jejímu zabránění.
2. Prověřte, jak je zajištěna ochrana památníků, budov stranických a státních orgánů a dalších významných objektů na Vašich teritoriích před touto činností. Pozornost je nutné věnovat i místům, kde dochází v denní době k většímu soustřeďování občanů, jako jsou centra měst, pěší zóny, rušné ulice apod.

1. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV
genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc. v. r. /8033 +++
[...] ^b

-
- ^a Uprostřed razítka KS SNB OSTRAVA (viz Dok. 10); došlo 20. VIII. 1988, č. j. KS-0019-31/OV-88, přílohy 0. Vpravo od razítka rukou připsáno „Oper. středisko – okamžitě předat NS SNB a OS SNB v kraji. Upozornit ať věnují pozornost rekreačním místům. Podle okolnosti vyslat další hlídky k dosažitelnosti. Dále ať sdělí jaké síly jsou v jakém čase určeny ke kontrole ochrany památníků, budov stran. a stát. orgánů, případ. doložit význam objektů (soustředte na oper. střed., pokud by byl dotaz)., – po splnění seznamte službu na KV a NbS, pokud jej není nutné stahovat na útvar N[?], – Doložte i mně. Naglík“.
- ^b V originálu je vpravo pod dálnopisem pravděpodobně ještě razítko „PŘIJATÁ ZPRÁVA“ (viz Dok. 13).

Dokument 16

1988, 22. září, Praha. – Informace FMV pro předsednictvo ÚV KSČ o aktivitách vnitřního protivníka v období před 28. říjnem 1988.

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA
[...]^a

Výtisk číslo: 35
Počet listů: 11

PŘEDSEDNICTVO
ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KOMUNISTICKÉ STRANY
ČESKOSLOVENSKA

K bodu: Informace k současným aktivitám vnitřního protivníka, zejména v souvislosti se 70. výročím založení ČSSR.

Obsah:
– Informace.

Předkládá:
s. Vratislav VAJNAR
Č. j. OV-0021/AP-88

V Praze 22. září 1988

Informace
k současným aktivitám vnitřního protivníka,
zejména v souvislosti se 70. výročím založení ČSSR

Vývoj bezpečnostní situace v tomto roce potvrzuje, že v popředí činnosti antisocialistických sil nabývá na intenzitě tlak především na zformování akceschopné opoziční síly, jako předpokladu pro:

- dosažení změny současného čs. společensko politického systému v pluralitní[,] a tím i
- vytváření podmínek pro naplňování strategického cíle vnějšího a vnitřního protivníka, kterým je destabilizace socialistického společenského zřízení v ČSSR a jeho postupná likvidace.

Neprátelské prostředí přitom spekuluje s tím, že demokratizace společnosti je spojena s širokým rozvojem aktivity mas, který současné politické a administrativní struktury nedokážou dostatečně účinně organizačně pokrýt[,] a tím se vytváří vhodné nástupiště pro převzetí iniciativy opozičními silami formou vytváření tzv. nezávislých seskupení.

Pro současnou situaci je charakteristické, že vnitřní protivník usiluje ve spolupráci s ideodiverzními centry a za účinné podpory Západu vytvořit základní organizační struktury budoucí „opozice“, funkční mechanismus schopný aktivizovat hromadná konfrontační vystoupení.

V tomto směru se významným mezníkem pro další činnost antisocialistických sil stalo otevřené protisocialistické vystoupení 21. srpna 1988 v Praze, které po zhodnocení vlastním nepřátelským prostředím vedlo k závěrům, že vývoj vnitropolitické situace[,] spojený s nárůstem zájmů široké veřejnosti o veškeré politické dění, vytváří vhodnou platformu pro maximální rozvinutí všech sfér nepřátelské činnosti, směřujících k naplnění vytýčených cílů.¹ Příným odrazem průběhu demonstrace dne 21. srpna 1988 jsou aktivity zaměřené na přípravu a organizování nových masových konfrontačních vystoupení, které by dále rozvinuly možnosti působení nepřátelského prostředí na veřejnosti.

Za nejzávažnější aktivitu v nejbližším období je nutno pokládat již dnes připravované koordinované vystoupení většiny skupin nepřátelského prostředí k výročí vzniku republiky dne 28. 10. 1988. Přesto, že zatím nejsou uzavřeny všechny záměry vnitřního protivníka k tomuto výročí, jsou přípravy na něj středem pozornosti jak samotné „charty“ a jejich jednotlivých skupin (zvláště historiků), tak Demokratické iniciativy a Nezávislého mírového sdružení. Je třeba předpokládat pokus o masové demonstrační vystoupení. Svědčí o tom záměry směřující k rozdmýhávání nacionalistických a protisovětských tendencí, včetně oživování masarykismu.

K tomuto vystoupení má předcházet dne 24. 9. 1988 první z pravidelných „shromáždění“ v Praze na Václavském náměstí, k jehož konání vždy poslední sobotu v měsíci vyzvalo při demonstraci dne 21. 8. 1988 Nezávislé mírové sdružení.² Tato skupina, jejímž prostřednictvím je prosazován vliv „charty“ v prostředí mladé generace, se bude snažit v organizování těchto shromáždění pokračovat i do budoucna a obdobným způsobem se pokusí zneužít i výročí úmrtí Lennona k veřejnému vystoupení dne 8. 12. 1988.³

Současné jsou zjišťovány snahy koordinovat postup „charty“ a nelegální církve v těch oblastech, kde je možno dosáhnout společného postupu. Takovým příkladem by se měla stát tzv. tichá demonstrace, připravovaná církevním prostředím dne 3. 11. 1988 na Staroměstském náměstí u příležitosti 70. výročí stržení Mariánského sloupu.

Pro samotnou „chartu“ se pak stane prestižní záležitostí demonstrace zvyšujícího se vlivu na veřejnost zopakováním pokusu o konfrontační vystoupení ke Dni lidských práv OSN dne 10. 12. 1988.⁴

Souběžně s organizováním otevřených konfrontačních vystoupení je zjišťována zvýšená aktivita antisocialistických sil jak při formování organizačních a programových struktur, tak při organizaci akcí směřujících k upevnění vlivu a prestiže opozičních struktur ve vnitropoli-

tické i zahraničně politické oblasti a dosažení internacionalizace činnosti s obdobnými strukturami v ostatních ZSS.

V tomto směru je pozornost celého nepřátelského prostředí („charta“, „Demokratická iniciativa“, „Nezávislé mírové sdružení“, „Jazzová sekce“, „Společenství přátel USA“) zaměřená především na přípravu mezinárodního sympozia na téma „Československo v evropském dění 1918–1988“ pod názvem „Československo 88“, které se má uskutečnit v Praze ve dnech 11. – 13. 11. 1988.⁵ V rámci koordinované přípravy tohoto sympozia za účasti emigrantských a ideodiverzních center převzala nad jeho konáním oficiální záštitu Mezinárodní helsinská federace pro lidská práva (IHF), což se stalo impulsem, aby v rámci příprav sympozia byl vytvořen i přípravný výbor pro založení Československého helsinského výboru jako partnera IHF.⁶

Zvýšení významu sympozia „Československo 88“ soustředěním pozornosti západních sdělovacích prostředků na tuto akci je zajišťováno jednak paralelním konáním obdobné akce ve Vídni a především snahou o zajištění účasti řady významných politických osobností ze zahraničí[.] a to jak z Východu (Sacharov, Burlackij), tak ze Západu (Brzezinski, Kissinger, Nixon, Skilling, Weiskirchen ap.).

Vývoj situace potvrzuje, že veškerá činnost Demokratické iniciativy je směřována k vzniku opoziční politické strany. Tomu odpovídá i koncepce činnosti Demokratické iniciativy stanovené pro nejbližší období, zahrnující vybudování vnitřních organizačních struktur, včetně organizačních článků v rámci celého území ČSSR, vytvoření koncepce zahraničních styků a především stanovení jasného politického programu.

V rámci celkového nárůstu aktivity nepřátelské činnosti jsou zjišťovány i snahy zintenzivnit úsilí o ustavení tzv. „Iniciativy sociální obrany“ (ISO), které je plánováno k 28. 10. 1988.⁷ ISO se má stát svojí organizační formou a vytyčenými cíli jakýmsi zárodkem pro plánované vytvoření tzv. „svobodných“ odborů po vzoru polské Solidarity.

Do oblasti naplňování koncepcí ideodiverzních center, zaměřených na destabilizaci jednotlivých ZSS a změnu celkového poměru sil v Evropě cestou změny poválečného statusu quo, spadá i návrh na vytvoření tzv. „Evropského mírového parlamentu“ se sídlem v Praze, který by plnil funkci koordinačního centra nátlakových akcí vůči ZSS.⁸ Z iniciativy Jaroslava ŠABATY byl návrh rozpracován do konkrétní podoby a stal se součástí poselství adresovaného semináři na téma „20 let po Pražském jaru“, organizovaného „Evropskou sítí pro dialog Východ–Západ“ ve dnech 17. – 18. 9. 1988 v holandském Nijmegenu. Charakteristické pro záměry na vytvoření „Evropského mírového parlamentu“ je, že organizátoři již při budování přípravných struktur počítají s tím, že tyto se stanou centrálou nezávislých organizací se sídlem v Praze.

Ke koordinovanému postupu s dalšími opozičními seskupeními v ZSS směřují i záměry dále rozvinout činnost tzv. „Československo

polské solidarity“ a vytvoření obdobných struktur i s opozičním seskupením v MLR a NDR. Tyto snahy jsou přímo řízeny organizací „East European Cultural Foundation“ se sídlem ve Velké Británii.

K 70. výročí vzniku ČSR připravovali někteří aktivisté nelegální církve tzv. pontifikální mši v chrámu sv. Víta, která se měla uskutečnit dne 1. 10. 1988. Při mši měla být vystavena čs. státní vlajka a zpívána státní hymna. Mše měla vyústit v protispolečenskou demonstraci před arcibiskupským palácem. Na základě přijatých preventivních opatření kardinál Tomášek ustoupil od organizování pontifikální mše.

Veškeré tyto aktivity potvrzují výraznou politizaci nepřátelského působení antisocialistických sil, což dokresluje i snaha Jaroslava ŠABATY připravit již dnes aktiv osob, které by při příštích volbách do zastupitelských sborů vystoupily jako tzv. „nezávislí“ poslanci sdružení v „Klubu nezávislých poslanců“.

Za jednu z významných forem působení na čs. veřejnost považuje nepřátelské prostředí samizdatovou tvorbu. Přes značný nárůst samizdatové produkce, přímo odrážející aktivizaci nepřátelského působení, ukazují získané poznatky na to, že mimořádný význam je přikládán dosažení legalizace vydávání tzv. Lidových novin, které by se měly stát hlavním tiskovým orgánem opozice.⁹

Toto úsilí se odráží nejen v aktivitě osob přímo se na vydávání Lidových novin podílejících, ale i v rozsáhlé podpoře, kterou Lidové noviny získávají v posledním období ze zahraničí, zvláště ze strany USA (přetiskování materiálů publikovaných v Lidových novinách významnými deníky, zajištění interview pro Lidové noviny s oběma USA prezidenty kandidujícími ap.). Podpora Lidovým novinám ze strany USA jako součást výrazného zvýšení podpory veškeré nepřátelské činnosti se projevuje i např. v tom, že ZÚ USA hodlá oficiálně zvat zástupce Lidových novin na své politické, společenské a kulturní akce.

Silicí morální i materiálně technická podpora nepřátelskému prostředí zajišťovaná antisocialistickými centry získává stále výrazněji podobu i v koordinaci postupu ZÚ kapitalistických států, především ZÚ USA, ale i ZÚ NSR, Rakouska, Francie a Velké Británie, s vnitřním nepřátelským prostředím. V řadě případů se zvláště v posledním období v postupu pracovníků uvedených ZÚ projevují prvky přímého vměšování do vnitřních věcí ČSSR.

Vzhledem k výrazné politizaci veškeré nepřátelské činnosti, jejímž odrazem je snižování účinnosti rozkladných opatření realizovaných za využití forem a metod bezpečnostní práce[,] se projevuje stále výrazněji nutnost diferencovaného, avšak přísně koordinovaného řešení vznikající situace, za využití politických, ideologických, administrativně správních a specifických bezpečnostních prostředků.

Na příkladu výročí vzniku republiky, kdy přijaté rozhodnutí politického orgánu doporučit uzákonění státního svátku výraznou měrou oslabí možnosti argumentace nepřátelského prostředí a ovlivňování

veřejného mínění, lze dokumentovat účinnost politických forem práce.

V eliminaci nepřátelského působení na veřejnost má významnou roli aktivizace masově výchovné práce, včetně širšího využití hromadných sdělovacích prostředků při objasňování procesu demokratizace a s tím spojených otázek, které se snaží nepřátelské prostředí zneužít. V tomto směru má rostoucí význam i aktivizace společenských organizací v rámci Národní fronty.

V postupu orgánů činných v trestním řízení je třeba zabezpečit účinnější využívání stávajících právních norem k diferencovanému trestnímu postihu organizátorů a aktivních účastníků protispolečenských akcí a vystoupení a v případech, kde platné právní normy neumožňují odpovídající výchovné působení ani pružné a účinné využití donucovacích sankcí, jako je tomu v případě tiskového zákona a zákona č. 126/68 Sb., urychleně připravit jejich novelizaci.¹⁰

V činnosti bezpečnostních orgánů je třeba účinněji dokumentovat podíl a účast pracovníků ZÚ KS na akcích vnitřního protivníka. K eliminaci vazeb pracovníků ZÚ KS v ČSSR s nepřátelským prostředím ofenzivně využívat možnosti diplomatické práce. V odůvodněných případech využívat i možnosti pracovníky ZÚ KS, opakovaně se vměšující do vnitřních záležitostí ČSSR, označit za nežádoucí osoby.

Specifické prostředky státobezpečnostní práce zaměřovat nadále především na včasné odhalování a signalizaci záměrů nepřátelského prostředí a pronikání do nově vytvářených struktur k zajištění vybudování pozic umožňujících skryté vnitřní rozkladné působení ve vlastním nepřátelském prostředí.

K jednotlivým projevům protivníka přistupovat diferencovaně a podle jejich závažnosti přijímat opatření k jejich kontrole, zabránění a maření.

Návrh opatření k uvedeným hlavním nepřátelským aktivitám

Na základě rozboru hlavních nepřátelských aktivit jsou přijata a prováděna opatření k jejich eliminaci.

1) K přípravě nepovoleného shromáždění dne 24. 9. 1988 na Václavském náměstí.

Hlavní organizátoři z řad Nezávislého mírového sdružení byli upozorněni na nezákonnost svého počínání a bude jim zabráněno v účasti na uvedené akci.¹¹ Preventivně je působeno na osoby, projevující zájem o shromáždění[,] s cílem maximálně omezit jejich účast na této nepovolené akci. V předpokládané době organizované akce bude zamezeno v účasti na shromáždění aktivistům dalších nepřátelských seskupení, včetně „charty“, již na přístupových cestách.

V případě, že bude uskutečněn pokus o nepovolené shromáždění, vyzvat zúčastněné osoby k rozchodu a při neuposlechnutí, nasadit pořádkové síly VB k rozptýlení osob a prostor vyklidit.

2) K připravované nepřátelské aktivitě k 28. říjnu 1988.

Hlavním organizátorům jednotlivých nepřátelských aktivit zabránit ve zneužití oficiálně pořádaných akcí k protisocialistickým cílům.

S využitím zákonných prostředků a preventivně profylaktických opatření zmařit již v zárodku každý pokus o zorganizování protisocialistických akcí, zejména těch, které by měly vyústit v hromadné protispolečenské vystoupení.

3) K přípravě sympozia „Československo 88“.

Na základě získané dokumentace, která rozkrývá protispolečenský charakter sympozia, vydat rozhodnutí o zákazu sympozia v kompetenci Národního výboru hl. m. Prahy.¹²

V rámci komplexu preventivních a rozkladných opatření s cílem zamezit organizování sympozia, jsou přijata opatření zejména k narušování koordinačních schůzek přípravného výboru, k zamezení příjezdu ustanovených zahraničních hostů a k znemožnění získání společenské místnosti pro jednání sympozia.

V plánovaném termínu konání sympozia ve dnech 11. – 13. listopadu 1988 izolovat hlavní organizátory sympozia.¹³ V případě, že nebudou respektovat varování, vycházející ze zákazu konání sympozia[.] pokus o jeho konání zmařit.¹⁴

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 2, č. l. 54–63. – Kopie strojopisu.

^a Vpravo razítkem „Přísně tajné“, razítkem je uvedeno i číslo jednací „35“.

¹ Srovn. s Dokumentem Charty 77 č. 44/88 *Výzva k zamýšlení*, in: Informace o Chartě 77 č. 16, roč. 11 (1988), str. 5–6.

² Srovn. Sdělení VONS č. 813 *Represe během poslední zářijové soboty*, in: Informace o Chartě 77 č. 18, roč. 11 (1988), str. 6–7. Dne 25. září 1988 předložil náčelník S SNB hl. m. Prahy a Sčk. genmjr. Carda I. náměstkovi FMV následující „Základní informace o průběhu mimořádné bezpečnostní akce dne 24. září 1988“ (čj. KS-544/01-88):

„Při demonstraci dne 21. 8. 1988 vyzval člen vedení nelegálního Nezávislého mírového sdružení Tomáš DVORÁK k pořádání diskusních shromáždění v prostoru Václavského náměstí, vždy poslední sobotu v měsíci. V průběhu měsíce září byly získány ověřené informace, že členové Nezávislého mírového sdružení (NMS) chtějí toto nepovolené diskusní shromáždění zorganizovat na 24. 9. 1988. O této nepovolené akci informovaly západní sdělovací prostředky (Hlas Ameriky, Svobodná Evropa) a vyzývaly naše občany k účasti na ní. Na teritoriu Prahy byl zjištěn výskyt dvou druhů letáků (celkem zjištěno 12 ks), které rovněž vyzývaly občany k účasti na shromáždění.

Na základě těchto informací vyhlásil ministr vnitra ČSSR mimořádnou bezpečnostní akci. S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje v úzké součinnosti s II. S SNB a ve spolupráci s orgány NV a MěV SSM přijala opatření, aby se nepovolené shromáždění nekonalo.

Dne 23. 9. 1988 byly II. správou SNB a Správou StB Praha provedeny preventivní pohovory s 13ti organizátory nepovoleného shromáždění z řad členů NMS, při kterých jim bylo vysloveno varování s cílem odradit je od připravované akce. V nočních

hodinách z 23. na 24. 9. 1988 byl dle typového plánu organizován S SNB Praha operativní průzkum v prostorech možného výskytu hanlivých nápisů a letáků, v jehož průběhu nebyly zjištěny negativní poznatky.

Dne 24. 9. 1988 bylo 11 hlavních organizátorů nepovoleného shromáždění z řad členů NMS (např. DVORÁK, MARVANOVÁ, BOK, VYDRA) předvoláno na základní útvary VB k sepsání zápisů o výpovědi podle § 19 zákona č. 40/74 Sb. K dalším aktivním osobám z řad antisocialistických sil byla provedena kontrolní opatření s cílem zabránit jim v případné účasti na shromáždění.

Vlastní mimořádná bezpečnostní akce byla zahájena dne 24. 9. 1988 ve 12.30 hod. K zamezení nepovoleného shromáždění byly stanoveny čtyři varianty a k jejich provedení vyčleněno 546 příslušníků SNB, včetně příslušníků PP VB MVŽP ČSR. Akce se dále zúčastnilo 11 pracovníků Národ. výboru hl. m. Prahy a 32 funkcionářů MěV SSM a OV SSM s úkolem působit v davu jako vlivová skupina. Na záložních stanovištích byla připravena eskortní vozidla, 3 vozidla Tatra s pískem a vodní stříkače. K dispozici byly též spojovací prostředky, záznamová technika včetně videozařízení a megafony. Byl prováděn zesílený výkon bezpečnostní služby v centru Prahy (Příkopy, Národní třída, náměstí Republiky, Celetná, Staroměstské náměstí, Malostranské náměstí, Hradčanské náměstí a most 1. máje, Karlův most a Mánesův most). Na přístupových trasách k Václavskému náměstí bylo zřízeno 16 filtračních bodů obsazených operativními pracovníky StB a příslušníky VB ve stejnokroji. Tito příslušníci měli za úkol typovat a perlustrovat podezřelé osoby a znemožnit jim vstup do prostoru Václavského náměstí. Rovněž i na Václavském náměstí byl prováděn nepřetržitý operativní průzkum a hlídková služba VB.

Od zahájení bezpečnostní akce byl v prostoru Václavského náměstí zvýšený sobotní ruch, který byl ovlivněn příznivým počasím. Po chodnicích a ve středním pásu se pohyboval větší počet občanů. Na prostranství před sochou sv. Václava se tvořily hloučky, lidé se opírali o ozdobné řetězy. Ve 13.00 hod. byl vydán pokyn, aby příslušníci VB nepřipouštěli shlukování lidí před sochou a v přilehlém prostoru z estetických důvodů. Od 14.00 hod. byl prostor kolem sochy naprosto volný. Kolem 16.00 hod. se začaly hloučky tvořit na přilehlých chodnicích a na rampě Národního muzea. Pracovníci ONV Praha 1, inspektori veřejného pořádku a příslušníci SNB vyzývali občany, aby neznemožňovali průchod. Rampu Národního muzea se podařilo uvolnit, ale po chodnicích se neustále pohybovaly skupinky zvědavců. Kolem 18.15 hod. se v horní části Václavského náměstí, cca na úrovni Krakovské ulice, vytvořila skupinka, která se v několika minutách rozrostla asi na 100 osob. Bylo zřejmé, že tyto osoby se zde soustředily s cílem zúčastnit se nepovoleného shromáždění a že očekávají příchod organizátorů z NMS. Někteří účastníci zaváděli diskuse na téma lidských práv a svobod. Jejich počínání přihlíželo z chodníků asi 400 osob.

Pracovníci NV vyzvali účastníky megafonem, aby v zájmu zachování klidu a veřejného pořádku se rozešli, a jestliže výzvy neuposlechnou, že budou požádáni příslušníci VB o zásah k vyklizení prostoru. Po těchto výzvách vystoupili s megafony příslušníci SNB, zdůraznili, že toto shromáždění není státními orgány povoleno, a určili trasu odchodu.

Na základě těchto výzev se část přihlízejících rozešla, ale skupina cca 100 osob, která se soustředila k uskutečnění nepovoleného shromáždění, na výzvy nereagovala. Proto bylo přistoupeno k jejich perlustraci a v 18.30 hod. byla nasazena pořádková jednotka v počtu 100 příslušníků VB. Do zájmového prostoru předjela 3 eskortní vozidla a autobus. Několik desítek účastníků bylo předvedeno do autobusu a odvezeno na MO VB Václavské náměstí (Školská), kde byly prováděny další úkony. Zákroky příslušníků doprovázelo několik jednotlivců pískáním a pokřikováním 'fuj' a 'hanba'. Zde se osvědčili jednotlivci z aktivu pracovníků NV a SSM, kteří tlumili výkřiky tím, že na pokřikující osoby upozorňovali příslušníky VB.

Nebylo zjištěno provolávání provokačních hesel, jako tomu bylo 21. 8. 1988, zejména proto, že zásah příslušníků SNB byl rychlý, rozhodný a nekompromisní. V podstatě byl pokus o nepovolené shromáždění zlikvidován do 30ti minut a v 19.00 hod. byl již na Václavském náměstí normální provoz.

Ve 20.00 hod. bylo opatření zrušeno a do ranních hodin byl ponechán jen zvýšený dozor na celém teritoriu Prahy.

Ze soboty na neděli nebyly zjištěny žádné nápisy ani letáky. Zvýšeným počtem příslušníků VB v ulicích byl na teritoriu hl. m. Prahy zaregistrován nižší výskyt kriminality.

Na dva určené útvary VB (MO VB Václavské náměstí (ul. Školská) a MO VB Bartolomějská) bylo v průběhu opatření předvedeno 47 osob. Na obou z těchto útvarů byly zřízeny realizační skupiny složené z vyšetřovatelů VB a StB a vyhledavatelů VB, kteří pracovali pod dohledem prokurátora a zhodnocovali v souladu se zákonem jednání zadržených osob. Ze 47 předvedených osob bylo 30 řešeno blokovou pokutou nebo upozorněním, aby se v budoucnu takovýchto akcí nezúčastňovali. Se 17ti osobami byly sepsány zápisy o výpovědi. Z toho u 5 osob bylo již rozhodnuto, že jejich materiály budou zaslány na příslušné ONV k přestupkovému řízení. V dalších případech se ještě doplňuje důkazní řízení. Všechny zadržené osoby byly propuštěny.

Osvědčila se spolupráce s orgány NV a SSM, zejména jejich využití ve vlivové skupině. Dosud však není plně zvládnut úkol jejich využití při usnadňování dokumentace negativního jednání účastníků. Jen 1 pracovnice NV se jako svědkyně dostavila na MO VB Václavské náměstí, i když všichni příslušníci aktivu o to byli žádáni.

Ze zhodnocení průběhu mimořádné bezpečnostní akce dne 24. 9. 1988 vyplývají následující závěry:

– plně se potvrdily záměry aktivistů NMS organizovat pravidelně provokační vystoupení na Václavském náměstí. Preventivními opatřeními a rozhodným postupem příslušníků SNB se podařilo zabránit vážnějšímu narušení klidu a veřejného pořádku. Pozitivním faktorem byla ta skutečnost, že pokusu o nepovolené shromáždění chyběla vůdčí osobnost a že hlavním organizátorům byl znemožněn přístup na Václavské náměstí.

– Připravená provokační akce NMS nebyla podpořena představiteli CH-77, kteří nechtějí předčasně riskovat konfrontací se státními orgány. Zájem o akci neprojevaly ani známé osoby z řad vnějšího protivníka. Např. II. tajemník politické sekce ZÚ USA Robert NORMAN, který se jinak zúčastňuje všech podobných vystoupení, byl mimo Prahu. Korespondent Hlasu Ameriky Jolion NAEGELE, který je v kontaktu s řadou antisocialistických elementů, odvolal svoji plánovanou cestu do Prahy.

– Byl získán ojedinělý poznatek, že jeden z účastníků vyzýval přítomné k účasti na soudním líčení na Pankráci dne 29. 9. 1988 ve 13.00 hod. a k účasti na 'pouti' dne 2. 10. 1988 v 09.00 hod. na Hradě.

Opatření:

1/ V menším rozsahu jsou prováděna bezpečnostní opatření i dne 25. 9. 1988 včetně aktivní kontroly zájmových osob.

2/ Pokračuje vyhodnocování získané dokumentace, údajů z perlustračních listků a проверки kontrolovaných osob v evidencích MV.

3/ Zkušenosti z organizace a průběhu mimořádné bezpečnostní akce budou zpracovány a zapracovány do typových plánů.

Rozbor údajů získaných při perlustracích:

Příslušníky SNB bylo v prostoru Václavského náměstí v průběhu bezpečnostní akce perlustrováno celkem 106 osob. Jednalo se o osoby, které svým zjevem a chováním budily pozornost, např. o příslušníky hnutí PUNK, osoby, které nerespektovaly pokyny příslušníků, projevovaly nezvyklý zájem o průběh zákroků a pod. Předběžnou prověrkou v evidencích MV bylo zjištěno, že mezi perlustrovanými se nacházely osoby kriminálně závadové a osoby, které jsou předmětem zájmu orgánů StB. Prověrky se urychleně dokončují. Z předběžného vyhodnocení vyplývá, že 14 osob bude předáno na příslušné NV ke správnému řízení.

Podle trvalého bydliště bylo:

Praha	73 osob
Středočeský kraj	13 osob
Severočeský kraj	3 osoby

Západočeský kraj	3 osoby
Jihočeský kraj	1 osoba
Východočeský kraj	2 osoby
Jihomoravský kraj	5 osob
Severomoravský kraj	3 osoby
Středoslovenský kraj	3 osoby

Z hlediska věku bylo:

do 18 let	20 osob
18 – 25 let	33 osob
26 – 30 let	21 osob
31 – 35 let	8 osob
nad 35 let	24 osob

Z hlediska sociálního postavení bylo:

10 vysokoškoláků	/7x CVUT, 2x FAMU, 1x bez uvedení fakulty/
5 středoškoláků	/2x gymnázium, 2x SEŠ, 1x průmyslovka/
6 učňů	
12 úředníků	
7 techniků	
8 příslušníků inteligence	
8 dělníků	- 19 průmysl
	- 16 služby
	- 3 zemědělství

2 inval. důchodci

2 bez pracovního poměru

16 ostatní

Na 16ti filtračních bodech měli příslušníci SNB za úkol typovat a perlustrovat podezřelé osoby a nepouštět je do prostoru Václavského nám. Měli k dispozici seznamy zájmových osob, účastníků různých nepovolených srazů. Zaměřovali se na nevhodné chování a oblečení. V době od 17.00 do 19.00 hod. bylo na filtračních bodech kontrolováno celkem 233 osob. Z toho mělo trvalé bydliště:

Praha	159 osob
Středočeský kraj	16 osob
Severočeský kraj	14 osob
Západočeský kraj	6 osob
Jihočeský kraj	3 osoby
Východočeský kraj	5 osob
Jihomoravský kraj	5 osob
Severomoravský kraj	11 osob
Středoslovenský kraj	3 osoby
Východoslovenský kraj	7 osob
cizí stát. příslušníci	4 osoby (SSSR, Holandsko, Kuba – pracuje v ČSSR, arabský student UK Praha)

Z hlediska věku bylo:

do 18 let	61 osob
18 – 25 let	91 osob
26 – 30 let	32 osob
31 – 35 let	22 osob
nad 35 let	27 osob

Z hlediska sociálního postavení bylo:

26 vysokoškoláků	/14x CVUT, 1x FFUK, 3x PFUK, 3x FVLUK, 2x VŠE, 1x VŠZ, 1x VŠCHT, 1x VŠD/
29 středoškoláků	/10x gymnázium, 10x průmyslovka, 9x SOŠ/
10 učňů	
11 úředníků	
7 techniků	
12 příslušníků inteligence	

105 dělníků – 53 průmysl
 – 42 služby
 – 10 zemědělství

3 důchodci

7 bez pracovního poměru

19 ostatní

2 osoby kontrolované na filtračních bodech patřily k známým stoupencům antisocialistických sil.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVIII., č. 1. 1444–1451. Dle rozdělovníku byly kopie zprávy kurýrem rozeslány také ministři vnitra ČSSR (Vajnar), MV ŽP ČSSR (Jiříček), I. NMV ŽP ČSR (Novák), vedoucí tajemník MV KSČ (Štěpán), VT SKV KSČ (Haman), primátoru hl. m. Prahy (Horčík), bez průvodního dopisu ji dostali ss. Cihlář, Bánský, Talián z VSEO S–StB (2 ks), na poradě náčelníka správy též zástupci MS VB (1 ks) a S–StB (2 ks).

³ Shromáždění se uskutečnilo. Srovn. *Vzpomínka na Johna Lennona*, in: Informace o Chartě 77 č. 1, roč. 12 (1989), str. 19.

⁴ Srovn. T. A. (= Petr Uhl), *Setkání ke Dni lidských práv, 10. prosince 1988, Praha Škroupovo nám.*, in: Informace o Chartě 77 č. 21, roč. 11 (1988), str. 4.

⁵ První informace o sympoziu byla zveřejněna již 5. září 1988 v Dokumentu Charty 77 č. 45/88 *Československo 88*, in: Informace o Chartě 77 č. 16, roč. 11 (1988), str. 6–7, č. 56/88 *Absurdní zásah proti sympoziu Československo 88*, in: Informace o Chartě 77 č. 20, roč. 11 (1988), str. 2–3.

⁶ Srovn. *Ustavení Československého helsinského výboru*, in: Informace o Chartě 77 č. 20, roč. 11 (1988), str. 16.

⁷ Iniciativa sociální obrany byla ustavena již 8. října 1988, srovn. *Iniciativa sociální obrany*, in: Informace o Chartě 77 č. 18, roč. 11 (1988), str. 10–11, též Sdělení VONS č. 823 *Represe proti ISO a hostům Ivana Havla*, in: Informace o Chartě 77 č. 19, roč. 11 (1988), str. 11.

⁸ Srovn. *Evropský mírový parlament*, in: Informace o Chartě č. 21, roč. 11 (1988), str. 19.

⁹ Lidové noviny se nepodařilo až do listopadu 1989 zaregistrovat, ačkoliv se o to jejich redaktori pokoušeli od samého počátku vydávání. Srovn. *První kolo na cestě za registraci*, in: Lidové noviny, únor 1988, č. 2, str. 1. Viz též informaci „Lidové noviny“ pravděpodobně z provenience X. S–SNB:

„V únoru 1987 vznikla v návaznosti na návštěvu I. náměstka ministra zahraničních věcí USA WHITEHEADA v Československu, v prostředí exponentů CH–77 (HAVEL, LIS, RUMML), myšlenka vydávat nový samizdat s charakterem periodického tisku, který by vyplnil mezeru v dosavadní samizdatové produkci a současně by byl schopen oslovit co nejširší čtenářskou obec.

V průběhu jara a léta 1987 připravil bývalý mluvčí CH–77 Jiří RUMML (nar. ... 1925, býv. redaktor Čs. rozhlasu a REPORTÉRA) koncepci a současně začal jeho vydávání zajišťovat organizačně.

Samizdat je řízen redakční radou ve složení: Jiří RUMML, Václav HAVEL, Petr PITHART, Ladislav HEJDÁNEK, František ŠAMALÍK, Jiří DIENTSBIER, Zdeněk URBÁNEK, Josef ZVĚŘINA – všichni z Prahy, Miroslav KUSÝ z Bratislavy a Alena BERNÁŠKOVÁ z Brna (později místo ní Jan ŠABATA z Brna). Tento orgán určuje zaměření časopisu a schvaluje jednotlivá čísla. Vlastní obsahovou náplň zabezpečuje redakce, která se dělí na jednotlivé rubriky. Rozmnožování provádí skupina, která pracuje nezávisle na redakci. Nepřátelské osoby podílející se na tvorbě časopisu (z velké části jde o sign. CH–77, býv. pracovníky ve sdělovacích prostředcích) pracují konspirativně, pouze jména členů redakční rady byla zveřejněna. Rovněž někteří autoři podepisují své příspěvky pravými jmény. Celkem bylo ztotožněno 70 osob, které se na přípravě časopisu podílely nebo podílejí.

Samizdat je koncipován jako měsíčník, autoři jej vydávají za 'nezávislý' a samotným názvem programově chtějí navázat na bývalé 'Lidové noviny' vzniklé koncem 19. století, které se v období předmnichovské republiky profilovaly jako přední měšťácký

tisk odrážející politiku Hradu, do něhož přispívala řada tehdejších významných veřejných a kulturních osobností.

K ověření životaschopnosti tzv. LN byla vydána dvě nultá čísla (září, listopad 1987), která byla zaslána i do zahraničí (JANOUCHOVI) s tím, aby byla získána finanční a technická podpora. V lednu 1988 vyšlo 1. číslo časopisu, v současné době je připraveno 5. číslo. Lze předpokládat, že náklad se pohybuje kolem 300 – 400 kusů a rozšiřují jej osoby z kruhu redakční rady, redakce a jejich známí, přičemž cena jednoho výtisku byla neoficiálně ustanovena 20,- Kčs.

Obsah dosud vydaných čísel je plný demagogie, politických invektiv a ironie se snahou zpochybňovat vedoucí úlohu KSČ ve společnosti, napadat státní orgány a v neposlední řadě tendenčně hodnotit současný vývoj v Sovětském svazu.

Zpočátku měla tzv. redakční rada určité problémy s finanční stránkou vydávání, proto vedle zahraniční podpory získala od VI. KADLECE část finančních prostředků z 'Ceny Fr. KRIEGELA'. (Aktivita J. RUMLA.)

Hlavním zájmem nepř. zaměřených osob angažujících se v LN je získat časopisu legalitu nebo alespoň co nejdéle vést dialog s oficiálními orgány. Proto zaslali v lednu 1988 RUML a DIENSTBIER Federálnímu úřadu pro tisk a informace žádost o registraci časopisu s prvním číslem. Tato akce dokumentuje jejich snahu sondovat 'vhodnost' situace a ověřovat, kam až mohou zajít ve své protispolečenské činnosti.

S datem 10. 1. 1988 zaslali bývalí mluvčí CH 77 Jiří RUML (?) a Jiří DIENSTBIER na adresu FŮTI dopis spolu s výtiskem prvního (?) čísla tohoto nelegálního časopisu. Na základě uvedeného podnětu došlo dne 28. 1. 1988 k jednání mezi pracovníky FŮTI a zástupci redakční rady Jiřím RUMLEM a Ladislavem HEJDÁNKEM. Během jednání pracovníci FŮTI hovořili o náležitostech požadovaných právním řádem pro vydávání periodik; dotazovali se na ideový záměr, materiální zabezpečení a další záměry LN a upozornili jmenované, býv. mluvčí CH 77, že dosavadní činností vytváří protiprávní stav. RUML s HEJDÁNKEM odmítli sdělit podrobnější údaje o samizdatu, pouze uvedli, že chtějí vydávat měsíčník, který by obsahově navázal na tradici LIDOVÝCH NOVIN.

Získané poznatky potvrzují, že exponenti CH 77 v čele s RUMLEM vyvinou maximální úsilí pro to, aby vydávání samizdatu 'LN' udrželi co nejdéle, a jsou připraveni platit i opakované pokuty až do výše 20 000,- Kčs, které by byly dotovány HAVLEM. Současně využijí všech možností pro legalizaci LN. V dané fázi lze očekávat odvolání proti zamítavému rozhodnutí FŮTI a snahu o získání event. založení organizace, pod jejíž hlavičkou by LN mohly vycházet.

S ohledem na nedostatečnost díkce platné úpravy tiskového zákona, kterou lze vztáhnout pouze na oficiální tisk a jeho vydavatele, pracovníci FŮTI znovu analyzují všechna dosud vyšlá čísla LN z hlediska možného tr. postihu. Dále je připravována sankce vůči Jiřímu RUMLOVI, kterou chtějí realizovat cestou ONV pro Prahu 10. Smyslem opatření je naplnit důsledně zákonný postup, přestože sankce nemůže být zjevně efektivní (pokuta 500,- Kčs).

Možnosti trestně právního řešení byly konzultovány s SV StB, která zastává stanovisko, že samotné vydávání LN nenaplnňuje skutkovou podstatu tr. činu a rovněž není předpoklad získání dostatečné dokumentace pro stíhání dle § 100 tr. zákona na rozšiřování pobuřujícího projevu.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVII, č. 1. 1027–1028.

¹⁰ K problematice tiskového zákona bylo v neskartovaných materiálech centrály Státní bezpečnosti nalezen pracovníky ÚDV originál podkladu doprovodného textu k „Návrhu právní úpravy v oblasti správy periodického tisku“, který měl řešit zásady nového zákona, jimiž měl být změněn a doplněn zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku o ostatních hromadných informačních prostředcích, ve znění zákona č. 84/1968 Sb., zákona č. 127/1968 Sb. a zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 99/1969 Sb. Návrh měl být předložen Ottou Čmolíkem a Zdeňkem Čermákem sekretariátu ÚV KSČ na základě usnesení předsednictva ÚV KSČ z 21. 10. 1987 zároveň „s návrhem na zabezpečení úkolů v oblasti neregistrovaného periodického tisku a s rozšířením systematizace FŮTI o tři pracovníky“ (originál do-

kumentu byl napsán na psacím stroji a je rukou opraven: uvádíme opravenou verzi bez rozlišení strojopisu a rukopisu):

„Prognóza:

Vzhledem k vývoji v socialistických státech, především SSSR, PLR a MLR, lze předpokládat, že bez ohledu na společenské normy vznikne paralelní Československý svaz nezávislých novinářů, jehož základ budou tvořit redaktori, kteří museli po krizových letech 1968/69 odejít pro pravicovou činnost ze sdělovacích prostředků, dále novináři vyloučení a vyškrtnutí z KSČ, autoři samizdatů a nelegálních periodik a není vyloučeno, že se připojí novináři z některých redakcí ústředních sdělovacích prostředků, především Svobodného slova, Lidové demokracie, Práce a Zemědělských novin.

Lze předpokládat, že se objeví nejrůznější kluby, možná jako perspektivní základ 'nezávislého svazu', zaměřené na specifické odbornosti pod oficiálním heslem přestavby či obrody. Mezi prvotními budou klub ekologický, humanitární, politický a hospodářský. Aktivitu je možno očekávat u klubu kulturních, mládežnických a mírových novinářů.

Vzhledem ke společenskému vývoji bude snaha novinářů z oficiálních a paralelních struktur prohlubovat styky se zahraničními žurnalisty a ZÚ států NATO s cílem získat nejen informace, ale i možnosti stáží a výjezdů do KS.

Postupně navazovat styky s organizacemi typu Amnesty International, Inter Right, Helsinki Watch, Artikl 19, FIJ, USIA s cílem získávat informace o lidských právech z 'nezávislých' zdrojů a dát prostor pro vzniklou agenturu 'nezávislých' v soc. státech, jež by monitorovala vnitropolitickou situaci v jednotlivé soc. zemi.

Objeví se tendence prostřednictvím uskupení 'nezávislých novinářů' registrovat některá nelegální periodika, jako například Lidové noviny, Bratislavské listy, Dialog a Infoch. Předmětem útoku protisocialistických sil se stane především Federální úřad pro tisk a informace (FÚTI), poté Československá tisková kancelář (ČTK), jež bude označena na cenzora a tendenčního informátora, který brání veřejné informovanosti. V závěru se protivník zaměří na činnost Mezinárodní organizace novinářů (MON).

Současná situace a předpokládaný vývoj v oblasti masových sdělovacích prostředků z hlediska aktivity ideodiverzních center a vnitřní opozice v období společenské přestavby a tendence v novinářských oficiálních a paralelních strukturách.

Současný vývoj v masových sdělovacích prostředcích odpovídající paralelní struktuře v ČSSR je podmíněn kvalitativně novými mezinárodními a vnitropolitickými vztahy. Dynamický proces společenské přestavby vyvolal v prvotní etapě vedle žádoucích procesů i nové negativní jevy, v nichž je socialistická reforma záminkou k realizaci změny podstaty společenského systému jako celku.

Soustředěný a cílený nátlak na veřejné mínění a pracovníky masových sdělovacích prostředků mají vyvolat ideový rozvrat a způsobit, aby byla dána společenská přestavba do rozporu s vedoucí úlohou KSČ ve společnosti.

Jako jedním z prostředků při působení na čs. žurnalistickou frontu využívá opozice 'diferencovaného přístupu'. Argumentuje stavem, že všechny sdělovací prostředky jsou pouze vazalem stranického vedení a komunistického tisku, který má v kategorizaci sdělovacích prostředků prioritní postavení. K argumentaci je využíváno faktů, že deniky nekomunistických stran mají stop stav nákladu pro nedostatek papíru, menší možnosti při odběru zahraničního tisku a agenturního zpravodajství ze zahraničí prostřednictvím 'cenzury' Československé tiskové kanceláře, omezenost výjezdů žurnalistů do KS, menší sociální zabezpečení atd. V komplexu to odráží i skutečnost, že většina novinářů má omezený přístup k informacím o aktivitě IDC a čs. opozice, takže se se skutečností seznamuje prostřednictvím zahraničních stanic Hlas Ameriky, BBC a Svobodná Evropa či Deutschlandfunk.

Z pohledu těchto atributů je patrné, že podstatná část čs. novinářské fronty je velmi náchylná k dezorientaci. V současné době útočí IDC a opozice na 'svědomí' novinářů, aby se oprostili od léty vypěstované autocenzury a připojili se v duchu glasnosti k novinářům z SSSR, PLR a MLR, kteří se oprostili od strachu a pravdivě a otevřeně informují svět o dříve zakázaných jevech. Na čs. novináře je tak vyvíjen

nátlak, že pro tendenčnost nepochopili přestavbu a dogmaticky se drží 'přežilého' stranického přístupu.

Jako vzor čs. novinářům ukazují činnost nelegálních periodik, jako jsou Lidové noviny a Bratislavské listy, Dialog apod.

Důsledky zvýšené aktivity vnějšího i vnitřního protivníka se odrazily v petici novinářů vládě ČSSR, kterou podepsali redaktori Svobodného slova, Zemědělských novin, Scény, Čs. sportu atd., snaze redaktorů navazovat styky na nelegální periodika a předávat jim informace z oficiálních zdrojů, souhlasit s možností vytvořit druhý tzv. 'československý svaz nezávislých novinářů'.

K oživení činnosti došlo bezprostředně i u druhé a třetí garnitury novinářů, kteří v důsledku pravicové aktivity v krizových letech 1968/69 museli odejít z redakcí anebo byli převedeni do méně významných periodik. Z prestižních důvodů se zapojují do různých nátlakových akcí a inklinují k názorům vyhraněné opozice sdružené kolem Charty 77. Zatím spolupracují konspirativně, avšak je třeba předpokládat, že se jedná o dočasný jev.

Zvýšený zájem oboustranně je možno zaznamenat u čs. i zahraničních novinářů, pokud se jedná o výměnu informací, styků a stáží. Nejnebezpečnější situace se vytvořila dohodou mezi Mezinárodní organizací novinářů (MON) a Mezinárodní federací novinářů (FIJ), jejíž prostřednictvím by se měla legalizovat vydavatelská a novinářská práce paralelní struktury. FIJ má dodat tomuto uskupení nejen techniku, finanční prostředky, ale i podporu mezinárodní a vyzbrojit uskupení oficiálními legitimacemi FIJ. Tím bude vytvořen precedens k registraci nelegálních periodik, protože 'nezávislé uskupení FIJ' bude pracovat na nové odborové platformě vnitřních vztahů mezi novináři.

Překážkou čs. opozice v dosažení dílčích úspěchů je v současnosti především Federální úřad pro tisk a informace (FÚTI), který se stane pravděpodobně jako nástroj státu předmětem pomlouvačné kampaně IDC i paralelní struktury. Obdobně bude nátlak vyvíjen na ČTK, aby se oprostila od zpravodajského monopolu a stala se pouze prostředníkem zabezpečujícím informace pro čs. sdělovací prostředky, tj. aby výběr zpráv ponechala na novinářích v jednotlivých redakcích. Není vyloučeno, že bude předmětem zájmu i Mezinárodní organizace novinářů, na níž bude žádáno, aby podpořila činnost paralelních struktur v souladu s dohodou FIJ."

Předsednictvo ÚV KSČ na základě svého usnesení z 27. ledna 1989 – „v rámci přijetí opatření proti nepřátelským aktivitám nelegálních skupin“ – uložilo M. Čalfovi a Z. Čermákovi přijmout do 28. února 1989 „opatření s cílem účinněji čelit rozšiřování různých nelegálních tiskovin“. Dne 27. února 1989 předložili oba jmenovaní PUV KSČ návrh novely zákona č. 81/1966 Sb., která měla umožnit „rychlý a účinný právní postih osob vydávajících periodický tisk bez vydavatelského oprávnění“. Usnesením 107. schůze PUV KSČ z 10. března 1989 byl vzat „na vědomí politickoprávní záměr návrhu novely zákona č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích, ve znění pozdějších předpisů“ a zároveň uloženo L. Adamcovi a A. Indrovi „zabezpečit projednání návrhu novely zákona... v legislativním procesu“. Návrh podpořilo prvým stanoviskem z 8. 3. 1989 i Hegenbartovo oddělení státní administrativy. V důvodové zprávě autoři předlohy tvrdili:

„Základním právním předpisem k regulaci tiskovně právních vztahů je zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích /dále 'tiskový zákon'/.“

Vývoj společnosti si za dobu platnosti zákona vyžádal již čtyři přímé a řadu nepřímých dílčích novelizací. Usnesení předsednictva ÚV KSČ z 21. října 1987 k uplatňování leninské zásady otevřené informovanosti veřejnosti tiskem, rozhlasem a televizí uložilo Federálnímu úřadu pro tisk a informace provést politicko-právní analýzu účinnosti stávající právní úpravy v dané oblasti společenských vztahů z hlediska, zda odpovídá podmínkám a potřebám přestavby, další demokratizace společnosti a veřejné informovanosti.

Na základě provedeného rozboru a v souvislosti s projednáváním Informace o rozpracovanosti závěrů k uplatňování zásady otevřené informovanosti tiskem, rozhlasem a televizí bylo v přijatých opatřeních sekretariátem ÚV KSČ dne 30. června 1988 uloženo zahájit práce na návrhu nového tiskového zákona, který by odpovídal současné etapě rozvoje naší společnosti.

Práce byly bezodkladně započaty, a to v úzké návaznosti na připravovanou Ústavu ČSSR. Z toho vyplývá, že současný právní stav v oblasti tiskověprávních vztahů bude trvat ještě nejméně dva roky.

x x x

Naplnění závěrů 7., 9. a 10. zasedání ÚV KSČ ke komplexní společenské přestavbě a prohlubování socialistické demokracie se v nadstavbové sféře odráží ve větší otevřenosti stranické a státní politiky, ve výraznější informovanosti veřejnosti a v politické aktivizaci mas.

Tyto pozitivní tendence současného společenského života jsou však některými jedinci a skupinami osob zneužívány k narušování politické jednoty lidu, k prosazování opozičních politických struktur, k vyvolávání sociálního napětí a k negaci socialistického společenského řádu – a to mimo jiné i pomocí nelegálně vydávaných periodických tiskovin.

Federální úřad pro tisk a informace – jako ústřední orgán státní správy pro oblast tisku a jiných informačních prostředků – má v současné době podchycenou existenci 72 titulů periodických tiskovin nebo tiskovin obdobné povahy, které jsou vydávány fyzickými osobami bez oprávnění a bez požadované registrace ve smyslu § 4 až 8 tiskového zákona.

Z toho ve 30 případech jsou v daných tiskovinách prezentována jména a adresy osob, které se touto nelegální činností zabývají v samozvaném postavení vydavatele, redaktora či člena redakční rady.

Uvádění jmen autorů příspěvků je běžnou praxí ve většině titulů.

Ze zaznamenaných 72 periodik je 31 titulů opozičně politických, jejichž vydavatelem jsou protagonisté Charty 77, Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, hnutí Demokratická iniciativa, Nezávislého mírového sdružení, Hnutí za občanskou svobodu, ale i aktivisté reformního ekonomismu, objektivistické historiografie, čs. buržoasní filosofie /včetně křesťanské a judaistické ideologie/, pacifistického hnutí a dokonce i hnutí punk. Útočí v nich na vedoucí úlohu strany, na socialistickou hodnotovou orientaci naší společnosti, na politický systém, socialistický právní řád apod. Usilují o celkovou destabilizaci socialismu a jeho transponaci v sociálně demokratické až pravicově buržoasní zřízení.

Tzv. druhou kulturu představuje 23 titulů; vydavatelé jsou převážně chartisté a osoby spojené s bývalou Jazzovou sekcí Svazu hudebníků, či nynějším Unijazzem. Jde o silně zpolitizovaná kulturní periodika, orientovaná na tzv. samizdatovou a exilovou literaturu a na 'nekonformní', 'alternativní' hudební život u nás. Hrubě napadají kulturní politiku strany, státní řízení kultury a umění, ideově umělecká kritéria socialismu, a to z antisocialistických, nihilistických pozic.

Dalších 16 titulů je náboženského charakteru, většinou laické katolické proveniencie /včetně dvou titulů františkánů/, v nichž dominují otázky víry, církvi a sekt, s důrazem na jejich nelegální struktury. Ostře kritizují ideologické základy socialistické společnosti, státní církevní politiku, uplatňování občanských svobod apod., vytvářejí nátlakovou atmosféru proti našemu státu.

Dvě periodika vydávají bývalí exponenti reformistického hnutí uvnitř KSČ z éry vnitrostranické krize na konci šedesátých let, kteří se zde dožadují rehabilitace politiky a protagonistů tohoto období, jež vydávají za prvopočátek současné přestavby. Značná část uvážených titulů je výrazně orientována na mládež. Z hlediska regionu je 18 titulů vydáváno v Praze, 10 v Bratislavě příp. v dalších místech v SSR, 4 v Brně a po jednom titulu v Příbrami, Sokolově, České Lípě, Liberci, Hradci Králové, Gottwaldově, Kroměříži, Novém Jičíně a Přerově. Ostatní zaznamenaná periodika jsou místně neidentifikovatelná.

Výčet a charakteristika titulů jsou ovšem neúplné; příslušné orgány FMV uvádějí, že domácích ilegálních periodických tiskovin je v současné době vydáváno více jak 120.

x x x

Závažnou stránkou působení těchto periodik je jejich úzké propojení s antisocialistickou a protičeskoslovenskou propagandou vedenou západními rozhlasovými stanicemi, vysílajícími v českém a slovenském jazyce.

Jejich relace hovoří o explozivním rozšíření počtu a rozsahu samizdatových periodik v posledních letech /BBC/, které 'překonává informační monopol držitelů moci' /DLF 26. 6./ a 'ruší dopad cenzury, jež doposud vládne v oficiálních sdělovacích prostředcích' /RSE 10. 7./.

Další potenciální vydavatele podněcují tvrzeními, že vydávání ilegálních periodik je 'nejhorším případem přestupkem' /HA 13. 8./ . Za příklad šíření a vlivu nelegálních periodik je vyzvedáváno Polsko /BBC 12. 6./ . V období od začátku roku 1988 do poloviny února 1989 odvysílaly západní rozhlasové vysíláče 105 příspěvků věnovaných ilegálním periodikám, vycházejícím v ČSSR /RSE 65 %, BBC 15 %, HA 9 %, DLF 5 %/.

Nejfrekventovanější tituly byly LIDOVÉ NOVINY /54 příspěvků/, OBSAH /12/, INFORMACE O CÍRKVI /11/, INFORMACE O CHARTĚ /9/, BRATISLAVSKÉ LISTY, REVOLVER REVUE a FRAGMENT /po šesti příspěvcích/, VOKNO /4/, JAZZSTOP, INFOCH, PROSTOR, KATOLICKÝ SBORNÍK /po třech příspěvcích/, ZE ZÁSUVKY A BLOKU, TROJKA, HISTORICKÝ ZÁPISNÍK, DIALOG 88 /po dvou příspěvcích/ a dalších 23 titulů bylo popularizováno vždy v jednom případě.

Ve srovnání s rokem 1987 se ve vysílání západních stanic jednak zvýšil celkový počet příspěvků věnovaných nelegálním periodikám, jednak se objevila nová forma jejich popularizace – vysílání plného znění článků, které jsou v nich publikovány. V 66 příspěvcích byla tato tvorba doslovně citována, 29 příspěvků ji glosovalo nebo recenzovalo, 25 příspěvků upozorňovalo na jmenovité vydání jednotlivých periodik a seznamovalo s možností jejich získání a představovalo autory.

Stanice rovněž upozorňují s konkrétními údaji, že články z ilegálních periodik přebírá řada emigrantských listů, zejména SVĚDECTVÍ, čímž se 'vytváří most kultury, kterou nedělí žádná železná opona'.

Mimo toho bylo publikováno 17 dalších příspěvků zabývajících se ilegálními periodiky z ostatních socialistických zemí /SSSR: REFERENDUM, GLASNOST', EXPRESSCHRONIKA, KOLUMBIA, SVĚT VÍRY a METROPOL; MLR: MAGYAR ZSIDÓ; PLR: RES PUBLICA a NOWA; RSR: KONTRAPUNKTY/.

Lze soudit, že toto propojení bude mít i nadále rostoucí úroveň, neboť jedním ze základních cílů domácích i zahraničních opozičních uskupení je vytvoření systému infrastrukturální komunikace, který by postupně omezoval efektivnost oficiálních sdělovacích prostředků a zabezpečil masové ovlivňování vědomí našeho obyvatelstva, jak se o to pokoušely nelegální periodika i západní rozhlasové stanice u příležitosti výročí 21. srpna, 28. října a 20. výročí smrti J. Palacha.

x x x

Dne 20. prosince 1988 vyhlásil mluvčí informační služby bývalého odborového svazu PLR Solidarita, že bylo dosaženo dohody mezi představiteli opozice v SSSR, PLR, ČSSR a MLR o založení 'Východoevropské informační agentury'.

Cílem agentury je 'informovat o dění ve východní Evropě a především předávat si nezávislé ilegální výtisky'.

Zakladatelé agentury vyjádřili v komuniké naději, že se 'brzy připojí i opoziční hnutí z dalších států východního bloku'.

Již předtím byl zaznamenán oběh některých disidentských periodik z PLR a NDR na našem státním území a tzv. Kruh čs.-polské solidarity od prosince 1987 vydává společný měsíčník v obou jazykových mutacích; ve všech uvedených případech jde o tiskoviny zneužívající existujících sociálních problémů, otázek lidských práv a občanských svobod, ekologických problémů apod. k protisocialistickému působení na naši veřejnost.

x x x

Tiskový zákon v § 2 stanoví, že posláním periodického tisku mj. je 'prosazovat zájmy socialistické společnosti a všestranně pomáhat k uskutečňování jejich cílů; spolupůsobit při rozvíjení socialistického vědomí občanů v duchu zásad ústavy a idejí politiky KSČ jako vedoucí síly ve státě a společnosti...'.
 Podle zákona č. 127/1968 Sb., kterým se mění a doplňuje tiskový zákon, jsou-li zprávy, údaje a jiné informace uveřejňované v novinách, časopisech nebo jiných periodických tiskovinách v rozporu s posláním periodického tisku /§ 2/, zejména porušují-li důležité zájmy vnitřní nebo zahraniční politiky státu... může orgán příslušný k provedení registrace... uložit vydavateli peněžitou sankci až do výše 50 000 Kčs.

Z citovaného vyplývá, že uvedené sankční opatření se vztahuje pouze na tzv. oprávněné subjekty tiskověprávních vztahů, tj. na registrované vydavatele periodického tisku. Opatření podle platného tiskového zákona tedy nelze uplatňovat vůči vydavatelům nepovolených periodik.

Nejde-li o trestný čin nebo přečin, lze osobu, která vydává periodický tisk bez oprávnění, postihnout pouze pro přestupek podle § 6 odst. 1 zák. č. 60/1961 Sb., kde nejvyšším trestem je pokuta ve výši 500 Kčs.

S ohledem na to, že zřejmě nebude výjimkou proklamace vydavatelů nelegálního čtrnáctideníku INFOCH, že 'náklady na výrobu a distribuci jsou hrazeny z dobrovolných příspěvků z domova i z ciziny' /Informace o Chartě 77, ročník XI, č. 12, s. 18/ a že v dané oblasti působí různé zahraniční fondy a honorované ceny – např. Charty 77, J. Palacha, F. Kriegla, J. Seiferta atd., nejví se výše možné pokuty jako dostatečná ekonomická zábrana pro uvedenou nelegální vydavatelskou činnost.

O tom svědčí zkušenosti Federálního úřadu pro tisk a informace s přestupkovým řízením proti vydavatelům nelegálních LIDOVÝCH NOVIN, vedené odborem vnitřních věcí ONV v Praze 10.

Oznámení o podezření ze spáchání přestupku bylo podáno proti redaktorovi LN J. Rumlovi v osmi případech a proti celé redakční radě LN /tj. proti dalším 9 osobám/ v pěti případech. Na základě toho proběhla zatím čtyři přestupková řízení, ostatní jsou v přípravné fázi. Jen jedno rozhodnutí je však zatím pravomocné, neboť obvinění využívají svých práv, ale i procesních nedostatků a odvolávají se k druhoinstančnímu NVP.

Kompetentní ONV zpochybňuje svoji místní příslušnost k projednání přestupku a jsou pochybnosti stran stanovení míry zavinění jednotlivých obviněných.

To vše vyvolává neúnosné procesní prodlevy, které se mj. odrážejí ve skutečnosti, že LIDOVÉ NOVINY vycházejí i nadále zcela pravidelně /celkem vydáno 15 čísel/.

x x x

Vedle zmíněných LIDOVÝCH NOVIN, které vydává intelektuální skupina čelných chartistů, hlásících se k odkazu masarykismu, prosazujících buržoazní pojetí demokracie a pluralitního politického systému, žádá Ján Čarnogurský o registraci BRATISLAVSKÝCH LISTŮ, majících v programu upevňovat deformovaně chápané vědomí evropské sounáležitosti a popularizovat 'exil jako integrální součást národa'.

Třetím případem zneužití politiky glasnosti a výrazem politické provokace je žádost o registraci 'nezávislé vysokéškolské revue pro neformální iniciativy a kulturní aktivity mládeže' REVUE 88, kterou vydává skupina studentů UJEP v Brně. Tiskovina /zatím vyšla 2 čísla/ popularizuje protispolečenská hnutí, jako např. Demokratickou iniciativu, Nezávislé mírové sdružení, Unijazz apod.

Vzhledem k tomu, že nelegální periodika – jako celek, i každé zvlášť – podporují formování opozičních uskupení fungující nad rámec stávajících politických struktur, zneužívají otevřené politiky, veřejné informovanosti a tvůrčí kritické atmosféry k destruktivnímu působení, k vyvolávání politického a sociálního napětí ve společnosti, nelze čekat na účinnou právní úpravu, předpokládanou v novém tiskovém zákoně.

Proto předsednictvo ÚV KSČ dne 27. ledna 1989 v souvislosti s projednáváním souboru opatření proti nepřátelským aktivitám nelegálních skupin uložilo M. Čalfovi a Z. Čermákovi do 28. 2. t. r. 'přijmout opatření s cílem účinněji čelit rozšiřování různých nelegálních tiskovin'.

Návrh novely tiskového zákona navazuje na zákonné opatření předsednictva Federálního shromáždění ČSSR k ochraně veřejného pořádku ze dne 14. února 1989. Uvedeným zákonným opatřením byl mj. novelizován zákon o přečinech tak, že za přečin proti veřejnému pořádku je označeno, jestliže někdo vyhotoví, umožní vyhotovení nebo rozšíří tiskovinu, která svým obsahem narušuje zájem socialistického státu na zachování veřejného pořádku.

Předložený návrh novely tiskového zákona vytvoří účinné právní nástroje k zamezení vydávání a rozšiřování nelegálních tiskovin v oblasti správního a přestupkového řízení. Další významnou změnou je navržené řešení, aby řízení o přestupku, doposud prováděné rozptýleně národními výbory, prováděl nadále Federální úřad pro tisk a informace, což prohloubí jednotnost a kvalifikovanost přístupu k dané problematice.

Celkově by navrhovaná právní úprava posílila ochranu spoluobčanů a společnosti proti zneužití svobody projevu slova a tisku v exponovaném období přestavby, demokratizace a informační otevřenosti.

Dopad předložené úpravy na státní rozpočet se nepředpokládá, vzroste však administrativní náročnost v orgánech příslušných konat řízení o uložení pokuty. Organizační zajištění uplatňování novely je s předstihem připravováno v těsné součinnosti s kompetentními orgány federálního ministerstva vnitra.

x x x

Z omezeně dostupných pramenů vyplývá, že předmětné tiskové delikty jsou v různých zemích řešeny rozličně, vždy zde však existuje možnost státně mocenského zásahu proti nežádoucím vydavatelským aktivitám.

Např. tiskový zákon MLR, platný od 1. 9. 1986, stanoví zákaz 'vydávat tiskoviny, které nespádají pod povolovací řízení'; porušení tohoto zákazu zakládá skutkovou podstatu pro trestněprávní postih.

Tiskový zákon PLR, platný od 1. 7. 1984, zakotvuje, že 'kdo bez požadovaného povolení vydává nebo rozšiřuje deník, časopis nebo jinou tiskovou publikaci, podléhá trestu odnětí svobody do výše jednoho roku, omezení svobody nebo pokutě'. Tyto přestupky projednává vojvodský soud.

Je známo, že v MLR a PLR se uvažuje, či již pracuje, na novele tiskového práva; o stavu prací a jejich charakteru nejsou však bližší informace.

Obdobná legislativní činnost probíhá i v Sovětském svazu. Z vystoupení M. Gorbáčova 6. ledna t. r. je patrné, že zásada o spjatosti rozvoje demokracie s nároky na vyšší odpovědnost, upevňování práv v jednotě s růstem povinností, bude platit i pro sovětské sdělovací prostředky.

Ze západních zemí je k dispozici tiskové právo NSR, Itálie a USA. Právní systémy NSR a USA nepožadují úřední povolení pro vydavatelskou činnost, ale zakotvují povinnost registrace vydavatele v obchodním rejstříku.

Italský tiskový zákon z roku 1975 nařizuje registraci periodik u státního úřadu, majícího právo rozdělování papíru.

Právní řady všech tří uvedených zemí umožňují zabavení jednotlivých čísel tiskovin v případě, že jejich obsah naplňuje skutkovou podstatu trestného činu; v NSR mají tuto pravomoc orgány prokuratury, v Itálii policejní aparát s tím, že musí být následně do 24 hodin vydáno soudní rozhodnutí, a v USA lze provést zabavení jen soudní cestou, ale i v etapě pouhého přípravného konání.

Návrh zákona byl v příloze III/2:

„ZÁKON ze dne 1989,

kterým se mění a doplňuje zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích, ve znění pozdějších předpisů

Federální shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

Čl. I

Zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a ostatních hromadných informačních

prostředcích, ve znění pozdějších předpisů /viz 1) pod čarou/, se mění a doplňuje takto:

1. § 5 odst. 1 zní:

'1/ Periodický tisk lze vydávat jen na základě vydavatelského oprávnění. Oprávnění vydávat periodický tisk vzniká registrací.'

2. Za ustanovení § 8 zákona se vkládá ustanovení § 8a, které zní:

§ 8a

1/ Tomu, kdo vydává periodický tisk nebo obdobnou tiskovinu bez vydavatelského oprávnění, tomu, kdo takovou činnost umožňuje, nebo tomu, kdo takový tisk rozšiřuje, může orgán příslušný k registraci uložit pokutu.

V případech, kde není možné určit orgán příslušný k registraci, koná řízení a rozhoduje o uložení pokuty Federální úřad pro tisk a informace.

2/ Pokuta může být uložena:

a/ fyzické osobě až do výše 10 000 Kčs;

b/ právnické osobě ve výměře od 10 000 Kčs do 50 000 Kčs.

3/ Při stanovení výše pokuty se přihledne zejména k závažnosti, způsobu, době trvání a následkům protiprávního jednání.

4/ Pokud z příslušných ustanovení zákona nevyplývá jinak, platí o pokutách a jejich projednávání obecné předpisy /viz 2) pod čarou/.

5/ Pokutu lze uložit do 3 měsíců ode dne, kdy se orgán příslušný k řízení o porušení právní povinnosti dozvěděl, nejpozději však do 1 roku ode dne, kdy k porušení právní povinnosti došlo.

6/ Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci; výnos pokut plyne do státního rozpočtu podle územní působnosti orgánu, který pokutu uložil.'

Čl. II

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

1) Zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích, ve znění zákona č. 84/1968 Sb., zákona č. 127/1968 Sb. a zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 99/1969 Sb.

2) Zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení /správní řád/.

Odůvodnění

Řadu let existuje přibližně 2 500 periodických tiskovin vydávaných různými právníky osobami, aniž by tiskoviny byly registrovány příslušným státním orgánem. Roste také počet tiskovin periodické povahy, vydávaných fyzickými osobami nebo skupinami osob, které vzhledem k § 4 tiskového zákona vydavatelem nemohou být.

Vydávání periodických tiskovin bez vydavatelského oprávnění narušuje právní pořádek v oblasti výkonu státní správy ve věcech tisku, omezuje účinnost ochrany důležitých státních zájmů v tisku, jakož i kontrolu ekonomického hospodaření s papírem.

Obsah periodických tiskovin vydávaných bez vydavatelského oprávnění mnohdy nežádoucím způsobem ovlivňuje veřejné mínění a je platformou společensky destabilizujících až protisocialisticky orientovaných postojů některých skupin obyvatel.

Dosavadní právní úprava neumožňuje dostatečný postih zmíněného protiprávního jednání, proto se peněžitá pokuta zvyšuje u fyzických osob z 500 Kčs na 10 000 Kčs a u právnických osob se stanoví ve výměře od 10 000 do 50 000 Kčs.

Pro řízení o uložení pokuty vedené jednotlivými orgány příslušnými k registraci se použije přestupkového zákona a správního řádu, pokud něco jiného nevyplývá z jednotlivých ustanovení zákona. V přestupkovém řízení lze zároveň s uložení pokuty vyslovit i propadnutí věci.

Novela tiskového zákona vytváří účinný nástroj k zamezování vydávání a rozšiřování nelegálních periodických tiskovin v oblasti správního a přestupkového řízení. Úpravou příslušnosti k řízení v případech, kdy není možné určit orgán příslušný

k registraci, je sledováno sjednocení a kvalifikovanost při uplatňování přestupkového řízení.

Průslušnost Federálního úřadu pro tisk a informace k řízení o uložení pokuty vyplývá z § 3 písm. b/ zákona č. 180/1980 Sb., o zřízení Federálního úřadu pro tisk a informace. Právní úprava společenských vztahů na úseku tisku a jiných informačních prostředků náleží podle § 1 písm. c/ zák. 167/1968 Sb., o vymezení působnosti Československé socialistické republiky ve věcech tisku a jiných informačních prostředků, do působnosti Československé socialistické republiky. Lze tedy zákonem stanovit i průslušnost Federálního úřadu pro tisk a informace k řízení o uložení pokuty i pro případy, kdy nelze určit orgán příslušný k registraci.

Návrh není v rozporu se závěrečným dokumentem vídeňské následné schůzky Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, ani s jiným mezinárodně uznaným závazkem. Uznané právo jednotlivce svobodně volit vlastní zdroje informací, reprodukovat a rozšiřovat jakékoliv informační materiály se nevztahuje na periodický tisk a další hromadné informační prostředky. Výkon státní správy v oblasti periodického tisku a jiných hromadných informačních prostředků je tedy možné upravit navrženým způsobem i z hlediska mezinárodních závazků.“

SÚA – A ÚV KSČ, fond PÚV KSČ, sign. P107, čj. 7111/24, bod 4.

- ¹¹ Viz pozn. 2. Čtrnáct členů NMS bylo ve dnech 23. 9. – 25. 9. 1988 různou měrou zbaveno osobní svobody. Šlo o výslechy, celodenní pobyty na oddělení VB, střežení v bytech i přímé domácí vězení. Srovn. Sdělení VONS č. 813 *Represe během poslední zářijové soboty*, in: Informace o Chartě 77 č. 18, roč. 11 (1988), str. 6–7.
- ¹² Srovn. Společné prohlášení Charty 77 (Dokument č. 56/88), NMS a SPUSA *Absurdní zásah proti sympoziu Československo 88*, in: Informace o Chartě 77 č. 20, roč. 11 (1988), str. 2–3.
- ¹³ Příslušníky SNB bylo předvedeno 39 osob, dvacet z nich bylo zadrženo zpravidla na 2 x 48 hodin, Ladislav Lis dokonce na 115 hodin. Srovn. Sdělení VONS č. 800 *Zásah proti připravovanému sympoziu Československo 88*, in: Informace o Chartě 77 č. 17, roč. 11 (1988), str. 3–4, č. 815 *Další policejní akce proti sympoziu Československo 88*, in: Informace o Chartě 77 č. 18, roč. 11 (1988), str. 7–8, a č. 845 *Represe proti sympoziu Československo 88*, in: Informace o Chartě 77 č. 20, roč. 11 (1988), str. 7–8.
- ¹⁴ Zásah Státní bezpečnosti je poměrně rozsáhle dokumentován. První známou písemností je „Návrh kontrarozvědných opatření v akci PODZIM 88 s cílem zamezit konání neoficiálního semináře CHARTY 77 – Československo 1988“, zpracovaný k 7. 11. 1988 10. odborem II. správy SNB. Tento dokument sice není opatřen podpisy příslušných funkcionářů (odsouhlasen měl být náčelníkem VSRS 1. oddělení 10. odboru HSKR mjr. JUDr. Fr. Hakem, doporučen náčelníkem 10. odboru mjr. ing. M. Chovancem a schválen plk. PhDr. K. Vykypělem, náčelníkem II. S-SNB), ale ze samotného faktu jeho postoupení na pražskou krajskou správu (obdržel čj. KS-645-3/01-88) vyplývá, že musel být přijat (doplňující poznámky činovníka pražské StB vepsané do textu či na kraj písemnosti jsou vyznačeny kurzívou). Jeho zpracovatel kpt. Zitko navrhoval:
„Předkládám ke schválení návrh na realizaci kontrarozvědných opatření s cílem zamezit konání neoficiálního semináře Charty 77 – Československo 1988 ve dnech 11. – 13. 11. 1988 v Praze.“

Operativní situace v akci:

Agenturně operativními prostředky StB jsou průběžně potvrzovány již dříve získané poznatky o tom, že hlavní představitelé Charty 77 plánují na dny 11. – 13. 11. 88 uspořádání neoficiálního semináře Československo 1988, a to za účasti pozvaných zahraničních hostů z KS i socialistických států.

Organizací a přípravami sympozií byl pověřen užší výbor semináře ve složení Václav HAVEL / má seminář zahájit úvodním projevem / Ladislav LIS / zajišťuje spojení mezi výborem a ofic. orgány / Libuše ŠILHÁNOVÁ / zabezpečuje administr. a finanční stránku semináře / Rudolf BATTĚK

Miloš HÁJEK /současný mluvčí Charty 77/

Radim PALOÚŠ

Jan URBAN

Emanuel MANDLER /za demokratickou iniciativu/

Jak vyplynulo z provedených zpravodajských pohovorů s LISEM, HÁJKEM i URBANEM, má být seminář uspořádán jako další samostatná akce Charty 77 u příležitosti výročí jak srpna 68, tak 70. výročí republiky, a to v návaznosti na paralelní seminář, který ve stejném období bude probíhat ve Vídni pod patronací a za řízení čsl. exilu, emigrace. O uspořádání akce již přípravný výbor informoval svými dopisy Úřad předsednictva vlády ČSSR, ÚV NF, ČTK, ČSAV.

Oficiální oznámení k organizaci akce však přípravný výbor místně příslušnému NV v Praze však do současné doby neučinil – tím se jedná o neoficiální, nepovolenou akci.

Pouze LIS se členem Jazzové sekce SRPEM provedli informativní dotaz při osobním jednání s tajemníkem primátora hl. m. Prahy s. PISKAČEM k možnému poskytnutí místnosti pro 150 – 200 osob, ale oznámení o semináři nebylo podáno. Naopak během tohoto jednání LIS potvrdil skutečnost, že symposium bude probíhat jako volná výměna názorů, seznam účastníků je neomezený a každý si zde může obhajovat 'co chce a jak chce'. Nelze tedy – i podle LISE – vyloučit možnost, že dojde k výročkům napadajícím 'současné zřízení v ČSSR nebo naše stranické a vládní vedení'. Tyto záruky LIS za přípravný výbor nemohl dát a další jednání mezi ním a NVP již neproběhlo.

S některými členy přípravného výboru již byl proveden varovný pohovor s upozorněním na možné správní i trestní následky, jestliže by od svého záměru neupustili, nebo že by dokonce došlo během akce k narušení veřejného pořádku nebo spáchání tr. činu dle I. hlavy tr. zákona. Na tyto pohovory a varování ve smyslu z. o SNB všichni reagovali naprosto negativně a je zřejmé, že od svého záměru neustoupí.

K zamezení neoficiálního semináře Československo 88 proto navrhuji realizovat tato opatření v součinnosti s dalšími útvary StB a VB.

1/ provést jednání s představiteli NVP Praha s. Piskačem a Houskou s cílem:

- signalizovat snahy organizátorů akce o získání jednacího sálu na území Prahy
- ze strany NV vytvořit takové podmínky pro případné další jednání s organizátory semináře, aby z jejich strany nemohly být splněny podmínky pro ohlašování podobných veřejných akcí a seminářů tak bylo zabráněno.

termín: 8. 11. 88 zabezpečí prac. skupina 10. odb.

II. S.

2/ prostřednictvím NVP zabezpečit toto opatření /viz č. 1/ i u všech místních NV na teritoriu hl. m. Prahy.

termín: 8. 11. 88 zabezpečí prac. skup. 10. odb.

3/ prostřednictvím IV. správy SNB zajistit signalizaci a zabránit pronájmu jednacích sálů a pod. ve vybraných hotelích v Praze – zhruba pro 150 osob.

termín: 7. 11. 88 – zabezpečí prac. skup. 10. odb.

4/ ke zjištění místa konání – náhradní byty u vyčleněných osob z prostředí Charty 77 – provést úkolování řídicích pracovníků u všech TS zainteresovaných v konání semináře Československo 1988

termín: na poradě dne 8. 11. u náč. 10. odb.

5/ k průběžnému předávání poznatků k semináři, ke zjištění dalších jeho účastníků a místu náhradních prostor bude zabezpečeno úkolování pracovníků VI. správy SNB 5. odboru. Veškeré poznatky budou soustřeďovány na 10. odb. II. S-SNB včetně poznatků z akcí S-StB Praha.

termín: 8. 11. 88 zabezpečí prac. skup. 10. odb.

6/ Dne 9. 11. 88 provést se všemi členy přípravného výboru semináře pohovor a formou zápisu o výpovědi je varovat před další organizací semináře a jeho konáním, jímž by došlo k poškození zahraničních zájmů ČSSR v zahraničí.

termín: bude projednáno na poradě u náč. 10. odb. dne 8. 11.

realizovat 9. 11., zabezpečí příslušné útvary StB a OP dle akcí, v nichž jsou osoby vedeny.

7/ Dne 9. 11. 88 provést obdobné pohovory s těmito osobami:

Jaroslav Mezník - S-StB Brno
 Jaroslav Šabata - -//-
 Jan Šimsa - -//-
 Milan Šimečka - II. S-SNB
 Jozef Jablonický - XII. S-SNB
 Miroslav Kusý - -//-
 Ján Čarnogurský - -//-
 Julius Strinka - -//-

termín: 9. 11. 88 pohovory zabezpečí S-StB Brno a XII. S-SNB /požadavek bude odeslán 7. 11. 88/

Příslušné útvary StB zajistí kontrolu těchto osob od 9. 11. a provedou vhodná opatření s cílem zamezit osobám v účasti na semináři a příjezdu do Prahy ve dnech 11. - 13. 11. 88.

8/ do 10. 11. 88 provést zadržení Ladislava LIŠE dle § 76 tr. řádu - předat vyšetřovateli StB Praha /jmenovaný bude zadržen na 48 hodin/. Následně u LIŠE provést zajištění dle § 23 z. 40/74 Sb. na 48 hodin a zabránit mu v účasti na semináři.

termín: do 10. 11. 88 zabezpečí kpt. Zitko a kpt. Kupec 10. odb.

9/ ve spolupráci se Správou vyšetřování StB zabezpečit výslech ve dnech 11. - 13. 11. 88 u Václava HAVLA a Rudolfa BATTĚKA k výsledkům domovních prohlídek k Manifestu HOS.

Havel - 3. odd. 11. odb.

Battěk - 2a

termín: bude dohodnuto na poradě u nač. 10. odb. dne 8. 11.

V případě nemožnosti výsledků jmenovaných - provést jejich zajištění na 48 hodin dne 9. 11. *Provést zajištění § 23*

zabezpečí: 2a odb. Praha odpovědný OP

11. odb. II. S-SNB odpovědný OP

LIS Havel Battěk - v 6.00

10/ od 9. 11. 88 zabezpečit sledování mluvčího Charty 77 Miloše HÁJKA /člena přípravného výboru/, Libuše ŠILHÁNOVÉ /členky přípravného výboru/, Jana URBANA /člena přípr. výboru semináře/ s cílem zjistit byty, v nichž by měla akce proběhnout. Palouš

LIS ? M. Hájek J. Hájek

Havel 4

Šilhánová

Battěk

Miloš Hájek

termín: 10. 11. - podmínky budou projednány na poradě 8. 11. 88.

11/ Dne 10. 11. 88 provést zajištění mluvčích Charty 77 Stanislava DEVÁTĚHO a Bohumila JANÁTA na 48 hodin ve smyslu 23 z. 40/74 Sb.

Devátý - Brno

Janát - 2a

+ V. Malý

termín: 10. 11. 88 zabezpečí 2a odbor S-StB Praha

12/ Dne 10. 11. v ranních hodinách provést zajištění dle § 23 z. o SNB tyto členy širšího přípravného výboru semináře:

Radim PALOÚŠ - 2a Emanuel MANDLER - 11.

Anna MARVANOVA - 12. odb. Karel SRB - 11.

Jiří HÁJEK - 1. odd. 10. odb. František KAUTMAN /10. odb./?

Jan ŠTERN - 11. 2a

Josef ZVĚŘINA 9

termín: 11. 11.

Eva KANTŮRKOVÁ 11

zabezpečí odpovědné S-StB dle akcí

13/ Dne 10. 11. 88 v ranních hodinách provést zápisy o výpovědi s účastníky semináře, kteří mají na akci přednést své diskuzní příspěvky:

Milan Machovec	- 11.
Ladislav Hejdánek	- 10. odb.
František Šamalík	- 10. odb.
Jan Křen	- 10.
Václav Vrabec	- 2a
Milan Jungman	- ustanovit!
Václav Hindrák	- III
Blanka Cisařovská	- ! ustanovit
Čestmír Císař	- 10.
Jaroslav Opat	- 11.
Jaroslav Kohout	- !
Rudolf Zukal	- 10
Miloš Rejchrt	- 9
Václav Benda	- 2a

Jmenované vyzvat k vydání písemných materiálů – jejich příspěvků k semináři, varovat je před další účastí a v případě, že se budou chtít akce zúčastnit, provést jejich zajištění dle § 23 na 48 hodin.

14/ Dle vývoje operativní situace provést zajištění u těchto dalších osob, které se chtějí semináře zúčastnit:

10. 11.

Josef Skalník - 1. odb. Jan Litomiský - 10 Budějice

Luboš Dobrovský - 2a Jan Lopatka - 11

Ludvík Vaculík - 11 Jiří Dientsbier - 10

Jiří Ruml - 10 Milan Hübl - 10

Petr Uhl - 10

Václav Kural - 10

Milan Otáhal - ! (11)

Jiří Doležal - 11 (!)

Radek Malý - Brno [?]

Bohumil Doležal - 11

Miloš Zeman - 2a

Luboš Vydra - vazba

Karel Kosík - 11 !

15/ K zamezení příjezdu zjištěných VC z KS realizovat opatření v součinnosti se SPV k nevydání vstupních víz u méně známých a bezvýznamných osobností, a to v termínu mezi 7. 11. - 14. 11. 88. Po 14. 11. budou i těmto osobám vstupní víza vydána.

termín: průběžně

zabezpečí prac. skupina 10. odb. formou požadavků na SPV

16/ K zabránění příjezdu osob, které již mohou mít vydány cestovní doklady – u VC – provést jednorázovou blokaci na příjezd s požadavkem o odebrání víza a nevpuštění do ČSSR v době od 8. 11. - 14. 11. 1988. Požadavek bude zaslán na všechna OPK prostřednictvím CENTRU FMV.

termín: 7. 11. 88

zabezpečí prac. skup. 10. odb.

17/ Ve spolupráci se spřátelenými kontrarozvědkami již byla provedena opatření s cílem zamezit v příjezdu představitelů obdobných opozičních skupin ze SSSR, NDR, MLR a PLR.

18/ V součinnosti se 3. odborem II. S-SNB – problematika FMZV – budou signalizovány zájmy oficiálních představitelů z KS o tento seminář a k nim budou přijímána vhodná kontr. opatření v souladu se zájmy čl. zahraniční politiky.

termín: průběžně

součinnost bude zajištěna dne 8. 11. jednáním na 3. odb.

zabezpečí prac. skupina 10. odb.

19/ SPV zabezpečí po dobu konání semináře pracovníky na zkracování a ukončování

pobytu těm VC, kteří během akce budou zajištěni, předvedeni operativními pracovníky StB z důvodu jejich nežádoucí účasti na semináři nebo závadových kontaktů na představitele vnitřního protivníka.

s. Košťáková plk. Zelenka

730/2375 KOPV/[?]

sekr. 2226 Z II. S nác. odd. mjr. Železná 2319-18

SPV

termín: bude projednáno na poradě dne 8. 11.

zabezpečí prac. skup. 10. odb. a SPV

20/ S-StB Praha 2a odb. zabezpečí CZZ v Ruzyni, Konviktské pro umístění zajištěných osob během akce a pohovorové místnosti na 11. 11. u osob dle bodu č. 13.

10. odb.

21/ II. S-SNB zabezpečí na dny 11. - 13. 11. 88 tlumočníky němčiny, angličtiny, francouzštiny.

termín: bude projednáno na poradě 8. 11.

/záloha - tlumočnice II/

22/ Dne 8. 11. od 9.00 hodin proběhne u náčelníka 10. odboru II. S-SNB součinnostní porada všech zainteresovaných součástí StB s cílem upřesnit průběh plnění úkolů, termíny, včetně počtu nasazených prostředků a sil.

23/ Centralizace všech získávaných poznatků, soustřeďování veškerých písemných materiálů bude na 10. odb. II. S-SNB, kde řídicím akce bude nác. 10. odb. mjr. ing. Chovanec, úkoly bude zajišťovat prac. skupina ve složení kpt. Zitko, kpt. Kupec a kpt. Stýblo...“

Stejná ruka funkcionáře pražské správy ještě doplnila: „1) - od 10. [11.] stálá služba na odboru 8835, tel. 3112989 10. odb. 2) pohovory na 10. 11. na OS [SNB]- zajistí [z odboru] 2a s. Šípek. (9. 11. 15.00 středa - porada u nác. 10. odboru)“. Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XX, č. 1. 1880-1887.

Dne 11. 11. 1988 obdržela S-SNB Prahy a Sčk. další dokument, potvrzující splnění bodů 1 a 2, a to „Rozhodnutí odboru vnitřních věcí ONV Prahy 1“:

„Odbor vnitřních věcí ONV v Praze 1 posoudil na základě podnětu Úřadu předsednictva vlády ČSSR úmysl občanů Havla, Lise, Srpa a Urbana konat ve dnech 11. - 13. listopadu 1988 na území obvodu Praha 1 symposium 'Československo 1988' s účastí veřejnosti a rozhodl dne 10. 11. takto:

Konání symposia 'Československo 1988' s účastí veřejnosti ve dnech 11. - 13. 11. 1988 se podle ustanovení § 1 písm b/ zák. č. 126/1968 Sb. z a k a z u j e. Podle ustanovení § 55 odst. 2 zák. č. 71/1967 Sb. se případnému odvolání odmíná odkladný účinek.

Odůvodnění

Dne 8. 11. 1988 oznámili Václav Havel a Jan Urban ÚPV ČSSR záměr pořádat spolu s dalšími občany tzv. symposium 'Československo 1988' s účastí veřejnosti. Takto formulovaný záměr přesahuje původní informaci poskytnutou Ladislavem Lisem a Karlem Srpem Národnímu výboru hl. m. Prahy, a je proto nezbytné takovou akci považovat za veřejné shromáždění ve smyslu čl. 28 Ústavy ČSSR.

Uvedení občané v rozporu s ustanovením § 10 vyhl. číslo 320/1951 Ú. l. neohlásili ve stanoveném termínu příslušnému obvodnímu národnímu výboru konání tohoto shromáždění s udáním programu, místa a doby konání.

Konání uvedeného symposia je tak v rozporu se zákonem, a OVV ONV v Praze 1 proto v souladu s ustanovením § 1 písm. b/ zák. č. 126/1968 Sb. konání tohoto symposia zakazuje.

S ohledem na blízký termín zamýšleného symposia a tím možnost ohrožení náležavého obecného zájmu, kterým dodržování socialistické zákonnosti bezpochyby je, rozhodl současně OVV ONV v Praze 1 o odnětí odkladného účinku případného odvolání. V důsledku toho nastává účinnost zákazu a vykonatelnost rozhodnutí okamžikem doručení. Vzhledem ke krátkosti termínu byla o doručení tohoto rozhodnutí požádána podle § 5 odst. 1 písm b/ nařízení vlády ČSR číslo 18/1975 Sb.

OS SNB Praha 1.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí se lze odvolat k OVV NVP prostřednictvím OVV ONV Praha 1 nejpozději do 15ti dnů ode dne jeho doručení.

JUDr. Eva Baráková
vedoucí odboru vnitř. věcí ONV v Praze 1

Pan
Václav Havel
nábr. B. Engelse
Praha 1
Tamtéž, č. 1. 1888–1889.

K sympoziu dále viz pozn. 3 Dok. 19.

Dokument 17

1988, 18. října, Praha. – Rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 16/1988.

Výtisk č. 26 [...]ª

ROZKAZ
MINISTRA VNITRA
ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY

Ročník 1988

V Praze dne 18. října 1988

Číslo 16

Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření

K zajištění klidu a veřejného pořádku, jednotnému řízení a účelnému využití sil a prostředků Sboru národní bezpečnosti, Pohraniční stráže a vojsk ministerstva vnitra, cílevědomé koordinaci bezpečnostních opatření k ochraně bezpečnosti republiky u příležitosti 70. výročí vyhlášení samostatnosti ČSR, 20. výročí schválení ústavního zákona o čs. federaci a Dne znárodnění

I. vyhlašuji

podle čl. 12 odst. 1 NMV ČSSR č. 9/1982 3. stupeň mimořádných bezpečnostních opatření, bez aktivizace vyčleňovaných skupin a jednotek SNB v době

– od 08.00 hodin dne 22. října 1988

– do 08.00 hodin dne 31. října 1988

pro útvary FMV, útvary podřízené FMV, útvary MVŽP ČSR, útvary podřízené MVŽP ČSR, útvary MVAŽP SSR, útvary podřízené MVAŽP SSR, správu SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, správu SNB hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje, krajské správy SNB, okresní správy SNB a útvary jim na roveň postavené.

II. Nařizuji:

1. Aktivizovat v době ode dne účinnosti tohoto rozkazu do 31. října 1988

a/ operační štáb FMV^{1/}, jehož řízením pověřuji I. náměstka ministra vnitra ČSSR genmjr. ing. Alojze Lorence, CSc., s úkolem řídit a koordinovat bezpečnostní opatření k ochraně klidu a veřejného pořádku na území ČSSR;

- b/ operační štáb Praha^{1/} s úkolem řídit a koordinovat bezpečnostní opatření k ochraně klidu a veřejného pořádku na území hl. m. Prahy a Středočeského kraje;
- c/ operační štáb Bratislava^{1/} s úkolem řídit a koordinovat bezpečnostní opatření k ochraně klidu a veřejného pořádku na území hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje.

-
- 1/ Čl. 9 NMV ČSSR č. 9/1982 o systému mimořádných bezpečnostních opatření a bezpečnostních akcí. [...] ^b
2. Aktivizovat agenturně operativní činnost k vyhledávání signálů o pokusech narušit veřejný pořádek a bezpečnost. Zabezpečit soustředování a důsledné vyhodnocování získávaných informací.
  3. Zabezpečit důsledný dohled nad vytypovanými nepřátelskými osobami z řad vnitřního protivníka, organizovat preventivní opatření vůči skupinám závadové mládeže, potenciálním pachatelům závažné trestné činnosti a iniciátorům provokací.¹
  4. Zintenzívnit kontrolu diplomatů kapitalistických ZÚ a akreditovaných novinářů, kteří udržují styky s osobami z řad vnitřního protivníka. Přijmout opatření k zabezpečení urychleného administrativního vyhoštění narušitelů veřejného pořádku z řad cizinců z nesocialistických států.
  5. Přijmout účinná opatření k ochraně československé ekonomiky před mimořádnými událostmi; zvláštní pozornost věnovat ochraně skladů zbraní, střeliva, výbušnin, jedů a jiných prostředků hromadné účinnosti. Zvýšenou pozornost věnovat ochraně státního a služebního tajemství a opatření proti zneužití reprografické techniky.
  6. Organizovat v době vyhlášení 3. stupně mimořádných bezpečnostních opatření zvýšený výkon hlídkové a obchůzkové služby se zaměřením na místa předpokládaného výskytu trestné činnosti; k jejímu posílení využívat součinnostních sil a Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti.
  7. Prověřovat ve spolupráci s příslušnými útvary SNV a prokuraturami signály o přípravě závažné trestné činnosti osob ve výkonu trestu odnětí svobody.
  8. Uskutečňovat účinná opatření ke zjišťování pachatelů anonymních výhrůžných telefonátů a dopisů.
  9. Prověřit zpohotovení pořádkových jednotek VB a SNB, výjezdových skupin a skupin vyšetřování dopravních nehod VB a zajistit jejich neustálou akceschopnost.
  10. Vytvořit pro potřebu operačního štábu FMV v době vyhlášení 3. stupně mimořádných bezpečnostních opatření zálohy Společného operačního štábu ČSSR uvedené v plánech mimořádných bezpečnostních opatření.

11. Přijímat podle vývoje politické a bezpečnostní situace opatření k ochraně státních hranic; provádět na odděleních pasových kontrol opatření k zabránění přepravy nezákonných písemností do ČSSR.
12. Ve spolupráci s příslušnými orgány státní moci a správy přijímat účinná opatření k odstranění jevů, které by mohly narušit klid a veřejný pořádek ve sledovaném období.

III. Ukládám:

1. I. náměstkovi ministra vnitra ČSSR,
pověřenému řízením operačního štábu FMV, vytvořit v součinnosti s náčelníkem vnitřní a organizační správy FMV sekretariát operačního štábu FMV, který bude zabezpečovat činnost operačního štábu FMV.
2. Náčelníkům útvarů FMV, útvarů podřízených FMV, útvarů MVŽP ČR, útvarů podřízených MVŽP ČR, útvarů MVAŽP SSR, útvarů podřízených MVAŽP SSR, správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, správy SNB hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje a krajských správ SNB
  - a/ rozpracovat úkoly uvedené v části II. na podmínky útvarů, které řídí,
  - b/ zabezpečovat požadavky operačního štábu FMV na vyčlenění sil a prostředků ve prospěch jím určených útvarů,
  - c/ přijmout opatření, aby o signálech narušení klidu, veřejného pořádku a bezpečnosti byl informován operační štáb FMV cestou operačních středisek,
  - d/ prověřit reálnost územních a dílčích plánů mimořádných bezpečnostních opatření a mimořádných bezpečnostních akcí.
3. Náčelníkům správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, správy SNB hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje a krajských správ SNB
zajistit průběžně vyhodnocování bezpečnostní situace a podle jejího vývoje vyhlásit podřízeným příslušníkům potřebné procento služební dosažitelnosti nebo služební pohotovosti.
4. Náčelníkům vnitřní a organizační správy FMV, správy pasů a víz SNB a federální správy VB
zajistit v době vyhlášení 3. stupně mimořádných bezpečnostních opatření urychlenou lustraci v evidencích SNB.

IV. Příslušníkům SNB (příslušníkům PS ve služebním poměru a vojákům z povolání vojsk MV) náleží za služební pohotovost a službu konanou nad stanovenou základní dobu služby v týdnu zvláštní odměna podle čl. 37 NMV ČSSR č. 8/1987 (zvláštní příplatek podle části IX. přílohy č. 3 k RMV ČSSR č. 24/1979).

Tento rozkaz nabývá účinnosti dnem vydání a jeho platnost končí dnem 30. listopadu 1988.

Č. j. OV-0042/S-88

Ministr vnitra ČSSR:
Ing. František KINCL v. r.²

Obdrží na FMV:

M, N, útvary FMV,
útvary podřízené FMV,
náčelníci KS SNB (3x)

Obdrží na MVŽP ČSR a MVaŽP SSR:

M, N, útvary podřízené MVŽP ČSR,
M, N, útvary podřízené MVaŽP SSR

Záznam

S rozkazem byli seznámeni (dne – kým): _____

Opatření učiněná k provedení rozkazu: _____

Kontrolou pověřen: _____

Datum: _____ Podpis náčelníka: _____

A MV ČR. Rozkazy MV ČSSR.

^a Nad tím razítkem „PŘÍSNĚ TAJNĚ“, razítkem je uvedeno i číslo výtisku „26“.

^b Vpravo od toho, tj. dole na první stránce, razítkem datum „21. X. 1988“ (podpis /?/ nečitelný).

¹ Na tento bod byl Lorenc později dotazován:
„Proveďte vzájemné porovnání... případného sledování stejného cíle u následujících úkolů... rozkazů ministra vnitra ČSSR č. 16/88: 'Zabezpečit důsledný dohled nad vytypovanými nepřátelskými osobami z řad vnitřního protivníka, organizovat preventivní opatření vůči skupinám závadové mládeže, potencionálním pachatelům závažné trestné činnosti a iniciátorům provokací'. Dále rozkazu ministra vnitra ČSSR č. 9/89: 'Organizovat individuální preventivní opatření vůči osobám z řad potenciálních pachatelů organizovaných provokací', a konečně rozkazu ministra vnitra č. 14/89 'Izolovat nejaktivnější exponenty nelegálních struktur a zabránit jim v přímé účasti na připravovaných akcích'.

Odpověď: Tyto úkoly jsem do rozkazu neformuloval, a proto je nechci porovnávat. Pouze bych řekl, že díky úloh je odlišná, cíl stejný, i když operativní situace pro jednotlivá období tak, jak se jich rozkazy týkají, i poznatky zjištěné o aktivitách jednotlivých skupin lidí byly určitě rozdílné...

Otázka: Bylo Vám známo v době, kdy jste vykonával funkci prvního náměstka ministra vnitra ČSSR, že nejaktivnější představitelé nelegálních struktur byli umísťováni do CZZ ještě před počátkem protestních akcí? Pokud ano, z jakých zdrojů jste tyto informace získával?

Odpověď: ... Ovšem nevyklučuji, že jsem byl o plnění úkolů, které byly na operačním štábu uloženy, informován, že daný úkol, tak jak byl na zasedání OŠ FMV formulován, je plněn. K otázce bych dále uvedl, že zpravidla po skončení akce bylo zpracováno vyhodnocení, kde jak tuším bylo i souhrnně v číslech uvedeno, že organiza-

torům nepovolených akcí bylo zabráněno v přípravě nepovolené akce ještě před vlastní akcí, mj. též zadržením či zajištěním. Tyto zprávy byly předkládány i nejvyšším politickým místům a vládě. Nemohu vyloučit, že o jednotlivých případech jsem se mohl dozvědět ještě v průběhu akce. Ovšem ne rozhodně ve formě, které by se dotýkaly způsobu zadržení, okolností a místa zadržení apod. ...

Otázka: Byl jste informován o tom, že by se v rozkazech náčelníka Hlavní správy kontrarozvědky rozpracovávaly i úkoly, které jste zadával na operačních štábech FMV?

Odpověď: O tom samozřejmě informován nejsem, ale za svoji éry ve funkci prvního náměstka FMV jsem nezjistil jediný případ, že by plk. Vykypěl svou vlastní činností nesplnil některý z mých rozkazů, nebo zabránil jeho splnění, opravuji, nebo že by překročil svoji pravomoc nad rámec toho, k čemu byl kompetentní. K tomu bych chtěl ještě doplnit, že plk. Vykypěl byl pověřován úlohami značného politického významu, které byl ve své podstatě v rámci svých pravomocí oprávněn řešit sám, a i přes tuto okolnost je musel konzultovat buď se mnou, s ministrem vnitra nebo s tajemníkem ÚV KSČ prostřednictvím ministra vnitra ČSSR.

Otázka: Bylo umisťování do CZZ ještě před konáním vlastních protestních akcí v souladu s úkoly, které byly stanoveny ve vztahu k exponentům nelegálních struktur jednak v rozkazech ministra vnitra ČSSR a jednak s pokyny, které jste vydával na operačních štábech FMV?

Odpověď: ...muselo být dosaženo cíle, který byl stanoven v rozkazech ministra. V rozkazech ministra a ani v mých pokynech vydávaných na operačních štábech ovšem nenajdete, alespoň jak se domnívám, žádný konkrétní pokyn či konkrétní opatření v tomto smyslu. Samozřejmě byl stanoven určitý úkol, a pokud to bylo nevyhnutelné, tak po uplatnění různých výstrah a jiných mírnějších opatření se vůči konkrétním osobám na základě konkrétních poznatků o jejich protizákonné činnosti muselo přistoupit i k uplatnění zajištění v CZZ, a to ještě před vlastní protestní akcí. Samozřejmě já, a předpokládám, že i ministr vnitra ČSSR, jsme si museli uvědomovat, že k takovému postupu může v nezbytných případech dojít, ale zároveň jsme si uvědomovali, že to bude pouze v odůvodněných případech...

Otázka: Jak byste charakterizoval Vaši odpovědnost za provádění omezovacích opatření v rámci jednotlivých MBO?

Odpověď: Především bych chtěl upozornit na to, že jsem zastával funkci prvního náměstka ministra vnitra ČSSR a z titulu této funkce mi spadaly určité organické úkoly a povinnost řídit určité centrální útvarry. Na druhé straně jsem dostával od ministra vnitra ČSSR rozkazy a pokyny ke konkrétním úlohám, které jsem měl v rámci svých funkčních povinností plnit. Jsem přesvědčen o tom, že za své působení v ozbrojených složkách se nestal případ, kdy bych svou pravomoc zneužil. O úlohách, které jsem dostával od ministra vnitra, nebo které přímo vyplývaly z mých funkčních povinností, jsem byl přesvědčen, že jsou v souladu s tehdy platnými právními předpisy a s jejich výkladem v té době. Nedostával jsem žádné hodnocení než to, že naše pokyny jsou právního charakteru a že jsou tedy v souladu s právem. Postup orgánů SNB byl znám jak Federálnímu shromáždění, tak prezidentu i vládě, ale též i prokuratuře, a to nikoliv jen na úrovni generálních prokuratur, ale též třeba na úrovni krajských. Postup byl otevřeně zveřejňován v oficiálních materiálech určených pro ÚV KSČ a pro vládu a nikdy jsem nebyl informován o tom, že by tyto orgány dávaly nějaké výtky v souvislosti s nelegalitou takového postupu. Naopak, pokud mně ukládal ministr vnitra Kincl nějaké úkoly k jednotlivým MBO a které se třeba dotýkaly i otázek, které jsou předmětem trestního stíhání, tak vždy mi řekl, že máme politickou podporu v politických orgánech. Samozřejmě je, že můj politický pohled již v té době byl jiný, než byl oficiální, ale to nemělo co dělat s otázkou právního hodnocení. Má funkce měla velmi výrazný politický nádech a vůbec působení ministerstva vnitra mělo politický nádech. K tomu bych řekl, že rozdílné politické názory od oficiálních mělo i vedení čs. kontrarozvědky. Fakticky nebylo v mé funkční náplni nic, co by se politiky netýkalo, ale chci znovu upozornit na svůj jiný vztah k politické pragmatičnosti. To se týkalo celého našeho rezortu. Mám takový dojem, že z mé

činnosti byla vybrána určitá okrajová záležitost, která navíc podle mého názoru nebyla podle tehdejších právních předpisů a jejich výkladu v rozporu s právem, ale na druhé straně třeba justice, tak jak mám možnost sledovat, se ve stejné době řídila stejnými politickými principy a výkladem práva a v současné době se zjišťuje, že její postup měl závažnější dopady, o čemž svědčí řada rehabilitací apod.“

Protokol o výslechu Ing. Aloje Lorence ze dne 8. 8. 1991, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVIII., č. 1. 22–41.

² František Kincl později vypověděl:

„Po nástupu do funkce ministra jsem víceméně pokračoval v praxi bývalého ministra Vajnara, o které by nikdo neřekl, že by byla nezákonná. Vyhlásování MBO bylo jen zlomkem činnosti ministra. Připomínám znovu, že moje akty směřovaly k zachování klidu a pořádku ve státě. Historie dnes dokládá, že skutečné síly, které v té době vystupovaly proti tehdejšímu režimu, měly v úmyslu tento režim změnit. Nebyl to však jen prvek státobezpečnostní, ale ve svých důsledcích to mělo vliv na omezování obecné kriminality, především uliční kriminality, neboť velkou část této práce vykonávali pracovníci VB proti kriminálním žvlům. Svými rozkazy jsem nesledoval v žádném případě neoprávněné omezování osobních svobod občanů. Realizace případných omezovacích opatření měla následovat na základě prověřených operativních poznatků a předpokládal jsem, že bude postupováno podle platného zákona, ať trestního zákona, nebo zákona o SNB. Byl samozřejmě problém konkrétní aplikace operativních poznatků a jejich legalizace, někteří pracovníci dokázali různým způsobem věci dovést přesně podle zákona k realizaci, jiní byli lajdáci a usnadňovali si práci tím, že formálně opsali jen rozkazy, které přicházely z centra, nerozpracovávali je dále na konkrétní podmínky, a tak mohlo dojít k tomu, že konkrétní dopady na občany mohly být v rozporu s platným zákonem... Na dotaz, jakým způsobem byly vyhlášovány MBO a MBA, jak byly odůvodněny jednotlivé období jejich vyhlášení a kdo tyto akce vyhlášoval, uvádím, že celková politická situace v naší republice a zkušenosti, které byly z minulá, jednoznačně vykazovaly na některá data, při nichž se předpokládala protispolečenská vystoupení protisocialistických žvlů. Vždy mezi ně patřil 21. srpen, 28. říjen, 25. únor a někdy májové dny, dále to byly plánované návštěvy významných politiků a státních činitelů v republice, nebo konání stranických konferencí a sjezdů, návrhy byly připravovány na VOSu a já jsem dostal předloženy již originály, které předpokládaly jednotlivý rozsah a způsob užití sil MV. Protože jsem tyto rozkazy znal již z minulá jako funkcionář kraje a věděl jsem, že se v podstatě od sebe v mnohém neliší a že se vychází z jakéhosi vzoru, který pro tyto případy byl již v minulosti použit, pouze jsem přehlédl text návrhu rozkazu a zjišťoval jsem jenom skutečnosti, které se nějakým způsobem výrazně odlišovaly od předchozího rozkazu. Návrh rozkazu ostatně parafoval můj 1. náměstek a další funkcionáři ministerstva, takže mi garantovali správnost a zákonnost navrhovaného aktu. Nikdy jsem nezjistil, že by v textu tohoto návrhu byly některé údaje, které by mi signalizovaly nějaké protizákonné praktiky. Já sám jsem text nikdy neměnil a rozkaz jsem podepsal... součástí rozkazu bylo i zřízení operačního štábu MBO, které mělo ustálené složení, řídil ho vždy první náměstek a zúčastnili se jednotliví funkcionáři... Já sám jsem se jako ministr nikdy operačního štábu nezúčastňoval, prvnímu náměstkovi jsem pouze předával návrhy a názory, které jsem vyslechl v předsednictvu ÚV KSČ.“

Protokol o výslechu Ing. Františka Kincla z 5. 8. 1991, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVIII. č. 1. 42–53.

A ještě na dotaz později doplnil:

„Při vydání rozkazu k MBO vydávaly jednotlivé krajské správy své rozkazy a kromě nich ještě jednotlivé správy ministerstva vydávaly po odborné linii rovněž svůj rozkaz. Typické to bylo právě u II. správy. Její pracovníci měli tendenci svými řídicími zásahy ovlivňovat práci na podřízených stupních, a to velmi konkrétně. Tuto tendenci já jsem odsuzoval, neboť jsem nepovažoval za vhodné, aby orgány centrály se angažovaly v konkrétních věcech a případech, např. až do úrovně okresů... Předkládané materiály vždy musely projít předsednictvem ÚV, i když byly určeny např. pro vládu.“

Protokol o výpovědi Ing. Františka Kincla z 6. 8. 1991, in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXVIII., č. 1. 54–60.

Dokument 18

1988, 20. října, Praha. – Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 20. října 1988.

[...] ^a

Sekretariát
operačního štábu FMV

V Praze dne 20. října 1988
PŘÍSNĚ TAJNÉ!
OV-0042/S-88-6
Výtisk č.: 22
Počet listů: 6

S c h v a l u j i : [...] ^b

genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
I. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV

Závěry z jednání operačního štábu FMV konaného dne 20. října 1988

Jednání operačního štábu řídil I. náměstek ministra vnitra ČSSR a náčelník operačního štábu FMV genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.

Účastníci jednání operačního štábu FMV jsou uvedeni v prezenční listině.¹ Zasedání se zúčastnili náčelníci krajských správ SNB a náčelník právního odboru vnitřní a organizační správy FMV a vedoucí XIII. oddělení ÚV KSČ s. Jakub SOLÍK.

Program jednání:

- 1/ Zahájení zasedání OŠ FMV a seznámení s rozkazem ministra vnitra ČSSR č. 16/1988.²
- 2/ Informace o bezpečnostní situaci na území ČSSR a o činnosti vnitřního protivníka.
- 3/ Uložení úkolů náčelníkem OŠ FMV k zabezpečení RMV č. 16/1988.
- 4/ Různé.
- 5/ Závěry z jednání.

[...] ^c

V úvodu jednání byli členové operačního štábu FMV a náčelníci krajských správ SNB informováni o vydání rozkazu ministra vnitra ČSSR č. 16/1988, kterým je od 22. října 1988 do 31. října 1988 vyhlášen III. stupeň MBO s omezením.

K bodu 2

Informaci k bezpečnostní situaci na území ČSSR přednesl mjr. Rozhoň a o činnosti vnitřního protivníka ji doplnil pplk. VYKYPĚL.

Dále bezpečnostní situaci doplnili ss. plk. PEJŠA, genmjr. NEMEC, genmjr. ŠABATA, pplk. MENCL, plk. ČARNOTA, mjr. VOSTRÝ,³ plk. NEKOLNÝ,⁴ pplk. PILSKÝ, pplk. VOSTÁREK,⁵ genmjr. NOVÁK, náčelníci KS SNB ss. plk. KATANA,⁶ plk. BENEDEK,⁷ plk. MIKULA, plk. ŠOBÁŇ,⁸ plk. ŠKARKA, pplk. HAKL,⁹ pplk. VESELÝ,¹⁰ pplk. ŠARMAN,¹¹ plk. SEDLÁK, genmjr. CARDA, pplk. HOMOLA a s. SOLÍK.

Na základě přednesených dokladů lze vyvodit, že na vývoj bezpečnostní situace v současné době mají vliv zejména tyto čtyři faktory:

1. aktivizace vnějšího protivníka a jeho vliv na opoziční skupiny v ČSSR s cílem mobilizovat je k nepřátelské činnosti a působení na stále širší okruh našich občanů;
2. výrazná aktivita vnitřního protivníka, který politizuje své nepřátelské působení se snahou o jeho dopad na masy pracujících;
3. míra, s jakou se daří naplňovat linii strany, zejména v ekonomické oblasti[,] a jejich vliv na zásobování trhu, činnost služeb a podobně;
4. faktor aktivizace národní fronty a politické izolace skupin vnitřního protivníka.

Závěr

Z hlediska cílů MBO je třeba konstatovat zjevnou tendenci výrazné aktivizace vnitřního protivníka, který v koordinaci s vnějším nepřítelem usiluje o politické cíle, což vyžaduje mimořádná opatření všech útvarů SNB k zajištění klidu a veřejného pořádku v průběhu mimořádných bezpečnostních opatření.

K bodu 3

Na podkladě vývoje bezpečnostní situace je nutné při plnění úkolů vyplývajících z RMV ČSSR č. 16/1988 vycházet z následujícího zaměření:

1. Nedopustit provokační vystoupení, narušení klidu a veřejného pořádku v Praze. Každý z náčelníků zajistí, aby se jím řízený útvar na splnění tohoto závazného úkolu svým dílem podílel. Přitom nelze opomenout, že i v Bratislavě a Brně, popřípadě v dalších krajských městech[,] může nastat situace, která si vyžádá obdobná opatření, která byla přijata vůči Praze.
2. Nedopustit, aby se opakoval obdobný případ, jako dne 13. září t. r. v Pelhřimově /výbuch trhavin/. K tomu přijmout příslušná preventivní opatření, zejména v Praze, Středočeském, Jihočeském a Západočeském kraji. Při nasazení sil a prostředků vycházet z rozboru místních podmínek za využití dosud získaných poznatků z případů v Českých Budějovicích, Plzni a Pelhřimově.¹²
3. Zabránit rozmnožování, distribuci a podpisování „manifestů“,

organizování tzv. diskusních klubů a dalších podobných akcí, při nichž dochází k nepřátelskému ovlivňování občanů.

Při zajištění úkolů, vyplývajících z RMV č. 16/1988 a uložených náčelníkem operačního štábu FMV, nelze opomíjet tyto skutečnosti:

- při vyhodnocování bezpečnostní situace vycházet z toho, že určujícím faktorem jejího vývoje je stanovení účinných opatření a úroveň jejich plnění,
- mimořádnou pozornost věnovat ideologické práci na útvarech SNB a politické práci, zejména s mladými příslušníky,
- zorganizovat a připravit k zásahu na území hlavních měst za součinnosti správy SNB hl. m. Prahy a Sčk s MV ŽP ČSR a správy SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk s MV ŽP SSR dostatečné síly a prostředky k provedení účinného zásahu pro případ, že dojde i k masovému narušení klidu a veřejného pořádku;

plní náčelníci operativních správ SNB a náčelníci KS SNB

genmjr. NEMEC

Přijmout opatření proti příjezdu hromadných zájezdů do ČSSR, zejména z PLR a MLR, u jejichž účastníků je podezření z úmyslu zúčastnit se zde nepřátelských akcí.

náčelníkům KS SNB

- v součinnosti s orgány prokuratury a soudů v co nejkratším čase uskutečňovat přípravné řízení proti osobám, které se dopustily nepřátelské činnosti sledovaného charakteru,
- intenzivně pátrat po všech prvcích k uskutečnění demonstrací /letáky a jiné nepřátelské písemnosti, nápisy s výzvami, příprava cesty do Prahy, s cílem účasti na nepřátelském vystoupení, apod./ a přijímat příslušná opatření,
- při bezpečnostním zajištění oficiálních manifestací pracujících a dalších akcí organizovaných kompetentními orgány brát v úvahu možnost jejich zneužití k teroristickým akcím, zejména odpálení výbušniny,
- netrpět zahraničním novinářům a pracovníkům ZÚ z KS, aby se podíleli na organizování nepřátelských akcí. V takovém případě dokumentovat jejich jednání na video a zvukový záznam tak, aby bylo možno jej využít jako průkazný materiál.

pplk. VYKYPĚL

Zajistí za součinnosti KS SNB zpracování seznamů nepřátelských žvlů, proti kterým budou přijata opatření s cílem nedopustit jejich přítomnost v Praze.

genmjr. ŠABATA

Prověřit možnost zpohotovení dalších vozidel CAS s osádkami a o počtu informovat sekretariát OŠ FMV.

do 24. října 1988

náčelníci KS SNB

Zajistit provedení součinnostních dohovorů s příslušnými funkcio-

náři LM a KVS s cílem dojednat konkrétní možnosti a nasazení jejich příslušníků v rámci prováděných opatření.

sekretariát OŠ FMV

- počínaje dnem 24. října 1988 zasílat denně náčelníkům KS SNB, MV ŽP ČSR a MV ŽP SSR stručné informace o vývoji bezpečnostní situace,
- zpracovat dopis pro náčelníka GŠ ČSLA a uplatnit v něm požadavky FMV.

členové OŠ FMV a náčelníci KS SNB

Ministr vnitra ČSSR ukládá všem náčelníkům dbát na zkvalitnění vztahů příslušníků SNB k občanům, jde o jednání a pochopení zájmů občanů, se kterými přicházejí při výkonu služby do styku.

pplk. VYKYPĚL, genmjr. CARDA a náčelníci KS SNB

Zajistí posílení výkonu operativní služby v Praze operativními pracovníky z jednotlivých KS SNB, kteří znají zájmové osoby.

Informační tok zabezpečit následujícím způsobem:

- s platností od 22. října 1988 08.00 hodin informovat o událostech majících vztah a souvislost s 28. říjnem,
- počínaje dnem 24. října do 31. října 1988 zasílat každodenně do 06.00 hodin informaci o vývoji bezpečnostní situace na teritoriu po liniích.

Události, mající operativní charakter, zasílají správy StB na II. správu SNB.

Závažné události a události mající vztah k 70. výročí vyhlášení samostatnosti ČSR, hlásit ihned náčelníkovi operačního štábu FMV cestou Ústředního operačního střediska FMV.

K bodu 4

- V různém byli příslušníci operačního štábu FMV a náčelníci KS SNB informováni o přípravách a průběhu a rozsahu AMNESTIE, kterou vyhlásí dnem 27. října 1988 prezident Československé socialistické republiky.

Opatření, která vyplynou pro MV vyhlášením amnestie[,] budou vydány v pokynu ministra vnitra ČSSR, který se připravuje.

- Dále byl OŠ FMV seznámen s požadavky náčelníků správy SNB hl. m. Prahy a Sčk. a správy SNB hl. m. SSR Bratislavy a Zsk. na posílení výkonu služby ve sledovaném období.

K požadavkům ze strany OŠ FMV nebylo vzneseno připomínek. Rozhodnutí bude postoupeno MV ČSSR ke schválení.

K bodu 5

Příští zasedání užšího operačního štábu FMV se koná dne 26. října 1988. Účastníci budou včas vyrozuměni sekretariátem OŠ FMV.

-
- ^a Uprostřed razítkem datum „21. října 1988“.
- ^b Vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“ (viz Dok. 3).
- ^c Vpravo razítko HS PS a OSH (viz Dok. 2); došlo 21. 10. 1988, č. j. 006009/88–12, přílohy 0.
- ¹ Prezenční listina nebyla editorům k dispozici.
- ² Srovn. Dok. 17.
- ³ Mjr. Ing. Boris Vostrý, CSc., (1947) byl 15. 7. 1981 dočasně pověřen výkonem funkce zástupce náčelníka technické správy FMV (současně pověřen řízením vědecko-technického ústavu), od 1. 11. 1988 zástupcem náčelníka správy, od 1. 8. 1988 zástupcem náčelníka VI. S–SNB, 15. 2. 1990 odvolán z funkce a 2. 8. 1990 propuštěn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ⁴ Plk. Jindřich Nekolný (1933) nastoupil z funkce zástupce náčelníka 57. odboru I. správy SNB na post konzultanta ministra vnitra ČSSR, v letech 1988 – 1989 byl zástupcem náčelníka I. S–SNB.
- ⁵ Pplk. JUDr. Josef Vostárek (1946) byl od 1. 8. 1988 náčelníkem FS VB, 4. 2. 1990 odvolán a 31. 12. 1990 propuštěn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ⁶ Plk. JUDr. Juraj Katana (1937) v roce 1980 přešel z I. S–SNB na post instruktora odboru pro bezpečnostní politiku oddělení státní administrativy ÚV KSČ, k 1. 1. 1986 se vrátil zpět k MV, pravděpodobně ihned do funkce náčelníka KS SNB Košice, v níž setrval až do přelomu let 1989/1990.
- ⁷ Plk. RSDr. Gabriel Benedek (1932) byl od roku 1972 zástupcem náčelníka S–VB Banská Bystrica, posléze se stal náčelníkem KS SNB Banská Bystrica; v této funkci setrval až do přelomu let 1989/1990.
- ⁸ Plk. Ing. Josef Šobáň (1934) byl od 1. 1. 1980 náčelníkem správy StB Ostrava, od 20. 1. 1988 náčelníkem KS SNB Brno, 13. 1. 1990 zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, 31. 1. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ⁹ Pplk. RSDr. JUDr. Josef Hakl (1940) byl od 1. 11. 1983 náčelníkem S–StB Hradec Králové, 15. 2. 1990 odvolán a 30. 6. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.
- ¹⁰ Pplk. JUDr. Josef Veselý (1943) byl od 1. 1. 1986 náčelníkem S–StB České Budějovice, 25. 1. 1990 odvolán a 25. 6. 1990 skončen služební poměr příslušníka SNB.
- ¹¹ Pplk. (od 1. 11. 1988 plk.) RSDr. Inocenc Šarman (1935) byl od 1. 7. 1987 náčelníkem KS SNB Plzeň, 12. 1. 1990 odvolán a 12. 7. ukončen služební poměr.
- ¹² Srovn. pozn. 11 dokumentu č. 4, in: Securitas Imperii č. 3/1996, str. 76.

Dokument 19

1988, 26. října, Praha. – Závěry z jednání operačního štábu FMV dne 26. října 1988.

[...] ^a

Sekretariát
operačního štábu FMV

V Praze dne 26. října 1988
PŘÍSNĚ TAJNÉ!
0; OV-0042/S-88-11
Výtisk číslo: 22
Počet listů: 5

Schvalují: [...] ^b

genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.
I. náměstek ministra vnitra ČSSR
a náčelník operačního štábu FMV

Závěry
z jednání operačního štábu FMV konaného dne 26. října 1988

Jednání operačního štábu FMV řídil I. náměstek ministra vnitra ČSSR a náčelník operačního štábu FMV genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.

Účastníci jednání operačního štábu FMV jsou uvedeni v prezenční listině. ¹

Program jednání:

1. Informace o vývoji bezpečnostní situace na území ČSSR a činnosti vnitřního protivníka od posledního zasedání OŠ FMV
2. Doklad náčelníků správ o stavu plnění uložených úkolů, které vyplynuly z RMV ČSSR č. 16/1988 a úkolů uložených náčelníkem OŠ FMV
3. Projednání dalšího postupu při zajišťování klidu a veřejného pořádku do vyvrcholení dne státního svátku
4. Různé
5. Závěry z jednání

[...] ^c

K bodu 1

Informaci o vývoji bezpečnostní situace od posledního zasedání OŠ FMV přednesl s. Rozhoň, o činnosti vnitřního protivníka referoval s. Vykypěl.

S dalšími údaji vystoupili soudruzi: Novák, Krajčí, Carda, Mikula, Čarnota a Tomko.

Závěr k 1. bodu jednání

Hodnocení bezpečnostní situace, které bylo předneseno na posledním zasedání OŠ FMV, zůstává v platnosti. Administrativní cestou se nepodařilo utlumit aktivitu vnitřního i vnějšího protivníka, jehož úsilí směřuje ke konfrontaci se státními orgány. Reálný předpoklad nepřátelského vystoupení antisocialistických sil je zejména v Praze a Brně.

K bodu 2

Členové OŠ FMV dokladovali plnění úkolů vyplývajících z RMV ČSSR č. 16/1988 a uložených na posledním zasedání štábu.

Na výzvu náčelníka OŠ FMV dále informovali o:

s. genmjr. Carda

– silách a prostředcích, připravených k ochraně klidu a veřejného pořádku na jednotlivé dny MBO pro hl. m. Prahu;

s. pplk. Vykypěl

– zabezpečení předávání poznatků agenturou, která bude úkolována do nepřátelského prostředí
 – zpracování seznamů osob, kterým bude znemožněna přítomnost v Praze a posílení výkonu služby v Praze operativními pracovníky z KS SNB;

s. Mencl

– připravenosti k dokumentování činnosti představitelů ZÚ KS;

K bodu 3

I. náměstek MV ČSSR a náčelník OŠ FMV s. genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc., uložil k zajištění úkolů, vyplývajících z RMV ČSSR č. 16/1988, provedení těchto opatření:

ss. genmjr. Novák, genmjr. Carda

– prověřit, zda síly a prostředky, připravené pro zajištění klidu a veřejného pořádku v Praze, jsou dostatečné; přitom je nutné vycházet z předpokladu, že může dojít k masovému nepřátelskému vystoupení protivníka; pokud jsou síly a prostředky nedostačující, zajistit další posily;

s. genmjr. Novák

– zabezpečit posílení výkonu služby v Praze o 50 příslušníků pořádkové služby VB;

ss. genmjr. Carda, pplk. Vykypěl

– prověřit připravenost agenturních prostředků a zajištění rychlého předávání jimi získaných poznatků k okamžitému využití;
 – zajistit operativní obsazení míst, která jsou vhodná k provokačnímu vystoupení protivníka; ke splnění tohoto úkolu je možné využít i ostatní služby SNB;

s. pplk. Menci

- zajistit kvalitní obrazovou i zvukovou dokumentaci jednání představitelů ZÚ KS, které je v rozporu s posláním diplomata;

s. genmjr. Carda

- připravit možné varianty konkrétního způsobu nasazení záloh, vytvořených na VŠ SNB a PP MV ŽP ČSR;

s. plk. Tarčák

- zpohotovit na dobu od 27. 10. do ukončení MBO 1 vrtulník s osádkou;

náčelníci KS SNB

- zabezpečit, aby měli pro případný zásah dostatečné síly a prostředky s cílem překazit nepovolené demonstrace či jiné provokační akce;
- provádět zvýšený výkon služby i dne 30. října, zejména v Praze, Bratislavě a Brně;
- přijmout opatření k ochraně vlajkové výzdoby a zamezit, aby se zvyšoval počet případů jejího narušení; při vytěžování zjištěných pachatelů této delikvence usilovat o získání poznatků k přípravě nezákonných demonstrací, při kterých mohou být zcizené vlajky využity;
- při zákrocích sledovat i otázku adekvátnosti k míře narušení veřejného pořádku a jejich politický dopad;

sekretariát OŠ FMV

- zpracovat informaci o bezpečnostní situaci a předložit ji v 07.00 hodin dne 27. října 1988 ministru vnitra ČSSR v trojím vyhotovení; tuto informaci dále zaslat náčelníkům KS SNB, XII. správě SNB, MV ŽP ČSR a SSR;
- zpracovat informaci o bezpečnostní situaci a předložit ji dne 28. října t. r. do 12.00 hodin ministru vnitra ČSSR ve trojím vyhotovení;
- předložit dne 31. října do 08.00 hodin ministru vnitra ČSSR ve trojím vyhotovení souhrnnou informaci o bezpečnostní situaci v ČSSR; informaci zaslat i MV ŽP ČSR a SSR;²
- zajistit telefonní seznamy spojení na štáby, vytvořené k řízení sil a prostředků v terénu[,] a zaslat je náčelníkům operativních správ.

Na závěr jednání vystoupil zástupce vedoucího XIII. oddělení ÚV KSČ s. Jakub SOLÍK a informoval OŠ FMV o slavnostním zasedání ÚV KSČ, NF a vlády ČSSR na Pražském hradě. Dále poukázal na nutnost přijetí takových opatření, která zabrání provokacím protivníka, a to nejen v centru Prahy.

Informoval o výkonu služby na XIII. oddělení ÚV KSČ a HŠ LM. Doporučil získávat již v této době poznatky k akci „Československo 88“.³

K bodu 4

Náčelník OŠ FMV nařídil:

1. Útvarům FMV a podřízeným FMV na dobu od 08.00 hodin dne 27. října 1988 do 22.00 hodin dne 29. října 1988

100 % služební dosažitelnost všech příslušníků; náčelníci jednotlivých útvarů určí potřebné procento služební pohotovosti k zabezpečení splnění svých úkolů včetně zálohy.

2. Náčelníci správ včetně náčelníků KS SNB a jejich zástupci budou ve dnech 27. – 29. října 1988 v 50 % služební pohotovosti na pracovištích. Služební pohotovost dalších funkcionářů určí dle potřeby náčelníci útvarů.

K bodu 5

Dne 27. a 28. října 1988 bude zasedat užší operační štáb, jehož složení a termín bude stanoven dodatečně.

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 1, č. l. 145–149. – Kopie strojopisu.

^a Uprostřed razítkem datum „27. [?] října 1988“.

^b Vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“ (viz Dok. 3).

^c Vpravo razítko HS PS a OSH (viz Dok. 2); došlo 27. října 1988, č. j. 006009/88–11, přílohy 5/–.

¹ Prezenční listinu neměli editoři k dispozici.

² Žádná z uvedených informací o bezpečnostní situaci nebyla nalezena.

³ Některé informace z provenience StB o akci „Československo 88“ se nacházejí ve svazcích z causy A. Lorenc a spol.:

„Dne 10. 11. 1988 v 10.20 hod. byla podle § 19 zák. č. 40/74 Sb. v rámci preventivních opatření směřujících k zamezení tzv. Symposia 'ČESKOSLOVENSKO 88' předvedena PhDr. ŠILHÁNOVÁ Libuše, nar. ... 1929, bytem Praha 3, ...

Jmenovaná se před příslušníky SNB do svého zajištění skrývala na adrese Antonie BOKOVÁ, Praha 3, ... Při zajišťovacím úkonu ŠILHÁNOVÁ ve vozidle, ve kterém byla převážena na OS SNB Praha 6, odhodila pod přední sedadlo černou aktovku, ve které byly nalezeny materiály závadového charakteru, související s připravovaným Symposiumem. Jedná se o předběžný program Symposia, jména osob přihlášených do diskuse včetně jejich příspěvků a dalších organizačních pokynů.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XX, č. l. 1875. Ještě 10. listopadu 1988 postoupil genmjr. JUDr. B. Carda svazek 196 listů zajištěný u L. Šilhánové I. NMV ČSSR genmjr. Lorencovi, dále vedoucímu tajemníkovi MV KSC Štěpánovi, Zajčkovci z 13. odd. ÚV KSC a primátorovi Horčíkovi. Srovn. tamtéž, č. l. 1873.

Následovala trojice informací o zásahu proti bytu D. Němcové:

„V průběhu dalšího opatření v bydlíšti Dany NĚMCOVÉ, Praha 2, Ječná 7, byly kontrolovány před vstupem na uvedenou adresu po 11,00 hodině čsl. st. přísl. FIALKA Přemysl, nar. ... 1951, bytem Praha 6, ..., přech. Praha 6, Vokovice, ..., zam. FN Praha 5 Motol, a ŠTĚPÁNEK Robert, nar. ... 1968, bytem Praha 10, ...

Při zajišťování Dany NĚMCOVÉ byla kontrolována čsl. st. příslušnice nacházející se v bytě NĚMCOVÉ. Jednalo se o POHANKOVOU Michaelu, nar. ... 1964, bytem Praha 5, ..., jmenovaná zároveň s OP předložila lékařskou neschopenku vystavenou OÚNZ Praha 5 Košíře dne 7. 11. 1988 na její jméno. Na průkazu pracovní neschopnosti bylo uvedeno bydlíště Praha 2, Ječná 7.“

Tamtéž, č. l. 1899.

„V době prováděného opatření v bydlíšti sig. CH 77 Dany NĚMCOVÉ, Ječná 7, Praha 2, byla ve 14.00 hodin kontrolována čsl. státní příslušnice ČECHOVÁ Jiřina, nar. ... 1937, bytem Stařeč, ..., okr. Třebíč. Jmenovaná uvedla, že k Daně NĚMCOVÉ je pozvaná na tzv. 'Symposium ČESKOSLOVENSKO 88'. Vzhledem k uvedené skutečnosti byla jmenovaná předvedena na MO VB Břevnov Praha 6 k podání vysvětlení dle § 19 zák. o SNB č. 40/74 Sb.

Po zhodnocení operativní situace a konzultaci s II. S–SNB byla dle § 19 zák. o SNB č. 40/74 Sb. ve 14.40 hodin zajištěna a předvedena na MO VB Praha 6 rovněž Dana NĚMCOVÁ.“

Tamtéž, č. l. 1898 (vynechány byly rukopisné poznámky, odhadující, která „bezvýznamná osoba“ zvedá u Němců telefony).

„V návaznosti na prováděná opatření k tzv. sympoziu 'Československo 88' bylo prováděno opatření v bydlíšti sig. CH 77 Dany NĚMCOVÉ, Ječná 7, Praha 2.

Ve 12,15 hod. se na uvedenou adresu dostavila skupina osob. Provedenou perlustrací bylo zjištěno, že se jedná o následující vizové cizince:

WISE Michael – nar. 26. 9. 1957 – britská agentura REUTER

STAAHL Inge – nar. 15. 10. 1963 – hotel FORUM

GARTON ASN Timothy – hotel ALCRON

NEAGELE Jollyon ARTHUR – nar. 19. 4. 1955 – stálý dopisovatel HA

VAN der STOEL MAX – nar. 3. 8. 1924 – bytem Haag, Holandsko
– hotel JALTA

NAGLER Hans GERALD – nar. 10. 12. 1926 – Švédsko

SJÖBERG Ulf Magne – nar. 26. 10. 1961 – Švédsko

SCHEFFER Paul Jan – nar. 3. 9. 1958 – Holandsko

UNGAR Sandford Jerome – nar. 10. 6. 1945 – USA

VEIT – hotel JALTA

BLEICH Anet – nar. 2. 9. 1951 – hotel GARNI – Holandsko

SALLY Laura – hotel PAŘÍŽ

TOULAT – hotel JALTA

HASSNER – hotel JALTA

SMOLAR – hotel JALTA

PASQALE Filipina – Itálie

STANGO Antonio – Itálie

Všichni jmenovaní byli vpuštěni do bytu majitelkou Danou NĚMCOVOU. Asi po 20 minutách celá skupina osob byt opustila a odešla ulicí Ječná směrem ke Karlovu náměstí.“

Tamtéž, č. l. 1896–1897.

Ke konání symposia ČESKOSLOVENSKO 88 se vztahuje i další nalezená zpráva: „V rámci prováděného bezpečnostního opatření 'Československo 88' dne 11. 11. 1988 byli zadrženi a předvedeni na MO VB Benediktská k podání vysvětlení dle § 19 zák. o SNB č. 40/74 Sb. spolu se sig. CH 77 Václavem HAVLEM HÝBEK Michal, nar. ... 1957, bytem Praha 1, ..., zam. družstvo META Praha 1, Mánesova 55, a KAČÍREK Pavel, nar. ... 1947, bytem Praha 1, ..., svobodné povolání /Autor scénářů pro reklamy krátkého filmu/.

Při prováděném bezpečnostní prohlídce dle § 25 zák. o SNB č. 40/74 Sb. byly u Michala HÝBKA nalezeny kopie písemných diskuzních příspěvků, které měly být předneseny na tzv. sympoziu Čsl. 88.

Z výpovědi Pavla KAČÍRKA vyplynulo, že oba jmenovaní měli v úmyslu se symposia zúčastnit.“

Tamtéž, č. l. 1894.

Následující informace byla již určena I. NMV ČSSR gen. Lorencovi. Její další kopie obdržel analyticko-informační a plánovací odbor X. správy SNB a S–StB Praha:

„Dne 11. 11. 1988 byla realizována další opatření s cílem zabránit konání tzv. Mezinárodního symposia ČESKOSLOVENSKO 88.

Byla zajištěna kontrola osob, které dne 10. 11. 1988 odmítly varování před účastí na sympoziu, a osob, u kterých bylo nově zjištěno, že se sympozia chtějí zúčastnit. Celkem 6 osob /Rita KLÍMOVÁ, Hana MEJDOVÁ, Rudolf ZUKAL, Jaroslav OPAT, Milan ŠIMEČKA, Milan OTÁHAL/ bylo při pokusu opustit bydliště a zúčastnit se sympozia zajištěno a předvedeno na útvary SNB, kde je prováděno jejich vytěžení dle § 19 zák. č. 40/74 Sb.

V 8.30 hodin bylo patrné, že v restauraci hotelu PAŘÍŽ je soustředěno 20 cizích státních příslušníků, k nimž se do hotelu pokusil proniknout Václav HAVEL. Jmenovaný byl předveden na útvar SNB a po vytěžení bude jako hlavní organizátor sympozia zajištěn dle § 23 odst. 1 zák. č. 40/74 Sb. v CZZ. U Václava HAVLA byly zajištěny vlastnoruční poznámky, které potvrzují nejen, že měl sympozium zahájit a řídit, ale i to, že o jeho konání měl podávat telefonicky zprávy do Vídně, zejména do kanceláře Mezinárodní helsinské federace /IHF/ a Karl von SCHWARZENBERGOVI osobně.

Přítomným cizím státním příslušníkům bylo předáno písemné varování před účastí na sympoziu /cizojazyčná verze/ a další opatření k nim nebyla prováděna.

Před hotelem PAŘÍŽ se v této době pohybovaly televizní štáby NSR ARD a ZDF, které filmovaly osoby vstupující a odcházející z hotelu.

Na místech shromaždišť účastníků sympozia nebyl zajištěn nikdo.

Při pokusu o vstup do Slovanského domu byli zajištěni a předvedeni na útvar SNB k podání vysvětlení dle § 19 zák. č. 40/74 Sb. Jan DUS, Anna DUSOVÁ, Erika KADLECOVÁ, Josef CÍSAŘOVSKÝ, Martin PALOÚŠ a Bohumír JANÁT [JANÁT je rukou přeškrtnut a místo něho připsán HÁJEK].

Další osoby, které se pohybovaly v prostoru Slovanského domu /v této době byla ještě restaurační zařízení uzavřena/ byly pouze perlustrovány a jsou prováděny další prověrky.“

Tamtéž, č. l. 1870–1871, též 1858–1859.

Poslední průběžná informace měla stejné adresáty (konkretizováno u S–StB – 2a odbor):

„V souvislosti se záměrem nepřátelského prostředí zorganizovat ve dnech 11. – 13. 11. 1988 v Praze tzv. Mezinárodní sympozium ČESKOSLOVENSKO 88 byla dne 9. 11. 1988 zahájena realizace souboru opatření s cílem zabránit uskutečnění tohoto záměru.

V odpoledních hodinách byl při cestě ze své chaty zajištěn Ladislav LIS, předán vyšetřovateli StB a dle § 76 tr. řádu zadržen v CZZ /v rámci trestního stíhání k Manifestu HOS/.

Dne 10. 11. 1988 bylo na teritoriu celé republiky předvedeno k podání vysvětlení dle § 19 zák. č. 40/74 Sb. celkem 58 osob. Všem předvedeným osobám bylo do zápisu o výpovědi vysloveno varování před účastí na sympoziu. Z toho 27 osob varování přijalo a vyjádřilo se, že od účasti upustí /viz příloha č. 1/. Poté byli propuštěni. Ostatní varování odmítli a trvali na své účasti na sympoziu. Z nich bylo 18 osob umístěno v souladu s § 23 odst. 1 zák. č. 40/74 Sb. v CZZ /viz příloha č. 2/ a ostatní byli přes odmítnutí varování propuštěni /viz příloha č. 3/.

V rámci prováděných opatření byl kromě jiných materiálů získán předběžný program sympozia /viz příloha č. 4/ a plán jeho organizačního zajištění. Tím bylo potvrzeno, že sympozium se má konat ve Slovanském domě a v případě zákroku v náhradní variantě v soukromých bytech. V případě nepřítomnosti hlavních organizátorů má sympozium řídit kdokoliv z přítomných, kdo je toho schopen.

Dále bylo zjištěno, že sraz zahraničních účastníků je dne 11. 11. 1988 v 8.30 hod. v hotelu Paříž, kde je převezme Rita KLÍMOVÁ a odvede do místa konání sympozia jako turistickou skupinu. V hotelu Paříž jsou plánovány i další srazy zahraničních účastníků, kteří přijedou později, a setkání s novináři, v následujících dnech vždy v 19.00 hodin.

Dosud byl potvrzen záměr 20 cizích státních příslušníků se sympozia zúčastnit /viz příloha č. 5/.

Dne 10. 11. 1988 v odpoledních hodinách vydal ONV Praha 1 zákaz konání sympozia a postupně jsou s tímto zákazem seznamování organizátoři sympozia.

Bylo zjištěno, že dne 10. 11. 1988 v 18.00 hod. se má v hotelu Jalta uskutečnit jednání Československého helsinského výboru /seznam členů viz příloha č. 6/, k jehož vyhlášení má dojít dne 11. 11. 1988 západními sdělovacími prostředky, s delegací Mezinárodníhelsinské federace v čele s Geraldem NAGLEREM. V rámci opatření provedeného k této schůzce byl potvrzen záměr schůzky se zúčastnit u Zdeňka JIČÍN-SKÉHO. Jmenovaný byl ještě před vstupem do hotelu zajištěn a předveden do služební místnosti. K záměru zúčastnit se schůzky odmítl vypovídat a po varování před účasti na sympoziu ČESKOSLOVENSKO 88, které přislíbil respektovat, byl propuštěn.

Příloha č. 1

Seznam osob, která po vyslovení varování přislíbily toto respektovat

<u>Praha:</u>	Rudolf BATTEK Radim PALOUŠ Miloš REJCHRT František ŠAMALÍK Josef SKALNÍK František KAUTMAN Ludvík VACULÍK Ladislav HEJDÁNEK Jan RUML Petr UHL Václav KURAL Milan MACHOVEC Milan JUNGMAN Jan LOPATKA Karel KOSÍK Milan HÜBL Pavel NAUMAN Václav VAŠKO Zdeněk JIČÍNSKÝ
<u>Brno:</u>	Jan ŠIMSA Jaroslav MEZNÍK Josef DOMAŇSKÝ
<u>Bratislava:</u>	Ján ČARNOGURSKÝ Josef JABLONICKÝ Július STRINKA Miroslav KUSÝ

Příloha č. 2

Seznam osob zajištěných v CZZ

<u>Praha:</u>	Ladislav LIS – dle § 76 tr. řádu Libuše ŠILHÁNOVÁ Miloš HÁJEK Emanuel MANDLER Jan URBAN Jiří HÁJEK Eva KANTŮRKOVÁ Václav BENDA Jan ŠTERN Luboš DOBROVSKÝ Bohumír JANÁT Jan KŘEN Bohumil DOLEŽAL Alexandr VONDRA
---------------	--

Věnek ŠILHÁN

Otto MÁDR

Brno: Jaroslav ŠABATA
Stanislav DEVÁTÝ

Ostrava: Tomáš HRADÍLEK

Příloha č. 3

Seznam osob, které varování odmítly, a přesto byly propuštěny

Praha: Blanka CÍSAŘOVSKÁ

Rudolf ZUKAL

Jiří RUML

Milan OTÁHAL

Jaroslav OPAT

Václav VRABEC

Jiří DIENSTBIER

Jiří PAVLÍČEK

Albert ČERNÝ

České Budějovice: Jan LITOMISKÝ

Bratislava: Milan ŠIMEČKA

Příloha č. 4

Předběžný program symposia ČESKOSLOVENSKO 88

/referáty zahraničních účastníků budou vřazeny dodatečně – podle tématiky/
Pátek 11. 11. 1988 – vznik ČSR r. 1918

Jaroslav OPAT: Se skloněnou šíjí?

Erazim KOHÁK /USA/: 28. říjen – filosoficky vzato /přednese Radim PALOUŠ/
Miroslav KUSÝ: Slováci a čs. štátnost

Bohumír JANÁT: Duchovní prameny našich novodobých dějin

Jan KRÉN: Rehabilitace 28. října ...

Miloš HÁJEK: Dělnické internacionály a vznik ČSR

František ŠAMALÍK: Dějinné zdroje čs. humánní demokracie

Jaroslav KOHOUT: Masarykovo Československo v odstupu 70 let

František KAUTMAN: Tragika českého nacionalismu – V. Dyk

Blanka CÍSAŘOVSKÁ: Vznik Československa a Rusko

Josef ZVĚŘINA: Několik pohledů na náboženský život v českých zemích 1918 –1988

Sobota 12. 11. 1988 – Rok 1938, 1948 a úvahy

Jaroslav MEZNIK: Odpovědnost před dějinami ...

Václav VRABEC: Demokracie a socialismus

Milan HÜBL: Bílá místa okolo Mnichova

Josef KALVODA /USA/: February 1948 /v angl./

Eva KANTŮRKOVÁ: Češství v Pamětech Václava ČERNÉHO

Ladislav HEJDÁNEK: Poselství minulosti ...

Radim PALOUŠ: Československo a zlom věků

A. JELINEK /Israel/: Češi, Slováci a Židia ...

Neděle 13. 11. 1988 – Rok 1968, současnost a perspektivy

Milan ŠIMEČKA: Československo – šance do konce století

Jiří HÁJEK: Lidská práva a občanské svobody v kontextu Pražského jara

Jiří DIENSTBIER: Potřeba zahraniční politiky

Erika KADLECOVÁ: Nad výročími o náboženské svobodě

Milan JUNGSMANN: Nad sektářskou koncepcí české kultury

Josef CÍSAŘOVSKÝ: Několik poznámek k naší současné kulturní krizi

Rudolf ZUKAL: Čs. emigrace v pohledu ekonomy

Jaroslav ŠABATA: Československo v perspektivě demokratické spojené Evropy

Čestmír CÍSAŘ: Československo v evropském dění 1988

Po přednesení jednotlivých referátů budou vznášeny jen dotazy, diskuse bude vždy na závěr dne – k celým blokům.

Pozn.: příspěvky, které došly pozdě a které nebudou moci být předneseny z časových či jiných důvodů, budou publikovány ve sborníku.

Příloha č. 5

Seznam zahraničních účastníků, u nichž je potvrzen záměr přicestovat na sympozium

Ova Nathan WANDEL	rektor kodaňské univerzity
Niels BARFOED	pracovník kodaňské univerzity
Peter GLOTZ NSR	politik
Robert L. BERNSTEIN	předseda americké sekce Helsinki Watch
van der STOEL	bývalý ministr zahr. věcí Holandska
JANKOWITSCH	bývalý ministr zahr. věcí Rakouska
Reiulf STEEN	prezident norského parlamentu
Ralph DAHRENDORF	oxfordská univerzita
ZIMMERMAN	člen delegace USA na VNS
lord Eric AVEBURY	člen Sněmovny lordů, vedoucí britského helsinského výboru
dr. Erhard RUSEK	člen městské rady Vídeň
Gerald NAGLER	gen. tajemník mezinárodní helsinské federace – je ubytován v hotelu Jalta
prof. Paolo	UNGARI Itálie
Petr WÄSTEERG	spisovatel Švédsko
Erika SCHLAGER	členka komise KEBS při kongresu USA
SCHAFFER a BLAICK	/doprovod van STOELA/
Pier HASSNER	Francie
Francois RAVEL	Francie
John KEANE	Británie
Norberto BOBIO	italský politolog

Příloha č. 6

Seznam členů tzv. Československého helsinského výboru

Předseda: Jiří HAJEK

Členové: Jan ŠTERN
 Rudolf BATTĚK
 Václav MALÝ
 Ladislav LIS
 Anna MARVANOVÁ
 Ján ČARNOGURSKÝ
 Radim PALOÚŠ
 Bohumil DOLEŽAL
 Karel ŠTINDL
 Eva KANTŮRKOVÁ
 Josef DANISZ
 Václav HAVEL
 Milan MACHOVEC
 Zdeněk JIČÍNSKÝ
 Jan URBAN
 Petr UHL
 Libuše ŠILHÁNOVÁ
 Bohumír JANÁT

Příloha č. 7

Další opatření k zabránění konání sympozia ČESKOSLOVENSKO 88

1/ V době plánovaného zahájení sympozia bude zajištěna kontrola míst srazu účastníků /Náměstí republiky, Jungmannovo náměstí a Staroměstské náměstí/ a Slovanského domu. Zjištění účastníci budou:

a/ čs. občané:

Předvedení na útvar SNB k podání vysvětlení, zde izolování a individuálně bude posouzen další postup.

b/ cizinci:

Předvedení na KOPV Praha a zde jim bude vysloveno varování před účastí na sympoziu jako zakázané akci, poté budou propuštěni. V individuálních případech, kde to umožní charakter osoby, bude přikročeno ke zkrácení platnosti čs. víza, nebo přikázání termínu opuštění ČSSR.

Znovu bude prověřeno a kontrolováno zajištěné zrušení rezervací ve Slovanském domě.

2/ Bude provedeno opatření s cílem zabránit Ritě KLÍMOVÉ převést skupinu cizinců z hotelu Paříž do místa konání sympozia a shromážděným cizincům bude obdobně jako v bodě 1 vysloveno varování.

3/ Bude zajištěna kontrola předpokládaných bytů, které mají být využity pro náhradní variantu konání sympozia /byty Dany NĚMCOVÉ, Václava HAVLA, Jana URBANA, Gabriely OLMOVÉ a Jiřího DIENSTBIERA/. V případě potvrzení záměru využít tyto byty bude ještě před vstupem osob do bytů postupováno u čs. občanů i cizinců jako v bodě 1.

4/ Bude zajištěna kontrola osob /před bydliště/, které odmítly dne 10. 11. 1988 varování a uvedly, že se sympozia zúčastní. V případě pokusu o účast na sympoziu budou předvedeni na útvar SNB a individuálně posouzen další postup.“
Tamtéž, č. l. 1860–1869.

Posledním představovaným dokumentem z této série je „souhrnná informace o výsledku opatření... proti osobám z nepřátelského prostředí“ postoupená genmjr. Cardou dne 14. listopadu 1988 (čj. KS–645/01–88–15) primátorovi RSDr. Zd. Horčíkovi, Josefu Hamanovi (SKV KSČ) a „s. ŠTOLOVI [na] MVŽP“:

„V souvislosti se záměrem nepřátelského prostředí zorganizovat ve dnech 11. – 13. 11. 1988 v Praze tzv. Mezinárodní sympozium ČESKOSLOVENSKO 88 byla dne 9. 11. 1988 zahájena realizace souboru opatření s cílem zabránit uskutečnění tohoto záměru.

V odpoledních hodinách byl při cestě ze své chaty zajištěn Ladislav LIS, předán vyšetřovateli StB a dle § 76 tr. řádu zadržen v CZZ /v rámci trestního síhání k Manifestu HOS/.

Dne 10. 11. 1988 bylo na teritoriu celé republiky předvedeno k podání vysvětlení dle § 19 zák. č. 40/74 Sb. celkem 56 osob. Všem předvedeným osobám bylo do zápisu o výpovědi vysloveno varování před účastí na sympoziu. Z toho 27 osob varování přijalo a vyjádřilo se, že od účasti upustí. Poté byli propuštěni. 29 osob varování odmítlo a trvaly na své účasti na sympoziu. Z nich bylo 18 osob umístěno v souladu s § 23 odst. 1 zák. č. 40/74 Sb. v CZZ a ostatní byly přes odmítnutí varování propuštěny.

V rámci prováděných opatření byl kromě jiných materiálů získán předběžný program sympozia a plán jeho organizačního zajištění. Tím bylo potvrzeno, že sympozium se má konat ve Slovanském domě a v případě zákroku v náhradní variantě v soukromých bytech. V případě nepřítomnosti hlavních organizátorů má sympozium řídit kdokoliv z přítomných, kdo je toho schopen.

Dne 10. 11. 1988 v odpoledních hodinách vydal ONV Praha 1 zákaz konání sympozia a postupně byli s tímto zákazem seznamováni organizátoři sympozia.

Bylo zjištěno, že dne 10. 11. 1988 v 18,00 hodin se má v hotelu Jalta uskutečnit jednání Československého helsinského výboru /seznam členů viz příloha/ s delegací Mezinárodní helsinské federace v čele s Geraldem NAGLEREM. K vyhlášení založení Československého helsinského výboru došlo dne 10. 11. 1988 ve večerních hodinách v západních sdělovacích prostředcích. V rámci opatření provedeného k této schůzce byl potvrzen záměr schůzky se zúčastnit u Zdeňka JIČÍNSKÉHO. Jmenovaný byl ještě před vstupem do hotelu zajištěn a předveden do služební místnosti. K záměru zúčastnit se schůzky odmítl vypovídat a po varování před účastí na sympoziu ČESKOSLOVENSKO 88, které přislíbil respektovat, byl propuštěn.

Dne 11. 11. 1988 byla realizována další opatření. Byla zajištěna kontrola osob, které dne 10. 11. 1988 odmítly varování před účastí na sympoziu, a osob, u kterých bylo nově zjištěno, že se sympozia chtějí zúčastnit. Celkem 6 osob /Rita KLÍMOVÁ, Hana NEJDROVÁ, Rudolf ZUKAL, Jaroslav OPAT, Milan ŠIMEČKA, Milan OTÁHAL/ bylo při pokusu opustit bydliště a zúčastnit se sympozia zajištěno a předvedeno na útvary SNB k podání vysvětlení dle § 19 zák. č. 40/74 Sb. Po vytěžení byli všichni propuštěni.

Po 8,00 hod. se v restauraci hotelu Paříž soustředilo 20 cizích státních příslušníků, k nimž se do hotelu pokusil proniknout Václav HAVEL. Jmenovaný byl předveden na útvar SNB a jako hlavní organizátor sympozia později zajištěn dle § 23 odst. 1 zák. č. 40/74 Sb. v CZZ. U Václava HAVLA byly zajištěny vlastnoruční poznámky, které potvrzují nejen, že měl sympozium zahájit a řídit, ale i to, že o jeho konání měl podávat telefonicky zprávy do Vídně, zejména do kanceláře Mezinárodní helsinské federace /IHF/ a Karl von SCHWARZENBERGOVI osobně.

Přítomným cizím státním příslušníkům bylo předáno písemné varování před účastí na sympoziu /cizojazyčné verze/ a další opatření k nim nebyla prováděna.

Před hotelem Paříž se v této době pohybovaly televizní štáby NSR ARD a ZDF, které filmovaly osoby vstupující a odcházející z hotelu.

Následně byli předvedeni na útvar SNB k podání vysvětlení dle § 19 zák. č. 40/74 Sb. Václav HYBER a Pavel KAČÍREK, kteří z pokynu Václava HAVLA měli do místa konání sympozia dodat sborník referátů pro jednání sympozia, videokazetu se záznamem hraničního setkání zástupců CH-77 s představiteli polské opozice a nahrávač, zřejmě pro záznam průběhu sympozia. Tyto materiály u nich byly zajištěny.

Při pokusu o vstup do Slovanského domu byli zajištěni a předvedeni na útvar SNB k podání vysvětlení dle § 19 zák. č. 40/74 Sb. Jan DUS, Anna DUSOVÁ, Erika KADLECOVÁ, Josef CÍSAŘOVSKÝ, Martin PALOUŠ a Bohumír JANÁT. Po vytěžení byli všichni postupně propuštěni.

Po propuštění ze zadržení dle § 76 tr. řádu potvrdil Ladislav LIS, že nehodlá respektovat zákaz konání sympozia, a proto byl zajištěn ve smyslu § 23 zák. č. 40/74 Sb. v CZZ.

Po zásahu proti organizátorům akce ve Slovanském domě došlo k pokusu uspořádat setkání zahraničních delegátů s některými představiteli CH-77 v bytě Dany NĚMCOVÉ na Praze 2, Ječná č. 7. Na tuto adresu se dostavilo 17 zástupců z KS /viz příloha/, u nichž byla provedena pouze kontrola osobních dokladů, po které jmenovaní sami od dalších aktivit upustili.

K dalšímu setkání zahraničních účastníků došlo ve 13,00 hodin na ZÚ Nizozemí v Praze, avšak bez přítomnosti osob z prostředí CH-77.

K poslednímu společnému setkání cizích státních příslušníků došlo od 20,00 hodin v salonku hotelu Jalta, kde se sešlo 22 osob, převážně ubytovaných v tomto hotelu. Přítomnost čs. občanů zde nebyla zjištěna.

Bylo zjištěno, že s cílem zúčastnit se jednání sympozia přicestovalo do ČSSR celkem 36 občanů kapitalistických států /seznam viz příloha/. K těmto byla po celou dobu pobytu prováděna pouze kontrolní opatření.

Kromě řady individuálních kontaktů, které cizí státní příslušníci uskutečnili s jednotlivými zástupci CH-77, došlo ze strany západních hostů ke zvýšené aktivitě dne 12. 11. 1988 kolem 9,00 hodin, kdy se v prostorách hotelu Jalta vytvořila skupina dvaceti osob a tato se vozidly TAXI přesunula na hřbitov Markéta v Praze 6. Zde v doprovodu signatáře CH-77 Radima PALOUŠE položili květiny na hrob jednoho z prvních mluvčích CH-77 Jana PATOČKY. Hlavním iniciátorem v této skupině byl Gerald NAGLER – tajemník Mezinárodní helsinské federace. Pod jeho vedením se skupina cizinců ve 12,30 hodin pokusila dostat do budovy ÚV KSČ, a když se jí nepodařilo vynutit si jednání se stranickými funkcionáři, zanechali její členové na dveřích budovy ÚV KSČ protestní dopis adresovaný generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ ve formě protestu proti zákazu konání sympozia /překlad viz příloha/.

Jejich již vyložené provokační 'pochod Prahou' pokračoval až k budově KS SNB

v Bartolomějské ulici, kde však rovněž nedosáhli jednání s oficiálními představiteli. Poté se skupina rozdělila a její členové pokračovali v individuálních kontaktech se signatáři CH-77.

Opatření realizovaná k jednotlivým exponentům CH-77 zabránila jakýmkoliv snahám o kontakt s těmito západními představiteli. Nedošlo k vydání žádného společného prohlášení či dokumentu.

Po 19,00 hodině se neaktivnější cizinci opět sešli v prostorách hotelu Jalta, kde setrvali do 21,00 hodin.

S osobami zajištěnými v CZZ byly provedeny nové výsledky dle § 19 zák. č. 40/74 Sb., a jelikož i nadále odmítly respektovat zákaz konání symposia vydaný státním orgánem, bylo rozhodnuto provést u nejagresivnějších opětovně zajištění ve smyslu § 23 zák. č. 40/74 Sb. Celkově bylo v rámci celé ČSSR dne 12. 11. 1988 ve večerních hodinách zajištěno v CZZ již pouze 13 osob. Vzhledem k další neúčelnosti byli propuštěni Emanuel MANDLER, Jan KŘEN, Jan ŠTERN a Luboš DOBROVSKÝ.

Dne 12. 11. 1988 byla předvedena k podání vysvětlení dle § 19 zák. č. 40/74 Sb. Jana PETROVÁ, aktivně činná v rámci tzv. Nezávislého mírového sdružení /NMS/. Z písemných materiálů zajištěných u PETROVÉ je prokazatelné, že se jmenovaná měla zúčastnit za NMS jednání se zahraničními účastníky symposia ČESKOSLOVENSKO 88, pro které měla připravenou písemnou dokumentaci k činnosti a dalším plánům NMS. Zajištěné materiály rovněž potvrzují, že NMS udržuje spojení v zahraničí na tzv. nezávislé mírové skupiny, včetně Jižní Korey, a je zřejmá koordinace činnosti NMS s TIGRIDEM, MEDKEM, VANĚČKOVOU, KYNCEM a KAVANEM. Současně s materiály vyplývá, že NMS připravuje jednání akcí na prosinec ke Dni lidských práv, které by měly jít za rámec organizace pouhé demonstrace. Potvrdilo se též, že PETROVÁ vyvíjí činnost v NMS pod vedením Petra UHLA.

Dne 13. 11. 1988 pokračovali někteří cizí státní příslušníci v individuálních kontaktech se signatáři CH-77. Většina však postupně ukončila pobyt a začala opouštět území ČSSR.

V odpoledních a večerních hodinách byly postupně propuštěny osoby zajištěné v CZZ s výjimkou Václava HAVLA, Ladislava LIŠE a Libuše ŠILHÁNOVÉ, kteří budou propuštěni v časných ranních hodinách dne 14. 11. 1988.

Zhodnocením průběhu a výsledku realizovaných opatření je možno konstatovat, že úkol nepřipustit konání tzv. Mezinárodního symposia ČESKOSLOVENSKO 88 byl splněn.

Již nyní zjišťované reakce zahraničí směřující k diskreditaci ČSSR na vídeňské následné schůzce spolu s časově koordinovaným vyhlášením tzv. Československého helsinského výboru, tvořeného z neaktivnějších exponentů nepřátelského prostředí a ve většině organizátorů tzv. Hnutí za občanskou svobodu, potvrzují, že přijatými opatřeními byla zmařena akce, jejímž konání přikládala antisocialistická centra mimořádný význam. Potvrzuje to i charakteristika Václava HAVLA, který tuto akci ve svých poznámkách označil jako test rozšiřující další perspektivy pro činnost nepřátelských sil v ČSSR.

Rozdělovník: Výtisk č. 1 – I. NMV ČSSR

- 2 – domo
- 3 – AIPO zde
- 4 – AIPO zde
- 5 – S–StB Praha
- 6 – SV StB

Osoby zajištěné v CZZ ve smyslu § 23 zák. č. 40/74 Sb.

Dne 10. 11. 1988 zajištění:

Miloš HÁJEK	propuštěn 13. 11. 1988
Jiří HÁJEK	propuštěn 13. 11. 1988
Jan URBAN	propuštěn 13. 11. 1988
Emanuel MANDLER	propuštěn 12. 11. 1988
Jan KŘEN	propuštěn 12. 11. 1988
Jan ŠTERN	propuštěn 12. 11. 1988

Bohumil DOLEŽAL	propuštěn 13. 11. 1988
Eva KANTŮRKOVÁ	propuštěn 13. 11. 1988
Otto MÁDR	propuštěn 11. 11. 1988
Libuše ŠILHÁNOVÁ	propuštěn 14. 11. 1988
Věnek ŠILHÁN	propuštěn 13. 11. 1988
Václav BENDA	propuštěn 13. 11. 1988
Luboš DOBROVSKÝ	propuštěn 12. 11. 1988
Bohumír JANÁT	propuštěn 13. 11. 1988
Alexandr VONDRA	propuštěn 13. 11. 1988
Jaroslav ŠABATA	propuštěn 11. 11. 1988
Stanislav DEVÁTÝ	propuštěn 11. 11. 1988
<u>Dne 11. 11. 1988 zajištění:</u>	
Václav HAVEL	propuštěn 14. 11. 1988
Tomáš HRADÍLEK	propuštěn 13. 11. 1988
Ladislav LIS	propuštěn 14. 11. 1988

Seznam osob, se kterými byly prováděny pohovory a vytěžení ve smyslu § 19 zák. č. 40/74 Sb.

Dne 9. 11. 1988:

Jaroslav MEZNÍK
Jozef JABLONICKÝ
Miroslav KUSÝ
Ján ČARNOGURSKÝ
Josef DOMAŇSKÝ
Dušan SLÁVIK
Julius STRINKA

Dne 10. 11. 1988:

Josef ZVERINA
Karel SRP
Miloš REJCHRT
František ŠAMALÍK
Blanka CÍSAŘOVSKÁ
Josef SKALNÍK
František KAUTMAN
Ludvík VACULÍK
Rudolf ZUKAL
Jiří RUMML
Jan RUMML
Petr UHL
Milan OTÁHAL
Jaroslav OPAT
Václav VRABEC
Milan MACHOVEC
Milan HÜBL
Jiří DIENSTBIER
Jiřina ŠIKLOVÁ
Jan LOPATKA
Anna MARVANOVÁ
Karel KOSÍK
Pavel NAUMANN
Jiří PAVLÍČEK
Albert ČERNÝ
Václav VAŠKO
Zdeněk JIČÍNSKÝ

Dne 11. 11. 1988:
Rita KLÍMOVA

Hana MEJDROVÁ
 Erika KADLECOVÁ
 Jan DUS
 Anna DUSOVÁ
 Josef VOHRYZEK
 Josef CÍSAŘOVSKÝ
 Martin PALOUŠ
 Bohumír HÁJEK
 Milan ŠIMEČKA
 Václav HYBER
 Pavel KACÍREK
Dne 12. 11. 1988:
 Ivan HAVEL
 Jana PETROVÁ
 Dana NĚMCOVÁ

S některými byly výslechy prováděny opakovaně.

Překlad dopisu, který zanechala skupina cizích státních příslušníků na dveřích budovy ÚV KSČ dne 12. 11. 1988

Miloš JAKES

Generální tajemník KSČ

Jako hosté pozvaní zúčastnit se symposia ČESKOSLOVENSKO 88 protestujeme co nejostřeji proti hromadnému zadržení našich československých hostitelů a proti arbitrážní akci policie a bezpečnostních složek zabránit tomu, aby se toto sympozium mohlo konat.

Žádáme, aby pokračování tohoto symposia v souvislosti s významnými výročími 1918, 1938, 1948 a 1968 pro ČSSR a celou Evropu – bylo zcela zákonné a legální.

Přerušeni tohoto setkání je hrubým porušením Helsinského závěrečného aktu.

Tudíž Vás vyzýváme, abyste zajistil okamžité propuštění všech těchto zadržených.

Praha 12. 11. 1988

Podepsáni:

Max van der STOEL	Alexander SMOLAR
Gerald NAGLER	Herb GARDNER
Eric AVEBURY	Sanford J. UNGAR
Timothy Garton ASH	Joanne LANDY
Abe Pierre TOULAT	Morten NIELSEN
STEIN Ivar AARSÅTHER	Sally LAIRD
Helmut LIPPELT	Inger L. STAAHL
Pierre HASSNER	Ulf Magne SJÖBERG
Anet BLEICH	Ingunn JORDHEIM
Antonio STANGO	Giancarlo SACCOMAN
Filippina PASQUALE	Luciano NERI

Seznam zjištěných cizích státních příslušníků, kteří přicestovali na sympozium ČESKOSLOVENSKO 88

WISE Michal, nar. 26. 9. 1957, Velká Británie, novinář

GARTON ASH Timothy, nar. 12. 7. 1955, Velká Británie

NAEGELE Jolyon Artur, nar. 19. 4. 1955, USA, Hlas Ameriky

Van der STOEL Max, nar. 3. 8. 1924, Nizozemí, člen státní rady

NAGLER Hans Gerald, nar. 10. 12. 1929, Švédsko, tajemník Mezinárodní helsinské federace

SJÖBERG Ulf Magne, nar. 26. 10. 1961, Švédsko

SCHEFFNER P. Jan, nar. 3. 9. 1958, Nizozemí, vědecký pracovník

UNGAR Sanford Jerome, nar. 10. 6. 1945, USA, profesor

VEIT Johanne, nar. 15. 10. 1941, USA

BLEICH Anet, nar. 2. 9. 1951, Nizozemí

SALLY Laura
TOULAT Abe Pierre, nar. 20. 2. 1922, Francie, zam. justice
HASSNER Pierre, nar. 31. 1. 1933, Francie
SMOLAR Alexander, nar. 10. 12. 1940, Francie
PASQUALE Filippina, nar. 6. 3. 1960, Itálie
STANGO Antonio, nar. 24. 9. 1957, Itálie
lord AVEBURY Eric, nar. 29. 9. 1928, Velká Británie, Helsinský výbor Velké Británie
YADVINDER Kavir, nar. 5. 11. 1938, Indie, pracovník ZÚ ve Vídni
BELONI Elizabeth, nar. 1. 9. 1958, Itálie, pracovnice ZÚ ve Vídni
LIPPELT Helmut, nar. 24. 3. 1942, NSR, poslanec strany ZELENÝCH
LARSON Mati, nar. 31. 8. 1944, Švédsko
BRINGER Carl, NSR, TV ARD
JORDHEIM Ingunn, nar. 30. 6. 1956, Norsko, poradce
STEIN Ivar, Norsko
GARDNER Herb, USA
LANDY Joanne, USA
NIELSEN Morten, nar. 2. 7. 1947, Dánsko
SACCOMAN Giancarlo, Itálie
NERI Luciano, nar. 4. 6. 1955, Itálie
LAIRO Sally, Velká Británie
ANU SIRKKU Anneli, nar. 28. 11. 1959, Finsko
ECHIKSON Wiliam, nar. 12. 10. 1959, USA
STEIN Ivar AARSÅTHER, Norsko
STAAHL Inge, nar. 15. 10. 1963, Dánsko
SCHLEGER Erika, nar. 22. 11. 1958, USA, členka komise KEBS při Kongresu USA
GLOGOWSKI Dieter

Cizí státní příslušníci, kteří se zúčastnili dne 11. 11. 1988 pokusu o náhradní schůzku v bytě Dany NEMCOVÉ

WISE Michael
STAAHL Inge
GARTON ASH Timothy
NAEGELE Jolyon Artur
Van der STOEL Max
NAGLER Hans GERALD
SJÖBERG Ulf Magne
SCHEFFNER Paul Jan
UNGAR Sanford Jerome
VEIT Johanne
BLEICH Anet
SALLY Laura
TOULAT Abe Pierre
SMOLAR Alexander
PASQUALE Filippina
STANGO Antonio
GARDNER Herb“
Tamtéž, č. l. 1910–1923.

Dokument 20

1988, 4. listopadu, Praha. – Informace FMV pro schůzi vlády ČSSR o vývoji bezpečnostní situace v ČSSR v období oslav 28. října 1988.

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

č. j. OV-021/A-88

V Praze dne 4. listopadu 1988

TAJNÉ!

Výtisk číslo: 26

Počet listů: 9

PRO SCHŮZI VLÁDY

Věc: Informace o vývoji bezpečnostní situace v ČSSR v období oslav 28. října

Předkládá se na základě rozhodnutí předsedy vlády ČSSR

Obsah: Informace

[...]ª

Předkládá:
ing. František Kincel
ministr vnitra ČSSR

INFORMACE

o vývoji bezpečnostní situace v ČSSR v období oslav
28. října 1988

Vnější i vnitřní protisocialistické živly dospěly k závěru, že současný vývoj a 70. výročí vzniku ČSR vytváří vhodnou příležitost k rozvinutí všech forem nepřátelské činnosti, včetně konfrontačních vystoupení.

Nepřátelskou aktivitu vyvíjely především nově vzniklé tzv. neoficiální struktury Nezávislé mírové sdružení, České děti, Demokratická iniciativa a Společenství přátel USA, bezprostředně řízené nejreaktějším jádrem „Charty“. Po společné výzvě k demonstraci dne 28. října na Václavském náměstí se soustředily na přípravu svých prohlášení a získání masové účasti našich občanů na této akci.

Na základě zhodnocení celkové aktivity vnitřních nepřátel byl přijat komplex mimořádných bezpečnostních opatření. Jejich cílem bylo zabránit širšímu konfrontačnímu vystoupení, izolovat hlavní organizátory a zabránit příjezdu dalších osob z jiných krajů do Prahy.

K utlumení aktivity nepřátelských živlů v Brně, které chtěly zorganizovat 14. října demonstraci ve středu města jako „generální zkoušku“ na 28. říjen, byli postupně zadrženi Jaroslav POPELKA, Jiří ŠTENCL a Petr CIBULKA, kteří rozšiřovali letáky vyzývající k účasti na demonstraci v Brně. Všichni byli umístěni ve vazbě, POPELKA již byl odsouzen pro přečin proti veřejnému pořádku k trestu odnětí svobody v trvání 6 týdnů nepodmíněně.¹

V souvislosti s organizováním nátlakové podpisové akce k úmrtí Pavla WONKY bylo dne 20. října 1988 zahájeno trestní stíhání proti signatáři „Charty“ Ivanu JIROUSOVI a Jiřímu TICHÉMU pro trestný čin útoku na státní orgán a orgán společenské organizace. Při domovních prohlídkách byl zajištěn mj. rozmnožovací stroj Rank Xerox s pamětí, materiály potřebné pro rozmnožování, část archivu „Charty“ a její písemnosti. Oba byli vzati do vazby.²

K aktivizaci členské základny směřoval pokus Nezávislého mírového sdružení (NMS) zorganizovat 22. října 1988 v rekreačním zařízení TJ Lbín (okr. Litoměřice) tzv. fórum NMS. K jeho zabránění bylo předvedeno a vyslechnuto 31 členů NMS. Všichni byli upozorněni na protiprávnost připravované demonstrace 28. října.³ Proti L. VYDROVI a T. DVORÁKOVI bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin pobuřování a byli vzati do vazby.⁴

Dne 27. října 1988 byla zahájena preventivní opatření proti neaktivnějším organizátorům protispolečenského vystoupení.⁵ Pro podezření ze spáchání trestného činu pobuřování bylo zadrženo 15 osob, dalších 122 osob bylo umístěno v celách zadržení a zajištění podle zákona o SNB. S celkem 95 osobami byly provedeny pohovory, při nichž jim bylo vysloveno varování, aby upustily od účasti na připravované demonstraci.

Současně bylo provedeno 30 domovních prohlídek, při kterých bylo zajištěno značné množství materiálů „Charty“, VONS, NMS, Demokratické iniciativy, včetně tzv. manifestu Hnutí za občanskou svobodu.⁶ U Aleše LEDERERA byl kromě jiného zajištěn rozmnožovací materiál, osobní počítač VISA s monitorem, tiskárnou a dalším příslušenstvím. U Václava HAVLA byly zajištěny videokazety, osobní počítač IBM s tiskárnou a písemné doklady o jeho příjmech v celkové částce 200 000 TK, u J. ŠTENCLA⁷ rozmnožovací přístroj s blanami. U Dušana SKÁLY z Brna⁸ bylo zajištěno kompletní rozmnožovací středisko vybavené cyklostyly, blanami, psacími stroji, 150 kg papíru a dalšími prostředky.

S ohledem na širokou publicitu věnovanou připravované demonstraci západními sdělovacími prostředky a dlouhodobou přípravu této

akce antisocialistickými živly byly vyčleněny síly a prostředky k různému zamezení těchto snah v centru Prahy.

Zvýšený pohyb osob na Václavském náměstí začal v odpoledních hodinách 28. 10. 1988. Před 15.00 hod. se v horní části náměstí shromáždilo asi 300 osob. Mezitím se na úrovni ulic Krakovská a ve Smečkách shromáždilo asi 1 000 osob a dalších 1 000 osob přihlíželo z chodníků. Demonstrující osoby před sochou sv. Václava skandovaly hesla „Masaryk“, „svoboda“ a některé se pokoušely zpívat čs. státní hymnu. Po marných výzvách k rozchodu byla nasazena pořádková jednotka s vodními stříkači a služebními psy. Na zákrok příslušníků SNB reagovaly výkřiky „fuj, hanba, gestapo“ ap. Mezi demonstranty byl větší počet podnapilých osob, které slovně napadaly zakročující příslušníky[.] a někteří jednotlivci házeli různé předměty.

Po rozptýlení davu se část osob soustředila na rampě Národního muzea a část se přesunula na Staroměstské náměstí, kde pokračovaly v předcházející činnosti. V 15.45 hod. za použití vodních stříkačů a slzných granátů byl dav před Národním muzeem a Václavským náměstím rozptýlen.

Před Staroměstskou radnicí se v 15.50 hod. shromáždilo přibližně 1 000 osob. Po zásahu pořádkových jednotek byl v 16.20 hod. dav rozptýlen do bočních ulic. Dílčí zákroky byly provedeny v 17.00 hod. na náměstí Krasnoarmějců a v 17.35 hod. na Jungmannově náměstí.

Klid a veřejný pořádek byl plně obnoven v 18.00 hod.

V průběhu demonstrace byla zjištěna účast řady západních novinářů a televizních štábů. Např. A. SMALE z agentury AP, P. KOZA z agentury UPI, J. NAEGELE z Hlasu Ameriky, M. WIS z agentury Reuter, M. CONRATH z agentury AFP, S. KAUFMANOVÁ z francouzského listu Liberation, dále 5 členný štáb západoněmecké televize ARD a 3 členný ZDF.

Mezi účastníky demonstrace na Václavském i Staroměstském náměstí byli zjištěni pracovníci ZÚ USA R. NORMAN, C. BOND a M. GAWRONSKÁ, pracovníci ZÚ Velká Británie R. TODD, P. HOLLANDOVÁ a pracovník ZÚ Francie S. MROZEK. R. NORMAN se snažil být neustále v blízkosti zakročujících příslušníků SNB a hovořil s jednotlivými demonstranty.

V průběhu prováděných opatření bylo kontrolováno celkem 483 osob, z toho 19 cizinců. Většina z nich má trvalé nebo přechodné bydliště v Praze. Předvedeno bylo 133 osob, které se dopustily negativního jednání nebo neuposlechly výzev příslušníků. Z toho proti 12 osobám bylo zahájeno trestní stíhání pro trestné činy útoku a urážky veřejného činitele (2 vazebně), 14 osob je stíháno pro přečin proti veřejnému pořádku (2 vazebně), 3 osoby budou řešeny pro přestupek.⁹ Je třeba zdůraznit, že přes včasné oznámení o nepovolení této demonstrace tyto osoby vědomě nerespektovaly rozhodnutí státních orgánů.

Jména všech zjištěných účastníků demonstrace budou neprodleně oznámena jejich zaměstnavatelům a příslušným národním výborům.

Trestní odpovědnost dalších osob, které se podílejí na organizování a podněcování nepřátelských aktivit[,] posuzují orgány činné v trestním řízení zejména v souvislosti se zveřejněním tzv. manifestu, vydaného „Hnutím za občanskou svobodu“.

K zabránění tzv. diskuzního shromáždění „Nezávislého mírového sdružení“ na Václavském náměstí v sobotu 29. 10. 1988 prováděli příslušníci SNB kontrolu osob na přístupových ulicích. V průběhu tohoto opatření bylo kontrolováno celkem 817 osob, z nichž 8 bylo předvedeno na útvary VB. Situaci na místě opět sledovali pracovníci ZÚ USA R. NORMAN a C. BOND. K narušení klidu a veřejného pořádku nedošlo.

Provedená preventivní opatření podstatně ovlivnila aktivitu vnitřních nepřátel. Řada jimi plánovaných akcí se neuskutečnila, nebo jen ve velmi omezeném rozsahu. Například v Brně se 28. října po 16.00 hod. na náměstí Svobody shromáždilo pouze okolo 350 osob, převážně z řad tzv. volné mládeže ve výstředním oblečení. U morového sloupu zapálily svíčky a zpívaly č státní hymnu. Klid a pořádek byl příslušníky SNB obnoven v 17.30 hod., pořádkové jednotky nemusely být nasazeny. Předvedeno bylo celkem 39 osob převážně z Brna. Z nich 8 je stíháno pro přečin proti veřejnému pořádku, 12 bude oznámeno ONV pro přestupek.

U hrobu T. G. Masaryka v Lánech se 29. října pokusily zorganizovat provokativní pietní akt dvě skupiny členů „Demokratické iniciativy“ a „Společenství přátel USA“. Zadrženo bylo celkem 12 osob, mezi nimi mluvčí „Charty“ B. JANÁT a signatář P. VLASÁK.¹⁰

V Lipníku nad Bečvou a 29. října v odpoledních hodinách umístil signatář „Charty“ T. HRADÍLEK s manželkou a dcerou fotografii T. G. Masaryka s kyticí a trikolórou na budovu MěNV. Přihlíželo asi 50 osob. HRADÍLKOVÍ jsou stíháni pro přečin proti veřejnému pořádku, oba manželé vazebně. Ostatní zamýšlené akce, jako např. setkání stoupenců undergroundu v Plzni, setkání katolické mládeže v Turčianských Teplicích a další[,] se neuskutečnily vůbec.

Na území ČSSR bylo v období oslav 28. října zjištěno přes 600 letáků, které převážně vyzývaly k účasti na demonstraci 28. října v Praze a Brně. Nejméně 1 100 letáků se podařilo zajistit ještě před jejich rozšířením. Na území SSR byly letáky zjišťovány jen ojediněle.

Dále bylo zaznamenáno celkem 20 výhrůžných telefonátů (z toho 11 v Praze), upozorňujících na uložení výbušniny, zpravidla ve veřejných budovách nebo objektech státních orgánů. Výhrůžky tohoto charakteru kulminovaly ve dnech 27. a 28. října. Pyrotechnické prohlídky byly ve všech případech negativní.

Jen v několika případech byly zjištěny nepřátelské nápisy a poškozování vlajkové výzdoby.

Provedením preventivních i represivních bezpečnostních opatření, zejména zajištěním hlavních organizátorů demonstrace a aktivistů nelegálních uskupení, byl zmařen pokus vnějších i vnitřních nepřátel

vyvolat rozsáhlé konfrontační vystoupení. Obdobně jako v srpnu, i v tomto případě zůstaly provokační akce omezeny na území hlavního města Prahy. Jejich rozsah i politický dopad však byl výrazně snížen.

Neprátelským žvlům se nepodařilo narušit oficiální manifestaci pracujících na Václavském náměstí ani další slavnostní akty na území ČSSR. Zmařen byl jejich záměr veřejně vyhlásit na demonstraci 28. října 1988 ustavení „Hnutí za občanskou svobodu“, „Iniciativy sociální obrany“, jejich programových prohlášení a uskutečnit širokou podpisovou akci na podporu jejich politických požadavků.

Potvrdilo se, že široká propagandistická kampaň západních sdělovacích prostředků ve spojení s rozšiřováním nepřátelských písemností a letáků je schopna vyprovokovat část našich občanů, zejména mladé lidi, k účasti na protisocialistickém vystoupení.

Zásah pořádkových jednotek na Václavském i Staroměstském náměstí byl nezbytný k obnovení klidu a veřejného pořádku.

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 3, č. l. 1–7. – Kopie strojopisu.

^a Vpravo připsáno rukou: „Ve 25 výtiscích předáno I. náměstkem MV ČSSR ministru vnitra ČSSR dne 4. listopadu 1988“ (podpis nečitelný).

¹ Jaroslav Popelka byl zadržen 3. 10. 1988, když vyhodil z obchodního domu Centrum v Brně větší počet letáků, srovn. Sdělení VONS č. 822 *Slávek Popelka znovu odsouzen*, in: Informace o Chartě 77, roč. 11 (1988), č. 19, str. 10–11. Petr Cibulka a Jiří Štencl byli zadrženi 14. 10. 1988 v Brně. Předmětem obvinění však nebylo rozšiřování letáků, ale příprava k rozmnožování Informací o Chartě č. 17/1988. Srovn. Sdělení VONS č. 825 *Trestní stíhání Petra Cibulky a Jiřího Štencla*, in: Informace o Chartě 77 č. 19, roč. 11 (1988), str. 12. Trestní stíhání J. Štencla bylo později zastaveno a věc překvalifikována na přestupek, zatímco stíhání P. Cibulky bylo rozšířeno o tr. čin pobuřování a nedovoleného podnikání; propuštěn byl až 21. listopadu 1989.

² Srovn. Sdělení VONS č. 830 *Ivan M. Jirous a Jiří Tichý ve vazbě*, in: Informace o Chartě 77 č. 19, roč. 11 (1988), str. 14–15. Odsouzení byli na šestnáct resp. šest měsíců vězení.

³ Srovn. Sdělení VONS č. 827 *Represe proti NMS a dalším nezávislým aktivitám*, tamtéž, str. 13.

⁴ Srovn. Sdělení VONS č. 829 *Luboš Vydra ve vazbě*, tamtéž, str. 13–14; propuštěn byl 19. 12. 1988, stíhání zastaveno v srpnu 1989; a č. 828 *Tomáš Dvořák ve vazbě*, tamtéž, str. 13; propuštěn až 3. května 1989.

⁵ Rozsáhlá „preventivní“ opatření společně připravil 2. odbor správy vyšetřování StB a 10. odbor II. S–SNB (referenti pplk. JUDr. Vladimír Dlouhý a mjr. Ing. Miroslav Chovanec). Dokument s názvem „Návrh komplexních opatření směřujících k paralyzaci nežádoucích aktivit protisocialistických sil směřujících k narušení oslav 70. výročí vzniku ČSR“ (čj. CB–00395/10–88) schválili náčelník II. správy SNB pplk. PhDr. Karel Vykypěl, náčelník SV StB pplk. JUDr. Ondřej Tomko, náčelník S–SNB hl. m. Prahy a Sčk. genmjr. JUDr. Bohumil Carda, 25. 10. 1988 I. NMV ČSSR genmjr. Ing. Alojz Lorenc, CSc., a konečně i ministr vnitra ČSSR Ing. František Kincl (také 25. 10. 1988). Úvodní informace uváděla:

„Agenturně operativními prostředky bylo zadokumentováno, že vedoucí představitelé tzv. nezávislých aktivit /Charta 77, Společenství přátel USA, Výbor na ochranu ne-

spravedlivě stíhaných, České děti/ se snaží v souladu se svými politickými cíly zneužívat probíhajícího demokratizačního procesu v naší společnosti.

Na této platformě se postupně sjednotili s cílem na svoji stranu získat občanskou veřejnost a rozhodli se, že vydají společné programové prohlášení jako manifest 'Hnutí za občanskou svobodu'.

Podle operativních poznatků se na zpracování dokumentu podíleli Rudolf BATEK, Radim PALOUŠ, Ladislav LIS, Pavel NAUMANN, Jaroslav ŠABATA a Jiří KANTŮREK. Konečnou úpravu provedl Václav HAVEL.

Toto programové prohlášení nazvané 'Demokracie pro všechny' v písemné podobě za dosud nezjištěných okolností rozmnožili, předali ke zveřejnění v zahraničí. V závěru tohoto materiálu jsou uvedeny osoby, u nichž je tento manifest k dispozici a kde je možno, jako projev souhlasu s požadavky v něm uvedenými, signovat.

Oficiálně byl tento manifest získán dne 23. 10. 1988 v Brně pracovníky KS SNB, při perlustraci Luboše ČOUPKA, který uvedl, že o existenci tohoto materiálu slyšel a vyzádal si jej u Jaroslava ŠABATY v Brně.

Svým obsahem 'Manifest' útočí na základní prvky a instituty zakotvující politickou moc dělnické třídy, vedoucí úlohu KSČ a další principiální zásady politickoprávního uspořádání ČSSR a snaží se vnést nedůvěru mezi občany ve zdárné zakončení započatých procesů a vyzývá k útokům na základní principy socialismu, čímž se zasazuje o změnu politické moci ve státě /viz příloha č. 1/.

Na základě výše uvedených skutečností se

navrhuje

1/ Ve smyslu § 160 odst. 1 tr. řádu zahájit trestní stíhání v věci pro tr. čin pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a/ tr. zákona,

a/ odborem vyšetřování StB hl. m. Prahy a SČK pro územní příslušnost a ve vztahu k osobám majícím bydliště na území ČSR,

b/ odborem vyšetřování StB hl. m. Bratislavy a Zsk pro územní příslušnost k osobám bydlícím na území SSR /z hlediska funkční GP ČSR a GP SSR/.

2/ S předchozím souhlasem dozorového prokurátora pro shora uvedené odbory vyšetřování StB ve smyslu § 76 tr. řádu zadržet a ve smyslu § 83 tr. řádu vykonat domovní prohlídky u osob, které se podílely na zpracování 'Manifestu', a osob, u nichž je k dispozici za účelem signace /viz příloha č. 4/.

Na základě výsledků domovních prohlídek, výsledeků podezřelých a dalších vyšetřovacích úkonů rozhodnout o konkrétním procesním postupu vůči těmto osobám.

3/ Tento postup realizovat ve smyslu zásad místní příslušnosti vyšetřovatelů StB dne 27. 10. 1988 v 05.00 hodin za metodické pomoci SV StB Praha.

4/ Operativními orgány II. S-SNB a S-SNB v krajích následně dne 27. 10. 1988 počínaje 06.00 hodinou:

a/ provést pohovory ve smyslu § 19 zák. č. 40/74 Sb. o SNB s osobami, které 'Manifest' již podepsaly, s cílem rozšířit oficiální poznatkovou a důkazní základnu o osobách autorů a rozšiřovatelů 'Manifestu' /viz příloha č. 2 a 3/.

b/ v odůvodněných případech uplatnit postup ve smyslu § 23 zák. č. 40/74 Sb. o SNB /viz příloha č. 2/.

Přílohy:

č. 1 – Stanovisko k manifestu tzv. Hnutí ZA OBČANSKOU SVOBODU /DEMOKRACIE PRO VŠECHNY/

č. 2 – Seznam osob k pohovorům a navržených k umístění v CZZ

č. 3 – Seznam osob k výsledkům a pohovorům

č. 4 – Seznam osob navržených k domovním prohlídkám a k zadržení

Příloha č. 1

STANOVISKO

k manifestu tzv. Hnutí ZA OBČANSKOU SVOBODU
(DEMOKRACIE PRO VŠECHNY)

Ve dnech 16. a 17. září 1988 bylo za vůdčí iniciativy exponentů CHARTY 77 usta-

veno tzv. 'Hnutí za občanskou svobodu', které sdružuje i další protiprávně vzniklé nepřátelsky zaměřené aktivity na území ČSSR (Výbor na ochranu nespravedlivě stíhaných, České děti, Společnost přátel USA apod.).

Zpracováním manifestu 'Hnutí za občanskou svobodu' nazvaného 'Demokracie pro všechny' byl vytvořen kontrarevoluční programový dokument, který vyzývá čs. občany k aktivní účasti na tomto hnutí s cílem dosáhnout radikálních změn současné společensko politické struktury ČSSR. Uvedený dokument negativisticky a tendenčně zkreslené hodnotí dosažený stav společnosti a státu za dobu 70ileté existence a obviňuje KSČ z toho, že svým vedoucím postavením, totalitním způsobem vlády a nastolením nedemokratických poměrů dovedla společnost k mravnímu a hospodářskému úpadku a ke krizi, kterou není sama schopna, ani povolána řešit. Usiluje o získání široké podpory veřejnosti pro dosažení politicko mocenských změn ve státě, při vyloučení základních principů budování socialistické společnosti. Odmitá vedoucí úlohu dělnické třídy a jejího předvoje KSČ, uplatňování vědeckého světového názoru, třídní chápání demokracie a demokratického centralismu. Demagogicky zneužívá programových cílů stanovených XVII. sjezdem KSČ a na něj navazujících dokumentů přijatých na jednotlivých zasedáních ÚV KSČ.

Obsahem znevažuje dosavadní výsledky dosažené při budování socialistické společnosti, diskredituje politickou linii KSČ a její vedoucí úlohu ve společnosti. Záměrně zkresluje situaci v jednotlivých oblastech argumentací o údajně nevyhovujícím současném státoprávním uspořádání, jeho nedemokratičnosti a neústavnosti. Prostředkem pro dosažení postupných cílů je zabezpečení maximální publicity manifestu jeho nelegálním rozmnožením a distribucí po celém území ČSSR. Současně již ve dnech 17. a 18. 10. 1988 došlo ke zveřejnění obsahu rozhlasovou stanicí HLAS AMERIKY.

Přes proklamaci, že manifest nesměruje k destabilizaci a nejistotě, je ve své podstatě jednoznačně směřován k vyvolání nedůvěry v politiku KSČ, její vedoucí úlohu v rozvoji politického a hospodářského systému naší společnosti, zejména tendenčním zveličováním chyb a nedostatků. Požadavky jsou formulovány kategoricky tak, aby z právního systému ČSSR byly odstraněny prvky a instituty zakotvující politickou moc dělnické třídy, vedoucí úlohu KSČ a ostatní principiální zásady politicko právního uspořádání ČSSR.

Manifest obsahuje 12 kapitol zaměřených k zásadním principům řízení socialistické společnosti a státu. V kapitole o demokracii útočí na principy soc. demokracie, zejména polemizuje s jejím třídním chápáním a v podstatě požaduje změnu společenského a státního zřízení v ČSSR. V další kapitole požadavkem na politický pluralismus útočí na vedoucí úlohu dělnické třídy a KSČ, oponuje vědeckému světovému názoru a napadá i činnost Národní fronty. V témže duchu je v další kapitole formulován požadavek na novou ústavu s opětovným zdůrazněním požadavku politického pluralismu, zejména vytvořením opozičních politických stran. Ve čtvrté kapitole požaduje změnu právního řádu, s příslušným omezením činnosti bezpečnostních složek a podstatným zeslabením akceschopnosti složky StB. Vyloučením prvků současné státní moci sleduje destabilizaci právního systému. V další kapitole zneužívá nedostatky při řešení problematiky ochrany životního prostředí k neobjektivní kritice hospodářského systému. Dožaduje se pluralistické ekonomiky, vytvoření paralelních struktur s preferencí soukromého vlastnictví výrobních prostředků. V témže duchu je formulována i kapitola o cestách k hospodářské prosperitě. I zde je imperativně prosazována změna politického systému ve prospěch kapitalistických zbožně výrobních vztahů, požadována úplná samostatnost výrobních podniků a jejich odtržení od státní ekonomiky a plně prosazována obnova soukromého podnikání ve výrobní, zemědělské i kulturní sféře.

V dalších kapitolách se zabývá otázkami duchovního života, náboženstvím, požaduje nezávislé odbory. Dotýká se i obranyschopnosti republiky požadavkem na krácení vojenských služeb, vytvoření náhradní služby, snížení výdajů na obranu státu a útočí na existenci vojensky organizovaných sborů dělnické třídy. Napadá federativní uspořádání ČSSR v jeho současném pojetí a nazývá jej federalizovanou totali-

tou. Na závěr znovu hovoří o totálním systému, o nutnosti překonávat pozůstatky stalinistické imperiální politiky a požaduje návrat k politice T. G. MASARYKA.

K uvažované právní kvalifikaci lze jednoznačně konstatovat, že obsah manifestu svými cíli dokumentuje nepřátelství autorů k soc. společenskému a státnímu zřízení a je v případě jeho rozšíření plně způsobilý podněcovat provádění podvratné činnosti proti společenskému a státnímu zřízení republiky.

V daném případě nelze předmětný dokument považovat za Ústavou zaručenou svobodu projevu nebo tzv. petiční právo, neboť jeho obsah přímo vyzývá široké vrstvy obyvatelstva ke kontrarevolučnímu vystoupení.

Útokem proti socialistickému charakteru republiky (čl. 1/1 Ústavy), vedoucí úloze dělnické třídy a jejímu předvoji KSČ ve společnosti (čl. 1/1 a 4 Ústavy), postavení a úloze Národní fronty v čele s KSČ (čl. 6 Ústavy), právnímu řádu soc. státu a uplatňování soc. zákonnosti (čl. 17 Ústavy), proti zásadě demokratického centralismu (čl. 18 Ústavy) a marxismu leninismu jako vědeckému světovému názoru (čl. 16/1 a čl. 24/3 Ústavy) naplňuje objektivní stránku tr. činu podvracení republiky podle § 98 tr. zákona.

Z uvedeného plyne, že každý, kdo by reprodukoval obsah předmětné písemnosti nejméně dvěma osobám a bylo prokázáno, že tak učinil z nepřátelství k soc. státnímu a společenskému zřízení republiky, dopouští se tr. činu pobuřování podle § 100 odst. 1, písm a) tr. zákona. Osoby, které by předmětný materiál rozmnožovaly, naplňují skutkovou podstatu tr. činu pobuřování podle § 100 odst. 3 písm. a) tr. zákona, a pokud by rozmnožování písemností umožňovaly nebo usnadňovaly, podle odst. 2 téhož ustanovení tr. zákona.

Příloha č. 2

CZZ * pohovory

1/ František BALABÁN	43/ Václav MALÝ
2/ Jarmila BĚLÍKOVÁ	44/ Petr PITHART
3/ Rudolf BEREZA	45/ Miloš HÁJEK
4/ Karel BĚHOVEC	46/ John BOK
5/ Josef DANISZ	47/ Jiří GRUNTORÁD
6/ Ivan DEJMAL	48/ Otakar VEVERKA
7/ Přemysl FIALKA	49/ Heřman CHROMÝ
8/ Markéta FIALKOVÁ	50/ Zdeněk INGR
9/ Vladimír HAJNÝ	51/ Jarmila STIBICOVÁ
10/ Ladislav HEJDÁNEK	52/ Jiří PAVLÍČEK
11/ Pavel BRATINKA	53/ Peter BARTOŠ
12/ Lenka HRACHOVÁ	54/ Bedřich KOUTNÝ
13/ Simona HRADÍLKOVÁ	55/ Milan JUNGSMANN
14/ Bohumír JANÁT	56/ Rutka ŠORMOVÁ
15/ Eva KANTŮRKOVÁ	57/ Jan HRUDKA
16/ Jan KOZLÍK	58/ Vladimír LÍBAL
17/ Miroslav KUSÝ	59/ Vladimír KOMÁR
18/ Jan LITOMISKÝ	60/ Jan CHUDOMEL
19/ Jaroslav MEZNÍK	61/ Ondřej ČERNÝ
20/ Dana MRTVÁ	62/ Jaromír HAVLÍČEK
21/ Michal MRTVÝ	63/ Luděk MARKS
22/ Karel PECKA	64/ Jaroslav ONDRÁK
23/ Petr PLACÁK	65/ Jaroslav MARTÍNEK
24/ Miloš REJCHRT	66/ Ladislav KOLAFA
25/ Jan RUML	67/ Stanislav PENC
26/ Jiří RUML	68/ Jáchym KAPLAN
27/ Dušan SLÁVIK	69/ Jakub KAPLAN
28/ Karel SRP	70/ Radek ZEMAN
29/ Andrej STANKOVIČ	71/ Emanuel MANDLER

30/ Jiřina ŠIKLOVÁ	72/ Bohumil DOLEŽAL
31/ Jan ŠIMSMA	73/ Michal KOBAL
32/ Olga ŠULCOVÁ	74/ Miroslav ŠTENGL
33/ Petruška ŠUSTROVÁ	75/ Jana CHRŽOVÁ
34/ Jáchym TOPOL	76/ Martin LITOMISKÝ
35/ Jan TREFULKA	77/ Jan STRÁNSKÝ
36/ Jakub TROJAN	78/ Miloš ZEMAN
37/ Miroslav TYL	79/ David NĚMEC
38/ Zdeněk URBÁNEK	80/ Václav ŽUFAN
39/ Tomáš VLASÁK	81/ Martin VĚCHET
40/ Rudolf ZEMAN	82/ Peter UHER
41/ Petr UHL	83/ Karel MRÁZEK
42/ Jan URBAN	84/ Stanislav PITAS

Příloha č. 3

	<u>Svědectvé výpovědi</u>
1/ František ADAMÍK	39/ Jiří MACHOVSKÝ
2/ Pavel BARŠA	40/ Vladimír MAŇÁK
3/ Tomáš BĚLKA	41/ Anna MARVANOVÁ
4/ Antonín BĚLOHOUBEK	42/ Jan PAYNE
5/ Irena BORŮVKOVÁ	43/ Lenka PAYNEOVÁ
6/ Jiřina ČECHOVÁ	44/ Drahůše PROBOŠTOVÁ
7/ Karel ČEJKA	45/ Lenka PROCHÁZKOVÁ
8/ Albert ČERNÝ	46/ Tomáš PŠTROS
9/ Jiří DIENSTBIER	47/ Zdeněk RÖTREKL
10/ Viktor DOBAL	48/ Anton SELECKÝ
11/ Blanka DOBEŠOVÁ	49/ Jan SHNEIDER
12/ Jan DOBROVSKÝ	50/ Jiří SKALICKÝ
13/ Martin DOHNAL	51/ František ŠAMALÍK
14/ Karel FREUND	52/ Dolores ŠAVRDOVÁ
15/ Eduard GEISLER ml.	53/ Jaroslav ŠEBESTA
16/ Jaromír GLAC	54/ Vladimír TUREK
17/ Štefan GÜRTLER	55/ Milan UHDE
18/ Ivan HOFFMAN	56/ Jitka UHDEOVÁ
19/ Marie HOLUBCOVÁ	57/ Václav UMLAUF
20/ Jiřina HRÁBKOVÁ	58/ Eduard VACEK
21/ Ludvík HRADÍLEK	59/ Ludvík VACULÍK
22/ Jana HRADÍLKOVÁ	60/ Eva VIDLÁŘOVÁ
23/ Marcela BRUNCLÍKOVÁ	61/ Josef VOHRÝZEK
24/ Jana BUCHAROVÁ	62/ Josef VYDRÁŘ
25/ Josef JABLONICKÝ	63/ Pavel VYDRÁŘ
26/ Drahoslava JANDEROVÁ	64/ Tomáš ZELENKA
27/ Milan JELÍNEK	65/ Vít ZUKAL
28/ Jarmila JOHNOVÁ	66/ Kateřina ZUKALOVÁ
29/ Milan JUNGSMANN	67/ Hana PROŠKOVÁ
30/ Petr KABEŠ	68/ Alice SVOBODOVÁ
31/ Božena KOMÁRKOVÁ	69/ Jaroslav OPAT
32/ Daniel KROUPA	70/ Karel KUČERA
33/ Jiří KŘIVSKÝ	71/ Lenka PROCHÁZKOVÁ
34/ Marie Rut KŘÍŽKOVÁ	72/ Karel ŠTINDL
35/ Bohumír KUBA	73/ Josef VOSEČEK
36/ Marie KUBOVÁ	74/ Vladimír FRISCH
37/ Ján LANGOŠ	75/ Jan LOPATKA
38/ Sergej MACHONIN	

Příloha č. 4

SEZNAM osob navržených k domovním prohlídkám a zadržení

- 1/ Václav HAVEL
- 2/ Rudolf BATĚK
- 3/ Václav BENDA
- 4/ Ján ČARNOGURSKÝ
- 5/ Tomáš HRADÍLEK
- 6/ Jiří KANTŮREK
- 7/ Ladislav LIS
- 8/ Radim PALOUŠ
- 9/ Jaroslav ŠABATA
- 10/ Jan ŠTERN
- 11/ Alexandr VONDRA
- 12/ Jan ŠABATA
- 13/ Aleš LEDERER
- 14/ Dušan SKÁLA
- 15/ Milan ŠIMEČKA
- 16/ Pavel NAUMANN
- 17/ Ivan LAMPÉR
- 18/ Miroslav KUSÝ“

Kopie strojopisu v archivu ÚDV (Příloha č. 1 in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXXI., obálka Materiály k Manifestu HOSu, č. 1. 8–11). Originál dokumentu se nachází v příloze Podkladů vyhodnocení správy SNB hl. m. Prahy a Střed. kraje k mimořádným bezpečnostním opatřením ve dnech 22. – 31. 10. 1988 (dnes sp. zn. IV/3 Vg002/90), č. 1, s. 46–58.

Hodnocení právě proběhlých „komplexních opatření“ Státní bezpečností přibliží – bohužel nikým nesignovaná – informace z 29. 10. 1988, dokončená po 4.00 hodině ranní:

„V souladu se schválenými komplexními opatřeními k paralyzaci nežádoucích aktivit protisocialistických sil směřujících k narušení oslav 70. výročí vzniku ČSR byly v rámci zahájeného trestního stíhání pro trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1, písm. a) tr. zák. v průběhu dne 27. 10. 1988 a 28. 10. 1988 do 04,00 hod. provedeny následující úkony:

Podle § 76 odst. 1 tr. řádu byli jako podezřelí zadrženi při současném provedení domovních prohlídek:

- 1) PhDr. Václav BENDA, nar. ... 1946, bytem Praha,

se k předmětu podezření odmítl vyjádřit. Při domovní prohlídce byl mezi dalšími písemnostmi CH 77 zajištěn ‚Manifest‘ s jeho vlastnoručním podpisem a podpisy dalších 14 osob.

Z dosud vyslechnutých 4 osob podepsaných na ‚Manifestu‘ pouze Vladimír RÍHA potvrdil, že ‚Manifest‘ mu k podpisu předložil BENDA ve svém bytě. Dva svědci odepřeli výpověď ve smyslu ust. § 100 odst. 2 tr. ř. a jedna osoba pouze potvrdila pravost svého podpisu.

- 2) Jiří KANTŮREK, nar. ... 1932, bytem Praha,

se k podezření odmítl vyjádřit. Proti domovní prohlídce si manželka jmenovaného podala stížnost. Při prohlídce byly zajištěny různé písemnosti. ‚Manifest‘ nalezen nebyl. Prohlídka rekreačního objektu byla negativní.

- 3) Aleš LEDERER, nar. ... 1953, bytem Praha,

uvedl pouze to, že s ‚Manifestem‘ projevil souhlas a připojil svůj podpis. Písemnost, na níž by byl podepsán, zatím není k dispozici.

Proti domovní prohlídce si LEDEREROVÁ ponechala lhůtu ke stížnosti.

Při prohlídce byly zajištěny různé písemnosti CH 77, samizdatová literatura, videokazety, velká řezačka na papír, 2 ks velkých sešivaček, obaly na xeroxový papír, tiskařské barvy, psací stroj, diskety k počítači, doklady od převodu částky 1 425,- USD na konto LEDEREROVÉ u SBČS od Jutta KITTL, Vídeň.

4) ing. arch. Pavel NAUMANN, nar. ... 1937, bytem Praha, uvedl, že se podílel na tvorbě ‚Manifestu‘. O dalších skutečnostech však odmítl vyopovídat.

Při domovní prohlídce byl zajištěn ‚Manifest‘, písemnosti CH 77, písemnosti k problematice ekologie a leták k obnově mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze.

5) PhDr. Radim PALOUŠ, nar. ... 1924, bytem Praha, uvedl, že s ‚Manifestem‘ souhlasí, podporuje jej a také jej podepsal. K dalším skutečnostem odmítá vyopovídat.

Proti domovní prohlídce si vyhradil lhůtu k možnému podání stížnosti. Prohlídky byly provedeny v bytě a v rekreačním objektu, byl zajištěn psací stroj a písemnosti CH 77. Materiály k předmětu trestního stíhání zajištěny nebyly.

6) Jan ŠTERN, nar. ... 1924, bytem Praha, uvedl, že ‚Manifest‘ podepsal, k dalšímu odmítl vyopovídat. Výtisk ‚Manifestu‘ s jeho podpisem dosud nezajištěn.

Při domovní prohlídce zajištěny 2 ks ‚Manifestu‘ a 2 ks strojem psané písemnosti ‚Československo 88‘.

7) Václav HAVEL, nar. ... 1936, bytem Praha, po předvedení ve 22.00 hod. k předmětu podezření se odmítá vyjadřovat. Uvádí pouze to, že ‚Manifest‘ zná, dle jeho mínění nezpochybňuje statoprávní uspořádání v ČSSR, nepovažuje ‚Manifest‘ za písemnost, která by mohla být posuzována jako pobuřování. Chápe jej jako účast na celonárodní diskusi k nové Ústavě, včetně námitek proti vedoucí úloze KSČ a nedostatečnému garantování občanských práv. I kdyby mu byla účast na přípravě ‚Manifestu‘ prokázána, podezření z pobuřování bude odmítat, neboť Ústava zaručuje občanům právo vyjadřovat se k situaci a předkládat návrhy na její zlepšení.

Při provedení domovní prohlídky v bydlíšti a v rekreačním objektu si manželka HAVLA stížnost nepodala, ponechala si však zákonnou lhůtu.

V bydlíšti byly zajištěny 3 ks výtisků ‚Manifestu‘, jeden s vlastnoručním podpisem HAVLA, písemnost ‚Oslovení manifestace 28. 10.‘, písemnosti CH 77, písemnosti k přípravě symposia ‚Československo 88‘, prohlášení výboru pro založení ‚Sdružení T. G. MASARYKA‘ a slavnostní prohlášení přípravného výboru ‚Masarykovy společnosti k 70. výročí ČSR‘ a další, 500 ATS, 530 DM, videokazety, doklady o příjmech Václava HAVLA ve výši přes 200 000 TK.

Při domovní prohlídce rekreačního objektu v obci Vlčice, ..., okr. Trutnov, byly zajištěny písemnosti vztahující se k činnosti HAVLA v CH 77, přípravném výboru ‚Československo 88‘, podkladový materiál k ‚Manifestu – Demokracie pro všechny‘, koncept projevu k připravované manifestaci 28. 10. 1988 s výzvou k občanům, filmy do kamery, osobní počítač zn. IBM 515 X s paměťovou jednotkou a tiskárnou, diskety k počítači, doklady k převodu TK na konto HAVLA (1984 – 30 000 TK, 1987–20 000 TK).

8) PhDr. Jaroslav ŠABATA, nar. ... 1927, bytem Brno, uvedl, že je signatářem ‚Manifestu‘ a zná jeho obsah, k dalším skutečnostem se odmítá vyjadřovat.

Při domovní prohlídce v trvalém bydlíšti, mimo dalších materiálů, byly zajištěny různé písemnosti vztahující se k ‚Manifestu‘ Demokracie pro všechny, z nichž je patrné, že se podílel na jeho konečném znění. Byl zajištěn dopis, z něhož vyplývá, že zaslal zřejmě Milanu UHDEMU původní text prohlášení od Rudolfa BATTĚKA. Prohlídka rekreačního objektu negativní.

Lékař Ú SNV MS Brno dle sdělení k 16.00 hod. dne 27. 10. 1988 odmítl převzít jmenovaného do zadržení vzhledem k dřívějšímu infarktu a angině pectoris.

Svědék Luboš ČOUPEK uvedl, že ‚Manifest‘ získal od Jaroslava ŠABATY, svědek Radomír MALÝ ‚Manifest‘ údajně obdržel poštou. Proti DP si podal stížnost, s tím, že nesouhlasí s trestněprávní kvalifikací ve vztahu k obsahu ‚Manifestu‘.

9) Jan ŠABATA, nar. ... 1952, bytem Brno, k předmětu podezření se odmítá vyjádřit s tím, že vedené trestní stíhání je výsledkem

chybné interpretace čs. právních norem nejvyšší právní síly, především Ústavy. Domovní prohlídka byla negativní.

10) Dušan SKÁLA, nar. ... 1954, bytem Brno, se k předmětu podezření nevyjádřil. Při domovní prohlídce byly zajištěny písemnosti, které nemají k předmětu řízení vztah a jsou využitelné v jiných trestních věcech.

Za přítomnosti jmenovaného prováděna další domovní prohlídka v rekreačním objektu, její výsledek není dosud znám.

11) ing. Tomáš HRADÍLEK, nar. ... 1945, bytem Lipník n. B., okr. Přerov, se k podezření odmítl vyjádřit s tím, že trestní stíhání je nezákonné. Se stejným zdůvodněním si podal stížnost i proti domovní prohlídce.

Při prohlídce v místě bydliště bylo zajištěno 5 ks ‚Manifestu‘, Informační bulletin Československo-polské solidarity, červenec 88, 7 ks kopií strojopisu s názvem ‚Stanovy společnosti přátel USA‘, 2 ks textu nadepsaný ‚Slovo k nezávislé manifestaci 28. října‘ vydané SPUSA, 7 ks smutečních stuh s nápisem ‚Nezapomeneme – signatáři CH 77‘ a ‚Nezapomeneme – SPUSA‘.

Svědék Karel BÍNOVEC uvedl, že HRADÍLEK jej informoval o existenci ‚Manifestu‘, tento mu přečetl, a i když měl on sám námitky k některým formulacím, dal souhlas k tomu, aby jej HRADÍLEK pod tento dokument podepsal. HRADÍLKEM přislíbený výtisk ‚Manifestu‘ dosud neobdržel.

Svědék Vladislav DRAJSATL (zadržen pro vylepování letáků s textem, že SPUSA vyzývá k manifestaci v Praze) uvedl, že HRADÍLEK mu předal nejméně 67 ks těchto letáků s tím, aby je rozšiřoval či vylepil.

12) JUDr. Jan ČARNOGURSKÝ, nar. ... 1944, bytem Bratislava, se k ‚Manifestu‘ odmítá vyjádřit.

Při domovní prohlídce byl zajištěn 1 ks ‚Manifestu‘ o počtu 11 listů a 1 ks ‚Manifestu‘ o počtu 7 listů.

13) PhDr. Miloslav KUSÝ, CSc., nar. ... 1931, bytem Bratislava, uvedl, že dostal ‚Manifest‘ z Čech, jméno odesílatele odmítl uvést, že však vyslovil souhlas, aby pod ‚Manifestem‘ bylo uvedeno jeho jméno, i když měl několik poznámek k některým formulacím. Konečný text se dozvěděl z vysílání Hlasu Ameriky. Spoluautorství popřel, nerozšiřoval jej, souhlasí však s obsahem, a aniž by ho podepsal, souhlasil s uveřejněním svého jména pod textem.

Vydal pracovní fotokopii ‚Manifestu‘ ještě před počítáním domovní prohlídky.

Při prohlídce byly zajištěny obálky nasvědčující písemnému styku s Libuší ŠILHAVOU a Jiřím RUMLEM, nalezena písemnost ‚Výzva k veřejnosti‘ pěti zemí – SSSR, PLR, BLR, MLR, NDR, Lidové noviny, více výtisků ‚FRAGMENT K 1/88‘, písemný elaborát ‚První přestavbová zkušenost‘ a další písemnosti.

14) PhDr. Milan ŠIMEČKA, nar. ... 1930, bytem Bratislava, se k ‚Manifestu‘ odmítl vyjádřit.

Při domovní prohlídce byl zajištěn 1 ks ‚Manifestu‘, 5 ks Lidových novin, 17 ks výběru ze Svědectví, pozvánka pro jmenovaného a jeho manželku na ZÚ USA do Prahy a v rekreačním objektu byl nalezen opět výtisk ‚FRAGMENT K 1/88‘.

V souladu se stanoveným postupem nebyl splněn záměr dne 27. 10. 1988 ve smyslu § 76/1 tr. ř. zadržet:

ing. Rudolf BATTĚK, nar. ... 1924, bytem Praha

Ivan LAMPĚR, nar. ... 1957, bytem Praha

Ladislav LIS, nar. ... 1926, bytem Praha

RNDr. Alexandr VONDRA, nar. ... 1961, bytem Praha.

Domovní prohlídky však byly ve známých bydlíštích těchto osob vykonány, a to s tímto výsledkem:

Ivan LAMPĚR

Prohlídka provedena v trvalém bydlíšti za přítomnosti bývalé manželky, která uvedla, že jmenovaný se již asi 1 měsíc na této adrese nezdržuje. Při prohlídce zajištěny materiály CH 77, konkrétně INFORMACE č. 11, 10 a další písemnosti. Manifest nenalezen.

RNDr. Alexandr VONDRA

Prohlídka provedena v bytě bývalé manželky v Praze 2, ..., kde byly zajištěny písemnosti CH 77. Manifest nezajištěn.

V trvalém bydlišti VONDRY v Praze 5, ..., u Ludvíka HRADÍLKA zjištěno, že jmenovaný VONDRA se na této adrese nezdržuje a nebydlí zde asi od dubna 1988. Ludvík HRADÍLEK vydal písemnosti VONDRY, které se tam ještě nacházely, konkrétně LISTY, písemnosti CH 77. V rekreačním objektu otce bývalé manželky VONDRY, na okr. Kutná Hora, dosud neprovedena.

Ladislav LIS

Prohlídka provedena v přechodném bydlišti v Praze 8, ..., za přítomnosti tchyně KOROUSOVÉ, která si proti prohlídce podala stížnost. Před zahájením prohlídky bránila vstupu, dveře byly otevřeny násilím přítomným technikem. Během toho KOROUSOVÁ spustila z okna kufr, v němž byly později nalezeny samizdatové písemnosti, doklady o složení 800 TK od firmy SVEN PERSON, kopie ‚Manifestu‘ a další písemnosti. Při prohlídce zajištěn psací stroj.

Prohlídka provedena i v rekreačním objektu v obci Peklo – Sosnová, ..., okr. Česká Lípa, za přítomnosti sestry jmenovaného Boženy LISOVÉ, kde rovněž muselo být důrazně upozornění k dosažení vstupu do objektu. Jmenovaná odpírala vstup do objektu a do důrazného poučení odmítala uzavřít 4 volně pobíhající psy, kteří ohrožovali příslušníky vykonávající úkon.

Při prohlídce tohoto objektu byly zajištěny písemnosti CH 77, VONS, Svědectví, Listy, Reportér, Lidové noviny, elektrický psací stroj Consul, rukopis textu ‚K 28. 10. – Hnutí občanů za svobodu‘ a doklady na převod TK ve výši asi 3 000,- na jména LISOVÁ a KOROUSOVÁ od firmy SVEN PERSON a firmy ALIMEX.

ing. Rudolf BATŤEK

Prohlídka provedena v době od 21,45 dne 27. 10. do 03,15 hod. 28. 10. 1988 za přítomnosti syna. Při domovní prohlídce zajištěno větší množství písemností z let 1987 a 1988, videokazety a kufríkový psací stroj. Písemnosti související s tvorbou ‚Manifestu – Demokracie pro všechny‘, ani žádný výtisk tohoto dokumentu nebyly nalezeny. Letáky k 28. 10. rovněž nebyly nalezeny.

V souvislosti s prováděnými opatřeními pracovníky II. S SNB byl předveden

RNDr. Miroslav ŠTENGL, nar. ... 1956, bytem Praha,

kteří při podání vysvětlení podle § 19 zák. č. 40/74 uvedl, že je ochoten dobrovolně vydat písemnosti týkající se ‚Demokratické iniciativy‘. Po vyzvání podle § 78 tr. řádu vydal vyšetřovateli StB amatérsky zhotovený rozmnožovací přístroj, 52 ks čistých rozmnožovacích blan, psací stroj zn. Olympia a větší množství písemností ‚Demokratické iniciativy‘ a dopisy osob, které s programem této aktivity vyslovily souhlas.

Po předchozím souhlasu Mě P v Praze byl dne 27. 10. 1988 zadržen ve 13,00 hod. ve smyslu § 76 tr. ř.

Při výslechu uvedl, že společně s dalšími zakládajícími členy DI zkoncipoval programový dokument ‚Hnutí DI‘ č. 1, který rozeslal na adresu známých. V říjnu 1988 spolu se zakládajícími členy vypracovali ‚Prohlášení DI k 28. 10. 1988‘ s provoláním, aby se občané dostavili na manifestaci 28. 10. 1988 na Václavské nám. v Praze, sám pak ve větším množství tento dokument rozmnožoval. Dále pak zkoncipovali a rozmnožili další materiály ve větší míře v návaznosti na předešlé písemnosti.

Svědectví byla vyslechnuta Eva ŠTOLBOVÁ, která se písemně k tomuto hnutí přihlásila. Dopis odeslala na adresu Karla STEINGLA, bytem Praha 2, ..., který její písemný souhlas předal RNDr. ŠTENGLŮVI.

Další osoby nebyly dosud za účelem svědeckého výslechu dostiženy.

V návaznosti na opatření prováděná II. S SNB byla ve smyslu § 78 tr. ř. vyzvána k vydání věcí důležitých pro trestní řízení

PhDr. Jiřina ŠIKLOVÁ, CSc., nar. ... 1935 v Praze, bytem Praha 1, ...,

kteřá mimo dalších písemností vydala 30 ks letáků s názvem ‚Československé nezávislé aktivity oznamují‘.

Při svědeckém výslechu sice odepřela ve smyslu § 100 odst. 2 tr. ř. svoji výpověď,

avšak k samotným letákům uvedla, že je našla v bytě asi před týdnem, snad je převzala její matka. Popřela, že by nějaké rozdala.

V závěru výslechu poukázala na to, že z bytu jí byly odebrány ještě nějaké další písemnosti a materiály, než které byly specifikovány v protokolu o vydání věci sepsaném vyšetřovatelem. Opětovnou kontrolou vydaných materiálů bylo zjištěno, že nad rámec v protokole specifikovaných materiálů bylo operativními pracovníky do zapůjčeného přenosového obalu uloženo dalších 8 položek písemností. V tomto směru byl protokol o vydání věci doplněn za přítomnosti PhDr. ŠIKLOVÉ a předána jí kopie doplněného protokolu.

O konkrétním procesním postupu vůči již zadrženým osobám bude rozhodnuto v průběhu dne 28. 10. 1988, nejpozději do 17,00 hod., dle výsledků dalších vyšetřovacích úkonů a v návaznosti na výsledky vyhodnocení materiálů zajištěných při domovních prohlídkách.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XX, č. 1. 1901–1909.

Krátce poté (30. října 1988) zpracoval odbor vyšetřování StB S–SNB hl. m. Prahy a Sčk. „Plán vyšetřování v trestní věci vedené pro tr. čin pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a) tr. zák. (tvorba, rozmnožení a rozšíření tzv. manifestu ‚Hnutí za občanskou svobodu‘)“ (čj. VS/ČVS–0757/88), který schválili náčelník správy vyšetřování StB pplk. JUDr. Ondřej TOMKO a II. správy SNB pplk. PhDr. Karel VYKYPĚL:

„Situační:

V souladu s návrhem na řešení a paralyzaci nežádoucích aktivit protisocialistických sil směřujících k narušení oslav 70. výročí vzniku ČSR bylo v uvedené věci zahájeno tr. stíhání pro tr. čin pobuřování podle § 100/1a) tr. zák. a v době od 27. 10. 1988 byli jako podezřelí zadrženi:

- 1/ PhDr. Václav BENDA,
- 2/ Jiří KANTŮREK,
- 3/ Aleš LEDERER,
- 4/ ing. arch. Pavel NAUMANN,
- 5/ PhDr. Radim PALOÚŠ,
- 6/ Jan ŠTERN,
- 7/ Václav HAVEL,
- 8/ RNDr. Miroslav ŠTENGL,
- 9/ PhDr. Jaroslav ŠABATA,
- 10/ Jan ŠABATA,
- 11/ Dušan SKÁLA,
- 12/ ing. Tomáš HRADÍLEK.

V souladu se stanoveným plánem se nepodařilo zadržet následující osoby: ing. Rudolf BATTĚK, Ivan LAMPĚR, Ladislav LIS a RNDr. Alexandr VONDRA.

V bytech shora uvedených osob (zadržených i těch, které jsou na pohybu) a na jiných místech byly provedeny domovní prohlídky s cílem zajistit procesními úkony důkazy o osobním podílu těchto osob na stíhané trestné činnosti.

Z celkového vyhodnocení dosavadních výsledků vyšetřování byl učiněn závěr, že za dosavadního důkazního stavu nelze proti jmenovaným úspěšně vést trestní stíhání. Proto byly zadržené osoby v zákonné lhůtě 48 hod. propuštěny. Pokud se týká osob, které se nepodařilo ve stanoveném termínu zastihnout a zadržet, je zastáván v souladu s celkovými výsledky vyšetřování názor, že s výjimkou Ladislava LIŠE a ing. Rudolfa BATTĚKA nelze již RNDr. Alexandra VONDRU a Ivana LAMPĚRA zadržet jako podezřelé, neboť provedenými domovními prohlídkami, výsledky svědků, ani jinými procesními úkony nebyly získány důkazy, které by dokumentovaly nebo rozšiřovaly původní podezření.

Cíle dalšího vyšetřování

1/ Nezbytnými procesními úkony objasnit a dokumentovat vznik, rozmnožování a rozšiřování tzv. manifestu ‚Hnutí za občanskou svobodu‘, aby mohlo být rozhodnuto o merituu věci;

2/ objasnit, zda existence tzv. manifestu je v příčinné souvislosti s organizováním a konáním demonstrace dne 28. 10. 1988 v Praze;

3/ prohloubit důkazní stav k

Václavu HAVLOVI,
Rudolfu BATTĚKOVÍ, *Pha*
Jaroslavu ŠABATOVI,
Václavu BENDOVI, *Pha*
Ladislavu LISOVI,
Milanu ŠIMEČKOVI

tak, aby mohli být vzati k trestní odpovědnosti;

4/ z důvodů obecného zájmu odejmout zajištěné závadové písemnosti a rozmnožovací techniku formou zabránění za podmínek ust. § 73 tr. zák. Ostatní věci, které nemají tento charakter, vrátit oprávněným osobám. Pokud bude vedeno trestní stíhání proti konkrétním osobám, vytrdit zajištěné věci za účelem rozhodnutí o jejich propadnutí ve smyslu ust. § 55 tr. zák.

Plánovaná opatření

1/ Analyzovat dosud soustředěné materiály a poznatky a stanovit okruh osob, včetně jejich ustanovení, které bude nutno vyslechnout jako svědky.

T: 4. 11. 1988

O: ss. Kováčik (z DP), Bežuch (z výsledků)

(ustanovení svědků provést v součinnosti s II. S-SNB a S StB Praha)

– *Provedeno, svědci byli ustanoveni. Mimo uvedený okruh byly ustanoveny i osoby, zadržené dne 28. 10. 88 v Praze, Brně, Ostravě.*

2/ Provést výslechy svědků, kteří vyplnou z analýzy provedené v bodu 1/.

T: do 25. 11. 1988

O: s. Bežuch

– *Provedeno ve stanoveném termínu.*

3/ Provést výslechy svědků z řad osob, které byly po zadržení propuštěny – pokud nebude proti nim vzneseno obvinění.

T: do 25. 11. 1988

O: s. Bežuch

– *Vyslechnut, se záměrem ve výsledku pokračovat podle důkazní situace.*

4/ Analyzovat výsledky AOR, které se bezprostředně vztahují k tvorbě, rozmnožování a rozšiřování tzv. manifestu, včetně jeho předání do ciziny ke zveřejnění ve sdělovacích prostředcích. Výsledky analýzy předat vyšetřovateli StB za účelem provedení výslechů svědků, popř. jiných úkonů.

T: 2. 11. 1988

O: II. S SNB, S StB Praha

– *Provedeno, výsledky analýzy viz informaci pro MV ČSSR. Jsou zahrnuty do plánu výslechu [?].*

5/ V případě osob ing. Rudolfa BATTĚKA a Ladislava LISE zintenzivnit pátrání ke zjištění jejich pobytu a zajistit jejich předvedení vyšetřovateli StB.

T: průběžný

O: II. S SNB (LIS)

S StB Praha (BATTĚK)

– *Splněno, BATTĚK a LIS byli zadrženi jako podezřelí § 76 tr. a vyslechnuti.*

6/ Realizovat zadržení a výslech podezřelých uvedených v bodu 5/.

T: průběžný

O: ss. Pelc, Heřmanský

– “ – viz bod 5)

7/ Vytrdit materiály zajištěné při domovních prohlídkách a materiály vydané, které se vztahují k tzv. manifestu.

T: 4. 11. 1988

O: s. Kováčik

– *Vytríděné písemnost + [?] materiál byly dány na písmoznaleckou expertizu.*

8/ Vytríděný materiál z bodu 7/ předložit ke znaleckému zkoumání za účelem

a) zjištění obsahu počítačových pamětí a jejich vyvolání,
 b) porovnání počítačových sjetin s výtisky tzv. manifestu, které byly zajištěny v průběhu vyšetřování, a provést individuální identifikaci tiskárenské techniky,

Vyžádáno: 28. 10. 88

c) provedení individuální identifikace ručního a strojového písma,

Vyžádáno: 11. 11. 1988

d) provedení lustrace v evidencích TEP.

Vyžádáno: 28. 10. 1988

T: do 11. 11. 1988 – *splněno v dohodnutém termínu.*

O: s. Kováčik

9/ Zadokumentovat fakt, že tzv. manifest byl vysílán ve vysílání zahraničního rozhlasu, popř. jinak publikován a v jakém rozsahu.

T: 4. 11. 1988

O: s. Kováčik

– *splněno v termínu.*

10/ Vytríděné věci, které bezprostředně nesouvisí se stíhaným skutkem, vrátit, pokud jich nebude třeba pro další trestní řízení nebo nepřipadá v úvahu jejich zabránění či propadnutí.

T: 25. 11. 1988

O: s. Kováčik

– *vyčkat na výsledky písmoznal. expertízy, pak dohodnout najednou.*

11/ Sumarizovat věci (písemnosti), ohledně kterých bude z důvodu obecného zájmu podán návrh na zabránění (včetně návrhu a příslušných seznamů).

T: 2. 12. 1988

O: s. Kováčik

29. 11. 88 – *orientačně provedeno. Vyčkat expertíz.*

12/ V případě trestního stíhání konkrétních osob sumarizovat věci (písemnosti), u nichž připadá v úvahu návrh na propadnutí.

T: průběžný

O: s. Kováčik

29. 11. 88 – *viz bod 11)*

13/ Podle výsledků vyšetřování průběžně hodnotit otázku důkazního stavu proti konkrétním osobám z hlediska možnosti vznesení obvinění, popř. rozhodnout o druhu meritorního rozhodnutí.

T: průběžný

O: s. Pazderka

28. 11. 88 – HAVEL, BATTĚK, Jar. ŠABATA, HRADÍLEK – *důkazy na § 100/1 a), resp. § 48/1, 2, písm. b).*

– *Ostatní podezřelí 0. Další hodnocení srovnej s výsledky expertíz.*

14/ V souladu se schváleným návrhem na realizaci postupně rozhodovat o vyloučení trestních věcí k samostatnému projednání v případech osob, kterým bylo anebo bude vzneseno obvinění vyšetřovatelem OVŠ StB Brno a Ostrava.

T: průběžný

O: s. Koudelka

5.11.88 – *Předběžné výsledky důkazního stavu Jar. ŠABATA, HRADÍLEK projednány. Dohodnut postup podle § 23/1 tr. ř.*

Plán vyšetřování bude průběžně doplňován o další nezbytné úkony podle průběhu a výsledků vyšetřování.

Náčelník odboru vyšetřování StB:

pplk. Jaroslav Spura

Spura

*1 ad bod 3) – *Ustanovit a vyslechnout svědky z řad osob, kterým byl Manifest předložen k podpisu a které odmítly podepsat*

T: 23. 11. 88

O: – BEŽUCH OVŠ

– II/10,11; S StB 2 b)

– Ustanovit a vyslechnout účastníky nepovolené manifestace 28. 10. 88 v Praze, kteří potvrdí příčinnou souvislost mezi účastí na této demonstraci a existencí manifestu, případně jednání konkrétních osob

T: 23. 11. 88

O: – Bežuch OVŠ

– II/10,11; S StB 2b)

– Ustanovit a vyslechnout svědky, kteří napsali protest do čs. hromadných sdělovacích prostředků

T: 23. 11. 88

O: Bežuch OVŠ

– Splněno, výsledek negativní.

*2 ad bod 9) Provéřít způsob, jakým byl manifest odeslán do ciziny.

T: 11. 11. 88

O: – 2. odb. SV (?) StB

– II/10

– splněno, způsob odeslání nezjištěn.

Kopie dne 5. 12. 89 jako nepotřebné skartovány.“

Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XXXI., obálka Materiály k Manifestu HOSu, č. 1. 2–7.

⁶ Srovn. Sdělení VONS č. 839 *Preventivní represe v souvislosti s 28. říjnem*, in: *Informace o Chartě 77* č. 19, roč. 11 (1988), str. 18–19.

⁷ Srovn. Sdělení VONS č. 825 *Trestní stíhání Petra Cibulky a Jiřího Štencla*, tamtéž, str. 12.

⁸ D. Skála byl zadržen 27. 10. 1988. Srovn. Sdělení VONS č. 835 *Další vývoj v trestní věci proti P. Cibulkovi a spol.*, tamtéž, str. 16. Dne 22. 12. 1988 byl propuštěn z vazby a později odsouzen k podmíněnému trestu.

⁹ Srovn. Sdělení VONS č. 840 *Trestní postihy za účast na manifestaci 28. 10. 1988*, tamtéž, str. 19–20, a dále č. 875 *Další postihy za účast na manifestaci 28. 10. 1988*, in: *Informace o Chartě 77* č. 1, roč. 12 (1989).

¹⁰ Srovn. *Dne 29. 10. 1988 se měla uskutečnit...*, in: *Informace o Chartě 77* č. 19, roč. 11 (1988), str. 9.

Dokument 21

1988, 20. prosince, Praha. – Vyhodnocení bezpečnostních opatření v období výročí 28. října 1988 pro předsednictvo ÚV KSČ.

[...] ^a

PŘÍSNĚ TAJNÉ!

Výtisk číslo: 34

Počet listů: 11

PŘEDSEDNICTVO
ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU
KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA

K bodu: Vyhodnocení průběhu bezpečnostních opatření k zabezpečení klidu a veřejného pořádku a návrh ke zkvalitnění řídicí, mobilní a technické připravenosti orgánů SNB k likvidaci protispolečenských vystoupení

Předkládá se v souladu
s usnesením PÚV KSČ ze dne
4. 11. 1988.

Příloha I
Návrh usnesení

Příloha II
Stanovisko oddělení ÚV KSČ

Příloha III
Vyhodnocení...

Příloha IV
Předběžné požadavky na materiálně
technické zabezpečení předložených
návrhů

Předkládá:
s. M. Štěpán
s. F. Kincl
Č. j.: OV-00112/A-88 [...] ^b
V Praze dne 20. prosince 1988

[...] ^c

Příloha III

Vyhodnocení

průběhu bezpečnostních opatření k zabezpečení klidu a veřejného pořádku a návrh opatření ke zkvalitnění řídicí, mobilní a technické připravenosti orgánů SNB k likvidaci protispolečenských vystoupení

Vnitřní nepřítel za aktivní podpory zahraničních ideodiverzních

centrál neustále zvyšuje svoji aktivitu k narušování socialismu v ČSSR. Cílevědomě se snaží o vytváření společenského neklidu a podkopávání důvěry v politiku KSČ a socialistického státu v období komplexní přestavby společenského a hospodářského mechanismu. V posledním období jde o přímou konfrontaci se státními orgány.

K pokusům o otevřená protispolečenská vystoupení jsou především využívána významná výročí a vnitropolitické události.

Podvratné akce jsou koordinovány a podílí se na nich především nepřátelské skupiny „Charta 77“, „České děti“, „Spolek přátel USA“ a „Nezávislé mírové sdružení“. Řada společných prohlášení je dávana k dispozici západním sdělovacím prostředkům a informace o připravovaných akcích jsou rozsáhle šířeny jejich ideodiverzními prostředky. S cílem podchycení zájmu co nejširší veřejnosti nepřátelská propaganda umně využívá problémy a nedostatky v hospodářství a společnosti. Tyto prvky se v plné šíři projeví při přípravě protispolečenského vystoupení dne 28. října 1988 v hl. m. Praze.

Při přípravě a vlastní realizaci bezpečnostních opatření na Václavském a Staroměstském náměstí bylo postupováno podle předem zpracovaných typových plánů. Celkově bylo nasazeno 1 985 příslušníků SNB s 10 vodními stříkačkami, 4 obrněnými transportéry, 7 eskortními vozidly, 3 nákladními vozidly s pískem spolu s příslušnou dokumentací a spojovací technikou.

Vyhodnocení dosud prováděných bezpečnostních opatření k likvidaci hromadných protispolečenských vystoupení ukazuje na dílčí nedostatky v řízení sil a prostředků SNB a jejich efektivním nasazování a na málo účinný postih protispolečenských elementů, zejména:

- v důsledku organizačních nedostatků neměl řídicí štáb potřebné množství objektivních, bezprostředních informací o vývoji bezpečnostní situace v místě protispolečenského vystoupení, což se promítlo v účinnosti řízení pořádkových sil;
- k zajištění osob podle § 23 zákona o SNB byly po vzájemné dohodě s ministerstvem spravedlnosti využívány prostory věznice Ruzyně, určené k vazebním účelům; podle stanoviska správy nápravné výchovy nelze tuto osvědčenou a z hlediska kapacitních možností jedinou možnost umístění zadržovaných osob nadále uplatňovat;
- možnost následného účinného postihu osob za aktivitu při protispolečenském vystoupení ovlivnil nedostatek použitelné dokumentace. V důsledku toho zůstala většina účastníků vystoupení v anonymitě, což podněcuje jejich další protispolečenskou činnost.

S ohledem na zkušenosti z PLR byla realizována preventivní opatření k zamezení možného nelegálního vstupu tzv. černých vysílačů do rozhlasového a televizního vysílání a k zamezení možného zneužití vysílačů Čs. rozhlasu a Čs. televize. Realizaci těchto opatření ovlivnila nedostatečná technická vybavenost útvarů SNB prostředky k vyhledávání a zaměřování vysílání, uskutečňovaného v pásmu velmi krátkých vln. Rovněž možnosti ČSLA jsou nevyhovující, proto bylo využito spe-

ciální služby ministerstva Státní bezpečnosti NDR, které zapůjčilo svůj mobilní komplex. Z vyhodnocení provedených opatření vyplývá, že pro zajištění radiové ochrany velkých měst nemáme vytvořeny potřebné technické podmínky.

Při bezpečnostních opatřeních v hl. m. Praze je nejsložitějším problémem vlastní zásah pořádkových jednotek, zejména na Václavském náměstí. Při postupu podle zpracovaných typových plánů se projeví dílčí problémy. Bude proto nezbytné tyto plány přehodnotit a aktualizovat. Více je třeba promýšlet vlastní taktiku zásahu, počínaje účinnými zpravodajskými a operativními opatřeními až po rozhodnutí o počtu, způsobu a čase nasazení sil a prostředků. Větší důraz je třeba položit na praktickou přípravu příslušníků SNB, nasazovaných do jednotlivých skupin. Vývoj situace na Václavském náměstí ukázal, že pouhá přítomnost pořádkových hlídek VB nepostačuje k zabránění hromadnému protispolečenskému vystoupení. Nezbytně nutná je jejich soustavná aktivní činnost při kontrole osob a rozptylování skupinek tak, aby nemohlo dojít ke shromažďování většího počtu osob, včetně pasivně přihlízejících.

Ukázalo se také, že z bezpečnostního hlediska je racionální a účinné uzavřít zájmové prostory v předstihu. To se potvrdilo již 29. října a také 26. listopadu t. r.¹ Tento postup však nelze obecně aplikovat, neboť vyvolává řadu problémů v turistickém ruchu, dopravě, návštěvnosti kulturních zařízení apod., ale i negativní reagence našich občanů a cizinců. Obdobný vliv má i úprava provozního režimu metra /vlaků nestaví ve stanici Muzeum, příp. Můstek/.

Mezi kontrolovanými a předvedenými osobami byla část takových, které nemají bezprostřední /pracovní nebo rodinné/ vazby na Prahu, ale ani přímé kontakty na členy tzv. nezávislých iniciativ. Tato skutečnost plně podporuje opodstatněnost přijímat preventivní opatření celostátně i nutnost včas získávat a vyhodnocovat informace o přípravě protispolečenských vystoupení. Do popředí vystupuje požadavek co nejtěsnější součinnosti a koordinace mezi oběma složkami SNB a všech územních útvarů SNB. Jen na základě včasných a kvalitních informací je možné připravit účinná bezpečnostní opatření.

Je zřejmé, že organizátoři protispolečenských akcí jednájí stále promyšleněji. Situování akcí do prostoru Václavského a Staroměstského náměstí je záměrné. Využívají velké frekvence osob k vytváření kulisy a zdánlivě vysokého počtu přímých účastníků. Používají i konfrontační prvky, např. pokusy zneužít malých dětí a tělesně postižených osob se zjevným propagandistickým záměrem dokumentovat „tvrdý postup“ státních orgánů.²

X X X

Usnesením vlády ČSSR číslo 180/1969 byly zřízeny Pohotovostní útvary Veřejné bezpečnosti /PP VB ČSR a PÚ VB SSR/. Jednotlivé organizační celky těchto útvarů /čety, roty, prapory/ procvičují pod jednotným velením zákroky proti hromadným protispolečenským vy-

stoupením. Pro případné použití je například u PP VB ČSR v pohotovosti 1 prapor /cca 350 příslušníků/, který je určen i pro plnění dalších úkolů podle vzorových typových plánů /výron škodlivin ve Spolaně Neratovice, zákrok proti teroristickým skupinám v prostoru letiště, uzávěra Prahy apod./ a dalších mimořádných událostí na celém území ČSR.

K plnění úkolů, které není možno zajistit běžným výkonem služby, je v resortu FMV vypracován sedmistupňový systém mimořádných bezpečnostních opatření a bezpečnostních akcí, upravený příslušnými resortními normami. Je odstupňován podle závažnosti vývoje bezpečnostní situace na teritoriu; vyšší stupně mimořádných bezpečnostních opatření počítají již se součinností s ČSLA a Lidovými milicemi. Tento systém se osvědčuje, vyhovuje současným potřebám a není třeba jej zásadně měnit.

Rostoucí potřeba posilovat bezpečnostní opatření zejména na území hl. m. Prahy, vyžaduje zvýšit akceschopnost Pohotovostního pluku VB ČSR. Možným řešením je zvýšení počtu branců povolávaných k náhradní vojenské službě a přípravě u pluku minimálně o 50 % v jedné etapě, tj. celkem 200 branců.

Pohotovostní útvary v současné době disponují technikou, která je již v řadě případů zastaralá /kolové obrněné transportéry/ nebo je jí nedostatek /cisternové automobilové stříkačky, vrhače granátů, účinná osvětlovací technika apod./. Doplnění potřebné techniky je také jedním z předpokladů rychlého, důrazného a účinného zákroku pořádkových jednotek.

Navrhované řešení vychází z předností stávajících pohotovostních útvarů, zejména dobré secvičenosti pořádkových jednotek, připravenosti velitelského sestavu a potřebného týlového zabezpečení. Proto je také z hlediska finančních a materiálních nákladů nejméně náročné.

K posílení pořádkových jednotek lze využít také příslušníky školních pohotovostních oddílů, které zřizují ve své kompetenci náčelníci krajských správ SNB a náčelník správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, dále posluchače denního studia resortních škol /jako zálohy ministra vnitra ČSSR/ a také příslušníky pořádkových jednotek, které zřizují náčelníci jednotlivých územních útvarů /okresních a městských správ SNB/. U těchto jednotek však bude nezbytné zabezpečit plánovitou praktickou přípravu k nasazení a vybavit je potřebnými prostředky a technikou.

Vzhledem k dosavadním zkušenostem je odůvodněný požadavek posílit Pohotovostní pluk VB ČSR o 200 branců. Takovéto řešení má následující výhody:

- na území hl. m. Prahy by byla posílena jednotka připravená k rychlému nasazení na zákroky pod jednotným velením;
- výcvik a výuka těchto příslušníků by se z převážné části realizoval ve stávajícím zařízení PP VB ČSR a bylo by zároveň využito i stávajícího velitelského a pedagogického sestavu;

- napomohlo by i postupnému naplňování neobsazených a uvolňovaných tabulkových míst ve výkonu služby v hl. m. Praze.

Realizace této varianty řešení předpokládá:

- a/ změnu usnesení vlády ČSSR č. 180 ze dne 23. 6. 1969, zvýšení stanoveného limitu na vojáky náhradní služby určené pro PP VB ČSR o 200 míst ročně /tzn. o 100 v každém nástupním termínu/;
- b/ zajištění finančních prostředků na materiální krytí:
  - výstroje a výzbroje příslušníků,
  - dopravních prostředků,
  - technických prostředků,
  - dalších souvisejících výdajů;
- c/ úpravu, popřípadě rozšíření stavebně ubytovacích a stravovacích kapacit PP VB ČSR;
- d/ posílení velitelského, pedagogického stavu, pracovníků týlového zabezpečení cca o 40 tabulkových míst.

Příloha IV

Předběžné požadavky na materiálně technické zabezpečení předložených návrhů

Posílení pohotovostního pluku VB ČSR o 200 příslušníků a dovybavení operativních útvarů technikou potřebnou k likvidaci a dokumentaci hromadných protispolečenských vystoupení si vyžádá náklady na:

- základní výstroj a výzbroj pro 200 příslušníků PP ČSR a 40 příslušníků stálého stavu,
- speciální výzbroj a výstroj příslušníků /ochranné štíty a vesty, přilby apod./,
- doplnění spec. výstroje o ochranné vesty k ochraně horní části těla při zákroku /dovoz z PLR/,
- automobilní a ženíjní technika /vodní děla, eskortní vozidla, OT apod./,
- speciální materiál /např. skupinové vrhače slzných granátů, osvětlovací soupravy/.

Na likvidaci a dokumentování hromadných protispolečenských vystoupení a zajišťování úkolů v rámci mimořádných bezpečnostních opatření v hl. m. Praze se podílejí další útvary Sboru národní bezpečnosti, které je nutné rovněž vybavit potřebnou technikou, např.:

- televizními kamerami pro stabilní kontrolu vytypovaných míst,
- operativními magnetofony s automatickým vypínáním,
- videokamerami s vestavěným magnetofonem,
- kompaktními fotoaparáty typu Polaroid,
- dalšími prostředky záznamové a přenosové techniky /např. videoteknikou k pořizování fotografií z televizního záznamu, speciálními směrovými dálkovými mikrofony, radiostanicemi/.

Potřebné finanční náklady spojené s realizací navrhovaných opatření se na úrovni resortů MV specifikují.

*A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XV., obálka 2, č. l. 45–53. – Kopie strojo-
písu.*

- ^a Podle dalších dokumentů stejného typu /informace pro PÚV KSČ/ a podoby xerov-
kové kopie, kterou máme k dispozici, se dá předpokládat, že v originálu bylo vlevo
nahore na 1. stránce ještě „FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA“.
- ^b Vpravo na stránce připsáno rukou: „Rozdělovník, Výtisk č. 1 – 32 – PÚV KSČ viz [?],
33 – dokumentace, 34 – pro domo, 35 – –“, [?], 28/12“ (podpis nečitelný); přes konec
přípisu razítko „ZNICENO“.
- ^c Přílohu I a II neuvádíme.

¹ Dne 28. listopadu 1988 postoupil náčelník S-SNB Praha genmjr. Carda ministroví
vnitřní Kinclovi a vedoucímu tajemníkovi OV KSČ Jaroslavu Bánskému pod čj. KS-
0682/01–88 v několika přílohách „Informaci o průběhu bezpečnostního opatření
SOCHA dne 26. listopadu 1988“:

„Při demonstraci dne 21. 8. 1988 vyzval člen vedení nelegálního Nezávislého míro-
vého sdružení (NMS) Tomáš DVOŘÁK k pořádání diskusních shromáždění v prostoru
Václavského náměstí, vždy na poslední sobotu v měsíci. Stejně jako v měsíci září
a říjnu, byly i v průběhu listopadu získány ověřené informace, že členové Nezávislého
mírového sdružení (NMS) chtějí toto nepovolené diskusní shromáždění zorganizovat
dne 26. 11. 1988.

Vzhledem k tomu, že hlavní organizátoři NMS DVOŘÁK, VYDRA a MARVANOVÁ
jsou od svého říjnového protispolečenského vystoupení vazebně stíháni, stali se
hlavními organizátory nežádoucího sročení dne 26. 11. 1988 členové NMS Jana
PETROVÁ a Ondřej ČERNÝ, kteří i přes neochotu ostatních členů vedení NMS vybízí
příslušníky CH-77 i ostatních iniciativ alespoň k fyzické přítomnosti na Václavském
náměstí v inkriminovanou dobu. Ke splnění svého úkolu narušit veřejný pořádek
a dokumentovat případné zákroky příslušníků SNB mají PETROVÁ a ČERNÝ
v úmyslu zneužít případnou přítomnost mladých lidí a zvědavců. Stejně jako v září
a říjnu, i tentokrát informovaly o této nepovolené akci západní sdělovací prostředky
(Hlas Ameriky, Svobodná Evropa) a vyzývaly naše občany k účasti na ní.

Na základě těchto informací, se souhlasem I. náměstka MV ČSSR, vyhlásil ná-
čelník S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje na den 26. 11. 1988 bezpečnostní
opatření SOCHA.

V úzké součinnosti s II. S SNB, PP VB ČSR, vojsky MV, vedením MPO, orgány ONV
Praha I a NVP hl. m. Prahy a PS VB přijala S SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje
opatření ke znemožnění jakéhokoliv pokusu konání nepovoleného shromáždění na
teritoriu Prahy (Václavské a Staroměstské náměstí).

Dne 25. 11. 1988 byly orgány II. S SNB a S StB Praha provedeny preventivní
pohovory podle § 19 zák. č. 40/74 Sb. o SNB s 15ti představiteli NMS i s představiteli
dalších nelegálních struktur. Při těchto pohovorech bylo jim vysloveno varování s cí-
lem odradit je od připravované akce dne 26. 11. 1988. Současně s vysloveným va-
rováním podle § 29 zák. č. 40/74 Sb. o SNB byl těmto osobám vyhlášen zákaz vstupu
na Václavské a Staroměstské náměstí dne 26. 11. 1988 v době od 10.00 do 22.00
hod. Byli upozorněni, že dne 20. 10. 1988 nabyla platnost vyhláška NVP, týkající se
zásady ochrany památek v Praze, která v prostoru centra Prahy povoluje akce pouze
takového druhu, které jsou organizovány Národní frontou při slavnostních a výjimeč-
ných příležitostech.

Dalších 7 osob, které byly vytypovány k preventivním pohovorům, nebyly zastíženy
na své ani na žádné z dalších známých adres (např. ONDRÁK, STANKOVIČ, ZUFAN).

V průběhu dne 26. 11. 1988 bylo prováděno střežení 7 představitelů v místě jejich bydliště, nebo v zaměstnání s cílem zamezit jejich účasti na nepovoleném shromáždění (PLACÁK, VEVERKA, ŠMÍD, PAVLÍČEK).

Všech 15 osob vzalo vyslovení varování na vědomí, 9 z nich však odmítlo podepsat zápis o výpovědi. PLACÁK uvedl, že toto varování nehodlá respektovat, ale na Václavském náměstí v inkriminované době nebyl viděn.

Bezpečnostní opatření SOCHA bylo zahájeno dne 26. 11. 1988 ve 13.00 hod. K zamezení nepovoleného shromáždění bylo vyčleněno 1 143 příslušníků SNB včetně příslušníků II. S SNB (33), PP VB ČSR (450 příslušníků) a vojsk MV (42) a 60 členů PS VB. Akce se dále zúčastnilo 6 pracovníků ONV Praha 1, 13 funkcionářů SSM a 18 důchodců, bývalých příslušníků SNB, s úkolem působit v davu společně s příslušníky, jako členové vlivových skupin.

Na skrytých záložních stanovištích byly připraveny dopravní prostředky, eskortní vozidla a vodní stříkače. Byly použity spojovací prostředky a záznamová technika včetně videozařízení. Magnetofony použity nebyly.

Od 13.00 hod. byl prováděn zesílený výkon pořádkové služby v celém centru Prahy. Na Václavském a Staroměstském náměstí byl nepřetržitě prováděn operativní průzkum pracovníky StB a zvýšená perlustrační činnost pořádkové služby VB.

Od 13.00 – 15.00 hod. byl v prostoru Václavského náměstí mírně zvýšený sobotní provoz, odpovídající předvánočnímu období s prodlouženou prodejní dobou do 18.00 hod. Ve 14.15 hod. byly zphotoveny zálohy. Kolem 15.00 hod. se v horní části Václavského náměstí a na rampě před Národním muzeem začaly vytvářet menší hloučky občanů. V 15.03 hod. byla nasazena uzavěrová skupina č. 1 k vyklizení rampy před Národním muzeem. Dále byly uzavřeny chodníky na úrovni Domu potravin a na protější straně u Domu koberců. Současně byla uzavřena i stanice metra Muzeum a po dohodě s DP hl. m. Prahy touto stanicí projížděly vlaky metra bez zastavení až do odvolání (cca 25 minut).

U uzavěry u Domu koberců se během několika minut soustředilo asi 200 občanů cca v 15.15 hod. Po zjištění, že se jedná o občany, kteří přijeli do Prahy za nákupy, bylo jim vysvětleno, proč se přijalo toto opatření, a po menších skupinkách byli propuštěni. Během 10ti minut již žádné vážnější problémy u této a i u další uzavěry v prostoru Domu potravin nebyly.

Souběžně s těmito opatřeními zesílily svoji činnost operativní a perlustrační skupiny s cílem kontrolovat, dokumentovat negativní činnost a rozptylovat hloučkující se občany.

V 15.10 hod. byla v bezprostřední blízkosti sochy sv. Václava zadržena skupina 4 osob, které provokovaly kolemjdoucí občany k účasti na diskusi. Na pokyn příslušníků SNB k zachování klidu a opuštění prostoru nereagovaly.

Perlustraci těchto osob bylo zjištěno, že se jedná o:

Jana CHUDOMELA, nar. ... 1967, bytem Praha 3, ..., jde o představitele zakázaného NMS, který byl již několikrát zadržen při podobných akcích jako jeden z organizátorů protispolečenských vystoupení.

Příslušníci SNB CHUDOMELA předvedli na MO VB Václavské nám. pro neuposlechnutí výzvy orgánů VB a vyhledavatelem VB mu bylo sděleno podezření z přechinu proti veřejnému pořádku dle § 6 a zák. č. 150/69 Sb. a byl propuštěn. Spisový materiál byl postoupen na Obvodní prokuraturu Prahy 1.

Tomáše TVAROCHA, nar. ... 1963, bytem České Budějovice, ..., přech. bytem Praha 1, ..., zaměstnán FOK Praha, stoupenec NMS. Rovněž i on byl zjištěn jako účastník několika nedovolených shromáždění.

Jmenovaný je od 15. 11. 1988 bez pracovního poměru. Naposledy pracoval jako klavírista u Symfonického orchestru FOK Prahy. TVAROCH při perlustraci a zejména při předvádění kladl odpor příslušníkům VB. Jeho činnost byla zadokumentována několika svědeckými výpověďmi. Byl zadržen dle § 76 odst. 2, tr. řádu a vzneseno mu obvinění pro podezření z tr. činu útoku na veřejného činitele a dán do vazby, věznice Ruzyně, z důvodů § 67 odst. b, c tr. řádu a jeho materiál postoupen na oddělení vyšetřování Městské prokuratury Praha z pokynu městského prokurátora.

Jaroslava KOLAFU, nar. ... 1962, bytem Praha 4 – Chodov, ..., zaměstnán Středočeské plynárny, U plynárny 4, jako technik, nevoják, ženatý, dosud netrestán.

Jmenovaný je známý přívrženec Johna Lennona a patří mezi organizátory nepovoleného spolku tzv. 'Umění za mír'.

Byl předveden pro neuposlechnutí výzvy orgánů SNB na MO VB Václavské náměstí, kde byla zadokumentována jeho činnost a vyhledavatelem VB mu bylo sděleno podezření z přechinu proti veřejnému pořádku dle § 6 a zák. č. 150/69 Sb. a poté byl propuštěn. Spisový materiál byl postoupen na Obvodní prokuraturu pro Prahu 1. Aleše VALENTU, nar. ... 1964, bytem Chlumeck nad Cidlinou, ..., zaměstnán jako referent Muzea v Hradci Královém, svobodný.

Jmenovaný byl předveden pro neuposlechnutí výzvy orgánů SNB na MO VB Václavské náměstí a zde po zadokumentování jeho negativní činnosti mu bylo vyhledavatelem VB sděleno podezření z přechinu proti veřejnému pořádku dle § 6 a zák. č. 150/69 Sb. a poté byl propuštěn. Jeho přítomnost byla též zjištěna na Václavském náměstí dne 28. 10. 1988. Spisový materiál byl postoupen na Obvodní prokuraturu Prahy 1.

Při zadržení a provedení bezpečnostní prohlídky byly u Tomáše TVAROCHA zajištěny 2 písemné materiály závadového charakteru (viz příloha).

V 15.35 hod. byli hloučkující se občané rozptýleni a na Václavském náměstí zajištěn a udržován klid a veřejný pořádek.

V 15.40 hod. byl v prostoru uzávěry u Domu Koberců zadržen Svatopluk HOREČKA, nar. ... 1965, bytem Praha 5, ..., zaměstnán ČFVU Praha 1, Národní tř., jako uklízeč, české národnosti, branec, svobodný, který byl zjištěn již jako účastník nepovolených shromáždění ve dnech 24. 9. a 28. 10. 1988.

Jmenovaný neuposlechl výzvy příslušníků SNB k zachování klidu a pořádku, proto byl předveden na MO VB Václavské náměstí, kde po zadokumentování jeho činnosti mu bylo vyhledavatelem VB sděleno podezření z přechinu proti veřejnému pořádku podle § 6 a zák. č. 150/69 Sb., poté byl propuštěn. Spisový materiál byl postoupen na Obvodní prokuraturu pro Prahu 1.

Dále byli předvedeni:

Bedřich TĚŠÍNSKÝ, nar. ... 1961, trv. bytem Praha 2, ..., zaměstnán jako dělník Novinářské závody Mir, Praha 1, Václavské nám. č. 15, svobodný, netrestán.

Jmenovaný na příslušníky VB vykřikoval 'to jste Češi', 'jděte do prdele', 'to není žádná demokracie'. Jeho předvedení na MO VB Václavské náměstí bylo v 18.30 hod., zde byl vyslechnut a vyšetřovatelem VB mu bylo sděleno podezření z tr. činu urážky veřejného činitele podle § 156 odst. 2 tr. zák. a poté byl propuštěn. Spisový materiál byl postoupen na oddělení vyšetřování Městské prokuratury Praha.

Jiří ČECH, nar. ... 1959, Most, bytem Praha 10, ..., české národnosti, ženatý, zaměstnán jako vedoucí prodejny Potraviny 043–10, Praha 10, Na groši. Byl rovněž perlustrován dne 21. 8. a 28. 10. 1988.

Jmenovaný ve své povědi uvádí, že dne 26. 11. 1988 v 15.00 hod. přišel k soše sv. Václava, kde hodil 1 karafiát s trikolorou, a to proto, že chtěl uctít patrona české země. A dodal, že toto učinil z politických důvodů, protože nesouhlasí s politikou KSČ. Dále uvedl, že přesně nevěděl, že dojde na Václavském nám. k shromáždění, a to jak předpokládal, protože je poslední sobota v měsíci, a že příště přijde znovu. Na závěr výpovědi prohlásil, že nesouhlasí s nařízením ONV Praha 1 o zákazu shromáždění v centru města a že nebere na vědomí, že při účasti by se vystavoval v nebezpečí podle zákona.

K jmenovanému je prováděna další dokumentace a podle jejího výsledku bude k němu přijato další opatření.

Jiří KLIMEŠ, nar. ... 1963 Kaplice, okr. Český Krumlov, bytem Blatná, zaměstnán jako dělník Jihočeské tiskárny, záv. Č. Budějovice, podnik 07 Blatná, ženatý.

K jeho osobě nebyly získány další poznatky, jen byl z něho cítit alkohol, přiznal, že vypil 3 piva a několik dvoudecí vína. Jelikož se u něho nezjistilo provokační jednání (jen sledoval události), byl po výsledku napomenut a propuštěn. O jeho předvedení byl informován operační důstojník OS SNB Strakonice, který sdělil, že jmenovaní není v jejich pátrání a o jeho zadržení nežádají.

Celkem bylo předvedeno 8 osob, z nichž 2 vzneseno obvinění z podezření tr. činu urážky veřejného činitele (TVAROCH, TĚŠÍNSKÝ).

4 osobám bylo vzneseno vyhledavatelem VB podezření z přečinu (HOREČKA, CHU-
DOMEL, KOLAFA a VALENTA), u 1 osoby napomenutí (KLIMEŠ) a u ČECHA zhod-
nocena jeho výpověď a dán pokyn k prověření a zadokumentování doslova jeho pro-
vokativního jednání a postojů.

Bezpečnostní opatření, prováděné souběžně na Staroměstském náměstí, pěší zóně, Národní třídě, mostu 1. máje, Karlova mostu a Mánesova mostu, proběhlo po celou dobu bez narušení klidu a veřejného pořádku.

V průběhu bezpečnostního opatření bylo v prostoru Václavského náměstí perlu-
strováno celkem 261 osob, které svým zjevem a chováním budily pozornost, a 8
cizích státních příslušníků (2 NSR, 4 NDR, 1 PLR a 1 SSSR), jedná se o tyto cizí stát.
příslušníky:

- 1/ MEISNER Stefan, nar. 8. 2. 1961, NSR st. příslušník,
  - 2/ SOMMER Peter Dietmar, nar. 15. 5. 1959, NSR st. příslušník,
  - 3/ VOJACZEK Mariuzs, nar. 11. 7. 1966, PLR st. příslušník,
  - 4/ POSTNIKOV Vladimír Alexandrovič, nar. 18. 3. 1949, st. příslušník SSSR,
  - 5/ HÖHNE Heiko, nar. 8. 6. 1965, NDR st. příslušník,
  - 6/ HANSMAN Bernd Eberhard, nar. 19. 9. 1959, NDR st. příslušník,
  - 7/ REICHELT Michal, nar. 6. 8. 1970, NDR st. příslušník,
  - 8/ WIEDEMANN Dirk, nar. 17. 6. 1969, NDR st. příslušník.
- (Uvedení vizívy cizinci v mikropočítači S StB Praha neprocházejí).

Zhodnocení 261 osob – viz příloha.

Nadále se pokračuje ve vyhodnocení získané dokumentace (video, foto, vytěžování
evidencí a pod.).

Speciální prostředky jsou zaměřeny na podchycení reakce zájmového prostředí na
provedení bezpečnostní opatření.

Seznamy předvedených a perlustrovaných osob po zpřesnění budou opět předány
NVP hl. m. Prahy k jejich opatření.

Příloha č. 2 ...

Podle trvalého bydliště bylo:

Praha	152 osob
Středočeský kraj	31 osob
Severočeský kraj	13 osob
Západočeský kraj	15 osob
Jihočeský kraj	7 osob
Východočeský kraj	10 osob
Jihomoravský kraj	11 osob
Severomoravský kraj	12 osob
Středoslovenský kraj	4 osoby
Východoslovenský kraj	4 osoby
Západoslovenský kraj	2 osoby

Z hlediska věku bylo:

do 18 let	86 osob
18 – 25 let	73 osob
26 – 30 let	35 osob
31 – 35 let	36 osob
nad 35 let	31 osob

Z hlediska sociálního postavení bylo:

12 vysokoškolských studentů (7x ČVUT, 2x VŠE, 1x VŠZ, 1x MFF UK, 1x PedF UK/

- 27 středoškoláků
- 40 učňů
- 4 úředníci
- 7 techniků
- 33 příslušníků inteligence
- 125 dělníků – 69 průmysl
- 49 služby
- 7 zemědělství

[?] důchodců

[?] bez pracovního poměru

[?] ostatní

[?] perlustrovaných vysokoškoláků:

- 1/ ČUCHNA Martin, nar. ... 1965, bytem Praha 3, ..., MFF UK Praha,
- 2/ HORÁK Martin, nar. ... 1966, bytem Praha 4, ..., VŠE Praha,
- 3/ JAHODA Tomáš, nar. ... 1963, bytem Neratovice, ..., Vysoká škola zemědělská Praha,
- 4/ LHOTÁK Daniel, nar. ... 1969, bytem Praha 8, ..., ČVUT Praha,
- 5/ PORÍZKA Aleš, nar. ... 1968, bytem Ostrava, ..., ČVUT, fakulta strojní Praha,
- 6/ RADOLÍMSKÝ Petr, nar. ... 1968, bytem Praha 10, ..., ČVUT,
- 7/ ŠKORPÍK Pavel, nar. ... 1969, bytem Praha 5, ..., VŠE Praha,
- 8/ [?]AČ Maroš, nar. ... 1966, bytem Bratislava, ..., ČVUT,
- 9/ VYLEŤAL Jan, nar. ... 1966, bytem Brandýs nad Orlicí, ČVUT,
- 10/ ZEMÁNEK Lubor, nar. ... 1965, bytem Praha 4, ..., pedagogická fakulta UK Praha,

k uvedeným osobám se nenacházejí ve fondu mikropočítače S StB Pha žádné poznatky,

- 11/ FRANEK Antonín, nar. ... 1968, bytem Neředín, ..., okr. Olomouc, ČVUT, fakulta strojní, podle evidence v mikropočítači S StB Praha byl předveden již 21. 8. 1988,
- 12/ KINCL Roman, nar. ... 1965, bytem Praha 4, Libuš, ..., ČVUT, podle evidence v mikropočítači S StB Praha byl perlustrován 21. 8. 1988.

Příloha č. 3 ...

Z celkového počtu 261 čs. státních občanů, perlustrovaných v průběhu BO na Václavském náměstí dne 26. 11. 1988, se u 24 osob zjistila jejich účast na protispolečenských vystoupeních a nebo jiném negativním jednání. Jedná se o tyto osoby:

BLATNÝ Daniel, nar. ... 1969, bytem Praha 1, ..., učeň SOU Praha 3, Husovo nám.

V únoru 1988 se jmenovaným proveden pohovor 2b odborem S StB Praha z důvodů jeho účasti na srazu k výročí úmrtí J. Lenona v roce 1987 na Kampě.

FRINT Martin, nar. ... 1963, bytem Praha 7, ..., zaměstnán AVU Praha 7.

Se jmenovaným byl 5. 9. 1988 proveden O StB Mělník preventivní pohovor k jeho stykům na osoby z CH-77 a tzv. Svobodné umělce. Poslední sobotu v říjnu (29. 10. 88) byl kontrolován příslušníky VB a propuštěn bez jakéhokoliv opatření.

HÖGER Martin, nar. ... 1962, bytem Praha 6, ..., zaměstnán Metrostav Praha 7, Dělnická.

Jmenovaný byl dne 29. 10. 88 kontrolován a předveden na MO VB a poté bez dalšího opatření propuštěn.

HORKÝ František, nar. ... 1955, bytem Praha 5, ..., zaměstnán OPBH Praha 5.

Jmenovaný byl dne 28. 10. 88 předveden na MO VB a vyhledavatelem VB mu bylo sděleno podezření z přečinu proti veřejnému pořádku podle § 6 a zák. č. 150/69 Sb. Dne 26. 11. 88 byla opět zjištěna jeho přítomnost na Václavském náměstí.

HANZL Vladimír, nar. ... 1951, bytem Praha 4, ..., svobodné povolání.

Jmenovaný byl dne 29. 10. 88 perlustrován na Václavském nám., rovněž i jeho přítomnost byla zjištěna dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez jakéhokoliv opatření.

H... P..., nar. ... 1963, bytem Praha 4, ..., inval. důchodce.

V září 1986 byl jmenovaný kontrolován hlídkou OS SNB Praha 4 a nalezena u něho brožura ‚Výbor z kratších textů‘, jejichž autorem je Manuel Levinas. H... se léčí na schizofrenii a je inval. důchodce. Dne 26. 11. 88 byla zjištěna jeho přítomnost na Václavském nám. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

KLEPAL Martin, nar. ... 1970, bytem Praha 6, ..., zaměstnán ČKD Praha 9.

Jmenovaný byl perlustrován dne 28. 10. 88 a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

KARÁSEK Viktor, nar. ... 1952, bytem Praha 10, ..., zaměstnán Výzkumný a vývojový úsek maltoviny a ostinocementu Praha 4 – Nusle.

Jmenovaný byl kontrolován dne 29. 10. 88 a jeho přítomnost byla rovněž zjištěna na Václavském nám. dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

KOMÁREK Tomáš, nar. ... 1966, bytem Praha 5, ..., zaměstnán Pražské energetické závody.

Jmenovaný byl kontrolován dne 29. 10. 88 a rovněž jeho přítomnost byla zjištěna i dne 26. 11. 88 na Václavském náměstí. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

KUTÍLEK Milan, nar. ... 1957, bytem Praha 2, ..., zaměstnán Úklid, podnik hl. m. Prahy, Dlouhá 16.

Jmenovaný byl dne 29. 10. 88 kontrolován a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

MALÝ Jakub, nar. ... 1972, bytem Praha 8, ..., student gymnázia Lidových milicí 19, Praha 9.

Jmenovaný byl kontrolován dne 29. 10. 88 a jeho přítomnost na Václavské nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

OLENIČ Ivan, nar. ... 1940, bytem Praha 5, ..., zaměstnán ředitelství poštovní přepravy.

Jmenovaný byl kontrolován dne 28. 10. 88 a rovněž jeho přítomnost byla zjištěna na Václavském nám. dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

PLECITÝ Michal, nar. ... 1945, bytem Praha 1, ..., zaměstnán KÚNZ Praha 2, U nemocnice 1.

Jmenovaný byl kontrolován dne 28. 10. 88 a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

PLESNÍK Petr, nar. ... 1967, bytem Praha 2, ..., zaměstnán Dopravní závod spojů Praha.

Jmenovaný byl kontrolován dne 28. 10. 88 a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

Š... M..., nar. ... 1955, bytem Praha 3, ..., zaměstnán výzkumný ústav.

Na základě provedené dokumentace S StB Praha je orgány VB stíhán pro přečin rozkrádání majetku v soc. vlastnictví, kterého se dopustil tím, že odcizil benzin. bloky na 60 l. Jmenovaný byl kontrolován na Václavském nám. dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

THEUER Jan, nar. ... 1967, bytem Praha 3, ..., zaměstnán Stavodílo Praha 2, Mánesova 53.

Jmenovaný byl kontrolován dne 29. 10. 88 a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

TREJBAL Jaroslav, nar. ... 1971, bytem Kutná Hora, ..., zaměstnán Figera Kolín.

K jmenovanému provádí prověrku O StB Kolín pro podezření z propagace fašismu. Jmenovaný byl dne 26. 11. 88 kontrolován na Václavském nám. Bez dalšího opatření byl propuštěn.

PECKA Jiří, nar. ... 1955, bytem Jílové u Prahy, okr. Praha–záp., ..., zaměstnán ČSD žst. Jílové.

K jmenovanému bylo v květnu 1985 provedeno preventivní opatření u zaměstnavatele z důvodů jeho návštěv na ZÚ USA a NSR v Praze a že navazuje kontakty s čs. emigrací v NSR. Opatření k jeho osobě bylo prováděno z toho důvodu, že pracuje v blízkosti objektu ČSLA – ZD. Jmenovaný byl kontrolován dne 26. 11. 88 na Václavském nám. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

BALÁN Miroslav, nar. ... 1969, bytem Kutná Hora, ..., přech. bytem Praha 10, ..., zaměstnán Inženýrské a průmyslové stavby Praha.

Jmenovaný byl dne 21. 8. 88 perlustrován a dne 26. 11. 88 byla zjištěna jeho přítomnost na Václavském nám. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

CIHELKA Miloš, nar. ... 1969, bytem Jilemnice, ..., zaměstnán Technické služby Jilemnice.

Jmenovaný byl kontrolován dne 21. 8. 88 a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

HODAN Martin, nar. ... 1973, bytem Horní Slavkov, okr. Sokolov, ..., student gymnázia Lidových milicí, Praha 9.

Jmenovaný byl kontrolován dne 29. 10. 88 a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

LEIBL Zdeněk, nar. ... 1956, bytem Ústí nad Labem, ..., zaměstnán Kovošrot Ostrava, závod Hr. Králové.

Jmenovaný byl kontrolován dne 28. 10. 88 a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

ŠIMEK Daniel, nar. ... 1970, bytem Pardubice, ..., zaměstnán Mír – novinářské závody.

Jmenovaný byl kontrolován dne 21. 8. 88 a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.

TOMÁŠEK Jindřich, nar. ... 1962, bytem Chomutov, ..., zaměstnán ESSM Tušimice.

Jmenovaný byl kontrolován dne 28. 10. 88 a jeho přítomnost na Václavském nám. byla zjištěna i dne 26. 11. 88. Byl propuštěn bez dalšího opatření.“

Poslední přílohou se stala kopie prázdného petičního archu NMS ve věci úlev základní vojenské služby, „zajištěna přísluš. SNB při osobní prohlídce u Tomáše TVAROCHA dne 26. 11. 1988“. Další výtisky uvedené informace byly určeny Jirečkovi, Lorencovi, Novákovi, Štěpánovi, Hamanovi, Horčíkovi, Zajíčkoví, Vykypělovi, Načeradskému a Chmelíčkovi. Kopie strojopisu in: A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XVIII, č. 1. 1453-1469.

² Zpracovatelé informace opomněli zmínit akci „Lennon“. Z podkladů pražského MV SSM, především konceptu „Politicko organizačního zabezpečení akce ‚Lennon 1988‘“,

zpracovalo 30. listopadu 1988 2. oddělení 2b odboru S–StB Praha „PLÁN operativního zajištění akce LENNON 1988 v Praze 1“:

„Samotný plán operativního zajištění akce LENNON 1988, která se každoročně koná dne 8. 12. v prostoru Kampy v Praze 1, bude rozdělen do dvou etap: I. preventivní opatření v období před konáním akce Lennon, II. vlastní opatření k zajištění klidu a pořádku dne 8. 12. 1988.

I.

Organizace operativního zajištění vychází v letošním roce ze skutečnosti, že nad uvedenou akcí převzal patronát Městský výbor SSM, který společně s ÚV SSM bude hlavním garantem hladkého průběhu 8. výročí úmrtí J. W. Lennona. Ze strany SSM bude vyvíjena snaha nenásilnou formou vstoupit do shromáždění osob, které se na Kampě sejdou, s cílem eliminovat protispolečenské jevy a řídit dění na Kampě. K realizaci tohoto záměru byla ustavena pracovní skupina ve složení: ss. KYSELÝ (tajemník MV SSM), VELEK (prac. odd. PA MV SSM), FREY (prac. OZČ ÚV SSM), CHLÍBEC (PKS). Tato pracovní skupina požádala o součinnost PKS, které se začalo na akci Lennon 88 aktivně podílet. Dne 30. 11. 1988 v 11.00 hod. byla uskutečněna porada, na které byli přítomni členové MV SSM, ÚV SSM, MV, PKS. Byla také provedena následná obhlídka místa, kde dochází každoročně dne 8. 12. ke sročení osob. Předběžně byla stanovena forma a průběh hudební produkce, při které bude snaha nenásilně vstupovat mezi osoby, které se zde sejdou pomocí zvukové techniky. Bude snaha o vytvoření poetické atmosféry, ve které by každý verbální projev působil násilně a měl by být negativně hodnocen i účastníky akce.

Předložený program sestavený štábem MV SSM na den 8. 12. 1988 (varianta A):
16.00 – reprodukováná hudba (produkce Beatles)

cca 17.00 – vystoupení folkového zpěváka V. MERTY
 (1 vstupní píseň na neformální zahájení)
 recitace moderátora M. KOVAŘÍKA (výbor z básníků generace J. W. Lennona)
 V. MERTA – recitál
 M. KOVAŘÍK – recitace
 vystoupení hudební skupiny CK Vocál

cca 18.30 – závěr celé produkce – M. KOVAŘÍK (případné puštění svíček po Vltavě)
 Celý program bude moderován M. KOVAŘÍKEM, který má rozsáhlé zkušenosti v práci s davem (uvádí festivaly PORTA).

– do současné doby bylo provedeno v rámci akce Lennon 88 9 preventivních pohovorů (Horákovský Petr, Tlaskal Jiří, Vais Jiří, Klička Václav, Jurček Břetislav, Künzel Jiří, Šebl Václav, Odvárka Martin, Jančařík Evžen)

– do 7. 12. 1988 bude provedeno dalších cca 10 preventivních pohovorů s osobami, které aktivně vystupují při organizování srazů na Kampě. Pohovory budou dále zaměřeny na reagentce přípravy akce a na osoby, které v minulých letech byly autory letáčků, a na osoby, které prováděly fotodokumentaci

Termín: do 7. 12. 1988

– do akce bude využita stávající agenturní síť ke zjišťování reagentce na výše uvedené akci a agentura, která má možnosti pronikat mezi bývalé účastníky srazu a organizátory

Termín: průběžně

– zajistit aktivní agenturně operativní kontrolu bývalých organizátorů srazů na Kampě, autory letáčkových a protispolečenských vystoupení. Jedná se především o objekty rozpracovávaných akcí ŽLUVA, LHÁŘ

Termín: průběžně

5. 12. – 8. 12. 1988

– zajistit odluku objektů akcí OTA, SATAN

Termín: 8. 12. 1988

– na II. S–SNB, 11. odb., bude zpracován samostatný plán k úkolování agentury z jiných krajů ČSSR a zájmových objektů ZÚ KS (Francie, Anglie, USA)

– bude prováděna perlustrace závadových a zájmových osob v místech, kde dochází k jejich koncentraci. Jedná se především o restaurace Na Klamovce Praha 5, U českého lva Praha 4, U Jirásků Praha 2

Termín: 5. 12. – 7. 12. 1989

– zajistit přes MS VB Praha odklonění dopravy a zákaz parkování v Hroznové ulici na den 8. 12. 1988

Termín: do 7. 12. 1988

– organizační štáb MV SSM bude informován o průběhu návštěvy F. MITTERRANDA v Praze a o jeho pobytu na ZÚ Francie dne 8. 12. 1988

Termín: do 6. 12. 1988

Zodpovídá: ZN 2. odd., 2b odb.

Technická opatření:

– ověřit rozsah a možnosti využití stacionární kamery umístěné v ulici Hroznová

Termín: do 2. 12. 1988

– na spojovacím odboru ověřit možnost využití video kamery pro noční vidění

Termín: do 2. 12. 1988

– upřesnit možnosti využití opěrného bodu v budově TJ Tesla Žižkov, Velkopřevorské nám. č. 6 (jedná se o určení stanoviště pro umístění technických prostředků v budově)

Termín: do 6. 12. 1988

II.

– nasazené síly a prostředky dne 8. 12. 1988 v prostoru Kamy v Praze 1: 10 operativních pracovníků II. S–SNB, 30 operativních pracovníků Správa StB Praha

– organizační štáb MV SSM bude dne 8. 12. 1988 umístěn v klubu SSM RUBÍN, kde bude také provedeno od 14.00 hod. rozdělení pro členy pořadatelské služby

- nad vytypovanými 'lennonovci' budou OP provádět během celé produkce dne 8. 12. určitý dozor, aby nedošlo z jejich strany ke zneužití pořadatelské činnosti
- dne 8. 12. bude v blízkých restauračních zařízeních kolem zájmového prostoru prováděna kontrola podávání alkoholických nápojů
- zabezpečit dne 8. 12. uzavření restaurace Na Kampě.

Do 8. 12. 1988 budou probíhat každodenní součinnostní porady se štábem MV SSM, kde bude dle potřeby řešena momentální operativní situace.“

Plán doporučil zástupce náčelníka 2. odd. 2b odboru kpt. Václav Hruška, souhlasili náčelník 2b odboru mjr. JUDr. Josef Bahník i zástupce náčelníka S-StB pplk. JUDr. J. Bytčánek a konečně schválil jej i náčelník správy StB Praha plk. JUDr. Antonín Chmelíček. Oficiálně všechny podklady postoupil Bezpečnosti 2. 12. 1988 předseda pražského MV SSM Josef Mráz zároveň s žádostí „o pomoc při zachování pořádku“ na pořádané akci (šlo o „Návrh MV SSM na preventivní opatření SNB“, usnesení sekretariátu MV KSC beroucí na vědomí „informaci o přístupu MV SSM“ a konečně samotný dokument „Přístup MV SSM k letošnímu výročí zavraždění Johna Lennona“). Kopie strojopisu in: T 8/91, A. Lorenc a spol., sv. XVIII, č. 1. 1478-1495 (Sběrný arch k čj. 698/01-88).

Ke dni 9. 12. 1988 zpracovala Cardova krajská správa pod čj. 698/01-88 zprávu nazvanou „INFORMACE o průběhu bezpečnostního opatření k výročí zavraždění J. LENNONA dne 8. 12. 1988 v Praze 1, na Kampě“ pro ministra vnitra:

„Na základě požadavku MV SSM bylo dne 8. 12. 1988 provedeno v prostoru Kamy v Praze 1 bezpečnostní opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku při vzpomínkové kulturní akci pořádané MV SSM u příležitosti výročí zavraždění J. LENNONA. MV SSM zajistil kulturní program (reprodukovaná hudba, vystoupení několika písničkářů, verše, záznam telefonického rozhovoru s vdovou po LENNONOVI) a zabezpečil pořadatelskou službu. V místě konání kulturní akce bylo nasazeno 40 příslušníků SNB v občanském oděvu (20 k ochraně účinkujících, 20 pro případ narušení akce). Dále byly do prostoru produkce nasazeny 2 pořádkové hlídky SNB ve stejnokroji, bylo provedeno vyloučení dopravy a parkování z Velkopřevorského nám., uzavření restaurace Na Kampě a připraveny podmínky pro možnost uzavěry horní části Nerudovy ulice, Karlova mostu a mostu 1. máje, kde bylo počítáno s plynulým postupným odchodem účastníků kulturní akce. Dále bylo připraveno uzavření Velkopřevorského náměstí po odchodu účastníků s cílem umožnit demontáž zvukové aparatury.

Vzhledem k tomu, že v blízkosti místa kulturní akce se nachází zastupitelský úřad Francie a rezidence francouzského velvyslance, byla v součinnosti s V. správou SNB provedena opatření k zajištění klidu a bezpečnosti v souvislosti se státní návštěvou francouzského prezidenta MITTERRANDA. Dále byla připravena opatření s cílem zamezit případnému pochodu účastníků shromáždění na Kampě se svíčkami do vnitřní Prahy.

K těmto opatřením byly zřízeny 4 uzávěry (65 příslušníků), pořádková jednotka (66 příslušníků) a 3 zálohy (95 příslušníků). Všechny tyto síly byly dislokovány na skrytých stanovištích. Byl mírně posílen výkon bezpečnostní služby na Václavském a Staroměstském náměstí a na celém teritoriu Prahy.

Kulturní program byl zahájen v 16.50 hod. Počet účastníků se v jeho průběhu postupně rozrostl až na 500 osob (včetně pořadatelů a příslušníků SNB). Mezi přítomnými byli zaregistrováni aktivisté „nezávislých iniciativ“ František STÁREK, Martin PALOÚŠ, Jan URBAN, Radek ZEMAN, Karel SRP, Ota VEVERKA, Petr PLACÁK, Václav ŽUFAN a Jana PETROVÁ. Před zahájením kulturního programu v 16.00 hod. prošel místem konání II. tajemník politické sekce ZÚ USA Robert NORMAN. Kolem 18.00 hod. prošel prostor dopisovatel Hlasu Ameriky NAEGELE.

Kulturní program proběhl podle scénáře připraveného MV SSM. Jediným rušivým momentem bylo vystoupení písničkáře Vladimíra MERTY, který při své produkci použil několika invektiv (např. zpochybňoval oprávněnost pobytu sovětských vojsk na čs. území, vzpomínal na emigranta Karla KRYLA, za pořadatele akce označoval SNB a pod.). Na jeho narážky reagovali nejbližší přítomní diváci smíchem a potleskem.

Jeho vystoupení však nezbudilo větší zájem pro špatnou akustiku a rovněž proto, že jej věkově mladší diváci neznali a neupoutal jejich pozornost. Průběh kulturního programu natáčeli pracovníci USA televizní společnosti ABC. Po jeho ukončení v cca 18.30 hod. přečetl Ota VEVERKA petici za propuštění Ivana JIROUSE z vazby a od kolem stojících osob získával podpisy (podle odhadu příslušníků oper. průzkumu získal cca 60 podpisů). Stanislav PENC (pravidelný účastník srazů k výročí LENNONA) rozdával letáčky, oznamující, že se 10. 12. 1988 koná se souhlasem ONV Praha 3 setkání občanů ke 40. výročí vyhlášení Všeobecné deklarace lidských práv na Škroupově náměstí. Operativním průzkumem bylo dále zjištěno, že mezi přítomnými koluje nacyklostylované ‚Základní prohlášení mírového klubu Johna LENNONA‘, které obsahuje řadu útoků proti čs. státním orgánům. Mluvcími klubu jsou Ota VEVERKA, Stanislav PENC a Heřman CHROMÝ.

Kolem 19.00 hod. začali účastníci shromáždění postupně odcházet. Několik záběhů pořizoval zpovzdálí štáb francouzské televize, který doprovází prezidenta MITTERRANDA. Na místě zůstalo cca 150 – 200 lidí, kteří zapalovali svíčky a pokládali je pod obrazy LENNONA, postávali a tiše debatovali v hloučcích. Byly mezi nimi zjištěny názory, že chybí osobnost, která by zorganizovala neoficiální část setkání, a že příští rok bude nutné sraz uspořádat na jiném místě, aby se vyloučila účast SSM. Kolem 19.30 hod. se několik účastníků pokoušelo neuměle zpívat písničky Beatles. Na místě dále setrvalo 90 – 100 příznivců LENNONA, kteří pouze přihlíželi a nenarušovali veřejný pořádek. Ve 20.50 hod. vystoupil s krátkým projevem František CIGÁNEK, nar. ... 1948, bytem Praha 7, ..., zaměstnán v Úklidu hl. m. Prahy. Nabádal přítomné k míru, vzájemné toleranci a varoval před nevhodnými výstupy. Po jeho projevu se zbylí účastníci začali rozcházet.

V průběhu bezpečnostního opatření nedošlo k narušení klidu a veřejného pořádku, které by vyžadovalo bezpečnostní zákrok. Z průběhu opatření byla pořizena videodokumentace, která se vyhodnocuje. Bezpečnostní opatření bylo ukončeno ve 21.40 hod.“

Tamtéž, č. l. 1471–1474. Informace byla odeslána kurýrem Lorencovi, Jirečkovi, Novákovi, Štěpánovi, Hamanovi, Cihlářovi (ÚV), Bánskému, Horčíkovi a Vykypělovi.

Dokument 22

1989, 13. ledna, Praha. – Rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 2/1989.

PŘÍSNĚ TAJNÉ!
Výtisk č. 15

ROZKAZ
ministra vnitra
Československé socialistické republiky

[...]ª

Ročník 1989

V Praze dne 13. ledna 1989

Číslo 2

Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření

K zajištění klidu a veřejného pořádku na území hl. m. Prahy a Středočeského kraje při příležitosti 20. výročí úmrtí Jana Palacha

I. vyhlašuji

podle čl. 12 odst. 1 NMV ČSSR č. 9/1982 4. stupeň mimořádných bezpečnostních opatření s výjimkou úkolů uvedených v ustanovení písm. b/, d/, e/ a f/ pro správu SNB hl. m. Prahy a Sčk, II. a IV. správu SNB a VŠ SNB v době

od 6.00 hodin dne 13. ledna 1989
do 24.00 hodin dne 25. ledna 1989;

II. povolávám

podle § 51 odst. 2 zák. č. 40/1974 Sb. o Sboru národní bezpečnosti k posílení výkonu pořádkové služby na území hl. m. Prahy a Sčk ve prospěch správy SNB hl. m. Prahy a Sčk 1 300 příslušníků Lidových milicí na dobu

od 14. ledna 1989 do 15. ledna 1989 a
od 21. ledna 1989 do 22. ledna 1989.

Vyčlenění příslušníci Lidových milicí mají při plnění bezpečnostních úkolů stejná práva a povinnosti jako příslušníci SNB;

III. nařizuji

1. aktivizovat v době od 06.00 hodin dne 13. 1. 1989 do 25. 1. 1989 do 24.00 hodin

a/ operační štáb Praha^{1/} s úkolem řídit a koordinovat bezpeč-

- nostní opatření k ochraně klidu a veřejného pořádku na území hl. m. Prahy a Středočeského kraje,
- b/ zřídit operační štáb II. a IV. správy SNB, jehož řízením pověřuji náčelníky uvedených správ[,] s úkolem řídit a koordinovat bezpečnostní opatření v součinnosti s náčelníkem správy SNB hl. m. Prahy a Sčk k zajištění klidu a veřejného pořádku,
  - c/ aktivizovat agenturně operativní prostředky a zintenzivnit vyhledávání signálů o pokusech narušit veřejný pořádek a bezpečnost,
  - d/ vykonávat důsledný dohled nad vytypovanými nepřátelskými osobami z řad vnitřního protivníka, organizovat preventivní opatření vůči skupinám závadové mládeže, potenciálním pachatelům a iniciátorům provokací,
  - e/ přijímat ve spolupráci s příslušnými orgány státní moci a správy opatření k odstranění negativních jevů, které by mohly narušit klid a veřejný pořádek,
  - f/ uskutečňovat důsledná opatření ke zjišťování pachatelů anonymních výhružných telefonátů, dopisů a rozšiřovatelům nezákonných písemností,
  - g/ zvýšenou pozornost věnovat ochraně čs. ekonomiky před mimořádnými událostmi, zvláštní pozornost věnovat ochraně skladů zbraní, výbušnin a chemikáliím hromadné účinnosti,
  - h/ zabezpečit připravenost pořádkových jednotek VB a SNB, výjezdových skupin VB.

1/ Čl. 9 NMV ČSSR č. 9/1982 o systému mimořádných bezpečnostních opatření a mimořádně bezpečnostních akcí.

2. vyčlenit

ve prospěch správy SNB hl. m. Prahy a Sčk na dobu
od 9.00 hodin dne 14. ledna 1989
do 22.00 hodin dne 15. ledna 1989
200 příslušníků VŠ SNB Praha;

IV. ukládám

1. náčelníkům správy SNB hl. m. Prahy a Sčk, II. správy SNB a IV. správy SNB

- a/ rozpracovat úkoly uvedené v části III. tohoto rozkazu do podmínek svých útvarů a při plnění uložených úkolů zabezpečit vzájemnou součinnost,
- b/ přijmout opatření, aby o signálech narušení klidu a veřejného pořádku a bezpečnosti byl informován operační štáb Praha a příslušní funkcionáři FMV cestou Ústředního operačního střediska FMV,
- c/ vyhlásit podřízeným příslušníkům SNB potřebné procento

služební dosažitelnosti nebo služební pohotovosti, a to v závislosti na vývoji bezpečnostní situace a plnění uložených úkolů.

2. náčelníkům vnitřní a organizační správy FMV, správy pasů a víz SNB a federální správy VB

zajistit po dobu mimořádných bezpečnostních opatření urychlenou lustraci v evidencích SNB;

V. Výstroj a výzbroj příslušníků VŠ SNB a LM stanoví náčelník správy SNB hl. m. Prahy a Sčk;

VI. Příslušníkům SNB náleží za služební pohotovost a službu konanou nad stanovenou základní dobu služby v týdnu zvláštní odměna podle čl. 37 NMV ČSSR č. 8/1987;

VII. zrušuji

opatření ze dne 9. ledna 1989 č. j. CB-0053/11-1-89.

Tento rozkaz nabývá účinnosti dnem vydání a jeho platnost končí dnem 20. února 1989.

Č. j. OV-0031/S-89

Ministr vnitra ČSSR:
genpor. ing. František KINCL [...] ^b

Obdrží:

M, N, Hlavní štáb LM,
náč. S SNB Praha

II. S SNB

IV. S SNB

VOS FMV

správa pasů a víz SNB

FS VB

VŠ SNB

Na vědomí:

MV ŽP ČSR

A MV ČR. Rozkazy MV ČSSR.

^a Uprostřed rukou připsáno: „Zrušeno splněním úkolu“.

^b Nad jménem vlastnoruční podpis „Kincl“.

Dokument 23

1989, 26. ledna, Praha. – Zápis z jednání štábu I. náměstka MV ČSSR konaného dne 19. ledna 1989.

V Praze dne 26. ledna 1989

NZ-0060/89-1

Výtisk č.: 1

Počet listů: 5

Schvaluji:

[...]^a

genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.

I. náměstek ministra vnitra ČSSR

ZÁPIS

ze štábu I. náměstka ministra vnitra ČSSR, konaného dne 19. 1. 1989

Přítomni: ss. Homola, Konrád,¹ Mencl, Vrlík, Vykypěl

Program:

- I. Seznámení se současnou státobezpečnostní situací v hl. m. Praze.
- II. Informace o výsledcích zasedání PÚV KSČ ze dne 13. 1. 1989 v souvislosti s projednáním bezpečnostní situace v ČSSR a z jednání SÚV KSČ.
- III. Informace z jednání 1. operativní porady ministra vnitra ČSSR, konané dne 17. ledna 1989.
- IV. Koncepce činnosti útvarů – kontrola plnění úkolů.
- V. Různé.

Jednání řídil I. náměstek ministra vnitra ČSSR s. genmjr. ing. Alojz LORENC, CSc.

Ad I.:

I. NMV ČSSR seznámil přítomné se současnou státobezpečnostní situací v hl. m. Praze v souvislosti s úmrtím Jana Palacha a přijatými opatřeními.

Ad II.:

Dne 13. 1. 1989 projednalo PÚV KSČ materiál o bezpečnostní situaci v ČSSR, cíle a hlavní úkoly SNB, PS a vojsk MV na rok 1989. Materiál byl přijat.

Zdůrazněno bylo m. j. plnění těchto úkolů:

- zvl. intenzivního pátrání po pisateli dopisu Havlovi v souvislosti s úmrtím Palacha,²
- pátrání po technickém vybavení ze zahraničí umožňujícím množení výzev, letáků a samizdatů, lidových novin,
- zintenzivnění kontrapropagandy, předkládání podkladů pro využití,
- zkvalitnění agenturních pozic ve vznikajících uskupeních opozice s cílem jejich rozkládání a ovlivňování,
- eliminování pokusů o internacionalizaci disidentského hnutí,
- opožděného reagování na případ Babiaka (na KS SNB Košice),
- potřeby většího zapojení příslušníků VB při zásazích proti výtržníkům a organizátorům nepokojů,
- upevňování součinnosti a jednoty složek StB a VB na všech stupních řízení,
- politických dopadů zrady příslušníka I. S SNB Ludvíka,³
- nízké produktivity práce rozvědných složek a společenskopolitického přínosu jejich výslednosti,
- vzrůstající agresivity vnitřního nepřítele a nutnosti čelit pokusům o vnitropolitickou destabilizaci,
- zdoluhavého postupu při vyšetřování a postihu zvl. závažné a skupinové trestné činnosti,
- potřeby zvyšování náročnosti a kázně příslušníků SNB,
- nutnosti provedení analýzy rozvědné činnosti z hlediska porovnání společensky vynaložených nákladů a konkrétních výsledků práce a přínosů pro čs. stát (do konce března t. r.).

I. NMV ČSSR uložil:

- a) náčelníkovi II. S SNB v součinnosti s náčelníkem XII. S SNB
zpracovat stručnou informaci za rok 1988 o plnění úkolů při odhalování rozmnožovacích prostředků vnitřního protivníka, zhodnotit operativní situaci v této oblasti, postih osob za vydávání samizdatů, uvedení záměrů a přijatých konkrétních opatření, včetně přijímaných opatření v legislativní oblasti;
- Termín: do 6. února 1989

- b) náčelníkovi II. a XII. S SNB
zabezpečit urychlené provedení zhodnocení operativních svazků vedených na osoby vnitřního protivníka a přijmout odpovídající konkrétní opatření k paralyzování jejich činnosti.
- Na posledním zasedání SÚV KSČ byly projednány kádrové otázky, rozvoj družebních styků měst, placení členských příspěvků, provádění schůzí mimo pracovní dobu a další otázky, ke kterým s. I. NMV ČSSR podal stručnou informaci.

I. NMV ČSSR uložil náčelníkovi II. S SNB:

zpracovat přehled družebních styků měst ČSSR s městy jiných států, provést státobezpečnostní analýzu těchto styků a přijmout odpovídající opatření pro útvary StB na úrovni centrály a krajů;

Termín: do 31. října 1989

Ad III.:

Na 1. operativní poradě ministra vnitra ČSSR bylo projednáno:

- Návrh opatření k rozšíření spolupráce orgánů ministerstva vnitra s masově sdělovacími prostředky k zabezpečení odpovídající informovanosti veřejnosti o práci těchto orgánů, jakož i postihu zvláště závažné trestné činnosti.

Ministr vnitra ČSSR předložený materiál vzal na vědomí.

I. NMV ČSSR informoval přítomné o záměru vytvoření mluvčího MV ČSSR⁴ a většího využívání členů vedení FMV a náčelníků útvarů k propagační činnosti.

- Činnost čs. rozvědky z vlastního teritoria.

Ministr vnitra ČSSR po projednání předloženého materiálu uložil náčelníkům I. a II. S SNB:

zpracovat koncepci spolupráce rozvědky a kontrarozvědky, plán společných operací a akcí s vymezením konkrétní odpovědnosti, zhodnotit potřebné změny příslušné směrnice a navrhnout konkrétní její znění. Materiál předložit na operativní poradě ministra vnitra ČSSR;

Termín: červen 1989

- Zpráva o státobezpečnostní situaci v SSR v roce 1988.

Ministr vnitra ČSSR předložený materiál vzal na vědomí. Materiál po dopracování připomínek členů operativní porady bude předložen ke schválení ministru vnitra ČSSR do 27. ledna 1989.

I. NMV ČSSR uložil náčelníkům II. a XII. S SNB:

v součinnosti s náčelníkem VOS FMV zabezpečit splnění uvedeného úkolu.

- Projednání informací o průběhu jednání se zahraničními delegacemi v ČSSR a zahraničních služebních cest.

Ministr vnitra ČSSR předložené informace vzal na vědomí.

I. NMV ČSSR zdůraznil potřebu zkvalitňování průběhu služebních cest, zejména jejich přípravné části.

- Informace o smrtelném pracovním úrazu příslušníka VKR.

Ministr vnitra ČSSR informaci vzal na vědomí a uložil:

I. NMV ČSSR genmjr. ing. Alojzu LORENCŮVI, CSc.

dořešit případ, včetně odškodnění pozůstalých ve smyslu platných norem; [...] ^b

Termín: do 31. ledna 1989

náčelníku VOS FMV plk. JUDr. Milouši KRÁSOVI, CSc.

přípravit dopis všem náčelníkům útvarů FMV a KS SNB, upozorňující na vyskytující se nedostatky s úkolem dodržovat příslušné usnesení vlády ČSSR a prováděcí pokyny;

Termín: do 31. ledna 1989

Ad IV.:

I. NMV ČSSR konstatoval, že koncepce činnosti byly zpracovány

a předloženy všemi náčelníky útvarů, které řídí. Splnění účelu zpracování koncepcí však nedosahuje požadované úrovně a návrhy bude nutno dopracovat. Každý návrh bude I. NMV ČSSR s náčelníky projednán individuálně.

Ad V.:

V bodě různé informoval I. NMV ČSSR přítomné náčelníky o způsobu zastupování a plnění neodkladných závažných úkolů v době jeho služební cesty v KLDŘ.

Zapsal: mjr. JUDr. Ján TURČAN⁵ [...]c

Rozdělovník: výt. č. 1 – domo
výt. č. 2 – II. S SNB
výt. č. 3 – III. S SNB
výt. č. 4 – IV. S SNB
výt. č. 5 – SPV SNB
výt. č. 6 – XII. S SNB

A. Lorenc a spol., T 8/91, sv. XX., obálka 1, č. l. 2–6. – Kopie strojopisu.

^a Vlastnoruční podpis „gen. Lorenc“ na části řádku přerušovaně podtržené.

^b Vlevo po straně připsáno rukou „Splněno“.

^c Nad příjmením vlastnoruční podpis „Turčan“.

¹ Plk. RSDr. Miroslav Konrád (1933) byl od 1. 7. 1983 náčelníkem správy pasů a víz (od 1. 8. 1988 správa pasů a víz SNB), od 16. 2. 1990 dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka Úřadu FMV pro pasovou službu a cizineckou agendu, uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB dne 15. 11. 1990.

² Šlo o anonymní dopis V. Havlovi, který oznamoval, že 15. ledna 1989 opět „zaplane“ lidská pochodeň. Předpokládalo se, že může jít také o provokaci StB. Srovn. Dokument Charty 77 č. 8/89 *Prohlášení k lednovým událostem*, in: Informace o Chartě 77 č. 2, roč. 12 (1989), str. 5, a dále *Oznámení nezávislých iniciativ*, tamtéž, str. 7. Dne 10. 1. 1989 byl 2. oddělením 10. odboru II. S–SNB do registru svazků zaevidován pátrací svazek „POCHODEN“, registrační číslo 36567, „anonymní dopis Václavu HAVLOVI – (bude zahájeno demonstrat. ‘upalování’ u příl. výročí sebevraždy J. PALACHA v r. 1969)“, předběžná právní kvalifikace § 199 tr. z. Svazek byl pravděpodobně skartován v prosinci 1989.

³ K případu Vlastimila Ludvíka srovn. jeho paměti Malá sestra. Československá špionáž, 1991, rkp.

⁴ Tiskovým mluvčím FMV (tabulkově v tiskovém oddělení VOS FMV) se od 1. 5. 1989 stal dosavadní zástupce náčelníka SV StB mjr. JUDr. Jiří Bělohávek (1940), od 15. 1. 1990 náčelníkem odboru pro styk s veřejností, dne 31. 8. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.

⁵ Mjr. JUDr. Ján Turčan (1948) byl od 1. 10. 1988 náčelníkem sekretariátu I. náměstka MV ČSSR, dne 15. 4. 1990 uvolněn ze služebního poměru příslušníka SNB.

Poznámky:

ÚŘAD DOKUMENTACE A VYŠETŘOVÁNÍ
ZLOČINŮ KOMUNISMU

**SECURITAS
IMPERII**

4/I

**ORGANIZACE A ŘÍZENÍ
REPRESE V ČSSR:**

**OPERAČNÍ ŠTÁBY
GENERÁLA LORENCE
1988–1989**

- EDICE DOKUMENTŮ -